Tiits nii xnee kyalmbañ; El Nuevo Testamento en el zapoteco de Quioquitani

New Testament in Zapotec, Quioquitani-Quierí

(MX:ztq:Zapotec, Quioquitani-Quierí)

Tiits nii xnee kyalmbañ; El Nuevo Testamento en el zapoteco de Quioquitani

New Testament in Zapotec, Quioquitani-Quierí (MX:ztq:Zapotec, Quioquitani-Quierí)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Zapotec, Quioquitani-Quierí

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.
You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Zapotec, Quioquitani-Quierí

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 29 Jan 2022
b875d83b-1345-50dd-9fb2-879c17bf285a

Contents

San Mateo 1
San Marcos . . . 63
San Lucas 103
San Juan 167
Hechos 215
Romanos 278
1 Corintios 302
2 Corintios 325
Gálatas 340
Efesios 349
Filipenses 357
Colosenses 362
1 Tesalonicenses 367
2 Tesalonicenses 372
1 Timoteo 375
2 Timoteo 382
Tito 387
Filemón 390
Hebreos 392
Santiago 409
1 Pedro 415
2 Pedro 421
1 Juan 425
2 Juan 431
3 Juan 432
Judas 433
El Apocalipsis . . 435

Kitsy nii pkëë San Mateo

Pxusykoltoo Jesucrist
(Lc. 3:23-38)

1 Kitsy re xseety pxusykoltoo
Jesucrist. Lo xtiiy David ni lo
xtiiy Abraham sëëd Jesús.
2 Abraham kok pxosy Isaac,
lëë Isaac na kok pxosy Jacob,
lëë Jacob na kok pxosy Judá
ni betsy Judá.
3 Chop Judá Tamar kop
Fares ni Zara. Lëë Fares kok
pxosy Esrom, lëë Esrom na
kok pxosy Aram.
4 Lëë Aram kok pxosy Ami-
nadab, lëë Aminadab na kok
pxosy Naasón, lëë Naasón na
kok pxosy Salmón.
5 Chop Salmón Rahab kop
Booz. Chop Booz Rut kop
Obed. Lëë Obed kok pxosy
Isaí.
6 Lëë Isaí kok pxosy rey
David aan chop rey David
kwnaa nii kok tsiil Urías kop
Salomón.
7 Lëë Salomón kok pxosy
Roboam, lëë Roboam na kok
pxosy Abías, lëë Abías na kok
pxosy Asa.
8 Lëë Asa kok pxosy Josafat,
lëë Josafat na kok pxosy Jo-
ram, lëë Joram na kok pxosy
Uzías.
9 Lëë Uzías kok pxosy Jo-
tam, lëë Jotam na kok pxosy
Acaz, lëë Acaz na kok pxosy
Ezequías.
10 Lëë Ezequías kok pxosy
Manasés, lëë Manasés na kok
pxosy Amón, lëë Amón na kok
pxosy Josías.
11 Lëë Josías kok pxosy Je-
conías ni betsy Jeconías. Mer
tiemp ko lëë xaa Babilonia
sikni xoo xaa Israel nëz Ba-
bilonia.
12 Aan loxsye ptsiñ xaa
Babilonia, lëë Jeconías kop
Salatiel. Lëë Salatiel kok
pxosy Zorobabel.
13 Lëë Zorobabel kok px-
osy Abiud, lëë Abiud na kok
pxosy Eliaquim, lëë Eliaquim
na kok pxosy Azor.
14 Lëë Azor kok pxosy
Sadoc, lëë Sadoc na kok
pxosy Aquim, lëë Aquim na
kok pxosy Eliud.
15 Lëë Eliud kok pxosy
Eleazar, lëë Eleazar na kok
pxosy Matán, lëë Matán na
kok pxosy Jacob.
16 Lëë Jacob kok pxosy José,
lëë José kok tsiil Mariy, lëë
Mariy na kok xñaa Jesús, xaa
nii kwloolë no Crist.
17 Tsida pxusykoltoo meñ
Israel kwtedy lo kislyu re
destye Abraham axte David.
Stsida xaa kwtedy destye
David axte tse nii lëë meñ
Israel sey nëz Babilonia.
Stsida xaa kwtedy destye
worñee lëë meñ Israel sey
nëz Babilonia axte worñee lëë
Crist koly.

Lëë Jesucrist koly
(Lc. 2:1-7)

18 Sinrii mod koly Jesucrist.
Lëë xñaa xaa Mariy no nii kt-
siilña chop José. Per antes nii
ktsiilña xaa, lëë Mariy kok xiñ
por Kyalbini Ntson.
19 Per como tu xaa buen
nak José, koklasty xaa nii
nyeñ meñ nii lëë xaa blaa
Mariy. Por ngo lëë xaa

kwlokyeñ klaa tsilaan xaa me.
20 Lëë xaa lox kwlokyeñ nii
singo kuuñtsyey xaa, tsiñee
lëë tu xangly Dios kunee lo
xaa lo mgaal chëb:
—José, lo xtiiy David sëëdoo.
Ptsiilña Mariy, por xiñ Kyal-
bini Ntson kap me.
21 Lëë Mariy kap tu
mëëdpkiy aan no nii kolël xaa
Jesús. Singo kcholë xaa por
lëë xaa kteelaa meñ xkyedzy
xaa lo tol.
22 Kchësyo kok parñee kak
cumplir tiits nii pxaal Dios lo
profet tsiñee chëb xaa:
23 Lëë tu kwnaa yeeñ kakxiñ
aan lëë me kap tu
mëëdpkiy,
aan lëë mëëd ko kcholë
Emanuel.
(Tiits ko nak sinak xñee ñe:
Lëë Dios nakni lëë no.)
24 Tsiñee lëë José bna, lëë
xaa beeñtsyey nii kwnabey
xangly Dios. Lëë xaa ptsiilña
Mariy.
25 Per kwyonidy xaa Mariy,
sink lëë xaa kwlës axte nii lëë
Mariy kop mëëd. Aan lëë xaa
kwloolë mëëd ko Jesús.

2

Lëë xaa chak kukan Jesús

1 Tsiñee lëë Jesús lox koly
leñ kyedzy Belén nii ngab
Judea, lëë bla xaa chak nii
sëëd nëz laa xlyañ ngbidz pt-
siñ Jerusalén. Lëë Herodes
nak rey tiemp ko.
2 Lëë xaa chak ko kwnabti-
its chëb:
—¿Ko xrey meñ Israel nii
koly? Por lëë noo syoop-
naal tu mëly nii kwlañ nëz laa
xlyañ ngbidz. Mëly go bluuy
loo noo nii lëë xaa koly aan
lëë noo syoop ksoxib lo xaa.
3 Tsiñee lëë rey Herodes biñ
nii chëb xaa chak ko, lëë xaa
kwyo kyalnë kchë xaa meñ
Jerusalén.
4 Tsigo lëë rey Herodes
kwnabey koktsyetsy kchësy
xaa nii xñabey lo pxosy ni
kchësy maestre ley, aan lëë
xaa kwnabtiits chëb xaa:
—Pa no nii kaly Crist.
5 Lëë xaa go chëb:
—Tu kyedzy nii lë Belén nii
ngab Judeaw, por lëë profet
pkëë sinrii:
6 Lëë lëë do meñ Belén,
nikxe nii wiñ xkyedzy to,
mastre nono lo kchë kyedzy
nii ngab Judá,
por leñ xkyedzy to kchoo tu
xaa nii kñabey,
aan lëë xaa kantsi meñ Israel.
7 Loxsye ngo lëë Herodes
kwtsyetsy tsilaan ksa xaa
chak ko, aan lëë xaa kwnabti-
its pa woortyee kon xaa mëly
go.
8 Tsigo lëë xaa pxaal xaa
Belén, aan lëë xaa chëb lo xaa:
—Kol tsi siko, aan kol kyub
mëëd ko. Aan tsiñee ktsil do
xaa, kol kluuy tiits lon parñee
kaksoxibaa lo xaa.
9 Loxsye kwnee rey lo xaa,
lëë xaa si. Aan lëë mëly nii
kon xaa kwlañ tugak sinech
lo xaa, aan lëë ma kwsobtse
axte laañee nix Jesús.
10 Tsiñee lëë ksa xaa chak
ko kon nii lëë mëly kwsobtse,
per nli busy ble xaa.
11 Lëë xaa kwsëëb leñ yu,
aan tsiñee lëë xaa kon mëëd
chop xñaa mëëd Mariy, lëë
xaa pkady or, yaal ni ngwaan
xlyaa nex nii lë mirra.

12 Per lëë Dios kwnee lo xaa
lo mgaal. Chëb Dios nii nody
nii tsiktedy xaa lo Herodes.
Por ngo lëë xaa kwseñ stu nëz
par kyey xaa xkyedzy xaa.

Lëë José sey nëz Egipto

13 Tsiñee lëë ksa xaa chak
ko bi, lëë tu xangly Dios
kunee lo José lo mgaal chëb:
—Kuxche, biy mëëd ni biy
xñaa mëëd aan pxooñ kwey
nëz Egipto. Por lëë Herodes
kyub mëëd par kuty xaa
mëëd. Kwyo siko axte nii
kñen lool stub.
14 Lëë José kuxche aan ky-
ool sini xaa mëëd chop xñaa
nëz Egipto.
15 Siko kwyo xaa axte nii
lëë Herodes kuty. Kchësy
nrii ptsyool xaa parñee
kak cumplir xtiits Dios nii
kwnee profet tsiñee chëb xaa:
"Egipto byakxin xiñaa."

Lëë Herodes xñabey kety mëëdpkiy

16 Tsiñee lëë Herodes byeñ
nii lëë ksa xaa chak ko pkëëti
xaa, per nli busy blëë xaa.
Aan lëë xaa kwlii cuent pa
wortyee kon xaa chak ko
mëly, aan lëë xaa kwnabey
kuty kchësy mëëdpkiy nii
chap chop iz par kyety nii
no leñ kyedzy Belén ni leñ
kyedzy nii nche kexka siko.
17 Singo mod lëë tiits nii
kwnee profet Jeremías kok
cumplir tsiñee chëb xaa:
18 Leñ kyedzy Ramá biiñ
Raquel,
porñee lëë kchë xiñ me kuty,
aan nikxe xñee meñ lo me,
per xekwty me, lëë me choon.
19 Per loxsye kuty Herodes,
lëë tu xangly Dios kunee
lo José lo mgaal xtañ meñ
Egipto chëb:
20 —Kuxche, aan byey Is-
rael ksal mëëd ni xñaa mëëd,
por lëë kchësy xaa nii kok-
ladzy nyuty mëëd kuty.
21 Tsigo lëë José kuxche aan
lëë xaa sikni mëëd chop xñaa
nëz Israel.
22 Per tsiñee biñ xaa nii
lëë xiñ Herodes nii lë Arque-
lao sob xñabey Judea, lëë xaa
ptsyeb nyey xaa siko. Aan
como lëë Dios kaa kwneel lo
xaa lo mgaal, lëë xaa sey nëz
Galilea.
23 Tsiñee lëë xaa ptsiñ
Galilea, lëë xaa kwtedyso tu
kyedzy nii lë Nazaret. Singo
mod lëë xtiits profet kok
cumplir tsiñee chëb xaa nii
xaa Nazaret kak Jesús.

3

Lëë Juan xluuy xtiits Dios
(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17;
Jn. 1:19-28)

1 Leñ tse go lëë Juan Bautist
bislo xluuy xtiits Dios tañ
pidzy nii nche Judea,
2 xñee xaa:
—Kol ktikche styoo do lo
Dios, porque lëë wor kutsiñ
nii lëë Dios kñabey.
3 Lëë Juan nak xaa nii
pseety profet Isaías tsiñee
chëb xaa:
Son meñ tsiy xaa tsiñee lëë
xaa kñee lo meñ tu tañ
pidzy këb xaa:
"Kol kxixkwaa nëz nii tedy
xaa nii xñabey.
Kol kwii tu nëz tubli."
4 Kits lady camey kwyaa
xab Juan, lëë xcinturón xaa

kwyaa con kidy. Nkwxandx
ni tsiñ tañ taw xaa.
5 Tsigo lëë meñ Jerusalén,
ni meñ nii no nëz Judea ni
kchësy meñ nii ncheno kex
chu kiigwpee Jordán kwey
laañee so Juan.
6 Aan tsiñee lëë meñ lox
xobtol xtol lo Dios, lëë Juan
xchoobnis meñ chu kiigwpee
Jordán.

7 Per tsiñee kon Juan nii
ndaly xaa fariseo ni xaa sa-
duceo ptsiñ chakladzy chob-
nis, lëë Juan chëb:

—¡Nak to sinak mëël! ¿Cho
në nii lëë do telaa lo kyal-
ntseeb nii kxaal Dios?
8 Kol kpañ sinak xñabey
Dios parñee kak nyoo nii nli
lëë do ptikche styoo do lo
Dios.
9 Kak nyaady to nii Abra-
ham nak pxosy to. Por nli
xñen nii schilo kyuñ Dios kyo
re xiñ Abraham.
10 Lëë kiibyag kaa tse so
mbës parñee chug silu yag
nii xkyëdy nex aan tsow lo
ki. Singo ktsyool meñ nii
xtikchedy styoo lo Dios.
11 Nli naa xchoobnis lëë do
con nis parñee kpikche styoo
do lo Dios. Per lëë xaa nii
kiid tsiñee lëën kpi kchoobnis
meñ nii kniladzy xtiits Dios
con Kyalbini Ntson, ni lëë xaa
ksaksi meñ nii knilasty con
ki. Porque mastre non xaa
lon, ni lab xaa xyaldy koyaa.
12 No xpal xaa ña xaa par
kuuñnyë xaa xobxtily ni kwii
xaa tixob tublad. Lëë xaa kot-
sey xobxtily leñ ngoch, per
lëë xaa ksaay tixob lo tu ki nii
kyuuydy.

Lëë Juan xchoobnis Jesús
(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

13 Galilea pchoo Jesús, lëë
xaa kwey lo Juan chu kiigw-
pee Jordán parñee kchoobnis
Juan xaa.
14 Klo kwnëdy Juan nchoob-
nis Juan xaa, chëb Juan:

—Naa no nii nyely lool par
kchoobnisoo naa. ¿Penak nii
lii sëëd lon?
15 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Pchoobnis naa, por no nii
kuuñ no cumplir nii xñabey
Dios.
Lëë Juan ptee tiits.
16 Aan siikñee lëë Jesús lox
kwchobnis, lëë kpaa byaly,
aan lëë Jesús kon nii lëë
xKyalbini Ntson Dios sëëd
sëëb sinak tu palom byab
lady xaa.
17 Ni lëë xaa biñ tsiy tu xaa
nii xñee:

—Lëë xiñaa nii xkëstyoon so
ske. Xlen lo xaa.

4

Lëë xaatox chuñ Jesús preb
(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

1 Loxsye kwchobnis Jesús,
lëë Kyalbini Ntson kuni xaa
tañ pidzy par kuñ xaatox xaa
preb.
2 Ni tu pe tawdy Jesús lo
choow kpidz ni choow ky-
ool nii kwyo xaa tañ pidzy
ko. Por ngo, tsiñee lëë xaa
kwlaañ,
3 lëë xaatox kwey lo xaa
chëb:

—Deelñee nli Xiñ Dios
nakoo, kwnabey nii kyak kyo
nii nche ske kyaxtily.
4 Per lëë Jesús chëb:

—Leñ kitsy nii kë xtiits Dios
xñee: “Lëdy nonsy kyaxtily

kaw meñ parñee kpañ meñ,
sink no nii kuuñtsyey meñ
kchë nii xñabey Dios.”
5 Loxsye ngo lëë xaa-
tox kuni xaa leñ kyedzy
Jerusalén, aan lëë xaatox
blëëp xaa kik lidzy Dios
laañee mastre klaa,
6 ni lëë xaatox chëb lo xaa:
—Deel nli Xiñ Dios nakoo,
kwyas nu aan byab lyu, por
leñ xkitsy Dios xñee:
Lëë Dios kxaal xangly kakni
lii.
Lëë angly kñaasy lii con ña
xaa,
parñee lasty kyo niyoo.
7 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Leñ xkitsyak Dios xñee:
“Kuñdyoo Dios nii xñabey lii
preb.”
8 Lëë lultime lëë xaatox
kuni Jesús tu kik kiy nii per
nli busy klaa, aan lëë xaatox
bluuy kchësy kyedzy nii nche
lo kislyu ni kchësy cos non nii
no low,
9 aan lëë xaatox chëb lo
Jesús:
—Snetsyaa kchësyo lool
deelñee soxiboo lon.
10 Lëë Jesús chëb:
—Bichee nu, xaatox, por
leñ kitsy nii kë xtiits Dios
xñee: “Psoxib lo Dios nii
xñabey lii ni xtiits sye xaa
psoob.”
11 Tsigo lëë xaatox psaan
Jesús aan lëë xangly Dios
kuni nii taw xaa.

Lëë Jesús xluuy xtiits Dios Galilea
(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

12 Tsiñee biñ Jesús nii lëë
Juan no skiib, lëë xaa kwseñ
nëz, lëë xaa si nëz Galilea.
13 Per byodre xaa leñ
kyedzy Nazaret, sink lëë xaa
kwtedyso tu kyedzy nii lë
Capernaum nii nche chu
nistoo Galilea. Kexka siko
nak xtañ meñ Zabulón ni
xtañ meñ Neftalí.
14 Kchësy nrii kok parñee
kak cumplir nii kwnee profet
Isaías tsiñee chëb xaa:
15 Xtañ meñ Zabulón ni xtañ
meñ Neftalí,
kyedzy nii nche stublad chu
kiigwpee Jordán,
kexka chu nistoo Galilea,
laañee no meñ sit.
16 Lo nguey mbañ meñ go,
per lëë meñ go kon tu bini
ngol.
Lëë nguialkuty xñabey lo meñ
go,
per lëë bini go psaani lo meñ
go.
17 Destye wor go lëë Jesús
bislo xñee lo meñ:
—Kol ktikche styoo do lo
Dios, por lëë wor kutsiñ nii
lëë xaa kñabey.

Lëë Jesús xkwetsy tap ngoosy mël
(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

18 Tu tse lëë Jesús sitedy chu
nistoo Galilea, tsiñee lëë xaa
kon chop ngoosy mël nii nche
kchon xkyex lo nis. Chop
betsy nak xaa. Tu xaa lë
Simoñ Pedre, lëë stu xaa lë
Ndresy.
19 Aan lëë Jesús chëb lo xaa:
—Kol tënal naa parñee
jkoostre to mël, sink lëën kluy
lo do xa kluuy do xtitsaa lo
meñ.
20 Wor go kazh nche gak
xkyex xaa, lëë xaa sinal Jesús.
21 Sijtyak kwsë Jesús, lëë
xaa kon schop ngoosy mël.

Tu xaa lë Jacob, lëë stu xaa
lë Juan. Xiñ Zebedeo nak xaa
chop xaa. Lëë xaa no jkëtë
xkyex xaa leñ tu barkw ksa
xaa pxosy xaa. Lëë Jesús kwt-
syetsy xaa,
22 aan wor go kazh lëë xaa
psaan pxosy xaa leñ barkw.
Lëë xaa sinal Jesús.

Lëë Jesús chuuñ kyak meñ
(Lc. 6:17-19)

23 Kunsë Jesús tyub xtañ
meñ Galilea, aan kchë leñ
ktoo nii kwey xaa bluuy xaa
xa nak xkyalwnabey Dios lo
meñ, ni beeñ kyak xaa meñ
xsyaknë.
24 Tyub nëz Siria biñ meñ
nii chuuñtsyey Jesús. Por ngo
nii kchëlo meñ xsyaknë kwey
lo Jesús. Kwey meñ nii no
kyalbini mal leñ styoo, ni
meñ nii chak wety, ni meñ nii
kutoo lady, aan kchësy meñ
xsyaknë go beeñ kyak Jesús.
25 Ndaly meñ Galilea, ni
meñ Decápolis, ni ndaly meñ
Jerusalén, ni meñ Judea, ni
meñ nii ncheno stublad chu
kiigwpee Jordán kunal Jesús.

5

Lëë Jesús xluuy xtiits Dios
tañ

1 Tsiñee Lëë Jesús kon
kchësy meñ go, lëë xaa kwsob
tu chex kiy. Lëë meñ big lo
xaa
2 aan lëë xaa bislo beeñ
kseedy xaa meñ chëb xaa:
3 —Dichos meñ nii xyeñ no
xtol, por lëë meñ go kyey
laañee xñabey Dios.
4 'Dichos meñ nii no kyalnë,
por lëë Dios kchoobladzy
styoo meñ go.
5 'Dichos meñ ndoladzy,
por lo meñ go ktee Dios
kislyu.
6 'Dichos meñ nii choxko
kuuñtsyey nii chakladzy Dios
por stee Dios kchësy nii kñab
meñ go.
7 'Dichos meñ nii xkëstyoo
xcombañer, por skëstyoo Dios
meñ go.
8 'Dichos meñ nii tubli no
styoo, por lëë meñ go kan
Dios.
9 'Dichos meñ nii xkwëës
tily, porque lëë meñ go kak
xiñ Dios.
10 'Dichos meñ nii xtyedy
kyalnë por xtiits Dios, por lëë
meñ go kyey laañee xñabey
Dios.
11 'Dichos to, tsiñee kut-
syetsy meñ do ni ksaksi meñ
do ni tsiñee por xtitsaa jkots
tiitskizh meñ do.
12 Kol kle ni kol ko nguiool
styoo do, por lëë Dios kizh lëë
do tsiñee ktsiñ do kpaa. Siñee
xsaksi gak meñ lëë do psaksi
meñ kchë profet nii biid pe-
naadle.

Sedy ni bini
(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

13 'Lëë do nak sinak sedy lo
kislyu re. Per deelñee ksaan
sedy xinxiyo, ¿xa kyak nxiyo
stub? Lëëw ksyëëb porñee
pa xkiiñtrew aan lëëw subniy
kchë meñ nii xtyedy nëz.
14 'Lëë do nak sinak bini nii
xsaani lo kislyu. Nak to sinak
tu kyedzy nii nche tu kik kiy.
Chilody tsolano.
15 Ni nan gaa to nii xkëëdy
meñ tu bini parñee kolan
meño leñ tu cajón, sink lëë
meñ xsoob bini go tu laañee

ksaaniw lo kchë meñ nii sëëb
leñ yu.
16 Singo gak kaa lëë do
kol ktee nii ksaani xbini
do lo meñ, parñee tsiñee
kan meñ kchësy cos buen
nii chuuñtsyey do, stee meñ
skizh lo Tat Tios nii sob kpaa.

Lëë Jesús xluuy xa nak xley Moisés

17 Chëb Jesús lo meñ:
—Këbty to tsaaplaa lëën
syely parñee knilastre to xley
Moisés ni kchë nii bluuy pro-
fet nii pxaal Dios penaadle.
Lëdyo gon, sink lëën syely
parñee kuñno cumplir.
18 Ni lëën xñe kaazhkaa lo
do nii mentre bii no kpaa ni
bii nche kislyu, kyaaldy ni
tu letre ni ni tu punt nii kë
lo xley Moisés. Kchësyo kak
cumplir.
19 Por ngo, kchë meñ nii
xsaldy tu cos nii xñabey
Dios, nikxe tu cos wiñsyew,
ni deelñee xluuydy meñ
lo xcombañer ksoob xtiits
Dios, tsiñee lëë meñ go ktsiñ
laañee xñabey Dios, lëë Dios
ksyablyu meñ go. Per lëë
meñ nii ksal kchë kchësy
nii xñabey Dios ni kluuyo lo
xcombañer, lëë Dios klisklaa
meñ go laañee xñabey Dios.
20 Por ngo, deelñee
tsoxkody to nii kuñ do gan lo
maestre ley ni lo meñ fariseo
nii kuuñtsyey do nii xñabey
Dios, tsitsiñdy tse nii sëëb to
laañee xñabey Dios.

Lëë Jesús xluuy xa nak kyalwlëë.

(Lc. 12:57-59)

21 'Pe lëdy kayonle gaa to
nii chëb Dios lo pxusykoltoo
do: "Kujtyoo, por lëë meñ nii
kuty saa bñech tsi lo xtisy."
22 Per naa nii xcuentaa,
lëën xñe nii kchë meñ nii klëë
lo xcombañer, lëë Dios ksaksi
meñ go. Lëë kchë gaa meñ
nii kxiñ tiits lo xcombañer,
lëë xaa nii xñabey ksaksi meñ
go. Per lëë meñ nii këb lo
xcombañer: "Pa xkiiñdyoo",
lëë Dios kxaal meñ go lo ki nii
chek linfiern.
23 'Por ngo, deelñee sol lo
pkoog aan ksaladzyoo nii
ngol falt lo xcombañeeroo,
24 psaan nii sijkadyoo lo
Dios lo pkoog aan kuknab
perdón lo xcombañeeroo.
Tsigolye schilo kpikcheel
lo pkoog aan kokonoo nii
sijkadyoo lo Dios.
25 'Deelñee xkëëkiy tu xaa lii
aan chakladzy xaa tsikso xaa
lii lo xtisy, kunee lo xaa lëë
ka bii xteedyo tiits, porque
deelñee kyaaboo ña xtisy, lëë
xtisy këb lo mayor: "Kol ko
xaa gue skiib", aan lëë xaa ko
lii skiib.
26 Aan xsobaa nii kc-
hoodyoo skiib axte nii kizhoo
lal nii kñab xaa lool.

Lëë Jesús xluuy nii ndox tsoni meñ tsiil xcombañer

27 'Pe lëdy kayonle gaa to
nii chëb Dios: "Tsonidyoo tsiil
stu meñ."
28 Per naa nii xcuentaa lëën
xñe nii cualquiersye tu xaa
nii kan tu kwnaa aan ksya
styoo xaa tsoni xaa me, nikxe
nii beeñtsyeydy xaaw, tu tol le
ngo beeñtsyey xaa.
29 'Singo tsigo busy, deelñee
mëlool nii sob nëzli chuñ
xtoloo, kwliiw aan psëëbo.
Porque penakty nii kindy tu

mëlool, lëjty nii chop mëlool sob aan kyeyoo linfiern.

30 O deelñee gaa ñalil chuñ xtoloo, pchugo aan psëëbo, porque penakty nii sobty tu ñal, lëjty nii chop ñal sob aan kyeyoo linfiern.

Lëë Jesús xluuy xa nak kyalwsëëb tsiil
(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

31 'Ni kayonle gaa to nii chëb Dios: "Cualquiersye xaa nii ksëëb tsiil no nii ktee xaa tublë kitsy lo me nii lëë xaa blaa me."

32 Per naa nii xcuentaa lëën xñe nii deelñee klaa tu xaa tsiil aan pkaady me chop me stu mguiy lo xaa, lëë xaa xyub nii tsoni me stu mguiy. Aan cualquiersye xaa nii ktsiilña tu kwnaa nii psëëb tsiil le, lëë xaa chuuñtsyey tol.

Lëë Jesús xluuy nii nody nii jkon meñ Dios

33 'Ni kayonle gaa to nii chëb Dios lo pxusykoltoo do: "Tu cos nii pkonoo beeñtsyeyo."

34 Per naa nii xcuentaa lëën xñe nii por ni tu cos jkondy to Dios. Jkondy to por kpaa, porque siko sob Dios,

35 ni jkondy to por kislyu, por lo kislyu xsyo niy Dios, ni jkondy to por kyedzy Jerusalén, porque Dios nak rey siko.

36 Ni jkondy to Dios por kik to, porque ni tu kits kik to chilody kuuñ jkiitsy to o kuuñnyeesy kaa to.

37 Tsiñee xñee do nii nli tu cos, ktsëëdy to lo xtiits to, tugak kol nee nliw. O deelñee gaa xñee do nlidyo, tugak kol nee nii nlidyo, ktsëëdy to lo xtiits to, por ndox nii ktsëë do lo xtiits to.

Deelñee ko tu meñ falt lool, buendy nii kogookoo falt lo meñ go
(Lc. 6:29-30)

38 'Kayonle gaa to nii chëb Dios: "Deelñee kwii tu meñ mëlool, kwlii gak mëlo meñ go, o deelñee kwii tu meñ tu laayoo, kwlii gak tu lay meñ go."

39 Per naa nii xcuentaa lëën xñe nii deelñee no cho chakladzy ksaksi lii, psaan, o deelñee gaa kyaasy tu xaa kwesyoo, ptee wi stublad kwesyoo kyaasy xaa.

40 Deelñee tsikso tu xaa lii lo xtisy parñee kla xaa xmaankwoo, blaa kla xaa wi xchakeetoo.

41 Deelñee jkoy xoo tu xaa lii xyow xaa tu mily metre, biyo chop mily metre.

42 Deelñee kñab meñ nii kteedyoo tu cos lo meñ singosy, pteedyo, ni jkaadyoo cos lo meñ nii xñabtiñ.

Kol jkëstyoo meñ nii xtilyni lëë do
(Lc. 6:27-28, 32-36)

43 'Ni kayonle gaa to nii lëë pxusykoltoo do kwnee: "Pkëstyoo meñ nii ngui xñee lool, per ptilyni meñ nii xtilyni lii."

44 Per naa nii xcuentaa lëën xñe: Kol jkëstyoo meñ nii xtilyni lëë do ni kol nab nii kakni Dios meñ nii kënlaag lëë do,

45 tsiin kak to xiñ Tat Tios nii sob kpaa. Por lëë xingbidz xaa xsaani lo meñ ngoptol ni lo meñ buen, ni lëë xaa

xsyaab kyo par meñ nii chuñ
kyalbuen ni meñ nii chuñ
kyalmal.
46 Ni tu pe kneesty Dios
lo do deelñee xaktyee meñ
nii ngui xñee lo do xkëstyoo
do. Por singo gak chuuñtsyey
kchë xaa yoox nii xtop tumi
par kyeyo lo xtisy nii sob
Roma.
47 Deelñee xaktyee meñ nii
xyuumbey do xkëëptyux to,
pe nano. ¿Pe lëdy singo nayak
chuuñtsyey meñ nii xnilasty
Dios?
48 Kol ksaan xtol do, porque
nody xtol pxosy to nii sob
kpaa.

6

Lëë Jesús xluuy xa kuñ meñ kyalbuen

1 'Kuñdy to kyalbuen laañee
nche meñ parñee kanpee
meño. Por ni tu pe kneesty
Dios lo do singo mod.
2 Por ngo, tsiñee jkadyoo tu
cos lo meñ nii no lyaadzy,
jkëëdyoo tsyetsy nii lëëw
pkadyoo, sinak chuuñtsyey
grol meñ leñ ktoo ni pal nëz
parñee kakyetypee lë xaa nii
lëë lëësy xaa buen. Por lëën
xñe kazh nii ni tu pe kteejtre
Dios lo xaa go.
3 Singo tsigo busy tsiñee
jkadyoo tu cos lo meñ nii no
lyaadzy, per ni tu lo xamiig-
woo kutiistylo.
4 Tsilaan pkadyoo tsiin lëë
Tat Tios nii chan kchë cos nii
chuuñtsyeyoo tsilaan ktikche
kyalnsaak ko.

Lëë Jesús xluuy xa kutiitsni meñ Dios
(Lc. 11:2-4)

5 'Tsiñee kutiitsni do Dios,
kaktyoo sinak kchë meñ nii
xsyoli leñ ktoo toon pere
xñee, ni kakty to sinak meñ
nii xsyo pal nëz parñee
kanpee meñ meñ go. Por lëën
xñe kazh nii ni tu pe kteejtre
Dios lo meñ go.
6 Per lëë lii tsiñee kutiitsnil
Tat Tios, byo leñ liidzyoo aan
psuugw chu puert aan bitiits
chopsyoo Tat Tios. Aan lëë
Tat Tios nii chan kchë cos nii
chuuñtsyey tsilaanoo ktikche
xkyalnsaakoo.
7 'Tsiñee kutiitsnil Dios,
kseejtyoo tiits nii pa
xkiiñdy. Kuuñtsyeydyoo sinak
chuuñtsyey meñ nii xnilasty
xtiits Dios. Xsyak meñ go nii
por kchë nii xñee meñ go lëë
Dios ksal meñ go.
8 Kutiitsnidy to Dios sinak
chuñ meñ go, por nanle Tat
Tios pe cos xkiiñ do nikxe
karty kñab tow.
9 Sinrii no nii kutiitsni do
Dios:
Tat Tios, lii nii soboo kpaa,
xñab noo nii kchë meñ
kuuñ ksak lii.
10 Ni xñab noo nii ktsiñ tse
nii kñabeyoo lo kislyu
sinak nii xñabeyoo
kpaa.
11 Bneetsy nii tyaaw noo
natse.
12 Beeñ noo perdón sinak
nii chuuñ noo perdón
meñ nii xko falt loo
noo.
13 Klaadyoo jkaal xaatox lëë
noo parñee kyaabty
noo lo tol. Pteelaa lëë
noo lo xaa.
14 'Deelñee xnityladzy to
falt nii xko xcombañer do lo
do, snityladzy Dios xtol do.

15 Per deelñee knitylasty to
xfalt xcombañer do, per ni
Tat Tios nii sob kpaa knity-
lasty xtol do.

Lëë Jesús xñee xa kuuñ ksak
meñ Dios

16 'Tsiñee kawdy to par
kuuñ ksak to Dios, ksaa
mbandy to lo do parñee
kanpee meñ nii noyawdy to
par kuuñ ksak to Dios. Por
singo chuuñtsyey grol meñ ni
lëën xñe kaazhkaa nii ni tu pe
kteejty Dios lo meñ go.
17 Per tsiñee kawdy to par
kuuñ ksak to Dios, kol kiib lo
do ni kol kooñ kik to
18 parñee kyeñdy meñ nii
karty kaw do porñee lëë do
noyuuñ ksak Dios. Kol ktee
nii Tat Tios sye kyeñ pe cos
noyuuñtsyey do tsiin ktikche
xaa xkyalnsaak to.

Lëë Jesús xñee nii tsoxkody
meñ kap meñ ndaly cos lo
kislyu
(Lc. 12:33-34)

19 'Ktobty to tub yox cos lo
kislyu, por lëëw kyëmëël ni
lëë ngbaan gaa no.
20 Sink kol tsoxko
kuuñtsyey do nii jkiiñ lo do
kpaa, por siko kindy nkwxog
nii jkëëma cos ni kindy meñ
nii xkwan.
21 Parñee laañee tso gak nii
chap to tso xkyalmbañ do.

Bini nii xsaani leñ styoo
meñ
(Lc. 11:34-36)

22 'Nak mëlo do sinak tu
bini nii xsaani leñ styoo do.
Deelñee nxiñdy mëlo do tyub
leñ styoo do nyaani.
23 Per deelñee nxiñ mëlo
do, tyub leñ styoo do nguey.
Aan deelñee xsaanidy bini nii
no leñ styoo do, ¿pe toodyxe
nguey poo yeesy nak tyub leñ
styoo do?

Chantsi Dios xiñ
(Lc. 16:13)

24 'Ni tu cho chilody kyë
tsiiñ chop lo patrón. Por
neñdy sle xaa lo tu xpatrón
xaa, lëë stu lo xaa klëë xaa, o
neñdy kaa ngui kuñ xaa xtsiiñ
tu lo xpatrón xaa, aan ksaldy
xaa stu xaa. Por ngo chilody
ksoob to xtiits Dios tyub styoo
do deelñee tumi tugak sini kik
to.
25 'Ni lëën xñe gaa nii
tsoxkody to nii dyon pe cos
kaw do o ki gaa to parñee
kpañ do o pe cos kakw kaa
to. ¿Pe lëdy nayak mastre non
kyalmbañ que nii xtyaaw,
ni pe lëdy kaa nayaknan do
nii mastre non xcuerp to que
ladx nii chakw to?
26 Kol kan kchë mguiñ
gaanoo. Chandy ma ni
xkyëdy ma kwlaap, ni xkot-
seydy ma nii ktyaaw. Lëë Tat
Tios nii sob kpaa xyaan ma.
¡Aan mastre non do lo kchë
mguiñ!
27 Nikxe gaa nii tsoxko do,
per ni tu wor chilody kiskool
do lo tse nii kpañ do.
28 '¿Penak nii choxko do por
ladx nii kakw to? Kol kuy
gaanoo xa xroob kyoo tañ
aan xkyëdyo tsiiñ ni xkibtyo
ladx.
29 Per sootaa ni rey Sa-
lomón kokwty tu ladx ngui
sinak nii ngui tu kyoo, nikxe
nii ndaly cos ngui kop xaa.
30 Deelñee Dios tsigo busy
xkakw xab kchë kizhyë nii no

tañ aan xlyëëdyak lëëw chek lo ki, ¿penak tsigo nii xnilasty to nii lëë Dios jkakw xab to?

31 Pe tsinidy kik to nii dyon pe cos kaw do o pe cos ki gaa to ni pe kakw to.

32 Kchësy cos re no meñ nii xnilasty Dios kyalnë, per lëë lëë do nanle Tat Tios nii sob kpaa pe cos chak falt lo do.

33 Por ngo, klo kol kuuñtsyey nii xñabey Dios tsiin kxaal xaa nii kak falt lo do.

34 Tsody to kyalnë nii dyon pe cos kak kxe, porque xaal xaal nak kyalnë tu tse.

7

Jkëëkiydy to xcombañer do
(Lc. 6:37-38, 41-42)

1 'Jkëëkiydy to xcombañer do tsiin jkëëkiydy Dios to.

2 Por sinak nii xkëëkiyak to xcombañer do jkëëkiy Dios to, ni sinak nii chuuñtsyeyak to kuuñtsyey Dios to.

3 ¿Penak nii xseel chanoo kizh wiñ nii no lo xcombañeeroo aan xyeñdyoo nii mastre ngol tublë yag nii no lool?

4 ¿Xa nanoo këëboo lo xcombañeeroo: "Kwlës dyon kwin kizh wiñ nii no lool", aan xkwiidyoo yag ngol nii no lool?

5 ¡Maaloo! Klo kwlii yag ngol nii no lool tsiin kchilo kanoo par kwiil kizh wiñ nii no lo xcombañeeroo.

6 'Kluuydy to xtiits Dios lo meñ nii chaklasty kono, por toontlaa klëë meñ go aan kxiix meñ go lëë do sinak chuuñtsyey mëkw. Ni jkaydy to kyalnsaak nii xneetsy Dios lo do cholsye lo meñ, por toontlaa subniy meño sinak xsyubniy ngutsy nii xyaan meñ ma.

Kol nab, kol kyub ni kol jkëëptyux chu yu
(Lc. 11:9-13; 6:31)

7 'Kol nab nii jkiiñ do lo Dios tsiin kneetsy xaaw, kol kyub cos tsiin ktsyool dow, ni kol jkëëptyux chu yu tsiin kyalyo.

8 Por kchë meñ nii kñab tu cos lo Dios jkaaw, ni kchë meñ nii kyub cos ktsyolo, ni kchë meñ nii jkëëptyux chu yu lëëw kyaly.

9 '¿Pe no tu do dyon kyax ktee tu kyo lo xiñ tsiñee kñab xiñ do tu kyaxtily?

10 ¿Pe no gaa tu do kyax ktee tu mëël lo xiñ do tsiñee kñab xiñ do tu mël lo do?

11 Kol kyeñ gaanoo nii nikxe mal do, per xtee do cos buen lo xiñ do. ¿Pe lëëdyxe Tat Tios nii sob kpaa tsigo kteejty cos buen lo meñ nii kñabo?

12 'Kol kan meñ sinak nii chakladzy to kan meñ do. Por singo kë leñ kitsy nii pkëë Moisés ni kchësy profet.

Kol tedy chu puert nii nxeñdy
(Lc. 13:24)

13 'Kol sëëb nëz laa kë puert nii nxeñdy. Por nxeñ puert ni nxeñ nëz nii xkëëtañ meñ, aan ndaly meñ xsyëëb nëz chu puert ko ni xsyeñ nëz ko.

14 Per xisy meñ xsyëëb chu puert nii nxeñdy, ni xisy meñ xtsiil nëz nii xtsiñ laañee jkaa meñ kyalmbañ nii nitylody, porñee tir ngan nëz ko.

Kchësy yag xyuumbey meño por nex nii xkyë low
(Lc. 6:43-44)

15 ’Kol kap cuent kchë lo
xaa wnee xuuy nii chakladzy
kluuy xtiits Dios. Porque xpig
xaa lo do sinak tu mëkwxiily,
per lëë leñ styoo xaa go nak
xaa sinak tu mëëtsy.
16 Schilo kyeñ do pe cos
no styoo xaa deelñee kan do
kchë cos nii chuuñtsyey xaa,
por xkyëdy uv lo yakitsy ni
yegw lo yakitsy looñ.
17 Ni nan gaa to nii deelñee
buen tu yag nonsyke nex
buen xkyë low, per deelñee
buendyo nonsyke nex byodz
xkyë low.
18 Xkyëdy nex byodz lo yag
buen, ni xkyëdy nex buen lo
yag nii buendy.
19 Kchësy yag nii xkyëdy
nex buen lo lëëw chug aan
lëëw tsek.
20 Singo gak kchë xaa wnee
xuuy schilo kyeñ do pe cos
no styoo xaa deelñee kan do
kchë nii chuuñtsyey xaa.

Tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy
(Lc. 13:25-27)

21 ’Lëdy kchë meñ nii xñee
lon nii naa nak xaa nii xñabey
sëëb laañee xñabey Tat Tios,
sink xaktyee meñ nii nli
xsoob xtiits Tat Tios sëëb.
22 Tse nii lëë Dios kuñ
kyalxtisy ndaly meñ kñë lon:
“Xsoob noo xtiitsoo. Con
xtiitspeyoo blii noo kyalbini
mal, ni con xtiitspeyoo
beeñtsyeey noo kyalntson.”
23 Per lëën këp lo meñ
go: “Nandyaa cho do. Kol
kpichee nu, por ngoptol do.”

Lidzy xaa nyaani ni lidzy xaa nguey
(Lc. 6:47-49; Mr. 1:22)

24 ’Kchë meñ nii xkëëtyag
xtitsaa ni chuuñtsyeyo nak
sinak tu xaa nyaani nii psaa
lidzy lady kyo.
25 Tsiñee lëë kyo bislo ni
lëë nis kok naal kiigwpee ni
lëë me bi, pe kokty lidzy xaa
porñee lady kyo sobo.
26 Per lëë kchë meñ
nii xkëëtyag xtitsaa aan
chuuñtsyeydyo nak sinak tu
xaa nguey nii psaa lidzy lo
yuzh.
27 Tsiñee lëë kyo bislo ni lëë
nis kok naal kiigwpee ni lëë
me bi, lëë lidzy xaa byablyu,
¡aan kaazhkaa kwnitylow!
28 Tsiñee lëë Jesús lox
kwnee, psee meñ biñ kchë nii
bluuy xaa,
29 porñee kwnee xaa sinak
tu xaa xñabey, kwneedy xaa
sinak xñee chol mastre ley.

8

Lëë Jesús chuuñ kyak tu meñ xsyaknë
(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

1 Tsiñee lëë Jesús bikche
kiy, ndaly meñ kunal xaa.
2 Kok xtsedyak byety Jesús
kiy tsiñee lëë tu xaa xsyaknë
nii xyodz lady biid ksoxib lo
xaa chëb:
—Xey, pe nëëdyoo beeñ
kyak naa.
3 Tsigo lëë Jesús pxob ña kik
xaa chëb:
—Chakladzyaa nii kyakoo.
Byak.
Aan wor go kazh lëë xaa nii
xyodz lady ko byak.
4 Per lëë Jesús chëb lo xaa:

—Ni tu cho lo këëbtyoo xa byakoo, sink byey aan kwey lo pxosy. Kuksakon nii xñabey xley Moisés parñee kan kchë meñ nii lëël byak.

Lëë Jesús chuuñ kyak xmos tu xaa nii xñabey lo soldad Roma
(Lc. 7:1-10)

5 Lëë Jesús kwsëëb lik leñ kyedzy Capernaum tsiñee lëë tu xaa nii xñabey lo tubtsoon soldad Roma kunee lo xaa
6 chëb:
—Xey, lëë xmosaa xsyaknë. Lëë xaa nix chu yu, kutoo xaa ni mban xkyë xaa yoob.
7 Lëë Jesús kwëb chëb:
—Naa kuuñ kyakaa xmoosoo.
8 Tsigo lëë xaa xñabey go chëb:
—Xey, cho nakaa nii tsil lidzyaa. Destye nu pxaal tiits nii kyak xmosaa aan lëë xaa kyak.
9 Porque deel naa, no xaa nii mastre xñabey lon, lëë naa lo soldad xñabeyaa. Tsiñee xalaa tu xaa mandad, chi xaa. Tsiñee xkwetsy kaan tu xaa, chiid xaa. Singo gak xmosaa tsiñee xñabeyaa nii kuuñtsyey xaa tu cos, chuuñtsyey xaaw.
10 Axte psee Jesús biñ xaa nii kwnee xaa xñabey go, aan lëë xaa chëb lo meñ nii sinal:
—Nli gaa na karty kanaa tu meñ Israel nii kniladzy Dios tyub styoo sinak xniladzy xaa xñabey re.
11 Ni lëën kñeli gaa lo do nii ndaly meñ nii nche tyub lo kislyu kawni pxusykoltoo no Abraham, Isaac ni Jacob tse nii lëë Dios kñabey.
12 Per ndaly meñ nii wi xyal sob siko kwe lo nguey ley koon ni kaw lay.
13 Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo xaa nii xñabey lo soldad:
—Byey liidzyoo. Lëë nii bniladzyoo tyub styool kak.
Aan wor go kazh lëë xmos xaa xñabey go byak.

Lëë Jesús chuuñ kyak xñaatsaap Pedre
(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

14 Tsiñee lëë Jesús ptsiñ lidzy Pedre lëë xñaatsaap Pedre nix xlyañ xlyëë.
15 Lëë Jesús kwseñ ña me, aan lëë xlyëë pchoo. Tsigo lëë me kuxche beeñlo me nii taw xaa.

Lëë Jesús chuuñ kyak ndaly meñ xsyaknë
(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

16 Tsiñee lëë lyu pkyey, lëë meñ kuni ndaly xaa nii no kyalbini mal leñ styoo lo Jesús. Aan con tublanak tiits nii kwnee Jesús lëë kchë kyalbini mal go pchoo ni lëë kchë meñ xsyaknë byak.
17 Lëë Jesús beeñtsyey ngo parñee kuñ xaa cumplir tiits nii kwnee profet Isaías tsiñee chëb xaa: “Lëë xaa biy kchë xkyalkits no.”

Meñ nii kokladzy nyinal Jesús
(Lc. 9:57-62)

18 Tsiñee kon Jesús nii singootyee ndaly meñ ptyop, lëë xaa chëb lo xpëëdscuel xaa:
—Kol tsoo stublad chu nistoo.
19 Aan lëë tu maestre ley big chëb lo xaa:

—Maestre, chakladzyaa sënalaa lii laañee tsityoo.

20 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—Chap mëz kyoplyoo ni chap mguiñ pchoos, per lëë naa nii nakaa mguiy nii pxaal Dios ni laañee kxiladzyaa xisy wiñ chaaptyaa.

21 Loxsye ngo lëë tu xpëëdscuel xaa chëb:

—Xey, blaa kajkeetsy kaazhaa pxosyaa, tsigo kyely nalaa lii laañee tsityoo.

22 Lëë Jesús chëb:

—Tënal naa. Lëë meñ nii nak sinak meñ kuty jkeetsy meñ kuty.

Lëë Jesús xkwëës me
(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

23 Lëë Jesús kwyo barkw ksa xpëëdscuel.

24 Lëë xaa si lo nis ksa xaa, tsiñee lëë tu me dox bislo xchoo aan lëë barkw byaktsë nis. Per lëë Jesús nixyesy.

25 Lëë xpëëdscuel xaa beeñ kna xaa chëb:

—¡Pteelaa lëë noo, por lëë barkw nonity leñ nis!

26 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—¿Penak nii xtsyeb to? ¿Penak nii kopty to Dios confians?

Aan loxsye chëb xaa singo lëë xaa kwnabey nii kwës me ni kwe tse nistoo, aan nli gaa tsesy byak.

27 Kchësy xpëëdscuel xaa psee xñee:

—¿Cho nak xaa re nii axte wi me ni nistoo xsoob xtiits xaa?

Lëë Jesús xkwii kyalbini mal
(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

28 Tsiñee lëë Jesús ptsiñ xtañ meñ Gadara nii nche stublad chu nistoo, lëë chop xaa nii no kyalbini mal leñ styoo pchoo leñ paa aan lëë xaa big lo Jesús. Ntseeb chak xaa. Por ngo ni tu cho xtyejty nëz ko.

29 Aan lëë xaa kwchuptsyë chëb xaa lo Jesús:

—Jkaaldyoo lëë noo, Jesús. Ndon noo nii Xiñ Dios nakoo. ¿Penak sëëd ksaksil lëë noo? Karty ktsiñ xtsee noo.

30 Aan kex siko ncheyaw tubtsoon ngutsy.

31 Lëë kyalbini mal go chëb lo Jesús:

—Deelñee kwiil lëë noo, bneetsy tiitspey syëëb noo leñ ngutsy nii nche ske.

32 Lëë Jesús chëb:

—Kol sëëb.

Tsigo lëë kyalbini mal go pchoo chop leñ styoo xaa go, aan lëëw kwsëëb leñ ngutsy. Aan kchë ngutsy ko kwloo corr kukyab lo nis aan lëë ma kuty.

33 Lëë xaa nii nche nap ngutsy ko kuknitiits kyedzy, aan tsiñee ptsiñ xaa, lëë xaa bitiits lo meñ xa ptsyool xaa nii no kyalbini mal leñ styoo.

34 Aan lëë meñ kyedzy kwey laañee so Jesús, chëb meñ lo xaa: “Beeñ favor, bi nu.”

9

Lëë Jesús chuuñ kyak tu meñ nii kutoo
(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

1 Loxsye ngo lëë Jesús kwyo barkw aan lëë xaa ptsiñ laañee nche xkyedzy xaa.

2 Siko lëë meñ ptsiññi tu
xaa xsyaknë nii kë yag. Tyub
lady xaa kutoo. Tsiñee kon
Jesús nii xniladzy xaa nii pt-
siññi xaa nii lëësy Jesús chuuñ
kyak meñ xsyaknë, lëë Jesús
chëb lo xaa xsyaknë:
—Ndaan kwloo styool. Lëë
kchë xtoloo bily.
3 Tsigo nladzy bla maestre
ley nii nche siko: “Falt no ko
xaa gue lo Dios.”
4 Per como xyeñ Jesús pe
cos xsya styoo xaa, lëë Jesús
chëb:
—¿Penak nii singueetyee
xsya tol do?
5 Schilo këpaa lo meñ
xsyaknë: “Lëë kchësy xtoloo
bily”, ni schilo këpaa: “Kux-
che aan kwsë”, per ¿chow
dyon mastre ngan?
6 Lëën kluy lo do gaanoo
nii lëë mguiy nii pxaal Dios
lo kislyu kwaa tiitspey parñee
ktsily xaa xtol meñ.
Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo
xaa nii nëtoo go:
—Kuxche, blis xtal aan
byey liidzyoo.
7 Tsigo lëë xaa nëtoo go kux-
che aan lëë xaa sey lidzy xaa.
8 Tsiñee lox kon meñ nii
beeñtsyey Jesús, lëë meñ psee,
ni lëë meñ ptee skizh porñee
kon meñ nii lëë Dios ptee
kyalwnabey lo tu xaa lo
kislyu re.

Lëë Jesús xkwetsy Mateo
(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

9 Tsiñee lëë Jesús bi siko, lëë
xaa kon nii lëë tu xaa nii lë
Mateo sob laañee chikni meñ
tumi nii kyey lo xtisy nii sob
Roma. Lëë xaa chëb lo Mateo:
—Tënal naa.
Lëë Mateo kuso aan lëë xaa
sinal Jesús.
10 Aan lëëtyee lëë Jesús
sobyaw lidzy Mateo, lëë bla
xaa nii xtop tumi par kyeyo
Roma ni lëë bla xaa ngoptol
ptsiñ, aan lëë xaa kwsob kwi
Jesús ni kwi xpëëdscuel Jesús
lo mezh.
11 Tsiñee lëë xaa fariseo
kono, lëë xaa kwnabtiits lo
xpëëdscuel Jesús, chëb xaa:
—¿Pe mod nak nii chawni
xmaestre to xaa nii xtop tumi
par kyeyo Roma ni penak nii
chawni xaa kchë meñ ngop-
tol gue?
12 Lëë Jesús biño aan lëë
xaa chëb:
—Xkiiñdy meñ nii ndaan
xaa nii chuñ rmedy, sink meñ
xsyaknë xkiiñ xaa nii chuñ
rmedy.
13 Kol kyey aan kol kseedy
xtiits Dios nii xñee: “Chak-
ladzyaa nii jkëstyoo meñ
xcombañer, chaklastyaa nii
kiidlookon meñ cos lon.”
Syely kyubtyaa meñ buen,
sink lëën syely kyub meñ
ngoptol.

Lëë meñ xñabtiits lo Jesús
(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

14 Lëë xpëëdscuel Juan
Bautist big lo Jesús, aan lëë
xaa chëb:
—Kety kety xtyaawdy noo
par kuuñ ksak noo Dios
ksa noo xaa fariseo. Lëë
xpëëdscueeloo, ¿penak nii
xsaandy xaa wagw par kuuñ
ksak xaa Dios?
15 Tsigo lëë Jesús chëb:
—¿Pe lika nayak tso kyalnë
meñ nii chi tu kyalwtsiilña
deelñee bii nche meñ nii
ptsiilña? Per sitsiñ wor gon

nii lëë meñ nii ptsiilña kchoo,
tsigolye nagon schilo tso
kyalnë meñ ni ksaan meñ
wagw.
16 ’Ni tu cho xkëëtëdy tu
ladx yoox con tublë ladx kub,
porque tsi lëëw tsadx, lëë ladx
kub kpe aan lëëw lox kchos
ladx yoox, aan lëë laa nchos
ko kak nroobre.
17 Ni ni tu cho xkyëdy kaa
nip kub leñ tu kyeg kidy
nii kwyoxle, porque ntseeb
kchoso, aan xiñ nip ni nitylo
kyeg. Por ngo no nii ktyëë
nip kub leñ kyeg kub, parñee
nikle nipo nikle gaa kyego pe
kaktyoo.

Xiñtsyaap tu xaa xñabey ni kwnaa nii kwseñ xab Jesús
(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

18 Lëë Jesús nonee lo meñ,
tsiñee lëë tu xaa xñabey ptsiñ.
Lëë xaa psoxib lo Jesús aan
lëë xaa chëb:
—Lëë xiñtsyaapaa kuty, per
deel sëël kyo no lidzyaa kxo-
boo ñal lady me, spañ me.
19 Lëë Jesús kunal ksa
xpëëdscuel.
20 Aan lady kchë meñ
nii nche siko no tu kwnaa
xsyaknë. Kokle tsiipchop iz
nii xchoo me cheñ. Lëë me
big nëz xitsy Jesús aan lëë me
kwseñ skiñ xab xaa.
21 Nladzy me: “Comñee
jkaa seeñaa xab Jesús lëën
kyak.”
22 Per lëë Jesús byoogw buy
lo kwnaa go aan lëë xaa chëb:
—Ndaan, xiñ, kwloo sty-
ool. Por lëël byak porñee
bniladzyoo nii schilo kuuñ
kyakaa lii.
Aan wor go kazh lëë me
byak.
23 Tsiñee lëë Jesús ptsiñ
lidzy xaa xñabey go, kon xaa
nii lëë musyk tse nche mbës
par ktsiñ wkeetsy, ni lëë meñ
no wiiñ ni ncheyuptsyë.
24 Lëë xaa chëb:
—Kol kchoo nu. Por kujty
me, sink lëë me nixyesy.
Pxidzy meñ biñ xtiits Jesús,
25 per loxsye kwlii xaa meñ
yu, lëë xaa kwseñ ña mëëd
kwnaa go, aan lëë gaa me
kuxche.
26 Aan tyub nëz tañ go kok-
nan meñ nii beeñtsyey Jesús.

Lëë Jesús chuuñ kyak chop meñ nii xñady lo

27 Tsiñee lëë Jesús bi siko,
lëë chop xaa nii xñady lo sinal
xitsy xaa, xñee:
—¡Lii nii sëëdoo lo xtiiy rey
David, pkëstyoo lëë noo!
28 Tsiñee lëë Jesús ptsiñ
lidzy, lëë chop xaa nii xñady
lo big lo Jesús aan lëë Jesús
chëb lo xaa:
—¿Pe xniladzy to nii suuñ
kyakaa to?
Lëë chop xaa nii xñady lo
chëb:
—Xniladzy noo nii suuñ
kyakoo lëë noo.
29 Tsigo lëë Jesús kwseñ lo
chop xaa nii chandy ko aan
lëë xaa chëb:
—Lëë do kyak porñee bni-
ladzy to nii suuñ kyakaa to.
30 Lëë chop lo xaa go byak.
Per lëë Jesús chëb lo xaa:
—Ni tu cho lo këbty to xa
byak to.
31 Per xaktyee kwlëb xaa
pchoo xaa siko. Lëë xaa bislo

bitiits xaa nii beeñtsyey Jesús tyub tañ go.

Lëë Jesús chuuñ kyak tu ngop

32 Lëë chop xaa nii byak nonsy lik sey, tsiñee lëë meñ ptsiñni tu ngop nii no kyalbini mal leñ styoo lo Jesús.

33 Lëë Jesús kwlii kyalbini mal go, aan lëë ngop ko bislo kwnee. Kchësy meñ psee kono aan lëë meñ bislo xñee:

—Karty kaa nagon tyon no nii kuuñtsyey tu meñ ngue leñ kyedzy Israel.

34 Per lëë xaa fariseo bislo kwnee nii misme xaatox nii xñabey lo kyalbini mal ptee tiitspey lo Jesús parñee kwii xaa kyalbini mal leñ styoo meñ.

Xkëstyoo Jesús meñ

35 Kchë kyedzy nii kutedy Jesús bluuy xaa xa nak xkyalwnabey Dios lo meñ leñ ktoo, ni beeñ kyak xaa meñ xsyaknë.

36 Pkëstyoo xaa meñ porñee kon xaa nii mban nche kteenë meñ sinak nii xkwë mëkwxiily tsiñee kindy cho tsikap ma.

37 Aan lëë xaa chëb lo xpëëdscuel xaa:

—Nak kchë meñ re sinak tsiñee lëë kwlaap mer kislo aan kindy ndaly mos.

38 Kol nab lo Dios nii kxaal xaa xaa nii kiid kluuy xtiits xaa lo meñ.

10

Lëë Jesús xkwe ksa tsiipchop xpëëdscuel

(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

1 Lëë Jesús kwtsyetsy ksa tsiipchop xpëëdscuel, aan lëë xaa ptee tiitspey lo xaa parñee kwii xaa kyalbini mal leñ styoo meñ, ni kuuñ kyak xaa meñ xsyaknë.

2 Lëë ksa lë xapostle xaa nche kë nu: Simoñ, xaa nii kwloolë gak xaa Pedre, ni Ndresy betsy Pedre, ni Jacob ni betsy xaa nii lë Juan (Xiñ Zebedeo nak xaa chop xaa),

3 ni Felip ni Bartolomé, ni Max ni Mateo (Lëë Mateo kok xaa nii ptop tumi kyedzy par kyeyo Roma), ni xiñ Alfeo nii lë Jacob ni Tadeo,

4 ni Simoñ nii kwyo lady tub tiiy xaa nii pcholë Cananista ni Judas Iscariote (Lëë Judas pko Jesús ña xaa xñabey).

Lëë Jesús xaal xpëëdscuel chikluuy xtiits Dios

(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

5 Lëë Jesús pxaal ksa tsiipchop xpëëdscuel, per lëë xaa chëb kazh lo xaa:

—Tsidy to tañ nii no meñ sit, ni sëëbty to leñ xkyedzy meñ Samaria.

6 Sink kol tsi lo meñ Israel nii nak sinak mëkwxiily nii ncheno tañ.

7 Kol tsi aan kol këb nii lëë wor kutsiñ nii lëë Dios kñabey.

8 Kol kuñ kyak meñ xsyaknë, ni kol kuñ kpañ meñ kuty, ni kol kuñ kyak kchë meñ nii xyodz lady, ni kol kwii kyalbini mal leñ styoo meñ. Singosy kwaa do kyalwnabey parñee kuuñtsyey do kchë cos re. Por ngo, kñabty to tumi lo meñ.

9 ’Koydy to tumi,

10 ni koydy to bols nii jkiiñ
lo do nëz. Ni koydy to ladx
par ktsyëë xab to ni koydy to
kyalkidy par ktsyëë lab to, ni
koydy to yag nii ksoxka do. Pe
tsinidy kik to nii dyon pe kaw
do, por kchë xaa nii xkyë tsiiñ
nonguial nii kyaan meñ xaa.
11 'Tsiñee ktsiñ do tu kyedzy
wiñ o tu kyedzy ngol gaa, kol
kyub tu xaa nii knee lidzy
kwës to aan siko kol kwës
axte nii kpi do kyedzy ko.
12 Ni tsiñee gaa sëëb to tu
leñ yu, kol jkëëptyux kchësy
meñ nii no leñ yu go.
13 Deelñee skëëtyag meñ nii
no leñ yu go nii kluuy do, kol
nab nii kakni Dios meñ go,
per deelñee jkëëtyagty meñ
gow kaknidy Dios meñ go.
14 Per deelñee kneesty meñ
lidzy kwës to ni kaklasty meñ
kon nii xluuy do, kol kchoo yu
go o kyedzy go gaa, aan kol
kwib yuti nii xña niy do.
15 Por nli xñen nii tse nii lëë
Dios kuñ kyalxtisy, ntseebre
kyalnë nii tedy meñ go que
kyalnë nii tedy meñ Sodoma
ni meñ Gomorra.

Kyalnë

16 'Lëën kxal lëë do laañee
no meñ ntseeb nii ntseeb si
ntseeb kchë ma tox nii chuty
mëkwxiily. Per nsiñ kol kak
sinak nsiñ mëël, ni kol kak
ndoo sinak tu palom.
17 Ligier kol kak, por lëë
meñ tsikso lëë do lo xaa
xñabey ni lëë meñ kiñ lëë do
leñ ktoo.
18 Ni axte lo xtisy ni lo rey
tsikso meñ do por naa. Siko
lëë do kñee xtitsaa lo meñ
xñabey ni lo meñ sit.
19 Per tsiñee lëë do ktsiñ lo
xaa xñabey pe tsinidy kik to
nii dyon xa kñee do o pe këëb
kaa to, por tsiñee tsitsib kñee
do, lëë Dios ksyaab leñ kik to
pe cos kñee do.
20 Ni kchëë gaa tiits nii
kchoo chuw do, lëdy xtiits
tow, sink xtiits xkyalbini Tat
Tioso.
21 'Ni so gaa tse nii lëë meñ
kñabey kety betsy ni so tse
nii misme pxosy meñ kñabey
kety meñ, ni so tse nii lëë xaa
wiñ kakniladzy pxosy aan lëë
xaa kñabey kety xaa.
22 Kchësy meñ klëë lo do,
porñee xsoob to xtitsaa. Per
deelñee xekw to te do kchë lo
kyalnë go stelaa do.
23 Tsiñee ktilyni meñ do tu
kyedzy, kol kxooñ, kol tsi stu
kyedzy. Porque xsobaa nii
karty ksa kyedzy nii nche Is-
rael no tedy to tsi lëë mguiy
nii pxaal Dios kiid stub.
24 'Mastre non maestre lo
mëëdscuel ni mastre non pa-
trón lo mos.
25 No nii tsoxko mëëdscuel
kak sinak maestre, ni no
nii tsoxko mos kak sinak
xpatrón. Deelñee xñee meñ
nii xaatox nakni xpixwan yu,
¿pe toodyxe ntseebre nii kñee
meñ lo meñ lidzy xpixwan
yu?

Cho no nii ktsyeb meñ
(Lc. 12:2-9)

26 'Ktsyebty to meñ, por
nody tu cos ngueetsy nii
kchukëdy, ni nody tu cos
tsilaan nii kak ndoondy.
27 Kchësy nii chutiitsaa lo
do lo nguey kol kutiitso xña lo
ngbidz. Ni kchësy kaa nii xñe

tsilaanaa lo do kol tsëp kik yu
aan nguiedzy kol neew.
28 Ktsyebty to meñ nii
chuty, por chilody kuty
meñ go xkyalmbañ do. Kol
ktsyeb xaa nii schilo kuty
xkyalmbañ do ni schilo kxaal
lëë do linfiern.
29 ’¿Pe karty kaa nayak kan
do nii xtyo chop mguiñ wiñ
con bla pes? Per ni tu ma
chejty deelñee xteejty Tat
Tios tiits.
30 Aan lëë lëë do axte kits
kik to ngab lo Tat Tios.
31 Ktsyebty to, por mastre
non do lo mguiñ.

Meñ nii xchoo xfavor Jesús
(Lc. 12:8-9)

32 ’Kchësy meñ nii xchoo
xfavoraa lo kislyu re, schon
xfavor meñ go tsiñee lëë meñ
go klyañ lo Tat Tios.
33 Per lëë meñ nii kchoody
xfavoraa lo kislyu re, ni naa
kchoody xfavor meñ go lo Tat
Tios.

Lëë Jesús chuñ meñ chop
tiiy
(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

34 ’Këbty to tsaaplaa syelyaa
lo kislyu re parñee tsodre tily.
Lëdyo gon, sink lëën syelyni
tily.
35 Lëën syely parñee kti-
lyni mëëdpkiy pxosy, ni kti-
lyni mëëd kwnaa xñaa, ni kti-
lyni nkwxizh xñaatsaap.
36 Misme kchë meñ lidzy
meñ ktily.
37 ’Kchë meñ nii xkëstyoo
pxosy ni xñaa aan xkëstyoody
naa nonguialdy kak meñ
go xpëëdscuelaa, ni meñ nii
xkëstyoo xiñgan o xiñtsyaap
kaa aan xkëstyoody naa
nonguialdy kak xpëëdscuelaa.
38 Ni deelñee chaklasty meñ
te kyalnë ni kiidnaldy meñ
naa, nonguialdy kak meñ
xpëëdscuelaa.
39 Kchë xaa nii choxko ktee-
laa xkyalmbañ kety. Per lëë
xaa nii pe sinidy kik, nikxe
kety xaa, lëë xaa kpañ porñee
xniladzy xaa xtitsaa.

Nii jkaa meñ nii xsoob xti-
its Dios
(Mr. 9:41)

40 ’Kchë meñ nii chantsi lëë
do, chantsi naa. Ni kchësy
meñ nii chantsi naa, chantsi
Tat Tios nii pxaal naa.
41 Kchë meñ nii chantsi tu
profet nii pxaal Dios jkaa nii
ktee Dios lo profet ko. Ni kchë
meñ nii chantsi tu xaa buen
jkaa nii ktee Dios lo xaa buen
go.
42 Kchë meñ nii ktee tub xig
nis yag ki xaa nii no xladaa,
lëë Dios ktikche xkyalnsaak
meñ go.

11

Lëë xpëëdscuel Juan chin-
abtiits lo Jesús
(Lc. 7:18-35)

1 Tsiñee lëë Jesús lox beeñ
kseedy xpëëdscuel, lëë xaa
sikluuy xtiits Dios lo meñ nii
no tañ go.
2 Lëëtyee gaa leñ tse go lëë
Juan Bautist no skiib tsiñee
biñ xaa kchë nii noyuuñtsyey
Jesús. Lëë xaa pxaal bla
xpëëdscuel xaa
3 kunabtiits dyon pe lëë
Jesús nak xaa nii kxaal Dios
ote no nii yak bii kyëmbës xaa
xaa nii kxaal Dios.

4 Lëë Jesús chëb lo
xpëëdscuel Juan:
—Kol kyey aan kol kutiits
lo Juan kchësy nii chan do ni
chon do.
5 Kol këb nii lëë meñ nii
xñady lo chan, ni lëë meñ nii
xsyëdy xsyë, ni lëë meñ nii xy-
odz lady xyak, ni lëë meñ nii
xkwaat chon, ni lëë meñ kuty
xpañ, ni lëë kchë meñ mban
nii ni tu pe chapty xkëëtyag
xtiits Dios.
6 Ni kol këb nii dichos meñ
nii jkandy kik kan naa.
7 Tsiñee lëë xpëëdscuel Juan
Bautist bi, lëë Jesús bitiits lo
meñ cho nak Juan, chëb xaa:
—¿Pe cos kukuy do dyon
worñee kwey do tañ? ¿Pe
kukuy do tublë kizh nii nëz re
nëz rek xni me?
8 Deelñee kukuydy to kizh
nii xni me, ¿pe cos kukuy do?
Ote ¿kukuy do tu xaa nii nakw
ladx non yak? Por nan do gon
nii lidzy rey ncheno kchë xaa
nii nakw ladx non.
9 Kol në dyon pe cos kukuy
do. Deelñee tu profet gon
kukuy do, nli nii profet nak
xaa nii kukuy do, per mastre
non xaa.
10 Lëë Juan xseety kitsy nii
kë xtiits Dios laañee xñeew:
Lëën kxal tu xaa nii tenech
lool,
parñee kwii xaa tu nëz
tedyoo.
11 'Lo kchë meñ nii noyaly
lo kislyu re xsobaa nii ni tu
meñ karty tsitsib sinak Juan
Bautist, per lëë laa xñabey
Dios kchë xaa nii xisy non
chuñ gan lo Juan.
12 'Destye nii biid Juan
Bautist axte nina, lëë laa
xñabey Dios chak tily, aan
lëë meñ ntseeb chakladzy
knitylow.
13 Lëë kchë profet ni lëë
xley Moisés bluuy xtiits Dios
lo meñ worñee karty kiid
Juan.
14 Ni toon pe sniladzy kaa
to nii lëë Juan nak profet Elías
nii no kiid.
15 Kchësy to siñee chak-
ladzy to kyeñ do, kol jkëëtyag.
16 '¿Cho nak sinak meñ nii
no natiemp? Nak meñ nii no
natiemp gon sinak chol xaa
wiñ nii xkwe laañee chak kiy
aan xñee xaa lo xcombañer
xaa:
17 "Ptsyool noo flaut aan
byëëdy to, ni ptsyool noo ti nii
së mban aan biiñdyak to."
18 Na nii lëë Juan biid, xñee
do nii kyalbini mal no leñ
styoo xaa, porñee tawdy xaa
ni kowdy xaa viñ.
19 Lëë na nii lëë mguiy nii
pxaal Dios chaw ni chi viñ,
xñee do nii lyaadzy wagwsye
no xaa ni ngonip xaa, ni xñee
do nii lëë xaa chi lidzy meñ
ngoptol ni lidzy meñ nii xtop
tumi par kyey Roma. Per por
kchë nii chuuñtsyeyaa xluuy
nii Dios nakni naa.

Meñ nii xtikchedy styoo lo Dios
(Lc. 10:13-15)

20 Lëë Jesús bislo kwëntseeb
lo meñ nii no kchë kyedzy
laañee beeñtsyey xaa kyal-
ntson, porñee ptikchedy meñ
go styoo lo Dios. Chëb xaa:
21 —¡Chooksye lëë doy meñ
Corazín ni chooksye lëë do
meñ Betsaida! Por deelñee
nyan meñ Tiro ni meñ Sidón

kchë kyalntson nii kon do,
tselye kokw meñ go ladx
nchog ni tselye pchoop meñ
go xkiti lo kik parñee kluuy
meñ go nii ptikche meñ go
styoo lo Dios.
22 Por ngo, tse nii lëë
Dios kuñ kyalxtisy ntseebre
kyalnë nii tedy to que nii tedy
meñ Tiro ni meñ Sidón.
23 Lëë lii nii nol leñ kyedzy
Capernaum, ¿pe nladzyoo
nayak nii sle Dios lool? Kledy
xaa gon, sink lëë xaa kxaal
lii linfiern. Porque deelñee
nyak kchë kyalntson nii
konoo leñ kyedzy Sodoma,
bii ndyon no kyedzy ko
natiemp.
24 Por ngo, tse nii lëë
Dios kuñ kyalxtisy ntseebre
kyalnë nii tedy to que nii tedy
meñ nii no kyedzy Sodoma.

Lëë Jesús ktee laa kxiladzy meñ
(Lc. 10:21-22)

25 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Tat Tios, lii xñabey kpaa
ni lii xñabey kislyu. Skizhoo
porñee kwloolanoo xtiitsoo
lo meñ nyaani ni lo meñ
chak parñee kluuylo lo meñ
ndoladzy nii nak sinak mëëd
wiñ.
26 Styool, Tat Tios, kwlañ
nii singo kuuñtsyeyoo ni lëëw
beeñtsyey gaal.
27 Ni lëë Jesús chëb lo meñ:
—Lëë Tat Tios bneetsy kchë
nii chap xaa lon ni ni tu
cho xyuumbeydy kaa xiñ Tat
Tios, xaktyee Tat Tios sye
xyuumbey xaa. Singo gak
kaa Tat Tios, xaktyee xiñ xaa
ni meñ nii kwe xiñ xaa schilo
kyuumbey xaa.
28 Kol të lon kchësy to siñee
xtsag to kë do tsiiñ ni kchësy
to siñee noy do yow. Naa
knetsy laañee kxiladzy to.
29 Kol ksoob xtitsaa. Kol
kuy gaanoo nii chaapaa
paciensy ni nguudzy styoon
tsiin ktsyol laa kxiladzy to.
30 Por ngandy ksoob to xtit-
saa ni ndalydy nii kuuñtsyey
do.

12

Lëë xpëëdscuel Jesús xchoow xobxtily tse nii chakty tsiiñ
(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

1 Lëë Jesús sitedy lo tu
kwaakon tu tse nii xiladzy
meñ Israel lo tsiiñ, tsiñee lëë
xpëëdscuel xaa kwlaañ aan
lëë xaa bislo xchoow xaa
xobxtily parñee kaw xaaw.
2 Lëë meñ fariseo kon nii
noyuuñtsyey xpëëdscuel Jesús,
aan lëë xaa chëb lo Jesús:
—Buy gaanoo, lëë
xpëëdscueeloo noyuuñtsyey
nii nonguialdy kak tse nii
xiladzy meñ lo tsiiñ.
3 Tsigo lëë Jesús chëb:
—¿Pe karty klab to laañee
xñee xa beeñtsyey rey David
worñee kwlaañ xaa ksa
xcombañer xaa?
4 Kwsëëb xaa leñ lidzy Dios
aan taw xaa kyaxtily nii xak-
tyee pxosy nonguial kaw ni
ptee xaa nii taw xaa nii ksa
xaa si.
5 ¿Ni pe karty kaa klab to
xley Moisés laañee xñee nii
lëdy tol chuñ pxosy nii no leñ
lidzy Dios nikxe xilasty xaa
tse nii xiladzy meñ lo tsiiñ?
6 Per lëën xñe lo do nore nii
mastre non lo lidzy Dios.

7 Por xyeñaa nii karty
kyeñ do xtiits Dios nii xñee:
“Chakladzyaa nii jkëstyoo do
xcombañer do, chaklastyaa
nii ksakon do ma.” Deelñee
nyeñ do tiits ko, nguëëkiydy
to meñ nii nody xtol.
8 Per kol kaknan nii lëë
mguiy nii pxaal Dios xñabey
lo tse nii xiladzy meñ lo tsiiñ.

Tu xaa nii mbañdy ña
(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

9 Lëë Jesús bi siko aan lëë
xaa kwsëëb leñ ktoo nii sob
leñ kyedzy ko.
10 Lëë tu xaa xsyaknë nii
mbañdy tu ña no leñ ktoo
go, aan como wi bla meñ nii
chakladzy jkëëkiy Jesús nche
siko, lëë xaa chëb lo Jesús:
—¿Pe nonguial dyon kak
meñ xsyaknë rmedy tse nii
xiladzy no lo tsiiñ?
11 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Deelñee chap to tu
mëkwxiily aan xyab ma leñ tu
kyeech nxity tse nii xiladzy
meñ lo tsiiñ, ¿pe xkwiidy to
ma nayak?
12 ¡Ni mastre gaa non tu
meñ lo mëkwxiily! Por ngo
lëën xñe nii schilo kuñ ñe
kyalbuen tse nii xiladzy meñ
lo tsiiñ.
13 Loxsye ngo lëë Jesús chëb
lo xaa xsyaknë go:
—Biskaa ñal.
Lëë xaa go biskaa ña, aan
lëëw byaktsey.
14 Tsiñee lëë xaa fariseo
pchoo ktoo, lëë xaa bislo biti-
its xaa dyon xa kuty xaa
Jesús.

Xaa nii kuñ xtsiiñ Dios

15 Tsiñee lëë Jesús byeño,
lëë xaa bi siko. Aan ndaly
meñ sinal xaa ni ndaly gaa
meñ xsyaknë beeñ kyak xaa,
16 ni chëb xaa lo kchë meñ
nii beeñ kyak xaa nii kutiisty
meñ cho nak xaa.
17 Singo beeñtsyey Jesús
parñee kak cumplir nii
kwnee profet Isaías tsiñee
chëb xaa:
18 Lëë xaa re kwlen parñee
kuñ xaa xtsiñaa.
Xkëstyoon xaa ni xlen lo xaa.
Lëën kte xkyalbinin lo xaa,
parñee tsikëb xaa lo meñ sit
nii lëën kuñ kyalxtisy.
19 Ktilynidy xaa meñ, ni kupt-
syëdy xaa,
parñee kondy meñ nii
xtyenëz tsiy xaa.
20 Ni ksaksidy xaa meñ mban
nii nak sinak yag nii
merle ketsy
ni këntseebty xaa lo meñ nii
nak sinak bini ntsool
nii no nëz kyuuy,
sink lëë xaa kuñ kyalxtisy.
21 Ni lëësy xaa ksaladzy meñ
nii ncheno lo kislyu.

Lëë meñ xñee nii xaatox
nakni Jesús
(Mr. 3:19-30; Lc. 11:14-23;
12:10)

22 Lëë meñ kuni tu xaa nii
no kyalbini mal leñ styoo lo
Jesús. Xñady lo xaa ni ngop
xaa, per lëë Jesús beeñ kyak
xaa.
23 Kchësy meñ nii kon nii
beeñtsyey Jesús psee chëb:
—¿Pe lëdy kaa lo xtiiy rey
David sëëd xaa gue?
24 Tsiñee lëë xaa fariseo
biñ nii nchenee meñ, lëë xaa
chëb:
—Beelzebú, xaa nii xñabey
lo kyalbini mal ptee tiitspey

lo xaa gue parñee kwii xaa
kyalbini mal leñ styoo meñ.
25 Per como nan Jesús pe
cos xsya styoo xaa fariseo, lëë
xaa chëb:
—Ni tu kyedzy nii nak
chop tiiy gon chilody ktiiy.
Lëëw xnitylo. Singo gak kaa
meñ wlidzy nii nak chop tiiy
chilody ktiiy meñ go.
26 Nikle gaa kchë kyal-
bini mal nii xsoob xtiits
xaatox, deelñee ktilyo kchë
xcombañero, sikootyee lëë
xkyalwnabey xaatox kyal.
27 Deelñee lëë Beelzebú,
xaa nii xñabey lo kchë kyal-
bini mal, xneetsy tiitspey lon
parñee kwin kyalbini mal leñ
styoo meñ, ¿cho xtee tiitspey
lo xaa nii nak ksa do tsigo
parñee kwii xaa kyalbini mal
leñ styoo meñ? Sikokesy
nagon xluuy nii nandy to pe
xñee do.
28 Lëë xKyalbini Dios xnee
tiitspey lon parñee kwin kyal-
bini mal, ni lëë wor gaa kut-
siñ nii lëë Dios kñabey.
29 '¿Xa lë nii kwan meñ cos
nii no lidzy tu xaa ntseeb na
dyon deelñee kxituu kazhty
meñ xaa?
30 'Kchë xaa nii nody xfa-
voraa chiidnidy xaa meñ lon,
sink lëë xaa xsëëbtañ meñ
porñee xlëë xaa lon.
31 'Nli xñen nii stsily Dios
xtol meñ ni kchë tiits yox nii
kñee meñ, per ktsildy xaa xtol
meñ nii ko falt lo Kyalbini
Ntson.
32 Ni stsily Dios xtol meñ
nii ko falt lo mguiy nii pxaal
xaa, per lëë meñ nii ko falt lo
Kyalbini Ntson, tsitsiñdy tse
nii ktsily Dios xtol meñ go.

Kchësy yag xyuumbey
meño por nex nii xkyë low
(Lc. 6:43-45)

33 'Deelñee xtyoontsi
yag, buen nex nii xkyë
low. Deelñee xtyoontsidyo,
buendy nex nii xkyë low.
Singo gak kaa lëë do.
34 ¡Nak to sinak mëël!
Chilody kñee do tiits buen por
mal do. Ni nan gaa to nii tiits
nii no leñ styoo meñ xchoo
chuw meñ.
35 Buen së lo xtiits meñ nii
buen no styoo. Buendy së lo
xtiits meñ nii no cos mal leñ
styoo.
36 Ni lëën xñe kaazhkaa nii
lëë do ktee cuent lo Dios por
kchë tiits yox nii kchoo chuw
do tse nii lëë xaa kuñ kyalx-
tisy.
37 Porque misme tiits nii
kchoo chuw do ksoli lëë do o
kchon gaa lëë do.

Lëë meñ chakladzy nii
kuuñtsyey Jesús tu kyalntson
(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)

38 Loxsye ngo lëë bla xaa
fariseo ni lëë bla maestre ley
chëb lo Jesús:
—Maestre, beeñtsyey
tu kyalntson nii karty
kuuñtsyeyoo parñee kniladzy
noo nii Dios nakni lii.
39 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Lëë meñ mal re me chak-
ladzy kan tu kyalntson, aan
xsoobty meñ re xtiits Dios,
per ni stu kyalntson kantre
meñ re. No nii ksaladzy meñ
nii ptsyool profet Jonás.
40 Porque sinak nii kwyo
gak Jonás leñ mël lo nistoo
tson kpidz tson kyool, singo
gak tso mguiy nii pxaal Dios

leñ lyu tson kpidz ni tson kyool.
41 Tse nii lëë Dios kuñ
kyalxtisy lëë meñ Nínive
jkëëkiy meñ nii no natiemp,
por ptikche meñ Nínive
styoo lo Dios worñee biñ
meñ Nínive nii kwnee Jonás,
porque mastre precisy nii
xluyaa lo do que nii kwnee
Jonás.
42 Ni skëëkiy kwnaa nii kok
rey kyedzy Sabá meñ nii no
natiemp tse nii lëë Dios kuñ
kyalxtisy, por sit pchoo me
par jkëëtyag me xtiits rey Sa-
lomón, ni mastre gaa pre-
cisy nii xñen lo do lo kchë
xkyalchak Salomón.

Kyalbini mal nii xpikche
(Lc. 11:24-26)

43 'Tsiñee lëë tu kyalbini
mal xchoo leñ styoo tu meñ,
lëëw xkyënsë tañ xyubo dyon
pa kwëso. Aan deelñee xtsy-
oldy pa kwëso, lëëw xñee:
44 "Lëën kpikche kyan
laañee pchon." Tsiñee lëë
kyalbini mal go xtsiñ, chano
nii lëë leñ styoo meñ nii
pchow tse nak sinak tu yu nii
kal lik blyoob ni kwxixkwaa.
45 Tsigo lëëw chikyub
skadzy kyalbini nii mastre
mal, aan lëëw xsyëëb leñ kik
meñ go ksaw, aan mastre
mban xtye meñ go. Singo gak
nagon ktsyool kchësy meñ
mal nii no natiemp.

Xñaa Jesús ni betsy xaa
(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

46 Lëë Jesús bii nonee lo
meñ, tsiñee lëë xñaa xaa
ni betsy xaa ptsiñ parñee
kñee xaa lo Jesús. Aan como
kwsëëbty xaa leñ yu,
47 lëë meñ kuni tiits lo Jesús
chëb:
—Lëë xñaal ni betsyoo nche
ley chakladzy kñee lool.
48 Per lëë Jesús chëb lo meñ
nii kuni tiits:
—¿Cho nak kaa tnan ni cho
nak betsyaa?
49 Loxsye ngo lëë Jesús
bluuy xpëëdscuel aan lëë xaa
chëb:
—Lëë xaa gue nak tnan ni
nak betsyaa.
50 Porque kchësy meñ nii
xsoob xtiits Tat Tios nii sob
kpaa nak betsyaa, psyañaa ni
tnan.

13

Xcuent ngon
(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

1 Loxsye kwnee Jesús lo
meñ, lëë xaa pchoo leñ yu
aan lëë xaa kusob chu nistoo.
2 Tsiñee kon xaa nii sin-
gootyee ndaly meñ ptyop, lëë
xaa kwsob tu leñ barkw aan
lëë meñ kwche chu nistoo.
3 Tsigo lëë xaa bislo beeñ
kseedy xaa meñ nonsyke con
cuent, xñee xaa:
—Tu ngon name pchoo si
kon.
4 Aan tsiñee lëë xaa bislo
kon, no xipni xaa byab lo nëz,
aan lëëw kutaw mguiñ.
5 No gaa laañee byabo lady
kyo laañee neeldy lyu, aan
blyëëdy lëëw pchukë lyu,
porñee nxijty kwyow.
6 Per tsiñee lëë ngbidz
kwlañ lëë ngbidz psaayo, aan
como kindy luw lëëw pidzy.
7 Lëë stub lugar lëë xipni
xaa byab lady yakitsy, aan

tsiñee lëë yakitsy kwroob lëë
yakitsy kwtiño.
8 Per lëë stub lugar lëë pni
byab laañee neely lyu, aan
ngui kok xkwaa xaa siko. No
laañee ptop xaa tu kyoow
lmud xob, no gaa laañee ptop
xaa tsongalyo ni no laañee
ptop xaa kalyptsii lmudo.
9 Deelñee chakladzy to
kyeñ do, ¡kol jkëëtyag!

Lëë Jesús xñee penak nii chuuñ kseedy xaa meñ con cuent
(Mr. 4:10-12; Lc. 8:9-10)

10 Loxsye ngo lëë
xpëëdscuel Jesús big, aan lëë
xaa kwnabtiits lo Jesús, chëb
xaa:
—¿Penak nii nonsyke con
cuent chuuñ kseedyoo meñ?
11 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Lëë Dios gon xluuy xa
nak xkyalwnabey xaa lo do,
per xluuydy xaaw lo meñ nii
nche tublad.
12 Por lëë Dios kuuñ kseedy
meñ nii chak parñee mastre
kak meñ go, per lëë meñ nii
chakty, lëë Dios kuñ nii knity-
ladzy meñ go axte kchë nii no
kseedy meñ go.
13 Nonsyke con cuent
chuuñ ksedyaa meñ, porñee
xña lo meñ aan chandy meñ,
ni chon meñ per xyeñdy meñ.
14 Lëë meñ chuñ cumplir
nii kwnee profet Isaías tsiñee
chëb xaa:
Nikxe mastre kon do, per
kyeñdy to,
nikxe mastre kuy do, per
kandy to.
15 Por lëë styoo meñ lox
pkyedzy.
Ntse tyag meñ, ni ndiib lo
meñ.
Kchë nrii ptsyool meñ parñee
kchilody kan meñ, ni
kon meñ ni kyeñ meñ.
Ni lëë meñ ptsyool kchë nrii
parñee ktikchedy meñ
styoo lon tsiin ktsilyaa
xtol meñ.
16 ’Per dichos to, porñee xña
lo do ni chon do.
17 Por nli xñen nii ndaly
profet ni ndaly xaa buen
kokladzy nyan nii chan do,
per kondy xaaw, ni ndaly
xaa kokladzy nguëëtyag nii
xkëëtyag to, per pkëëtyagty
xaaw.

Lëë Jesús xluuy xa nak xcuent ngon
(Mr. 4:13-20; Lc. 8:11-15)

18 Lëë Jesús chëb:
—Lëën kniy lo do xa nak
xcuent ngon.
19 Lëë meñ nii xkëëtyag
xtiits Dios nii xñee xa nak
xkyalwnabey xaa aan xyeñdy
xaaw nak sinak pni nii byab
lo nëz. Xlyëëdy lëë xaatox
chiklaats nii bñaa leñ styoo
meñ go.
20 Lëë meñ nii gaa xle
xkëëtyag xtiits Dios nak sinak
pni nii byab lady kyo.
21 Por sinusy xniladzy meñ
go xtiits Dios, per tsiñee chan
meñ go nii lëë kyalnë sëëd, lëë
styoo meñ go xchoso.
22 Lëë pni nii byab lady
yakitsy nak sinak meñ nii
xkëëtyag xtiits Dios, per como
xsyak meñ go nii mastre pre-
cisy toon pere kap meñ go
lo kislyu, kchësy ngo nagon
xkiñ xtiits Dios nii no leñ
styoo meñ go aan xlaadyoo
ksoob meñ go xtiits Dios.

23 Lëë pni nii byab laañee
neely lyu nak sinak meñ nii
xkëëtyag xtiits Dios, ni xyeño,
ni chuuñtsyeyo. No meñ go
nak sinak laañee ptyop tu ky-
oow lmud xob, no gaa meñ
nii nak sinak laañee ptyop
tsongaly lmud xob, ni kalypt-
sii lmudo.

Kizh nii kwlañ lady xobx-
tily

24 Lëë Jesús pso stu cuent lo
meñ, chëb xaa:

—Nak laañee xñabey Dios
sinak tu xaa nii kon xobxtily
lo xkwaa.
25 Aan mentre lëë xaa
nixyesy, lëë tu xaa nii xlëë
lo xaa kukan stub clasy pni lo
xkwaa xaa.
26 Per tsiñee lëë xobxtily
kwroob, ni lëëw pchukë to,
lëë pni nii kondy xaa kok
nyoo.
27 Tsigo lëë mos kukëb lo
xpixwan kwaa: "Xey, con
nonsy xobxtily konoo, ¿pa
pchoo kizh nii kwlañ lady
xobxtily?"
28 Lëë xpixwan kwaa chëb:
"No cho tu xaa nii xlëë lon
kukan kizh ko lady tu xobxti-
ilyaa." Lëë mos chëb: "¿Pe syo
klaats noo kizh ko?"
29 Per lëë xpixwan kwaa
chëb: "Tsidy to, por toontlaa
tsiñee klaats to kizh ko, klaats
to wi xobxtily.
30 Masy kol ksaan kroobo
ksaw axte kal lo kwlaap.
Tsigolye kxalaa mos tsiktop
klo kizh ko ni këpaa kxituu
xaaw por manoj parñee
tseko. Loxsye ngo lëë xaa
kotsey tu xobxtiilyaa."

Xcuent medzy martas
(Mr. 4:30-32; Lc. 13:18-19)

31 Lëë Jesús pso stu cuent re
lo meñ, chëb xaa:

—Nak laañee xñabey Dios
sinak tu medzy martas nii
xlyañ lo kwaa.
32 Lëë medzy martas nak tu
medzy nii mastre wiich. Per
tsiñee lëë yag ko xroob, axte
mguiñ chiksaa xipchoos loo
go.

Xcuent levadur
(Lc. 13:20-21)

33 Pso gak xaa stu cuent re,
chëb xaa:

—Nak xkyalwnabey Dios
sinak levadur nii xkots tu
kwnaa tson lmud riñ tsiñee
xkweek me kobyi.

Nonsyke con cuent beeñ
kseedy Jesús meñ
(Mr. 4:33-34)

34 Nonsyke con cuent beeñ
kseedy Jesús meñ
35 parñee kak cumplir nii
kwnee tu profet tsiñee chëb
xaa:
Nonsyke con cuent kuuñ
ksedyaa meñ.
Lëën kluy cos nii karty kon
meñ destye nii kwleek
Dios kislyu.

Lëë Jesús xñee xa nak
xcuent ngon

36 Tsiñee lëë meñ lox bi,
lëë Jesús byo leñ yu, aan lëë
xpëëdscuel xaa chëb lo xaa:

—Bluuy loo noo dyon xa
nak xcuent kizh nii kwlañ
lady xobxtily.
37 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Lëë mguiy nii pxaal Dios
nak xaa nii chan xobxtily.

38 Lo kislyu nak laañee chak
kon. Lëë meñ nii xsoob xti-
its Dios nak sinak xobxtily.
Lëë meñ nii xsoob xtiits xaa-
tox nak sinak pni nii kondy
xpixwan kwaa.
39 Lëë xaatox kon stub clasy
pni. Lëë kwlaap nak si kak
tse nii lëë Dios kuñ kyalxtisy.
Lëë angly kyë si xkyë xaa nii
xkyë kwlaap tse go.
40 Sinak nii xkyëktop meñ
kizh nii pa xkiiñdy par tseko,
singo ktop angly meñ nii
ngab lo xaatox tse nii lëë Dios
kuñ kyalxtisy.
41 Lëë xangly mguiy nii px-
aal Dios tsiktop kchë meñ nii
chuñ xtol xcombañer, ni meñ
nii xsaandy xtol.
42 Lëë angly ko kchësy meñ
go leñ worne nii noyek. Siko
koon meñ go ni kawlay meñ
go.
43 Loxsye ngo lëë kchësy
meñ nii xsoob xtiits Dios
ksaani laañee xñabey Dios
sinak nii xsaani ngbidz.
Deelñee chakladzy to kyeñ
do, ¡kol jkëëtyag!

Xcuent cos non nii no lyu

44 'Nak laañee xñabey Dios
sinak tu xaa nii xtsyol tu cos
non nii no lyu. Aan xle xaa,
lëëw xkolyu xaa stub, ni lëë
xaa xto kchësy nii chap xaa
parñee si xaa lyu go.

Xcuent kyo non

45 'Nak laañee xñabey Dios
sinak tu xaa nii xkyëkyub kyo
non nii lë perle.
46 Aan tsiñee xtsyol xaa tu
kyo nii nyazh non, lëë xaa
chikto kchësy nii chap xaa
aan lëëw xsi xaa.

Xcuent kyex

47 'Nikle laañee xñabey Dios
nako sinak tu kyex nii xyab
lo nistoo aan xtopo kchë clasy
mël.
48 Tsiñee lëë kyex lox
xyaktsë, lëë ngoosy mël
xkwiiw tublad chu nis, aan
lëë xaa xsyob xkwe xaa mël.
Leñ tskwidy xko xaa ma nii
xtyaaw. Lëë ma nii xtyaawdy
xsëëb xaa.
49 Singo gak kak tse nii lëë
Dios kuñ kyalxtisy. Lëë angly
kwii meñ nii xsoobty xtiits
Dios lady meñ nii xsoobo,
50 aan lëë xaa ko meñ nii
psoobty xtiits Dios lo ki nii
noyek leñ worne. Siko koon
meñ go ni kawlay meñ go.

Cos kub ni cos yoox

51 Lëë Jesús kwnabtiits lo
xpëëdscuel chëb:
—¿Pe xyeñ do kchë nii xñen
lo do?
—Xyeeñ noow —kwëb xaa.
52 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Tsiñee xseedy maestre
ley xa nak xkyalwnabey Dios,
nak xaa sinak tu xaa nii xkwii
cos kub ni cos yoox nii no leñ
lidzy.

Lëë Jesús xyey xkyedzy
(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

53 Tsiñee lëë Jesús lox pso
kchë cuent ko, lëë xaa bi siko,
54 aan lëë xaa kwey
xkyedzy xaa. Beeñ kseedy
xaa meñ leñ ktoo aan psee
meñ biñ xiwseedy xaa, xñee
meñ:
—¿Pa pseedy xaa kchë cos
ke ni pa pseedy xaa kuuñtsyey
xaa kchë kyalntson gue?
55 ¿Pe lëdy lëë xiñ carpin-
ter ngue nayak? ¿Ni pe lëdy

xñaa xaa nayak nak Mariy,
ni betsy xaa nak Jacob, José,
Simoñ ni Judas?
56 ¿Ni pe lëdy kaa nayak
lady no no psyañ xaa? ¿Pa
pseedy xaa kchë cos nii
chuuñtsyey xaa?
57 Por ngo koklasty meñ
nsal meñ xaa. Per lëë Jesús
chëb:
—Laañee xkaatyee xsal
meñ tu profet, per deelñee
meñ xkyedzy meñ nak
profet, xsaldy meñ xaa.
58 Beeñtsyeydy xaa ndaly
kyalntson leñ xkyedzy xaa,
porñee bnilasty meñ xtiits
xaa.

14

Xkyalkuty Juan Bautist
(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

1 Lëë Herodes nii xñabey
tyub Galilea tiemp ko biñ
kchë nii chuuñtsyey Jesús,
2 aan lëë xaa chëb lo meñ
nii xkyë tsiiñ lo xaa:
—Lëë Juan Bautist ngue
pañ. Por ngo nii chuñ xaa
kchë kyalntson gue.
3 Singo chëb Herodes
porñee lëë xaa kwnabey
kwyo Juan skiib ni lëë
xaa kwnabey pxituu Juan
con caden leñ skiib porsye
Herodías, tsiil betsy xaa Felip.
4 Porñee chëb Juan lo xaa:
—Buendy nii tsol chopoo
me.
5 Tsigo kokladzy Herodes
nyuty Juan, per ptsyeb xaa
meñ kyedzy porñee kchësy
meñ bniladzy nii xtiits Dios
bluuy Juan.
6 Per tsiñee lëë Herodes pt-
siil iz, lëë xiñtsyaap Herodías
kukyëë laañee nche sob xaa
ksa xaa meñ nii kwtsyetsy
xaa, aan ptsiladzy Herodes
xa byëë me.
7 Por ngo lëë Herodes pkon
Dios lo me nii stee xaa nii
kñabtyee me.
8 Lëë me kunabtiits lo xñaa
me. Tsi lëë me bikche, chëb
me lo Herodes:
—Pxob kik Juan Bautist leñ
tu plat aan bneetsyo lon.
9 Mban ptee styoo rey
Herodes, per como lëëw
pchool chuw xaa ni lëëw biñ
gaa kchësy meñ nii nche sob
siko,
10 lëë xaa kwnabey chug
kik Juan leñ skiib.
11 Tsiñee lëë kik Juan lox
kwchug, lëëw pxob xaa tu
leñ plat, aan lëëw ptee xaa
lo xiñtsyaap Herodías, aan lëë
me pteedyo lo xñaa me.
12 Lëë xpëëdscuel Juan kuk-
lis Juan aan loxsye pkeetsy
xaa Juan, lëë xaa kunitiits lo
Jesús.

Lëë Jesús xyaan kaay mily meñ
(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

13 Tsiñee lëë Jesús biño, lëë
xaa kwyo tu leñ barkw, aan
lëë xaa si laañee kindy meñ.
Per lëë meñ byeño aan lëë
meñ siniy tub lo kislyu.
14 Tsiñee lëë Jesús byety
barkw, lëë xaa kon nii sin-
gootyee ndaly meñ nche, aan
lëë xaa pkëstyoo kchë meñ go
ni lëë xaa beeñ kyak meñ
xsyaknë.
15 Tsiñee lëë tse ptsye lëë
xpëëdscuel Jesús big aan lëë
xaa chëb lo Jesús:

—Lëë tse gon ptsye, aan ni
tu kyedzy nchedy nu. Psonëz
meñ parñee tsikyub meñ nii
kaw.
16 Lëë Jesús chëb:
—Xkiiñdy nii kyey meñ. Lëë
do kol ktee nii kaw meñ.
17 Lëë xpëëdscuel xaa chëb:
—¿Per pe cos kyaan noo
kchësy meñ gue? Xaktyee
kaayak kyaxtily ni chopak
mël nooy noo.
18 Lëë Jesús chëb:
—Kol të niw nu dyon.
19 Tsigo lëë xaa kwnabey
kwsob meñ lo kizhyë. Loxsye
ngo lëë xaa kwseñ ksa kaay
kyaxtily go ni chop mël go,
aan lëë xaa blëp lo kpaa par
ktee xaa skizh lo Dios. Loxsye
ptee xaa skizh lëë xaa beeñ
grol kyaxtily go aan lëëw
pteedy xaa lo xpëëdscuel xaa
parñee kiisy xpëëdscuel xaaw
lo meñ.
20 Kchësy meñ byëly taw,
aan tsiñee lëë wagw kwlox,
ptyop tsiipchop tskwidy
kyaxtily byuy.
21 Xkaa meñ nii taw siik
kaay mily xaapkiy aan pk-
abty kwnaa ni pkabty xaa
wiñ.

Lëë Jesús xsyë lo nis
(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

22 Loxsye ngo lëë Jesús blëp
xpëëdscuel barkw parñee kt-
siñ xaa stublad chu nistoo klo
xaa mentre lëë Jesús bii no
ksonëz meñ.
23 Tsiñee lëë Jesús lox
psonëz meñ, lëë xaa kwyëp
kiy par kutiitsni xaa Dios.
Lëë lyu lox pkyey aan lëë xaa
bii so siko nonsy xaa.
24 Lëë barkw nii no
xpëëdscuel xaa tse si groltyee
nistoo, aan lëë nis xchëëp
barkw, porñee lëë me bislo
xpi.
25 Lëë wor tempran lëë
Jesús ptsiñ laañee si barkw
xsyë xaa lo nistoo.
26 Tsiñee lëë xpëëdscuel
Jesús kon nii lëë tu meñ xsyë
lo nis, lëë xaa ptsyeb aan lëë
xaa kwchuptsyë nladzy xaa
neñdy tu pesy chan xaa.
27 Per lëë Jesús kwnee chëb:
—¡Ktsyebty to. Naaw!
28 Tsigo lëë Pedre chëb:
—Deel lii busy nak Jesús,
blaa nii sën lo nis parñee
kyelyaa axte laañee sol.
29 Lëë Jesús chëb:
—Të.
Lëë Pedre byety barkw aan
lëë xaa bislo xsyë xaa lo nis
par ktsiñ xaa laañee so Jesús.
30 Per tsiñee byeñ xaa nii
lëë me xchëëp xaa, lëë xaa pt-
syeb. Ni tsi lëë nis bislo xpix
kik xaa, lëë xaa kwchuptsyë
chëb xaa:
—¡Pteelaa naa!
31 Lëë Jesús kuseñ ña xaa
aan lëë Jesús chëb lo xaa:
—¿Penak nii bnilastyoo nii
schilo sëël lo nis?
32 Tsiñee lëë xaa byo leñ
barkw, lëë me kwlës.
33 Aan lëë ksa xpëëdscuel
xaa nii no leñ barkw psoxib
lo xaa chëb:
—Nli nii Xiñ Dios nakoo.

Lëë Jesús chuuñ kyak meñ
xsyaknë
(Mr. 6:53-56)

34 Lëë xaa kwtekë nistoo
aan lëë xaa ptsiñ xtañ meñ
Genesaret.

35 Tsiñee lëë meñ kyedzy ko
byuumbey Jesús, lëë xaa ku-
nitiits kchë kyedzy nii nche
kex siko, aan lëë meñ kuni
xaa xsyaknë lo Jesús.
36 Ni lëë meñ chëb lo
Jesús nii klaa xaa señ meñ
xsyaknë siquier skiñ xab xaa,
aan kchë meñ xsyaknë nii
kwseño byak.

15

Lëë Jesús xtilytiitsni xaa fariseo ni maestre ley
(Mr. 7:1-23)

1 Lëë bla xaa fariseo ni
lëë bla maestre ley nii no
Jerusalén kwey lo Jesús, aan
lëë xaa chëb:
2 —¿Penak chuuñtsyeydy
xpëëdscueeloo nii beeñtsyey
pxusykoltoo no nii kawdy
xaa deelñee tsadxty ña xaa
sinak xñabey xley no?
3 Per lëë Jesús chëb:
—Kol në dyon nii xsaan do
nii xñabey Dios tublad par
kuuñtsyey do nii no kik to.
4 Porque lëë Dios gon xñee:
"Psal pxoosyoo ni xñaal." Ni
lëë gaa Dios xñee nii nonguial
kety kchë xaa nii ktsiibtee px-
osy o ktsiibtee gaa xñaa.
5 Per lëë do xñee nii schilo
këb tu xaa lo pxosy o lo xñaa
gaa: "Chilody kuñaa to yudar,
por lëën kwlookon kchësy nii
chaapaa lo Dios."
6 Ni lëë do xñee nii këbsye
meñ tiits ko nodre nii kuñ
meñ pxosy o xñaa gaa yudar.
Aan singo mod lëë do xsaan
nii xñabey Dios par kuuñtsyey
do nii no kik to.
7 Nli gak xtiits Dios nii
kwnee profet Isaías worñee
chëb xaa:
8 Tsiñee xñeesy meñ sootee nli
nii xsal meñ naa,
per sinidy kik meñ nii ksoob
meñ xtitsaa.
9 Pe nandy chool meñ lay lon,
porque xluuydy meñ xtitsaa,
sink nii no kik meñ
xluuy meñ.
10 Loxsye ngo lëë Jesús kwt-
syetsy meñ aan lëë xaa chëb:
—Kol jkëëtyag nii kñen lo do
ni kol kyeño:
11 Ni tu cos nii xtyaaw gon
chuñdy xtol meñ, sink kchë
tiits yox nii xchoo chuw meñ
chuñ xtol meñ.
12 Lëë xpëëdscuel Jesús big
aan lëë xaa chëb lo Jesús:
—¿Pe byeñoo gaa nii blëë
xaa fariseo biñ nii kwneel?
13 Lëë Jesús chëb:
—Nak xaa fariseo sinak yag
nii beeñ pnidy Tat Tios nii sob
kpaa, lëëw klaats xaa si luw.
14 Kol ksaan xaa fariseo,
por xñady lo xaa aan chak-
ladzy xaa kluuy xaa nëz lo
stu xaa nii xñadyak lo. Aan
deelñee kob tu xaa nii xñady
lo ña stu xaa nii xñadyak lo
chop xaa tsikyab leñ tu ky-
eech.
15 Tsigo lëë Pedre chëb lo
Jesús:
—Kwnë loo noo dyon xa
nak tiits nii chëëboo lo meñ.
16 Tsigo lëë Jesús chëb:
—¿Pe ni lëë do nayak
xyeñdy nii kwnen?
17 ¿Nandy to nayak nii kchë
nii chaw meñ, leñsye meñ
chitedyo aan xlyëëdyak lëëw
xchoo?

18 Per lëë kchë tiits yox nii
xchoo chuw meñ gon, leñ
styoo meñ xlyaño, aan chuño
xtol meñ.
19 Porque leñ styoo meñ
xlyañ nii lëë meñ kuuñtsyey
cos mal, leñ styoo meñ xlyañ
nii lëë meñ kuty, leñ styoo
meñ xlyañ nii lëë meñ tsoni
tsiil xcombañer, ni leñ styoo
meñ xlyañ nii lëë meñ kwan,
ni leñ styoo meñ xlyañ nii lëë
meñ jkëëti, ni leñ styoo meñ
xlyañ nii lëë meñ kotsyetsy.
20 Kchësy cos re chuñ xtol
meñ. Lëdy tol chuñ meñ
tsiñee chaw meñ aan xkiibty
meñ ña sinak xñabey xley
pxusykoltoo meñ.

Lëë Jesús chuuñ kyak xiñtsyaap tu kwnaa
(Mr. 7:24-30)

21 Siko pchoo Jesús, lëë xaa
si nëz Tiro ni Sidón.
22 Aan lëë tu kwnaa Canaán
nii no nëz tañ go big lo Jesús
aan lëë me chëb:
—¡Xey, lii nii sëëdoo lo xtiiy
rey David, pkëstyoo naa! Lëë
xiñtsyaapaa xsyaknë. No tu
kyalbini mal leñ styoo me.
23 Per psaldy Jesús me. Por
ngo lëë xpëëdscuel xaa chëb lo
xaa:
—Kwnabtiits dyon pe cos
chakladzy me, por xaktyee
chuptsyë me nal me xitsy no.
24 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Lo meñ Israelsye nii
këtañ si xkyëtañ mëkwxiily
pxaal Dioosaa.
25 Per lëë kwnaa go big lo
Jesús aan lëë me psoxib chëb
me:
—¡Xey, pkëstyoo naa!
26 Lëë Jesús chëb lo me:
—Buendyo nii klan kyaxtily
lo mëëd par kteedy noo lo
mëkw.
27 Tsigo lëë me chëb:
—Tiitsli, xey, xñeel, per xtop
mëkw axte kchë plë nii xlaal
xpixwan ma leñ mezh.
28 Tsigo lëë Jesús chëb lo
me:
—Lëë xiñtsyaapoo kyak, por
bniladzyoo nii syak me.
Aan wor go kazh lëë
xiñtsyaap me byak.

Lëë Jesús chuuñ kyak ndaly meñ xsyaknë

29 Tsiñee lëë Jesús bi siko lëë
xaa ptsiñ chu nistoo Galilea
aan lëë xaa kusob tu kik kiy.
30 Ndaly meñ kwey laañee
sob xaa. Kuni meñ xaa nii
xsyëdy ni xaa nii xñady lo, ni
kuni meñ xaa nii mank niy,
ni kuni meñ ngop, ni kuni
meñ kchëlo xaa xsyaknë lo
Jesús aan lëë Jesús beeñ kyak
kchë xaa xsyaknë go.
31 Psee meñ kon meñ nii lëë
ngop xñee, ni lëë xaa nii xñady
lo chan, ni lëë xaa nii chilody
së xsyë. Aan kchësy meñ ptee
skizh lo xDios meñ Israel.

Lëë Jesús xyaan tap mily meñ
(Mr. 8:1-10)

32 Lëë Jesús kwtsyetsy
xpëëdscuel aan lëë xaa chëb:
—Xkëstyoon kchë meñ gue,
por natse chak tson kpidz
nii nche meñ lon aan kindy
pe kaw meñ. Aan deelñee
ksonëzaa meñ singosy, ntseeb
jkyey meñ nëz.
33 Lëë xpëëdscuel Jesús
chëb:

—Per ¿pa kyoxii no nii kaw kchë meñ gue, con ni tu cho nody nu par ksyuuyo?
34 Tsigo lëë Jesús chëb:
—¿Blak kyaxtily noy do?
Aan lëë xaa chëb:
—Kadzyo, ni tubtsoon mël wiñ.
35 Tsigo lëë xaa kwnabey kwsob meñ lo lyu.
36 Aan lëë xaa kwseñ ksa kadzy kyaxtily go ni mël go. Loxsye ptee xaa skizh lo Dios, lëëw beeñ grol xaa, aan lëë xpëëdscuel xaa kwtiisyo lo meñ.
37 Kchësy meñ byëly taw aan tsiñee lëë wagw kwlox ptyop kadzy tskwidy kyaxtily byuy.
38 Siik tap mily xaapkiy taw aan pkabty kwnaa ni pkabty xaa wiñ.
39 Loxsye psonëz Jesús meñ, lëë xaa byëp barkw aan lëë xaa si nëz Magadán.

16

Lëë meñ fariseo ni meñ saduceo chakladzy nii kuuñtsyey Jesús tu kyalntson
(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

1 Kwey xaa fariseo ni xaa saduceo lo Jesús nladzy xaa nguëëti xaa Jesús. Por ngo lëë xaa chëb:
—Beeñtsyey tu kyalntson nii karty kuuñtsyeyoo dyon tsiin kniladzy noo nii Dios nakni lii.
2 Per lëë Jesús chëb:
—Tsiñee xtsye tse name xñee do: “Kyabty kyo kxe, por nixñë leñ kpaa.”
3 Lëë tsi xyaani lyu xñee do: “Lëë kyo kyab natse, por tir nixñë leñ kpaa ni no xkey.” Deelñee nan do xa chak leñ kpaa worñee kyabty kyo o worñee gaa kyabo, penak nii xyeñdy to xa nak kchë cos nii noyak natiemp.
4 Lëë meñ mal re chakladzy kan tu kyalntson aan xsoobty meñ re xtiits Dios, per kandy meñ re ni stu kyalntson. No nii ksaladzy meñ nii ptsyool Jonás.

Loxsye ngo nche gak meñ, lëë Jesús bi.

Xlevadur meñ fariseo
(Mr. 8:14-21)

5 Tsiñee lëë xpëëdscuel xaa si stublad chu nistoo, bnityladzy xaa nyoy xaa kyaxtily.
6 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Kol kono gaa. Kol kap cuent lo xlevadur xaa fariseo gon ni lo xlevadur xaa saduceo.
7 Tsigo lëë xpëëdscuel xaa bislo xñee:
—Neñdy porñee nooydy no kyaxtily, ngo nii kwnee xaa singo.
8 Per lëë Jesús byeñ pe cos ncheyutiits xaa aan lëë Jesús chëb:
—¿Penak nii xñee do nii noydy to kyaxtily ni penak nii xnilasty to nii naa kyan lëë do?
9 ¿Pe byeñdy to nawen ni pe xsalasty to worñee kwtiisyaa kaay kyaxtily lo kaay mily meñ, aan blak tskwidy nii byuy dyon ptop to?
10 ¿Ni pe xsalasty to worñee kwtiisyaa kadzy kyaxtily lo tap mily meñ aan blak tskwidy nii byuy dyon ptop to?

11 ¿Penak nii byeñdy to
nii lëdy kyaxtily nii xtyaaw
psetyaa lo do worñee niyaa:
“Kol kap cuent lo xlevadur
xaa fariseo gon ni lo xlevadur
xaa saduceo”?
12 Tsigore lëë xpëëdscuel
xaa byeñ nii lëdy levadur
nii xkyë kyaxtily pseety xaa
tsiñee chëb xaa: “Kol kap
cuent lo levadur gon”, sink
lo kchë nii xluuy xaa fariseo
ni xaa saduceo no nii kap xaa
cuent.

Lëë Pedre xñee nii lëë Jesús nak Crist
(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

13 Tsiñee lëë Jesús ptsiñ
kyedzy nii lë Cesarea de
Filipo, lëë xaa kwnabtiits lo
xpëëdscuel xaa, chëb xaa:
—¿Pe nan do dyon cho xñee
meñ nii nakaa?
14 Tsigo lëë xpëëdscuel xaa
kwëb chëb:
—No meñ xñee nii lii nak
Juan Bautist. No gaa meñ
xñee nii lii nak Elías. Ni no
stubla meñ nii xñee nii lii nak
Jeremías o stu profet.
15 Tsigo lëë xaa chëb:
—Lëë dook, ¿pe nan do cho
nakaa?
16 Lëë Simoñ, xaa nii xñee
gak xaa Pedre chëb:
—Lii nak Crist, ni lii nak xiñ
Tat Tios.
17 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Simoñ, lii nii nakoo xiñ
Jonás, dichoosoo por lëdy
chol meñ lo kislyu re nëw
lool, sink Tat Tios nii sob kpaa
nëw.
18 Per Pedre xñen lool por lii
ladzy kchë meñ nii xniladzy
xtitsaa sinak nii xlyadzy kyo
yu aan ni kyalkuty kuñdy gan
lo meñ go.
19 Lëën knetsy kyalwnabey
lool parñee kchësy meñ nii
kuñoo perdón ktsily Dios xtol,
per ktsildy xaa xtol meñ nii
kuñdyoo perdón.
20 Loxsye ngo lëë Jesús chëb
lo xpëëdscuel nii ni tu cho lo
këbty xaa nii lëë Jesús nak
Crist.

Lëë Jesús xñee nii lëë xaa kety
(Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

21 Destye tse go lëë Jesús
bislo xñee lo xpëëdscuel nii
lëë xaa tsi Jerusalén, aan lëë
xaa kol nii xñabey ni lëë xaa
nii xñabey lo pxosy ni lëë
maestre ley ksaksi xaa. Chëb
xaa nii lëë meñ kuty xaa. Per
tse nii loxo tson kpidz lëë xaa
kpañ.
22 Tsigo lëë Pedre kuni
Jesús tublad aan lëë xaa
kwëntseeb lo Jesús, chëb xaa:
—¡Nëdy Dios nii ktsyooloo
ngo!
23 Per lëë Jesús byoogw aan
lëë xaa chëb lo Pedre:
—¡Bichee nu, xaatox! Toont-
laa kuñoo xtolaa. Por nody
kikoo sinak no kik Dios, sink
sinak no kik meñ lo kislyu re
no kikoo.
24 Loxsye ngo lëë Jesús chëb
lo xpëëdscuel:
—Deelñee chakladzy to kak
to xpëëdscuelaa, no nii ksaan
do kchë nii xyostyoo do ni
no nii tedy to kyalnë parñee
kchilo kiidnal do naa.
25 Por lëë kchë xaa nii
choxko kteelaa xkyalmbañ,
lo kyalkuty kety. Per lëë xaa
nii pe sinidy kik, nikxe kety
xaa, lëë xaa kpañ, porñee
xniladzy xaa xtitsaa.

26 ¿Pe nan nii kuuñ xcheñ
meñ tyub kislyu, lëëtyak lëë
meñ kety? ¿O palal gaa kizh
meñ parñee kejty meñ?
27 Porque lëë mguiy nii
pxaal Dios kiid con xkyal-
wnabey Dios ksa angly aan
lëë xaa kizh meñ según nii
beeñtsyey meñ.
28 Nli xñen nii no meñ nii
nche nu kejty axte nii kan
meñ kiid kñabey mguiy ni px-
aal Dios.

17

Lëë Jesús chutiitsni Moisés ni Elías
(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)

1 Tse nii kwloxo xoop
kpidz, lëë Jesús kwey tu kiy
nii per nli busy klaa, aan
xaktyee Pedre, ni Jacob, ni
betsy Jacob nii lë Juan kuni
xaa.
2 Siko xña lo xaa lëë Jesús
ptsyëëlo. Bibëly lo Jesús sinak
xpibëly lo ngbidz ni byak
nguitsy xab xaa sinak nguitsy
bini.
3 Ni lëë xaa kon nii lëë
Moisés ni lëë profet Elías
ncheyutiits ksa Jesús.
4 Tsigo lëë Pedre chëb lo
Jesús:
—¡Xaatee mbëë nche no nu!
Pe chakladzyoo nii ksan tson
yu yagxiidy, tuwo par lii,
stuwo par Moisés, stuwo par
profet Elías.
5 Lëë Pedre bii nonee,
tsiñee lëë tu xkey nii xpibëly
ptyaagw laañee nche xaa aan
lëë xaa kwnity lo xkey go
ni lëë xaa biñ nii lo xkey go
pchootsiy tu xaa nii chëb:
—Lëë xiñaa nrii. Naa kwle
xaa ni xkëstyoon xaa. Kol
jkëëtyag xtiits xaa.
6 Tsiñee lëë xpëëdscuel Jesús
biñ ngo, lëë xaa byab ndooslo
lo lyu porñee ptsyeb xaa.
7 Per lëë Jesús big kwtap
xitsy xaa chëb:
—Kol tsische. Ktsyebty to.
8 Aan tsiñee lëë xaa blis lo
xaa, ni tu cho kontre xaa, xak-
tyee Jesús so siko.
9 Tsi lëë xaa siksëëb chex
kiy go, lëë Jesús chëb lo
xpëëdscuel:
—Ni tu cho lo kutiisty to nii
kon do. Kol kwës axte tse nii
kpañ mguiy nii pxaal Dios.
10 Tsigo lëë xpëëdscuel Jesús
kwnabtiits:
—¿Penak nii xñee maestre
ley nii klo profet Elías kiid?
11 Lëë Jesús chëb:
—Nli nii klo Elías kiid
kweekli kchë cos.
12 Per lëë Elías biidle, aan
byuumbeydy meñ xaa, sink
lëë meñ psaksi xaa sinak nii
ksaksi meñ mguiy nii pxaal
Dios.
13 Tsigore lëë xpëëdscuel
Jesús byeñ nii lëë Juan Bautist
biid xlugar profet Elías.

Lëë Jesús chuuñ kyak tu xaa wiñ
(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)

14 Tsiñee lëë xaa ptsiñ
laañee nche meñ, lëë tu xaa
psoxib lo Jesús aan lëë xaa
chëb:
15 —Pkëstyoo xiñganaa, por
chetyë xaa aan tir xsaksi
kyalkits re xaa. No wor
xchono xaa lo ki o lo nis kaa.
16 Lëë xaa byelynin lo
xpëëdscueeloo, per pchilody
xpëëdscueeloo nyuñ kyak xaa.

17 Lëë Jesús chëb:
—¡Natsypee nguiedzy styoo
do ni xnilasty to Dios! ¿Axte
pa wor këb ñe nii lëën ksal-
adzy lëë do? ¿Pa slal tiemp no
nii kxekwaa lo do? Kol tëni
xaa wiñ go nu dyon.
18 Lëë Jesús kwëntseeb lo
kyalbini mal go aan lëëw
kwlii xaa leñ styoo xaa wiñ
go aan wor go kazh lëë xaa
byak.
19 Loxsye byaan Jesús
nonsy, lëë xpëëdscuel xaa
chëb:
—¿Penak nii pchiloody noo
ngwii noo kyalbini mal go?
20-21 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Porñee bnilasty to nii lëë
Dios kuuñ kyak xaa wiñ go.
Nli xñen nii nikxe palalsye
xniladzy to Dios schilo këb
to lo kiy re: "Bichee nu, ku-
sob stu lugar", aan lëë kiy
kpichee. Por kchë nii no
styoo meñ nii xniladzy Dios
chak cumplir.

Lëë Jesús xñee nii lëë xaa kety
(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)

22 Nëz Galilea kënsë Jesús
tsiñee lëë xaa chëb lo
xpëëdscuel xaa:
—Lëë mguiy nii pxaal Dios
jkaa ña meñ.
23 Aan lëë meñ kuty xaa,
per tse nii loxo tson kpidz, lëë
xaa kpañ. Mban ptee styoo
xpëëdscuel xaa biñ nii chëb
xaa.

Xaa nii xtop tumi

24 Tsiñee lëë Jesús ptsiñ
leñ kyedzy Capernaum ksa
xpëëdscuel, lëë xaa nii xtop
tumi nii xkiiñ leñ yu nii lë
lidzy Dios kunabtiits lo Pedre
chëb:
—¿Pe xsoob xmaestroo
tumi nii xtop noo?
25 —Xsoob xaaw —chëb Pe-
dre.
Tsiñee lëë Pedre byo leñ yu,
klo Jesús kwnee chëb:
—¿Pe nëël dyon, Simoñ?
¿Cho lo xtop rey tumi: pe lo
xaa xkyedzy xaaw, ote lo xaa
sito yak?
26 Tsigo lëë Pedre chëb:
—Lo xaa sito.
Chëb kaa Jesús:
—Nody tsigo busy nii ksoob
xaa xkyedzy tumi.
27 Per parñee kody no falt
lo meñ, kwey chu nistoo aan
kwlii tu mël. Leñ chuw ma no
tumi. Skaa tumi go tsitixoo
nii nsëbaa ni nii nsëëboo lo
xaa nii xtop tumi.

18

¿Cho mastre non?
(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

1 Misme tse go lëë
xpëëdscuel Jesús big aan lëë
xaa kwnabtiits:
—¿Cho mastre non laañee
xñabey Dios?
2 Lëë Jesús kwtsyetsy tu xaa
wiñ, aan lëë xaa pso xaa
groltyee.
3 Loxsye ngo lëë xaa chëb:
—Nli xñen nii deelñee
ktsëëdy to xmod to ni kak
ndolasty to sinak ndoladzy
tu xaa wiñ, chilody sëëb to
laañee xñabey Dios.
4 Kchë xaa nii chakladzy
kak tu xaa nii mastre non
laañee xñabey Dios no nii kak
ndoladzy xaa sinak ndoladzy
tu xaa wiñ.

5 Ni kchësy kaa meñ nii
kantsi tu xaa wiñ porñee
xniladzy meñ xtitsaa, naa
chantsi meñ go.

Meñ nii chuñ xtol xcombañer
(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

6 'Kchësy xaa nii kuñ xtol
meñ nii xniladzy xtitsaa
sinak xniladzy tu xaa wiño
nonguial kxituu meñ tu ky-
omoliñ yañ xaa aan tsikchon
meñ xaa lo nistoo.
7 ¡Brob meñ nii nche lo
kislyu, por tir xtee tiits nii
kuñ meñ tol! Ni tugak kaa
kteedyo tiits, per ¡brobsye xaa
nii kuñ xtol meñ!
8 'Por ngo, deelñee ñal o niy
gaal chuñ xtoloo, pchugo aan
psëëbo. Mbëëre ktsiiñoo lo
Dios con tugak niyoo ni tugak
ñal, lëjty nii chop ñal ni chop
niyoo sob aan kyeyoo lo ki nii
chek linfiern.
9 Deelñee mëloo gaal na
chuñ xtoloo, kuliiw aan
psëëbo. Mbëëre ktsiiñoo lo
Dios con tugak mëlool, lëjty
nii chop mëlool sob aan
kyeyoo lo ki nii chek linfiern.

Mëkwxiily nii kwnity
(Lc. 15:3-7)

10-11 'Ksyablyudy to meñ ni
xniladzy xtitsaa sinak xni-
ladzy tu xaa wiño, por tugak
nche angly nii nakni meñ go
lo Tat Tios nii sob kpaa.
12 'Deelñee nyap to tu ky-
oow mëkwxiily aan nguëtañ
do tu ma, ¿pe nsaandy to stap-
kalyptsiipkee xcombañer ma
nayak aan lëë do nyikyub
ma?
13 Aan deelñee ntsil do ma,
nli xñen nii mastre nleni do
ma nii kwnity que kchë ma
nii kwnijty.
14 Singo gak Tat Tios nii sob
kpaa chaklasty xaa nii kyëtañ
meñ nii xniladzy xtitsaa.

Meñ nii xko falt lo xcombañer
(Lc. 17:3)

15 'Deelñee ko tu xcom-
bañeeroo falt lool, kunee
lo xaa aan kudzy xtol xaa.
Deelñee son xaa xtiitsoo lëël
beeñle gan nii ktiilydre to.
16 Deelñee ksaldy xaa lii,
kunee lo xaa stub, per tsidyoo
nonsyoo, sink kuni tu meñ
o chop kaa meñ parñee kñee
meñ lo xaa.
17 Deelñee psaldyak xaa
meñ nii kunil, kudzyo lo meñ
nii xniladzy xtiits Dios, aan
deelñee ksaldyak xaa meñ
go, psaan xaa, por nak xaa
sinak meñ sit nii xnilasty
xtiits Dios, ni nak xaa sinak tu
xaa yox nii xtop tumi kyedzy
par kyeyo Roma.
18 'Nli xñen nii lëë Dios
ktsily xtol kchë meñ nii kuñ
do perdón, per ktsildy xaa
xtol meñ nii kuñdy to perdón.
19 'Ni deelñee gaa nche do
chop to tub lugar aan kñab
to tugak cos lo Tat Tios, lëëw
kneetsy xaa.
20 Porque laañee nche
choptson meñ nii xniladzy
xtitsaa, lëën so siko.
21 Loxsye ngo lëë Pedre
chëb lo Jesús:
—¿Blak vuelt no nii kuñaa
perdón xcombañeraa deelñee
ko xaa falt lon? ¿Pe axte
kadzy vuelto?
22 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Kniydyaa nii no nii kuñoo xcombañeeroo perdón kadzy vuelt, por no nii kuñoo perdón kchë falt nii ko xaa lool.

Xcuent xaa nii kwnëdy nyuñ perdón xcombañer

23 ’Nak laañee xñabey Dios sinak tu rey nii kokladzy ndop kchë tumi nii nsëëb mos lo xaa.
24 Lëë xaa bislo xkwetsy xaa mos nii nsëëb lo xaa aan lëë tu mos nii singootyee nroob tumi nsëëb lo xaa.
25 Como nseñdy mos ko tumi par kizh xaa tiñ go, lëë rey kwnabey nii to xaa ksa xiñ xaa ni tsiil xaa ni kchësy nii chap xaa, parñee kazh tiñ go.
26 Lëë mos ko psoxib lo rey aan lëë xaa chëb: “Kop paciensy, skizhaa kchë nii nsëbaa lool.”
27 Lëë rey pkëstyoo xaa nii nsëëb ko aan lëë rey blaa xaa. Kwtiixty xaa xtiñ xaa.
28 Per tsiñee lëë mos ko pchoo, lëë xaa ptsyool tu xcombañer xaa nii nsëëb toon palalsye tumi lo xaa. Lëë xaa kwseñ yañ xcombañer xaa aan lëë xaa bislo xiyañ xaa xaa, xñee xaa: “¿Pe skizhoo nii nsëëboo lon busy ote kizhtylo yak?”
29 Tsigo lëë xcombañer xaa psoxib lo xaa chëb: “Kop paciensy, skizhaa kchë nii nsëbaa lool.”
30 Per kwnëdy xaa, sink lëë xaa kulo xcombañer xaa skiib axte nii nguizh xcombañer xaa xtiñ.
31 Tsiñee lëë stubla xmos rey kon nii beeñtsyey xaa go, pteenë xaa aan lëë xaa kukëbo lo rey.
32 Lëë rey kwnabey koktsyetsy mos ko aan lëë rey chëb lo xaa: “¡Natsypee maaloo! Beñaa lii perdón ni beeñ jkizhtyaa lii porñee psoxiboo lon.
33 Singo gak no nii nyuñoo perdón xcombañeeroo sinak nii beñaa lii perdón.”
34 Aan lo nii singootyee blëë rey, lëë xaa kwnabey nii te mos ko castigw axte nii kizh xaa kchë nii nsëëb xaa.
35 ’Singo gak nagon ksaksi Tat Tios nii sob kpaa lëë do, deelñee kuñdy to perdón xcombañer do —chëb Jesús.

19

Lëë Jesús xluuy xa nak kyalwsëëbtsiil

(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

1 Loxsye kwnee Jesús lo meñ, lëë xaa bi Galilea, aan lëë xaa si nëz Judea. Nëz tañ go xtye kiigwpee Jordán.
2 Ndaly meñ kunal aan ndaly meñ xsyaknë beeñ kyak xaa siko.
3 Lëë bla xaa fariseo big lo Jesús aan parñee kuñ xaa Jesús preb, lëë xaa chëb:
—¿Pe schilo dyon klaa mguiy tsiil por cualquier falt nii ko me?
4 Tsigo lëë Jesús chëb:
—¿Pe karty nayak klab to leñ kitsy nii kë xtiits Dios laañee xñee nii worñee lëë Dios psaa kislyu, tugak mguiy ni tugak kwnaa psaa Dios?
5 Por ngo chëb Dios: “No nii klaa mguiy pxosy ni xñaa parñee kpañ xaa chop tsiil

xaa, aan singo mod lëë xaa
kyak sinak tugak meñ chop
tsiil xaa.”
6 Deelñee tugak meñ tsigo
busy nak xaa nii xtsiilña chop
tsiil xaa, nody nii klaa xaa
me, por lëë Dios pteedy me lo
xaa.
7 Tsigo lëë xaa fariseo chëb:
—¿Penak tsigo nii kwnabey
Moisés nii ktee xaapkiy tublë
kitsy lo kwnaa, deelñee klaa
xaa me?
8 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Porñee koklasty meñ
nsoob xtiits Dios, ngo nii
lëë Moisés ptee tiits nii klaa
tsiil meñ, per lëë mastre klo
psëëbtsiildy meñ.
9 Ni nli gaa xñen nii deelñee
klaa tu mguiy tsiil, aan
pkaady me lo xaa chop me
stu mguiy, aan ktsiilña xaa
stu kwnaa, tol chuñ xaa.
10 Tsigo lëë xpëëdscuel Jesús
chëb:
—Deelñee singo xtsyool xaa
nii xtsiilña, masy ktsiilñady
meñ.
11 Lëë Jesús chëb:
—Lëdy kchë mguiy xsyak
nii masy buen tsiilñady xaa,
xaktyee blasy xaa xsyak nii
bueno.
12 No xaapkiy nii destye
nii koly xaa, chilody kap xaa
mëëd. No gaa xaapkiy nii
chilody kap xaa mëëd porñee
lëë meñ pchug xaa parñee
kapty xaa mëëd. Ni no xaap-
kiy nii schilo ktsiilña ni kap
xaa mëëd, per xtsiilñady xaa
porñee chakladzy xaa kuñ
xaa xtsiiñ Dios. Deel no cho
chaklasty ktsiilña, schilo ktsi-
ilñady xaa.

Lëë meñ chini xaa wiñ lo Jesús
(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

13 Lëë meñ kuni bla xaa
wiñ lo Jesús parñee kxob
Jesús ña kik xaa wiñ ni kñab
xaa lo Dios por kchë xaa wiñ
go, per lëë xpëëdscuel Jesús
kwëntseeb lo meñ nii kuni xaa
wiñ.
14 Per lëë Jesús chëb:
—Kol klaa kiid xaa wiñ lon,
jkady tow. Por kchë meñ
nii nak sinak xaa wiñ kyey
laañee xñabey Dios.
15 Lëë Jesús pxob ña kik
kchë xaa wiñ go, aan lëë xaa
bi siko.

Lëë Jesús chutiitsni tu xaa rikw
(Mr. 10:17-31; Lc. 18:18-30)

16 Lëë Jesús nol nëz nii kpi
xaa tsiñee lëë tu xaa kwey lo
Jesús chëb:
—Maestre, kwnë kchë cos
buen nii no kuuñtsyeyaa
parñee jkan kyalmbañ nii
xnitylody.
17 Lëë Jesús chëb:
—¿Penak nii xñabtiitsoo pe
cos buen? Tugak xaa nii
chuuñtsyey cos buen no.
Per deelñee chakladzyoo
jkaal kyalmbañ nii xnitylody,
beeñtsyey nii xñabey xley
Moisés.
18 Tsigo lëë xaa go chëb:
—¿Cho xley Moisés no nii
kuuñtsyeyaa?
Lëë Jesús chëb:
—Kujtyoo, kyubtyoo stu
kwnaa deelñee no tsiiloo,
kwandyoo, ni jkots tiit-
skizhtyoo meñ,
19 psoob xtiits pxoosyoo ni
xtiits xñaal, ni pkëstyoo xcom-
bañeeroo sinak xkëstyool lii.

20 Lëë xaa go chëb:
—Kchësy ngo noyuuñtsyeyaa.
Kwnë dyon pe cos chak falt
kuuñtsyeyaa.
21 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Deelñee chakladzyoo
jkaal kyalmbañ nii xnitylody,
byey aan pto kchësy nii
chapoo aan pkady tumi go lo
meñ prob tsiin kchilo sëëboo
laañee xñabey Dios. Loxsye
ktol kchë nii chapoo, tënal
naa.
22 Tsiñee lëë xaa go biñ nii
chëb Jesús, mban ptee styoo
xaa porñee tir rikw xaa, aan
lëë xaa sey.
23 Tsigo lëë Jesús chëb lo
xpëëdscuel:
—Nli xñen nii neñ sëëb tu
rikw laañee xñabey Dios.
24 Masy sinusy te tu camey
xan tu kyeech kuzh que nii
sëëb tu rikw laañee xñabey
Dios.
25 Tsiñee biñ xpëëdscuel xaa
ngo, ntseeb psee xaa aan lëë
xaa chëb lo Jesús:
—¿Cho lë nii telaa lo tol
tsigo?
26 Lëë Jesús buy lo
xpëëdscuel aan lëë xaa chëb:
—Chilody telaa meñ nonsy,
per lëë Dios kteelaa meñ.
27 Tsigo lëë Pedre chëb:
—Lëë noo psaan kchësy nii
chaap noo aan lëë noo syoop
naal lii. Kwnë dyon pe cos
jkaa noo.
28 Lëë Jesús chëb:
—Nli xñen nii tsiñee lëë Dios
kuuñ jkub kchë cos nii no
lo kislyu, lëë xaa kxaal naa
kakaa rey, aan lëën kso lëë do
kñabey do ksa tsiipchop tiiy
nii no Israel.
29 Kchë meñ nii xsaan lidzy,
ni xsaan betsy ni psyañ ni
xñaa ni pxosy ni xiñ, ni xsaan
xilyu parñee kiidnal naa, siik
tu kyoow nii psaan meñ go
jkaa meñ go ni lëë meñ go
jkaa kyalmbañ nii xnitylody.
30 Per ndaly xaa nii nyats
chak nina kyablyu, parñee
ktaan xaa nii mban nina.

20

Xcuent xaa nii xkyë tsiiñ

1 ’Nak laañee xñabey Dios
sinak tu xaa nii silyga sikyub
mos parñee kyë mos tsiiñ lo
xkwaa xaa nii no nonsyke
yag uv.
2 Loxsye byaan xaa tiits nii
lal nii xkaa meñ tu kpidz kizh
xaa mos, lëë xaa pxaal mos lo
xkwaa xaa.
3 Tsi kol las nueve lëë xaa
kwey leñ kyedzy stub, aan lëë
xaa kon nii lëë stubla xaa nii
xkyë tsiiñ nche nlety.
4 Aan lëë xaa chëb: “Kol
tsoo kyë do tsiiñ lo xkwaan,
na kizhaa lëë do.” Lëë xaa go
si.
5 Tsi kol xwe ngbidz lëë xaa
kwey stub, singo gak tsi lëë
las tres kok.
6 Lëë las cinco merle kak
tsiñee lëë xaa kwey leñ
kyedzy stub, aan lëë xaa kon
nii lëë stubla xaa nii xkyë
tsiiñ nche nlety. Lëë xaa chëb
lo xaa go: “¿Penak nii kwëdy
to tsiiñ natse?”
7 Tsigo lëë xaa go chëb:
“Porñee ni tu cho pcheedy lëë
noo.” Lëë xaa chëb: “Kol tsoo
kyë do tsiiñ lo xkwaan.”
8 Tsiñee lëë tse ptsye, lëë
xpixwan kwaa chëb lo xaa
nii xñabey lo mos: “Kwtsyetsy

xaa nii kwë tsiiñ, aan kwtiix
klo xaa nii kwsëëb lultime.
Axte lultime kizhoo xaa nii
kwsëëb silyga."
9 Klo xaa nii kwsëëb las
cinco kozh aan lal nii xkaa
meñ nii xkyë tsiiñ nder tse
kwaa xaa.
10 Tsiñee lëë kchësy xaa nii
kwsëëb lo tsiiñ silyga kozh
nladzy xaa tu masy tu kpidz
nguizh xpixwan kwaa xaa,
per lalak nii xkaa meñ nii
xkyë tsiiñ tu kpidz kwaa xaa.
11 Tsiñee lëë kchësy xaa go
lox kwnaasy tumi go, lëë xaa
kwneenë xpixwan kwaa,
12 chëb xaa lo xpixwan
kwaa: "Lalak nii kwtiizhoo
xaa nii kwë tsiiñ tugak wor
name kwtiizhoo lëë noo, aan
tyub tse pkyëë noo tsiiñ lo
naay."
13 Tsigo lëë xpixwan kwaa
chëb lo tu xaa nii kwsëëb lo
tsiiñ silyga: "Beetsy, xsak-
sidyaa lii gon. ¿Pe lëdy nayak
kazh bñee no nii lal nii xkaa
meñ tu kpidz kizhaa lii?
14 Pseñ xtumil aan byey,
por styoon kwlañ nii kizhaa
xaa nii kwsëëb lultime lalak
nii kwtizhaa lii
15 aan kindy cho pe kñë
lon. Por schilo kuuñtsyeyaa
nii klyañ styoon con tu tu-
min. ¿Ote xlëël yak porñee
bueenaa?"
16 Loxsye ngo lëë Jesús
chëb:
—No meñ nii nyats chak
nina, per sitsiñ tse nii lëë
meñ go kyablyu parñee ktaan
kchë meñ nii mban nina.

Lëëw xyon vuelt nii lëë Jesús xñee nii lëë xaa kety
(Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

17 Lëë Jesús si Jerusalén,
aan nëz no xaa tsiñee lëë
xaa kwtsyetsy ksa tsiipchop
xpëëdscuel xaa, aan lëë xaa
chëb:
18 —Chan do gon, lëë no
syo Jerusalén. Siko lëë xaa
nii xñabey lo pxosy ni lëë
maestre ley kñaasy naa, aan
lëë xaa kñab ketyaa,
19 ni lëë xaa jko naa ña meñ
sit parñee kidyni xaa naa, ni
kiñ xaa naa ni lëë xaa jkëë
naa lo crusy parñee ketyaa,
per tse nii loxo tson kpidz
lëën kpañ.

Nii kwnab tsiil Zebedeo
(Mr. 10:35-45)

20 Lëë tsiil Zebedeo kunab
tu favor lo Jesús ksa xiñ me,
aan lëë me psoxib lo Jesús.
21 Tsigo lëë Jesús chëb lo
me:
—¿Pe cos chakladzyoo?
Lëë me chëb:
—Chakladzyaa nii tsiñee
lëël sob kñabeyoo sob tuga
xiñaa tyuxlad kwil, tu me
nëzli stu me nëzpeg.
22 Lëë Jesús chëb:
—Nandy to pe cos xñab to.
¿Pe nyakxe na xekw to tedy to
kchë kyalnë nii teedyaa?
Tsigo lëë xiñ me chëb:
—Xekw noo.
23 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Xekw to tedy to kchë
kyalnë nii teedyaa. Per lëdy
naa kwe xaa nii sob kwin
nëzli o nëzpeg kaa. Lëë Tat
Tios xyal kwe meñ nii sob
siko.
24 Tsiñee lëë stsii xpëëdscuel
Jesús biñ ngo, lëë xaa blëë lo
chop xiñ kwnaa go.

25 Per lëë Jesús kwtsyetsy
ksa xpëëdscuel aan lëë xaa
chëb:
—Nan do gon xa chuuñtsyey
xaa nii xñabey lo kislyu.
Chuuñ xcheñ xaa laañee
xñabey xaa, ni xsoob meñ
xtiits xaa.
26 Nody nii kuuñtsyey do
singo, sink kchë xaa nii kak-
ladzy kñabey lo do no nii
ksoob xaa xtiits to.
27 Singo gak kchë xaa nii
kakladzy kak klaa lo do no nii
kyë xaa tsiiñ lo do sinak nii
xkyë moso.
28 Singo gak naa syeldyaa
parñee kantsi meñaa, sink
parñee kantsin meñ, ni
ketyaa parñee telaa meñ lo
tol syelyaa.

Lëë Jesús chuuñ kyak chop xaa nii xñady lo
(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

29 Tsiñee lëë Jesús bi Jericó,
ndaly meñ sinal xitsy xaa.
30 Aan lëë chop xaa nii
xñady lo nii nche sob chu nëz
biñ nii lëë Jesús sitedy siko,
aan nguiedzy kwnee xaa lo
Jesús chëb xaa:
—¡Xey, lii nii sëëdoo lo xtiiy
rey David, pkëstyoo lëë noo!
31 Kwëntseeb meñ lo chop
xaa nii xñady lo parñee ny-
oogw chuw xaa, per mastre
nguiedzy kwnee xaa:
—¡Xey, lii nii sëëdoo lo xtiiy
rey David, pkëstyoo lëë noo!
32 Lëë Jesús kwso tse, aan
lëë xaa kwtsyetsy chop xaa
nii xñady lo aan lëë xaa chëb:
—¿Pe cos chakladzy to?
33 Tsigo lëë chop xaa nii
xñady lo chëb:
—Xey, chakladzy noo nii
kña loo noo.
34 Lëë Jesús pkëstyoo chop
xaa nii xñady lo aan lëë Jesús
kwseñ lo chop xaa go, aan nli
gaa wor go kazh lëë lo xaa
byak aan lëë xaa sinal Jesús.

21

Lëë Jesús xsyëëb leñ kyedzy Jerusalén
(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

1 Lëë Jesús mer ktsiñ
Jerusalén tsiñee lëë xaa pxaal
chop xpëëdscuel xaa kyedzy
nii lë Betfagé nii nche chex
kiy nii lë Olivos.
2 Chëb xaa:
—Kol tsi kyedzy nii nche
kexka ske aan tsiñee ktsiñ do,
lëë do kan nii lëë tu burr kusy
këtuu chop xiñ. Kol klaa ma
aan kol tëni ma lon.
3 Deelñee cho kñabtiits lo do
penak nii xlaa do ma, kol këb
nii naa xkiiñ ma ni kol këb na
kiid kni gak xaa ma.
4 Singo beeñtsyey Jesús par
kak cumplir xtiits Dios nii
kwnee profet tsiñee chëb xaa:
5 Kol këb lo meñ Jerusalén:
“Buy gaanoo ndoladzy xreeyoo,
lëë xaa sëëd soobsye xaa
lady tu burr wiñ.”
6 Lëë xpëëdscuel Jesús kwey
mandad nii pxaal Jesús xaa.
7 Kuxi xaa burr kusy chop
xiñ ma aan loxsye pxoob xaa
xab xaa lady ma, lëë Jesús
kwsob.
8 Aan ndaly meñ ptañ xab
lo nëz. No gaa meñ pchug
xikw yag aan kwleek meño
laañee tedy Jesús.

9 Aan lëë meñ nii nal xitsy
xaa ni nech lo xaa bislo
kwchuptsyë xñee:
—¡Skizh Dios nii pxaal xaa
tu xaa nii sëëd lo xtiiy rey
David kak xrey no! ¡Lëë Dios
nakni xaa! ¡Kol ktee skizh lo
Dios!
10 Tsiñee lëë Jesús kwsëëb
leñ kyedzy Jerusalén, kchësy
meñ xñabtiits lo xcombañer:
—¿Cho nak xaa gue?
11 Aan lëë meñ nii si ksa
Jesús xñee:
—Lëë xaa gue nak Jesús.
Profet xaa, Nazaret nak
xkyedzy xaa. Galilea ngabo.

Lëë Jesús xsyëëb leñ lidzy Dios
(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

12 Lëë Jesús kwsëëb leñ
lidzy Dios, aan lëë xaa kwlii
kchësy meñ nii nche kto ni
nche si. Ptische xaa xmezh
xaa nii xtsëë tumi lo meñ ni
ptsily xaa laañee xsyob xaa
nii xto palom.
13 Aan lëë xaa chëb:
—Leñ kitsy nii kë xtiits Dios
xñee nii lidzy Dios kak tu
laañee kiidnee meñ lo Dios.
Per lëë do byuño lidzy ng-
baan.
14 Aan lëë xaa beeñ kyak
meñ nii xñady lo ni meñ nii
chilody së nii big lo xaa leñ
lidzy Dios.
15 Per tsiñee lëë xaa nii
xñabey lo pxosy ni maestre
ley kon kchë kyalntson nii
beeñtsyey Jesús, ni lëë xaa biñ
nii lëë kchë xaa wiñ nii no
leñ lidzy Dios bislo chuptsyë
xñee: "¡Skizh Dios nii pxaal
xaa tu xaa nii sëëd lo xtiiy
David!", lëë xaa blëë
16 aan lëë xaa chëb lo Jesús:
—¿Pe chonoo nii xñee xaa
wiñ gue?
—Chonno —chëb Jesús— ¿ni
pe karty kaa nayak klab to leñ
kitsy laañee xñee nii lëë Dios
kwle mëëd nii bii chadzy par
kool mëëd lay lo Dios?
17 Loxsye ngo nche gak
meñ, lëë Jesús si Betania. Siko
ptseñ xaa.

Lëë Jesús xtsiibtee yag yegw
(Mr. 11:12-14, 20-26)

18 Lëë byaani lyu lëë Jesús
si Jerusalén stub, aan lëë xaa
kwlaañ.
19 Aan lëë xaa kwey xan tu
yag yegw nii sob kex chu nëz,
per këdy nex loo go. Xaktyee
xikwo singootyee xña. Tsigo
lëë xaa chëb lo yag yegw:
—¡Kpikchedre kyë nex lool!
Aan wor go kazh lëë yag
yegw ko pidzy.
20 Tsiñee lëë xpëëdscuel xaa
kono, kchësy xaa psee, aan
lëë xaa kwnabtiits lo Jesús
chëb xaa:
—¿Xa nak nii blyëëdy pidzy
yag yegw?
21 Lëë Jesús chëb:
—Nli xñen nii deelñee kni-
ladzy to nii schilo kuuñtsyey
do tu cos ni jkandy kik to,
lëjty xaktyee yag yegw kchilo
jkwiitsy to, sink schilo këb
to lo kiy re: "Bichee nu aan
kukyab lo nistoo", aan lëë kiy
tsikyab.
22 Ni lëë Dios knee kchë nii
kñab to deelñee kniladzy to.

Lëë Jesús chutiitsni xaa nii xñabey lo pxosy
(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

23 Lëë Jesús kwsëëb leñ
lidzy Dios aan lëë xaa noyuuñ

kseedy meñ tsiñee lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni bla xaa kol nii xñabey kukëb lo xaa:

—¿Cho bneetsy tiitspey lool par kuuñtsyeyoo kchë nii chuuñtsyeyoo?

24 Lëë Jesús chëb:

—Wi gak gaan dyon kñabtiits tu cos lo do. Deelñee snë dow na tsigo sniyaa cho xnee tiitspey lon par kuuñtsyeyaa kchë cos re.

25 Kol në dyon cho pxaal Juan biid kchobnis xaa. ¿Pe Dioso ote cholsye meño yak?

Tsigo lëë xaa bislo xtilytiits lsa xaa, xñee xaa:

—Deelñee tyeesy no nii Dios pxaal xaa, kñë xaa lo no: "¿Penak tsigo nii bnilasty to nii bluuy xaa?"

26 Aan chilodyak tyeesy no nii chol meñ lo kislyu re pxaal Juan, por xtsyeb no meñ. Por kchësy meñ xniladzy nii xtiits Dios bluuy Juan.

27 Por ngo lëë xaa chëb lo Jesús:

—Ndondy noow.

Tsigo lëë Jesús chëb:

—Per ni naa ngo busy kniydy dyon cho bnee tiitspey lon.

28 Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo xaa:

—Tu xaa name chap xaa chop xiñgan xaa aan lëë xaa chëb lo tu xaa: "Xiñ, kwey tsiiñ lo xkwaan natse."

29 Lëë xiñ xaa kwëb chëb: "¡Chaklastyaa kan!" Per kok xtsedyako lëë styoo xaa bikche aan lëë xaa kwey.

30 Tsigo lëë xaa go kunee lo stu xiñ aan lëë xiñ xaa chëb: "Na kan." Aan kweydy xaa.

31 Kol në na dyon cho xaa go beeñtsyey nii chakladzy pxosy xaa.

Lëë xaa chëb:

—Xiñ xaa nii kwey tsiiñ lo xkwaa xaa.

Tsigo lëë Jesús chëb:

—Nli xñen nii klo xaa nii xtop tumi par kyeyo Roma ni klo kwnaa nii chap ndaly mguiy sëëb laañee xñabey Dios lo do.

32 Por lëë Juan Bautist biid kluuyle xa kpañ meñ, aan bnilasty to xtiits xaa sinak nii bniladzy xaa nii xtop tumi par kyeyo Roma ni sinak bniladzy kwnaa nii chap ndaly mguiy. Per lëë do, nikxe kon do nii lëë xaa go ptsëë xmod, bnilasty to xtiits Juan.

Xcuent xaa nii beeñ pni yag uv

(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

33 'Kol kon stu cuent re. Tu xaa name beeñ pni xaa yag uv lo xkwaa ni psuugw kwraly xaaw ni psaa xaa tu laañee kxii uv ni psaa xaa tu laañee sob meñ nii kyënapo.

'Loxsye ngo lëëw ptee xaa companiy lo xaa nii kuuñ tsiiño, aan lëë xaa si viaj.

34 Aan tsiñee lëë xtiemp uv kol, lëë xaa pxaal xmos xaa siknab nii xyal xaa.

35 Per lëë xaa nii beeñ tsiiñ ptee cheñ xmos xaa, ni no xmos xaa beety xaa go, no gaa xmos xaa pkaa lo kyo.

36 Tsigo lëë xpixwan uv pxaal stubtsoon mos. Per singo gak beeñtsyey xaa nii beeñ tsiiñ.

37 'Lultime lëë xpixwan uv pxaal xiñgan nladzy xaa: "Stsyeb xaa go xiñganaa."

38 Per tsiñee kon xaa go nii
lëë xiñgan xpixwan uv ptsiñ,
lëë xaa chëb lo xcombañer
xaa: “Lëë xaa gue kyaani xk-
waa pxosy. Kol tsoo kuuty no
xaa tsiin kyaani now.”
39 Lëë xaa kwnaasy xiñgan
xpixwan uv aan lëë xaa kuky-
eety xaa tublad chu kwaa.
40 ’¿Pe në do dyon pe cos
kuñ xpixwan uv xaa nii beeñ
tsiiñ xkwaa xaa?
41 Tsigo lëë meñ kwëb chëb:
—Jkëstyoody xaa xaa yox ko,
lëë xaa kuty xaa, aan lëë xaa
kutiñ xkwaa xaa lo xaa nii
kxaal nii ktyop lo xkwaa xaa
tsiñee kal xtiemp kwlaap.
42 Lëë Jesús chëb:
—¿Pe karty klab to leñ kitsy
nii kë xtiits Dios laañee xñee
nii lëë kyo nii kwxaak xaa nii
xsaa yu xkiiñdy?
Byak tu kyo nii mastre xkiiñ.
Lëë Dios byuñ kyo go kyo nii
xkiiñ,
aan xsee no xtyon now.
43 Por ngo lëë Dios ksaan
lëë do aan lëë xaa tsikyub
meñ nii ksoob xtiits xaa.
44 Deel kyab meñ lady kyo
nii psetyaa lo do, lëë meñ kak
byuy. Per deelñee kyab kyo
go lady meñ, ni kak nyoody
pa kuty meñ.
45 Tsiñee lëë Jesús lox pso
cuent ko, lëë bla xaa nii
xñabey lo pxosy ni lëë xaa
fariseo byeñ nii contre lëë
xaa kwnee Jesús.
46 Kokladzy xaa nyaasy xaa
Jesús wor go kazh, per ptsyeb
xaa meñ, porñee kchë meñ
bniladzy nii xtiits Dios xluuy
Jesús.

22

Xcuent tu kyalwtsiilña

1 Lëë Jesús bislo xso cuent
stub, xñee xaa:
2 —Nak laañee xñabey Dios
sinak tu rey nii beeñ tu lni
worñee ptsiilña xiñgan xaa.
3 Aan lëë xaa pxaal xmos
xaa sitsyetsy meñ nii tsi lo lni,
per kwnëdy meñ go nyi.
4 Lëë rey go pxaal xmos
stub, chëb xaa: “Kol këb lo
meñ nii lëën tse beeñlo xixk-
wanaa, ni kol këb nii lëën tse
lox bety xyosyaa nii xro. Kol
këb lo meñ kiid meñ lo lni.”
5 Per psaldy meñ nii kokt-
syetsy xmos rey. No meñ nii
koktsyetsy si tañ, no gaa meñ
go si lo xtsiiñ,
6 ni no meñ nii ptee xcheñ
xmos rey, axte nii beety xaa
xaa.
7 Por ngo nii blëë rey, aan
lëë xaa pxaal xsoldad xaa
kukyeety kchë meñ nii psaksi
xmos xaa ni psaay soldad
xkyedzy meñ go.
8 Loxsye ngo lëë rey chëb lo
xmos: “Lëë nii ktyaaw lo lni
nagon lox koklo, per kwnëdy
meñ nii koktsyetsy nyiid.
9 Na kol tsi nëz aan kol këb
kchë lo meñ nii ktsyool do
nii kiid meñ lo xkyalwtsiilña
xiñaa.”
10 Lëë xmos rey pchoo
kwey nëz, aan lëë xaa ptop
meñ. Nikxe meñ bueno,
nikxe gaa malo, kchëlo meñ
kuni xaa aan lëë lidzy rey
byaktsë.
11 ’Tsiñee lëë rey kwsëëb
leñ yu laañee nche sob meñ
nii ptsiñni xmos xaa, lëë xaa
kon tu xaa nii nakwty ladx

nii chakw meñ nii chi lo tu kyalwtsiilña.
12 Lëë rey chëb lo xaa: “¿Penak nii sëëdoo aan nakwtyoo ladx nii chakw meñ nii chi kyalwtsiilña?” Per ni tu pe chëbty xaa go.
13 Tsigo lëë rey chëb lo xaa nii xkiisy niskwaan: “Kol kxituu niy xaa re ni ña xaa, aan kol tsikchon xaa lo nguey. Siko koon xaa ni kaw lay xaa.”
14 Loxsye bitiits Jesús ngo, lëë xaa chëb:
—Ndaly meñ xkwetsy Dios, per xisy meñ sëëb laañee xñabey xaa.

Lëë xaa fariseo chuñ Jesús preb
(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

15 Lëë xaa fariseo xyub dyon pe cos jkëëkiy xaa Jesús.
16 Por ngo lëë xaa pxaal bla xaa nii no xlad xaa ksa bla xaa nii nak ksa Herodes kukëb lo Jesús:
—Maestre, ndon noo nii nonsyke tiitsli xñeel. Xsaldyoo nii xñee meñ ni xseedyoo xa chak meñ. Liisy xluuyoo xa kpañ meñ sinak xñabey Dios.
17 Kwnë dyon pe nonguial tizh noo tumi nii xtop xtisy Roma ote nonguialdyo yak.
18 Per como nan Jesús pe cos tsiiñ si xaa, lëë Jesús chëb:
—¿Penak nii chakladzy to kuñ do naa preb?
19 Kol kluuy tu pes lon dyon.
Tsigo lëë xaa go kuni tu pes lo Jesús.
20 Aan lëë Jesús kwnabtiits:
—¿Cho nak xaa nii kë loo go?
21 Tsigo lëë xaa go chëb:
—Lëë xaa nak xtisy Roma.
Lëë Jesús chëb:
—Kol kizh nii nsëëb to lo xtisy Roma tsigo busy, ni kol kizh nii nsëëb to lo Dios.
22 Tsiñee biñ xaa go nii chëb Jesús, ntseeb psee xaa, aan so gak Jesús, lëë xaa sey.

Lëë xaa saduceo xñabtiits dyon pe nli nii xpañ meñ kuty
(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

23 Misme tse go lëë bla xaa saduceo kwey lo Jesús. Lëë xaa saduceo xñee nii kpañdy meñ kuty. Por ngo lëë xaa kukëb lo Jesús:
24 —Maestre, lëë Moisés gon chëb nii deelñee ktsiilña tu xaapkiy aan klyëëdy kety xaa, no nii ktsiilña betsy xaa kwnaa viud nii psaan xaa deelñee chapty me mëëd, parñee kap tsiil betsy xaa nii kuty mëëd.
25 Lady noo kwyo tu xaa nii kop xoop betsy, aan lëë xaa ptsiilña. Per blyëëdy lëë xaa kuty, aan como kopty tsiil xaa mëëd, lëë tu betsy xaa byaani tsiil xaa,
26 aan lëë xaa kutyak. Singo gak ptsyool stu betsy xaa. Ksa kadzy xaa ptsiilña me, per ni tu xaa psaandy mëëd.
27 Lëë byalo wi kwnaa go kuty.
28 Kwnë na dyon cho xaa kyaani kwnaa go tsiñee lëë xaa kpañ, deelñee ksa kadzy xaa ptsiilña me.
29 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Nandy to pe xñee do, porñee xyeñdy to xtiits Dios ni xnilasty to nii lëë Dios kuuñ kpañ meñ kuty.

30 Per nli xñen nii tsiñee lëë
meñ kuty kpañ, ni mguiy ni
kwnaa gaa ktsiilñadre, sink
lëë kchë meñ nii kpañ kak
sinak angly nii ncheno leñ
kpaa.
31 Chakladzy to lë kaknan
do dyon pe nli spañ meñ
kuty. ¿Pe karty nayak klab
to laañee xñee nii yuub Dios
chëb nii lëë xaa
32 nak xDios pxusykoltoo
no Abraham, ni pxusykoltoo
no Isaac ni pxusykoltoo no Ja-
cob? Aan Dios gon nakty xaa
xDios meñ kuty, sink xDios
meñ nii mbañ nak xaa.
33 Tsiñee biñ meñ kchë nii
kwnee Jesús, ntseeb psee
meñ.

Nii xñabey Dios
(Mr. 12:28-34)

34 Lëë xaa fariseo ptyop
tsiñee biñ xaa nii lëë Jesús
psuugw chuw xaa saduceo.
35 Aan lëë tu xaa fariseo
nii nak maestre ley kokladzy
nyuñ Jesús preb. Por ngo lëë
xaa chëb lo Jesús:
36 —Maestre, ¿cho nii xñabey
Dios dyon kuuñtsyey meñ
mastre non?
37 Tsigo lëë Jesús chëb:
—"Bniladzy Tat Tios tyub
styool ni psoob xtiits xaa."
38 Ngo mastre precisy
kuuñtsyeyoo.
39 Ni precisy nii jkëstyool
xcombañeeroo sinak nii
xkëstyool lii.
40 Nrii xñabey xley Moisés
ni nrii biid kluuy kchë profet.

¿Cho lo xtiiy sëëd Crist?
(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

41 Lëë xaa fariseo bii nche
siko
42 tsi lëë Jesús kwnabtiits
chëb:
—¿Pe në do dyon cho lo xtiiy
sëëd Crist?
Tsigo lëë xaa fariseo chëb:
—Lo xtiiy rey Davito.
43 Tsigo lëë Jesús chëb:
—¿Penak tsigo nii worñee
kwnee David xtiits Kyalbini
Ntson, chëb David:
44 Lëë Dios chëb lo xaa nii
xñabey naa:
"Kwsob kwin nëzli,
axte nii tsitsiñ tse nii
kñabeyoo lo kchë meñ
nii xlëë lool"?
45 ¿Xa kchoo Crist lo xtiiy
rey David deelñee misme
rey David xñee nii lëë Crist
xñabey lo xaa?
46 Per ni tu cho kwëbty lo
xtiits Jesús, aan destye tse go
ni tu cho byaxtre nyabtiits lo
xaa.

23

Lëë Jesús xñeenë xaa fariseo ni xaa nii nak maestre ley
(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

1 Loxsye ngo lëë Jesús chëb
lo meñ ni lo xpëëdscuel:
2 —Lëë maestre ley ni lëë
xaa fariseo xyal kluuy xley
Moisés.
3 Kol jkëëtyag xtiits xaa. Per
kuuñtsyeydy to nii chuuñtsyey
xaa, por ngui së lo xtiits xaa,
per xaa nii chuuñtsyey xaa.
4 Lëë xaa xñee pe cos
kuuñtsyey meñ, per chilody
kuuñtsyey meño, por nako
sinak tu yow në, aan ni lëë
xaa chuuñtsyeydyo.
5 Tsiñee chuuñtsyey xaa tu
cos xteepee xaa nii kan meñ

xaa, ni tsiinpee xkëë xaa xti-
its Dios lo kitsy aan xkëë
xaaw kë xaa ni chu xikw xaa
nii chakw xaa ladx nii xluuy
nii nli xaa non nak xaa.
6 Tsiñee chi xaa laañee chak
tu lni, laañee xsyob xaa non
xsyob xaa tsi lëë wagw chak,
ni xkwe xaa skan nii xsyob
xaa leñ ktoo.
7 Stsiladzy xaa nii jkëëptyux
meñ xaa pal nëz ni këb meñ lo
xaa maestre.
8 'Per lëë do tsookidy to
nii kñë meñ lo do maestre,
porque tugak nak to, ni tugak
maestre no.
9 Ni kñeedy to pxosy lo chol
meñ, porque tugak pxosy no
aan lëë xaa go sob kpaa.
10 Ni tsookidy to kak to xaa
xñabey, por lëësy Crist nak xaa
xñabey.
11 Kchë xaa nii kakladzy
kak nyaa no nii kyë xaa tsiiñ
lo do.
12 Por lëë kchë xaa nii
chak nyaa kyablyu. Per lëë
Dios klisklaa kchë xaa nii
ndoladzy.
13-14 '¡Chooksye lëë doy
maestre ley ni chooksye lëë
do nii nak to xaa fariseo!,
por xsyonlë do laañee xñabey
Dios parñee sëëbty meñ aan
xsyëëbty to, ni xlaady kaa to
sëëb meñ nii chakladzy sëëb.
15 '¡Chooksye lëë doy
maestre ley ni chooksye lëë
do nii nak to xaa fariseo!,
por xkyënsë do lo kislyu ni
xtyeekë do nistoo xyub to
meñ nii sëëb xlad to, aan
tsiñee chuñ do gan xsyëëb tu
meñ xlad to, mastre chuuñ
ktyaly do xtol meñ go que lo
xtol do, parñee kyey meñ go
linfiern.
16 '¡Chooksye lëëdoy nii
xñady lo do! Xñee do nii
ndoxty nii kseety meñ lidzy
Dios tsiñee xyaan meñ tiits
nii lëë meñ kuuñtsyey tu cos
nikxe kuuñtsyeydy meño, per
deelñee kseety meñ xor lidzy
Dios tsiñee xyaan meñ tiits no
nii kuñ meño cumplir.
17 ¡Tont to ni xñady lo do! ¿Pe
nandy to nayak nii deelñee
kindy lidzy Dios, kindy pa
kak lay or?
18 Ni xñee do nii ndoxty
kseety meñ xipkoog lidzy
Dios tsiñee xyaan meñ tiits
nii lëë meñ kuuñtsyey tu cos,
nikxe kuuñtsyeydy meño. Per
deelñee kseety meñ kchë nii
no lo pkoog tsiñee xyaan
meñ tiits, no nii kuñ meño
cumplir.
19 ¡Xñady lo do! ¿Pe nandy
to nayak nii deelñee kindy
pkoog, pa nondy kchë nii
chiksakon meñ?
20 Tsiñee xyaan meñ tiits
aan xseety pkoog, lëdy nonsy
pkoog xseety meñ, sink wi
kchë nii no lo pkoog.
21 Singo gak kchë meñ nii
xseety lidzy Dios tsiñee xyaan
meñ tiits, Dios xkon meñ go.
22 Kchësy meñ nii xseety
kpaa tsiñee xyaan meñ tiits
xkon Dios nii sob leñ kpaa.
23 '¡Chooksye lëë doy mas-
tre ley ni chooksye lëë do
nii nak to xaa fariseo!, por
xtiix to pixtily, ni xtiix to
nizh ni comiñ nii xsaakon
do lo Dios, per chuñdy to
kyalbuen, ni xkëstyoody to
meñ ni xsoobty to xtiits Dios.
Ngo mastre precisy ni ngo
xñabey ley kuuñtsyey do, per

ksaandy to nii kokon do cos lo
Dios.
24 Chakladzy to kuuñtsyey
do kchë cos wiñ nii xñabey
ley aan xsaan do nii mastre
precisy tublad.
25 ’¡Chooksye lëë doy
maestre ley ni chooksye lëë
do nii nak to xaa fariseo!, por
nyë xkiib to vas nii xtyëë nii
chi do ni xkiib to kyon nii
xtyëë nii chaw do, per xyeñdy
to nii nonsyke cos nii kwlan
do xkyë do leeñgo.
26 Kol ksaan kyëdre to cos
kpaan leñ xvas to, tsiin singo
mod lëëw kak nyë.
27 ’¡Chooksye lëë doy
maestre ley ni chooksye lëë
do nii nak to xaa fariseo!, por
nak to sinak paa nii xkoyoo
meñ con color nguitsy par
kak nguiw nëz fuer, per lëë
leeñgo nonsyke xtsit meñ
kuty ni cos peedy no.
28 Singo gak lëë do tsiñee
xuy meñ lo do, sootee nli
buen do, per lëë leñ styoo do
nonsyke kyalmbixladzy ni tol
no.
29 ’¡Chooksye lëë doy
maestre ley ni chooksye lëë
do nii nak to xaa fariseo!, por
lëë do xsaa chu xpaa kchë
profet ni chu xpaa kchë xaa
buen nii biid penaadle.
30 Aan loxsye ngo lëë do
xñee: “Deelñee ngwe noo
xtiemp pxusykoltoo noo,
nyuuñdy noo xaa yudar
nyuty xaa kchë profet nii
biid.”
31 Siko nagon xluuy nii
xyeñ do nii lo xtiiy xaa nii
beety kchë profet nii biid
penaadle sëëd to.
32 ¡Kol kisyaal xtsiiñ
pxusykoltoo do!
33 ’¡Nak to sinak mëël! ¿Cho
në nii lëë do telaa lo ki nii
chek linfiern?
34 Lëën kxal profet, ni lëën
kxal xaa chak, ni lëën kxal
maestre kiidnee lo do, per no
xaa nii kxalaa kuty to, ni no
xaa jkëë do lo crusy, ni no
xcheñ xaa ktee do leñ ktoo
ni lëë do kyënlaag xaa kyedzy
por kyedzy.
35 Lëë do kyëkiy kchësy
meñ buen nii kuty. Destye
xkyalkuty Abel kyëkiy do axte
xkyalkuty xiñ Berequias nii
lë Zacarías xaa nii beety to
kexka lo pkoog leñ lidzy Dios.
36 Ni nli xñen nii lëë Dios
ksaksi meñ nii nche natiemp
por xkyalkuty kchë xaa go.

Lëë Jesús xteenë por meñ Jerusalén
(Lc. 13:34-35)

37 Loxsye ngo lëë Jesús
chëb:
—¡Chooksye lëë doy nii no do
Jerusalén! ¿Penak nii chuty to
profet ni penak nii xlaal kyo
do xaa nii xaal Dios lo do?
¡Ndaly vuelt gon kokladzyaa
ndopaa to sinak nii xtop
nguidy xoob xiñ leñ xikw, per
kwnëdy to!
38 Lëë na lëë xkyedzy to
kyaanladzy.
39 Ni kpikchedre gaa kan do
naa, axte tse nii lëë do këb:
“Skizh Dios, xaatke buen xaa
nii pxaal xaa.”

24

Lëë Jesús xñee nii lëë lidzy Dios nitylo
(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)

1 Tsiñee lëë Jesús pchoo leñ
lidzy Dios, lëë xpëëdscuel xaa
chëb nii kuy xaa xa nyaa lidzy
Dios.
2 Lëë Jesús chëb:
—Xsee do lë chan do lidzy
Dios, per lëëw nitylo. Kchësy
kyo nii nyaaw kyablyu.

Kyalnë nii ktsyool meñ
(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24;
17:22-24)

3 Loxsye ngo lëë Jesús ku-
sob chex kiy nii lë Olivos,
aan lëë xpëëdscuel xaa chëb lo
xaa:
—Chakladzy noo nii kñëël
loo noo pa wor kak kchë nii
kwneel ni xa mod kyeeñ noo
nii lëël mer kiid stub ni xa
mod kyeeñ noo nii lëë kislyu
mer nitylo.
4 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Kol kap cuent tsiin ni tu
cho jkëëtidy lëë do.
5 Porque ndaly xaa nii kak-
ladzy kak sinakaa kiid aan
lëë xaa kñë nii lëë xaa nak
Crist, aan ndaly meñ kyëti.
6 Tsiñee kon do nii lëë
guerr chak, ktsyebty to,
porque singo no nii kako, per
nitylody kaa kislyu.
7 Por no nii kchë kyedzy nii
nche lo kislyu ktily lsa, ni lëë
kpiñ kiid, ni ndaly laañee kni
xu.
8 Lëë kyalnë nii kak tsigo
kal bislo.
9 'Lëë meñ ksaksi lëë do, ni
lëë meñ kuty lëë do, ni tyub lo
kislyu ktilyni meñ do, porñee
xsoob to xtitsaa.
10 Leñ tse go ndaly meñ
nii xniladzy xtitsaa kchoso
styoo, aan lëë meñ go kakni-
ladzy xcombañer.
11 Ni ndaly profet wnee
xuuy kiid aan lëë xaa jkëëti
meñ.
12 Aan tsiñee lëë xtol meñ
lox ktyaly, per ni jkëstyoodre
meñ xcombañer.
13 Per stelaa kchë meñ nii
ksaandy xtitsaa.
14 Ni axte gaa lox ksa meñ
nii nche lo kislyu jkëëtyag
xtiits Dios, tsigolye lëë Dios
knitylo kislyu.
15 'Lëë profet Daniel pkëë
cos ntseeb nii kak. Tsiñee kan
do nii lëë cos ntseeb ko noyak
leñ lidzy Dios,
16 tsigo kchësy to siñee nche
do Judea kol kxooñ, kol tsëp
kiy.
17 Deelñee nche do kik lidzy
to, kyejty to par pe kwii do.
18 Deelñee nche gaa to tañ,
per ni par tsikxi do xab to
kyeydy to.
19 ¡Brob kchë kwnaa nii
lëëtyee tse go nak xiñ o
xkadzy kaa mëëd!
20 Kol nab lo Dios nii kx-
ooñdy to mëë nii chak nal
o tse nii gaa xiladzy meñ lo
tsiiñ.
21 Porque tse go lëë meñ
tedy kyalnë dox nii karty te
meñ destye nii kwleek Dios
kislyu, ni kpikchedre gaa kan
meñ kyalnë dox ko.
22 Aan deelñee jkwëësty
Dios kyalnë go, kchësy meñ
kety. Per lëëw jkwëës xaa
porñee xkëstyoo xaa kchë
meñ nii xniladzy xtiits xaa.
23 'Deelñee cho kñë lo do tse
go: "Kol kuy gaanoo, lëë Crist
so ske", o "lëë gaa xaa so nek",
knilasty tow.
24 Porque ndaly kchë xaa
wnee xuuy kiid aan lëë xaa

kñë nii lëë xaa nak Crist, ni ndaly profet wnee xuuy kiid, aan lëë xaa kuuñtsyey kchë clasy kyalntson ni mi-lagre parñee jkëëti xaa meñ. Deelñee steedyo tiits axte wi meñ nii xniladzy Dios kyëti.

25 Lëën kwnel kchë nii kak lo do.

26 Por ngo, deelñee cho kñë lo do: “Kol kuy gaanoo, lëë Crist so tañ”, tsidy to. O deelñee gaa cho kñë lo do: “Kol kuy gaanoo, lëë Crist nolan nu”, knilasty tow.

27 Porque sinak tsiñee nyoo xbëly yë nkwsiy tyub leñ kpaa, singo kak tse nii lëë Crist kiid stub.

28 Sinak nii xtyop pech laañee nix ma kuty, singo ktyop meñ tse go.

Lëë Crist kiid stub
(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

29 ’Tsi lëë kyalnë dox ko lox tedy, lëë lo ngbidz jkyey, ni lëë mëë kyuuy, ni lëë mëly kchingaa leñ kpaa, ni lëë kchë cos nii no leñ kpaa kxisy.

30 Loxsye ngo lëë Crist kchoo ktsiib leñ kpaa, aan lëë kchë meñ nii nche lo kislyu ktsyeb ni koon tsiñee kan meñ nii lëë xaa kyety kpaa par kuñ xaa kyalxtisy.

31 Lëë xaa kxaal xangly xaa tsijkwets trompet parñee ktop angly kchë meñ nii xniladzy xtiits xaa nii nche tyub lo kislyu.

32 ’Tsiñee lëë yag yegw xkëpeñ xyeñ do nii lëë xtiemp kyo sëëd yob.

33 Singo gak tsiñee kan do nii lëë cos ntseeb ko noyak, kol kyeñ nii lëë Crist mer kiid.

34 Por nli xñen nii antes nii kety meñ nii no natiemp lëë kchë cos re kak.

35 Stedy kpaa ni stedy kislyu, per lëë xtitsaa tejtyo.

36 ’Per ni tu cho nandy pa tse o pa woor gaa kako, per ni angly nii ncheno kpaa, per ni xiñ Tat Tios. Xaktyee Tat Tios nano.

37 ’Sinak kok xtiemp Noé, singo gak kak tsiñee lëë Crist kiid stub.

38 Xtiemp Noé worñee karty kislo kyo, lyaadzy wagwsye, ni lyaadzy nii kisy meñ, ni kyalwtsiilñasy kuni kik meñ, axte tse nii lëë Noé byo leñ barkw.

39 Per mer worñee bii pe sinidy kik meñ, lëë kyo bislo aan lëë meñ kwloow. Singo kak tsiñee lëë Crist kiid stub.

40 Tse nii lëë Crist kiid, deelñee kë chop xaa tsiiñ lo kwaa, lëë xaa koy tu xaa aan lëë xaa ksaan stu xaa.

41 Singo gak deelñee kë chop kwnaa wëët, lëë xaa koy tu me aan lëë xaa ksaan stu me.

42 ’Ligier kol kak, por nandy to pa wor kiid Crist stub.

43 Nako sinak xpixwan tu yu, deelñee kaknan xaa nii lëë ngbaan sëëb lidzy xaa, kaakesty xaa parñee klaady xaa sëëb ngbaan lidzy xaa.

44 Ligier kol kak, por lëë Crist kiid mer worñee pe sinidy kik to.

Mos nii xsoob tiits ni mos nii xsoobtyo
(Lc. 12:41-48)

45 ’¿Cho xsaan patrón lidzy dyon tsiñee lëë xaa xchoo? ¿Pe lëdy nayak xsaan xaa tu mos nii xsoob tiits, parñee kyaan mos ko kchë meñ nii xkyë tsiiñ lo xaa?
46 Dichos mos nii xyaani lidzy xpatrón deelñee tsiñee kpikche patrón kan xaa nii lëë mos ko beeñtsyey kchë nii kwnabey xaa.
47 Xsobaa nii lëë patrón këb lo xaa: “Kop cuidad kchësy nii chaapaa.”
48 Per deelñee mal mos ko ni nan xaa nii xtse si xpatrón xaa,
49 lëë xaa xsaksi kchë meñ nii xkyë tsiiñ lo xpatrón xaa ni lëë xaa xsyudzy ksa xaa ngonip, ni chawni xaa ngonip.
50 Per mer tse nii pe sidy kik xaa, lëë xpatrón xaa ktsiñ.
51 Aan lëë patrón ksaksi mos ko sinak nii xsaksi xaa mos nii xsoobty tiits. Tsigo lëë mos ko koon ni lëë mos ko kawlay.

25

Xcuent tsii kwnaa yeeñ

1 Lëë gak Jesús chëb:
—Nak laañee xñabey Dios sinak nii ptsyool tsii kwnaa yeeñ nii kwëmbës ktsiñ tu xaa nii ktsiilña, parñee tsiktsiil nëz me xaa con bini nii xkyë con aceit.
2 Per kaayak me nyaani, lëë skaay me koñee pe sinidy kik.
3 Lëë ksa kaay kwnaa yeeñ nii koñee pe sinidy kik kwseñ xbini, aan biydy me naal aceit.
4 Per lëë kwnaa yeeñ nii nyaani biy me xbini me ni biy me naal aceit.
5 Aan como xtsiñdy kaa xaa nii ktsiilña, lëë me kuutkesy ksa me.
6 Per mer wrol kyool, lëë meñ bislo chuptsyë, xñee: “¡Lëë xaa nii ktsiilña sëëd. Kol tsiktsiil nëz xaa!”
7 Lëë ksa kwnaa yeeñ go kuxche, aan lëë me bislo xkëë ki me xbini me.
8 Tsigo lëë ksa kaay kwnaa yeeñ nii koñee pe sinidy kik chëb lo ksa kwnaa yeeñ nii nyaani: “Kol jkady xisy xaceit to loo noo, porque lëë xbinii noo no kyuuy.”
9 Per lëë kwnaa yeeñ go chëb: “Jkaajty noow, por jkaadyo jkiiñ noo. Masy kol tsisiw laañee xto meño.”
10 Per mentre lëë kwnaa yeeñ nii noydy naal aceit sisiw, lëë xaa nii ktsiilña ptsiñ. Aan lëë ksa kwnaa yeeñ nii noy naal aceit kwsëëb leñ yu ksa xaa nii ktsiilña, aan lëë chu yu byoogw.
11 Tsigore lëë ksa kwnaa yeeñ nii kukyub aceit ptsiñ aan lëë me chëb: “¡Xey, pxaly chu yu syëëb noo!”
12 Per lëë xaa nii ktsiilña chëb: “Nandyaa cho do, xyuumbeydyaa lëë do.”
13 Loxsye bitiits Jesús ngo, lëë xaa chëb:
—Ligier kol kwe, por nandy to pa tse o pa woor gaa kiid Crist.

Xcuent tson mos

14 ’Nak laañee xñabey Dios sinak tu xaa nii no nëz tsi stu

tañ. Lëë xaa kwtsyetsy xmos
xaa aan lëë xaa chëb: “Kol
kap cuidad tumi nii ksanaa lo
do.”
15 ’Tu lo xaa pteedy xaa
kaay bols or, lëë stu lo xaa
pteedy xaa chopo, lëë stu lo
xaa pteedy xaa tuwo. Loxsye
pteedy xaa tumi nii byeñ
xaa nii schilo kuuñ tsiiñ catu
xmos xaa, lëë xaa si viaj.
16 Lëë mos nii byaani kaay
bols or kwë dilgensy aan lëë
xaa ptsiñaa skaay bolso.
17 Singo gak beeñtsyey mos
nii kwaa chop bols or, aan lëë
xaa ptsiñaa schop bolso.
18 Per lëë mos nii byaani tu
bols or kwteeñ tu kyeech, aan
lëëw kwlolyu xaa.

19 ’Xtse kwey xpatrón mos
ko aan tsi lëë xaa bikche, lëë
xaa kwlii xcuent xmos xaa.
20 Klo mos nii byaani kaay
bols or ptsiñ, aan lëë xaa chëb
lo xpatrón xaa: “Xey, kaay
bols or psaanoo lon. Per lëën
ptsiñaa skaay bolso.”
21 Tsigo lëë xpatrón xaa
chëb: “Nyoo nii beeñ tsiiñoo
tumi wiñ nii psanaa lool, ni
chanaa nii bueenoo. Lëën
knetsy tumi roob kuuñ
tsiiñoo. Kwyo leñ yu, por xlen
lool.”
22 Loxsye ngo lëë mos nii
byaani chop bols or ptsiñ aan
lëë xaa chëb lo xpatrón xaa:
“Xey, chop bols or bneetsyoo
lon, per lëën ptsiñaa schop
bolso.”
23 Tsigo lëë xpatrón xaa
chëb: “Nyoo nii beeñ tsiiñoo
tumi wiñ nii psanaa lool, ni
chanaa nii bueenoo. Lëën
knetsy tumi roob kuuñ
tsiiñoo. Kwyo leñ yu por xlen
lool.”
24 Per tsiñee lëë mos nii
byaani tu bols or ptsiñ, lëë
xaa chëb lo xpatrón xaa:
“Xey, nanaa nii tir ntseeboo,
ni nanaa nii xkyëël kwlaap
laañee kondyoo.
25 Por ngo ptsyeebaa, aan
lëën kwya lo lyu xtumil. Per
lëëw syelynin.”
26 Tsigo lëë xpatrón xaa
chëb: “Floojoo ni maaloo, por
deelñee nanoo nii ntseebaa
ni nanoo nii xkyën kwlaap
laañee kondyaa,
27 ¿penak nii kwlootiñdyoo
tumi nii psanaa lool parñee
nyixiw xiño?”
28 Tsigo lëë patrón chëb lo
xaa nii nche siko: “Kol kla or
nii noy xaa, aan kol kteedyo
lo xaa nii noy tsii bols or.
29 Porque lëë xaa nii chuuñ
tsiiñ nii ptedyaa jkaarew, per
lëë xaa nii chuuñ tsiiñdyo,
axte nii wiñ ptedyaa lo xaa go
klan.
30 Kol tsikchon mos nii pa
xkiiñdyke lo nguey. Siko koon
xaa ni kaw lay xaa.”

Kyalxtisy nii kuuñtsyey Crist

31 ’Tsiñee lëë Crist kiid kchë
xangly, lëë xaa sob par kuñ
xaa kyalxtisy.
32 Aan lëë kchë meñ nii
nche lo kislyu kpig lo xaa, aan
lëë xaa kwiixso meñ sinak nii
kwiixso meñ mëkwxiily lady
chiv.
33 Kwi xaa nëzli kwe meñ
buen, lëë meñ mal kwe
nëzpeg.
34 Tsigo lëë xaa këb lo meñ
nii nche nëzli: “Kol të tsiin
sëëb to laañee xñabey Dios,

por destye worñee kwche
kislyu psaa xaaw par lëë do.
35 Por kwyo tse nii
kwlaañaa, aan bneetsy to nii
tawaa, ni kwyo tse nii kwlaan
nis, aan bneetsy to nii kowaa,
ni kwëkyubaa posad, aan lëë
do bneetsy laa kwlësaa.
36 Kwyo tse nii bneetsy to
ladx kookwaa porñee kindy
xabaa, ni kon do naa worñee
kwxaaknën, ni biid tedy to
lon worñee kwyon skiib.”
37 Tsigo lëë meñ buen
këb: “¿Pa wor ptyon noo
nii xlyaañoo, aan bneetsy
noo nii taawoo? ¿Ni pa wor
ptyon noo nii xlyaal nis, aan
bneetsy noo nii kowoo?
38 ¿O pa woor gaa ptyon
noo nii këkyuboo posad aan
bneetsy noo laañee kwlësoo,
ni pa woor gaa ptyon noo
nii kindy xaboo aan bneetsy
noow?
39 ¿Ni pa wor kwxaaknël
aan ptyon noo lii, o pa woor
gaa kwyol skiib aan byoteedy
noo lool?”
40 Tsigo lëë Crist këb: “Nli
xñen nii kchësy kyalbuen nii
beeñtsyey do lo chol meñ, lon
beeñtsyey dow.”
41 ’Loxsye ngo lëë xaa këb
lo meñ nii nche nëzpeg: “Kol
kpichee nu, kol kyey lo ki nii
chek linfiern, por siko kyey
xaatox ni siko kyey kyalbini
mal.
42 Kwyo tse nii kwlaañaa,
aan bneesty to nii nyawaa, ni
kwlaan nis, aan bneesty to nii
nyin.
43 Ni kwëkyubaa posad aan
bneesty to laañee ngwësaa, ni
kon do nii kindy xabaa aan
bneesty tow. Kwxaaknën ni
kwyon skiib aan biid teejty to
lon.”
44 Tsigo lëë meñ mal go
këb: “¿Pa wor kwlaañoo, ni
pa wor kwlaal nis, ni pa wor
kwëkyuboo posad, ni pa wor
ptyon noo nii kindy xaboo, ni
pa wor kwxaaknël, ni pa wor
kwyol skiib, aan beeñdy noo
lii yudar?”
45 Tsigo lëë Crist këb: “Nli
xñen nii tsiñee beeñdy to tu
meñ mban yudar, naa ngo
beeñdy to yudar.”
46 Kchësy meñ mal kyey lo
ki nii chek linfiern, aan lëë
meñ buen jkaa kyalmbañ nii
xnitylody.

26

Lëë xaa xñabey chakladzy kuty Jesús
(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

1 Loxsye ngo lëë Jesús chëb
lo xpëëdscuel:
2 —Nan do gon nii schopak
kpidz chak falt parñee kak
paskw, aan lëë meñ jkëë
mguiy nii pxaal Dios lo crusy.
3 Leñ tse go gak lëë xaa nii
xñabey lo pxosy ni lëë xaa kol
nii xñabey lo meñ Israel ptyop
chilidzy Caifás. Lëë Caifás
nak xaa nii mastre non lo px-
osy.
4 Lëë xaa bitiits dyon xa
kñaasy xaa Jesús tsiin kuty
xaa xaa.
5 Per lëë gak xaa chëb:
—Kñaasty no xaa na lni
parñee kak nxoldy meñ.

Lëë tu kwnaa xchoob aceit nii xlyaa nex lo kik Jesús
(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

6 Lëë Jesús so Betania, aan
lëë xaa kwey lidzy Simoñ nii
byodz lady.
7 Lëë Jesús sobyaw tsiñee
lëë tu kwnaa ptsiñ noy tu bot
aceit nyazh nii xlyaa nex, aan
lëë me pchoob aceit xlyaa
nex ko lo kik Jesús.
8 Per lëë xpëëdscuel Jesús
blëë, aan lëë xaa chëb:
—¿Penak nii lika kwxiñ aceit
ke?
9 Nchilo ndyow par kak
meñ prob yudar.
10 Lëë Jesús biñ nii nchenee
xaa, aan lëë Jesús chëb:
—Klëëdy to lo kwnaa re, por
tu buen beeñ me.
11 Ni tugak kaa kan do meñ
prob, per naa lëdy tugak kan
do naa.
12 Lëë kwnaa re kwtëëb
aceit nii xlyaa nex ladyaa
parñee tsel xixkwaa xcuer-
paa tse nii lëën jkyeetsy.
13 Nli xñen nii kchë laañee
kluuy meñ xtiits Dios, lëë
meñ kseety nii beeñtsyey kw-
naa re, aan singo mod lëë
meñ ksaladzy me.

Lëë Judas xyub dyon xa kyab Jesús ña xaa xñabey
(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

14 Lëë tu xpëëdscuel Jesús
nii pcholë Judas Iscariote
kukëb lo xaa nii xñabey lo
pxosy:
15 —¿Pa lal kizh to naa
deelñee jkon Jesús ña do?
Lëë xaa xñabey go ptee ka-
lyptsii pes plat.
16 Aan destye wor go lëë Ju-
das kwëkyub dyon xa jko xaa
Jesús ña xaa xñabey.

Lultime paskw nii kwte Jesús ksa xpëëdscuel
(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1Co. 11:23-26)

17 Tse nii chislo lni nii
xtyaaw kyaxtily nii xkyëdy
levadur, lëë xpëëdscuel Jesús
big aan lëë xaa chëb lo Jesús:
—¿Pa kyokuuñloo noo nii
tyaaw xtsee no na paskw?
18 Lëë Jesús chëb:
—Kol tsi lidzy tu xaa nii kx-
alaa lëë do aan kol këb: "Lëë
maestre në nii lëë xwor xaa
kutsiñ, aan lëë xaa kiid ksa
xpëëdscuel xaa parñee tedy
xaa paskw liidzyoo."
19 Lëë xpëëdscuel Jesús
kwey, aan lëë xaa beeñlo nii
ktyaaw paskw.
20 Tsiñee lëë lyu pkyey,
lëë Jesús kwsob lo mezh ksa
xpëëdscuel.
21 Aan mentre ncheyaw
xaa, lëë Jesús chëb:
—Nli xñen nii misme tu do
kakniladzy naa.
22 Kchësy xpëëdscuel xaa
pteenë, aan lëë xaa bislo tuga
xaa xñabtiits, xñee xaa:
—¿Pe lëdy naaw?
23 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Xaa nii noyaw leñ tu ky-
onaa, xaa go kakniladzy naa.
24 Lëë mguiy nii pxaal Dios
te kchë kyalnë nii kë leñ kitsy
nii kë xtiits Dios. Per ¡brobsye
xaa nii kakniladzy xaa! Masy
buen nyi xaa go nyaldy xaa.
25 Tsigo lëë Judas, xaa nii
kukëb lo xaa xñabey xa jkaa
Jesús chëb:
—Maestre, ¿pe lëdy naaw?
—Misme chuwoo pchoow
—chëb Jesús.

26 Lëë Jesús kwxeñ tu kyax-
tily, aan loxsye pteedy xaa
skizh lo Dios, lëëw kwtiisy
xaa lo xpëëdscuel xaa, chëb
xaa:
—Kol kaawoo, xcuerpno.
27 Ni lëë xaa kwseñ tu vas
nii no viñ, aan loxsye pteedy
xaa skizh lo Dios, lëëw pteeso
xaa lo xpëëdscuel xaa, chëb
xaa:
—Kchësy to, kol ki viñ re,
28 por tu cheñno. Lëëw kxee
parñee ktsily Dios xtol meñ.
29 Ni kidre gaan viñ, sink
lëën kwës axte nii klyañ do
laañee xñabey Tat Tios tsiin
tyow no viñ kub nii no siko.

Lëë Pedre këb nii xyuum-
beydy Pedre Jesús
(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34;
Jn. 13:36-38)

30 Loxsye biily Jesús ksa
xpëëdscuel, lëë xaa si kiy nii lë
Olivos.
31 Siko lëë Jesús chëb:
—Kchësy to ksaan naa na
kyool. Por leñ kitsy nii kë xti-
its Dios xñee nii lëë xaa kuty
xaa nii xkyë lo mëkwxiily aan
lëë mëkwxiily kchoots klyaal.
32 Per tsiñee lëën kpañ,
kloon ka Galilea lo do.
33 Tsigo lëë Pedre chëb:
—Nikxe kchësy xcom-
bañeraa ksaan lii, per naa
ksandyaa lii.
34 Lëë Jesús chëb:
—Na kyool kazh tson vuelt
këëboo nii xyuumbeydyoo
naa antes nii jkwetsy nguidy
kol.
35 Lëë Pedre chëb:
—Nikxe kety no tusyke,
këbtyaa nii xyuumbeydyaa lii.
Aan kchësy xpëëdscuel xaa
chëb singo.

Lëë Jesús chutiitsni Dios
laañee lë Getsemaní
(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

36 Tsiñee lëë Jesús ptsiñ tu
laañee lë Getsemaní, lëë xaa
chëb lo xpëëdscuel xaa:
—Kol sob nu, mentre lëën
kakutiitsni Dios.
37 Lëë xaa sini Pedre ni
chop xiñ Zebedeo, aan lëë
xaa pteenë,
38 ni lëë xaa chëb:
—Mban xtee styoon. Kol
kwës nu dyon, aan kol
kwena.
39 Lëë Jesús si par kaan, aan
loxsye psoxib xaa ni pkiitsy
kë xaa lyu lëë xaa chëb:
—Tat Tios, pteelaa naa lo
kyalnë re, per kuuñtsyeydyoo
nii chakladzyaa, sink
beeñtsyey nii chakladzyoo.
40 Tsi lëë xaa ptsiñ laañee
psaan xaa ksa tson xpëëdscuel
xaa nii kuni xaa, lëë xaa nche
nixyesy. Por ngo lëë xaa chëb
lo Pedre:
—¿Pe ni tu wor nawen
pchilody ngwena do?
41 Kol kwena ni kol kutiit-
sni Dios parñee jkaaldy xaa-
tox to, por ndaan no styoo do,
per lëë lady to mban now.
42 Lëë xaa kwey stub, aan
lëë xaa chëb:
—Tat Tios, deelñee no
nii teedyaa lo kyalnë re,
beeñtsyey nii klyañ styool.
43 Tsiñee lëë xaa bikche,
lëë xpëëdscuel xaa nche
nixyesyak, porñee xekwtre
xaa mgaal aan lika xtiib lo
xaa.
44 Lëë xaa si stub. Lëë gaaw
byon vuelt, aan misme tiits
nii chëbak xaa klo chëb xaa lo
Dios.

45 Tsi lëë xaa bikche, lëë xaa
chëb lo xpëëdscuel xaa:
—¿Pe bii nche nixyesy to
nawen ni nche kxiladzy to?
Lëëw na, lëë wor kutsiñ nii
lëë mguiy nii pxaal Dios jkaa
ña meñ ngoptol.
46 Kol tsische tsiin kyoo no,
por lëë xaa nii jko naa ña xaa
xñabey sëëd kexle.

Lëë meñ xñaasy Jesús
(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53;
Jn. 18:2-11)

47 Lëë Jesús bii nonee
tsiñee lëë tu xpëëdscuel xaa
nii pcholë Judas ptsiñ ksa
tubtsoon meñ nii noy spad
ni yag. Lëë xaa nii xñabey lo
pxosy ni lëë xaa kol nii xñabey
pxaal kchë meñ go.
48 Lëë Judas chëb kazh lo
meñ go:
—Xaa nii nagon kawaa tu
pxit kwesy, xaa gow. Kol
naasy xaa.
49 Lëë Judas pkëëptyux
Jesús, ni lëë xaa ptee tu pxit
kwesy Jesús.
50 Loxsye ngo lëë Jesús chëb
lo Judas:
—Deelñee pe cos tsiiñ
sëëdoo, klyëëdyoo beeñtsyeyo.
Tsigo lëë meñ kwnaasy
Jesús aan lëë meñ biy xaa.
51 Tsiñee kon tu xaa nii no
xlad Jesús ngo, lëë xaa kwlii
xispad xaa aan lëë xaa pchug
tu tyag xmos xaa nii xñabey lo
pxosy.
52 Per lëë Jesús chëb:
—Psoob xispaadoo xlugaro.
Porque kchësy meñ nii xtily
con spad, kety con spad.
53 ¿Pe nandyoo nawen nii
deelñee kakladzyaa schilo
kñen lo Tat Tios parñee kxaal
xaa tub yox xangly xaa kla
naa?
54 Per deelñee kñen lo Tat
Tios parñee kteelaa xaa naa,
¿xa kak cumplir xtiits xaa
tsigo?
55 Loxsye ngo lëë Jesús chëb
lo meñ:
—¿Penak nii con spad ni con
yag sëëdnaasy to naa nyak xaa
ngbaan? Ksatyee tse kwson
leñ lidzy Dios beeñ ksedyaa
meñ aan penak nii kwnaasty
to naa.
56 Per lëë do chuuñtsyey nrii
parñee kuñ do cumplir nii
kwnee kchë profet nii biid pe-
naadle.
Loxsye ngo so gak Jesús lëë
xpëëdscuel xaa pxooñ.

Lëë Jesús so lo xaa xñabey
(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55,
63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

57 Lëë meñ kuni Jesús lidzy
pxosy nii mastre non nii
lë Caifás. Siko nche mbës
maestre ley ni kchë xaa kol
nii xñabey.
58 Lëë Pedre kunal sit sit,
per lëë xaa ptsiñ axte lo xley
Caifás aan lëë xaa kwsob lady
xaa nii xkyënap lidzy Dios
parñee kan xaa dyon pe cos
kuñ meñ Jesús.
59 Lëë kchë xaa nii xñabey lo
pxosy ni lëë xaa non kwëkyub
dyon pe cos jkëëkiy xaa Jesús
parñee kchilo kñab xaa kety
Jesús.
60 Ndaly meñ kwnee con-
tre Jesús, per ptsyoldy xaa
xñabey pe cos nguëëkiy xaa
Jesús.
61 Singo nche xaa tsi lëë
schop xaa chëb:

—Ptsyon noo kwnee xaa
gue nii lëë xaa knitylo lidzy
Dios, aan tsonak kpidz me
lëëw ksaa xaa stub.
62 Tsigo lëë xaa nii mastre
non lo pxosy kuso, aan lëë
xaa chëb lo Jesús:
—¿Penak nii xñeedyoo? ¿Pe
nli kchë nii xkëëkiy meñ re
lii?
63 Per koñee kwneedy Jesús.
Por ngo lëë xaa nii mastre
non lo pxosy chëb:
—Pkon Dios loo noo dyon,
nii nli lii nak Crist nii no kxaal
Dios.
64 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Nliw, naa nak Crist, ni
san gaa to naa tsi lëën soob
kwi Dios nëzli, ni san do tsi
lëën kchukë lo xkey parñee
kyelyaa stub.
65 Tsiñee lëë xaa nii mastre
non lo pxosy biñ ngo, lëë xaa
pchos xab xaa, porñee sin-
gootyee blëë xaa, aan lëë xaa
chëb:
—Tiits ntseeb kwnee xaa re
lo Dios, ni ¿pa jkiiñre gaa no
meñ nii jkëëkiy xaa? Misme
lëë do biñ kchë tiits ntseeb nii
kwnee xaa.
66 ¿Pe në do dyon xa kak
xaa?
Tsigo lëë meñ chëb:
—No nii kety xaa, por no
xtol xaa.
67 Wor go kazh lëë meñ
pchoo mxeñ lo xaa ni lëë meñ
ptee xcheñ xaa. Aan tsi lox
ptee meñ xcheñ xaa,
68 xñee meñ lo xaa:
—Deelñee nli lii nak Crist,
¡kwnë dyon cho kwtiñ lii!

*Lëë Pedre xñee nii xyuum-
beydy xaa Jesús*
*(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62;
Jn. 18:15-18, 25-27)*

69 Lëë Pedre sob lo ley,
tsiñee lëë tu kwnaa nii xkyë
tsiiñ siko chëb lo xaa:
—Wil lë no xlad Jesús
Galilea.
70 Per lëë Pedre chëb:
—Nandyaa pe xñeel.
71 Loxsye ngo lëë Pedre
kwey chu puert nii kë chu
nëz, aan lëë stu kwnaa kon
xaa aan lëë me chëb lo meñ:
—Wi meñ gue no xlad Jesús
Nazaret.
72 Per lëë Pedre pkon Dios
chëb:
—Xyuumbeydyaa xaa gue.
73 Kok xtsedyako, lëë xaa
nii nche siko big lo Pedre aan
lëë xaa chëb:
—Nli gaa na wil lë no xlad
Jesús, por si xñeepee xaa
xñeel.
74 Tsigo lëë Pedre pkon Dios
stub chëb:
—Xyuumbeydyaa xaa gue.
Aan wor go kazh lëë tu
nguidy kol pkwetsy.
75 Lëë Pedre gaa psaladzy
nii lëë Jesús chëb: “Tson vuelt
këëboo nii xyuumbeydyoo
naa antes nii jkwetsy nguidy
kol.” Lëë Pedre pchoo siko
aan lëë xaa biiñ.

27

*Lëë meñ chikso Jesús lo Pi-
lat*
*(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn.
18:28-32)*

1 Tsiñee lëë tañ byeñ, lëë
kchësy xaa nii xñabey lo pxosy
ni lëë xaa kol nii xñabey bitiits
dyon xa kuty xaa Jesús.
2 Loxsye ngo lëë xaa pxituu
Jesús aan lëë xaa kuni xaa lo
xtisy nii lë Pilat.

Xkyalkuty Judas

3 Tsiñee lëë Judas biñ nii
lëë meñ kuty Jesús, lëë xaa
pteenë, aan lëë xaa ptikche
ksa kalyptsii pes plat nii kozh
xaa lo xaa nii xñabey lo pxosy
ni lo xaa kol nii xñabey,
4 chëb xaa:
—Nody xtol xaa nii pkon ña
do. Deelñee kety xaa xfaltno.
Per lëë xaa go chëb lo Judas:
—¿Pe xcueent noo ngo? ¡Lii
kon!
5 Lëë Judas kuklaal tumi go
leñ lidzy Dios. Loxsye ngo lëë
xaa sey aan lëë xaa pxiiyañ.
6 Lëë xaa nii xñabey lo px-
osy kuktop tumi go aan lëë
xaa chëb:
—Chilody jkots no tumi re
xtumi lidzy Dios, por con
tumi re kozh xaa nii kwnaasy
tu xaa nii kety.
7 Aan lëë xaa kwxii tublë
lyu con tumi go parñee
jkeetsy xaa meñ sit loo go.
Xkwaa xaa nii xsaa kis lë
kwaa go.
8 Per destye tse go lëë
kwaa go pcholë "Laañee pxee
cheñ."
9 Singo mod lëë nii kwnee
profet Jeremías kok cumplir
tsiñee chëb xaa: "Kalyptsii
pes plat kwaa xaa Israel,
10 aan con tumi go kwxii
xaa lyu nii lë xkwaa xaa nii
xsaa kis. Lëë Dios kwnabey
nii singo kuuñtsyey xaa."

Lëë Jesús so lo Pilat
(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

11 Tsi lëë Jesús ptsiñ lo xtisy
lëë xtisy chëb lo xaa:
—¿Pe lii nak xrey meñ Is-
rael?
—Misme chuwoo pchoo nii
naaw —chëb Jesús.
12 Lëë xaa nii xñabey lo
pxosy ni lëë xaa kol bislo
pkëëkiy Jesús, per koñee
kwneedy Jesús.
13 Por ngo lëë Pilat chëb lo
xaa:
—¿Penak nii xñeedyoo? ¿Pe
chondyoo nayak blaktre nii
xkëëkiy xaa gue lii?
14 Per ni tublan tiits
kwneedy Jesús. Por ngo psee
xtisy kon xtisy xaa.

Lëë meñ xñab kety Jesús
(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

15 Nak xcostumbre xtisy nii
mer lo lni xlaa xaa tu xaa nii
no skiib nii kñab meñ kyedzy.
16 Aan lëëtyee leñ tse go lëë
tu xaa ntseeb nii lë Barrabás
no skiib.
17 Tsi lëë meñ lox ptyop, lëë
Pilat chëb:
—¿Pe chakladzy to nii klaan
Barrabás, ote chakladzy to
yak nii klaan Jesús nii xñee do
Crist?
18 Singo chëb xaa porñee
byeñ xaa nii por kyalmbidy
kwnaasy meñ Jesús.
19 Lëë Pilat sob leñ yulyey
tsi lëë tsiil xaa pxaal tu meñ
nii kukëb lo xaa: "Byeñ gon
pe cos kuñoo, por nody xtol
meñ gue, ni tir nguidy kwnee
xkaalaa tsi kyool por meñ
gue."
20 Per lëë xaa nii xñabey lo
pxosy ni lëë xaa kol nii xñabey
pkiily meñ parñee kñab meñ
laa Barrabás ni kñab meñ
kety Jesús.
21 Lëë xtisy chëb stub:
—Kol në dyon cho xaa re
klaan.

Kchësy meñ chëb:
—Blaa Barrabás.
22 Tsigo lëë Pilat chëb lo
meñ:
—¿Xa kuñaa xaa nii xñee do
Crist tsigo?
Kchësy meñ chëb:
—¡Pkëë xaa lo crusy!
23 Lëë Pilat chëb:
—Per kindy xtol xaa.
Per lëë meñ chëb stub:
—¡Pkëë xaa lo crusy!
24 Tsiñee lëë Pilat kon nii
chondy meñ tiits, sink lëë
meñ chak nxolyre, lëë Pilat
kwnab nis aan xña lo meñ lëë
xaa kwtiib ña xaa, chëb xaa:
—Lëë xaa gue kety, per lëdy
xfaltno, xfalt tow.
25 Tsigo lëë meñ chëb:
—¡Nikxe kety xaa, lëë noo ni
lëë xiñ noo kizh tol go!
26 Por ngo loxsye blaa Pi-
lat Barrabás lëë xaa kwnabey
ptee soldad xcheñ Jesús ni lëë
xaa kwnabey nii kwë Jesús lo
crusy.
27 Tsi lëë bla soldad ptsiñni
Jesús chu yulyey lëë los de-
masy soldad ptyop kyako kwi
Jesús.
28 Lëë soldad kwlii ladx
nii nakw Jesús, aan lëë xaa
pkakw xaa tu ladx nixñë,
29 ni lëë xaa psoob tu coron
yakitsy kik xaa, ni lëë xaa
kwloo tu var ñali xaa. Loxsye
ngo lëë xaa psoxib lo xaa ni
lëë xaa kwtsityni xaa, xñee
xaa:
—¡Byinayk xrey meñ Israel!
30 Ni pchoo mxeñ soldad lo
Jesús, aan misme var nii no
ña Jesús psob xaa kik Jesús.
31 Loxsye kwtsityni xaa
Jesús, lëë xaa kwlii ladx
nixñë go lady xaa aan lëë
xaa pkakw xaa mer xab xaa.
Tsigo lëë xaa sini xaa par jkëë
xaa xaa lo crusy.

Lëë Jesús kë lo crusy
(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43;
Jn. 19:17-27)

32 Tsiñee lëë xaa pchoo chu
yulyey lëë xaa ptsyool tu xaa
Cirene nii lë Simoñ. Aan
lëë soldad pkoy xaa xicrusy
Jesús.
33 Lëë soldad kuni Jesús tu
laañee lë Gólgota. (Lëë tiits ko
nak sinak nii xñee ñe: Laañee
nche tsit kik.)
34 Siko lëë xaa ptee viñ nii
nla lo Jesús. Per loxsye pkëë
chuw xaaw, kwnëdy xaa nyi
xaaw.
35 Tsiñee lëë soldad lox
pkëë Jesús lo crusy, lëë xaa
kwloo rif xab Jesús.
36 Loxsye ngo lëë xaa kw-
sob par kyënap xaa.
37 Ni pkëë xaa blalan ti-
its kik xicrusy Jesús parñee
kaknan meñ penak kë xaa lo
crusy. Sinrii xñee tiits ko:
“Lëë Jesús nrii. Lëë xaa nak
xrey meñ Israel.”
38 Wi chop ngbaan kwë kwi
xaa lo crusy, tu xaa nëzli, stu
xaa nëzpeg.
39 Aan kchësy meñ nii kwt-
edy siko kwlootsyetsy xaa ni
ptsiiy kik
40 chëb:
—¿Pe chanlo na?, lii nii xtis-
cheel lidzy Dios aan tsonak
kpidz lëëw tse xsooblil stub.
Pteelaa lii ni byety lo crusy
deelñee nli Xiñ Dios nakoo.
41 Singo gak kwtsityni xaa
nii xñabey lo pxosy xaa, ni
maestre ley, ni xaa kol nii
xñabey, xñee xaa:

42 —Pteelaa xaa meñ, per
chilody kteelaa xaa lëë xaa.
Kyety xaa lo crusy dyon
deelñee nli lëë xaa nak xrey
meñ Israel, parñee kniladzy
no xtiits xaa.
43 Dios sye psaladzy xaa,
na klity Dios xaa lo crusy na
deelñee nli xkëstyoo Dios xaa.
¿Pe lëdy në xaa lo no nayak nii
Xiñ Dios xaa?
44 Aan axte wi chop ngbaan
nii kwë kwi xaa kwlootsyetsy
xaa.

Xkyalkuty Jesús
(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49;
Jn. 19:28-30)

45 Tsi lëë xwe ngbidz kol lëë
kislyu pkyey aan lëëw byaani
axte las tres.
46 Aan wor go nguiedzy
kwchuptsyë Jesús, chëb xaa:
—Elí, Elí, ¿lema sabactani?
(Lëë tiits ko nak sinak xñee
ñe: Tat Tios, Tat Tios, ¿penak
psaanoo naa?)
47 Lëëw biñ bla xaa nii nche
siko aan lëë xaa chëb lo xcom-
bañer xaa:
—Profet Elías xkwetsy xaa.
48 Per lëë tu xaa nii so siko
lëënlëdy kujkadz tublë sponj
lo viñ nyi. Lëëw pxituu xaa lo
tublë yag, aan lëëw ptsig xaa
parñee nsyup Jesúso.
49 Per lëë xcombañer xaa
chëb:
—Psaan xaa parñee tyon no
dyon pe siid klity Elías xaa lo
crusy.
50 Lëë Jesús kwchuptsyë
stub, aan lëë xaa kuty.
51 Ni misme wor go lëë ladx
nii kë leñ lidzy Dios pchos
nsoli, ni lëë kislyu pxisy, ni
lëë kchë kyo kwlë,
52 ni lëë paa byaly. Aan
ndaly meñ nii psoob xtiits
Dios nii kutyle bikche pañ.
53 Aan loxsye pañ Jesús, lëë
kchë xaa go pchoo leñ paa,
aan ndaly meñ kon nii lëë xaa
psëëb leñ kyedzy Jerusalén.
54 Tsiñee lëë xaa nii xñabey
lo soldad ni lëë kchë soldad
nii nche nap Jesús kon nii lëë
xu xni, lëë xaa ptsyeb aan lëë
xaa chëb lo xcombañer xa:
—Nli nii Xiñ Dios nak xaa
re.
55 Wi tubtsoon kwnaa
Galilea nche sit xuy. Lëë
kwnaa go beeñ Jesús yudar.
56 Lady kchë kwnaa go
no María Magdalena, ni tsiil
Zebedeo, ni Mariy. Xiñ Mariy
nak José ni Jacob.

Lëë José xkeetsy Jesús
(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56;
Jn. 19:38-42)

57 Tsiñee lëë lyu mer jkyey,
lëë tu xaa Arimatea nii lë José
ptsiñ. Rikw xaa aan wi xaa
kwyo xlad Jesús.
58 Lëë xaa kunee lo Pilat
aan lëë xaa bnab xcuerp
Jesús. Lëë Pilat kwnabey nii
ktee soldado.
59 Lëë José blis xcuerp
Jesús, aan lëëw pchal xaa xaa
tu ladx rusy,
60 aan lëë xaa pkeetsy Jesús
leñ tu xpaa kub xaa nii ndeeñ
lo kyo. Loxsye ptse xaa chu
paa con tu kyo ngol, lëë xaa
sey.
61 Per lëë María Magdalena
ni lëë stu Mariy byaan chu
paa.

Lëë soldad xkyënap chu
xpaa Jesús

62 Tsi lëë lyu byaani lëë xaa
nii xñabey lo pxosy ni xaa
fariseo kwey lo Pilat
63 aan lëë xaa chëb:
—Worñee bii mbañ xaa
wnee xuuy go, chëb xaa nii
tse nii loxo tson kpidz lëë xaa
kpañ.
64 Por ngo, lëë noo syoop-
nee lool parñee kxaaloo xaa
nii kyënap chu paa axte ksa
tson kpidz. Por toontlaa tsilii
xpëëdscuel xaa xcuerp xaa
leñ paa wor kyool aan loxsye
ngo këb xaa lo meñ nii lëë
Jesús pañ. Aan ndalyre meñ
nii jkëëti xaa que meñ nii
pkëëti xaa klo.
65 Tsigo lëë Pilat chëb:
—Lëë soldad nche ske. Kol
tsini xaa parñee kyënap xaa
chu paa.
66 Lëë xaa kwey, aan lëë
xaa kwloo tu señ lady kyo
nii xoob chu paa, ni lëë xaa
psaan soldad parñee kyënap
soldad.

28

Lëë Jesús xpañ
(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

1 Tsiñee lëë tse nii xiladzy
meñ lo tsiiñ kwtedy, lëë
María Magdalena ni lëë stu
Mariy kwey chu paa wor
silytoo.
2 Aan kolpsye lëë tu xu dox
bni, porñee lëë tu xangly Dios
byety kpaa, aan lëë xaa kw-
tob kyo nii xoob chu paa.
Loxsye ngo lëë xaa kwsob
lady ko.
3 Xpibëly angly ko sinak tu
xbëly yë nkwsiy ni nguitsy
xab xaa sinak nguitsy kyeg.
4 Tsiñee lëë soldad kon an-
gly ko, lëë xaa ptsyeb aan lëë
xaa pkyey.
5 Lëë angly chëb lo kwnaa
go:
—Ktsyebty to, por nanaa nii
Jesús nii kwë lo crusy xyub to.
6 Per kindy me nu. Lëë me
pañle. Kol kuy gaanoo nu px-
oob me.
7 Sinusy kol kyey aan kol
këb lo xpëëdscuel me nii lëë
me pañ, ni kol këb nii klo me
ktsiñ Galilea. Siko ktsiil me
xpëëdscuel me. Tiits re sye-
lynin lo do.
8 Lëënlëdy lëë kwnaa go bi
chu paa. Lal xtsyeb me, lal
xle me, per lëë me sikni tiits
lo xpëëdscuel Jesús.
9 Aan lëë Jesús byaklo lo me
ni lëë xaa pkëëptyux me. Lëë
me big lo Jesús aan lëë me
psoxib lo xaa ni lëë me kw-
teetsy niy xaa.
10 Lëë xaa chëb:
—Ktsyebty to. Kol tsikni ti-
its lo xpëëdscuelaa parñee tsi
me Galilea, aan siko ktsiil
noo.

Nii bitiits soldad lo meñ

11 Mentre lëë kwnaa go
sikni tiits, lëë bla soldad nii
kwënap chu paa kwey leñ
kyedzy, aan lëë xaa bitiits lo
xaa nii xñabey lo pxosy kchësy
nii kon xaa.
12 Tsigo lëë xaa nii xñabey
lo pxosy kunee lo xaa kol
nii xñabey parñee kutiits xaa
dyon xa kuuñtsyey xaa. Aan
nroob tumi pteedy xaa lo sol-
dad,
13 per lëë xaa chëb kazh lo
soldad:
—Deelñee kñabtiits meñ
lo do kol këb nii kyool,

mentre nche nixyesy to,
lëë xpëëdscuel Jesús biidxi
xcuerp xaa.
14 Aan deelñee kon xtisyo,
lëë noo kñee lo xaa parñee pe
kuñdy xaa lëë do.
15 Lëë soldad kwnaasy
tumi go, aan lëë xaa bitiits nii
chëb xaa xñabey go. Por ngo,
axte natiemp xniladzy meñ
Israel nii bitiits soldad.

Xilkëëb Jesús
(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49;
Jn. 20:19-23)

16 Lëë ksa tsiiptub
xpëëdscuel Jesús kwey tu kiy
nii sob Galilea, por siko chëb
Jesús nii kwës Jesús xaa.
17 Aan tsiñee lëë xaa kon
Jesús, lëë xaa psoxib, per no
xaa pkan kik.
18 Lëë Jesús chëb lo xaa:
—Lëë Dios pso naa parñee
kñabeyaa kpaa ni kñabeyaa lo
kislyu.
19 Kol tsi tyub lo kislyu aan
kol kluuy xtitsaa lo meñ. Ni
kol kchoobnis meñ nii kni-
ladzy xtitsaa con xtiitspey Tat
Tios, ni xtiitspey xiñ xaa, ni
xtiitspey Kyalbini Ntson.
20 Ni kol këb lo meñ
kuuñtsyey meñ kchë nii
bluyaa lo do. Pe tsinidy kik
to, por tugak kaknin lëë do
axte tse nii lëë kislyu nitylo.

Kitsy nii pkëë San Marcos

Lëë Juan xluuy xtiits Dios
(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

1 Sinrii nak nii bislo xkaasy
xtiits Dios nii xñee cho nak
Jesucrist.
2 Lëë profet Isaías pkëë leñ
xkitsy Dios sinrii:
Lëgaanoo lëën kxal gaa tu xaa
nii tenech lool parñee
kwii xaa tu nëz tedyoo.
3 Son meñ tsiy xaa tsiñee lëë
xaa kñee tu tañ pidzy
këb xaa:
“Kol kxixkwaa nëz nii tedy
meñ nii xñabey.
Kol kwii tu nëz tubli.”
4 Singo mod biid Juan
xchoobnis xaa meñ tañ ni
xñee xaa lo meñ:
—Kol ktikche styoo do lo
Dios ni kol chobnis, parñee
ktsily Dios kchë xtol do.
5 Tsigo lëë meñ nii ncheno
tyub tañ nii lë Judea ni
meñ kyedzy Jerusalén kwey
laañee so Juan. Aan tsiñee
lox xobtol meñ kchësy xtol lo
Dios lëë Juan xchoobnis meñ
chu kiigwpee Jordán.
6 Kits lady camey kwyaa
xab Juan, lëë xcinturón xaa
kwyaa con kidy. Nkwxandx
ni tsiñ tañ taw xaa.
7 Lo xiwseedy xaa xñee xaa
lo meñ:
—Skere sëëd tu xaa nii mas-
tre non lon, por naa ni parñee
sinchuñaa kxakaa tuu kidy
lab xaa xkiiñdyaa.
8 Naa pchoobnis lëë do con
nis. Per lëë xaa kchoobnis lëë
do con Kyalbini Ntson cheñ
Dios.

Xkyalkwchobnis Jesús
(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

9 Leñ tse go lëë Jesús pchoo
Nazaret, tu kyedzy nii nche
nëz tañ nii lë Galilea, lëë xaa
si chu kiigwpee Jordán aan
siko lëë Juan pchoobnis xaa.
10 Aan siikñee lëë Jesús
pchoo lo nis, lëë xaa kon
nii lëë kpaa byaly aan lëë
Kyalbini Ntson cheñ Dios
sëëd sëëb byab lady xaa sinak
tu palom.
11 Ni lëë xaa biñ tsiy Dios nii
sëëd sëëb kpaa xñee lo xaa:
—Lii nak xiñaa nii
xkëstyoon. Xlen lool.

Lëë Jesús chak preb
(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

12 Loxsye ngo lëë Kyalbini
Ntson kuni Jesús tañ pidzy.
13 Choow kpidz kwyo xaa
tañ. Beeñ xaatox xaa preb ni
kwyo xaa lady kchëlo ma tox,
per lëë xangly Dios kokni xaa.

Lëë Jesús chislo lo xtsiiñ Galilea
(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

14 Loxsye kwloo meñ Juan
skiib, lëë Jesús si nëz xtañ
meñ Galilea xluuy xtiits Dios
nii xteelaa
15 xñee xaa:
—Lëë wor kutsiñ nii lëë
Dios kñabey. Kol ktikche styoo
do ni kol kniladzy xtiits xaa.

Lëë Jesús xkwetsy tap ngoosy mël
(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

16 Tu tse lëë Jesús sitedy chu
nistoo Galilea tsiñee lëë xaa
kon chop ngoosy mël nii nche
kchon xkyex lo nis. Chop

betsy nak xaa. Tu xaa lë
Simoñ, lëë stu xaa lë Ndresy.
17 Aan lëë Jesús chëb:
—Kol tënal naa parñee
jkoostre to mël, sink lëën kluy
lo do xa kluuy do xtitsaa lo
meñ.
18 Wor go kazh nche gak
xkyex xaa, lëë xaa sinal Jesús.
19 Sijtyak kwsë Jesús lëë
xaa kon Jacob ni Juan. Xiñ
Zebedeo nak xaa chop xaa.
Lëë xaa ncheno tu leñ barkw
xkëtë xaa xkyex xaa.
20 Tsigo lëë Jesús kwtsyetsy
xaa, aan lëë xaa psaan pxosy
xaa Zebedeo leñ barkw ksa
xmos xaa aan lëë xaa sinal.

Tu mguiy nii no tu kyalbini mal leñ styoo
(Lc. 4:31-37)

21 Lëë Jesús ptsiñ kyedzy
Capernaum ksa xpëëdscuel.
Aan tsiñee lëë tse nii xiladzy
meñ Israel lo tsiiñ kol, lëë
Jesús kwsëëb ktoo aan lëë xaa
bislo beeñ kseedy xaa meñ
xtiits Dios.
22 Tsigo ndaly meñ psee biñ
xiwseedy xaa porñee lëdy wi
xaa chuuñ kseedy sinak kchë
maestre ley, sink tsi lëë xaa
xñee sootee tu xaa nii per nli
busy xñabey nak xaa.
23 Lady kchësy meñ nii
ncheno leñ ktoo no tu mguiy
nii no tu kyalbini mal leñ
styoo aan lëë xaa bislo
chuptsyë xaa xñee xaa:
24 —¿Penak sëëd sëëboo lady
noo Jesús Nazaret? ¿Buty sëëd
knitylool lëë noo lë? Xyuum-
beyaa lii. Lii nak Xiñ Ntson
Dios nii sëëd lo kislyu.
25 Tsigo lëë Jesús kwëntseeb
lo kyalbini mal go chëb xaa:
—¡Psuugw chuwoo aan
psaan mguiy gue!
26 Tsigo lëë kyalbini mal
go beeñ nii lëë mguiy go ku-
tyë aan lëëw pchoo chuptsyë
taño.
27 Tsiñee lëë meñ kon
kchësy ngo, ntseeb ptsyeb
meñ, aan xñabtiits lsa meñ lo
xcombañer xñee meñ:
—¿Pe cos re? ¿Xa nak xi-
wseedy xaa re nii axte wi
kyalbini mal xsoob xtiits xaa?
28 Aan blyëëdyak masyke lë
Jesús xseety kchësy meñ nii
ncheno tyub nëz Galilea.

Lëë Jesús chuuñ kyak xñaatsaap Simoñ Pedre
(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

29 Tsiñee lëë xaa pchoo
ktoo, lëë Jesús kwey lidzy
Simoñ ni Ndresy ksa xaa
Jacob ni Juan.
30 Aan tsiñee lëë xaa ptsiñ,
lëë xñaatsaap Simoñ nix xlyañ
xlyëë, aan lëëw chëb xaa lo
Jesús.
31 Tsigo lëë Jesús big kwseñ
ña me blische xaa me. Aan
wor go kazh lëë xlyëë pchoo,
aan lëë me bislo beeñlo me nii
taw xaa.

Lëë Jesús chuuñ kyak ndaly meñ xsyaknë
(Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

32 Tsiñee lëë tse ptsye, lëë
ngbidz kwyaasyle, lëë lyu no
jketsyle, lëë meñ kuni kchëlo
meñ xsyaknë ni meñ nii no
kyalbini mal styoo lo Jesús,
33 aan casy kchësy meñ
kyedzy ptyop chu puert.
34 Kchëlo kyalkits beeñ
kyak Jesús meñ ni kwlii xaa
kchësy kyalbini mal. Per

blaady xaa nyeew porñee nano cho nak xaa.

Lëë Jesús xluuy xtiits Dios leñ ktoo nii nche sob Galilea
(Lc. 4:42-44)

35 Wor silytoo bii nguey lëë Jesús kuxche aan lëë xaa pchoo tublad chu kyedzy tu laañee tusy xaa par kutiitsni xaa Dios.
36 Aan lëë Simoñ ksa xcombañer kukyub Jesús.
37 Tsiñee lëë xaa ptsil xaa chëb xaa lo xaa:
—Kchësy meñ këkyub lii.
38 Per lëë Jesús kwëb chëb:
—Tsoo kchësy kyedzy nii nche kex nu parñee wi siko kluyaa xtiits Dios porque par ngo pchon.
39 Singo kunsë Jesús tyub xtañ meñ Galilea xluuy xaa xtiits Dios kchë leñ ktoo nii kwtedy xaa ni xkwii xaa kchësy kyalbini mal.

Lëë Jesús chuuñ kyak tu xaa nii xyodz lady
(Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

40 Lëë tu xaa nii xyodz lady big lo Jesús aan lëë xaa go psoxib chëb:
—¿Pe nëëdyoo beeñ kyak naa?
41 Tsigo lëë Jesús pkëstyoo xaa xsyaknë go, aan lëë xaa pxob ña xaa kik xaa xñee xaa:
—Chakladzyaa nii kyaan nyëël lo xkyalkiitsoo. Nina kazh byaktsey.
42 Aan nli gaa wor go kazh lëë xaa nii xyodz lady ko byak.
43 Tsigo lëë Jesús kwëntseeb lo xaa nii byak ko aan lëë xaa psonëz xaa chëb xaa lo xaa:
44 —Byey aan ni tu cho lo këëbtyoo dyon xa byakoo. Kwey lo pxosy aan psakon nii xñabey xley Moisés, parñee kaknan meñ nii lëël byak.
45 Per siñee lëë xaa go pchoo lëë xaa go bislo bitiits dyon xa byak xaa. Por ngo pchilodre nsyëëb Jesús ni stu kyedzy nii neñlo, sink lëë xaa kunsë laañee kindy meñ. Per nikxe singow ndaly meñ kwey lo xaa.

2

Lëë Jesús chuuñ kyak tu xaa nii nëtoo
(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

1 Tsiñee kwloxo bla tse lëë Jesús bikche ptsiñ kyedzy nii lë Capernaum stub. Aan lëë meñ biñ nii lëë xaa nyoogw yu.
2 Lëë meñ ptyopbe, per ni chu puert yu xkaadre kwe meñ. Aan lëë xaa bislo xluuy xaa xtiits Dios
3 tsi lëë tap xaa ptsiñni tu xaa nii nëtoo.
4 Per konsye ksa tap xaa go nii chilody ktsiñ xaa axte laañee sopee Jesús porñee singootyee ndaly meñ nche, lëë xaa pxaly kik yu nii no Jesús, aan nëz laa nyaly go ptee xaa xaa xsyaknë go pxobsye xaa xaa lo tu ta.
5 Tsiñee lëë Jesús kon nii nli xniladzy ksa xaa go, lëë xaa chëb lo xaa xsyaknë go:
—Xiñ, nodre xtoloo. Kchësyo bily.
6 Per lëë bla maestre ley nii nche sob siko psya styoo nladzy xaa:

7 “¿Penak xñee xaa gue
singue? No ko xaa falt lo Dios
por ni tu cho chilody ktsily
tol, xaktyee Dios.”
8 Per sinusy byeñ Jesús
kchësy nii no ksya styoo xaa.
Tsigo lëë xaa chëb:
—¿Penak xsya tol do?
9 Schilo këpaa lo meñ
xsyaknë: “Lëë kchësy xtoloo
bily”, ni schilo këpaa: “Kux-
che, blis xtal aan byey”, per
¿chow dyon mastre ngan?
10 Per na gaanoo lëën kluy
lo do nii wi mguiy nii pxaal
Dios schilo ktsily tol lo kislyu.
Tsigo lëë xaa chëb lo xaa
xsyaknë go:
11 —Lool xñen, kuxche, blis
xtal aan byey liidzyoo.
12 Tsigo lëë xaa xsyaknë go
kuxche wor go kazh, aan lëë
xaa blis xta xaa. Tsigo lëë
xaa pchoo kwtedy xaa kchësy
lady meñ. Por ngo, kchësy
meñ psee aan kchësy meñ bi-
ily lay lo Dios xñee:
—Loñee mbañ no karty
tyon no kchësy nrii.

Lëë Jesús xkwetsy Leví
(Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

13 Loxsye ngo lëë xaa kwey
chu nistoo stub, aan tsiñee
lëë meñ lox ptyopbe lo xaa,
lëë xaa bislo beeñ kseedy xaa
meñ xtiits Dios.
14 Lëë tsi lëë Jesús bikche
sey leñ kyedzy stub, lëë xaa
kon tu xaa nii pcholë Leví.
Alfeo nak pxosy xaa. Lëë xaa
sob laañee chitizh meñ par
kchilo kto meñ xcheñ aan lëë
Jesús chëb lo xaa:
—Tënal naa.
Tsigo lëë Leví kuso aan lëë
xaa sinal.
15 Aan lëëtyee lëë Jesús
noyaw lidzy Leví. Ndaly xaa
nii chuuñ jkizh meñ ni ndaly
meñ ngoptol kunal. Lëë xaa
kwsob lo mezh ksa xaa Jesús
ni ksa xaa xpëëdscuel Jesús.
16 Per tsiñee lëë xaa fariseo
ni maestre ley kon nii lëë
Jesús kayawni kchësy meñ
go, lëë xaa chëb lo xpëëdscuel
Jesús:
—¿Xa mod nak nii chaw
xmaestre to ksa xaa nii
chuuñ jkizh ni kchësy meñ
ngoptol gue?
17 Tsiñee lëë Jesús biñ
kchësy nii kwnee xaa go, lëë
xaa chëb:
—Xkiiñdy meñ buen ni meñ
ndaan xaa nii chuñ rmedy,
sink meñ xsyaknë xkiiñ xaa
nii chuñ rmedy. Per syely
kyubtyaa meñ buen, sink
lëën syely kyub meñ ngoptol.

Lëë meñ xñabtiits lo Jesús
(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

18 Tu tse tawdy xpëëdscuel
Juan ni xaa fariseo parñee
kuuñ ksak xaa Dios. Tsigo lëë
bla meñ kunabtiits lo Jesús
chëb:
—¿Penak nii chawdy xaa
nii no xlad Juan ni xaa nii
no xlad xaa fariseo parñee
kuuñ ksak Dios, per lëë
xpëëdscueeloo pe xseedy
xaa masyke lëë xaa ncheno
wagw?
19 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—¿Pe mod lika nayak ksaan
meñ nii chi lo tu kyalwtsiilña
wagw par tso kyalnë meñ?
Deelñee bii so xaa nii ptsi-
ilña gon, ni tu cho chilody tso
kyalnë.

20 Per sitsiñ tse nii lëë xaa
nii ptsiilña kyas. Tsigosy
nagon schilo ksaan meñ
wagw par tso kyalnë meñ.
21 'Ni tu cho xkëtëdy tu ladx
yoox con tublë ladx kub. Por
tsi lëëw tsadx, lëë ladx kub
kpe aan lëëw kchos ladx yoox,
aan lëë laa nchos ko kak
nroobre.
22 Ni nody nii ktyëë nip kub
leñ kyeg kidy nii kwyoxle.
Porque schilo kchos nip kub
kyeg kidy, aan ntseeb xiñ nip,
nikxe gaa kyeg kidyo. Por
ngo no nii ktyëë nip kub leñ
kyeg kub.

Lëë xpëëdscuel Jesús
xchoow xobxtily tse nii chakty
tsiiñ
(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

23 Lëë tu tse nii xiladzy meñ
Israel lo tsiiñ lëë Jesús sitedy
tu lo kwaa nii no nonsyke
xobxtily, aan lëë xpëëdscuel
xaa bislo xchoow xobxtily.
24 Tsigo lëë xaa fariseo chëb
lo Jesús:
—Buy gaanoo, ¿penak
nii chuñ xpëëdscueeloo nii
nonguialdy kak tse nii xi-
ladzy meñ lo tsiiñ?
25 Per lëë Jesús chëb:
—¿Pe karty nayak klab to
laañee xñee xa beeñtsyey rey
David worñee kwlaañ xaa
ksa xcombañer xaa?
26 Iz nii lëë Abiatar nak px-
osy nii mastre non, lëë David
kwsëëb leñ lidzy Dios aan lëë
xaa taw kyaxtily nii nak lay
nii xaktyee pxosy chaw, aan
wi kchë meñ nii ksa xaa si
byaan xaa kyaxtily go.
27 Chëbak Jesús lo kchësy
meñ go:
—Lëë tse nii chak wxiladzy
byaan par meñ, per byaandy
meñ par tse go.
28 Por ngo, axte lo tse nii
xiladzy meñ lo tsiiñ xñabey
mguiy nii pxaal Dios.

3

Beeñ kyak Jesús tu xaa nii
mbañdy tu ña
(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

1 Lëë Jesús kwsëëb ktoo
stub. Aan lëëtyee lëë tu xaa
nii mbañdy tu ña no leñ ktoo
go.
2 Ni lëë meñ nche kuy dyon
pe syuuñ kyak Jesús xaa
xsyaknë go tse nii xiladzy
meñ lo tsiiñ parñee tso pe cos
jkëëkiy meñ xaa.
3 Tsigo lëë Jesús chëb lo xaa
nii mbañdy ña:
—Kuso aan kwso groltyee
nu.
4 Tsigo lëë xaa kwnabtiits lo
meñ chëb xaa:
—¿Pe cos nonguial kak tse
nii xiladzy meñ lo tsiiñ? ¿Pe
nonguial kantsi ñe ote ksaksi
ñe saa bñech ñe yak?
Per ni tu cho kwëbty.
5 Tsigo lëë Jesús buy lo
kchësy meñ nii nche siko
aan lika blëë xaa, ni pteenë
xaa porñee kon xaa nii
singootyee nguiedzy styoo
kchësy meñ go. Loxsye ngo
lëë xaa chëb lo xaa xsyaknë
go:
—Biskaa ñal.
Aan lëëw biskaa xaa. Lëë
gaaw byak.
6 Per siñee lëë xaa fariseo
pchoo siko lëë xaa bitiits
ksa xaa meñ nii nak ksa rey
Herodes dyon xa kuty xaa
Jesús.

Lëë meñ xtyopbe chu nistoo Galilea

7 Lëë Jesús si chu nistoo
ksa xpëëdscuel aan ndaly meñ
Galilea kunal xaa.
8 Tsiñee lëë meñ nii no nëz
Judea ni meñ nii no kyedzy
Jerusalén ni meñ nii no nëz
Idumea ni meñ nii ncheno
stublad chu kiigwpee Jordán
ni meñ nii no tyub kyedzy
Tiro ni meñ nii no tyub
kyedzy Sidón koknan kchësy
nii chuuñtsyey Jesús, ndaly
kchë meñ go kukuy.
9 Por ngo lëë xaa chëb lo
xpëëdscuel xaa nii nyub xaa
tu barkw parñee ndaagwty
meñ xaa.
10 Porñee beeñ kyak xaa
ndaly meñ xsyaknë, aan
kchësy meñ chas xkyë lady
xaa par señ meñ xab xaa.
11 Aan tsiñee lëë kyalbini
mal chan Jesús, xsoxibo
chuptsyëw xñeew:

—¡Lii nak Xiñ Dios!

12 Per lëë Jesús kwnabey nii
nyeedyo cho nak xaa lo meñ.

Lëë Jesús xkwe ksa tsiipchop xpëëdscuel

(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

13 Loxsye ngo lëë Jesús si tu
kiy. Siko lëë xaa kwtsyetsy
meñ nii kwlaañtyee styoo xaa
aan lëë meñ go big lo xaa.
14 Aan lady kchësy meñ go
kwle xaa tsiipchop xaa go
tsikluuy xtiits Dios.
15 Ni lëë xaa ptee
kyalxñabey lo xaa par kwii
xaa kyalbini mal.
16 Lëë ksa lë xaa nii kwle
xaa nrii: Simoñ, xaa nii
kwloolë xaa Pedre,
17 Jacob ni betsy wiñ xaa
Juan. Xiñ Zebedeo nak xaa
chop xaa. Boanerges kwloolë
Jesús xaa. (Tiits ko nak sinak
nii xñee ñe Xiñ Nkwsiy.)
18 Ni kwle xaa Ndresy ni
Felip ni Bartolomé ni Mateo
ni Max ni Jacob xiñ Alfeo, ni
Tadeo ni Simoñ, xaa nii kwyo
lady tub tiiy meñ nii pcholë
Cananista,
19 ni Judas Iscariote, xaa nii
byub mod pkaa Jesús lo xaa
xñabey.

Lëë meñ xñee nii xaatox nakni Jesús

(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

20 Loxsye ngo lëë Jesús byo
leñ yu nii xkwës xaa ksa
xpëëdscuel xaa aan lëë meñ
ptyopbe stub. Por ngo nii by-
obty nyaw xaa ksa xpëëdscuel
xaa.
21 Tsiñee lëë meñ lidzy Jesús
biñ nii lëë Jesús so siko, lëë
me kwey par kyoy me xaa,
porñee ndaly meñ xñee nii lëë
Jesús chak wety.
22 Wi maestre ley nii nak
xaa Jerusalén ptsiñ xñee:

—Beelzebú, xaa nii xñabey
lo kyalbini mal, nakni xaa ni
xtee tiitspey lo xaa par kwii
xaa kyalbini mal.
23 Tsigo lëë Jesús kwtsyetsy
kchësy meñ go aan lëë xaa
pso tu cuent par kuuñ kseedy
xaa chëb xaa:

—¿Xa kchilo xaatox kwii saa
xaatox?
24 Tu kyedzy nii nak chop
tiiy chilody ktiiyo.
25 Ni tu meñ wlidzy nii nak
chop tiiy chilody ktiiy me.

26 Singo gak nak xaatox
deel kak xaa chop tiiy ni ktily
lsa xaa. Chilody ktiiy xaa,
sink sikootyee lëë xcuent xaa
kyal.
27 'Ni tu cho chilody sëëb
leñ lidzy tu meñ nii ntseeb
par koy xaa xcheñ xaa, sink
klo no nii kxituu kazh xaa
xaa. Xakxe singo schilo koy
xaa nii klyaañtyee styoo xaa.
28 'Lëën xñeli kazh lo do nii
stsily Dios kchë xtol meñ ni
kchë cos yox nii kñee meñ lo
Dios.
29 Per lëë meñ nii kñeenë
Kyalbini Ntson cheñ Dios
kpildy xtol meñ go. Tugak tso
xtol meñ go.
30 Kchësy nrii kwnee Jesús
porñee kwnee meñ nii kyal-
bini mal nakni xaa.

Xñaa Jesús ni betsy xaa
(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

31 Tsiñee lëë xñaa Jesús
ni betsy xaa ptsiñ, lëë xaa
kwche ley aan lëë xaa pxaal
mandad sitsyetsy Jesús.
32 Tsigo lëë meñ nii nche
sob kyako kwi Jesús chëb:
—Lëë xñaal ni betsyoo nche
ley xyub lii.
33 Per lëë xaa kwëb chëb
xaa:
—¿Cho nak kaa tnan ni bet-
syaa?
34 Loxsye ngo lëë xaa buy
lo kchësy meñ nii nche sob
kyako kwi xaa aan lëë xaa
chëb:
—Meñ re nak tnan ni bet-
syaa.
35 Porque kchësy meñ nii
chuuñtsyey nii chakladzy
Dios, meñ go nak betsyaa,
psyañaa ni tnan.

4

Xcuent ngon
(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

1 Lëë Jesús bislo bluuy xtiits
Dios chu nistoo stub. Aan
como lëë meñ ptyopbe, lëë
Jesús kwyo tu leñ barkw nii
so siko aan lëë xaa kwsob
leeñgo. Lëë meñ kwche chu
nis.
2 Tsigo lëë xaa bislo beeñ
kseedy xaa meñ nonsyke con
cuent. Aan lo xiwseedy xaa
xñee xaa:
3 —Kol kon tu xcuent ngon
nii pchoo kwey kon.
4 Aan tsiñee lëë xaa bislo
lo wlaal xob, grol xoob xaa
byab kexka chu nëz aan kuk-
top kaa mguiño.
5 Lëë stub lugar lëë xob
byab lady kyo laañee nchedy
ndaly yu. Blyëëdy pchukë
xob ko lyu porñee nxijty
kwyow.
6 Per tsiñee lëë ngbidz
kwlañ, lëë ngbidz psaayo,
aan como kindy luw lëëw
pidzy.
7 Lëë stub lugar lëë xob
byab lady yakitsy aan lëë
yakitsy kwroob aan lëëw
kwtiño koktyo.
8 Per lëë stub lugar lëë xob
byab laañee neely lyu aan
lëëw kwroob. No ladyo kw-
sob tsongalyo ni tu kyoowo.
Buen koko.
9 Aan loxsye ngo lëë Jesús
chëb:
—Kchësy to siñee chakladzy
to kyeñ do, kol jkëëtyag.

Lëë xpëëdscuel Jesús
xñabtiits penak nii nonsyke con
cuent chuuñ kseedy Jesús
(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

10 Tsiñee lëë Jesús byaan
nonsy, lëë kchësy meñ nii
nak ksa xaa ni ksa tsiipchop
xpëëdscuel xaa kwnabtiits
chëb:
—¿Xa nak cuent nii lox
psool?
11 Tsigo lëë xaa kwëb chëb
xaa:
—Kchë lo meñ tiemp gon
kwyolan xa nak xkyalwn-
abey Dios. Lëë na lëëw xluuy
xaa lo do. Per lëë meñ nii
nche tublad nonsyke con
cuent no nii kseedy meñ go
12 parñee nikxe xaapee kuy
meñ go, per kandy me, ni
nikxe mastre kon meñ go,
per kyeñdy me, ni parñee
kpikchedy styoo meñ go lo
Dios tsiin ktsily Dios xtol meñ
go.

Lëë Jesús xñee xa nak xcuent ngon
(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

13 Lëë Jesús chëb:
—¿Xyeñdy to cuent re lë?
¿Xa kyeñ do nii sëëdre tsigo?
14 Lëë meñ nii chan xob
nak sinak meñ nii xluuy xtiits
Dios.
15 No meñ nii nak sinak
xob nii byab lo nëz, nii chon
xtiits Dios, aan xlyëëdyak lëë
xaatox chiklaats nii bñaa leñ
styoo meñ go.
16 No gaa meñ nii nak sinak
xob nii blyaal lady kyo, nii xle
chon xtiits Dios,
17 per como kindy luw
xsyob lidyo. Singo nak meñ
go tsiñee chan meñ go nii lëë
kyalnë sëëd por xtiits Dios.
Xchoso gaa styoo meñ go.
18 No gaa stubla meñ nii
nak sinak xob nii blyaal lady
yakitsy, nii chon xtiits Dios,
19 per mastre sini kchë cos
lo kislyu re kik meñ go. Choki
meñ go kap kchëlo cos, per
xaktyee xkëëtiw. Kchë ngo
xsyëëb leñ styoo meñ go aan
xkiño xtiits Dios, ni xkaw
jkiiñ meñ go lo Dios.
20 Per no gaa meñ nii chon
xtiits Dios aan xniladzyo.
Aan chak meñ go sinak kok
xob nii blyaal laañee neely
lyu. No meñ go nak sinak xob
nii kwsob kalyptsii xob lady,
ni tsongaly xob, ni tu kyoow
xob.

Xcuent bini
(Lc. 8:16-18)

21 Ni chëbak xaa:
—¿Pe mod xyooy tu bini
nayak parñee tsow leñ tu
cajón o leñ lon gaa? Lëdyo
gon. Klaa xsyob tu bini
parñee ksaaniw.
22 Por nody ni tu cos nii
chak tsilaan nii kchukëdy, ni
nody ni tu cos ngueetsy nii
kak ndoondy.
23 Kchësy to siñee chak-
ladzy to kyeñ do, kol jkëëtyag.
24 Ni chëbak xaa:
—Kol ksal nii xkëëtyag to,
porque sinak nii xsee gak to
chan do xcombañer do, singo
gak ksee Dios kan xaa lëë do,
ni stsiibre xaa stublaw loo go.
25 Por meñ nii chap palalo,
lëë Dios kteerew. Per lëë meñ
nii pe chapty, lëë Dios kla
axte nii wiñ nii chapsye meñ
go.

Xcuent xob nii xroob

26 Ni chëbak Jesús:
—Nak laañee xñabey Dios
sinak tu xaa nii xlaal xob.
27 Loxsye ngo lëë xaa xyey
kuutkesy aan tsi lëë lyu

xyaani lëë xaa chische, xtye
kyool ni xtye tse, per nandy
xaa dyon xa kwlañ xoob xaa
ni xa kwroobo.
28 Aan xaly lyu xroobo xob.
Klo xlyañ xikwo. Loxsye ngo
lëëw xchukë to aan xlyëëdyak
lëëw xsyo xob.
29 Aan tsiñee lëëw lox chal,
lëë xaa chiktopo, porñee lëë
xtiemp kwlaap kol.

Xcuent medzy martas
(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

30 Ni chëb Jesús:
—¿Pe cos nak sinak laañee
xñabey Dios dyon, ni pe cos
chak si chako?
31 Nako sinak tu medzy
martas nii xñaa lo kislyu. Lëë
medzy ko nak tu medzy nii
mastre wiich lo kislyu.
32 Per tsiñee lëëw lox xñaa,
xroobo aan mastre chak
ngolo lo kchësy kizh. Chak
nxii xikwo ni axte mguiñ
schilo ko xipchoos lo xingalo.

Lëë Jesús xñee penak nii
nonsyke con cuent chuuñ
kseedy xaa
(Mt. 13:34-35)

33 Nonsyke con cuent beeñ
kseedy Jesús meñ, axte laañee
byeñ xaa nii schilo kyeñ meñ.
34 Per ni tu pe bluuydy
xaa singosy, sink nonsyke
con cuent, nikxe tseyladzy
xñee xaa xa nak cuent ko lo
xpëëdscuel xaa.

Lëë Jesús xkwëës me nii xpi
lo nistoo
(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

35 Tsiñee lëë lyu pkyey
misme tse go, lëë Jesús chëb
lo xpëëdscuel:
—Kol tsoo stublad chu nis-
too.
36 Tsigo lëë xpëëdscuel Jesús
psaan meñ, aan lëë xaa sini
Jesús leñ tu barkw nii nol
Jesús. Aan wi stubla barkw si
ksa xaa.
37 Per lëë tu me dox bislo
xpi xchëëp barkw, aan lëë
nis bislo chisoli xchoon leñ
barkw. Singo lëë barkw no
kyatsë nis.
38 Aan lëë Jesús nixyesy xan
barkw ngookwsye xaa tublë
yag. Lëë xpëëdscuel xaa beeñ
kna xaa chëb xaa lo xaa:
—¡Maestre! ¿Pe xyeñdyoo nii
lëë no kety lo nis re?
39 Tsigo lëë Jesús kuxche
aan lëë xaa kwëntseeb lo me
ni lëë xaa chëb lo nistoo:
—¡Kwlës! ¡Tsesy!
Lëë me kwlës aan tsesy
byak.
40 Loxsye ngo lëë Jesús chëb
lo xpëëdscuel:
—¿Penak xtsyeb to? ¿Pe
karty kap to Dios confians?
41 Per loñee singootyee bii
xtsyeb xpëëdscuel Jesús, lëë
xaa xñabtiits lsa xaa lo xcom-
bañer xaa xñee xaa:
—¿Cho nak xaa re nii axte
me ni nistoo xsoob xtiits xaa?

5

Meñ kyedzy Gerasa nii no
tu kyalbini mal leñ styoo
(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

1 Lëë xaa ptsiñ stublad chu
nistoo laañee nak xtañ meñ
Gerasa.
2 Aan siikñee lëë Jesús
byedy leñ barkw, lëë tu xaa
nii no tu kyalbini mal leñ
styoo big lo xaa. Leñ paa
pchoo xaa go

3 porñee leeñgo no xaa. Ni
tu cho chilody kxituu xaa
nikxe con caden.
4 Ndaly vuelt pxituu meñ
niy xaa ni ña xaa con caden,
per pchug xaaw. Ni tu cho
chuñdy gan lo xaa.
5 Xkyënsë xaa kyool yutsye
tyub kiy ni leñ paa chuptsyë
xaa ni chiswee xaa xaa con
kyo.
6 Per tsiñee lëë xaa kon
Jesús, sitre bii sëëd Jesús, lëë
xaa kwloo corr aan lëë xaa
psoxib lo Jesús
7 aan chuptsyë xaa xñee
xaa:
—¿Penak xkaaloo naa, Jesús
Xiñ Dios nii sob kpaa? Ni
nlipee gaa nawo xñabaa lool
nii ksaksidyoo naa.
8 Singo xñee xaa porñee lëë
Jesús chëble:
—¡Kyalbini mal, psaan
mguiy gue!
9 Tsigo lëë Jesús kwnabtiits
lo xaa chëb:
—¿Cho lël busy?
Lëë xaa kwëb chëb xaa:
—Ndaly lën porñee ndaly
nak noo.
10 Aan mban xñee kyalbini
mal go lo Jesús nii kwiidy
Jesúso tañ go.
11 Aan como kex xan kiy go
ncheyaw tubtsoon ngutsy,
12 lëë kyalbini mal go
kwnab lo Jesús chëb:
—Pxaal noo lo ngutsy nii
nche ske ni blaa syëëb noo leñ
ma.
13 Lëë Jesús ptee tiitspey,
aan lëë kyalbini mal go pchoo
leñ styoo mguiy go aan lëëw
kwsëëb leñ kchë ngutsy ko.
Xkaa ngutsy ko siik chop
mily. Kchësy ma kwloo corr
kwsëëb ma lo nistoo aan lëë
ma kuty.
14 Tsigo lëë meñ nii nche
nap ngutsy ko pchoo wxooñ
kukni tiits kyedzy dyon xa
kok tañ. Aan lëë meñ kukuy
dyon pe cos kok.
15 Aan tsiñee lëë meñ ptsiñ
laañee so Jesús, lëë meñ kon
xaa nii kwyo kyalbini mal
styoo. Lëë xaa sob, nakw xab
xaa ni mbëë nyaani chak xaa.
Lëë meñ ptsyeb,
16 ni lëë meñ nii kon xa kok
xaa nii kwyo kyalbini mal go
leñ styoo ni xa kok ngutsy,
bitiitso lo kchësy meñ.
17 Tsigo lëë meñ bislo
kwnab nii kpi Jesús xtañ meñ
go.
18 Tsiñee lëë Jesús ptsiñ
laañee so barkw, lëë xaa nii
kwyo kyalbini mal styoo go
kokladzy nyinal xaa.
19 Per kwnëdy Jesús, sink
lëë xaa chëb lo xaa:
—Byey, kujkan meñ li-
idzyoo, aan bitiits xa beeñ
kyak Dioosoo, ni xa pkëstyoo
xaa lii.
20 Lëë mguiy go sey, aan lëë
xaa bislo bitiits xaa tyub nëz
Decápolis xa beeñ kyak Jesús
xaa. Aan kchësy meñ psee.

Xiñ Jairo ni kwnaa nii kwseñ xab Jesús
(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

21 Tsiñee lëë Jesús ptsiñ
stublad chu nistoo con
barkw, lëë meñ ptyopbe aan
lëë xaa kwso chu nistoo.
22 Lëëtyee lëë xaa so siko
tsiñee lëë tu xaa nii xñabey leñ
ktoo nii lë Jairo ptsiñ. Tsi lëë
xaa kon Jesús, lëë xaa psoxib

23 aan mban kwnee xaa lo
Jesús chëb xaa:
—Lëë xiñaa noyety. Të kxo-
boo ñal lady me tsiin kyakt-
sey me ni kpañ me.
24 Lëë Jesús sinal xaa ni
ndaly meñ kunal, aan lika
xtaagw meñ Jesús.
25 Lady kchësy bñechtoo go
no tu kwnaa nii kokle tsiip-
chop iz xsyaknë me, xchoo
me cheñ.
26 Mban kwtedy me. Ndaly
lo meñ nii chuñ rmedy kwey
me. Xaktyee kukxiñ me kchë
xtumi me aan kokty me rm-
edy. Lëël mastre kok xkyalk-
its me.
27 Tsiñee lëë me biñ nii lëë
meñ xseety Jesús, lëë me big
nëz xitsy Jesús lady meñ aan
lëë me kwseñ xab xaa.
28 Porñee nladzy me:
"Comñee jkaa seeñaa xab
Jesús lëën kyak."
29 Aan wor go kazh lëë
xcheñ me byag. Aan axte
mbëë byaan lady me byeñ me
nii lëë me byak.
30 Lëë Jesús byeñ nii lëë xaa
beeñ tu kyalntson, aan lëë
xaa byoogw xuy xaa lo meñ
xñee xaa:
—¿Cho kwseñ xabaa?
31 Tsigo lëë xpëëdscuel xaa
chëb:
—Chanoo name nii lëë meñ
xtaagwoo aan xñabtiitsoo,
xñeel: "¿Cho kwseñ xabaa?"
32 Per lëë Jesús bii buy
tyuxlad kwi parñee kan xaa
dyon cho kwseñ xab xaa.
33 Tsigo lëë kwnaa go xisy
me ni xtsyeb me porñee nan
me lëë me kwseñ xab Jesús.
Lëë me kuksoxib lo xaa aan
lëë me bitiits penak nii beeñ
me singo.
34 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Xiñ, porñee bniladzyoo
naa ngo nii lëël byak. Byey.
Pe tsinidre kikoo. Lëël
byakle.
35 Lëë Jesús bii nonee tsiñee
lëë bla meñ nii pchoo lidzy
xaa nii xñabey ktoo ptsiñ chëb
lo pxosy mëëd kwnaa go:
—Lëë xiñoo tse lox kuty.
¿Penak nii xko tsiiñoo lo
maestre?
36 Per lëë Jesús koñee
psaldy xaa meñ go lëë xaa
chëb lo xaa nii xñabey ktoo:
—Ktsyeebtyoo. Bniladzy
sye naa.
37 Aan blaady xaa nyinal
meñ. Xaktyee Pedre, Jacob ni
Juan, betsy Jacob kunal.
38 Tsiñee lëë xaa ptsiñ lidzy
xaa nii xñabey ktoo, lëë xaa
kon xa nche kxoly meñ ni
xa ncheyoon meñ ni nche
kteenë gaa meñ.
39 Lëë xaa kwyo yu aan lëë
xaa chëb:
—¿Penak singueetyee noyak
nxoly do ni choon do
singueetyee? Kujty mëëd
kwnaa gue, sink lëë me
nixyesy.
40 Pxidzyni meñ Jesús, per
lëë xaa kwlii kchësy meñ yu.
Aan lëë xaa byaan ksa xaa
pxosy me ni xñaa me ni xaa
nii ksa xaa si. Aan lëë xaa
kwsëëb laañee nix mëëd kw-
naa go.
41 Lëë xaa kwseñ ña me aan
lëë xaa chëb:
—Talita, cum. (Tiits ko nak
sinak nii xñee ñe: Mëëd wiñ,
lool xñen, kuxche.)

42 Wor go kazh lëë mëëd
kwnaa nii chap tsiipchop iz
kuxche aan lëë me bislo kwsë
me. Aan kchësy meñ nii nche
siko psee.
43 Per lëë Jesús chëb kazh
nii ni tu cho lo nyëbty meñ
gow. Loxsye ngo lëë xaa chëb:
—Kol ktee nii kaw me.

6

Lëë Jesús chi kyedzy Nazaret
(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

1 Lëë Jesús bi siko aan lëë
xaa kwey mer xkyedzy xaa
ksa xpëëdscuel xaa.
2 Tsi lëë tse nii xiladzy meñ
lo tsiiñ kol, lëë Jesús bislo
beeñ kseedy xaa meñ leñ
ktoo. Tsiñee lëë kchësy meñ
biñ xiwseedy Jesús, ntseeb
psee meñ. Aan xñabtiits lsa
meñ lo xcombañer xñee meñ:
—¿Pa pseedy xaa kchësy
cos re? ¿Pa xkwii xaa kchë
wseedy ke ni kchë kyalntson
nii chuñ xaa?
3 ¿Pe lëdy lëë carpinter ngue
nayak? ¿Ni pe lëdy xiñ Mariy
nayak nak xaa ni betsy xaa
nak Jacob, José, Judas ni
Simoñ? ¿Ni pe lëdy nayak wi
kchë psyañ xaa ncheno lady
no nu?
Por ngo koklasty meñ nsal
meñ xaa.
4 Per lëë Jesús chëb:
—Laañee xkaatyee xsal
meñ tu profet, per xsaldy
meñ tu profet nii nak xaa
xkyedzy meñ ni meñ lidzy
meñ.
5 Ni tu kyalntson pchilody
nyuuñtsyey xaa siko, xaktyee
bla lady meñ xsyaknë pxob
xaa ña xaa ni beeñ kyak xaa.
6 Aan ntseeb psee xaa
porñee bnilasty meñ xaa.

Lëë Jesús xaal xpëëdscuel xluuy xtiits Dios
(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

Kunsë Jesús kchë kyedzy
nii nche kex siko xluuy xaa
xtiits Dios.
7 Tsigo lëë xaa kwtsyetsy
ksa tsiipchop xpëëdscuel xaa
aan lëë xaa pxaal xaa chop
kaa chop kaa xaa loxsye ptee
xaa tiitspey lo xaa par kwii
xaa kyalbini mal.
8 Ni chëb kazh xaa nii ni tu
pe koydy xaa par nëz, xak-
tyee tublë yag nii ksoxka xaa.
Ni chëb xaa nii nody koy xaa
bols ni kyaxtily ni tumi.
9 Ptee xaa tiitspey kwë lab
xaa, per pteejty xaa tiits nii
nyoy xaa ladx parñee ntsyëë
xab xaa.
10 Ni chëb xaa:
—Tsiñee ktsiñ do tu yu, kol
kwës siko axte nii kpi do
kyedzy ko.
11 Aan deelñee ktsiñ do tu
laañee kneesty meñ laa kwës
to ni kaklasty meñ kon xi-
wseedy to, kol kchoo siko aan
kol kwib yu nii xña niy do
parñee kyeñ meñ nii no xtol
meñ.
12 Tsigo lëë xpëëdscuel xaa
pchoo xñee lo meñ: Kol
ktikche styoo do lo Dios.
13 Ni kwlii xaa ndaly kyal-
bini mal ni kwtëëb xaa meñ
xsyaknë aceit aan lëë meñ
xsyaknë byak.

Xkyalkuty Juan, xaa nii pchoobnis meñ
(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

14 Lëë rey Herodes biñ kchë
kyalntson nii chuuñtsyey

Jesús, porñee nonsyke lë Jesús
xseety meñ tyub tañ go. Aan
xñee rey Herodes:
—Lëë Juan, xaa nii pchoob-
nis meñ pañ. Por ngo nii
chuñ xaa kchë kyalntson gue.
15 Lëë stubla meñ xñee:
—Lëë profet Elías ngue.
Lëë stubla meñ xñee:
—Tu profeto sinak kchësy
profet nii biid tiemp.
16 Per tsiñee lëë rey
Herodes biñ kchësy ngo, lëë
xaa chëb:
—Lëë Juan ngue. Naa kwn-
abey kwchug kik Juan aan na
lëë xaa pañ.
17 Porsye Herodías lëë rey
Herodes kwnabey pkaa Juan
ni lëë xaa kwnabey pxituu
Juan con caden leñ skiib.
Herodías kok tsiil Felip, betsy
Herodes, per lëë Herodes
ptsiilña me.
18 Aan lëë Juan tugak xñee
lo Herodes:
—Nody nii tsonil tsiil bet-
syoo.
19 Tsigo lëë Herodías bislo
blëëni Juan aan kokladzy me
nyuty me Juan. Per pchilody
me
20 porñee ptsyeb Herodes
Juan, porñee koknan xaa nii
tu meñ buen Juan ni tu xaa
nii chuuñ ksak Dios nak Juan.
Ngo nii kokni xaa Juan. Nikxe
gaa nii tsiñee biñ xaa xtiits
Juan byeñdy xaa pe nyuñ xaa,
per tyub styoo xaa pkëëtyag
xaa xtiits Juan.
21 Per lëëw ptee tiits lo
Herodías tse nii lëë Herodes
ptsiil iz. Lëë xaa beeñlo tu
niskwaan par kchë xmeñ
xñabey xaa ni par meñ nii
xñabey lo xsoldad xaa ni par
kchësy meñ non nii kwyo
Galilea.
22 Lëë xaa no wagw tsi lëë
xiñtsyaap Herodías kwsëëb,
aan lëë me bislo byëë me.
Tirak ptsiladzy Herodes
xiwyëë me ni wi kchë xaa nii
ksa xaa ncheyaw ptsiladzyo.
Loxsye ngo lëë Herodes chëb
lo me:
—Kwnab nii klyaañtyee sty-
ool lon aan na knetsyno.
23 Aan lëë xaa pkon Dios
chëb xaa:
—Snetsyaa nii kñabtyoo,
nikxe kñaboo grol tañ nii
xñabeyaa.
24 Lëë me pchoo aan lëë me
kwnabtiits lo xñaa me chëb
me:
—¿Pe cos kñabaa?
Aan lëë xñaa me kwëb chëb:
—Kwnab kik Juan, xaa nii
xchoobnis meñ.
25 Tsigo lëënlëdy kwsëëb me
laañee sob rey aan lëë me
chëb:
—Chakladzyaa nii nina
kazh kneetsyoo kik Juan, xaa
nii xchoobnis meñ. Kxoobo
tu leñ plat.
26 Tsigo mban kok rey. Per
xaw lëë xaa pkonle Dios xña
lo kchësy meñ, koklasty xaa
nga xaa nii kwnab me.
27 Loxsye ngo lëë xaa pxaal
tu soldad kuxi kik Juan.
28 Aan lëë soldad kwey
leñ skiib, pchug kik Juan
aan lëëw kuni xaa xoobo leñ
tu plat. Lëëw ptee xaa lo
xiñtsyaap Herodías aan lëë me
pteedyo lo xñaa me.
29 Tsiñee lëë xaa nii nak ksa
Juan koknano, lëë xaa kuklis
xcuerp Juan aan lëëw pkeetsy
xaa.

Lëë Jesús xyaan kaay mily meñ
(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

30 Loxsye ngo lëë ksa xaa nii pxaal Jesús ptsiñ aan lëë xaa bitiits kchësy nii beeñtsyey xaa ni bluuy xaa.
31 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Kol të tsiin kyo no nonsy no kxiladzy no xisy tu laañee cho kindy.
Porñee si siid meñ nii xyobty kaw xaa.
32 Tsigo lëë xaa kwyo barkw ksa xpëëdscuel xaa aan lëë xaa si tu laañee cho kindy.
33 Per ndaly meñ kon si xaa aan lëë meñ byuumbey Jesús. Tsigo kchësy meñ nii no kchë kyedzy nii nche tañ go kwey siko, aan klo meñ ptsiñ lo xaa.
34 Tsiñee lëë Jesús byety leñ barkw, lëë xaa kon kchë bñechtoo nii nche, aan lëë xaa pkëstyoo kchësy meñ go porñee nche kchë meñ go sinak xkwe mëkwxiily nii kindy cho kyënap. Aan lëë xaa bislo bluuy xaa ndaly cos lo meñ go.
35 Lëë tse ptsyel tsi lëë xpëëdscuel xaa big lo xaa chëb:
—Lëë tse ptsye aan ni tu cho kindy nu.
36 Psonëz meñ parñee tsi meñ tañ ni kchë kyedzy nii nche kexka tsiin si meñ nii kaw.
37 Per lëë Jesús kwëb chëb:
—Kol ktee nii kaw meñ wo.
Tsigo lëë xaa chëb:
—¿Pe chakladzyoo nii kyosyuuy noo chop kyoow denario kyaxtily par kaw meñ re?
38 Tsigo lëë Jesús chëb:
—¿Blak kyaxtily noy do? Kol tsikuy dyon.
Tsiñee lëë xaa bikche chëb xaa:
—Kaay kyaxtily schop mël.
39 Tsigo lëë xaa kwnabey kwsob meñ tubtsoon gaa meñ lo kixkiy.
40 Aan lëë meñ kwsob. Tubtsoon gaa meñ no laa kwsob tu kyoow meñ, no gaa laa kwsob choowptsii meñ.
41 Loxsye ngo lëë Jesús kwseñ ksa kaay kyaxtily go ni chop mël go, aan lëë xaa blëp lo kpaa. Lëë xaa ptee skizh lo Dios. Tsigo lëë xaa beeñ grol kyaxtily go aan lëëw pteedy xaa lo xpëëdscuel xaa parñee kiisy xaaw lo meñ. Wi chop mël go kwtiisy xaa kchë lo meñ.
42 Kchësy meñ taw axte laañee byëly meñ.
43 Aan tsiñee lëë wagw kwlox, bii ptyop tsiipchop tskwidy kyaxtily nii byaan ni mël.
44 Aan lëë meñ nii pchilosy pkab lady kchë meñ nii taw, pkab kaay mily xaapkiy.

Lëë Jesús xsyë lo nis
(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

45 Loxsye ngo lëë Jesús blëp xpëëdscuel barkw parñee tekë xaa nistoo klo xaa, ktsiñ xaa Betsaida mentre lëë Jesús bii no ksonëz meñ.
46 Aan tsiñee lëë xaa lox psonëz meñ, lëë xaa si tu kiy par kutiitsni xaa Dios.
47 Tsiñee lëë lyu lox pkyey lëë barkw tse si groltyee nistoo. Aan lëë Jesús bii so chu nis nonsy.

48 Lëë xaa kon nii në si
barkw porñee singootyee
xchëëp mew. Lëë wor silytoo
lëë xaa sisë lo nis nëz laañee
si barkw, aan kokladzy xaa
ndyenech xaa.
49 Per tsiñee lëë xpëëdscuel
xaa kon nii lëë xaa xsyë lo
nis, nladzy xaa tu pesyo. Aan
kchësy xaa kwchuptsyë
50 porñee kchësy xaa kon
Jesús aan ptsyeb xaa. Per lëë
Jesús kwnee chëb xaa:
—¡Kol kak ndaan; naaw, kt-
syebty to!
51 Tsigo lëë xaa byëp barkw
aan lëë me kwlës. Ni lëë
xpëëdscuel xaa psee
52 porñee byeñdy xaa
kyalntson nii beeñtsyey Jesús
worñee kwtiisy Jesús kaay
kyaxtily lo meñ, porñee bii
nguiedzy styoo xaa.

Lëë Jesús chuuñ kyak meñ xsyaknë leñ kyedzy Genesaret (Mt. 14:34-36)

53 Lëë xaa kwtekë nistoo
aan lëë xaa ptsiñ xtañ meñ
Genesaret. Siko lëë xaa pxi-
tuu barkw chu nistoo.
54 Siikñee lëë xaa byety
barkw, lëë meñ byuumbey
Jesús.
55 Aan pchoo wxooñ kchësy
meñ kyedzy nii nche nëz tañ
go ptsiñni meñ xsyaknë kë
yag laañee biñ meñ so Jesús.
56 Aan laañee xtsiiñtyee
Jesús, nikxe kyedzy ngolo,
kyedzy wiñ gaaw, o tañ
gaaw, xkweek meñ meñ
xsyaknë nëz aan xñab meñ nii
klaa Jesús señ meñ xsyaknë
xab xaa. Aan kchësy meñ
xsyaknë nii pkaa kwseño
byak.

7

Cos nii chuñ xtol meñ (Mt. 15:1-20)

1 Lëë xaa fariseo big lo Jesús
ksa xaa tubtsoon maestre ley
nii sëëd Jerusalén.
2 Tsiñee lëë xaa kon nii lëë
bla xpëëdscuel Jesús ncheyaw
aan kwtiibty xaa ña xaa sinak
chuuñtsyey xaa fariseo, lëë
xaa kwneenë xaa.
3 Porñee lëë xaa fariseo ni
kchë meñ Israel sinal kchë
xmod pxusykoltoo nii kawdy
xaa deelñee kiib nyë kazhty
xaa ña xaa.
4 Ni tsiñee chi xaa wsi lo kiy,
tsi lëë xaa xpikche, chawdy
xaa deelñee tsadx kazhty ña
xaa. Ni ndalyre gaa costum-
bre nii byaani xaa sinak nii
tsadx vas, kandy ni ntsyëë
kiib nii xkiiñ xaa.
5 Por ngo lëë xaa fariseo ni
maestre ley kwnabtiits chëb:
—¿Penak nii sinaldy
xpëëdscueeloo xcostumbre
pxusykoltoo no, sink koñee
chaw xaa con ña peedy xaa?
6 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—Nli gak xtiits Dios nii
kwnee profet Isaías worñee
pkëë xaa xa nak to. Chëb xaa:
Tsiñee xñeesy meñ, sootee nii
nli xsal meñ naa,
per sinidy kik meñ ksoob xtit-
saa.
7 Pe nandy chool meñ lay lon,
por xluuy meñ xiwseedy
meñ sinak nii nyako
xtiits Dios.
8 Ni lëë do xsaan nii xñabey
Dios par tsinal do xcostum-
bre saa bñech to.
9 Chëbak xaa:
—¿Penak nii xsaan do nii
xñabey Dios tublad par tsinal
do xcostumbre to?

10 Lëë pxusykoltoo no
Moisés gon chëb: “Psal
pxoosyoo ni xñaal”, aan “Meñ
nii ktsiibtee pxosy o xñaa gaa
iipñee sety meñ go.”
11 Per lëë do xñee nii schilo
këb meñ lo pxosy o lo xñaa
gaa: “Chilody kuñaa to yudar
porque lëën ko kon kchësy nii
chaapaa lo Dios.”
12 Ni xñee gak to nii meñ
nii këbsye sinrii, nodre ni kuñ
meñ go xyudar pxosy o xyu-
daar gaa xñaa.
13 Singo mod lëë do xsaan-
lyu xtiits Dios nii xñabey par
tsinal do kchë costumbre nii
byaani do ni nii ksaan do.
Ni ndalyre gaa stubla cos nii
singo nak chuuñtsyey do.
14 Lëë Jesús kwtsyetsy meñ
stub aan lëë xaa chëb:
—Kol kon nii kñen kchësy lo
do ni kol kyeño:
15 Ni tu cos nii xtyaaw
chuñdy xtol meñ. Sink kchë
cos mal nii xsya leñ styoo
meñ chuñ xtol meñ.
16 Kchësy to siñee chak-
ladzy to kyeñ do, kol jkëëtyag.
17 Tsiñee lëë Jesús lox
psonëz meñ, lëë xaa byo leñ
yu nii xkwës xaa aan lëë
xpëëdscuel xaa kwnabtiits xa
nak cuent nii lox pso xaa.
18 Tsigo lëë xaa chëb:
—¿Pe ni lëë do nayak
xyeñdy? ¿Chondy to nawen
nii ni tu nii chaw meñ chuñdy
xtol meñ
19 por xsyëëbtyo xkyalm-
bañ meñ, sink leñsye meñ
chitedyo, xlyëëdyak lëëw
xchoo?
Sinrii mod lëë xaa bluuy
nii schilo kaw meñ kchëlo nii
xtyaaw.
20 Ni chëb xaa:
—Kchë cos mal nii xsya
styoo meñ chuñ xtol meñ.
21 Porque leñ styoo meñ
xsya cos yox, ni leñ styoo
mguiy xlyañ nii lëë xaa kityni
tu kwnaa aan karty ktsiilña
xaa chop xaa me, ni leñ styoo
meñ xlyañ nii lëë meñ kwan,
ni leñ styoo meñ xlyañ nii lëë
meñ kuty.
22 Leñ styoo meñ nii nol
tsiil xlyañ kyub stu kwnaa o
stu mguiy gaa, ni leñ styoo
meñ xlyañ nii lëë meñ tsoki,
ni nii lëë meñ kuuñtsyey cos
yox, ni kyalwkëti, ni kchë
cos mal, ni kyalmbidy, ni ti-
its kizh, ni kyalnyats, ni leñ
styoo meñ xsya tol.
23 Kchësy cos re xchoo leñ
styoo meñ aan chuño xtol
meñ.

Tu kwnaa sit nii bniladzy Jesús
(Mt. 15:21-28)

24 Tsi lëë Jesús bi siko, lëë
xaa si kyedzy nii lë Tiro aan
lëë xaa kwsëëb tu leñ yu. Kok-
lasty xaa nii cho nyaknano,
per pchilody nyolan xaa.
25 Aan blyëëdy lëë xñaa tu
mëëd kwnaa nii no tu kyal-
bini mal styoo koknan nii lëë
xaa ptsiñ kyedzy ko. Lëë me
kwey aan lëë me psoxib lo
Jesús.
26 Meñ Sirofenicia nak me,
xñee me tiits griego. Lëë
me kwey lo Jesús aan lëë me
kwnab nii kwii xaa kyalbini
mal leñ styoo xiñtsyaap me.
27 Per lëë Jesús chëb:
—Blaa kaw klo mëëd
porque buendyo nii kla ñe

kyaxtily lo mëëd aan ktee ñew
lo mëkw.
28 Tsigo lëë me kwëb chëb
me:
—Nli, xey, xñeel, per axte wi
mëkw chaw nii byuy nii xlaal
mëëd leñ mezh.
29 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Buen kwneel. Schilo
kyeyoo. Lëë kyalbini mal
go tse pchoo leñ styoo
xiñtsyaapoo.
30 Tsiñee lëë kwnaa go ptsiñ
lidzy, lëë xiñtsyaap me nixsye
lo lon, per lëë kyalbini mal go
tse pchoo.

Lëë Jesús chuuñ kyak tu meñ nii chondy ni xñeedy

31 Lëë Jesús bi gak nëz
Tiro aan lëë xaa kwtedy nëz
kyedzy Sidón ni bla kyedzy
nii nche nëz Decápolis. Lëë
xaa ptsiñ chu nistoo Galilea.
32 Siko lëë meñ ptsiñni tu
xaa nii chondy ni xñeedy aan
lëë meñ kwnab nii kxob Jesús
ña lady xaa xsyaknë go.
33 Lëë Jesús kuni xaa
xsyaknë go tublad laañee
kindy meñ, aan lëë xaa kwloo
xkweñ leñ tyag xaa xsyaknë
go ni lëë xaa kwtëëb mxeñ lo
ludzy xaa xsyaknë go.
34 Loxsye ngo lëë xaa blëp
lo leñ kpaa, lëë styoo xaa pty-
oob aan lëë xaa chëb:
—¡Efata! (Tiits ko nak sinak
nii xñee ñe: ¡Byaly!)
35 Wor go kazh lëë tyag xaa
nii chondy ko byaly, ni lëë
ludzy xaa go byaktsey aan lëë
xaa kwnee nyë.
36 Tsigo lëë Jesús chëb kazh
lo kchë meñ, nii ni tu cho
lo këbty meño. Per sootee
tsiñee sopee tiits, mastre biti-
its meño.
37 Ntseeb psee meñ xñee
meñ:
—Kchësyo chak xaa chuñ
xaa. Axte ngop ni meñ nii
chondy chuuñ kyak xaa.

8

Lëë Jesús xyaan tap mily meñ
(Mt. 15:32-39)

1 Lëë stu tse lëë meñ pty-
opbe stub aan kindy pe kaw
meñ. Ngo nii lëë Jesús kwt-
syetsy xpëëdscuel aan lëë xaa
chëb:
2 —Xkëstyoon meñ re por
natse chak tson kpidz nii
nche kchë meñ re lon aan
kindy pe kaw meñ re.
3 Aan deelñee ksonëëzaa
kchë meñ re kyey lidzy
singosy, ntseeb pa jkyey meñ
re nëz, por no meñ nii sit sëëd.
4 Tsigo lëë xpëëdscuel xaa
kwëb chëb:
—¿Per xa ktee no nii kaw
kchë meñ re laañee ni tu cho
nody?
5 Tsigo lëë Jesús kwnabtiits
chëb:
—¿Blak kyaxtily noy do?
—Kadzyo —kwëb xaa.
6 Tsigo lëë xaa kwnabey
kwsob meñ lo lyu. Aan lëë
xaa kwseñ ksa kadzy kyaxtily
go. Loxsye ptee xaa skizh lo
Dios, lëëw beeñ grol xaa aan
lëëw ptee xaa lo xpëëdscuel
xaa, aan lëë xpëëdscuel xaa
kwtiisyo lo meñ.
7 Ni noy xaa bla mël wiñ,
aan loxsye ptee Jesús skizh lo
Dios, lëë xpëëdscuel xaa kwti-
isy ma lo meñ.

8 Kchësy meñ taw axte
laañee byëly, aan tsiñee lëë
wagw kwlox, byaktsë kadzy
tskwidy kyaxtily nii byaan.
9 Aan xkaa meñ nii taw siik
tap mily. Loxsye psonëz Jesús
kchë meñ go,
10 lëë xaa byëp barkw ksa
xpëëdscuel xaa aan lëë xaa
kwey xtañ meñ Dalmanuta.

Lëë xaa fariseo xñab tu kyalntson
(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

11 Lëë xaa fariseo ptsiñ aan
lëë xaa bislo ptilytiitsni xaa
Jesús. Lëë xaa kwnab nii
nyuñ Jesús tu kyalntson nii
sëëd kpaa par kuñ xaa Jesús
preb.
12 Lëë styoo Jesús ptyoob
aan lëë xaa chëb:
—¿Penak xñab meñ mal re
kyalntson? Nli xñen lo do nii
kakty ni tu kyalntson.
13 Tsigo nche gak xaa go, lëë
xaa byëp barkw stub aan lëë
xaa si stublad chu nistoo.

Xlevadur xaa fariseo
(Mt. 16:5-12)

14 Aan lëë xpëëdscuel xaa
bnityladzy nyoy nii kaw xaa
leñ barkw. Xaktyee tu kyax-
tily sinoy xaa.
15 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Kol kono gaa, kol kap
cuent lo xlevadur xaa fariseo
gon ni lo xlevadur Herodes.
16 Aan lëë xpëëdscuel Jesús
bislo xñee lo xcombañer:
—Porñee nooydy no kyax-
tily ngo nii kwnee xaa singo.
17 Lëë Jesús byeño aan lëë
xaa chëb:
—¿Penak nii xñee do nii
noydy to kyaxtily? ¿Pe karty
nawen kan do ni kyeñ do? ¿Pe
tir nayak nguiedzy styoo do?
18 ¿Pe sob lo do yak aan
chandy to, ni pe sob tyag to
yak aan chondy to? ¿Xsalasty
to nayak
19 tsiñee kwtiisyaa kaay
kyaxtily nii byaan dyon ptop
to?
Tsigo lëë xaa kwëb chëb
xaa:
—Tsiipchopo.
20 Ni tsiñee kwtiisyaa kadzy
kyaxtily lo tap mily meñ,
¿blak tskwidyo dyon ptop to?
Tsigo lëë xaa kwëb, chëb
xaa:
—Kadzyo.
21 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Karty kyeñ do.

Lëë Jesús chuuñ kyak tu xaa nii chandy leñ kyedzy Bet-saida

22 Loxsye ngo lëë xaa pt-
siñ kyedzy Betsaida, aan lëë
meñ kuni tu xaa nii chandy
lo Jesús, ni lëë meñ kwnab nii
nxob xaa ña xaa lady xaa nii
chandy ko.
23 Lëë Jesús kwseñ ña xaa
nii chandy ko aan lëë xaa
kwlii xaa tublad chu kyedzy.
Siko lëë xaa kwtëëb mxeñ lo
xaa nii chandy ko, ni lëë xaa
pxob ña xaa lady xaa. Loxsye
ngo lëë xaa kwnabtiits dyon
pe chan xaa go palalsye.
24 Lëë xaa nii chandy ko
bislo kon aan lëë xaa chëb:
—Chanaa nii lëë meñ xsyë,
per chak meñ si chak yag.
25 Tsigo lëë Jesús kwseñ lo
xaa nii chandy ko stub aan
lëëw byaktsey. Lëë xaa kon
nyë kchë cos.

26 Tsigo lëë Jesús psonëz
xaa lidzy xaa ni lëë xaa chëb
lo xaa:
—Ksëëbtyoo leñ kyedzy.

Lëë Pedre xñeeli nii Jesús
nak Crist
(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

27 Loxsye ngo lëë Jesús si
nëz Cesarea kyedzy Cesarea
de Filipo ksa xpëëdscuel. Aan
nëz si xaa tsiñee lëë Jesús
kwnabtiits lo xpëëdscuel chëb:
—¿Cho xñee meñ dyon nii
nakaa?
28 Tsigo lëë xaa kwëb chëb
xaa:
—No meñ xñee nii Juan
nii pchoobnis nakoo, no gaa
meñ xñee nii lii nak Elías, no
gaa meñ xñee nii no cho tu
profet nakoo.
29 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Lëë dook, ¿cho xñee do nii
nakaa?
Lëë Pedre kwëb chëb:
—Lii nak Crist.
30 Per lëë Jesús chëb kazh
nii ni tu cho lo nyëbty xaaw.

Lëë Jesús xñee nii lëë xaa
kety
(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

31 Lëë Jesús, mguiy nii px-
aal Dios, bislo chuuñ kseedy
xpëëdscuel xñee:
—No nii teedyaa kchëlo
kyalnë, ni ksaldy xaa kol naa,
ni xaa nii xñabey lo pxosy, ni
maestre ley. Lëë meñ kuty
naa, per tse nii loxo tson
kpidz lëën kpañ.
32 Nyë nyë chëb xaa kchë nii
ktsyool xaa. Tsigo lëë Pedre
kuni Jesús tublad aan lëë xaa
bislo kwëntseeb xaa lo Jesús.
33 Per lëë Jesús byoogw
buy lo xpëëdscuel aan lëë xaa
kwëntseeb lo Pedre chëb xaa:
—¡Bichee nu, xaatox! Por
nody kikoo sinak no kik Dios,
sink sinak no kik meñ lo
kislyu re no kikoo.
34 Loxsye ngo lëë Jesús
kwtsyetsy kchësy meñ ni
xpëëdscuel xaa aan lëë xaa
chëb:
—Deel no cho do chakladzy
kak xpëëdscuelaa, kol knity-
ladzy kuuñtsyey do nii xyo
styoo do, ni kol kxob yañ xi-
crusy to aan kol tënal naa.
35 Porque kchë meñ nii
chakladzy kteelaa xkyalm-
bañ lo kyalkuty, lëë meñ go
kety. Per lëë meñ nii kety por
naa ni por xtiits Dios, lëë meñ
go telaa.
36 ¿Pe nan nii kuuñ xcheñ
meñ tyub kislyu deelñee
jkëëtañ meñ xkyalmbañ?
37 ¿O palal gaa kchilo kizh
meñ por xkyalmbañ meñ?
38 Deelñee no cho xteladzy
chan naa ni xteladzy chon nii
xluyaa lo meñ mal ni ngoptol
nii nche natiemp, singo gak
kteladzy mguiy nii pxaal Dios
kan kchë meñ go tsiñee lëë
xaa kiid con xkyalxtisy Tat
Tios kchë xaa angly.

9

1 Ni chëbak Jesús:
—Nli xñen lo do nii no bla
meñ nii nche nu kejty axte
nii kan kñabey Dios con kyalx-
tisy.

Lëë Jesús xtsyëëlo
(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

2 Tse nii kwloxo xoop kpidz
lëë Jesús kwey tu kiy nii per

nli busy klaa. Kuni xaa xaktyee Pedre, Jacob ni Juan. Siko xña lo xaa lëë Jesús ptsyëëlo.

3 Bibëly xab xaa, byak nguitsy pu rusyo ni ni tu cho chilody ksaan nguitsy ladx singo nikxe nii xare kiibo.

4 Ni lëë xaa kon nii lëë Elías ni Moisés ncheyutiits ksa Jesús.

5 Tsigo lëë Pedre chëb lo Jesús:

—Maestre, ¡xaatee mbëë nche no nu! Lëë noo ksaa tson yu yagxiidy nu: tuwo par lii, stuwo par Moisés, stuwo par Elías.

6 Ksa xpëëdscuel Jesús ptsyeb. Ngo nii nandy Pedre pe xñee.

7 Tsigo lëë tu xkey ptaagw aan lëë xaa kwnity lo xkey. Aan lo xkey go pchoo tsiy Dios chëb:

—Lëë xiñaa nii xkëstyoon nrii. Kol jkëëtyag xtiits xaa.

8 Aan tsiñee lëë xaa buy, ni stu cho kontre xaa, xaktyee Jesús.

9 Tsiñee lëë xaa siksëëb chex kiy go, lëë Jesús chëb kazh nii kwtiisty xaa nii kon xaa axte nii kpañ mguiy nii pxaal Dios.

10 Por ngo kwlootseysye xaa leñ styoo xaa nii kon xaa, nikxe nii kwnabtiits lsa xaa lo xcombañer xaa xa nak nii kpañ meñ.

11 Tsigo lëë xaa kwnabtiits lo Jesús chëb xaa:

—¿Penak nii xñee maestre ley nii klo Elías no nii kiid?

12 Tsigo lëë xaa kwëb chëb xaa:

—Nliw, no nii klo Elías kiid par kxixkwaa xaa kchësy cos. ¿Per penak tsigo nii xñee leñ kitsy nii kë xtiits Dios nii lëë mguiy nii pxaal Dios te kchëlo kyalnë ni ksaldy meñ xaa?

13 Per naa nii xcuentaa xñen nii lëë Elías biidle ni lëë meñ beeñtsyey xaa sinak nii kwlaañtyee styoo meñ, sinak nii xñee leñ kitsy nii kë xtiits Dios nii no nii tedy xaa.

Lëë Jesús chuuñ kyak tu xaa wiñ nii no tu kyalbini mal leñ styoo

(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

14 Tsi lëë xaa ptsiñ laañee nche stubla xpëëdscuel Jesús, lëë xaa kon nii per nli busy ndaly meñ nche kyako kwi xaa, ni lëë maestre ley nche ktilytiitsni xaa.

15 Siikñee lëë meñ kon Jesús, lëë meñ psee aan lëënlëdy lëë meñ kujkëëptyux xaa.

16 Loxsye ngo lëë Jesús kwnabtiits lo xpëëdscuel chëb:

—¿Pe cos nche ktilytiits to ksa do xaa gue?

17 Lëë tu xaa nii so siko kwëb chëb:

—Maestre, lëën syely ni xiñganaa lool nu por lëë tu kyalbini mal no leñ styoo xaa aan lëëw beeñ ngop xaa.

18 Laañee sotyee xaa lëë kyalbini mal xsyeñ xaa aan lëëw xchon xaa lyu. Aan xchoo ptsiñ chuw xaa, chaw lay xaa ni xkyedzy xaa. Lëën tse kwnab lo xpëëdscueeloo nii ngwii xaa kyalbini mal go, per pchilody xaa.

19 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—¡Natsypee nguiedzy styoo do! ¿Axte pa wor këb ñe nii lëën ksaladzy lëë do? ¿Pa slal tiemp kxekwaa lo do? Kol tëni xaa wiñ go nu dyon.

20 Tsigo lëë xaa kuni xaa wiñ go lo Jesús. Per tsiñee lëë kyalbini mal go kon Jesús, lëëw beeñ nii lëë xaa wiñ go kutyë, aan lëë xaa byab lyu xtuupxto xaa ni xchoo ptsiiñ chuw xaa.

21 Tsigo lëë Jesús kwnabtiits lo pxosy xaa chëb:

—¿Destye pa wor chak xaa sinrii?

Tsigo lëë pxosy xaa kwëb chëb:

—Destye nii nak xaa xaa wiñ.

22 Aan ndaly vuelt no kchon kyalbini mal gue xaa lo ki ni lo nis par kutyo xaa. Singo nako deelñee schilo kuuñ kyakoo xaa, pkëstyoo lëë noo ni beeñ noo yudar.

23 Tsigo lëë Jesús chëb:

—¿Xa nak nii deelñee schilool? Kchësyo schilo lo meñ nii xniladzy.

24 Tsigo lëë pxosy xaa wiñ go kwchuptsyë chëb:

—¡Xniladzyaa; beeñ naa yudar kniladzyraa!

25 Tsiñee lëë Jesús kon nii lëë meñ xtyopre, lëë xaa kwëntseeb lo kyalbini mal go chëb xaa:

—Kyalbini ngop ni ngwaat, naa xñabey nii kchool leñ styoo xaa wiñ re aan kpikchedroo sëëboo.

26 Lëë kyalbini mal go kwchuptsyë, aan lëëw beetyë xaa wiñ go stub. Loxsye ngo lëëw pchoo leñ styoo xaa, psaano xaa sootee meñ nii lox kuty. Por ngo ndaly meñ kwnee nii lëë xaa kuty.

27 Per lëë Jesús kwseñ ña xaa, lëë xaa blische xaa, aan lëë xaa wiñ go kusoli.

28 Loxsye ngo lëë Jesús kwsëëb tu leñ yu, aan lëë xpëëdscuel xaa kwnabtiits chëb:

—¿Penak nii pchiloody noo ngwii noo kyalbini mal go?

29 Lëë Jesús kwëb chëb:

—Por parñee kwii ñe clasy kyalbini mal go no nii kutiitsni kazh ñe Dios.

Lëë Jesús xñee stub nii lëë xaa kety
(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

30 Tsiñee lëë xaa bi siko, lëë xaa kwte nëz Galilea. Per koklasty Jesús nii cho nyaknano

31 porñee lëë xaa noyuuñ kseedy xpëëdscuel xaa xñee xaa lo xaa:

—Lëë mguiy nii pxaal Dios jkaa ña meñ, aan lëë meñ kuty xaa. Per tse nii loxo tson kpidz lëë xaa kpañ.

32 Per byeñdy xaa nii kwnee Jesús aan ptsyeb xaa nyabtiits xaa.

¿Cho mastre non?
(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

33 Lëë xaa ptsiñ leñ kyedzy Capernaum, aan lëë xaa nchenol leñ yu tsi lëë Jesús kwnabtiits chëb:

—¿Pe cos no ktilytiits to nii syoop no nëz?

34 Per tsesy kwche xaa, porñee nan xaa nii worñee siid xaa nëz lëë xaa no ktilytiits xaa dyon cho xaa mastre non.

35 Tsigo lëë Jesús kwsob aan
lëë xaa kwtsyetsy ksa tsiip-
chop xpëëdscuel xaa aan lëë
xaa chëb:
—Deel no cho chakladzy
kak tu xaa nii mastre non, no
nii kyaanlyu xaa ni jkiiñ xaa
kchë lo meñ.
36 Loxsye ngo lëë xaa pso
tu xaa wiñ groltyee, lëë xaa
kwteetsy xaa wiñ go aan lëë
xaa chëb:
37 —Kchësy meñ nii kantsi
tu xaa wiñ re porñee xniladzy
meñ xtitsaa, naa chantsi meñ
go. Ni kchësy meñ nii chantsi
naa, lëdy nonsyaa chantsi
meñ go, sink wi xaa nii pxaal
naa.

Meñ nii xtilynidy lëë no, no xlad no
(Lc. 9:49-50; Mt. 10:42)

38 Tsigo lëë Juan chëb:
—Maestre, ptyon noo tu
xaa nii nonsyke lël xseety xaa
tsi lëë xaa kwii kyalbini mal,
per como nody xaa lady no
lëë noo pkaw.
39 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—Jkady tow, porque ni tu
xaa nii xseety lën par kuñ tu
kyalntson kyaxty kñeenë naa.
40 Por meñ nii xtilynidy lëë
no, no xlad no.
41 Ni cholsye meñ nii
kneetsy nikxe tub xigak nis
ki do porñee nak ksa do
Crist, nli xñen nii stikche Dios
kyalnsaak ko lo meñ go.

Ndox kuñ meñ tol
(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

42 'Cualquier xaa nii kuñ
xtol meñ nii xniladzy xtit-
saa, masy buen kyëtuu tu ky-
omoliñ yañ xaa go aan tsik-
chon meñ xaa lo nistoo.
43-44 Deelñee ñal chuñ
xtoloo, pchugo. Mbëëre
sëëboo kpaa tunkoo, lëjty
nii chop ñal sob aan kyeyoo
laañee mban xtye meñ,
laañee chilody kyuuy ki.
45-46 Deelñee niy gaal chuñ
xtoloo, kwliiw. Mbëëre koxoo
sëëboo kpaa, lëjty nii chop
niyoo sob aan kyeyoo laañee
mban xtye meñ.
47 Deelñee loo gaal na chuñ
xtoloo, kwliiw. Mbëë sëëboo
kpaa con tugak lool, lëjty nii
chop lool sob aan kyeyoo
laañee mban xtye meñ,
48 laañee chejty msyog ni
xyuuydy ki.
49 'Porque kchësy lady cos
kwib ki sinak xkwib sedy
lady pëël parñee xiñdyo.
50 Xkiiñ sedy. Per deelñee
ksaano nii kak nxiyo, ¿xa kuñ
do nii kyak nxiyo stub? Kol
kak sinak sedy nii nxiy aan
ngui kol kpañ ksa xcombañer
do.

10

Lëë Jesús xluuy xa nak kyalwsëëb tsiil
(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

1 Tsi lëë Jesús bi Caper-
naum, lëë xaa si nëz Judea
ni tañ nii nche stublad chu
kiigwpee Jordán. Siko lëë
meñ ptyopbe lo xaa stub, aan
lëë xaa bislo beeñ kseedy xaa
meñ stub porñee singo nak
xmod xaa.
2 Tsigo lëë bla xaa fariseo
big lo Jesús, aan parñee
kuñ xaa Jesús preb lëë xaa
kwnabtiits chëb xaa dyon pe
schilo klaa tu mguiy tsiil.
3 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—¿Pe cos kwnabey Moisés lo do?
4 Tsigo lëë xaa chëb:
—Ptee Moisés tiits nii klaa tsiil meñ, per no nii ktee xaapkiy tublë kitsy lo kwnaa. No nii kñee lo kitsy ko nii lëë xaa blaa me.
5 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Ptee Moisés tiits porñee singueetyee nguiedzy styoo do,
6 per worñee lëë Dios gon psaa kchësy cos, "tu mguiy ni tu kwnaa psaa Dios."
7 Por ngo no nii klaa mguiy pxosy ni xñaa parñee kpañ xaa chop tsiil xaa
8 aan chop xaa kak sinak tugak meñ. Singo naktre xaa chop, sink tugak nak xaa.
9 Por ngo nody nii klaa mguiy kwnaa nii pteedy Dios lo xaa.
10 Lëë tsi lëë xaa ptsiñ chu yu, lëë xpëëdscuel xaa kwnabtiits stub xa nak cos ko.
11 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Xaa nii xlaa tsiil aan xtsilña xaa stu kwnaa, tol chuñ xaa lo meñ klo.
12 O deelñee gaa lëë kwnaa xlaa tsiil par ktsiilña me stu mguiy, wi me chuñ tol.

Lëë Jesús chuuñlay xaa wiñ
(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

13 Lëë meñ kuni bla xaa wiñ lo Jesús parñee kxob xaa ña xaa kik xaa wiñ go, per lëë xpëëdscuel Jesús bislo kwëntseeb lo meñ nii xtsiñni xaa wiñ.
14 Tsiñee lëë Jesús kono, lëë xaa blëë aan lëë xaa chëb:
—Kol klaa kiid xaa wiñ lon. Jkady tow, por xcheñ meñ nii nak sinak xaa wiñ nak laañee xñabey Dios.
15 Nli xñen lo do nii deelñee knilasty meñ xtiits Dios sinak xniladzy tu xaa wiño, sëëbty meñ laañee xñabey Dios.
16 Aan lëë xaa kwteetsy kchësy xaa wiñ go, ni lëë xaa pxob ña xaa kik kchë xaa wiñ go. Singo lëë xaa beeñlay xaa wiñ.

Lëë Jesús xñee lo tu xaa rikw
(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

17 Lëë Jesús nol nëz nii kpi, tsiñee lëë tu mguiy ptsiñ wxooñ psoxib kwnabtiits chëb:
—Maestre buen, kwnë dyon pe cos no nii kuñaa parñee jkan tu kyalmbañ nii nitylody.
18 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—¿Penak nii xñeel nii bueenaa? Tugak meñ buen no. Lëë meñ go nak Dios.
19 Nanloo kchë nii kwnabey Dios: "Kujtyoo, kaptyoo stu kwnaa deelñee no tsiiloo, kwandyoo, jkots tiits kizhtyoo meñ, jkëëtiidyoo, psoob xtiits pxoosyoo ni xtiits xñaal."
20 Lëë mguiy go kwëb chëb:
—Maestre, kchësy ngo noyuuñtsyeyaa destye nii nakaa xaa wiñ.
21 Lëë Jesús buy lo xaa aan pkëstyoo xaa xaa. Loxsye ngo lëë Jesús chëb:
—Tu cos chakoo falt: Byey, pto kchësy nii chapoo aan pkady tumi go lo meñ prob tsiin kchilo ndalyre nii kapoo kpaa. Tsigo të aan tënal naa.
22 Lëë styoo mguiy go bikche tsiñee lëë xaa biñ ngo. Mbansye ptee styoo xaa, lëë xaa bi, porñee tir rikw xaa.

23 Tsigo lëë Jesús buy kyako
kwi, aan lëë xaa chëb lo
xpëëdscuel xaa:
—¡Xaatee ngan sëëb tu rikw
laañee xñabey Dios!
24 Ntseeb psee xpëëdscuel
xaa biñ nii kwnee xaa, per lëë
Jesús bikche chëb:
—Xiñ, ¡xaatee ngan sëëb
meñ laañee xñabey Dios!
25 Masy ngandy xsyak tu
camey te ma xan tu kyeech
kuzh. Mastre ngan xsyak tu
rikw sëëb xaa laañee xñabey
Dios.
26 Tsiñee biñ xaa ngo, mas-
tre psee xaa, aan kwnabti-
its lsa xaa lo xcombañer xaa
xñee xaa:
—Aan ¿cho telaa lo tol tsigo?
27 Tsigo lëë Jesús buy lo xaa
aan lëë Jesús kwëb chëb:
—Chilody telaa meñ nonsy,
per lëë Dios kteelaa meñ.
28 Tsigo lëë Pedre bislo
kwnee chëb:
—Lëë noo psaan noo kchësy
nii chaap noo, aan lëë noo
syoop naal lii.
29 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Nli xñen nii kchësy meñ
nii xsaan lidzy, betsy, psyañ,
xñaa, pxosy, o xilyu gaa por
naa ni por xtiits Dios nii xtee-
laa,
30 misme lo kislyu re skaa
meñ go siik tu kyoow nii
psaan meñ go sinak yu, betsy,
psyañ, xñaa, xiñ ni xilyu,
nikxe con kyalnë. Aan lëë lo
stu kislyu lëë meñ go jkaa tu
kyalmbañ nii nitylody.
31 Per kchësy meñ nii nak
meñ klo nina, kyak meñ lul-
time. Ni ndaly meñ nii nak
meñ lultime nina, kyak meñ
klo.

Lëëw xyon vuelt nii lëë Jesús xñee nii lëë xaa kety
(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

32 Lëë xaa no nëz si xaa
Jerusalén, aan lëë Jesús
nechsye lo xpëëdscuel. Ksa
xpëëdscuel xaa psee, per lëë
meñ nii nal xtsyeb. Tsigo
lëë Jesús, mguiy nii pxaal
Dios, kwtsyetsy ksa tsiipchop
xpëëdscuel tublad aan lëë
xaa bislo bitiits xaa kchë nii
ktsyool xaa, chëb xaa:
33 —Chan do gon lëë no syo
Jerusalén laañee lëën jkaa ña
maestre ley. Lëë xaa kñab
ketyaa ni lëë xaa jko naa ña
meñ sit.
34 Lëë xaa kityni naa, lëë
xaa kchoo mxeñ naa, lëë xaa
kiñ naa ni lëë xaa kuty naa.
Per tse nii loxo tson kpidz
lëën kpañ.

Lëë Jacob ni Juan xñab tu favor
(Mt. 20:20-28)

35 Lëë chop xiñ Zebedeo nii
lë Jacob ni Juan big lo Jesús
aan lëë xaa chëb:
—Maestre, chakladzy noo
nii kuñoo tu favor nii kñab
noo lool.
36 Lëë Jesús kwnabtiits
chëb:
—¿Pe cos chakladzy to nii
kuñaa?
37 Lëë xaa chëb:
—Bneetsy tiits nii tsiñee lëël
sob kñabeyoo, syoob tuu gaa
noo tyuxlad kwil, tuu noo
nëzli, tuu noo nëzpeg.
38 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—Nandy to pe xñab to.
¿Pe mod stedy to kyalnë
nii teedyaa nayak, ni pe

schobnis to nayak sinak chobnisaa lo xkyalnën ni xkyalkutyaa?

39 Tsigo lëë xaa kwëb chëb xaa:

—Schiloo noo.

Tsigo lëë Jesús chëb:

—Nli ste do kchë kyalnë nii teedyaa ni schobnis to con kyalnë nii chobnisaa.

40 Per nii sob to kwin nëzli o nëzpeg kaa, lëdy naa xyal knetsyo, sink lëëw jkaa meñ nii xyal jkaaw.

41 Tsiñee lëë stsii xpëëdscuel xaa biñ ngo, lëë xaa bislo blëë xaa lo Jacob ni lo Juan.

42 Per lëë Jesús kwtsyetsy xaa aan lëë xaa chëb:

—Nan do gon xa chuñ meñ xñabey lo kislyu re. Xsyak xaa nii tir non xaa aan chuuñ xcheñ xaa laañee xñabey xaa. Singo gak xtisy, tir nroob xkyalwnabey xaa.

43 Per lëë lady to gon lëdy singow. Deel no tu xaa nii chakladzy kak non lo do, no nii jkiiñ xaa kchësy lo do.

44 Ni deel no tu do nii chakladzy kak tu xaa nii mastre non, no nii jkiiñ xaa kchë lo meñ.

45 Porque biijty mguiy nii pxaal Dios parñee kantsi meñ xaa, sink parñee kantsi xaa meñ ni kety xaa parñee telaa ndaly meñ lo xtol.

Lëë Jesús chuuñ kyak Bartimeo

(Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

46 Lëë xaa ptsiñ kyedzy Jericó. Aan tsiñee lëë Jesús no nëz nii kchoo chu kyedzy ko ksa xpëëdscuel ni tub yox meñ, lëë xiñ Timeo nii lë Bartimeo sob kex chu nëz nii xtyedy siko xñab tumi lo meñ porñee chandy xaa.

47 Tsiñee lëë xaa biñ nii lëë Jesús xaa Nazaret sitedy siko, lëë xaa bislo chuptsyë xaa xñee xaa:

—¡Jesús, lii nii sëëdoo lo xtiiy rey David, pkëstyoo naa!

48 Ndaly meñ kwëntseeb lo xaa parñee nyoogw chuw xaa, per mastre kwchuptsyë xaa xñee xaa:

—¡Jesús, lii nii sëëdoo lo xtiiy rey David, pkëstyoo naa!

49 Tsigo lëë Jesús kwso tse aan lëë xaa chëb:

—Kol kwetsy xaa dyon.

Tsigo lëë meñ kwtsyetsy xaa nii chandy ko, chëb meñ lo xaa:

—Nguiool kwloo styool aan kuso, por lëë xaa xkwetsy lii.

50 Lëë xaa nii chandy ko pchon xkaxkem tublad aan lëë xaa kwyas big xaa lo Jesús.

51 Tsigo lëë Jesús kwnabtiits chëb:

—¿Pe cos chakladzyoo nii kuñaa?

Tsigo lëë xaa nii chandy ko chëb:

—Maestre, chakladzyaa kanaa.

52 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Schilo kyeyoo. Porñee bniladzyoo ngo nii lëël byak.

Wor go kazh lëë xaa nii chandy ko kon, aan lëë xaa kunal Jesús tyub nëz.

11

Lëë Jesús xsyëëb leñ kyedzy Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

1 Tsiñee lëë xaa ptsiñ kex Jerusalén laañee nche kyedzy

Betfagé ni kyedzy Betania
laañee nyoo sob kiy nii lë
Olivos, lëë Jesús pxaal chop
xpëëdscuel
2 chëb xaa lo xaa:
—Kol tsi kyedzy nii nche
kexka ske aan tsiñee ktsiñ do,
lëë do kan tu burr nii këtuu.
Ni tu cho karty sob lady ma.
Kol klaa ma aan kol tëni ma.
3 Aan deelñee cho kñabtiits
lo do penak xlaa do ma, kol
këb nii naa jkiiñ ma. Na kakni
gakaa ma.
4 Lëë xpëëdscuel xaa si, aan
tsiñee lëë xaa ptsiñ kyedzy ko,
lëë xaa kon nii lëë burr këtuu
kex tu chu yu laañee xtye nëz
aan lëë xaa blaa ma.
5 Aan lëë bla meñ nii nche
siko chëb lo xaa:
—¿Pe cos chuñ do? ¿Penak
nii xlaa do burr gue?
6 Tsigo lëë xaa chëb si chëb
Jesús lo xaa. Aan lëë meñ
blaa biy xaa ma.
7 Tsi lëë xaa ptsiñni ma
laañee so Jesús, lëë xaa pxob
xab xaa lady ma aan lëë Jesús
kwsob lady ma.
8 Aan ndaly meñ ptañ xab
lo nëz. No gaa meñ pchug
xikw yag aan kwleek meño lo
nëz.
9 Tsigo lëë kchësy meñ nii
nech ni meñ nii nal bislo
kwchuptsyë xñee:
—¡Skizh Dios! ¡Xaatee buen
xaa nii pxaal xaa lo no!
10 ¡Skizh Dios nii lëë xaa
pxaal tu xaa nii kñabey lëë
no sinak kwnabey rey David!
¡Kol ktee skizh lo Dios!
11 Singo kwsëëb Jesús leñ
kyedzy Jerusalén ni leñ lidzy
Dios. Aan loxsye buy xaa
kchësy cos nëz re nëz rek, lëë
xaa si Betania ksa xaa ksa tsi-
ipchop xpëëdscuel xaa porñee
lëë tse ptsyel.

Lëë Jesús xtsiibtee yag yegw nii këdy nex
(Mt. 21:18-19)

12 Lëë byaani lyu lëë xaa
bi Betania, aan lëë Jesús
kwlaañ.
13 Aan sitre so xaa kon xaa
tub xan yag yegw nii sin-
gootyee no xikw. Aan lëë
xaa kukuy dyon pe kë yegw,
per këdyo. Xaktyee xiplago
singootyee xña porñee lëdy
xtiemp yegw.
14 Tsigo lëë Jesús kwnee lo
yag yegw, chëb xaa:
—Ni tu cho kpikchedre kaw
xnexoo.
Aan biñ xpëëdscuel xaa nii
kwnee xaa.

Lëë Jesús xlëë lo meñ leñ lidzy Dios
(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

15 Loxsye ngo lëë xaa ptsiñ
leñ kyedzy Jerusalén. Aan
tsiñee lëë Jesús kwsëëb leñ
lidzy Dios, lëë xaa bislo kwlii
xaa kchësy meñ nii nche kto
ni nche si siko. Ptische xaa
xmezh meñ nii no ktsëë tumi
lo xcombañer, ni ptische xaa
xyagxily meñ nii xto palom,
16 ni blaady xaa nsyëëb
meñ nii noy pe cos leñ lidzy
Dios.
17 Aan lëë xaa bislo beeñ
kseedy xaa meñ xñee xaa:
—Leñ kitsy nii kë xtiits Dios
gon xñee: “Lidzyaa kak tu
laañee kiidnee kchësy meñ lo
Dios”, per lëë do byuño lidzy
ngbaan.
18 Lëë xaa nii xñabey lo px-
osy ni maestre ley biñ nii

kwnee Jesús. Ngo nii lëë xaa bislo byub xaa mod par kuty xaa xaa. Nli gaa nii ptsyeb xaa Jesús porñee kon xaa kchësy meñ psee biñ xi-wseedy Jesús.

19 Per tsiñee lëë lyu pkyey lëë Jesús pchoo kyedzy ksa xpëëdscuel.

Lëë yag yegw xpidzy
(Mt. 21:20-22)

20 Lëë byaani stu lyu silyga, lëë xaa kwte kexka xan yag yegw aan kon xaa nii axte luw pidzy.

21 Tsigo lëë Pedre psaladzy nii chëb Jesús lo yag yegw ko aan lëë xaa chëb:

—Maestre, buy gaanoo lëë yag yegw nii ptsiibteel pidzy.

22 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—Kol kniladzy Dios.

23 Por nli xñen deelñee cho këb lo kiy re: "Bichee nu aan kukyab lo nistoo", aan xkandy kik xaa, sink xni-ladzy tyub styoo xaa nii lëë nii xñee xaa kak, tsigo sako.

24 Por ngo lëën xñe lo do nii kchësy nii kñab to lo Dios, deelñee xniladzy to nii lëëw chaple to, lëëw kap to.

25-26 Aan tsiñee lëë do noyu-tiitsni Dios, kol knityladzy tol nii ngo xcombañer do lo do parñee ktsily pxosy to nii sob kpaa xtol do.

Xkyalwnabey Jesús
(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

27 Tsiñee lëë xaa ptsiñ Jerusalén stub, lëë Jesús kwsëëb leñ lidzy Dios, aan lëë xaa nii xñabey lo pxosy, ni maestre ley, ni bla xaa kol big lo xaa

28 aan lëë xaa kwnabtiits chëb xaa:

—¿Cho bneetsy tiitspey lool par kuuñtsyeyoo kchë nii chuuñtsyeyoo?

29 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—Wi gak gaan dyon kñabtiits tu cos lo do. Deelñee snë dow na, tsigo sniyaa cho xtiitspey chuuñtsyeyaa kchë cos re.

30 ¿Cho pxaal Juan dyon biid kchoobnis xaa? ¿Pe Dioso ote no chol meñ lo kislyu rew yak? Kol nëw dyon.

31 Tsigo lëë xaa go bislo pti-lytiits lsa xñee xaa:

—Deelñee tyeesy no nii Dios pxaal xaa, kñë xaa lo no: "¿Penak tsigo bnilasty to nii bluuy xaa?"

32 Lëë deelñee tyeesy no nii chol meñ lo kislyu re pxaal xaa, no nii ktsyeb no meñ, por kchësy meñ xniladzy nii nli xtiits Dios bluuy Juan.

33 Por ngo lëë xaa chëb lo Jesús:

—Ndondy noow.

Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—Per ni naa ngo busy kniydy dyon cho xtiitspey chuuñtsyeyaa kchësy cos re.

12

Xcuent xaa tsiiñ nii tir kok ntseeb
(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

1 Lëë Jesús bislo beeñ kseedy meñ nonsyke con cuent xñee xaa:

—Tu xaa name beeñ pni xaa yag uv aan lëëw psuugw kwraly xaa, ni lëë xaa kw-teeñ tu kyeech par kxii xaa uv tsiin kchoo viñ ni psaa xaa

tu laañee klaa sob xaa par kyënap xaaw.

'Loxsye ngo lëë xaa kwlootiñ lyu go lo bla xaa nii kuuñ xtsiiño aan lëë xaa si sit.
2 Tsiñee lëë xtiemp uv kol, lëë xpixwano pxaal tu xmos siknab nii xyal xaa lo xaa nii beeñ tsiiño.
3 Per lëë xaa tsiiñ psaksi xmos xaa, ptee xaa xcheñ xaa aan lëë xaa psonëz xaa singosy.
4 Tsigo lëë xpixwano pxaal stu mos, per xaa gosy kwlë xaa kik xaa ni kwlootsyetsy xaa xaa.
5 Pxaalak xaa stu xaa, lëël beetyak xaa xaa. Loxsye ngo lëë xaa pxaal stubla xaa. No cheñ xaa ptee xaa tsiiñ go, no gaa xaa beety xaa.

6 'Lëë lultime lëë xaa pxaal yuub xiñ xaa nii mastre xleni xaa nladzy xaa: "Sak mbeñ xaa tsiiñ xiñganaa."
7 Per lëë xaa tsiiñ go chëb lo xcombañer: "Lëë xaa re nak nii kyaani kchësy nii chap pxosy. Kol tsoo kuuty no xaa tsiin kako xcheñ no."
8 Lëë xaa kwnaasy xaa, aan lëë xaa beety xaa. Loxsye ngo lëë xaa kukchon xaa tublad chu kwaa nii no yag uv.

9 Tsigo lëë Jesús kwnabtiits chëb:

—¿Pe në do dyon pe kuñ xpixwan uv? Tsi xaa wo aan kuty xaa xaa tsiiñ go ktee gaa xaa kwaa go lo stu meñ.

10 '¿Pe karty nayak klab to xkitsy Dios laañee xñee:

Lëë kyo nii psëëb meñ nii
xsaa yu byak tu kyo nii
mastre xkiiñ.
11 Lëë Dios beeñtsyey nrii aan
xsee no xtyon now?
12 Tsigo lëë xaa kokladzy nyoy xoo xaa Jesús porñee byeñ xaa nii contre lëë xaa pso Jesús cuent ko. Per como ptsyeb xaa meñ, lëë xaa psaan Jesús aan lëë xaa bi.

Lëë xaa fariseo chuñ Jesús preb
(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

13 Loxsye ngo lëë xaa pxaal bla xaa fariseo ni bla xaa nii nak ksa Herodes lo Jesús parñee dyon tsaap nyë Jesús tublan tiits nii nchilo nguëëkiy xaa Jesús.
14 Lëë xaa kwey chëb xaa:

—Maestre, ndon noo nii nonsyke tiitsli xñeel, xsaldyoo nii xñee meñ porque xseedyoo xa chak meñ. Liisy nli gaa na xluuyoo xa kpañ ñe sinak xñabey Dios. ¿Pe nonguial dyon tizh noo lo xtisy Roma ote nonguialdyo yak? ¿Pe stizh noo ote tizhty noo yak?

15 Per lëë Jesús byeñ pe cos tsiiñ si xaa aan lëë xaa chëb lo xaa:

—¿Penak nii chakladzy to kuñ do naa preb? Kol tëni tu pes lon dyon parñee kanno.

16 Lëëw kuni xaa aan lëë Jesús chëb:

—¿Cho nrii kë loo go ni cho lë kë nu?

Tsigo lëë xaa kwëb chëb xaa:

—Lëë xtisy Roma nii lë César kë low.
17 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Kol ktee nii nak xcheñ César lo César ni kol ktee gaa nii nak xcheñ Dios lo Dios.

Aan ntseeb psee meñ go biñ nii chëb Jesús.

Lëë meñ xñabtiits xa nak nii xpañ meñ kuty
(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

18 Tsigo lëë bla xaa saduceo kwey lo Jesús. Lëë xaa saduceo xñee nii nlidy xpañ meñ kuty. Por ngo kunabtiits xaa lo Jesús chëb xaa:

19 —Maestre, Moisés gon pkëë nii deelñee ktsiilña tu xaapkiy aan klyëëdy kety xaa aan ksaandy xaa mëëd lo tsiil xaa, no nii ktsiilña betsy xaa kwnaa viud nii psaan xaa parñee kap tsiil betsy xaa nii kuty mëëd.

20 Per tu vuelt name tu xaa kadzy betsy nak xaa aan lëë xaa nii nak xaa kol lo xaa ptsiilña, per lëë xaa kuty aan kopty tsiil xaa mëëd.

21 Tsigo lëë xaa nii so xitsy xaa ptsiilña kwnaa viud ko, per lëë xaa kutyak aan kopty kwnaa go mëëd. Singo gak ptsyool stu xaa.

22 Ksa kadzy xaa ptsiilña, per ni tu xaa psaandy mëëd. Lëë byalo wi kwnaa go kuty.

23 Per lëë nana busy tsiñee lëë xaa kpañ, ¿cho tsiil xaa kak kwnaa go deel ksa kadzy xaa ptsiilña me?

24 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—Nandy to pe xñee do, porñee xyuumbeydy to kitsy nii kë xtiits Dios ni xyuumbeydy to xkyalwnabey Dios.

25 Tsiñee lëë meñ kuty kpañ, ni mguiy ni kwnaa gaa ktsiilñady, sink lëë meñ nii kpañ kak sinak angly nii ncheno kpaa.

26 Xñee do lë nii nlidy xpañ meñ kuty. ¿Pe karty nayak klab to xcuent yakitsy nii noyek leñ libre nii pkëë Moisés laañee chëb Dios: “Naa nak xDios pxusykoltoo do Abraham, ni pxusykoltoo do Isaac ni pxusykoltoo do Jacob”?

27 Aan Dios gon nakty xaa xDios meñ kuty, sink xDios meñ nii mbañ nak xaa. Ngo nii xñen nandy to pe xñee do.

Nii chakladzy Dios kuuñtsyeey no
(Mt. 22:34-40)

28 Wi tu maestre ley nii no lady meñ biñ wtilytiits ko, ni biñ xaa nii ngui kwëb Jesús lo xaa saduceo. Ngo nii lëë xaa kwnabtiits chëb xaa:

—¿Cho nii xñabey Dios dyon kuuñtsyeey no mastre non?

29 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—Lëë nii xñabey Dios nii mastre non lo kchësyo nak nrii: “Biño meñ Israel, tugak Dios gon nak xDios no, kintre stu Dios.

30 Pkëstyoo xDioosoo tyub styool, tyub xkyalbiniil, ni tyub xkyalcheeñoo ni tyubñaa fuersy nii nol.”

31 Ni xñabey Dios nii jkëstyool xcombañeeroo sinak nii xkëstyool lii. Porque jkëstyoo no Dios ni jkëstyoo no xcombañer no, nrii mastre non lo Dios.

32 Tsigo lëë maestre ley chëb lo xaa:

—Singow, maestre. Nli xñeel nii tugak Dios no ni kintre stu xaa.

33 Ni nii jkëstyoo ñe Dios tyub styoo ñe, ni tyub

xkyalcheñ ñe, ni tyub fuersy
nii no ñe, ni nii jkëstyoo ñe
xcombañer ñe sinak lëë ñe,
mastre nono que kchë ma
nii chek lo pkoog ni kchë nii
chiksakon meñ lo Dios.
34 Tsiñee kon Jesús nii ngui
no kik maestre ley go, lëë xaa
chëb lo xaa:
—Xlyëëdre lëë klaa kñabey
Dios lii.
Aan ni tu cho byaxtre tsigo
nyabtiits pe stu cos lo Jesús.

¿Cho lo xtiiy sëëd Crist?
(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)

35 Lëë Jesús noyuuñ kseedy
meñ leñ lidzy Dios aan lëë
xaa kwnabtiits chëb xaa:
—¿Penak dyon nii xñee
maestre ley nii lo xtiiy rey
David sëëd Crist?
36 Per con lëë Kyalbini
Ntson cheñ Dios na beeñ
knee rey David chëb xaa:
Chëb Dios lo xaa nii xñabey
naa:
"Kwsob kwin nëzli axte
nii tsitsiñ tse nii lëël
kñabey kchë lo meñ nii
xlëë lool."
37 ¿Xa kñabey Crist rey David
deelñee lo xtiiy rey David
pchoo Crist?
Aan tyub styoo kchësy meñ
go pkëëtyag xiwseedy Jesús.

Nii chuuñtsyey maestre ley
(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

38 Lo xiwseedy Jesús xñee
xaa:
—Kol kap cuent lo maestre
ley, por xtsiladzy xaa kakw
xaa kchë ladx non ni xtsi-
ladzy xaa jkëëptyux meñ xaa
laañee ktsyooltyee meñ xaa
lo kiy.
39 Xyub xaa skan leñ ktoo
laañee xsyob meñ non ni
tsiñee chi xaa tu wagw
xyubpee xaa sob xaa laañee
kan meñ xaa.
40 Ni xla xaa lidzy kwnaa
viud, aan parñee këb meñ nii
tir buen xaa xsyo xaa chool
xaa tu lay nii xyaldy kaa. Por
ngo mastre ksaksi Dios xaa.

Tumi nii kwloo kwnaa viud alcansiy
(Lc. 21:1-4)

41 Lëë Jesús kwsob laañee
sob alcansiy xuy xaa xko meñ
tumi leñ alcansiy ni chan xaa
xtsiñ meñ rikw nii xko tub
yox tumi leñ alcansiy.
42 Tsiñee lëë tu kwnaa viud
nii tir prob ptsiñ, lëë me
kwloo chop centab cobre nii
xisy non leñ tu alcansiy.
43 Tsigo lëë Jesús kwtsyetsy
xpëëdscuel aan lëë xaa chëb lo
xaa:
—Nli xñen lo do nii nroobre
tumi nii kwloo kwnaa viud re
alcansiy que kchë nii kwloo
meñ.
44 Porque kchësy meñ xtee
tumi nii xkiiñtre lo meñ, per
lëë me lo xkyalprob me, lëë
me ptee kchësy tumi nii nseñ
me.

13

Lëë Jesús xñee nii lëë lidzy Dios nitylo
(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)

1 Tsiñee lëë Jesús pchoo
lidzy Dios, lëë tu xpëëdscuel
xaa chëb:
—¡Maestre, buy gaanoo
xaatke ngol kchë kyo gue ni
xaatke ngui kchë yu gue!
2 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—¿Chanoo kchë yu ngol re
lë? Per ni tu kyo kyaandy

lady xcombañero. Kchësyo nitylo.

Kyalnë nii tedy meñ
(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)

3 Loxsye ngo lëë Jesús si kiy nii lë Olivos aan lëë xaa kwsob chex kiy laañee nyoo lidzy Dios. Siko sob xaa tsi lëë Pedre, Jacob, Juan ni Ndresy kwnabtiits tsilaan lo xaa chëb:

4 —Chakladzy noo nii kñëël loo noo pa wor kak kchë nii kwneel. ¿Ni xa mod kyeeñ noo nii lëëw mer kak?

5 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—Kol kap cuent parñee ni tu cho jkëëtidy lëë do.

6 Por ndaly xaa nii jkiiñ lën kiid aan kñë xaa nii lëë xaa nak Crist, ni skëëti xaa ndaly meñ.

7 ’Tsiñee kon do nii lëë tily chak nëz re nëz rek, ktsyebty to, porque singo no nii kako. Per nitylody kaa kislyu.

8 Porque lëë kyedzy ktily lsa ni lëë xaa xñabey ktily lsa. Ni ndaly laañee kni xu ni lëë kpiñ tso. Lëë kchë kyalnë go tsigo kal bislo.

9 ’Ligier kol kak. Por lëë meñ tsikso lëë do lo xaa xñabey ni lëë meñ kiñ lëë do leñ ktoo. Ni lëë do tsinee lo xtisy ni lo rey por naa. Siko lëë do kñee xtitsaa lo xaa.

10 Por antes nii nitylo kislyu, lëë kchë meñ nii nche lo kislyu kon xtiits Dios nii xteelaa.

11 Ni pe tsinidy kik to nii dyon pe kñee do tsiñee lëë meñ tsini lëë do lo xaa xñabey, sink kol nee nii kñë Dios lo do wor go, porque lëdy to kñee, sink Kyalbini Ntson cheñ Dios kñee.

12 So tse nii lëë meñ kñabey kety betsy ni so tse nii misme pxosy meñ kñabey kety meñ. Ni so gaa tse nii lëë xaa wiñ kak niladzy pxosy aan lëë xaa kñabey kety xaa.

13 Kchësy meñ klëë lo do porñee xsoob to xtitsaa. Per deelñee kxekw to te do kchë lo kyalnë go, stelaa do.

14 ’Tsiñee kan do nii lëë nii ntseeb nii xnitylo noyak laañee nody nii kako, tsigo kchësy to nii no do Judea no nii kxooñ do tsëp to kiy. (Deel xlab to nrii, kol ktee nii kyeñ dow.)

15 Ni deelñee so do kik lidzy to tse go, kyejty to par pe kwii do.

16 Ni deelñee nche do tañ, kpikchedy to par tsikxi do xab to.

17 ¡Brob kchë kwnaa nii nak xiñ tse go o kwnaa nii xkadzy kaa xiñ!

18 Kol nab lo Dios nii kakty kchësy nrii mëë nii chak nal.

19 Porque tse go lëë meñ tedy kyalnë dox nii karty te meñ destye nii kwleek Dios kislyu, ni kpikchedre gaa kan meñ kyalnë dox ko loxsye tedyo.

20 Aan deelñee kuuñ ktopty Dios tiemp ko, ni tu cho telaady. Per lëëw kuuñ ktop xaa porñee xkëstyoo xaa meñ nii kwle xaa.

21 ’Deelñee cho kñë lo do tse go: “Kol kuy gaanoo, lëë Crist so nu”, o “Lëë gaa xaa so ske”, knilasty tow.

22 Por ndaly kchë xaa wnee xuuy nii kiid kñë lo do nii

lëë xaa nak Crist, ni kñë xaa
nii lëë xaa sëëdni xtiits Dios,
ni suuñtsyey xaa milagre ni
kyalntson parñee jkëëti xaa
meñ nii kwlel Dios deelñee
steedyo tiits.
23 Per lëë do ligier kol kak,
por lëën niyle lo do kchë nii
kak.

Lëë mguiy nii pxaal Dios kpikche
(Mt. 24:29-35, 42-44; Lc. 21:25-36)

24 'Tsi lëë kchë kyalnë dox
ko lox tedy, lëë lo ngbidz
jkyey, ni lëë mëë kyuuy,
25 ni lëë mëly kchingaa leñ
kpaa ni lëë kchë nii no leñ
kpaa kni.
26 Chëbak Jesús:
—Naa nii nakaa mguiy
nii pxaal Dios, lëë meñ kan
kchukën lo xkey con tu kyal-
wnabeyaa ni tu kyalntsonaa.
27 Lëën kxal xanglyaa tsik-
top kchësy meñ nii kwlelaa
tyubñaa lo kislyu.
28 'Kol kseedy xcuent yag
yegw: Tsiñee lëë xikwo xkë
peñ, aan lëë xiplago xchukë,
xyeñ do nii lëë xtiemp kyo
sëëd yob.
29 Singo gak tsiñee kan do
nii lëë kchë cos re noyak, syeñ
do nii lëën mer kyely.
30 Ni xñen lo do nii antes nii
tedy kchë meñ nii no natiemp
lëë kchë cos re kak.
31 Stedy kpaa ni stedy
kislyu, per lëë xtitsaa tejtyo.
32 'Per lëë tse nii kako ni
wor ni tu cho nandyo, ni
angly nii ncheno kpaa. Ni
naa nii nakaa mguiy nii pxaal
Dios nandyno. Xaktyee Tat
Tios nano.
33 'Ligier kol kwe ni kol
kwena por nandy to pa wor
tsitsib tse go.
34 Nak kchë nrii sinak tu
xaa nii no nëz tsi tu tañ sit,
aan antes nii kchoo xaa lëë
xaa xsaan tsiiñ nii kuñ catu
xmos xaa, ni lëë xaa xso tu
xaa nii kyënap chu puert.
35 Singo tsigo busy, kol
kwena, porque nandy to
pa wor klañ xpixwan yu,
deelñee xkyeysye lyuw, o
wrol gaa kyoolo, o worñee
gaa xpetsy nguidy kolo o
xyeñsye kaa taño.
36 Toontlaa kolpsye klañ
xaa aan jkaa do lo mgaal.
37 Nii xñe gakaa lo do xñen
lo kchësy meñ: Kol kwena.

14

Lëë xaa xñabey xyub xa jkaa Jesús
(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

1 Schop kpidz chak falt kak
paskw. Lo lni go chaw meñ
Israel kyaxtily nii xkyëdy
levadur. Lëë xaa nii xñabey lo
pxosy ni lëë maestre ley bislo
xyub mod dyon xa kñaasy xaa
Jesús par kuty xaa xaa.
2 Per lëë gak xaa xñee:
—Kñaasty no xaa na lni
parñee kak nxoldy meñ.

Lëë tu kwnaa xkyëëb aceit lo kik Jesús
(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

3 Lëë Jesús kwey Betania
lidzy Simoñ nii kwlañ kyalk-
its nii lë lepra. Lëë xaa sob
lo mezh noyaw xaa tsiñee lëë
tu kwnaa ptsiñ noy tu bot.
Kaktsësyo tub clasy aceit nii
xlyaa nex. Tir nyazh non

clasy aceit ko. Lëë me pxaly bot ko aan lëë me kwtëëb aceit nii xlyaa nex ko lo kik Jesús.
4 Per no bla xaa nii nche siko blëë aan xñee xaa lo xcombañer xaa:
—¿Penak lika kwxiñ aceit nii xlyaa nex re?
5 Nchilopee ndyow mansye tson kyoow denario par kak meñ prob yudar.
Aan blëë xaa lo kwnaa go.
6 Per lëë Jesús chëb:
—Kol ksaan me. ¿Penak chisyeedy to me? Buen beeñ me.
7 Por tugak gon kan do meñ prob, aan schiloo gaa kuñ do meñ prob yudar tsiñee klyaño styoo do, per naa gon lëdy tugak tson lady to.
8 Lëë kwnaa re beeñtsyey nii pchilootyee lo me. Lëë me kwtëëb aceit nii xlyaa nex re ladyaa parñee tsel xixkwaa xcuerpaa tse nii lëën jkyeetsy.
9 Nli xñen lo do nii kchë laañee kluuy meñ xtiits Dios nii xteelaa tyub lo kislyu, lëë meñ kutiits nii beeñtsyey kwnaa re parñee ksaladzy meñ me.

Lëë Judas xyub xa jkaa Jesús ña xaa xñabey
(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

10 Lëë tu xpëëdscuel Jesús nii pcholë Judas Iscariote kunee lo xaa nii xñabey lo pxosy parñee këb xaa dyon xa jkaa Jesús.
11 Tsiñee lëëw biñ xaa xñabey, per nli busy ble xaa, aan lëë xaa chëb nii stee xaa tumi lo Judas. Tsigo lëë Judas bislo byub dyon xa jkaa Jesús lo xaa xñabey.

Lëë Jesús chaw xtsee ksa xpëëdscuel
(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1Co. 11:23-26)

12 Tse nii chislo lni nii chaw meñ Israel kyaxtily nii xkyëdy levadur, ni tse nii chuty meñ mëkwxiily nii ktyaaw paskw, lëë xpëëdscuel Jesús kwnabtiits chëb:
—¿Pa chakladzyoo nii kyokuuñloo noo nii tyaaw xtsee no na paskw?
13 Tsigo lëë Jesús pxaal chop xpëëdscuel chëb xaa:
—Kol tsi leñ kyedzy. Siko lëë do kan tu xaa nii noy tub che nis. Kol tsinal xaa,
14 aan laañee sëëb xaa, kol këb lo xpixwan yu: "Lëë maestre xñabtiits: ¿Pa sob yu laañee kaw xtseen na paskw ksa xpëëdscuelaa?"
15 Lëë xaa kluuy tu yu ngol nii sob kik lidzy xaa, xixkwaalew. Siko kol kuuñlo nii tyaaw xtsee no.
16 Lëë xpëëdscuel xaa si. Tsiñee lëë xaa ptsiñ leñ kyedzy, lëë xaa kon xaa go sinak nii chëëbpee Jesús, aan lëë xaa bislo beeñlo xaa nii kaw xtsee xaa paskw.
17 Tsiñee lëë lyu pkyey lëë Jesús ptsiñ leñ yu go ksa xpëëdscuel xaa.
18 Lëë xaa nche sob lo mezh kayaw xaa, tsiñee lëë Jesús chëb:
—Xyeñpaa nii misme tu do jko naa ña xaa xñabey.
19 Tsigo mban ptee styoo ksa xpëëdscuel Jesús aan lëë

xaa bislo tuga xaa xñabtiits
xñee xaa:
—¿Pe lëdy naaw?
20 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—Tu xaa nii no lady ksa tsi-
ipchop tow. Lëë xaa noyaw
leñ tu kyonaa.
21 Naa nii nakaa mguiy nii
pxaal Dios, lëë meñ kuty naa
ni lëën teedy kaa kchë nii no
teedyaa sinak nii këpeew leñ
kitsy nii kë xtiits Dios. Per
¡brob xaa nii jko naa ña xaa
xñabey! Masy buen nyi xaa
nyaldy xaa.
22 Aan mentre lëë xaa
ncheyaw, lëë Jesús kwseñ
kyaxtily, aan loxsye pteedy
xaa skizh lo Dios, lëëw beeñ
grol xaa aan lëëw pteedy xaa
lo xpëëdscuel xaa chëb xaa:
—Kol kawo, xcuerpno.
23 Ni lëë xaa kwseñ tu vas
nii no viñ, aan loxsye ptee
xaa skizh lo Dios, lëëw ptee
xaa kow xpëëdscuel xaa.
24 Tsigo lëë xaa chëb:
—Tu cheñaa nrii kow
do. Lëëw kxee parñee kak
nyoo nii xkëstyoon lëë do ni
xkëstyoon kchësy meñ.
25 Nli xñen lo do nii kidraa
viñ axte ktsiñ tse nii kin viñ
kub kpaa laañee sob Dios.

Lëë Pedre xñee nii ksaandy xaa Jesús
(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

26 Loxsye biily xaa lëë xaa
si kiy nii lë Olivos.
27 Siko lëë Jesús chëb:
—Kchësy to ksaan naa. Sin-
rii xñee leñ kitsy nii kë xti-
its Dios: “Lëën kuty meñ nii
xkyënap mëkwxiily, aan lëë
ma kchoots klyaal.”
28 Per tsiñee lëën kpañ,
kloon ka Galilea lo do.
29 Tsigo lëë Pedre chëb:
—Nikxe kchësy xcom-
bañeraa ksaan lii, per naa
ksandyaa lii.
30 Per lëë Jesús kwëb chëb:
—Nli xñen lool nii na ky-
ool kazh, antes nii jkwetsy
nguidy kol chop vuelt, lëël
këb nii xyuumbeydyoo naa.
31 Per lëë Pedre tugak
kwnee:
—Nikxe ketynin lii, këbtyaa
nii xyuumbeydyaa lii.
Aan ksa xpëëdscuel xaa
kwnee singo.

Lëë Jesús chutiitsni Dios Getsemaní
(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

32 Loxsye ngo lëë xaa ptsiñ
tu laañee lë Getsemaní, aan
lëë Jesús chëb lo xpëëdscuel:
—Kol sob nu mentre lëën
kakutiitsni Dios.
33 Lëë xaa sini Pedre, Ja-
cob ni Juan, aan lëë xaa bislo
pteenë xaa ni mban kok xaa,
34 ni lëë xaa chëb:
—Mban xtee kyalkuty sty-
oon. Kol kwës nu dyon aan
kol kwena.
35 Tsigo lëë Jesús si par
kaan xisy wiñ, lëë xaa kot
ndooslo lo lyu, aan lëë xaa
kwnab lo Dios nii xaatsye
ntsiñdy kyalnë go,
36 xñee xaa:
—Tat Tios, par lool kchësyo
xchilo. Pteelaa naa lo kyalnë
re. Per kuuñtsyeydyoo nii
chakladzyaa, sink nii chak-
ladzyoo.
37 Tsi lëë xaa bikche lëë ksa
tson xpëëdscuel xaa nii kuni
xaa nche nixyesy. Ngo nii lëë
xaa chëb lo Pedre:

—Simoñ, ¿nixyesyoo lë? ¿Pchilody nawen siquier xisy wiñ nsyob naal?

38 Kol kaa na ni kol kutiitsni Dios parñee jkaaldy xaatox to. Ndaan no styoo do, per lëë lady to mban now.

39 Lëë xaa si stub, aan lëë xaa bitiitsni Dios. Misme tiits nii kwnee gak xaa klo kwnee xaa stub.

40 Tsiñee lëë xaa bikche, lëë xpëëdscuel xaa nche nixyesyak, porñee lika xtiib lo xaa lo mgaal. Aan nandy xaa pe këb xaa.

41 Lëë xaa kwey stub. Lëëw byoon gaa vuelt. Lëë xaa chëb:

—¿Pe bii nche nixyesy to nawen ni nche kxiladzy to? Lëëw na, lëë wor kutsiñ nii lëë mguiy nii pxaal Dios jkaa ña meñ ngoptol.

42 Kol tsische, kol tsoo, por lëë xaa nii jko naa ña xaa xñabey sëëd kexle.

Lëë meñ xñaasy Jesús
(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

43 Lëë Jesús bii nonee tsiñee lëë Judas, tu xaa nii wi kwyo lady xpëëdscuel xaa, ptsiñni tubtsoon meñ nii noy spad ni yag. Lëë meñ nii xñabey lo pxosy, ni maestre ley, ni meñ kol pxaal kchësy meñ go.

44 Lëë Judas chëb kazh lo meñ go:

—Xaa nii nagon kawaa tu pxit kwesy, xaa gow. Kol naasy xaa aan kol koy xaa. Klaady to xaa.

45 Singo big xaa lo Jesús chëb xaa:

—Maestre.

Ptee gaa xaa tu pxit kwesy Jesús.

46 Tsigo lëë meñ kwnaasy Jesús aan lëë meñ biy xaa.

47 Per lëë tu xaa nii so siko kwlii xispad aan lëë xaa pchug tyag tu xmos xaa nii xñabey lo pxosy.

48 Tsigo lëë Jesús kwnabtiits lo meñ chëb:

—¿Penak nii sëëdnaasy to naa con spad ni con yag, sinak nawen nyakaa tu ngbaan?

49 Ksatyee tse kwson lady to leñ lidzy Dios beeñ ksedyaa meñ, aan kwnaasty to naa. Per lëë kchësy nrii chak parñee teedyaa nii kë leñ xkitsy Dios.

50 Tsigo so gak Jesús. Lëë xpëëdscuel xaa pxooñ.

51 Per lëë tu xaa yeeñ sinal, mbixsye xaa tublë ladx, aan lëë meñ kokladzy nyaasy meñ xaa,

52 per lëë xaa blaa ladx ko aan lëë xaa pxooñ nëb kidy xaa.

Lëë Jesús so lo xaa xñabey
(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

53 Tsiñee lëë meñ ptsiñni Jesús lo xaa nii mastre non lo pxosy, lëë kchë xaa nii xñabey lo pxosy, ni xaa kol ni maestre ley ptyop.

54 Ni nikxe gaa sit sit kunal Pedre, per lëë xaa ptsiñ axte lo xley xaa nii mastre non lo pxosy, aan lëë xaa kwsob xtsëë xaa chu ki ksa xaa xaa nii xkyënap lidzy Dios.

55 Lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni kchë xaa non xyub dyon pe jkëëkiy xaa Jesús

parñee kñab xaa kety Jesús. Per ptsyoldy xaa pe nguëëkiy xaa xaa.
56 Porque nikxe ndaly meñ pkots tiits kizh xaa, per xaal xaal kwnee cad meñ.
57 No meñ kuso pkëëkiy xaa cos nii nlidy kwnee xaa, xñee meñ:
58 —Ptsyon noo kwnee xaa nii lëë xaa knitylo lidzy Dios nii psaa meñ lo kislyu re aan tsonak kpidz me lëë xaa ksaalo stu nii ksaady meñ lo kislyu re.
59 Per ni tu meñ nii kwnee së lidy xtiits.
60 Tsigo lëë xaa nii mastre non lo pxosy kwso groltyee lady meñ aan lëë xaa kwnabtiits lo Jesús chëb xaa:
—¿Penak nii xñeedyoo? ¿Pe nli kchë nii xkëëkiy meñ re lii?
61 Per kwneedy Jesús. Tsesy kwso xaa. Ni tu pe chëbty xaa. Tsigo lëë xaa nii mastre non lo pxosy bikche kwnabtiits stub chëb:
—¿Pe nli nii lii nak Crist, mguiy nii no kxaal Dios?
62 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Nliw, naa nak mguiy nii pxaal Dios. Ni sanak to lëën sob kwi Dios nëzli, ni tsiñee lëën kchukë lo xkey kyelyaa lo kislyu re stub.
63 Tsiñee lëë xaa nii mastre non lo pxosy biñ ngo, lëë xaa pchos xab xaa porñee singootyee blëë xaa aan lëë xaa chëb:
—¿Pa jkiiñre gaa no meñ nii jkëëkiy xaa?
64 Lëë do gon biñ xaatee ntseeb kchë tiits nii kwnee xaa. ¿Pe në do dyon xa kak xaa?
Tsigo kchësy meñ chëb no nii kety xaa.
65 Wor go kazh lëë meñ bislo pchoo mxeñ xaa, ni lëë meñ ptse lo xaa, aan loxsye xtee meñ cheñ xaa, xñee meñ:
—¡Kwnë dyon cho kwtiñ lii!
Ni lëë xaa nii xkyënap leñ lidzy Dios byaasy lo xaa.

Lëë Pedre xñee nii xyuumbeydy xaa Jesús
(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)

66 Lëë Pedre so lo ley tsiñee lëë tu kwnaa nii xkyë xtsiiñ xaa nii mastre non lo pxosy kwtedy.
67 Aan tsi lëë me kon nii lëë Pedre no ktsëë chu ki, lëë me buy lo xaa aan lëë me chëb:
—Wil lë kwënal Jesús meñ Nazaret.
68 Tsigo lëë Pedre chëb:
—Lëdyo, xyuumbeydyaa meñ go ni nandyaa pe cos xñeel.
Aan lëë xaa pchoo ley laañee xsyëëb meñ. Tsigo lëë tu nguidy kol pkwetsy.
69 Lëë kwnaa go buy lo Pedre stub aan lëë me bislo bititits mew lo meñ xñee me:
—Wi meñ gue nak ksa Jesús.
70 Per lëë xaa bikche gak chëb xaa lëdyo. Kok xtsedyako lëë meñ nii nche siko chëb lo Pedre stub:
—Nli gaa na wil lë nak ksa Jesús, porque xaa Galilea nakoo.
71 Tsigo lëë Pedre bislo xkon Dios xñee:
—Xyuumbeydyaa xaa gue. Nandyaa cho xñee do.

72 Aan wor go kazh lëëw
pchop vuelt nii lëë nguidy
kol no jkwetsy, lëë Pedre gaa
psaladzy nii chëb Jesús lo xaa:
“Antes nii jkwetsy nguidy kol
chop vuelt, lëël këb nii xyu-
umbeydyoo naa tson vuelt.”
Ngo nii lëë xaa bislo biiñ xaa.

15

Lëë Jesús so lo Pilat
(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

1 Tsiñee lëë lyu byaani lëë
xaa nii xñabey lo pxosy, ni xaa
kol, ni maestre ley ni kchësy
xaa non ptyop. Lëë xaa pxi-
tuu Jesús aan lëë xaa kuni xaa
lo Pilat.
2 Lëë Pilat kwnabtiits lo
Jesús chëb:
—¿Pe lii nak xrey meñ Is-
rael?
—Lii në nii naaw —chëb
Jesús.
3 Ndaly nii pkëëkiy xaa nii
xñabey lo pxosy xaa.
4 Lëë Pilat bikche kwnabti-
its lo xaa chëb:
—¿Penak nii xñeedyoo? Buy
gaanoo blaktre nii xkëëkiy
kchë xaa gue lii.
5 Per ni tu pe kwneedy
Jesús. Tsi kon Pilat ngo,
ntseeb psee styoo xaa.

Lëë Jesús no skiib par kety xaa
(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

6 Mer lni xlaa Pilat tu xaa
nii no skiib, tu xaa nii kñab
meñ kyedzy.
7 Lëëtyee leñ tse go lëë tu
xaa nii lë Barrabás no skiib
ksa stubla xaa ntseeb porñee
kukyeety xaa meñ worñee
ptilyni xaa xaa xñabey.
8 Lëë meñ kunab lo Pilat nii
klaa xaa tu xaa nii no skiib
sinak nii chuuñtsyey xaa cad
iz.
9 Tsigo lëë Pilat kwëb chëb:
—¿Pe chakladzy to nii klaan
xrey meñ Israel?
10 Porñee byeñ xaa nii por
kyalmbidy kwnaasy xaa nii
xñabey lo pxosy Jesús.
11 Per lëë xaa nii xñabey lo
pxosy pkiily meñ parñee kñab
meñ laa Barrabás.
12 Lëë Pilat kwnabtiits
chëb:
—¿Xa kuñaa xaa nii xñee do
xrey meñ Israel tsigo?
13 Tsigo kchësy meñ
kwchuptsyë xñee:
—¡Pkëë xaa lo crusy!
14 Tsigo lëë Pilat chëb:
—¿Per pe cos nak xtol xaa?
Per lëë meñ bikche
kwchuptsyë stub xñee:
—¡Pkëë xaa lo crusy!
15 Tsigo lëë Pilat, como
kokladzy xaa nyaan buen xaa
lo meñ, lëë xaa blaa Barrabás.
Aan loxsye kwnabey xaa
ptee meñ cheñ Jesús, lëë xaa
kwloo xaa ña meñ nii jkëë xaa
lo crusy.
16 Lëë bla soldad kuni Jesús
chu yulyey aan siko lëë kchë
soldad ptyop.
17 Lëë xaa pkakw Jesús tu
ladx nixñë yë ni lëë xaa psoob
tu coron kitsy kik xaa.
18 Loxsye ngo lëë xaa bislo
kwchuptsyë xaa xñee xaa:
—¡Byinayk xrey meñ Israel!
19 Ni pxob soldad yag kik
Jesús, ni pchoo mxeñ soldad
xaa, ni psoxib xaa lo Jesús
sinak nii xsoxib meñ lo tu xaa
non.

20 Loxsye kwtsityni xaa
Jesús, lëë xaa kwlii ladx nixñë
yë go lady xaa aan lëë xaa
pkakw xaa mer xab xaa.
Tsigo lëë xaa sini xaa par jkëë
xaa xaa lo crusy.

Lëë soldad xkëë Jesús lo crusy
(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

21 Lëë tu xaa kyedzy Cirene
nii lë Simoñ bikche tañ. Ale-
jandro ni Rufo nak xiñ xaa.
Aan tsiñee lëë xaa kwtedy
kexka laañee nche meñ, lëë
soldad pkoy xoo xaa xicrusy
Jesús.

22 Lëë xaa kuni Jesús tu
laañee lë Gólgota. (Lëë tiits ko
nak sinak nii xñee ñe: Laañee
no tsit kik meñ kuty.)

23 Siko lëë xaa pteedy viñ
nii nots tub clasy kizh nii
lë mirra lo Jesús, per kowdy
Jesúso.

24 Loxsye ngo lëë xaa pkëë
xaa lo crusy. Ni lëë soldad
kwloo xab Jesús rif parñee
dyon pe cos kchal catu xaa.

25 Las nueve nak sily nii
pkëë xaa Jesús lo crusy.

26 Pkëë xaa blalan tiits kik
xicrusy Jesús laañee xñee pe-
nak kë xaa lo crusy, xñeew
sinrii: "Xrey meñ Israel."

27 Wi chop ngbaan kwë ksa
xaa lo crusy, tu xaa nëzli, stu
xaa nëzpeg.

28 Pkab Jesús lady meñ mal
sinak nii këpeew leñ kitsy nii
kë xtiits Dios.

29 Kchësy meñ nii xtyedy
laañee kë Jesús lo crusy xkot-
syetsy ni xtsiiy kik xñee:

—¿Pe chanlo na?, lii nii
xchonoo lidzy Dios aan
tsonak kpidz lëëw tse xsoblil
stub.

30 Pteelaa lii ni byety lo
crusy.

31 Singo gak kwtsityni xaa
nii xñabey lo pxosy xaa ni
maestre ley xñee xaa:

—Pteelaa xaa stu meñ, per
chilody kteelaa xaa lëë xaa.

32 No nii kyety xaly Crist
ke lo crusy nina kazh parñee
kniladzy no nii nli lëë xaa nak
xrey meñ Israel.

Aan axte wi chop ngbaan
nii kwë kwi xaa lo crusy
kwlootsyetsy xaa.

Xkyalkuty Jesús
(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

33 Tsiñee lëë xwe ngbidz
kol lëë kislyu pkyey aan lëëw
byaani axte las tres wor wtse.

34 Aan misme wor go lëë
Jesús kwchuptsyë xñee xaa:

—Eloi, Eloi, ¿lema sabac-
tani? (Tiits ko nak sinak nii
xñee ñe: Tat Tios, Tat Tios,
¿penak nii psaanoo naa?)

35 Lëë bla xaa nii nche siko
biñ nii kwnee Jesús aan lëë
xaa chëb:

—Kol kon gaa, profet Elías
xkwetsy xaa.

36 Tsigo lëë tu xaa nii so siko
lëënlëdy kujkadz tublë sponj
lo viñ la. Lëëw psoob xaa lo
tublë punt yag aan lëëw ptsig
xaa lo Jesús parñee nyi Jesúso,
xñee xaa:

—Kol ksaan xaa dyon pe
siid klity Elías xaa lo crusy.

37 Per lëë Jesús kwchuptsyë
nguiedzy aan lëë xaa kuty.

38 Ni lëë ladx nii kë leñ lidzy
Dios pchos nsoli.

39 Tsiñee lëë xaa nii xñabey
lo kchë soldad nii nche siko
kon xa kuty Jesús, lëë xaa
chëb:
—Nli nii Xiñ Dios nak mguiy
re.
40 Wi bla kwnaa nche sit
xuy. Lady kchë kwnaa go no
María Magdalena, ni Salomé,
ni Mariy. Xiñ Mariy nak Ja-
cob xaa nii nak xaa nyab ni
José.
41 Lëë ksa kwnaa re beeñ
xyudar Jesús worñee kwyo
xaa nëz Galilea. Ni ndaly
re kchë kwnaa nii ptsiñ
Jerusalén ksa Jesús nche siko.

Lëë Jesús xkyeetsy
(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

42 Tsiñee lëë tse go ptsye lëë
meñ no wxixkwaa par tse nii
xiladzy meñ lo tsiiñ.
43 Lëë José xaa kyedzy Ari-
matea kwloo valor lo aan lëë
xaa kunab xcuerp Jesús lo Pi-
lat. Wi xaa nak tu xaa non
Israel, ni wi gaa xaa këmbës
nii lëë Dios kñabey.
44 Ntseeb psee Pilat biñ xaa
nii lëë Jesús tse lox kuty. Lëë
xaa kwtsyetsy xaa nii xñabey
lo soldad parñee kñabtiits xaa
dyon pe nliw.
45 Tsiñee lëë xaa nii xñabey
lo soldad chëb nii nliw, lëë
Pilat ptee tiitspey tsiklity José
xcuerp Jesús lo crusy.
46 Tsigo lëë José kusi tublë
ladx rusy, lëë xaa blity
xcuerp Jesús lo crusy aan
lëëw pchal xaa ladx ko.
Loxsye ngo lëë xaa kujkeetsy
Jesús leñ tu paa nii ndeeñ lo
kyo. Ptse gaa xaa chu paa con
tu kyo.
47 Aan lëë María Mag-
dalena ni Mariy xñaa José kon
pa pkyeetsy Jesús.

16

Lëë Jesús xpañ
(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

1 Tsiñee lëë tse nii chak
wxiladzy kwtedy, lëë María
Magdalena, ni Mariy xñaa Ja-
cob, ni Salomé kwxii aceit nii
xlyaa nex par tsilo mew lady
Jesús.
2 Lëë byaani lyu silyga,
xlyañ lik ngbidz, lëë me tse
ptsiñ chu paa.
3 Xñeesy me lo xcombañer
me:
—¿Cho lë nii kob kyo nii
xoob chu paa na?
4 Per tsi lëë me buy, kon me
nii xoobtre kyo nii ntse chu
paa xlugaro.
5 Tsiñee lëë me kwsëëb leñ
paa, lëë me kon tu xaa xab
rusy nii sob nëzli, aan lëë me
ptsyeb ksa me.
6 Per lëë xaa xab rusy ko
chëb lo me:
—Ktsyebty to. Nanaa nii lëë
do xyub Jesús Nazaret, xaa
nii kwë lo crusy. Per lëë
xaa pañ, kindy xaa. Kol kuy
gaanoo nu pxoob xaa.
7 Kol kyey aan kol këb lo
xpëëdscuel me, per yuub lo
Pedre kol këb nii lëë Jesús tse
si Galilea. Siko lëë xpëëdscuel
me kan me sinak nii chëëbpee
me.
8 Tsigo lëë kwnaa go bi
wxooñ chu paa xisy me lo
tseb. Aan ni tu pe chëbty me,
porñee tir ptsyeb me.

Lëë Jesús xyaklo lo María Magdalena
(Jn. 20:11-18)

9 Loxsye pañ Jesús tse tminkw sily, lëë xaa byaklo klo lo María Magdalena. Leñ styoo kwnaa go kwlii xaa kadzy kyalbini mal penaadle.
10 Lëë me kuni tiits lo kchë meñ nii kwënal Jesús. Mbansye ncheyoon kchë meñ go.
11 Tsiñee lëë meñ go biñ nii lëë Jesús mbañ, ni biñ meñ go nii lëë Mariy kon xaa, bnilasty meñ gow.

Lëë Jesús xyaklo lo chop xpëëdscuel xaa
(Lc. 24:13-35)

12 Loxsye ngo lëë Jesús byaklo lo stu mod lo chop xpëëdscuel xaa nii no nëz si tañ.
13 Lëë chop xaa go kukni tiits lo stubla xpëëdscuel xaa, per bnilastyak xaaw.

Lëë Jesús xyaklo lo ksa tsiiptub xpëëdscuel
(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

14 Loxsye ngo lëë Jesús byaklo lo ksa tsiiptub xpëëdscuel. Lëëtyee lëë xpëëdscuel xaa nche sob lo mezh kayaw. Kwëntseeb Jesús lo xaa porñee singootyee nguiedzy styoo xaa ni porñee bnilasty xaa xtiits meñ nii chëb nii lëë Jesús pañ.
15 Ni chëb xaa:
—Kol tsi tyub lo kislyu aan kol kluuy xtiits Dios nii xteelaa kchësy lo meñ.
16 Kchë meñ nii kniladzy xtiits Dios ni chobnis telaa lo xtol, per lëë meñ nii knilasty xtiits Dios, lëë meñ go nitylo lo xtol.
17 Kyalntson re kuuñtsyey meñ nii xniladzy xtiits Dios: Con xtitsaa kwii meñ kyalbini mal ni kñee meñ stu tiits kub,
18 ni nikxe gaa señ meñ go mëël ni ki meñ go ngwaan, pe kakty meñ go. Ni tsi lëë meñ go kxob ña lady meñ xsyaknë, lëë meñ xsyaknë kyak.

Lëë Jesús xyëp kpaa
(Lc. 24:50-53)

19 Loxsye kwnee Jesús lëë xaa byëp kpaa aan lëë xaa kwsob kwi Dios nëzli par kñabey xaa.
20 Tsigo lëë xpëëdscuel xaa pchoo xluuy xaa xtiits Dios laañee xtsiiñtyee xaa. Lëë Jesús beeñ xaa yudar. Ptee Jesús tiitspey beeñtsyey xaa kyalntson parñee kak nyoo nii nli xtiits Dios xluuy xaa.

Kitsy nii pkëë San Lucas

1-2 Tyux Teófilo. Lëën xal
kitsy re lool nii nakoo tu
xaa non parñee ksocueentaa
kchë nii kal kwtedy. Ndaly
xaa nojkëë kchë nii beeñtsyey
Jesucrist. Lëë meñ nii kono ni
xluuyo chutiits xa nako.
3 Lëë na win byub xa nak
kchë cos ko destye worñee
bislow, aan kwxaakaa nii
precisy kso xnëëz noo parñee
kxalno lool
4 parñee kaknan nyëël xa
nak kchë nii no kluuy meñ
lool.

Lëë angly xñee nii lëë Juan kaly

5 Lëë Herodes nak rey xtañ
meñ Judea tiemp nii kwyo
tu pxosy nii pcholë Zacarías.
Lady tub tiiy pxosy nii pcholë
Abías kwyo Zacarías. Sabely
pcholë tsiil xaa, lo xtiiy Aarón
sëëd me.
6 Psoob Zacarías xtiits Dios
chop tsiil. Por ngo ni tu cho
pchilody nlis kiy pe cos lo
xaa.
7 Per lëë xaa kol le chop xaa
aan pchilody nyap tsiil xaa
mëëd.
8 Lëë tu tse lëë xtiiy Zacarías
pchal sëëb leñ lidzy Dios,
9 aan nak xcostumbre px-
osy nii klo xko xaa rif parñee
kan xaa dyon cho sëëb lo
pkoog, aan lëëtyee Zacarías
pchal sëëb lo pkoog tsiko kox
yaal lo Dios.
10 Kchë meñ kwche ley
chool lay mentre lëë yaal
noyek.
11 Aan lëë tu xangly Dios
byaklo lo Zacarías lo pkoog.
Nëzli laañee noyek yaal
byaklo angly.
12 Tsiñee lëë Zacarías kon
angly, byeñdy xaa pe nyuñ
xaa aan tir ptsyeb xaa.
13 Per lëë angly chëb:
—Zacarías, ktsyeebtyoo,
por lëë Dios biñ nii xñaboo,
aan lëë tsiiloo Sabely kap tu
mëëd nii kcholë Juan.
14 Aan lëël kle ni ndaly gaa
meñ kle tsi lëë mëëd ko kaly.
15 Por tu xaa non kak xiñoo
lo Dios. Kidy xaa viñ ni kidy
xaa cos nii chuuñ ksudzy, ni
lëë Kyalbini Ntson sëëb leñ
styoo xaa antes nii kaly xaa.
16 Lëë xaa ktikche styoo
meñ Israel lo Dios.
17 Lëë xiñoo Juan tenech
lo Dios, ni siñee kwyo kyal-
bini leñ styoo Elías, tsow leñ
styoo xaa, ni sinak nii kwn-
abey Elías kñabey xaa, parñee
kisyaal xaa xtily meñ nii xti-
lyni xiñ, ni parñee ksoob meñ
ntseeb tiits. Singo mod lëë
xaa kluuy xa kyëmbës meñ
Dios.
18 Tsigo lëë Zacarías kwn-
abtiits lo angly chëb:
—¿Xa mod kniladzyaa
nii sak nrii cumplir? Por
kwyoxaa ni kwyox tsiilaa.
19 Tsigo lëë angly kwëb
chëb:
—Naa nak Gabriel. Lo Dios
tugak son, aan lëë xaa pxaal
naa syelynin tiits re lool.
20 Per lëë na como bni-
lastyoo tiits nii byelynin,
lëël kyaan ngop, aan chilody

kñeel axte tse lëë kchë nrii
kak cumplir.
21 Mentre lëë kchë ngo
kayak leñ lidzy Dios, lëë kchë
meñ nii nche ley xñee penak
nii no klyëë Zacarías lo pkoog.
22 Tsiñee lëë xaa pchoo,
pchilody nyee xaa, aan axte
tsigolye lëë meñ byeñ nii
no pe cos kon xaa lo pkoog,
xaktyee señ xko xaa aan
singo byaan xaa.
23 Tsi lëë nii no kuuñtsyey
Zacarías leñ lidzy Dios byal,
lëë xaa sey lidzy xaa.
24 Loxsye ngo lëë tsiil xaa
kok xiñ, aan kaay mëë pc-
hoody me lidzy me porñee
nladzy me:
25 "Lëë Dios bnee
kyalnsaak re lon parñee
ktelastraa tsiñee kan meñaa."

Lëë angly xñee nii lëë Jesús kaly

26 Tsiñee kok xoop mëë nii
nak xiñ Sabely, lëë Dios pxaal
angly Gabriel tu kyedzy nii lë
Nazaret. Galilea ngab kyedzy
ko.
27 Leñ kyedzy ko kwyo tu
kwnaa yeeñ nii pcholë Mariy,
aan lëë me pchootiñle par kt-
siilña me tu xaa nii lë José. Lo
xtiiy David sëëd José.
28 Lëë angly kwsëëb leñ
lidzy me aan lëë angly
pkëëptyux me chëb:
—¡Xle Dios lool ni lëë Dios
nakni lii!
29 Tsiñee lëë me kon angly,
ptsyeb me biñ me xtiits an-
gly, aan nladzy me penak nii
pkëëptyux angly me singo.
30 Per lëë angly chëb:
—Mariy, ktsyeebtyoo, por
xle Dios lool.
31 Lëël kak xiñ aan lëël kap
tu mëëd nii kcholë Jesús.
32 Tu meñ xñabey kak mëëd
ko aan Xiñ Dios nii sob kpaa
kolë meñ me, ni lëë Dios kaa
kso me kak me rey sinak
pxusykoltoo me David,
33 parñee kñabey me lo meñ
Israel aan iip kyaldy xkyal-
wnabey me.
34 Tsigo lëë Mariy chëb lo
angly:
—¿Xa kaapaa mëëd con bii
tusyaa?
35 Lëë angly chëb:
—Lëë Kyalbini Ntson kiid
lool, ni lëë xkyalntson Dios
nii sob kpaa kyab ladyoo
sinak nii nyako tu xkey. Por
ngo Xiñ Dios kak mëëd nii
kaly.
36 Ni wi gaa meñ liidzyoo
Sabely kap tu mëëd, nikxe nii
meñ kol me ni xñee meñ nii
chilody kap mëëd. Per lëëw
kok xoop mëë nii noy xiñ me,
37 por par Dios nody tu cos
nii kchilody kak.
38 Tsigo lëë Mariy chëb:
—Ña Dios non. Na
kuuñtsyeyaa nii kaklastyee
Dios. Loxsye ngo lëë angly
bi.

Lëë Mariy chikan Sabely

39 Leñ tse go lëënlëdy lëë
Mariy si tu kyedzy nii nche
nëz kiy Judea.
40 Aan tsiñee lëë me pt-
siñ lidzy Zacarías, lëë me
pkëëptyux Sabely.
41 Tsi lëë Sabely biñ nii lëë
Mariy xkëëptyux, lëë mëëd nii
so noy me bni leñ styoo me,
aan wor go kazh lëë Kyalbini
Ntson kwsëëb leñ styoo me.

42 Tsigo nguiedzy kwnee
me chëb me:
—Ni tu kwnaa karty
kuuñlay Dios sinak beeñlay
Dioosoo, ni sinak beeñlay
Dios xiñoo.
43 ¿Cho nakaa parñee kiid
kan xñaa Xiñ Dios naa?
44 Por siikñee biñaa nii lëël
xkëëptyux, lëë xiñaa ble aan
lëë me bni leñ styoon.
45 Dichoosoo nii bni-
ladzyoo nii sak cumplir kchë
nii në Dios lool.
46 Tsigo lëë Mariy chëb:
Tyub styoon xlen lo Dios.
47 Ni xle xkyalmbañaa lo Dios
nii pteelaa naa.
48 Por lëë Dios psooblo naa
nii nakaa tu kwnaa
ndoladzy,
aan destye natse lëë meñ kñë
lon dichoosoo.
49 Por ndaly kyalnsaak nii no
kneetsy Tat Tios lon.
Ntson Tat Tios.
50 Ni tugak kaa xkëstyoo Dios
meñ nii xsoob xtiits
me.
51 Con xkyalwnabey Dios
bnitylo me kchë nii
nyuuñtsyey meñ nyaa.
52 Lëë me kwlii kchë meñ
xñabey,
ni lëë me blisklaa kchë meñ
ndoladzy.
53 Lëë me ptee nii pkiiñ lo
meñ nii no lyaadzy,
aan psonëz me meñ rikw sin-
gosy.
54 Beeñ me meñ Israel nii
ngab lo me yudar,
ni psaanlasty me meñ Israel.
55 Por singo byaan me tiits
chop me pxusykoltoo
no Abraham ni xtiiy
Abraham nii nare kiid.
56 Tson mëë kwlës Mariy lo
Sabely. Loxsye ngo lëë me
sey lidzy me.

Lëë Juan Bautist chaly

57 Tsi lëë tse kutsiñ nii lëë
xiñ Sabely kaly, lëë me kop tu
mëëdpkiy.
58 Aan kchësy meñ nii no
kex chilidzy me ni meñ lidzy
me kutedy lo me porñee xle
meñ nii lëë Dios psaladzy me.
59 Lëë kwloxo xon kpidz,
lëë me kuni mëëd tsobey
mëëd, aan kokladzy meñ nii
ncholë mëëd Zacarías sinak lë
pxosy mëëd.
60 Per lëë xñaa mëëd chëb:
—Juan no nii kcholë mëëd.
61 Tsigo lëë meñ chëb:
—Per ni tu meñ liidzyoo
lëdy singo.
62 Lëë meñ kwnabtiits lo
pxosy mëëd con señ, parñee
këb xaa dyon xa kcholë mëëd.
63 Lëë pxosy mëëd kwnab
tublë table aan lëë xaa pkëë
lo table ko: "Juan kcholë
mëëd." Aan kchësy meñ psee.
64 Ni wor go kaazhkaa lëë
Zacarías pchilo kwnee stub,
aan lëë xaa bislo pteedy xaa
skizh lo Dios.
65 Kchësy meñ nii no kex
chilidzy xaa ptsyeb, ni kchë
kyedzy nii nche nëz kiy Judea
pso cuent meñ nii kok.
66 Aan kchësy meñ nii biñ
ngo xñee:
—¿Cho lë nii kak mëëd re tsi
lëë me kroob?
Por nyoo nii lëë Dios nakni
me.

Ti nii biily Zacarías

67 Lëë Kyalbini Ntson
kwsëëb leñ styoo Zacarías

aan lëë xaa kwnee nii psyaab
Dios styoo xaa, chëb xaa:
68 Skizh xDios meñ Israel,
por lëë xaa sëëd kteelaa
xkyedzy xaa.
69 Lo xtiiy David pchoo tu xaa
ndaan nii pxaal xaa
kteelaa lëë no.
70 Penaadle pxaal xaa tiits lo
xiprofet xaa chëb xaa
71 nii lëë xaa kla lëë no lo xaa
nii xtilyni lëë no ni lo
kchë xaa nii chaklasty
kan lëë no.
72 Ni nyoo nii pkëstyoo xaa
pxusykoltoo no.
Por ngo beeñ xaa cumplir
kchë tiits ntson nii
kwnee xaa.
73 Lo pxusykoltoo no Abra-
ham chëb xaa
74 nii lëë xaa kla lëë no lo
xaa nii xtilyni lëë no,
parñee ktsyebty no
ksoob no xtiits xaa,
75 ni ksaan no xtol no ni
kpañ no sinak xñabey
xaa parñee kchilo kpig
no lo xaa tyub nii kpañ
no.
76 Lëë lii, xiñ xiprofet Dios nii
sob kpaa kakoo,
por lii nech lo Dios parñee
kwiil nëz nii tedy xaa,
77 ni parñee këëboo lo meñ Is-
rael nii lëë Dios ktsily
xtol meñ go,
ni lëë xaa kteelaa meñ go lo
tol.
78 Porñee tir buen xDios no,
por ngo lëë xaa kxaal tu xaa
nii klyañ kpaa sinak
xlyañ ngbidz,
79 parñee ksaani xaa lo meñ
nii ncheno lo nguey,
ni kluuy xaa xa kpig no lo
Dios.
80 Lëë xaa wiñ go kwroob
aan nonsyke xtiits Dios kuni
kik xaa, ni tañ gaa kwyo xaa
axte tse nii lëë xaa kwnee lo
meñ Israel.

2

Lëë Jesús chaly
(Mt. 1:18-25)

1 Leñ tse go lëë xtisy Roma
nii pcholë César Augusto
kwnabey ktyop lë meñ nii no
kchë kyedzy nii ngab lo xaa.
2 Lëë Cirenio xñabey xtañ
meñ Siria worñee kwyaa cens
re.
3 Aan no nii kchësy meñ
kyey xkyedzy parñee mer
xkyedzy meñ jkab meñ.
4 Por ngo lëë José pchoo
kyedzy Nazaret nii ngab
Galilea par tsi xaa tu kyedzy
nii lë Belén nii ngab Judea.
Kyedzy ko koly rey David ni
lo xtiiy gaa rey David sëëd
José.
5 Lëë xaa kwey kyedzy ko
parñee siko jkab xaa chop xaa
Mariy, por lëë xaa merle kt-
siilña me ni lëë gaa me nak
xiñle.
6 Aan lëëtyee Belén nche
xaa tsiñee lëë tse kutsiñ nii lëë
xiñ Mariy kaly.
7 Siko koly xiñ klo Mariy,
aan loxsye pchal me mëëd
ladx, lëë me kwtiix mëëd
laañee xkyëtuu ma, porñee
ptsyoldy me posad.

Lëë angly xñee lo xaa nii
xkyënap mëkwxiily

8 Kexka chu kyedzy Belén
ptseñ bla xaa nii nche nap
xpëkwxiily.
9 Aan kolpsye lëë tu xangly
Dios ptsiñ lo xaa ni lëë xbini

Dios bibëly lo xaa aan tir pt-
syeb xaa.
10 Per lëë angly chëb:
—Ktsyebty to, por tiits nii
kuuñ kle styoo do ni styoo
kchësy meñ syelynin.
11 Lëë xaa nii këmbës to
kiid kteelaa lëë do koly leñ
xkyedzy David natse. Lëë xaa
nak Crist nii xñabey.
12 Tsiñee kan do tu mëëd
yeeñ nii nchal ladx nix laañee
xkyëtuu ma, lëë do kyeñ nii
nli tiits nii niyaa lo do.
13 Aan misme wor go lëë
tub yox angly byety kpaa par
ktee angly skizh lo Dios xñee
angly:
14 ¡Skizh Dios nii sob kpaa!
¡Xtee xaa xkyalnsaak xaa lo
kchë meñ nii xleni xaa
lo kislyu!
15 Loxsye byëp angly kpaa,
lëë xaa nii xkyënap mëkwxiily
chëb lo xcombañer:
—Kol tsoo leñ kyedzy Belén
tsiin tyon noo nii biidnë Dios
lo no.
16 Lëënlëdy lëë xaa si aan
tsiñee ptsiñ xaa, lëë xaa kon
Mariy ni José ni lëë xaa kon
mëëd yeeñ nii nix laañee
xkyëtuu ma.
17 Lëë xaa bitiits nii lëë
angly kukëb lo xaa cho nak
mëëd nii koly.
18 Aan kchësy meñ psee
biñ nii bitiits xaa nii xkyënap
mëkwxiily.
19 Per lëë Mariy iip bnity-
lasty Mariy kchë ngo, tugak
kwyow styoo me.
20 Lëë xaa nii xkyënap
mëkwxiily bi aan lëë xaa ptee
skizh lo Dios porñee kon xaa
ni biñ xaa kchë nii chëb angly
lo xaa.

Lëë Jesús chobey

21 Tse nii ptsiil mëëd xmal,
lëë mëëd kwyobey, aan lëë
mëëd pcholë Jesús, por destye
worñee karty kak xiñ Mariy,
lëë angly chëb xa kcholë
mëëd.
22 Tsiñee lëë Mariy kwte
lo kyalsyañ sinak xñabey
xley Moisés, lëë me kwey
Jerusalén par tsini me Jesús
leñ lidzy Dios.
23 Por leñ kitsy nii kë xley
Dios xñee nii kchësy mëëdpkiy
klo jkab lo Dios.
24 Lëë me kuksakon nii
xñabey xley Dios. Lëë ley xñee
nii schilo kokon meñ chop
ngog o chop kaa palom lo
Dios.
25 Tiemp ko kwyo tu xaa
nii pcholë Simeón leñ kyedzy
Jerusalén. Buen xaa ni psoob
xaa xtiits Dios ni kwëmbës
kaa xaa nii lëë Dios kteelaa
meñ Israel. Kokni Kyalbini
Ntson xaa.
26 Lëë Kyalbini Ntson chëb
nii kejty xaa deelñee kandy
xaa kiid Crist.
27 Lëë Kyalbini Ntson pxaal
Simeón lidzy Dios, aan tsiñee
lëë José ni Mariy ptsiñni Jesús
par kuuñtsyey xaa nii xñabey
ley,
28 lëë Simeón kwteetsy
Jesús aan lëë xaa ptee skizh
lo Dios chëb xaa:
29 Blaa na, Tat Tios, ketyaa,
por lëën kon nii lëël beeñ
cumplir xtiitsoo,
30 ni lëën kon gaa xaa nii ktee-
laa meñ,

31 ni kchësy kaa meñ nii nche
lo kislyu kan nii lëë xaa
pxaaloo.
32 Lëë xaa ksaani lo meñ sit,
ni lëë xaa ksoli meñ Israel.
33 Lëë pxosy Jesús ni lëë
xñaa Jesús psee biñ kchë nii
kwnee Simeón.
34 Aan loxsye beeñlay
Simeón xaa, lëë Simeón chëb
lo Mariy, xñaa Jesús:
—Tsiñee lëë mëëd re kñee
lo meñ Israel no meñ kpig lo
Dios, no gaa meñ ksaan Dios,
ni ndaly meñ klëë lo xaa.
35 Singo mod lëë kchë nii
xsya styoo meñ kak nyoo.
Kchë ngo ktsiñ leñ styool
sinak nii nyak tu cuchiy nii
kchug xkyalmbañoo.
36-37 Kwyo tu kwnaa nii
kwnee xtiits Dios. Ñan pcholë
me. Xiñ Fanuel nii sëëd lo
xtiiy Aser kok me. Tap kaly
ptsiiptap iz chap me. Ptsiilña
me, per xaktyee kadzy iz pañ
tsiil me, aan destye nii kuty
tsiil me, ksatyee tse chi me
lidzy Dios par kutiitsni me
Dios ni no tse chawdy me par
kuuñ ksak me Dios.
38 Lëë Ñan ptsiñ mer
worñee lëë Simeón nonee aan
lëë me pteedy skizh lo Dios
ni lëë me chëb lo meñ nii lëë
mëëd ko kteelaa meñ Israel.

Lëë pxosy Jesús sey Nazaret

39 Loxsye beeñtsyey pxosy
Jesús nii xñabey xley Dios,
lëë xaa sey par xkyedzy xaa.
Nazaret nii ngab Galilea nak
xkyedzy xaa.
40 Aan siko kwroob Jesús ni
siko ptee Dios kyalchak lo xaa
ni lëë Dios kokni xaa.

Lëë Jesús chutiitsni maestre

41 Ksatyee iz chi pxosy Jesús
paskw Jerusalén.
42 Por ngo, worñee lëë Jesús
kop tsiipchop iz, lëë xaa kwey
ksa xaa, por singo nak xcos-
tumbre meñ Israel.
43 Tsiñee lëë lni kwtedy,
lëë Mariy ni lëë José bi aan
byeñdy xaa nii lëë Jesús
byaan Jerusalén.
44 Nladzy xaa tse sey Jesús
lady meñ. Tu kpidz nder
kwsë xaa, per tsiñee konsye
xaa nii seydy Jesús lady meñ
nii xyuumbey xaa,
45 lëë xaa bikche sey xaa
Jerusalén sikyub xaa Jesús.
46 Axte kwloxo tson kpidz,
lëë xaa ptsil Jesús leñ lidzy
Dios. Lëë Jesús noyutiitsni
maestre.
47 Aan kchësy meñ psee biñ
kchë nii kwnee xaa.
48 Tsiñee lëë Jesús ptsil, psee
pxosy xaa, aan lëë xñaa xaa
chëb:
—Xiñ, ¿penak nii psaksil lëë
noo? Mban pkyëkyuub noo lii.
49 Tsigo lëë Jesús chëb:
—¿Penak kwëkyub to naa?
¿Pe nandy to nii mastre pre-
cisy kyën tsiiñ leñ lidzy Dios?
50 Per byeñdy pxosy Jesús
penak kwnee xaa singo.
51 Lëë xaa sey Nazaret ksa
xaa, ni lëë Jesús kaa psoob xti-
its pxosy, aan bnitylasty xñaa
xaa kchë ngo. Tugak kwyow
styoo me.
52 Siko kwroob Jesús ni siko
kwyo xkyalcheñ xaa aan ble
Dios ni ble meñ lo xaa.

3

Lëë Juan xluuy xtiits Dios
(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

1-2 Tsiiñle iz kok nii nak
Tiberio xtisy Roma worñee
lëë xiñ Zacarías nii pcholë
Juan bislo xluuy xtiits Dios.
Lëë Poncio Pilato xñabey xtañ
meñ Judea tiemp ko. Lëë
Herodes xñabey Galilea, lëë
betsy Herodes nii lë Felip
xñabey Iturea ni Traconite,
lëë Lisanias xñabey xtañ meñ
Abilinia, ni lëë Anás ni Caifás
nak pxosy nii mastre non.
Tiemp ko lëë Dios kwnee lo
Juan tañ.

3 Aan lëë Juan kukëb lo
kchë meñ nii no kexka chu
kiigwpee Jordán nii no nii
ktikche meñ styoo lo Dios ni
chobnis meñ, parñee ktsily
Dios xtol meñ.

4 Lëë Juan nak xaa nii
xseety profet Isaías worñee
pkëë xaa leñ xlibre xaa:

Son meñ tsiy xaa tsiñee lëë
xaa kñee lo meñ tañ,
këb xaa:
"Kol kxixkwaa nëz nii tedy
xaa nii xñabey.
Kol kwii tu nëz tubli.
5 Kchësy laañee kë yoo kyak-
tsë,
ni kchësy laañee sob kiy kyak
tubli,
kchësy nëz nii xtee vuelt
kchooli,
ni kchë kyeech nii no lo nëz
kyaktsë.
6 Ni kchësy meñ kan kiid xaa
nii kteelaa meñ."

7 Tsiñee lëë meñ xtsiñ par
kchoobnis Juan meñ, lëë xaa
xñee lo meñ:

—¡Nak to sinak mëël! ¿Cho
në nii lëë do telaa lo kyal-
ntseeb nii kxaal Dios?

8 Kol kpañ sinak xñabey
Dios parñee kak nyoo nii nli
lëë do ptikche styoo do lo
Dios. Kak nyaady to nii Abra-
ham nak pxosy to. Por nli
xñen schilo kuñ Dios kyo re
xiñ Abraham.

9 Ni lëë kiib yag kaa tse
so mbës parñee chug silu yag
nii xkyëdy nex, aan lëëw tso
lo ki. Singo ktsyool meñ nii
xtikchedy styoo lo Dios.

10 Tsigo lëë meñ chëb:

—Kwnë pe cos kuuñtsyeey
noo.

11 Lëë Juan chëb:

—Deelñee chap to chop nëz
ladx, kol ktee tub nëzo lo meñ
nii kindy xab. Ni deelñee
chap to nii ktyaaw, kol ktee
nii kaw meñ nii kindy pe
kaw.

12 Wi bla xaa nii xtop tumi
nii xyey Roma big chobnis,
aan lëë xaa chëb lo Juan:

—Maestre, lëë nook, ¿pe cos
kuuñtsyeey noo?

13 Lëë Juan chëb:

—Kol nab tumi nii nonguial
kñab to. Ksaksidy to meñ.

14 Wi bla soldad kwnabtiits
lo Juan chëb:

—Aan lëë nook, ¿pe cos
kuuñtsyeey noo?

Lëë Juan chëb:

—Klady to xcheñ meñ, ni
ktsebty to meñ, ni jkëëkiydy
to meñ deelñee karty pe kuñ
meñ. Kol tso conforme nii
chazh to.

15 Kchësy meñ psee biñ nii
kwnee Juan, aan nladzy meñ
neñdy lëë Juan nak Crist nii
no kxaal Dios.

16 Per lëë Juan chëb lo meñ:
—Nli naa xchoobnis lëë
do con nis, per lëë xaa nii
kiid tsiñee lëën kpi kchoobnis
meñ nii kniladzy xtiits Dios
con Kyalbini Ntson, ni lëë xaa
ksaksi meñ nii knilasty con
ki. Por mastre non xaa lon,
ni parñee sinchuñaa kxakaa
tuukidy lab xaa xkiiñdyaa.
17 No xpal xaa ña xaa par
kuñ nyë xaa xobxtily ni kwii
xaa tixob tublad. Lëë xaa kot-
sey xobxtily leñ ngoch, per
lëë xaa ksaay tixob lo tu ki nii
kyuuydy.
18 Ndaly mod kwnee Juan
lo meñ worñee bluuy xaa xti-
its Dios.
19 Axte lo rey Herodes
kwëntseeb Juan, chëb xaa:
"Nody nii tsonil Herodías, por
tsiil betsyoo Felip nak me."
Ni lëdy kaa por ngosy
kwëntseeb xaa lo Herodes,
sink wi por kchë cos mal nii
beeñtsyey Herodeso.
20 Per psaandy Herodes
xtol, sink lëëw beeñ ktyalyre
xaa worñee lëë xaa kwloo
Juan skiib.

Lëë Jesús xchobnis
(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

21 Wi Jesús kwchobnis
worñee no kchoobnis Juan
kchësy meñ. Aan mentre
noyutiitsni Jesús Dios, lëë
kpaa byaly
22 aan lëë xKyalbini Ntson
Dios sëëd sëëb sinak tu palom
byab lady xaa. Ni lëë xaa biñ
tsiy tu xaa nii xñee:
—Lii nak xiñaa. Xkëstyoon
lii. Naa kwlel.

Pxusykoltoo Jesús
(Mt. 1:1-17)

23 Kalyptsii iz Jesús worñee
lëë xaa bislo xluuy xaa xtiits
Dios. Nladzy meñ nii xiñ José
kok Jesús. Lëë José nak xiñ
Elí,
24 lëë Elí nak xiñ Matat, lëë
Matat nak xiñ Leví, lëë Leví
nak xiñ Melqui, lëë Melqui
nak xiñ Jana, lëë Jana nak xiñ
José,
25 lëë José nak xiñ Matatías,
lëë Matatías nak xiñ Amós,
lëë Amós nak xiñ Nahúm, lëë
Nahúm nak xiñ Esli, lëë Esli
nak xiñ Nagai,
26 lëë Nagai nak xiñ Maat,
lëë Maat nak xiñ Matatías, lëë
Matatías nak xiñ Semei, lëë
Semei nak xiñ Josec, lëë Josec
nak xiñ Judá,
27 lëë Judá nak xiñ Joanán,
lëë Joanán nak xiñ Resa, lëë
Resa nak xiñ Zorobabel, lëë
Zorobabel nak xiñ Salatiel,
lëë Salatiel nak xiñ Neri,
28 lëë Neri nak xiñ Melqui,
lëë Melqui nak xiñ Adi, lëë
Adi nak xiñ Cosam, lëë Cosam
nak xiñ Elmadam, lëë El-
madam nak xiñ Er,
29 lëë Er nak xiñ Jesús, lëë
Jesús nak xiñ Eliezer, lëë
Eliezer nak xiñ Jorim, lëë
Jorim nak xiñ Matat,
30 lëë Matat nak xiñ Leví,
lëë Leví nak xiñ Simeón, lëë
Simeón nak xiñ Judá, lëë Judá
nak xiñ José, lëë José nak xiñ
Jonam, lëë Jonam nak xiñ Eli-
aquim,
31 lëë Eliaquim nak xiñ Me-
lea, lëë Melea nak xiñ Mena,
lëë Mena nak xiñ Matata, lëë
Matata nak xiñ Natán,
32 lëë Natán nak xiñ David,
lëë David nak xiñ Isaí, lëë Isaí
nak xiñ Obed, lëë Obed nak

xiñ Booz, lëë Booz nak xiñ
Sala, lëë Sala nak xiñ Naasón,
33 lëë Naasón nak xiñ Ami-
nadab, lëë Aminadab nak xiñ
Admin, lëë Admin nak xiñ
Arni, lëë Arni nak xiñ Esrom,
lëë Esrom nak xiñ Fares, lëë
Fares nak xiñ Judá,
34 lëë Judá nak xiñ Jacob,
lëë Jacob nak xiñ Isaac, lëë
Isaac nak xiñ Abraham, lëë
Abraham nak xiñ Taré, lëë
Taré nak xiñ Nacor,
35 lëë Nacor nak xiñ Serug,
lëë Serug nak xiñ Ragau, lëë
Ragau nak xiñ Peleg, lëë Pe-
leg nak xiñ Heber, lëë Heber
nak xiñ Sala,
36 lëë Sala nak xiñ Cainán,
lëë Cainán nak xiñ Arfaxad,
lëë Arfaxad nak xiñ Sem, lëë
Sem nak xiñ Noé, lëë Noé nak
xiñ Lamec,
37 lëë Lamec nak xiñ Ma-
tusalén, lëë Matusalén nak
xiñ Enoc, lëë Enoc nak xiñ
Jared, lëë Jared nak xiñ Ma-
halaleel, lëë Mahalaleel nak
xiñ Cainán,
38 lëë Cainán nak xiñ Enós,
lëë Enós nak xiñ Set, lëë Set
nak xiñ Adán, aan lëë Adán
nak xiñ Dios.

4

Lëë Jesús chak preb
(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

1 Loxsye kwsëëb Kyalbini
Ntson leñ styoo Jesús, lëë xaa
bi chu kiigwpee Jordán, aan
lëë Kyalbini kuni xaa tañ.
2 Aan ksa choow kpidz nii
kwyo xaa tañ go pkaal xaatox
xaa. Ni tu pe tawdy xaa. Por
ngo, tsiñee lëë xaa kwlaañ,
3 lëë xaatox chëb lo xaa:
—Deelñee nli Xiñ Dios
nakoo, kwnabey nii kyak kyo
nii nche ske kyaxtily.
4 Per lëë Jesús chëb:
—Leñ kitsy nii kë xtiits Dios
xñee: “Lëdy nonsy kyaxtily
kaw meñ parñee kpañ meñ.”
5 Loxsye ngo lëë xaatox
kuni Jesús tu kik kiy aan
ketyle bluuy xaa kchë kyedzy
nii nche lo kislyu lo Jesús,
6 aan lëë xaa chëb:
—Snetsyaa kchë kyedzy ni
cos non nii no lo kislyu lool,
por lëë Dios bneetsyo lon aan
lëëw ktedyaa lo xaa nii klyañ
styoon.
7 Deelñee soxiboo lon, lëëw
knetsyaa lool.
8 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Leñ kitsy nii kë xtiits
Dios xñee: “Psoxib lo Dios
nii xñabey lii ni xtiits sye xaa
psoob.”
9 Lëë xaatox kuni xaa leñ
kyedzy Jerusalén, aan lëë
xaatox blëp xaa kik lidzy Dios
laañee mastre klaa, ni lëë
xaatox chëb lo xaa:
—Deelñee Xiñ Dios nakoo,
kwyas nu,
10 por leñ xkitsy Dios xñee:
“Lëë Dios kxaal xangly kakni
lii.
11 Lëë angly kñaasy lii con
ña, parñee lasty kyo niyoo.”
12 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Leñ xkitsyak Dios xñee:
“Kuñdyoo Dios nii xñabey lii
preb.”
13 Tsiñee konsye xaatox nii
chilodre kuñ xaa Jesús preb,
lëë xaa psaan Jesús tu tiemp.

Lëë Jesús xtsiñ xtañ meñ
Galilea
(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

14 No Kyalbini Ntson leñ
styoo Jesús, lëë xaa ptsiñ
Galilea, aan tyub tañ go
xseety meñ xaa.
15 Kchë ktoo nii kwtedy xaa
bluuy xaa xtiits Dios, ni kchë
gaa meñ kwyo xfavor xaa.

Psaldy meñ Nazaret Jesús
(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

16 Lëë Jesús kwey Nazaret.
Kyedzy ko kwroob xaa. Aan
lëë xaa kwey ktoo tse nii xi-
ladzy meñ Israel, por wal nii
singo nak xcostumbre xaa, ni
lëë xaa kwsoli par klab xaa
kitsy nii kë xtiits Dios.
17 Lëë xaa kwnaasy kitsy
nii pkëë profet Isaías aan lëë
xaa byub laañee xñee:
18 Lëë xKyalbini Ntson Dios
nakni naa,
por lëë xaa kwle naa par
kanin xtiits xaa lo meñ
mban.
Lëë xaa pxaal naa kaklaan
xaa nii no skiib,
ni kxalyaa lo meñ nii chandy,
ni kchoobladzyaa styoo meñ
nii no kyalnë.
19 Ni lëën syely këp lo meñ nii
lëë wor kutsiñ nii lëë
Dios kteelaa meñ.
20 Loxsye ptse Jesús libre,
lëëw pko xaa ña xaa nii xkyë
tsiiñ leñ ktoo aan lëë xaa kw-
sob. Kchë meñ nii nche siko
buy lo xaa.
21 Tsigo lëë xaa chëb lo meñ:
—Misme natse lëë kchë nii
blabaa lo do kok cumplir.
22 Kchë meñ kwyo xfavor
Jesús ni kchë meñ psee biñ
kchë tiits ngui nii kwnee
Jesús. Aan xñee meñ:
—¿Pe lëdy lëë xiñ José ngue
nayak?
23 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Neñdy snë do tiits re lon:
“Doctor, beeñ lii rmedy.”
Ni snë do lon: “Kchësy
nii ptsyon noo beeñtsyeyoo
leñ kyedzy Capernaum,
beeñtsyeyo xkyedzyoo.”
24 Ni lëë gak xaa chëb:
—Laañee xkaatyee xsal
meñ tu profet, per deelñee
meñ xkyedzy meñ nak
profet, xsaldy meñ xaa.
25 Nli xñen nii ndaly kwnaa
viud kwyo Israel xtiemp pro-
fet Elías worñee byabty kyo
tson iz grol, aan tyub tañ go
kwyo kpiñ.
26 Per ni tu lo kwnaa viud
nii no Israel pxaaldy Dios
Elías, sink lëë xaa pxaal Dios
lo tu kwnaa Sarepta nii ngab
Sidón.
27 Singo gak xtiemp pro-
fet Eliseo ndaly xaa nii by-
odz lady kwyo Israel, per ni
tu xaa byakty. Xaktyee tu
xaa Siria nii pcholë Naamán
byak.
28 Tsiñee lëë kchësy meñ nii
no leñ ktoo biñ ngo, per nli
busy blëë meñ lo xaa.
29 Aan lëë meñ kwlii xaa
kyedzy. Kuni meñ xaa tu kik
kiy klaa parñee kchon meñ
xaa siko. Chex kiy go nche
kyedzy.
30 Per lëë Jesús kwtedy lady
meñ aan lëë xaa si.

Xaa nii kwyo kyalbini mal
styoo
(Mr. 1:21-28)

31 Lëë Jesús kwey Caper-
naum nii ngab Galilea, aan tsi
lëë tse nii xiladzy meñ lo tsiiñ
kol, lëë xaa bluuy xtiits Dios
lo meñ.

32 Psee meñ biñ kchë nii
bluuy xaa, porñee si xñee xaa
xñabey xñee xaa.
33 Aan lëë tu mguiy nii no
tu kyalbini mal leñ styoo no
leñ ktoo. Lëë xaa kwchuptsyë
chëb xaa:
34 —Psaan noo. ¿Penak
xkaaloo lëë noo, Jesús
Nazaret? ¿Pe sëëd knitylool
lëë noo yak? Xyuumbeyaa lii
ni nanaa nii lii nak Xiñ Ntson
Dios.
35 Tsigo lëë Jesús kwëntseeb
lo kyalbini mal go, chëb xaa:
—¡Psuugw chuwoo aan
psaan mguiy gue!
Lëë kyalbini mal go pchon
mguiy go lyu, aan lëëw pchoo.
Ni tu pe beeñdyo mguiy go.
36 Kchësy meñ ptsyeb aan
xñee meñ:
—¿Xa nak kchë cos re? ¡Axte
lo kyalbini mal xñabey xaa re
aan lëëw xchoo!
37 Aan tyub tañ go masyke
lë Jesús xseety meñ.

Lëë Jesús chuuñ kyak
xñaatsaap Simoñ
(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

38 Tsi lëë Jesús pchoo ktoo,
lëë xaa kwey lidzy Simoñ,
aan lëë xñaatsaap Simoñ
xsyaknë, no me xlyëë. Aan
lëë xaa chëbo lo Jesús.
39 Lëë Jesús kwxinchuñ buy
lo me aan loxsye kwëntseeb
xaa lo xlyëë, lëëw pchoo ni lëë
gaa me kuxche beeñlo me nii
taw xaa.

Ndaly meñ xsyaknë byak
(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

40 Tsiñee lëë ngbidz
kwyaasy, lëë meñ kuni
kchëlo xaa xsyaknë lo Jesús,
aan lëë xaa pxob ña xaa kik
kchë meñ go, ni kchë gaa meñ
go byak.
41 Ni ndaly leñ styoo meñ
nii nche siko pchoo kyalbini
mal nii chuptsyë, xñee:
—Lii nak Xiñ Dios.
Per lëë Jesús kwëntseeb lo
kyalbini mal go. Blaady xaa
nyeew, porñee nan kchë kyal-
bini mal go nii lëë Jesús nak
Crist nii no kiid.

Lëë Jesús xluuy xtiits Dios
leñ ktoo
(Mr. 1:35-39)

42 Tsiñee lëë lyu byaani,
lëë Jesús kwey tublad chu
kyedzy laañee ni tu cho
kindy. Per lëë meñ kukyub
xaa, aan lëë xaa ptsil lo meñ.
Kokladzy meñ ngwëës meñ
xaa parñee mbidy xaa,
43 per lëë xaa chëb:
—No nii kateedyaa stubla
kyedzy par kluyaa xa nak
xkyalwnabey Dios, por par
ngo syelyaa.
44 Singo kwtedy Jesús xtañ
meñ Judea xluuy xaa xtiits
Dios kchë leñ ktoo.

5

Xaa nii kwnaasy ndaly mël
(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

1 Tu vuelt lëë Jesús so chu
nistoo nii lë Genesaret, aan
singootyee xtaagw kchësy
meñ nii chakladzy kon xtiits
Dios.
2 Lëë Jesús kon nii lëë chop
barkw nche nlety chu nis,
porñee lëë xpixwano no kiib
kyex nii xkaa mël.
3 Lëë Jesús kwyëp leñ tu
barkw nii nak xcheñ Simoñ,
aan lëë xaa kwnabey kwsosit
barkw chu nis. Loxsye ngo

lëë xaa kwsob leñ barkw aan
lëë xaa bluuy xtiits Dios lo
meñ.
4 Tsiñee lëë xaa lox kwnee
lo meñ, lëë xaa chëb lo Simoñ:
—Kuni barkw laañee nxity,
aan kol kchon xkyex to par
kñaasy to mël.
5 Tsigo lëë Simoñ chëb:
—Maestre, tyub kyool
pkyëë noo tsiiñ, aan bñaasty
noo mël. Per ya ke nii lii dyon
xñeew, lëën kchon kyex lo nis.
6 Tsiñee lëë xaa pchon kyex,
per nii ndaly mël busy pkaa,
axte pchos xkyex xaa.
7 Por ngo lëë xaa kwloo señ
lo xcombañer xaa nii no stu
leñ barkw parñee kuñ xaa go
xaa yudar. Lëë xaa go kwey
aan chop xbarkw xaa byak-
tsë axte xkiitsyo lo nis.
8 Tsiñee lëë Simoñ Pedre
kon kchë ngo, lëë xaa psoxib
lo Jesús aan lëë xaa chëb:
—Psaan naa, xey, por tu
ngoptol nakaa.
9 Singo chëb Simoñ porñee
ptsyeb xaa ksa xaa meñ nii
kon kchë mël nii kwnaasy
xaa.
10 Ni wi gaa Santiagw ni
Juan ptsyeb. Xiñ Zebedeo
nak xaa chop xaa. Ksa xaa
Simoñ xkyë tsiiñ. Per lëë
Jesús chëb lo Simoñ:
—Ktsyeebtyoo. Por destye
natse kñaastroo mël, sink lëël
kluuy xtitsaa lo meñ.
11 Loxsye psotsey xaa
barkw chu nis, nche gak kchë
xtsiiñ xaa, lëë xaa sinal Jesús.

Lëë Jesús chuuñ kyak tu
xaa xsyaknë
(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

12 Tu tse lëë Jesús so tu
leñ kyedzy, tsiñee lëë tu xaa
xsyaknë nii xyodz lady ptsiñ.
Lëë xaa psoxib ni lëë xaa pki-
itsy kë lyu kon xaa Jesús, aan
lëë xaa chëb:
—Xey, pe nëëdyoo beeñ
kyak naa.
13 Lëë Jesús pxob ña kik xaa
chëb:
—Chakladzyaa nii kyakoo.
Byak.
Wor go kazh lëë xaa nii xy-
odz lady ko byak.
14 Aan lëë Jesús chëb kazh
lo xaa:
—Ni tu cho lo këëbtylo, sink
byey aan kwey lo pxosy. Kuk-
sakon nii xñabey xley Moisés
parñee kaknan kchësy meñ
nii lëël byak.
15 Sisi gaa tse lëë meñ nii
chon nii chuuñtsyey Jesús
xtyaly, ni lëë meñ chijkëëtyag
xtiits xaa, ni lëë meñ chi par
kuuñ kyak xaa meñ.
16 Per ndaly vuelt xchooxso
Jesús par kutiitsni xaa Dios
laañee kindy meñ.

Lëë tu xaa xsyaknë xyak
(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

17 Lëë stu tse lëë bla xaa
fariseo ni bla maestre ley nii
sëëd nëz xtañ meñ Galilea,
ni Judea ni Jerusalén kusob
laañee no kluuy Jesús xtiits
Dios. Lëë Dios nakni Jesús.
Por ngo chuuñ kyak xaa xaa
xsyaknë.
18 Siko kuni meñ tu xaa
xsyaknë nii kë yag lo xaa.
Tyub lady xaa xsyaknë go ku-
too. Kokladzy meñ nsyëëbni
meñ xaa leñ yu par kix meñ
xaa lo Jesús.
19 Per pchilody ndyedyni
meñ xaa, porñee singootyee
ndaly meñ nche. Por ngo

lëë xaa kwyëp kik yu, aan
lëë xaa kwtob bla tej, aan
nëz laa nyaly go blity xaa xaa
xsyaknë go par ktsiñ xaa lo
Jesús.
20 Tsiñee lëë Jesús kon nii
xniladzy meñ nii ptsiñni xaa
xsyaknë go nii lëësy Jesús
chuuñ kyak meñ xsyaknë, lëë
Jesús chëb lo xaa xsyaknë:
—Xiñ, lëë kchë xtoloo bily.
21 Tsigo nladzy maestre ley
ni xaa fariseo: "¿Cho nak xaa
gue nii xko xaa falt lo Dios?
Dios sye xtsily xtol meñ."
22 Per lëë Jesús byeñ kchë
nii no ksya styoo xaa go aan
lëë xaa chëb:
—¿Penak nii xsya tol do?
23 Schilo këpaa lo meñ
xsyaknë: "Lëë kchë xtoloo
bily", ni schilo këpaa: "Kux-
che aan kwsë", per ¿chow
dyon mastre ngan?
24 Per lëën kluy lo do
gaanoo nii lëë mguiy nii
pxaal Dios lo kislyu kwaa
tiitspey parñee ktsily xaa xtol
meñ.
Loxsye ngo lëë xaa chëb lo
xaa nii kutoo go:
—Lool xñen, kuxche, blis
xtal aan byey liidzyoo.
25 Wor go kazh xña lo meñ
lëë xaa nii kutoo go kuxche,
lëë xaa blis xta xaa, aan lëë
xaa sey lidzy xaa, xtee xaa
skizh lo Dios.
26 Kchësy meñ nii nche siko
psee kon nii beeñtsyey Jesús,
aan lëë meñ ptee skizh lo Dios
xñee meñ:
—Tu kyalntson nrii ptyon
no natse.

Lëë Jesús xkwetsy Leví
(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

27 Loxsye ngo lëë Jesús bi
siko, aan lëë xaa kon tu xaa
nii xtop tumi nii xyey Roma.
Leví pcholë xaa go. Lëë xaa
sob laañee chikni meñ tumi.
Lëë Jesús chëb lo xaa:
—Tënal naa.
28 Lëë Leví kuso, aan nche
gak kchë xtsiiñ xaa, lëë xaa
sinal Jesús.
29 Lëë Leví beeñlo tu
niskwaan par Jesús. Aan
ndaly xaa nii xtop tumi nii
xyey Roma ni stubla meñ
kwsob kwi Jesús.
30 Por ngo lëë xaa fariseo
ni lëë maestre ley bislo
kwneenë xpëëdscuel Jesús,
chëb xaa:
—¿Penak nii chawni do ni
chini do ksa do xaa nii xtop
tumi nii xyey Roma ni meñ
ngoptol?
31 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—Xkiiñdy meñ nii ndaan
xaa nii chuñ rmedy, sink meñ
xsyaknë xkiiñ xaa nii chuñ
rmedy.
32 Syely kyubtyaa meñ
buen, sink lëën syely kyub
meñ nii no xtol parñee
kpikche styoo meñ go lo Dios.

Ndaly nii bitiits Jesús lo meñ
(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

33 Tsigo lëë meñ chëb lo
Jesús:
—Kchësy xaa nii no xlad
Juan gon ni xaa nii no xlad
xaa fariseo chawdy xaa par
kuuñ ksak xaa Dios, per lëë
xpëëdscueeloo masyke wagw
no xaa.
34 Lëë Jesús chëb:
—¿Pe mod lika nayak ksaan
xaa nii chi tu kyalwtsiilña

xkyon par kteenë xaa deelñee bii nche xaa nii ptsiilña?

35 Per sitsiñ tse nii lëë xaa ptsiilña kpi. Tsigolye nagon schilo ksaan meñ wagw par tso kyalnë meñ.

36 Lëë gak Jesús bitiits nrii lo meñ, chëb xaa:

—Ni tu cho xchugty tublë xab kub par kyëtë tu ladx yoox, por deelñee kchug meñ xab kub, lëëw xiñ, ni xtsiildy kaa ladx yoox nii kyëtëw ladx kub.

37 Ni xtyëëdy kaa nip kub leñ tu kyeg kidy nii kwyoxle, por lëë nip kub xchos kyeg yoox, aan lëëw xiñ chopo.

38 Por ngo no nii ktyëë nip kub leñ kyeg kub.

39 Ni ni tu cho chidy nip kub loxsye xtyoow nip nii pyexle, por kchë meñ xñee nii mastre nizh nip nii pyexle.

6

Lëë xpëëdscuel Jesús xchoow xobxtily tse nii chakty tsiiñ
(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

1 Lëë Jesús sitedy tu lo kwaakon tse nii xiladzy meñ lo tsiiñ. Aan lëë xpëëdscuel xaa pchoow xobxtily parñee kwii xaa xobxtily kaw xaa.

2 Per lëë bla xaa fariseo chëb lo xaa:

—¿Penak nii chuuñtsyey do tu cos nii nonguialdy kak tse nii xiladzy meñ lo tsiiñ?

3 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—¿Pe karty klab to kitsy nii xñee xa beeñtsyey rey David ksa xcombañer xaa worñee kwlaañ xaa?

4 Lëë xaa gon kwsëëb leñ lidzy Dios, aan lëë xaa taw kyaxtily nii nak lay ksa xcombañer xaa, nikxe nii nonsy pxosy nonguial kaw kyaxtily go.

5 Ni lëë gak Jesús chëb:

—Lëë mguiy nii pxaal Dios xñabey lo tse nii xiladzy meñ lo tsiiñ.

Mguiy nii mbañdy ña
(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

6 Lëë stu tse nii xiladzy meñ lo tsiiñ, lëë Jesús kukluuy xtiits Dios lo meñ leñ ktoo, aan lëëtyee lëë tu xaa xsyaknë nii mbañdy ñali no leñ ktoo.

7 Ni lëë maestre ley gaa ni lëë xaa fariseo nche kleetsy dyon pe syuuñ kyak Jesús xaa tse nii xiladzy meñ lo tsiiñ, parñee tso pe cos jkëëkiy xaa Jesús.

8 Per como nan Jesús pe cos no kik xaa go, lëë xaa chëb lo xaa nii mbañdy ña:

—Kuso aan kwso groltyee nu.

Lëë xaa xsyaknë go kwsoli.

9 Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo meñ:

—Kol në dyon pe nonguial kak buen tse nii xiladzy meñ lo tsiiñ, ote nonguial yak kak mal. ¿Pe nonguial dyon klaa no kety tu meñ, ote nonguial yak kteelaa no meñ?

10 Lëë xaa buy lo kchë meñ nii nche siko, aan lëë xaa chëb lo xaa xsyaknë go:

—Ptsiily ñal.

Lëë xaa xsyaknë go psoob xtiits xaa, aan lëë ña xaa byaktsey.

11 Per no xaa nii tir blëë, aan lëë xaa bislo bitiits xaa dyon xa ksaksi xaa Jesús.

Lëë Jesús xkwe xaa nii kak apostle
(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

12 Misme gak leñ tse go lëë Jesús kwey tu kiy, aan tyub kyool bitiitsni xaa Dios.
13 Tsiñee lëë lyu byaani, lëë xaa kwtsyetsy kchë xpëëdscuel xaa, aan lëë xaa kwle tsiipchop xaa nii kak apostle.
14 Lëë lë ksa xaa nii kwle xaa nrii: Simoñ, xaa nii kwloolë xaa Pedre, ni Ndresy betsy Simoñ, ni Santiagw, ni Juan, ni Felip, ni Bartolomé,
15 ni Mateo, ni Max, ni Santiagw xiñ Alfeo, ni Simoñ nii kwyo lady tub tiiy xaa nii pcholë Cananista,
16 ni Judas betsy Santiagw, ni Judas Iscariote, xaa nii pko Jesús ña xaa xñabey.

Ndaly meñ xsyaknë xyak
(Mt. 4:23-25)

17 Lëë Jesús byety kiy ksa apostle, aan lëë xaa kwlës tu lo letsy. Ndaly meñ nii no xlad xaa ptsiñ siko ni ndaly meñ Judea, ni meñ Jerusalén ni ndaly meñ nii no tyub chu nistoo nii lë Tiro ni Sidón ptsiñ. Kchësy meñ go kwey par jkëëtyag meñ go nii xluuy Jesús ni parñee kuñ xaa meñ go rmedy.
18 Beeñ kyak xaa kchë meñ nii no ksaksi kyalbini mal.
19 Kchë meñ kokladzy nsyeñ Jesús, porñee byeñ meñ nii lëë Dios ptee kyalwnabey lo xaa par kuuñ kyak xaa kchë meñ xsyaknë.

Kyalwle ni kyalnë
(Mt. 5:1-12)

20 Lëë Jesús buy lo xpëëdscuel aan lëë xaa chëb:
—Dichos to nii prob to, por lëë do sëëb laañee xñabey Dios.
21 ’Dichos to nii kindy pe kaw do nina, porque sitsiñ tse nii lëë do kyëly.
’Dichos to nii choon do nina, porque sitsiñ tse nii lëë do kxidzy.
22 ’Dichos to tsiñee kaklasty meñ kan meñ do, ni tsiñee kwii meñ do kyedzy, ni tsiñee kotsyetsy meñ do, ni tsiñee kpixladzy meñ kan do sinak nii nyak to tu xaa mal porñee xsoob to xtiits mguiy nii pxaal Dios.
23 Kol kle ni kol ko nguiool styoo do tse nii ktsyool do kchë ngo, por lëë Dios kizh lëë do tsiñee ktsiñ do kpaa. Ni siñee xsaksi gak meñ lëë do psaksi pxosy meñ kchë profet nii biid penaadle.
24 ’Chooksye lëë doy nii nak to rikw, por lëë do kwaal nii no jkaa do.
25 ’Chooksye lëë doy nii xlyaañdy to nina, por so tse nii lëë do tedy kpiñ.
’Chooksye lëë doy nii xidzy to nina, por so tse nii lëë do koon por kyalnë.
26 ’Chooksye lëë doy tsiñee xlisklaa meñ do, por singo gak blisklaa pxusykoltoo meñ kchë profet wnee xuuy nii biid penaadle.

Kyalwkëstyoo
(Mt. 5:38-48; 7:12)

27 ’Per lëën xñe lo do, kchësy to siñee xkëëtyag to xtitsaa, nii jkëstyoo do meñ nii xlëë lo do,

ni kuñ do kyalbuen lo meñ nii
chaklasty kan lëë do.
28 Kol ktikche tiits buen lo
meñ nii xkyë lo do, ni kol nab
nii kakni Dios meñ nii xkot-
syetsy lëë do.
29 Deelñee kiswee meñ
tublad kwesyoo, wi stublado
ptee kiswee meñ. Ni deelñee
no cho chakladzy kla xcha-
keetoo, blaa koy xaa wi
xmaankwoo.
30 Ni deelñee kñab meñ
tu cos lool, ptedyo. Ni
deelñee kla meñ tu cos lool,
kuuñkiydylo.
31 Kol kan meñ sinak chak-
ladzy to kan meñ do.

32 'Deelñee xaktyee meñ nii
xkëstyoo gak lëë do xkëstyoo
do, pa nondyo. Por singo gak
chuuñtsyey kchë meñ ngop-
tol.
33 Ni deelñee xaktyee gak
lo meñ nii buen lo do chuñ
do kyalbuen, pa nondyo. Por
singo gak chuuñtsyey meñ
ngoptol.
34 Deelñee xaktyee lo meñ
nii xyeñ do schilo kizh xkutiñ
do, pa nondyo. Por singo
chuuñtsyey meñ ngoptol.
Tsiñee xkutiñ xaa tu cos,
xkyëmbës xaa ktikche meñ
favor go.
35 No nii jkëstyoo do meñ
nii xlëë lo do, ni no nii kuñ
do buen. Ni no nii kutiñ
do cos, per kyëmbësty to nii
ktikche meñ favor go lo do,
tsiin nroobre nii jkaa do lo
Dios nii sob kpaa ni lëë gaa
to kak xiñ xaa. Buen xaa,
lëë xaa chakni meñ nii xsakty
styoo ni meñ mal.
36 Kol jkëstyoo meñ sinak
nii xkëstyoo Tat Tios lëë do.

Jkëëkiydy to meñ
(Mt. 7:1-5)

37 'Kseejty to meñ tsiin
kseejty Dios lëë do, ni
jkëëkiydy to parñee jkëëkiydy
Dios to. Kol knityladzy falt nii
xko meñ lo do tsiin ktsily Dios
xtol do.
38 Kol kteedy nii jkiiñ meñ
tsiin knee Dios nii jkiiñ do.
Lëë xaa ktiix nii kneetsy xaa
lo do aan axte kpixo chu me-
did. Sinak nii xtiixak to nii
xtee do lo xcombañer do ktiix
Dios nii kneetsy xaa lo do.
39 Aan lëë gak Jesús bitiits
nrii chëb:
—¿Pe schilo nawen kluuy
xaa ni xñady lo nëz lo stu
xaa nii chandy? ¿Pe lëdy
nayak sikyab xaa leñ tu ky-
eech chop xaa?
40 Mastre chak maestre
lo mëëdscuel, per tsi lëë
mëëdscuel lox xseedy, lëë xaa
chak sinak chak xmaestre
xaa.
41 '¿Penak xseel chanoo
tublë kizh wiñ nii no lo
betsyoo, aan xyeñdyoo nii
mastre ngol tublë yag nii no
lool?
42 ¿Xa kchilo këëboo lo
betsyoo: "Kwlës dyon, beetsy,
kwin kizh wiñ nii no lool",
deelñee xyeñdyoo nii mas-
tre ngol yag nii no lool?
Kseedyoo meñ, sink klo kwlii
yag ngol nii no lool, tsiin
kchilo kanoo par kwiil kizh
wiñ nii no lo betsyoo.

Por xnex yag kyuumbey meño
(Mt. 7:17-20; 12:34-35)

43 'Xkyëdy nex byodz lo yag
buen, ni kyëdy nex buen lo
yag nii buendy.

44 Por xnex yag xyuumbey
meñ yag. Xkyëdy yegw lo yak-
itsy, ni xkyëdy uv lo sars.
45 Tiits buen xñee xaa nii
buen no styoo xaa, per lëë
xaa mal, tiits mal xñee xaa,
porñee mal no styoo xaa. Ni
kchë gaa nii no leñ styoo meñ
xchoo chuw meñ.

Xaa nii xsoob tiits ni xaa nii xsoobtyo
(Mt. 7:24-27)

46 ’¿Penak xñee do nii naa
nak xaa nii xñabey lo do, aan
chuuñtsyeydy to nii xñen?
47 Lëën kniy cho nak sinak
meñ nii xkëëtyag xtitsaa ni
chuuñtsyey nii xñen.
48 Nak meñ go sinak tu xaa
nii kwteeñ nxity lo kyo par
tsaa lidzy. Aan tsiñee lëë
nis kok naal kiigwpee, lëë nis
kutsib axte chilidzy xaa, per
beeñ kxisty niso, porñee tsi-
itsy sobo.
49 Per lëë meñ nii xkëëtyag
xtitsaa aan chuuñtsyeydyo
nak meñ go sinak tu xaa nii
psaa lidzy nëb lo lyu aan
kwteeñdy xaa. Aan tsiñee lëë
nis kok naal kiigwpee, lëë
nis kutsib axte chilidzy xaa,
lëë nis pchon lidzy xaa aan
kazhka kwnitylow.

7

Lëë Jesús chuuñ kyak xmos soldad
(Mt. 8:5-13)

1 Loxsye kwnee Jesús lo
meñ, lëë xaa sey Capernaum.
2 Siko kwyo tu xaa nii
xñabey lo tubtsoon soldad
Roma, aan lëë tu xmos xaa
kwxaaknë. Tir xkëstyoo xaa
mos ko, per lëë mos no nëz
kyalkuty.
3 Tsiñee lëë xaa biñ nii lëë
meñ xsocuent nii chuuñtsyey
Jesús, lëë xaa pxaal bla xaa
kol nii xñabey lo meñ Israel
sinab nii tsikuuñ kyak Jesús
xmos xaa.
4 Lëë xaa kol go kwey aan
lëë xaa kwnab nii tsi Jesús,
chëb xaa:
—Chigal nii kuñoo soldad
xñabey re yudar,
5 por xkëstyoo xaa meñ
xkyedzy noo. Lëë xaa psaa
xiktoo noo.
6 Lëë Jesús sinal, per tsiñee
lëë xaa ptsiñ kex chilidzy sol-
dad nii xñabey, lëë soldad px-
aal bla xamigw kukëb lo xaa:
—Ko tsiiñdyaa lool, por cho
naktyaa parñee sëëboo leñ
lidzyaa.
7 Por ngo nii byaxtyaa
nyelyaa yuubaa lool. Pxaal
tiits parñee kyak xmosaa.
8 Por deel naa no xaa nii
mastre xñabey lon, lëë naa
lo soldad xñabeyaa. Tsiñee
xalaa tu xaa mandad chi xaa.
Tsiñee xkwetsy kaan tu xaa
chiid xaa. Singo gak xmosaa
tsiñee xñabeyaa nii kuuñtsyey
xaa tu cos, chuuñtsyey xaaw.
9 Psee Jesús biñ ngo, aan lëë
xaa chëb lo meñ nii nal xitsy
xaa:
—Nli xñen nii karty kanaa
tu meñ Israel nii kniladzy
Dios tyub styoo sinak xni-
ladzy xaa re.
10 Tsiñee lëë xaa nii kunee
lo Jesús ptsiñ chu yu, lëë mos
nii xsyaknë tselye byak.

Lëë Jesús chuuñ kpañ xiñ tu kwnaa viud

11 Loxsye ngo lëë Jesús si
tu kyedzy nii lë Naín ksa
xpëëdscuel aan ndaly meñ ku-
nal xaa.
12 Tsiñee lëë xaa ptsiñ kex
chu kyedzy, lëë xaa kon nii
lëë meñ sijkeetsy tu xiñgan tu
kwnaa viud. Mëëd tusy kok
xaa wiñ go lo xñaa, aan sin-
gootyee ndaly meñ sinal me
wkeetsy.
13 Lëë Jesús pkëstyoo kwnaa
go aan lëë xaa chëb lo me:

—Koondyoo.

14 Lëë xaa big kwseñ xaa
chu yaglan, aan lëë xaa nii
nxob yaño kwche tse. Loxsye
ngo lëë xaa chëb lo mëëd kuty
ko:

—Xaa wiñ, lool xñen, ¡kux-
che!

15 Lëë xaa wiñ nii kuty ko
kwsobli ni lëë xaa kwnee,
aan lëë Jesús psaan xaa lo
xñaa xaa.
16 Kchësy meñ nii kon ngo
psee ni ptee skizh lo Dios,
xñee:

—Lëë tu profet kwlañche lo
no, ni lëë Dios sëëd kuñ meñ
yudar.

17 Aan tyub Judea ni kchë
kyedzy nii nche nëz tañ go
bitiits meñ nii beeñtsyey
Jesús.

Meñ nii chini xtiits Juan Bautist
(Mt. 11:2-19)

18 Lëë xpëëdscuel Juan biti-
its kchë ngo lo Juan. Por
ngo lëë Juan kwtsyetsy chop
xpëëdscuel,
19 aan lëë Juan pxaal xaa lo
Jesús par kñabtiits xaa dyon
pe lëë Jesús nak xaa nii kx-
aal Dios, ote no nii yak bii
kyëmbës xaa.
20 Lëë xaa nii pxaal Juan
chëb lo Jesús:

—Lëë Juan Bautist pxaal lëë
noo par kñabtiits noo dyon pe
lii nak xaa nii kxaal Dios, ote
no nii yak bii kyëmbëës noo.

21 Wor go kazh lëë Jesús
beeñ kyak ndaly meñ
xsyaknë ni lëë xaa beeñ kyak
meñ nii no kyalbini mal leñ
styoo ni meñ nii xñady lo.

22 Tsigo lëë xaa chëb lo
xpëëdscuel Juan:

—Kol kyey, aan kol kutiits
kchë nii kon do ni biñ do lo
Juan. Kol këb nii lëë meñ nii
xñady lo chan, ni lëë meñ nii
në niy xsyë, ni lëë meñ nii
xyodz lady xyak, ni lëë meñ
nii xkwaat chon, ni lëë meñ
kuty xpañ, ni lëë kchë meñ nii
ni tu pe chapty xkëëtyag xtiits
Dios.
23 Ni kol këb: Dichos meñ
nii jkandy kik kan naa.

24 Tsiñee lëë xpëëdscuel
Juan bi, lëë Jesús bitiits lo
meñ cho nak Juan, chëb xaa:

—¿Pe cos kukuy do dyon
worñee kwey do tañ? ¿Pe
kukuy do tublë kizh nii nëz re
nëz rek xni me?
25 Aan deelñee kukuydy to
ngo, ¿pe cos kukuy do? ¿Pe
kukuy do tu xaa nii nakw
ladx non yak? Por nan do
gon nii lidzy sye rey no xaa
nii nakw ladx non ni xaa nii
mbëë mbañ.
26 Kol në dyon pe cos kukuy
do. ¿Pe kukuy do tu profet
yak? Deelñee tu profet gon
kukuy do, nli nii profet nak

xaa nii kukuy do, per mastre
non xaa.
27 Lëë Juan xseety kitsy nii
kë xtiits Dios laañee xñeew:
Lëën kxal tu xaa nii tenech
lool,
parñee kwii xaa tu nëz
tedyoo.
28 Lo kchë meñ nii noyaly lo
kislyu re xsobaa nii ni tu meñ
karty tsitsib sinak Juan. Per
lëë laa xñabey Dios kchë xaa
nii xisy non chuñ gan lo Juan.
29 Kchësy meñ pkëëtyag nii
kwnee Juan aan axte wi xaa
nii xtop tumi nii xyey Roma
byeñ xa nak xkyalwnabey
Dios. Por ngo lëë xaa kw-
chobnis lo Juan.
30 Per lëë xaa fariseo ni
maestre ley kwchobnisty
xaa lo Juan. Kwxaakty xaa
kyalnsaak nii pxaal Dios.
Chëb kaa Jesús:
31 —¿Cho nak sinak meñ nii
no natiemp dyon?
32 Nak meñ nii no natiemp
gon sinak chol xaa wiñ nii
xkwe kity laañee chak kiy aan
xñee xaa lo xcombañer xaa:
"Biily noo flaut aan byëëdy to,
ni biily noo ti nii së mban aan
biiñdyak to."
33 Por na nii biid Juan xñee
do nii kyalbini mal no leñ
styoo xaa, porñee tawdy xaa
kyaxtily ni kowdy xaa viñ.
34 Lëë na nii lëë mguiy nii
pxaal Dios chaw ni chi viñ,
xñee do nii lyaadzy wagwsye
no xaa gue ni ngonip xaa, ni
xñee do nii lëë xaa xtsiil lsa
meñ ngoptol ni meñ nii xtop
tumi nii xyey Roma.
35 Per por kchë nii
chuuñtsyeyaa xluuy nii Dios
nakni naa.

Lëë Jesús kwey lidzy Simoñ

36 Lëë tu xaa fariseo kuni
Jesús lidzy xaa par kaw Jesús,
aan lëë Jesús sob lo mezh.
37 Tsiñee lëë tu kwnaa
ngoptol nii no leñ kyedzy ko
biñ nii lëë Jesús ptsiñ lidzy
xaa fariseo go, lëë me kwey
noy me tu bot aceit nii xlyaa
nex.
38 Lëë me big nëz xitsy Jesús
choon me aan lëë me pkadz
niy xaa con nis lo me. Loxsye
ngo lëëw pkwiitsy me con
kits kik me, ni lëë me ptsiil
chuwo, ni lëë me kwtëëbo
aceit xlyaa nex.
39 Tsigo nladzy xaa fariseo
nii kwtsyetsy Jesús kaw Jesús:
"Deelñee nyak xaa gue profet,
nyeñ xaa nii no xtol kwnaa
nii so lo xaa."
40 Per lëë Jesús chëb lo xaa
fariseo:
—Simoñ, chakladzyaa
kniyaa tu cos lool.
Aan lëë xaa chëb:
—Kwnëw maestre.
41 Lëë Jesús chëb:
—Chop xaa name nsëëb lo
tu xaa nii xkutiñ tumi. Tu xaa
nsëëb kaay kyoow denario.
Lëë stu xaa nsëëb choowpt-
siiw.
42 Aan como pchilody
nguizh xaaw, lëë xaa nii
xkutiñ tumi ptsily chop lë
xaa parñee kak nsëëbtre xaa.
Kwnë dyon lo chop xaa go
cho xaa mastre ksak styoo.
43 Lëë Simoñ chëb:
—Buty xaa nii mastre
nroob tumi nsëëbo.
Tsigo lëë Jesús chëb:
—Nli xtiitsoo.
44 Lëë Jesús byoogw buy lo
kwnaa go, aan lëë xaa chëb lo
Simoñ:

—¿Pe chanoo kwnaa re? Kwsëbaa liidzyoo, aan bneestyoo nis nyadx niyaa. Per lëë kwnaa re kwtiib niyaa con nis lo me, ni lëëw pkwiitsy me con kits kik me.

45 Ptsiilchuwdyoo naa, per lëë me, destye kwlaañaa, tugak no ktsiil chuw me niyaa.

46 Ni kwtëëbtyoo aceit lo kikaa, per lëë me kwtëëb me aceit xlyaa nex niyaa.

47 Por ngo xñen nii lëë kchë xtol me bily, porñee tir pkëstyoo me. Per lëë meñ nii ndalydy xtol xpily, xisy xkëstyoo meñ go.

48 Loxsye ngo lëë xaa chëb lo kwnaa go:

—Lëë kchë xtoloo bily.

49 Tsigo nladzy stubla xaa nii ksa xaa nche sob lo mezh:

—¿Cho nak xaa gue nii axte tol xtsily xaa?

50 Per lëë Jesús chëb lo kwnaa go:

—Porñee bniladzyoo, ngo nii lëël kwtelaa. Byey, pe tsinidre kikoo.

8

Kwnaa nii beeñ yudar Jesús

1 Loxsye ngo lëë Jesús kwey ndaly kyedzy nii nche tañ go, kukluuy xaa xa nak xkyalwnabey Dios lo meñ.

2 Wi bla kwnaa nii kwlii xaa kyalbini mal leñ styoo ni beeñ kyak xaa kunal. Lady kwnaa go si María Magdalena. Leñ styoo me pchoo kadzy kyalbini mal.

3 Ni lady kwnaa go si Xwan, tsiil Cuza. Lo Herodes kwë Cuza tsiiñ. Ni lady kwnaa go si Susan, ni wi kchë kwnaa nii ptee kchë nii pkiiñ xaa kunal.

Xcuent ngon
(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

4 Ndaly meñ pchoo xkyedzy par kan meñ Jesús. Por ngo singootyee ndaly meñ ptyop, aan lëë Jesús pso cuent re lo meñ, chëb xaa:

5 —Tu ngon name pchoo si kon. Aan tsi lëë xaa bislo xnee xaa pni, no xipni xaa byab lo nëz, aan lëëw ksubniy meñ ni lëëw ptop mguiñ.

6 No gaa laañee byabo lady kyo, aan tsi lëë pni go kwlañ, lëëw pidzy, porñee ngopty lyu.

7 Ni no laañee byabo lady yakitsy, aan tsi lëëw kwlañ, lëë yakitsy kwtiño.

8 Per lëë stub lugar lëë xipni xaa byab laañee neely lyu, aan lëëw kwroob ni ngui koko. No lady pni go kwsob axte tu kyoow xob.

Loxsye bitiits Jesús ngo, nguiedzy chëb xaa:

—Deelñee chakladzy to kyeñ do, kol jkëëtyag.

Lëë Jesús xñee xa nak xcuent ngon
(Mt. 13:10-23; Mr. 4:10-20)

9 Tsigo lëë xpëëdscuel Jesús kwnabtiits xa nak cuent ko,

10 aan lëë xaa chëb:

—Lëë Dios gon xluuy xa nak xkyalwnabey xaa lo do, per lëë lo meñ nii nche tublad nonsyke con cuent xluyno, parñee nikxe kuy meñ, per kandy meñ, ni nikxe kon meñ, per kyeñdy meñ.

11 ’Lëë pni nak sinak xtiits Dios.

12 Lëë pni nii byab lo nëz
nak sinak meñ nii xkëëtyag
xtiits Dios, per xlyëëdy lëë
xaatox chikwii tiits ko styoo
meñ, parñee knilasty meñ ni
telaady meñ.
13 Lëë pni nii byab lady
kyo nak sinak meñ nii xle
xkëëtyag xtiits Dios, per como
kindy luw, xtsedy xniladzy
meñ go, por tsi lëë kyalnë
sëëd lëë meñ go xchooxso.
14 Lëë pni nii byab lady
yakitsy nak sinak meñ nii
xkëëtyag xtiits Dios, per
tseyga tseyga lëë kchë cos nii
chak lo kislyu re, ni kchë cos
non ni cos ngui xluuylo lo
meñ go aan xsoobty meñ go
xtiits Dios.
15 Lëë pni nii byaab kaa
laañee neely lyu nak sinak
meñ nii xkëëtyag xtiits Dios ni
xniladzyo ni chuuñtsyey nii
xñabey Dios.

Xcuent bini
(Mr. 4:21-25)

16 'Ni tu cho xkëëdy tu bini
par kaaw leñ lon o tsolan
gaaw, sink lëëw xkyë par
sobo tu laañee ksaaniw lo
meñ nii xsyëëb yu.
17 Singo gak nody tu cos
ngueetsy nii kchukëdy, ni
nody kaa tu cos nii chak
tsilaan nii kak ndoondy.
18 'Kol kap cuent, por lëë
meñ nii chaple cos jkaarew.
Per lëë meñ nii ni tu pe
chapty, axte nii wiñ nii chap
meñ go kpichee.

Xñaa Jesús ni betsy xaa
(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

19 Lëë xñaa Jesús ni betsy
xaa kwey laañee so xaa, per
pchilody mbig me lo xaa,
porñee singootyee ndaly meñ
nche.
20 Lëë meñ kunitiits lo xaa
chëb:
—Lëë xñaal ni lëë betsyoo
nche ley, chakladzy kan lii.
21 Lëë Jesús kwëb chëb:
—Kchësy meñ nii xkëëtyag
xtiits Dios ni chuuñtsyeyo nak
tnan ni nak betsyaa.

Lëë Jesús xkwëës me
(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

22 Tu tse lëë Jesús kwyo tu
leñ barkw ksa xpëëdscuel, aan
lëë xaa chëb:
—Kol tsoo stublad chu nis-
too.
Lëë xaa si,
23 aan lëë Jesús kuutkesy
leñ barkw. Lëë me gaa bislo
xpi ni lëë nis noyaktsë leñ
barkw. Tsiñee kon xpëëdscuel
Jesús nii lëë barkw nonity lo
nis,
24 lëë xaa kukuuñ kna
Jesús, chëb xaa:
—¡Maestre! ¡Maestre! ¡Lëë
barkw nonity lo nis!
Lëë Jesús kuxche, aan lëë
xaa kwëntseeb lo me ni lo nis,
ni lëë gaaw byaktse.
25 Tsigo lëë xaa chëb lo
xpëëdscuel xaa:
—¿Penak nii kopty to Dios
confians?
Aan lo xtseeb ko xñee
xpëëdscuel xaa lo xcombañer:
—¿Cho nak xaa re nii xsoob
me ni xsoob nis xtiits xaa?

Mguiy nii kwyo kyalbini
mal leñ styoo
(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

26 Lëë xaa ptsiñ xtañ meñ
Gerasa nii nche stublad chu
nistoo Galilea.

27 Aan tsiñee lëë xaa byety barkw, lëë tu xaa nii no kyalbini mal leñ styoo big lo Jesús. Kok xtsele nii chakwty xaa ladx ni nody xaa leñ tu yu, sink lady paa no xaa.

28 Lëë xaa psoxib lo Jesús, aan lëë xaa kwchuptsyë, chëb xaa:

—Jkaaldyoo naa, Jesús, Xiñ Dios nii sob kpaa. Xñabaa nii ksaksidyoo naa.

29 Singo chëb xaa porñee lëë Jesús kwnabey nii kchoo kyalbini mal go leñ styoo xaa. Ndaly vuelt psaksi kyalbini mal xaa, aan nikxe pxituu meñ niy xaa ni ña xaa con caden parñee kchoody xaa, lëëw pchug xaa, aan lëë kyalbini mal go kuni xaa tañ.

30 Lëë Jesús kwnabtiits lo xaa chëb:

—¿Cho lël?

Aan lëë xaa chëb:

—Ndaly lën.

Singo chëb xaa porñee ndaly kyalbini mal kwsëëb leñ styoo xaa.

31 Lëë kyalbini mal go kwnab nii kxaaldy Jesúso linfiern.

32 Aan como lëë tub tsoon ngutsy ncheno wagw chex kiy go, lëë kyalbini mal kwnab tiitspey lo Jesús par sëëbo leñ ngutsy ko. Aan lëë xaa pteedy tiitspey.

33 Lëë kchë kyalbini mal go pchoo leñ styoo mguiy go, lëëw kwsëëb leñ ngutsy nii nche siko, aan lëë kchë ngutsy ko kukyab lo nis, aan lëë ma kuty.

34 Lëë xaa nii xkyënap ngutsy pxooñ, kukni tiits kyedzy ni lëë xaa bitiits kchë nii kon xaa lo meñ nii ptsyool xaa nëz.

35 Lëë meñ kukuy aan tsiñee lëë meñ ptsiñ laañee so Jesús, lëë xaa nii pchoo kyalbini mal leñ styoo sob lo Jesús. Nyaani chak xaa ni lëë xaa tse nakw xab xaa. Lëë meñ ptsyeb.

36 Aan lëë xaa nii kon kchë ngo bitiits xa byak xaa nii kwyo kyalbini mal leñ styoo.

37 Tsigo lëë kchë meñ Gerasa kwnab nii kpi Jesús tañ go, porñee tir ptsyeb me. Lëë Jesús byo barkw aan lëë xaa bi.

38 Kokladzy xaa nii pchoo kyalbini mal leñ styoo nyinal xaa Jesús, per lëë Jesús psonëz xaa chëb:

39 —Byey liidzyoo, aan bitiits xa beeñ kyak Dioosoo.

Lëë xaa go sey aan tyub leñ kyedzy bitiits xaa xa beeñ kyak Jesús xaa.

Xiñ Jairo ni kwnaa nii kwseñ skiñ xab Jesús
(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

40 Tsiñee lëë Jesús ptsiñ stublad chu nistoo stub, xle meñ kuktsiilnëz meñ xaa, porñee kchësy meñ nche mbës xaa.

41 Lëë tu xaa nii lë Jairo nii xñabey leñ ktoo ptsiñ, aan lëë xaa psoxib lo Jesús parñee tsi Jesús lidzy xaa,

42 porñee lëë xiñtsyaap xaa nii chap masy tu tsiipchop iz no nëz kyalkuty. Mëëd tusy nak me lo xaa. Lëë Jesús si aan xtaagw kchë meñ nii sinal xaa.

43 Lady kchë meñ go si tu kwnaa nii kokle tsiipchop iz

xsyaknë me, xchoo me cheñ. Ndaly lo meñ nii chuñ rmedy kukxiñ me xtumi me aan byagty me.

44 Lëë kwnaa go big nëz xitsy Jesús aan lëë me kwseñ skiñ xab xaa, aan wor go kazh lëë me byag cheñ.

45 Lëë Jesús chëb:

—¿Cho kwseñ xabaa?

Aan como kchësy meñ chëb: "Lëdy lëë noow", lëë Pedre chëb:

—Maestre, kchësy meñ xtaagw lii ni xchëëp lii.

46 Per lëë Jesús chëb:

—No cho kwseñ naa, por byeñaa nii lëën beñ tu kyalntson.

47 Tsiñee lëë kwnaa go kon nii chilody tsolan me, xisy me aan lëë me kuksoxib lo Jesús. Aan xña lo meñ lëë me pxobtol penak kwseñ me xaa ni lëë me chëb nii wor go kazh lëë me byak.

48 Lëë Jesús chëb lo me:

—Xiñ, porñee bniladzyoo nii suuñ kyakaa lii, ngo nii lëël byak. Byey, pe tsinidre kikoo.

49 Lëë Jesús bii nonee tsiñee lëë tu xaa nii pchoo lidzy xaa nii xñabey leñ ktoo ptsiñ, aan lëë xaa chëb lo xaa xñabey go:

—Lëë xiñtsyaapoo tse lox kuty. Kotsiiñtroo lo maestre.

50 Lëë Jesús biño, aan lëë xaa chëb:

—Ktsyeebtyoo. Bniladzy nii lëë Dios kuuñ kyak xiñoo aan lëë me kyak.

51 Tsi lëë Jesús ptsiñ lidzy xaa go, xaktyee Pedre, ni Santiagw, ni Juan, ni xñaa mëëd kwnaa go ni pxosy me blaa xaa kwsëëb leñ yu.

52 Kchësy meñ nchenoyoon ni no kteenë por mëëd kwnaa go, per lëë Jesús chëb:

—Koondy to. Kujty me, sink lëë me nixyesy.

53 Kchësy meñ pxidzyni Jesús, porñee nan meñ nii kuty me.

54 Lëë Jesús kwseñ ña me aan lëë xaa chëb:

—Mëëd wiñ, lool xñen, kuxche.

55 Lëë me pañ aan wor go kazh lëë me kuxche, aan lëë Jesús chëb:

—Kol ktee nii kaw me.

56 Tir psee pxosy me, per lëë Jesús chëb nii ni tu cho lo kutiisty xaaw.

9

Lëë xpëëdscuel Jesús chikluuy xtiits Dios

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

1 Lëë Jesús kwtsyetsy ksa tsiipchop xpëëdscuel, aan lëë xaa ptee tiitspey lo xaa parñee kwii xaa kyalbini mal leñ styoo meñ ni kuuñ kyak xaa meñ xsyaknë.

2 Lëë xaa pxaal xpëëdscuel xaa parñee kluuy xaa xa nak xkyalwnabey Dios lo meñ ni kuuñ kyak xaa meñ xsyaknë,

3 chëb xaa:

—Koydy to nii jkiiñ do nëz, ni yag nii ksoxka do, ni bols, ni kyaxtily, ni tumi, ni koydy to ladx par ktsyëë xab to.

4 Tsiñee ktsiñ do cualquier lidzy meñ, kol kwës siko axte nii kpi do kyedzy ko.

5 Deelñee no tu kyedzy nii kaklasty meñ knee meñ

laañee kwës to, kol kchoo
kyedzy ko, aan kol kwib yu
nii xña niy do, parñee kyeñ
meñ nii no xtol meñ.
6 Lëë xpëëdscuel xaa kwey
kchë kyedzy nii nche tañ go,
bluuy xaa xa kteelaa Dios
meñ ni beeñ kyak xaa meñ
xsyaknë.

Lëë Herodes chakladzy kan Jesús
(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

7 Lëë rey Herodes biñ
nii lëë meñ xseety Jesús
ni kchësy nii chuuñtsyey
Jesús, aan nandy Herodes
pe kwxaak, porñee no meñ
kwnee nii lëë Juan pañ.
8 No gaa meñ kwnee nii lëë
profet Elías kwlañche, ni no
meñ kwxaak nii tu profet nii
biid penaadle pañ.
9 Per lëë Herodes chëb:
—Yuub naa kwnabey
kwchug kik Juan. ¿Cho ngue
tsigo tant xseety meñ?
Por ngo nii kokladzy
Herodes nyan Jesús.

Lëë Jesús xyaan kaay mily meñ
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

10 Tsiñee lëë xapostle Jesús
bikche, lëë xaa bitiits kchë nii
beeñtsyey xaa, aan lëë Jesús
sini xaa tu kyedzy nii lë Bet-
saida.
11 Per lëë meñ byeño, aan
lëë meñ kunal. Lëë Jesús kaa
kwnee lo meñ xa nak xkyal-
wnabey Dios ni lëë xaa beeñ
kyak meñ xsyaknë.
12 Lëë tse no ktsye tsi lëë ksa
tsiipchop xpëëdscuel xaa big
lo xaa chëb:
—Psonëz meñ parñee kyey
meñ wxiladzy ni tsikyub meñ
nii ktyaaw kyedzy ni kchë
laañee sob yu, por ni tu cho
kindy nu.
13 Lëë Jesús chëb:
—Lëë do wo, kol ktee nii
kaw meñ.
Lëë xpëëdscuel xaa kwëb
chëb:
—Kaayak kyaxtily ni
chopak mël nooy noo, xakxe
deelñee kyosyuuy noo nii
kaw kchësy meñ re.
14 Siik kaay mily meñ, per
lëë Jesús chëb lo xpëëdscuel:
—Kol këb lo meñ nii sob
meñ choowptsii gaa meñ tub
lugar.
15 Lëë xpëëdscuel xaa psoob
tiits aan loxsye kwsob meñ,
16 lëë Jesús kwseñ ksa kaay
kyaxtily go ni chop mël go,
aan lëë xaa blëp lo kpaa par
ktee xaa skizh lo Dios. Loxsye
beeñ grol xaaw, lëëw pteedy
xaa lo xpëëdscuel xaa par ki-
isy xaaw lo meñ.
17 Kchësy meñ byëly, aan
tsiñee lëë wagw kwlox ptyop
tsiipchop tskwidy kyaxtily
byuy.

Lëë Pedre xñee nii Jesús nak Crist
(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

18 Tu tse lëë Jesús noyu-
tiitsni Dios nonsy, aan lëë
xpëëdscuel xaa nche lo xaa.
Lëë xaa kwnabtiits, chëb xaa:
—¿Cho xñee meñ dyon nii
nakaa?
19 Lëë xpëëdscuel xaa kwëb
chëb:
—No meñ xñee nii lii nak
Juan Bautist, no gaa meñ
xñee nii lii nak profet Elías, ni

no stubla meñ xñee nii no cho
tu profet nii pañ nakoo.
20 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Lëë dook, ¿pe nan do cho
nakaa?
Aan lëë Pedre kwëb chëb:
—Lii nak Crist, Xiñ Dios.

Lëë Jesús xñee nii lëë xaa kety
(Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

21 Per lëë Jesús psaan kazh
tiits nii ni tu cho lo këbty
xaaw.
22 Ni lëë xaa chëb nii tir
mban tedy mguiy nii pxaal
Dios, ni ksaldy xaa kol xaa,
ni xaa nii xñabey lo pxosy,
ni maestre ley. Lëë meñ
kuty xaa, per tse nii loxo tson
kpidz lëë xaa kpañ.
23 Ni lëë gak Jesús chëb lo
kchësy meñ:
—Deelñee no tu do chak-
ladzy tso xladaa, no nii ksaan
do kchë nii xyostyoo do, ni no
nii tse con tse tedy to kyalnë
parñee kchilo kiidnal do naa.
24 Por lëë kchë xaa nii
choxko kteelaa xkyalmbañ lo
kyalkuty kety. Per lëë xaa nii
pe sinidy kik, nikxe kety xaa,
lëë xaa kpañ, porñee xniladzy
xaa xtitsaa.
25 ¿Pe nan nii kuuñ xcheñ
meñ tyub kislyu, lëëtyak lëë
meñ kety?
26 Deelñee no cho xteladzy
chan naa ni xteladzy chon
xtitsaa, lëë mguiy nii pxaal
Dios kteladzy kan kchë meñ
go tsiñee lëë xaa kiid con
xkyalwnabey Dios ksa xaa
angly.
27 Xsobaa nii no meñ nii
nche nu kejty axte nii kan
meñ xkyalwnabey Dios.

Lëë Jesús xtsyëëlo
(Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

28 Tse nii kwlox xon kpidz
nii bitiits Jesús kchë ngo, lëë
xaa kwey tu kik kiy kukuti-
itsni xaa Dios ksa xaa Pedre,
Santiagw ni Juan.
29 Mentre lëë Jesús noyuti-
itsni Dios, lëë lo xaa ptsyëë ni
lëë xab xaa byak nguitsy ni
lëëw bibëly.
30 Aan lëë chop xaa ptsiñ
chutiitsni xaa. Moisés ni Elías
nak chop xaa go.
31 Xpibëly xaa. Lëë xaa biti-
its nii lëë Jesús kety Jerusalén.
32 Nikxe kwyo mgaal lo Pe-
dre ksa xcombañer, lëë xaa
kwchena, aan lëë xaa kon nii
xpibëly Jesús ni xpibëly xaa
nii bitiitsni Jesús.
33 Tsiñee lëë chop xaa go no
kpi lo Jesús, lëë Pedre chëb:
—Maestre, ¡xaatke mbëë
nche no nu! Lëë noo ksaa
tson yu yagxiidy: tuwo par
lii, stuwo par Moisés, stuwo
par Elías.
Per nandy Pedre penak
kwnee xaa singo.
34 Lëë Pedre bii nonee
tsiñee lëë tu xkey ptaagw
laañee nche xaa. Lëë xaa
kwnity lo xkey go, aan lëë xaa
ptsyeb.
35 Lo xkey go pchoo tsiy tu
xaa nii chëb:
—Lëë xiñaa nrii. Naa kwle
xaa. Kol jkëëtyag xtiits xaa.
36 Loxsye biñ xaa tsiy xaa
nii kwnee, lëë xaa kon nii
xaktyee Jesús so. Koñee
kwneedy xaa, ni tu cho lo
bitiisty xaa kchë nii kon xaa.

Lëë Jesús chuuñ kyak tu xaa wiñ
(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

37 Tsiñee lëë lyu byaani, lëë
Jesús byety kiy ksa xpëëdscuel
aan lëë tubtsoon meñ kuktsi-
ilnëz xaa.
38 Lady kchë meñ go no tu
xaa nii nguiedzy kwnee chëb:
—Maestre, të kanoo
xiñganaa. Mëëd tusy nak xaa
lon.
39 Per lëë tu kyalbini mal
xsaksi xaa, xkuptsyëw xaa, ni
xchono xaa lyu, ni xkwiiw pt-
siiñ chuw xaa, aan xlaadyo
xaa.
40 Lëën tse kwnab lo
xpëëdscueeloo nii ngwii xaa
kyalbini mal go, per pchilody
xaa.
41 Tsigo lëë Jesús chëb:
—¡Natsypee nguiedzy styoo
do ni xnilasty to Dios! ¿Axte
pa wor këb ñe nii lëën ksal-
adzy lëë do? ¿Pa slal tiemp no
nii kxekwaa lo do? Tëni xiñoo
nu dyon.
42 Tsiñee lëë xaa wiñ go
big lo Jesús, lëë kyalbini mal
pchon xaa lyu, aan lëë xaa
kutyë stub. Per lëë Jesús
kwëntseeb lo kyalbini mal go,
ni lëë xaa beeñ kyak xaa wiñ
go, aan ndaan xaa sikni px-
osy xaa xaa.
43 Kchësy meñ psee kon
xkyalntson Dios.

Lëë Jesús xñee stub nii lëë xaa kety
(Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

Mentre lëë meñ nche ksee
kon kchë nii beeñtsyey Jesús,
lëë Jesús chëb lo xpëëdscuel:
44 —Kol jkëëtyag nii kniyaa
lo do, aan knitylasty to nii lëë
mguiy nii pxaal Dios jkaa ña
meñ.
45 Per byeñdy xaa nii chëb
Jesús, porñee blaady Dios
nyeñ xaaw, aan ptsyeb xaa
nyabtiits xaa lo Jesús xa nak
tiits ko.

¿Cho mastre non?
(Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

46 Lëë xpëëdscuel Jesús bislo
ptilytiits dyon cho xaa nak
xaa nii mastre non.
47 Tsi lëë Jesús byeñ xa no
kik xaa, lëë Jesús kwtsyetsy tu
xaa wiñ, aan lëë xaa pso xaa
wiñ go kwi xaa,
48 ni lëë xaa chëb:
—Kchë meñ nii kantsi xaa
wiñ re porñee xniladzy meñ
xtitsaa, chantsi meñ go naa,
ni chantsi meñ go xaa nii px-
aal naa. Por ngo, tu xaa nii
pa nondy lady to nak xaa nii
mastre non.

Meñ nii xlëëdy lo no no xlad no
(Mr. 9:38-40)

49 Lëë Juan chëb:
—Maestre, lëë noo ptyon tu
xaa nii xkwii kyalbini mal
aan xseety xaa lël, per lëë noo
pkaw, porñee nody xaa lady
no.
50 Lëë Jesús chëb:
—Jkady tow, por kchë xaa
nii xlëëdy lo do no xfavor do.

Lëë Jesús chakntseeb lo Santiagw ni lo Juan

51 Worñee lëë Jesús mer
kyëp kpaa, lëë xaa kwloo
valor lo xaa, aan lëë xaa si
Jerusalén.
52 Lëë xaa pxaal xaa nii
kwtenech lo xaa par kyub
xaa go laañee kwës xaa xtañ
meñ Samaria.
53 Per kwnëdy meñ
Samaria ndee laañee ngwës
xaa, porñee byeñ meñ nii
Jerusalén si xaa.

54 Tsiñee lëë xpëëdscuel
Jesús nii lë Juan ni Santiagw
kon ngo, lëë xaa chëb:
—Jesús, ¿pe chakladzyoo nii
kñab noo kxaal Dios ki par
knitylo kchësy meñ re?
55 Lëë Jesús byoogw,
aan lëë xaa kwëntseeb lo
xpëëdscuel xaa.
56 Loxsye ngo lëë xaa si stu
kyedzy.

Meñ nii kokladzy nyinal Jesús
(Mt. 8:19-22)

57 Nëz no xaa, lëë tu xaa
chëb lo Jesús:
—Xey, chakladzyaa sënalaa
lii laañee tsityoo.
58 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—Chap mëz kyoplyoo ni
chap mguiñ pchoos, per
lëë mguiy nii pxaal Dios ni
laañee kxiladzy xaa xisy wiñ
chapty xaa.
59 Lëë Jesús chëb lo stu xaa
nii so siko:
—Tënal naa.
Per lëë xaa go kwëb chëb:
—Xey, blaa kajkeetsy
kaazhaa pxosyaa.
60 Lëë Jesús chëb:
—Blaa jkeetsy meñ kutysaa
meñ meñ kuty. Lii nii
xcueentoo kukluuy xtiits
Dios lo meñ.
61 Lëë stu xaa chëb:
—Xey, chakladzyaa sënalaa
lii, per blaa kaknin tiits
lidzyaa.
62 Lëë Jesús chëb:
—Kchë xaa nii xsyeñ ña rad
aan xuy xaa tublad, xkiiñdy
xaa par kyë xaa tsiiñ laañee
xñabey Dios.

10

Lëë Jesús pxaal meñ kukluuy xtiits Dios

1 Lëë Jesús kwle stsongaly
ptsiipchop meñ, aan chop
kaa chop kaa meñ pxaal xaa
nech tsi kchë kyedzy nii no tsi
xaa.
2 Lëë xaa chëb lo meñ go:
—Nak meñ nii no laañee tsi
do sinak tsiñee lëë kwlaap
mer kislo aan kindy ndaly
xaa nii kyë tsiiñ. Por ngo no
nii kñab to lo Dios nii kxaal
xaa xaa nii kluuy xtiits xaa lo
meñ.
3 Lëën xal lëë do laañee
no meñ ntseeb nii ntseeb si
ntseeb kchë ma tox nii chuty
mëkwxiily.
4 Koydy to bols ni tumi
ni kyalkidy, ni jkëëptyuxty to
meñ nëz parñee klyëëdy to.
5 Tsiñee sëëb to tu leñ yu,
kol nab nii kakni Dios meñ nii
no leñ yu go.
6 Aan deelñee jkëëtyag meñ
nii no yu go nii kñee do, lëë
nii kwnab to kak cumplir, per
deelñee jkëëtyagty meñ gow,
kakty nii kwnab to cumplir.
7 Kol kwës tugak yu, ni kol
kaw ni kol ki nii kneestyee
meñ, por nonguial kazh xaa
nii xkyë tsiiñ. Ktsëëlejty to
laañee kwës to.
8 Tsiñee ktsiñ do tu kyedzy
nii ksal meñ do, kol kaw nii
kneetsy meñ,
9 ni kol kuuñ kyak kchë
meñ xsyaknë nii no siko, ni
kol këb nii lëë wor kutsiñ nii
lëë Dios kñabey meñ.
10 Per deelñee ktsiñ do tu
kyedzy nii ksaldy meñ do, kol
kchoo aan kol këb lo meñ:

11 “Axte xkiti nii pkaay niy
noo xkwib noo parñee kyeñ
do nii no xtol do. Per kol
kaknan nii lëë xkyalwnabey
Dios merle klyañche lo do.”
12 Nli xñen nii tse nii lëë
Dios kuñ kyalxtisy ntseebre
castigw nii tedy meñ go que
nii tedy meñ Sodoma.

Kyedzy nii xsoobty tiits
(Mt. 11:20-24)

13 ’¡Chooksye lëë doy meñ
Corazín ni chooksye lëë do
meñ Betsaida! Por deelñee
nyan meñ Tiro ni meñ Sidón
kchë kyalntson nii kon do,
tselye kokw meñ go ladx
nchog ni tselye kwsob meñ
go nëb lo xkiti parñee kluuy
meñ go nii ptikche meñ go
styoo lo Dios.
14 Por ngo, tse nii lëë Dios
kuñ kyalxtisy ntseebre cas-
tigw nii tedy to que nii tedy
meñ Tiro ni meñ Sidón.
15 Lëë lii nii nol Caper-
naum, ¿pe nladzyoo nayak tir
klaa soboo? Klaadyoo gon,
por lëël kyab laañee mastre
nxity.
16 ’Kchë meñ nii xkëëtyag
nii xñee do xkëëtyag xtitsaa,
per lëë meñ nii xsaldy lëë
do, ni naa xsaldy meñ go.
Aan deelñee xsaldy meñ naa,
xsaldyak meñ xaa nii pxaal
naa.

Lëë meñ nii pxaal Jesús
bikche

17 Lëë ksa tsongaly ptsiip-
chop xaa nii kukluuy xtiits
Dios bikche aan xle xaa chëb
xaa:
—Jesús, axte kyalbini mal
psoob xtiits noo tsiñee pseety
noo lël.
18 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Nli xñee do, por konaa
xa pchingaa xaatox leñ kpaa
sinak tsiñee xyab tu nkwsiy.
19 Por lëën bnetsy tiitspey
lo do parñee subniy do mëël
ni subniy do mëkwkyoow, ni
parñee kuñ do gan lo xaatox,
aan ni tu pe kakty to.
20 Per kledy to porñee
xsoob kyalbini mal xtiits to,
sink kol kle porñee lëë lë do
kë lo kitsy nii ngotsey Dios
kpaa.

Lëë Jesús xtee skizh lo Dios
(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

21 Lëë Jesús ble, aan por
Kyalbini Ntson nii no leñ
styoo xaa lëë xaa chëb:
—Xnetsyaa skizh lool, Tat
Tios, por lii xñabey kpaa ni lii
xñabey kislyu, ni kwloolanoo
xtiitsoo lo meñ nyaani ni lo
meñ chak parñee kluuylo lo
meñ ndoladzy. Singo Tat Tios
beeñtsyeyoo, porñee singo
kwlaño styool.
22 ’Lëë Tat Tios bneetsy
kchë nii chap xaa lon. Ni ni
tu cho xyuumbeydy kaa xiñ
Tat Tios. Xaktyee Tat Tios sye
xyuumbey xaa. Singo gak
kaa Tat Tios, xaktyee xiñ xaa
ni meñ nii kwe xiñ xaa schilo
kyuumbey xaa.
23 Lëë Jesús byoogw aan
nonstyee lo xpëëdscuel xaa
chëb xaa:
—Dichos meñ nii chan kchë
nii chan do.
24 Por nli xñen nii ndaly
profet ni ndaly rey kokladzy
nyan nii chan do, per kondy
xaaw. Ni ndaly xaa kokladzy
nguëëtyag nii xkëëtyag to, per
pkëëtyagty xaaw.

Xcuent tu xaa Samaria

25 Lëë tu maestre ley kunee
lo Jesús, aan parñee kuñ xaa
Jesús preb, lëë xaa chëb:
—¿Pe cos kuuñtsyeyaa
parñee jkan kyalmbañ nii
xnitylody?
26 Tsigo lëë Jesús chëb:
—¿Pe cos xñabey xley
Moisés?
27 Lëë maestre ley chëb:
—Lo ley xñee: "Pkëstyoo
xDioosoo tyub styool, ni tyub
xkyalmbañoo, ni tyubñaa
fuersy nii nol, ni tyub
xkyalcheeñoo. Ni pkëstyoo
meñ sinak xkëstyool lii."
28 Lëë Jesús chëb:
—Nli singo xñeew. Deelñee
suuñtsyeyoo kchë ngo, skaal
kyalmbañ nii nitylody.
29 Per parñee këb meñ nii
buen xaa, lëë xaa chëb:
—Kwnë dyon cho jkëstyoon.
30 Tsigo lëë Jesús bitiits nrii
lo xaa, chëb Jesús:
—Tu xaa name pchoo xaa
Jerusalén, si xaa Jericó. Aan
lëë ngbaan pchoo lo xaa nëz,
aan axte ladx nii no lady
xaa kwlan ngbaan ni ptee ng-
baan xcheñ xaa. Casy beety
ngbaan xaa.
31 Siko nix xaa tsiñee lëë tu
pxosy kwtedy nëz ko. Per tsi
lëë pxosy kon xaa, lëë pxosy
kwte tublad.
32 Singo gak beeñtsyey tu
xaa nii chuñ yudar pxosy
tsiñee kon xaa xaa nii psaksi
ngbaan. Lëë xaa kwte tublad.
33 Per tsi lëë tu xaa Samaria
nii kwtedy nëz ko kon xaa
nii psaksi ngbaan, lëë xaa
pkëstyoo xaa,
34 ni lëë xaa big beeñ xaa
xaa go rmedy con aceit ni viñ,
ni lëë xaa pchal ladx laañee
bnek. Loxsye ngo lëë xaa
psoob xaa go lady xkway xaa,
aan lëë xaa kuni xaa tu posad
par kan xaa xaa.
35 Lëë byaani lyu lëë xaa
Samaria kwlii tumi aan lëëw
pteedy xaa lo xaa nii xtee
posad, chëb xaa: "Kon xaa re,
aan deelñee jkaady tumi re,
na tsiñee kpikchen kizhaa nii
kak falt."
36 Tsigo lëë Jesús chëb lo
maestre ley:
—Lo ksa tson xaa nii kwt-
edy dyon, ¿cho xaa pkëstyoo
xaa nii psaksi ngbaan?
37 Lëë maestre ley chëb:
—Xaa nii blis xaa.
Lëë Jesús chëb:
—Singo no nii kuuñtsyeyoo.

Lëë Jesús chi lidzy Marty ni Mariy

38 Lëë Jesús pkaa nëz, aan
lëë xaa ptsiñ tu kyedzy nii no
tu kwnaa nii lë Marty. Lëë me
ptee lidzy me kwlës xaa.
39 Aan lëë pël Marty nii
lë Mariy kwsob lo Jesús par
jkëëtyag me nii xñee xaa.
40 Per lëë Marty singootyee
no xmandad me, lëë me big lo
Jesús, chëb me:
—Xey, ¿pe ni tu pe sinidy
kikoo nii lëë pëlaa psaan kchë
mandad lon? Kudzy lo me
kuñ me naa yudar.
41 Per lëë Jesús chëb:
—Marty, por ndaly cos nol
kyalnë,
42 per tugak cos precisy.
Lëë Mariy kwle cos ko, aan ni
tu cho kladyo lo me.

11

Lëë Jesús xluuy xa kutiitsni meñ Dios
(Mt. 6:9-15; 7:7-11)

1 Tu vuelt lëë Jesús noyutiitsni Dios. Tsi lëë xaa byal, lëë
tu xpëëdscuel xaa chëb:
—Jesús, beeñ kseedy lëë
noo kutiitsni noo Dios sinak
beeñ kseedy Juan xpëëdscuel.
2 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Tsiñee kutiitsni do Dios,
kol këb:
Tat Tios, lii nii soboo kpaa,
xñab noo nii kchë meñ
kuuñ ksak lii,
ni xñab noo nii ktsiñ tse nii
kñabeyoo.
3 Bneetsy nii tyaaw noo natse.
4 Beeñ noo perdón sinak
chuuñ noo perdón
meñ nii xko falt loo
noo.
Klaadyoo jkaal xaatox lëë
noo parñee kyaabty
noo lo tol.
5 Lëë gak Jesús chëb:
—Kol tsoo ksoob no nii
chap to tu amigw, aan tsi do
lidzy xaa wrol kyool, këb to:
"Kwlootiñ tson kyaxtily lon,
6 por lëë tu xamigwaa
kwlañche lidzyaa, aan kindy
pe ktedyaa kaw xaa."
7 Kñëdy xamigw to gon:
"Kuuñ klëëdyoo naa. Lëën tse
psugw chilidzyaa ni lëën nix
ksa xiñaa. Chilody kaschen
par pe knetsyaa nii jkiiñoo."
8 Nli xñen nii nikxe nii
nyakty to xamigw xaa, lëë
xaa tsische, por lëë do kulii
xkaal xaa aan lëë xaa kneetsy
kchë nii jkiiñ do.
9 Kol nab nii jkiiñ do lo Dios
tsiin kneetsy xaaw, kol kyub
cos tsiin ktsyol dow, ni kol
jkëëptyux chu yu tsiin kyalyo.
10 Por kchë meñ nii xñab
cos xkaaw, ni kchë meñ nii
xyub cos xtsyolo, ni kchë meñ
nii xkëëptyux chu yu lëëw
xyaly.
11 '¿Pe no tu do dyon xyax
xtee tu mëël lo xiñ do tsiñee
xñab xaa tu mël?
12 ¿Ni pe no do xtee tu
mëkwkyoow tsiñee xñab xiñ do
tu tsit?
13 Kol kyeñ gaanoo nii
nikxe mal do, per xtee do cos
buen lo xiñ do. ¿Pe lëëdyxe
Tat Tios nii sob kpaa tsigo
kteejty Kyalbini Ntson lo meñ
nii kñabo?

Lëë meñ xñee nii xaatox nakni Jesús
(Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)

14 Lëë Jesús kwlii kyalbini
mal leñ styoo tu ngop, aan
lëë ngop bislo kwnee. Kchësy
meñ psee kon ngo,
15 per no meñ kwnee:
—Beelzebú, xaa nii xñabey
lo kchësy kyalbini mal, ptee
tiitspey lo xaa gue par kwii
xaa kyalbini mal.
16 No gaa meñ kokladzy nii
nyuuñtsyey xaa tu kyalntson
leñ kpaa parñee kuñ meñ xaa
preb.
17 Per como nan xaa pe
xsya styoo meñ go, lëë xaa
chëb:
—Ni tu kyedzy nii nak chop
tiiy gon xtiiydy. Lëëw xnitylo,
aan kchë yu nii no leñ kyedzy
ko xyab lady xcombañer.
18 Singo gak xaatox deelñee
kak xaa chop tiiy, ¿xa kchilo
kñabey xaa? Lëën xñe kchë
nrii porñee xñee do nii lëë

Beelzebú bneetsy tiitspey lon
par kwin kyalbini mal.
19 Deelñee singo xsyak to,
¿cho xtee tiitspey lo xaa nii
nak ksa do tsigo par kwii
xaa kyalbini mal? Sikokesy
nagon xluuy nii nandy to pe
xñee do.
20 Per deelñee por xkyal-
wnabey Dios xkwin kyalbini
mal, lëë wor kutsiñ nii lëë
Dios kñabey lo do.
21 'Tsiñee lëë tu xaa ndaan
chap kiib ni xkyënap lidzy, se-
gur nak kchë nii no leñ lidzy
xaa.
22 Per deelñee tsi stu xaa nii
mastre ndaan lo xaa, aan kla
xaa kiib nii xtaan xaa, lëë xaa
kiisy kchë nii chap xaa go lo
xcombañer xaa.
23 'Kchë xaa nii nody xfavo-
raa, chiidnidy xaa meñ lon,
sink lëë xaa xsëëbtañ meñ,
porñee xlëë xaa lon.

Kyalbini mal nii xpikche
(Mt. 12:43-45)

24 'Tsiñee lëë tu kyalbini
mal xchoo leñ styoo meñ,
lëëw xkyënsë tañ xyubo dyon
pa kwëso. Per deelñee xtsy-
oldy laañee kwëso, lëëw xñee:
"Lëën kpikche lidzyaa laañee
pchon."
25 Tsiñee lëë kyalbini mal
go xtsiñ, chano nii lëë leñ
styoo meñ nii pchoow tse nak
sinak tu yu nii kal lik blyoob
ni kwxixkwaa.
26 Tsigo lëëw chikyub
skadzy kyalbini nii mastre
mal, aan lëëw xsyëëb leñ
styoo meñ go ksaw, aan
mastre mban xtyedy meñ go.

Dichos meñ nii xsoob xtiits
Dios

27 Mentre lëë Jesús nonee
kchësy ngo, lëë tu kwnaa nii
no lady meñ chëb:
—¡Dichos kwnaa nii kop lii
ni pkadzy lii!
28 Lëë Jesús chëb:
—¡Mastre dichos meñ nii
xkëëtyag xtiits Dios, ni xsoob
xtiits xaa!

Lëë meñ chakladzy kan tu
kyalntson
(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

29 Lëë meñ ptyopre, aan lëë
Jesús chëb:
—Lëë meñ mal nii no
natiemp chakladzy kan tu
kyalntson, per ni stu kyal-
ntson kantre meñ re. No nii
ksaladzy meñ nii beeñtsyey
Jonás.
30 Por sinak nii kunee gak
Jonás lo meñ Nínive, sëëdnee
mguiy nii pxaal Dios lo meñ
natiemp.
31 Tse nii lëë Dios kuñ
kyalxtisy lëë kwnaa nii kok
rey xtañ meñ Sabá jkëëkiy
meñ nii no natiemp, por
sit pchoo me par jkëëtyag
me xtiits rey Salomón, aan
mastre precisy nii xñen que
kchë xkyalchak rey Salomón.
32 Wi meñ Nínive jkëëkiy
meñ nii no natiemp tse nii
lëë Dios kuñ kyalxtisy, por
ptikche meñ Nínive styoo lo
Dios worñee biñ meñ Nínive
nii kwnee Jonás, aan mas-
tre precisy nii xñen que nii
kwnee Jonás.

Bini nii no leñ styoo meñ
(Mt. 5:15; 6:22-23)

33 'Ni tu meñ xkëëdy bini
par kolan meño leñ tu cajón,
sink lëë meñ xsoobo tu laañee

ksaaniw lo kchë meñ nii sëëb
leñ yu.
34 Nak mëlo do sinak tu
bini nii xsaani leñ styoo do.
Deelñee nxiñdy mëlo do, tyub
leñ styoo do nyaani. Per
deelñee nxiñ mëlo do, tyub
leñ styoo do nguey.
35 Kol kap cuent nii kyu-
uydy bini nii no leñ styoo do.
36 Por deelñee tyub leñ
styoo do no bini, kindy nguey
leñ styoo do, aan singo mod
lëë do kan nyë kchë cos, sinak
tsiñee xsaani tu bini lo do.

Lëë Jesús xkëëkiy xaa fariseo ni maestre ley
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

37 Tsiñee lëë Jesús lox
kwnee, lëë tu xaa fariseo
kuni Jesús lidzy par kaw
Jesús. Lëë Jesús kwsëëb leñ yu
aan lëë xaa kwsob lo mezh.
38 Aan psee xaa fariseo
kon xaa nii kwtiibty Jesús ña
antes nii kaw xaa.
39 Per lëë Jesús chëb:
—Kchësy to siñee nak to
meñ fariseo nyë xkiib to vas
nii xtyëë nii chi do, ni xkiib
to kyon nii xtyëë nii chaw do,
per lëë leñ styoo do kaktsë
kchë clasy cos mal.
40 ¡Nguey do! ¿Pe nandy to
nayak nii xaa nii psaa gak lëë
do psaa xkyalmbañ do?
41 Kol ktee nii chap to lo
meñ nii no lyaadzy tsiin kyak
nyë do.
42 '¡Chooksye lëë doy, meñ
fariseo nii xtiix to pixtily ni
xtiix to rud ni kchë clasy kizh
nii xsaakon do lo Dios, per
xsaldy to xkyalxtisy Dios ni
xkyalwkëstyoo xaa! Ngo mas-
tre precisy, per ksaandy to nii
kokon do cos lo Dios.
43 '¡Chooksye lëë doy, meñ
fariseo nii chakladzy to sob
to laañee xsyob meñ non leñ
ktoo, ni choki do jkëëptyux
meñ do pal nëz!
44 '¡Chooksye lëë doy!,
porñee nak to sinak paa nii
nyoody, aan xyeñdy meñ
xsyub niy meño.
45 Tsigo lëë tu maestre ley
kwëb chëb:
—Maestre, wi loo noo gon
pxiñoo tiits por kchë nii
kwneel.
46 Per lëë Jesús chëb:
—¡Chooksye lëë doy,
maestre ley nii chakladzy
to kuuñtsyey meñ cos nii ni
tu cho chilody kuuñtsyey,
aan lëë lëë do xteejty to nii
kuuñtsyey dow!
47 '¡Chooksye lëë doy nii xsaa
do chu xpaa kchë profet nii
beety pxusykoltoo do!
48 Por singo mod lëë do
xluuy nii byo ni beeñtsyey
pxusykoltoo do styoo do, por
lëë xaa beety, aan lëë do xsaa
chu paa.
49 'Por ngo nladzy Dios:
"Lëën kxal profet ni apostle,
aan lëë meñ kuty xaa, ni lëë
meñ kyënlaag xaa."
50 Lo meñ nii nche natiemp
kuuñkiy Dios kchë profet nii
noyuty meñ destye nii kwche
kislyu,
51 destye Abel axte
Zacarías, xaa nii beety meñ
kexka lo pkoog leñ lidzy Dios.
Kyëkiy meñ nii nche natiemp.
52 '¡Chooksye lëë doy,
maestre ley nii chuuñ xcheñ

do xtiits Dios, aan xyeñdy
tow, ni xlaady kaa to kyeñ
meño!
53 Tsiñee lëë Jesús lox
kwnee kchë ngo, lëë maestre
ley ni lëë xaa fariseo blëë.
Aan ndaly nii kwnabtiits xaa
lo Jesús par kisyeedy xaa xaa.
54 Nladzy xaa nyuuñ knee
xaa Jesús tu tiits nii nchilo
nguëëkiy xaa Jesús.

12

Lëë Jesús xñee nii chilody jkyeetsy cos

1 Mentre gaa lëë meñ
ptyopbe, lika xtyaagw meñ.
Tsigo lëë Jesús kwnee klo lo
xpëëdscuel, chëb xaa:
—Kol kap cuent nii kakty
to sinak xaa fariseo, por
chuuñtsyeydy xaa nii xñee
xaa.
2 Por nody ni tu cos
ngueetsy nii kchukëdy, ni
nody ni tu cos nii chak tsilaan
nii kak ndoondy.
3 Singo gak kchë nii kwnee
do lo nguey, lëëw kñee meñ
xña lo xbini ngbidz. Nikle
gaa kchë nii kwnee tsilaan do
worñee nyoogw yu, lëë meñ
tsëp kik lidzy aan lëëw kupt-
syë meñ.

Cho no nii ktsyeb meñ (Mt. 10:28-31)

4 'Ktsyebty to xaa nii chuty,
por tsiñee lox kuty xaa lëë do
chilodre pe kuñ xaa lëë do.
5 Sink kol ktsyeb xaa nii
schilo kuty lëë do ni schilo
kxaal lëë do linfiern. Xaa go
kol ktsyeb.
6 '¿Pe lëdy xaktyee chop
centab nayak non kaay
mguiñ wiñ?, aan ni tu ma
xnitylasty Dios.
7 Lëë lëë do axte kits kik
to ngab lo Dios. Por ngo, kt-
syebty to, por mastre non do
lo mguiñ.

Meñ nii xchoo xfavor Crist (Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

8 'Nli xñen nii kchë meñ nii
kchoo xfavoraa lo kislyu re
schon xfavor meñ go tsi lëë
meñ go klyañche lo xangly
Dios.
9 Per lëë meñ nii kchoody
xfavoraa lo kislyu re, ni naa
kchoody xfavor meñ go lo
xangly Dios.
10 'Axte meñ nii ko falt
lo mguiy nii pxaal Dios kuñ
Dios perdón, per kuñdy xaa
perdón meñ nii ko falt lo
Kyalbini Ntson.
11 'Tsiñee lëë meñ tsini lëë
do leñ ktoo ni tsikso lëë do
lo xaa xñabey par jkëëkiy meñ
do, pe tsinidy kik to nii dyon
xa kñee do o pe këëb kaa to.
12 Por tsiñee tsitsib kñee do,
lëë Kyalbini Ntson kñë pe cos
këb to.

Xcuent tu rikw

13 Tsigo lëë tu xaa nii no
lady meñ chëb lo Jesús:
—Maestre, kudzy lo bet-
syaa nii kuuñ grol xaa nii
psaan pxosyaa loo noo.
14 Lëë Jesús kwëb chëb:
—¿Cho në lool nii xtisyaa o
xaa nii gaa chuuñ grol cos
nakaa?
15 Lëë gak Jesús chëb:
—Kol kap cuent. Kak
kpiñdy to, por syoobty no
kislyu re parñee tsyaap no
tubtsoon cos.

16 Loxsye ngo lëë xaa pso
cuent re, chëb xaa:
—Kwyo tu rikw nii sin-
gootyee kok xkwaa,
17 aan nladzy rikw: "¿Xa
kuñaa? Kindy pa kotseyaa nii
ptyop lo xkwaan."
18 Aan lëë gak rikw chëb:
"Nanaa xa kuñaa. Lëën ktsily
yu nii chotsey nii xtyop lo
xkwaan, aan lëën ksa stu nii
mastre ngol, parñee kotseyaa
kchë nii ptyop lo xkwaan ni
kchë nii chaapaa leeñgo.
19 Loxsye ngo misme naa
këp lon: Biño gaanoo. Pxi-
ladzy ni ble, por skaa kchë
nii chapoo par kaawoo ni kil
ndaly iz."
20 Per lëë Dios chëb: "Nat-
sypee ngueyoo. Na kyool
kazh lëël kety. Aan ¿cho
kyaani kchë nii ngotseyoo?"
21 Singo xtsyool meñ nii
xtop cos lo kislyu re, per lëë lo
Dios, ni tu pe chapty meñ go.

Chantsi Dios xiñ
(Mt. 6:25-34)

22 Loxsye ngo lëë Jesús chëb
lo xpëëdscuel:
—Lëën xñe kchë nrii lo do
parñee tsody to kyalnë nii
dyon pe kaw do par kpañ do,
ni tsody to kyalnë nii dyon pe
kakw to.
23 Por mastre non kyalm-
bañ lo nii ktyaaw, ni mastre
non xcuerp no lo ladx.
24 Kol kan myak gaanoo.
Chandy ma, ni xlaapty ma,
ni xkotseydy ma nii ktyaaw,
per lëë Dios xyaan ma. Aan
¡mastre non do lo ma!
25 Nikxe xaapre gaa tsoxko
do, per ni tu wor chilody
kiskool do lo tse nii no kpañ
do.
26 Deel ni ngo chilody
to kuuñtsyey do, ¿penak nii
choxko do por cos nii jkiiñ
do?
27 'Kol kuy gaanoo xa xroob
kyoo aan xkyëdyo tsiiñ ni xk-
ibtyo ladx. Aan ni rey Sa-
lomón kokwty tu ladx ntson
nii ntson si ntsono.
28 Deelñee Dios tsigo busy
xkakw xab kchë kizhyë nii no
tañ aan xlyëdyak lëëw chek lo
ki, ¿penak nii xnilasty to nii
lëë Dios jkakw xab to?
29 Por ngo, kteenëdy to nii
dyon pe kaw do o ki gaa to.
30 Kchësy cos re no meñ nii
xnilasty Dios kyalnë, per lëë
lëë do nanle Tat Tios nii sob
kpaa pe cos chak falt lo do.
31 Kol kuuñtsyey nii xñabey
Dios tsiin kxaal xaa kchë nii
jkiiñ do.

No nii kto meñ xcheñ
(Mt. 6:19-21)

32 'Ktsyebty to, por nikxe
ndalydy to, lëë Tat Tios
bneetsy tiits nii wi do kñabey.
33 Kol kto kchësy nii chap
to, ni kol kteedyo lo meñ nii
no lyaadzy, aan kol kweek
mbës ngoch nii koxty, por
ndaly nii jkaa do kpaa, aan
kindy nkwxog siko ni kindy
ngbaan.
34 Por laañee no nii chap to
siko xyo styoo do.

Dichos mos nii xkwena

35 'List kol kwe, kol kakw
xab to, ni kol jkëë xbini do.
36 Kol kwe si xkwe mos
nii këmbës patrón nii si lo tu
kyalwtsiilña, parñee siikñee

kseetsy patrón chu yu, lëë
mos kxalyo.
37 Dichos mos nii nixna
tsiñee lëë patrón kpikche, por
nli xñen nii lëë patrón këb lo
xaa: “Kwsob lo mezh”, aan
lëë patrón kyë nii kaw xaa.
38 Dichos mos nii nixna
nikxe ktsiñ patrón wrol kyool
o wor tempran gaa.
39 Ni nli gaa xñen nii
deelñee kyeñ tu xpixwan yu
pa wor tsi ngbaan lidzy xaa,
klaady xaa sëëb xaa.
40 Singo gak, lëë do, ligier
kol kak, por lëë mguiy nii px-
aal Dios kiid mer worñee pe
sidy kik to.

Mos nii xsoob tiits ni mos nii xsoobtyo
(Mt. 24:45-51)

41 Tsigo lëë Pedre kwnabti-
its lo Jesús chëb:
—¿Pe nonsy loo noo psool
cuent re ote wi lo kchësy
meño yak?
42 Lëë Jesús chëb:
—¿Cho xsaan patrón lidzy
dyon tsiñee lëë xaa xchoo?
¿Pe lëdy nayak xsaan xaa tu
mos nii xsoob tiits parñee
kyaan mos ko kchë meñ nii
xkyë tsiiñ lo xaa?
43 Dichos mos nii xyaani
lidzy xpatrón deelñee tsiñee
kpikche patrón, kan xaa nii
lëë mos ko beeñtsyey kchë nii
kwnabey xaa.
44 Nli xñen, nii lëë patrón
këb lo xaa: “Kop cuidad
kchësy nii chaapaa.”
45 Per deelñee mal mos ko
ni nan xaa nii xtse si xpatrón
xaa, lëë xaa ksaksi kchë meñ
nii xkyë tsiiñ lo xpatrón xaa,
ni lëë xaa tso wagw ni lëë xaa
kyë kunip.
46 Per mer tse nii pe sinidy
kik xaa, lëë xpatrón xaa kt-
siñ, aan lëë patrón ksaksi xaa
sinak xsaksi patrón kchë mos
nii xsoobty tiits.
47 ’Deelñee nan mos pe
cos chakladzy patrón, aan
xsoobty mos tiits, ndaly golp
jkaa mos.
48 Per deelñee nandy mos
pe cos chakladzy patrón aan
ko mos falt, xisy golp jkaa
mos. Por deelñee ndaly nii
byaani meñ, ndaly nii kak
wnab lo meñ. Deelñee ndaly
gaa cos nan meñ, ndaly nii no
kuuñtsyey meñ.

Lëë Jesús chuñ meñ chop tiiy
(Mt. 10:34-36)

49 ’Lëën syely kuñ kyalxtisy
lo kislyu. Nak nii kuuñtsyeyaa
sinak tsiñee chek ki, ni ¡xsyaak
gaan naaty tsek kaa kislyu!
50 No nii teedyaa lo tu
kyalnë dox, aan ¡mban xtee
styoon nii lëën ktsyool kyalnë
go!
51 Këbty to tsaaplaa syelyaa
lo kislyu re parñee tsodre tily.
Lëdyo gon, sink lëën syelyni
tily.
52 Por destye natse, deelñee
no kaay meñ tu yu, lëë meñ
kak chop tiiy. Tublad tso tson
meñ, lëë stublad tso chop
meñ.
53 Lëë mëëdpkiy ktilyni px-
osy, ni lëë mëëd kwnaa kti-
lyni xñaa, ni lëë nkwxizh kti-
lyni xñaatsaap.

Lëë Jesús chak ntseeb lo meñ
(Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

54 Loxsye ngo lëë Jesús chëb
lo meñ:
—Tsiñee chan do nii lëë
xkey no nëz laa chaasy ng-
bidz, xñee do lëë kyo kyab,
aan nli gaa xyabo.
55 Singo gak tsiñee xpi me
nëz kyety xñee do lëë naay
kak, aan nli gaa chako.
56 ¡Nguey do! Deelñee xyeñ
do xa chak leñ kpaa tsiñee lëë
kyo kyab, ni xyeñ do xa chak
lo kislyu tsiñee lëë naay kak,
¿penak nii xyeñdy to xa nak
kchë cos nii noyak natiemp?

Ptee nii kwnee lo meñ nii xlëë lool
(Mt. 5:25-26)

57 '¿Penak nii xyeñdy to pe
cos nonguial kuuñtsyey do?
58 Deelñee xkëëkiy tu xaa
lëë do aan chakladzy xaa
tsikso xaa lëë do lo xtisy, kol
nee lo xaa lëë ka bii xteedyo
tiits. Por deelñee kyab to ña
xtisy, lëë xtisy këb lo mayor:
"Kol ko xaa gue skiib", aan lëë
xaa ko lëë do skiib.
59 Aan xsobaa nii kc-
hoodyoo skiib axte nii kizhoo
lal nii kñab xaa lool.

13

Lëë meñ nii ktikchedy styoo lo Dios kety

1 Misme tse go lëë bla
xaa kukan Jesús aan lëë xaa
bitiits nii lëë Pilat beety bla
meñ Galilea aan lëë xaa pkots
xcheñ meñ go xcheñ ma nii
kwlokon xaa.
2 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Nladzy to nayak nii ptsy-
ool xaa go ngo porñee mastre
no xtol xaa que xtol xaa xtañ
xaa.
3 Lëdyo gon. Ni lëën xñe
kaazhkaa lo do nii deelñee
kpikchedy styoo do lo Dios,
wi do kety.
4 ¿Ni pe nladzy to nii mastre
no xtol ksa tsiimtson xaa nii
byab yu ngol nii lë Siloé lady
que xtol kchësy meñ nii no
Jerusalén?
5 Lëdyo gon. Ni lëën xñe
kaazhkaa lo do nii deelñee
kpikchedy styoo do lo Dios,
wi do kety.

Xcuent yag yegw nii xkyëdy nex

6 Lëë Jesús bitiits nrii lo
meñ, chëb xaa:
—Tu xaa name sob tub xan
yag yegw lady xyag uv xaa,
aan lëë xaa kukuy dyon pe
kë yegw low, aan ni tu yegw
ptsyoldy xaa.
7 Tsigo lëë xaa chëb lo xaa
nii xkyënap kchë xyag uv xaa:
"Buy gaanoo, lëëw kak tson iz
nii xyely kyubaa yegw lo yag
re, per lo ksa iz ko ni tu xnexo
karty kawaa. Pchugo masy,
por xaktyee xlyëw lo kwaa."
8 Per lëë xaa nii xkyënap
kwaa kwëb chëb: "Xey,
psaansyew na iz. Lëën ksoly
xano ni lëën ko pyëëb xano,
9 tsiin tsaaplaa skyë nex
low singo. Aan deelñee
kyëdyo, mansye kchugloo."

Lëë Jesús beeñ kyak tu kw-naa

10 Tu tse nii xiladzy meñ
Israel lo tsiiñ lëë Jesús beeñ
kseedy meñ leñ ktoo.
11 Aan lady kchësy meñ no
tu kwnaa nii kwlox tsiimtson
iz xsyaknë. Tu kyalbini mal

beeñ me chop xkwaa, aan pchilodre nyak tubli me.

12 Tsiñee lëë Jesús kon me, lëë xaa kwtsyetsy me aan lëë xaa chëb:

—Kwnaa, lëël byak, xsyaknëdroo.

13 Tsigo lëë xaa pxob ña xaa lady me, aan wor go kazh lëë me byak tubli, aan lëë me bislo biily me lay lo Dios.

14 Per lëë xaa nii xñabey leñ ktoo blëë, porñee beeñ kyak Jesús me tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiiñ, aan lëë xaa chëb lo meñ:

—Xoop kpidz nonguial kak tsiiñ. Kol të leñ tse go par kak to rmedy, kiijty to tse nii chakty tsiiñ.

15 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:

—Mal do. ¿Pe chinidy to xyosy to kunis nayak o xburr gaa to nikxe chakty tsiiñ?

16 Lëë kwnaa re gon lo xtiiy Abraham sëëd me, aan kok tsiimtson iz nii nguëëtuu xaatox me lo kyalkits re. ¿Pe nonguialdy nayak laa me nikxe tse nii chakty tsiiñ nak?

17 Tsiñee lëë Jesús chëb ngo, lëë xaa nii xlëë lo xaa pteladzy, per kchësy meñ ble kon kyalntson nii beeñtsyey xaa.

Xa nak laañee xñabey Dios
(Mt. 13:31-33; Mr. 4:30-32)

18 Lëë gak Jesús chëb:

—¿Pe cos nak sinak laañee xñabey Dios dyon, ni pe cos chak si chako?

19 Nako gon sinak tu medzy martas nii chan meñ lo kwaa aan tsiñee lëëw chak lal tu yag, lëë mguiñ xko xipchoos loo go.

20 Lëë gak Jesús chëb:

—¿Pe cos nak sinak laañee xñabey Dios dyon?

21 Nako gon sinak levadur nii xkëë kwnaa tson lmud riñ par tsobe kchësy kobyi.

Puert nya
(Mt. 7:13-14, 21-23)

22 Worñee lëë Jesús no nëz si xaa Jerusalén, beeñ kseedy xaa meñ kyedzy ni tañ nii kwtedy xaa.

23 Aan lëë tu xaa kwnabtiits lo xaa chëb:

—Xey, ¿ndalydy meñ lë xtyelaa lo tol?

Lëë Jesús chëb:

24 —Kol ktee nii sëëb to laañee xñabey Dios, por nako sinak tu puert nya aan ndaly meñ kakladzy sëëb, per kchilodyo.

25 Loxsye ksuugw xpixwan yu puert, deelñee kyaan do ley lëë do këb: “Xey, pxaly chu yu syëëb noo.” Per lëë xaa kñë lo do: “Nandyaa cho xaa do.”

26 Tsigo lëë do këb: “Ptyaawni noo ni ptyowni noo lii, ni beeñ kseedyoo meñ nëz laa no noo.”

27 Per lëë xaa kyëb kñë xaa: “Lëën niyle nii nandyaa cho xaa do. Kol kyey por ngoptol do.”

28 Tsigo lëë do koon ni lëë do kaw lay do tsiñee kan do nii lëë Abraham ni lëë Isaac ni lëë Jacob ni lëë kchësy profet ncheno laañee xñabey Dios, aan lëë do byaan ley.

29 Por ndaly meñ nii nche tyub lo kislyu sob kaw laañee xñabey Dios.

30 Tsiñee lëë tse go tsitsib ndaly xaa nii nyats chak nina

kyablyu parñee ktaan xaa nii mban nina.

Lëë Jesús xteenë por meñ Jerusalén
(Mt. 23:37-39)

31 Loxsye ngo lëë bla xaa fariseo ptsiñ, aan lëë xaa chëb lo Jesús:

—Bi nu, porque lëë Herodes chakladzy kuty lii.

32 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Kol tsi aan kol këb lo mëz wnee xuuy go: "Natsesy ni kxesy kwin kyalbini mal ni kuuñ kyakaa meñ xsyaknë, widzy lëën kyal."

33 Per no nii ktsiñaa laañee san natse, kxe ni widzy. Por ni tu profet chilody kety deelñee sody xaa Jerusalén.

34 '¡Chooksye lëë doy nii no do Jerusalén! ¿Penak nii chuty to profet ni penak nii xlaal kyo do xaa nii xaal Dios lo do? ¡Ndaly vuelt kokladzyaa ndopaa to sinak xtop nguidy xoob xiñ leñ xikw, per kwnëdy to!

35 Lëë na lëë xkyedzy to kyaanladzy. Ni kpikchedre kan do naa axte tse nii lëë do këb: "Skizh Dios, xaatke buen xaa nii pxaal xaa."

14

Lëë Jesús chuuñ kyak tu xaa nii xchooki

1 Tu tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiiñ lëë Jesús kwey wagw lidzy tu xaa nii xñabey lo meñ fariseo, aan lëë stubla xaa fariseo bleetsy xaa.

2 Siko lëë Jesús kon tu xaa xsyaknë nii xchooki.

3 Lëë Jesús kwnabtiits lo maestre ley ni lo xaa fariseo chëb:

—¿Pe nonguial dyon kak tu xaa xsyaknë rmedy tse nii chakty tsiiñ ote nonguialdyo yak?

4 Per ni tu xaa kwneedy. Tsigo lëë Jesús kwseñ xaa xsyaknë go aan loxsye beeñ kyak xaa xaa, lëë xaa chëb: "Byey."

5 Ni lëë xaa chëb lo meñ fariseo:

—Deelñee kyab tu xiñ do o tu xyosy kaa to leñ tu kyeech nxity, ¿pe kwiidy to xaa nayak ni pe kwiidy to ma nikxe chakty tsiiñ tse go?

6 Aan ni tu xaa pchilody pe nyëb.

Meñ nii chi lo tu kyalwtsilña

7 Tsiñee kon Jesús nii kchësy xaa nii koktsyetsy xkwe yagxily nii xsyob xaa non, lëë xaa ptee tu consef lo meñ chëb xaa:

8 —Tsiñee tsi do laañee chak tu kyalwtsiilña, sobty to laañee xsyob xaa non, por toontlaa tsi stu xaa nii mastre non lo do.

9 Aan kñë xaa nii kwtsyetsy lëë do: "Pte xlugaaroo lo xaa re." Tsigo lëë xkyalto do kchoo por lëë do tsisob axte lultime bankw.

10 Masy tsiñee tsi do lo tu lni, kol sob axte lultime bankw parñee tsiñee kan xaa nii kwtsyetsy lëë do to, kñë xaa: "Penak nii soboo ske. Tësoboo axte klaa." Singo mod xña lo kchësy meñ lëë do klisklaa xaa.

11 Porque kchësy xaa nii xa-
lyga chak nyaa kyablyu aan
lëë xaa mban kyak klaa.
12 Lëë gak Jesús chëb lo xaa
nii kwtsyetsy xaa:
—Tsiñee kuuñlool tu siily o
tu xtsee gaa, kwëstyoo xami-
igwoo, ni betsyoo, ni meñ li-
idzyoo, ni meñ rikw nii no
kex chiliidzyoo, por toontlaa
kwetsyak xaa lii aan singo
mod lëë xaa ktikche favor nii
beeñtsyeyoo.
13 Masy tsiñee kuñoo tu lni,
kwtsyetsy kchë meñ prob, ni
meñ nii chilody së, ni meñ nii
chandy.
14 Por chilody ktikche meñ
go kyalnsaak ko lool, per lëë
Dios kuuñ kle lii ni lëë xaa
ktikche favor go lool tse nii
lëë xaa kuuñ kpañ meñ kuty
nii beeñtsyey kyalbuen.

Xcuent xaa nii beeñlo tu niskwaan

15 Loxsye biñ meñ ngo, lëë
tu xaa nii wi sob lo mezh chëb
lo Jesús:
—Dichos meñ nii chaw
laañee xñabey Dios.
16 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Tu xaa name beeñlo xaa
tu niskwaan aan ndaly lo
meñ chëb xaa nii tsi meñ
wagw.
17 Tsiñee lëë xwor wagw
kol, lëë xaa pxaal xmos xaa
kukëb lo meñ nii koktsyetsy:
“Kol të por lëë niskwaan lox
koklo.”
18 Per xaal xaal nii chëb
meñ parñee tsidy meñ. Klosy
lo tu xaa nii kwey mos chëb:
“Lëën kal lox kwxi tublë lyu,
aan no nii kakuyaa loo go.
Chilody kan.”
19 Lëë stu xaa chëb: “Lëën
kwxi kaay nëz yosy aan lëën
kakuñ ma preb. Chilody
kan.”
20 Lëë stu xaa chëb: “Lëën
kal ptsiilña. Chilody kan.”
21 Tsiñee lëë mos bikche, lëë
xaa chëb kchë nii chëb meñ,
aan lëë xaa nii pxaal xaa blëë.
Tsigo lëë xaa chëb lo xmos
xaa: “Sinusy kwey kchë nëz
yu ni nëzniy nii no leñ kyedzy,
aan tëni kchë meñ prob, kchë
meñ nii chilody së, ni meñ
ciegw.”
22 Blyëëdyako, lëë mos chëb:
“Xey, lëën beeñtsyey nii kwn-
abeyoo naa, aan lëë lugar bii
no.”
23 Tsigo lëë xaa chëb lo
mos: “Kwey nëz nii xchoo
chu kyedzy ni kwey kchë skiñ
kwraly, aan tëni xoo stubla
meñ parñee kyaktsë lidzyaa.
24 Por ni tu meñ nii
kwtsyetsyaa klo kawdy
niskwaan nii beeñloon.”

Meñ nii chakladzy kak xpëëdscuel Jesús

25 Ndaly meñ kunal Jesús
aan lëë xaa byoogw chëb xaa:
26 —Deelñee no tu xaa
nii sëëdnal naa aan mastre
xkëstyoo xaa pxosy xaa que
naa o mastre gaa xkëstyoo
xaa xñaa xaa, tsiil xaa, xiñ
xaa, betsy xaa ni psyañ xaa,
o xkëstyoo gaa xaa lëë xaa,
chilody kak xaa xpëëdscuelaa.
27 Ni chiloody kaa kak meñ
xpëëdscuelaa deelñee tejty
meñ lo kyalnë ni deelñee
kiidnaldy meñ naa.
28 Deelñee no tu do chak-
ladzy ksaa tu yu ngol, ¿pe xsy-
obty to nayak kwii do cuent

parñee kan do dyon pe slëb to
ksaalo dow?
29 Por deelñee xaktyee ky-
eeñ do cimient, aan lëbty to
ksaalo dow, kchësy meñ nii
kano kxidzyni lëë do,
30 këb meñ: “Lëë xaa re
bislo nsaa lidzy, per kwlëbty
xaa nsaalo xaaw.”
31 O deelñee gaa no tu rey
nii tsiktily contre stu rey, ¿pe
xsyobty xaa nayak kwii xaa
cuent parñee kan xaa dyon
pe slëb tsii mily soldad nii
chap xaa ktily contre kaly
mily xsoldad stu rey?
32 Aan deelñee kyeñ xaa nii
lëbty xsoldad xaa, bii sitre
sëëd stu rey, lëë xaa kxaal xaa
nii tsikëb: “Masy kwës tily.”
33 Singo tsigo busy, deelñee
ksaandy to kchë nii chap to,
chilody kak to xpëëdscuelaa.

Tsiñee nxiytre sedy
(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

34 ’Buen sedy. Per deelñee
ksaan sedy xinxiyo, ¿xa kyak
nxiyo stub?
35 Lëëw ksyëëb porñee ni
par lyu ni par pyëëb xkiiñdyo.
Deelñee chakladzy to kyeñ
do, kol jkëëtyag.

15

Xcuent xaa nii xtsil xpëkwxiily
(Mt. 18:10-14)

1 Lëë xaa nii xtop tumi nii
xyey Roma ni lëë stubla xaa
ngoptol big par jkëëtyag xaa
xtiits Jesús.
2 Por ngo lëë xaa fariseo
ni lëë maestre ley kwneenë
Jesús, chëb xaa:
—Xtsiil lsa xaa gue meñ
ngoptol ni chaw xaa ksa xaa
meñ go.
3 Tsigo lëë Jesús pso tu
cuent lo meñ chëb xaa:
4 —Deelñee chap to tu
kyoow mëkwxiily dyon, aan
xnity to tu ma, ¿pe xsaandy
to stap kalyptsiipkee ma
nii kwnijty tañ nayak, aan
chikyub to ma nii kwnity,
axte nii xtsil do ma?
5 Aan tsiñee lëë ma xtsil do,
xle do xob to ma chu yañ do,
6 aan tsiñee lëë do xtsiñ
lidzy to, xtop to kchë xam-
igw to ni kchë meñ nii no
kexka chilidzy to, aan xñee
do: “Kol kle lon, por lëën ptsil
mëkwxiily nii kwnity.”
7 Nli xñen nii mastre kak
wle kpaa por tu meñ ngoptol
nii ktikche styoo lo Dios que
por tapkalyptsiipkee meñ
buen nii xkiiñdy ktikche
styoo lo Dios.

Xcuent kwnaa nii xtsil xcentab

8 ’Kol tsoo kso no xcuent
tu kwnaa nii chap tsii pes
plat, aan xnity me tuwo.
¿Pe xkëëdy me bini nayak
ni pe xloobty me yu ni pe
xkyëkyubty mew axte nii xtsil
mew?
9 Aan tsiñee lëëw xtsil me,
xtop me kchë xamigw me ni
meñ nii no kexka chilidzy
me, aan xñee me: “Kol kle lon,
porque lëën ptsil pes plat nii
bnityaa.”
10 Nli xñen nii singo gak xle
kchë angly nii no kpaa tsiñee
xtikche tu xaa ngoptol styoo
lo Dios.

Xcuent xaa nii beeñ perdón xiñgan

11 Lëë gak Jesús bitiits nrii
lo meñ, chëb xaa:

—Tu xaa name chap xaa
chop xaa wiñ,
12 aan lëë xaa nii mastre
nyab chëb lo pxosy: "Pa,
neetsy kchë nii xyalaa." Tsigo
lëë pxosy xaa kwtiisy kchë nii
chap.
13 Kok xtsedyako lëë xaa nii
mastre nyab pto kchësy nii
pchal, aan con tumi go lëë
xaa si stu tañ nii sit. Siko pxiñ
xaa kchë xtumi xaa laañee
xkaatyee.
14 Per tsiñee lëë xaa lox
pxiñ xtumi xaa, lëë kpiñ
kwyo tañ go, aan lëë xaa kwte
kpiñ.
15 Tsigo lëë xaa kunab tsiiñ
lo tu xaa nii no tañ go, aan
lëë xaa go pxaal xaa lo kwaa
kukap xaa ngutsy.
16 Ptee gan xaa nyaw xaa
nii chaw ngutsy, per ni tu cho
pteejtyo.
17 Lëë lultime nladzy xaa:
"¡Blaktre gaa meñ nii kë xtsiiñ
pxosyaa na axte xyely chaw,
lëë naa na noteedy kpiñ nu!
18 Lëën kya lidzy pxosyaa,
aan këpaa: Papá, kwlon falt
lool ni lo Dios.
19 Nonguialtre kakaa xiñoo.
Beeñ cuent nii sinak tu
xmoosoo nakaa."
20 Loxsye ngo lëë xaa pkaa
nëz, lëë xaa sey lidzy pxosy
xaa.

'Bii sitre siid xaa tsiñee lëë
pxosy xaa kon xaa, aan lëë
pxosy xaa pkëstyoo xaa. Lëë
xaa kwloo corr kuktsiil nëz
xaa xiñ xaa, aan lëë xaa kw-
teetsy xaa, ni lëë xaa taw pxit
kwesy xaa.
21 Tsigo lëë xiñ xaa chëb:
"Papá, kwlon falt lo Dios
ni lool. Nonguialtre kakaa
xiñoo."
22 Per lëë pxosy xaa chëb lo
xmos: "Sinusy kol kwii ladx
buen jkakw to xaa, kol ko tu
nily ña xaa, ni kol jkëë lab
xaa.
23 Kol tëni tu becerr nii xro
aan kol kuty ma, por ¡lëë no
tyaaw ni lëë no kuuñ lni!
24 Por nladzyaa te kuty
xiñaa, per kujty xaa. Kwnity
xaa, per lëë xaa ptsil." Aan
lëë lni bislo.
25 'Mentre lëë stu xiñgan
xaa nii nak xaa kol këno tañ.
Tsiñee lëë xaa bikche, lëë xaa
biñ ti ni lëë xaa kon nii lëë
wyëë kayak.
26 Lëë xaa kwtsyetsy tu
mos, aan lëë xaa kwnabtiits
pe cos chak.
27 Tsigo lëë mos chëb:
"Lëë betsyoo blañ, aan lëë
pxoosyoo kwnabey kuty
becerr xro, porñee mbëë blañ
xaa ni ndaan xaa."
28 Per lëë betsy kol xaa blëë,
aan kwnëdy xaa nyo xaa yu.
Por ngo lëë pxosy xaa pchoo
kwnee lo xaa.
29 Tsigo lëë xaa chëb lo px-
osy xaa: "Nanoo gon blaktre
iz nojkiiñaa lool ni nanoo nii
tugak xsobaa xtiitsoo, aan ni
tu chiv wiñ karty kneetsyoo
par kawnin xamigwaa.
30 Lëë nana nii blañ xiñoo
nii kukxiñ xtumil lo kwnaa
nii xkwe pal nëz, lëël chuty
becerr xro par lëë xaa."
31 Tsigo lëë pxosy xaa kwëb
chëb: "Xiñ, lii tugak so lon,
ni kchësy kaa nii chaapaa
xcheñoo nako.

32 Per no nii kuuñ no lni
ni kle no, por lëë betsyoo
nii kwxaak no kuty bikche.
Kwnity xaa, per lëë xaa ptsil
lo no."

16

Xcuent mos nyaani

1 Lëë Jesús bitiits nrii lo
xpëëdscuel, chëb xaa:

—Tu xaa rikw name kop
xaa tu mos, aan lëë meñ kuni
tiits lo xaa nii lëë mos ko no
kxiñ xtumi xaa.
2 Tsigo lëë patrón kwt-
syetsy mos ko, aan lëë xaa
chëb lo xaa: "¿Pe nli kchë
nii këjkëëkiy meñoo dyon?
Bneetsy cuent dyon xa si
lo xtsiiñoo, porque chilodre
kyëël tsiiñ lon."
3 Tsigo nladzy mos ko: "¿Pe
kuñaa na busy na nii lëë
xpatrónaa kwii naa lo tsiiñ?
Nodyaa fuersy par kyën tsiiñ
tañ, aan xteladzyaa kñabaa
limosn.
4 Nanaa xa kuñaa parñee
tso cho lidzy ktsiiñaa tsiñee
lëë xpatrónaa kwii naa lo
tsiiñ."
5 Tsigo lëë xaa kwtsyetsy
tuga tuga meñ nii nsëëb lo
xpatrón xaa. Klosy lo tu xaa
nii ptsiñ chëb xaa: "¿Palal
nsëëboo lo xpatrónaa?"
6 Lëë xaa go kwëb chëb:
"Nsëbaa tu kyoow barrily
aceit." Tsigo lëë mos nii sinoy
cuent chëb: "Naa xpagareel
aan pkëë stuwo nii xaktyee
choowptsii barrily aceit
nsëëboo."
7 Loxsye ngo lëë xaa kwn-
abtiits lo stu xaa, chëb xaa:
"Liik, ¿palal nsëëboo?" Lëë
xaa go kwëb: "Nsëbaa tu ky-
oow lmud xobxtily." Tsigo
lëë mos chëb: "Naa xpaga-
reel aan pkëë stuwo nii xak-
tyee tapkaly lmud xobxtily
nsëëboo."
8 Psee patrón kon nii sin-
gootyee nyaani mos mal go.
Nli xñen nii mastre nan meñ
nii xyuumbeydy Dios xa nak
cos nii chak lo kislyu re que
meñ nii xyuumbey Dios.
9 'Kol kiisy kchë nii chap
to lo kislyu re parñee kap
to amigw, parñee tso cho
kneetsy laañee kwës to kpaa
tsiñee lëë kchë nii chap to lox.
10 'Kchë xaa nii chap cuidad
cos nikxe ndalydyo, sap
cuidad xaa cos ndaly, per lëë
xaa ni chap cuidajty cos xisy,
xa kap cuidad xaa cos ndaly.
11 Deelñee chap cuidajty to
cos nii no lo kislyu re, ¿cho lë
nii knee cos nii nli non lo do?
12 Aan deelñee chap cuida-
jty to xcheñ meñ, ¿cho lë nii
kneetsy nii jkaa do?
13 'Ni tu cho chilody kyë
tsiiñ chop lo patrón. Por
neñdy slëë xaa lo tu xaa, lëë lo
stu xaa kle xaa. O neñdy kaa
ngui kuñ xaa xtsiiñ tu xpa-
trón xaa, aan ksaldy xaa stu
xaa. Por ngo chilody ksoob to
xtiits Dios deelñee tumi tugak
sini kik to.
14 Pxidzy xaa fariseo nii tir
xyo tumi styoo biñ nii kwnee
Jesús.
15 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Chakladzy to nii këb meñ
nii buen do, per nan Dios pe
cos xsya styoo do. Por kchësy
nii xsyak meñ non pa nondyo
lo Dios.

Xley Moisés ni xkyalwnabey Dios

16 ’Lëë xley Moisés ni lëë kchë profet bluuy xtiits Dios axte tse nii lëë Juan biid. Destye tse go lëë meñ xkëëtyag xa nak laañee xñabey Dios aan xoo xsyëëb meñ siko.

17 ’Ni tu letre nii kë lo ley kyaanlasty. Kchësyo kak cumplir. Por nli xñen nii masy ngandy nitylo kislyu ni nitylo kpaa que nii kyaanladzy ley.

Kyalwsëëb tsiil
(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

18 ’Deelñee klaa tu xaapkiy tsiil, aan ktsiilña xaa stu kwnaa, tol chuñ xaa. Singo gak xaa nii ktsiilña tu kwnaa nii psëëb tsiil le, tol chuñ xaa.

Rikw ni Lázaro

19 ’Tu rikw name nonsyke ladx non ni ladx ngui chakw xaa, aan ksatyee tse chuñ xaa lni.

20 Kwyo gak tu prob nii pcholë Lázaro. Xyodz lady xaa aan chisob xaa nëb lo lyu chilidzy rikw.

21 Kokladzy prob re nyëly con cos nii xlyaal leñ xmezh rikw. Aan axte mëkw big kwlee lady xaa laañee xyodz.

22 Lëë tu tse lëë prob kuty, aan lëë angly kukni xaa laañee no Abraham kpaa. Lëë rikw kutyak, aan lëë xaa pkyeetsy.

23 Aan mentre lëë rikw no te mban laañee xyey meñ nii chety, lëë xaa blis lo xaa aan lëë xaa kon nii lëë Lázaro so lo Abraham.

24 Tsigo lëë xaa kwchuptsyë, chëb xaa: “Tat Abraham, pkëstyoo naa. Pxaal Lázaro tsijkadz xaa punt xkweñ lo nis aan kiid ksalyu xaa lo ludzyaa, porque tir mban no teedyaa lo ki re.”

25 Per lëë Abraham kwëb chëb: “Xiñ, psaladzy gaanoo nii mbëë kwtedyoo lo kislyu, lëë Lázaro mban kwtedy xaa. Lëë na mbëë notedy xaa nu, lëë lii mban notedyoo.

26 Ni chilody gaaw, por tir ngol yoo nii kë groltyee, aan chilody kiid meñ nii no nu ske, ni meñ nii no gaa ske chilody kiid nu.”

27 Tsigo lëë rikw chëb: “Xñabaa lool tsigo busy, Tat Abraham, nii kxaaloo Lázaro lidzy pxosyaa,

28 parñee kñee xaa lo kaay betsyaa nii byaan tsiin kiijty xaa laañee sinriityee mban noteedyaa.”

29 Tsigo lëë Abraham chëb: “Lëë nii pkëë Moisés ni pkëë kchë profet byaanle. ¡Ksal xaa kchë ngo!”

30 “Ksaldy xaaw”, chëb rikw, “per deelñee kyaklo tu xaa nii kutyle lo xaa, spikche styoo xaa lo Dios.”

31 Lëë Abraham chëb: “Deelñee chaklasty xaa ksal xaa xley Moisés ni kchë nii pkëë profet, nikxe kpañ tu meñ kuty, kpikchedy styoo xaa.”

17

Xaa nii xsyaab meñ lo tol
(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

1 Lëë Jesús chëb lo
xpëëdscuel:
—Tugak ktee tiits nii kyab
meñ lo tol, per ¡brobsye xaa nii
ksyaab meñ lo tol!
2 Masy buen kxituu tu ky-
omoliñ yañ xaa aan tsikchon
meñ xaa lo nistoo que nii
kuñ xaa xtol meñ nii xniladzy
xtitsaa.
3 Kol kap cuent.
'Deelñee ko betsy to falt
lo do, kol nee lo xaa, aan
deelñee kpikche styoo xaa,
kol kuñ xaa perdón.
4 Nikxe ko xaa falt lo do
kadzy vuelt tu kpidz, deelñee
ksa kadzy vuelt ko kiid në
xaa lo do: "Kpikchedraa kon
falt lool", no nii kuñ do xaa
perdón.

Nii schilo kuuñtsyey meñ nii xniladzy

5 Lëë apostle chëb lo Jesús:
—Chakladzy noo nii mastre
kniladzy noo Dios.
6 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—Deelñee niladzy to Dios,
xisy wiñak, nikxe nyak xkyal-
wniladzy to lalak tu medzy
martas, nchilo nyëb to lo yag
re: "Bichee nu aan kusob lo
nistoo", aan lëë yag nsoob xti-
its to.

Nii nonguial kuuñtsyey mos

7 'Deelñee chap to tu mos nii
chikon o chikap kaa ma, ¿pe
xñee do lo xaa nayak tsiñee
xpikche xaa: "Kwte të soboo
kaawoo"?
8 Lëdyo gon, sink xñee do
lo xaa: "Beeñlo tu xtseen
ni kwtëë nii kawaa ni kin.
Loxsye kawaa schilo soboo
kaawoo ni kil."
9 Aan ni skizh xteejty to
lo mos nii beeñtsyey kchë nii
kwnabey do.
10 Singo gak lëë do, tsiñee
lox kuuñtsyey do kchë nii
xñabey Dios to, no nii këb to:
"Mos nii pa xkiiñdy nak no,
por xaktyee nii pchilo lo no
beeñtsyeey no. Beeñtsyeeytre
no pe stu cos."

Lëë Jesús chuuñ kyak tsii xaa xsyaknë

11 Lëë Jesús kwte laañee
ntsiil meñ Samaria ni meñ
Galilea worñee lëë xaa si
Jerusalén,
12 aan lëë tsii xaa xsyaknë
nii xyodz lady kuktsiilnëz
Jesús kyedzy nii ptsiñ Jesús,
per big kexty xaa,
13 sink lëë xaa kwchuptsyë,
chëb xaa:
—¡Jesús, lii nii nakoo
maestre, pkëstyoo lëë noo!
14 Tsiñee lëë Jesús kon ksa
xaa go, lëë Jesús chëb:
—Kol tsi lo pxosy.
Aan nëz si xaa lëë xaa byak.
15 Tsiñee kon tu xaa
xsyaknë go nii lë xaa byak,
lëë xaa bikche xtee xaa skizh
lo Dios.
16 Aan lëë xaa psoxib lo
Jesús, axte pkiitsy kë xaa lyu
par ktee xaa skizh ni lëëw na
xaa Samaria nak xaa.
17 Tsigo lëë Jesús chëb:
—¿Pe lëdy tsii xaa xsyaknë
nawen byak? ¿Ko skee xaa?
18 ¿Nonsy xaa sit re nawen
bikche ktee skizh lo Dios?
19 Lëë Jesús chëb lo xaa nii
byak ko:
—Kuso aan byey. Por
porñee bniladzyoo ngo nii
lëël byak.

Xa kñabey Dios
(Mt. 24:23-28, 36-41)

20 Lëë xaa fariseo kwnabtiits lo Jesús pa wor klyañche xkyalwnabey Dios aan lëë Jesús chëb:

—Kiijty xkyalwnabey Dios parñee kan dow.

21 Ni tu cho kñëdy lo do: "Lëëw nrii", o "Lëëw nrek kaa." Por lëë xkyalwnabey Dios kwlañchel lo do.

22 Loxsye ngo lëë Jesús chëb lo xpëëdscuel:

—Sitsib tse nii lëë do kakladzy kan do mguiy nii pxaal Dios lo kislyu, aan kandy to xaa.

23 No meñ kñë lo do: "Lëë xaa so nu", o "lëë gaa xaa so nek." Per tsidy to ni tsinaldy to meñ go.

24 Porque sinak tsiñee nyoo xbëly yë nkwsiy tyub leñ kpaa, singo kak mguiy nii pxaal Dios tsiñee lëë xaa kiid stub.

25 Per no nii te kazh xaa kyalnë ni ksaldy meñ nii no natiemp xaa.

26 Sinak kok xtiemp Noé, singo gak kak tsiñee lëë mguiy nii pxaal Dios kiid stub.

27 Tiemp ko lyaadzy wagwsye ni lyaadzy nii kisy meñ kwyo meñ, ni kyalwtsiilñasy kuni kik meñ, axte tse nii lëë Noé byo leñ barkw, aan lëë kchësy meñ go kuty lo kyo.

28 Singo gak kok xtiemp Lot: lyaadzy wagwsye ni lyaadzy nii kisy meñ kwyo meñ, ni wtosy ni wsisy kuni kik meñ. Lyaadzy konsye ni lyaadzy yusy kwyo meñ.

29 Per tsiñee lëë Lot pchoo leñ kyedzy Sodoma, lëë ki ni kyo lëë nii xsaay byab kpaa, aan kchësy meñ go kuty.

30 Singo kak tsiñee lëë mguiy nii pxaal Dios kpikche.

31 'Tse go deelñee no cho do so kik yu aan no xcheñ do leñ yu, kyejty to par kwii dow. Deelñee no gaa to so tañ, kpikchedy to kyey do lidzy to.

32 Kol ksaladzy nii ptsyool tsiil Lot.

33 Kchë xaa nii kakladzy kteelaa xkyalmbañ kety. Per lëë xaa nii pe sinidy kik, nikxe kety xaa, lëë xaa kpañ.

34 'Kyool go deelñee nix chop xaa lo tugak lon, lëë Dios koy tu xaa, per lëë xaa ksaan stu xaa.

35 O deelñee gaa kë chop kwnaa wëët, lëë xaa koy tu me aan lëë xaa ksaan stu me.

36 Singo gak deelñee kë chop xaa tsiiñ tañ, lëë tu xaa kyooy, aan lëë stu kyaan.

37 Tsigo lëë meñ chëb:

—¿Pa kak kchësy nrii?

Tsigo lëë Jesús chëb:

—Laañee kaa ma kuty ktyop pech.

18

Xcuent tu kwnaa viud

1 Loxsye ngo lëë Jesús pso tu cuent lo xpëëdscuel parñee këb xaa nii ktsagty xpëëdscuel xaa, sink tugak kutiitsni xaa Dios axte nii ktikche Dios lo xtiits xaa.

2 Sinrii së lo cuent ko:

—Tu kyedzy name kwyo tu xtisy nii ptsyebty Dios ni psaldy meñ.

3 Leñ kyedzy ko gak kwyo
tu kwnaa viud nii kunab
kyalxtisy lo xtisy parñee
ksaksi xaa meñ nii xlëë lo me.
4 Xtse kwë me, per psaldy
xtisy me. Lëë lultime nladzy
xaa: “Nikxe nii xtsyeebtyaa
Dios ni xsaldyaa meñ,
5 per como kety kety chiid
kisyeedy me naa, lëën kcho
xfavor me parñee kiijtre me,
por toontlaa kloox me xpa-
ciensyaa.”
6 Lëë Jesús chëb:
—Singo gon chëb xtisy mal.
7 ¿Lëë Dios dyon pe kc-
hoody xaa xfavor meñ nii
xniladzy xtiits xaa nayak
deelñee tsel kyool xñab meñ
kyalxtisy lo xaa? ¿Slaa xaa
nawen kyëmbës meñ go xaa?
8 Klyëëdy xaa gon, lëë xaa
kchoo xfavor meñ go. Per
tsiñee lëë mguiy nii pxaal
Dios dyon kiid, ¿pe bii sanre
xaa meñ nii xniladzy xtiits
Dios lo kislyu re?

Xaa fariseo ni xaa nii xtop tumi

9 Lëë Jesús pso cuent re par
xaa nii xsyak nii tir buen aan
xsyablyu los demasy meñ,
chëb xaa:
10 —Tu vuelt kwey tu xaa
fariseo ni tu xaa nii xtop tumi
nii xyey Roma lidzy Dios par
kutiitsni xaa Dios.
11 Lëë xaa fariseo kwsoli
aan lëë xaa chëb lo Dios:
“Tat Tios, xnetsyaa skizh lool,
porñee naktyaa sinak xaa
nii nak ngbaan, ni xaa mal,
ni naktyaa sinak xaa nii no
tsiil aan choni stu kwnaa, ni
porñee naktyaa sinak xaa nii
xtop tumi nii so ske.
12 Naa chawdyaa chop
vuelt tu leñ xmal par kuuñ
ksakaa lii ni chuñaa kchë nii
xtsiñaan tsii tant aan xtedyaa
tu tanto jkiiñ liidzyoo.”
13 Lëë xaa nii xtop tumi
nii xyey Roma kwsosit aan
byaxty xaa nlis xaa lo xaa
kpaa, sink lëë xaa xtee golp
styoo xaa xñee xaa lo Dios:
“¡Tat Tios, pkëstyoo naa, por tu
ngoptol nakaa!”
14 Nli xñen nii tsi lëë xaa
nii xtop tumi nii xyey Roma
bikche sey lidzy, lëë Dios
beeñ xaa perdón, per lëë xaa
fariseo kokty xaa perdón. Por
lëë kchë xaa nii xaly chak
nyaa kyablyu aan lëë xaa nii
mban chak kyak klaa.

Lëë meñ chini xaa wiñ lo Jesús
(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

15 Wi xaa wiñ kuni meñ lo
Jesús parñee kxob Jesús ña kik
xaa wiñ. Per lëë xpëëdscuel
Jesús kwëntseeb lo meñ nii
kuni xaa wiñ.
16 Per lëë Jesús chëb lo
xpëëdscuel:
—Kol klaa kiid xaa wiñ lon.
Jkady tow, por kchë meñ
nii nak sinak xaa wiñ kyey
laañee xñabey Dios.
17 Nli xñen nii deelñee kni-
lasty meñ xtiits Dios sinak
xniladzy tu xaa wiño, sëëbty
meñ laañee xñabey Dios.

Lëë Jesús chutiitsni tu rikw
(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

18 Lëë tu xaa xñabey chëb lo
Jesús:
—Maestre buen, ¿pe cos
kuuñtsyeyaa parñee jkan tu
kyalmbañ nii nitylody?
19 Tsigo lëë Jesús chëb:

—¿Penak nii xñeel nii bueenaa? Tugak xaa buen no. Lëë xaa go nak Dios.

20 Nanloo nii xñabey xley Dios: “Kyubtyoo stu kwnaa deelñee no tsiiloo, kujtyoo, kwandyoo, kñeedyoo tiits kizh par ksaksil meñ, ni psal pxoosyoo ni xñaal.”

21 Lëë xaa go chëb:

—Kchësy ngo noyuuñtsyeyaa destye nii nakaa xaa wiñ.

22 Tsiñee biñ Jesús nrii, lëë xaa chëb:

—Tu cos bii chakoo falt: pto kchësy nii chapoo aan pkadyo lo meñ prob tsiin kchilo kapoo cos kpaa. Loxsye ngo të aan tënal naa.

23 Per tsiñee lëë xaa go biñ ngo, mban ptee styoo xaa, porñee tir rikw xaa.

24 Tsiñee kon Jesús nii mban kok xaa, lëë Jesús chëb:

—¡Xaatee ngan sëëb rikw laañee xñabey Dios!

25 Masy ngandy sëëb tu camey xan tu kyeech kuzh que nii sëëb tu rikw laañee xñabey Dios.

26 Kchësy meñ nii biñ ngo chëb:

—¿Cho lë nii telaa lo tol tsigo?

27 Lëë Jesús chëb:

—Chilody telaa meñ nonsy, per lëë Dios kteelaa meñ.

28 Tsigo lëë Pedre chëb:

—Lëë noo psaan kchësy nii koop noo aan lëë noo syoopnaal lii.

29 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Nli xñen nii kchë xaa nii psaan lidzy, tsiil, o betsy, o pxosy, o xiñ gaa par sëëb xaa laañee xñabey Dios,

30 ndaly re nii jkaa xaa lo kislyu re aan lëë lo stu kislyu nii nare sëëd lëë xaa jkaa tu kyalmbañ nii nitylody.

Lëëw xyon vuelt nii lëë Jesús xñee nii lëë xaa kety
(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

31 Lëë Jesús kwtsyetsy ksa tsiipchop xpëëdscuel tublad, aan lëë xaa chëb lo xaa:

—Chan do gon nii lëë no syo Jerusalén, aan siko lëë kchësy nii pkëë profet nii ktsyoolaa nii nakaa mguiy nii pxaal Dios kak cumplir.

32 Lëë meñ jko naa ña meñ sit, ni lëë meñ kityni naa, lëë meñ kotsyetsy naa, ni lëë meñ kchoo mxeñ lon.

33 Lëë meñ kiñ naa ni lëë meñ kuty naa, per tse nii loxo tson kpidz lëën kpañ.

34 Per byeñdy xpëëdscuel Jesús ngo, por nonsyke cos ngano. Nandy xaa penak chëb Jesúso.

Lëë Jesús chuuñ kyak tu ciegw
(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

35 Lëë Jesús mer ktsiñ Jericó, aan lëë tu ciegw sob kex chu nëz xñab limosn,

36 tsiñee lëë ciegw biñ nii singootyee ndaly meñ xtyedy, lëë xaa kwnabtiits penak nii singootyee xtye meñ.

37 Lëë meñ chëb lo xaa nii lëë xaa Nazaret nii lë Jesús sitedy siko.

38 Aan lëë xaa kwchuptsyë chëb xaa:

—¡Jesús, lii nii nakoo xiñ David, pkëstyoo naa!

39 Kchësy meñ nii sinech
kwëntseeb lo xaa parñee ny-
oogw chuw xaa, per lëël mas-
tre kwchuptsyë xaa xñee xaa:
—¡Lii nii nakoo xiñ David,
pkëstyoo naa!
40 Lëë Jesús kwsotse, aan
lëë Jesús chëb:
—Kol tëni xaa nu dyon.
Tsiñee lëë ciegw ko ptsiñ
kex, lëë Jesús chëb lo xaa:
41 —¿Pe cos chakladzyoo?
Lëë ciegw ko chëb:
—Xey, chakladzyaa nii kña
lon stub.
42 Lëë Jesús chëb:
—¡Lëë lool kña! Lëël byak,
por bniladzyoo nii suuñ
kyakaa lii.
43 Wor go kazh lëë lo ciegw
ko byak, aan lëë xaa sinal
Jesús xtee xaa skizh lo Dios.
Wi kchësy meñ nii kon ngo
ptee skizh lo Dios.

19

Jesús ni Zaqueo

1 Lëë Jesús ptsiñ Jericó aan
lëë xaa kwte leñ kyedzy.
2 Leñ kyedzy ko kwyo tu
xaa rikw nii pcholë Zaqueo.
Lëë xaa kwnabey lo xaa nii
xtop tumi nii xyey Roma.
3 Kokladzy xaa nyuumbey
xaa Jesús, per pchilodyo
porñee tir ndaly meñ aan tir
wiich Zaqueo.
4 Por ngo lëë xaa kwloo
corr kwnech xaa, aan parñee
kchilo kan xaa Jesús, lëë xaa
kwyëp tu lo yag nii sob laañee
notedy Jesús.
5 Tsiñee lëë Jesús sitedy xan
yag ko, lëë xaa blëp lo lo yag,
aan lëë xaa chëb:
—Zaqueo, sinusy byety ske,
por no nii kwësaa liidzyoo
natse.
6 Lëë Zaqueo byety wxooñ,
aan xle xaa lëë xaa kuni Jesús
lidzy xaa.
7 Tsiñee kon meñ ngo, lëë
meñ kwneenë Jesús, xñee
meñ nii lëë xaa kwlës lidzy
tu ngoptol.
8 Lëë Zaqueo kuso, aan lëë
xaa chëb lo Jesús:
—Xey, lëën jkady grol kchë
nii chaapaa lo meñ prob. Ni
deelñee no cho lo kwlaanaa
pe tu cos, lëën ktikche tap lal
nii kwlaanaa.
9 Lëë Jesús chëb:
—Lëë Dios pteelaa kchë
meñ nii no lidzy xaa re natse,
por wi xaa ngab lo xtiiy
Abraham.
10 Por lëë mguiy nii pxaal
Dios sëëd kyub ni sëëd kte-
laa kchë meñ nii no xtol.

Xcuent tumi

11 Lëë meñ pkëëtyag kchë
nii kwnee Jesús, aan lëë xaa
pso tu cuent, porñee lëë xaa
mer ktsiñ Jerusalén, aan
nladzy meñ nii lëë wor kutsiñ
nii lëë Dios kñabey,
12 chëb xaa:
—Tu vuelt name kwyo tu
xaa non nii no kak rey, per
no nii tsi xaa tu kyedzy sit
parñee kak xaa rey.
13 Per antes nii kchoo xaa,
lëë xaa kwtsyetsy tsii xaa nii
xkyë tsiiñ lo xaa, aan lëë xaa
ptee deel palal gaa tumi lo
xaa go, chëb xaa: “Kol kyë
dilgensy con tumi re axte nii
kpikchen.”
14 Per como xtilyni meñ
kyedzy xaa, lëë meñ kyedzy

pxaal bla xaa nii kukëb: “Chaklasty noo nii kak xaa gue xrey noo.”

15 Per lëë xaa kok rey, aan tsiñee lëë xaa bikche xkyedzy xaa, lëë xaa kwnabey kok tsyetsy ksa xaa nii ptee xaa tumi lo parñee kaknan xaa palal beeñ catu xaa go gan.

16 Lëë tu xaa nii ptsiñ klo chëb: “Xey, lëë tumi nii bneetsyoo lon broob, lëëw byak tsii.”

17 Tsigo lëë rey chëb: “Buen ngo. Tir xaa tsiiñ nakoo. Ngui beeñ tsiiñoo tumi wiñ nii kwaal. Por ngo lëël kak xtisy. Tsii kyedzy kñabeyoo.”

18 Lëë stu mos ptsiñ chëb: “Xey, lëë tumi nii bneetsyoo lon broob, lëëw byak kaay.”

19 Lëë rey chëb lo xaa: “Lëël kak xtisy. Kaay kyedzy kñabeyoo.”

20 Lëë stu mos ptsiñ aan lëë xaa chëb: “Xey, lëë xtumil nrii. Lëëw pkën lo tu bayjan.

21 Porñee ptsyeebaa lii, ni nanaa nii tir ntseeboo, por xtopoo nii kwleektyoo ni xlaapoo laañee kondyoo.”

22 Tsigo lëë rey chëb: “Maaloo, misme xtiitsoo pteekyo lii. Deelñee nanoo nii tir ntseebaa, ni nanoo nii xtopaa nii kwlektyaa nii xlaapaa laañee kondyaa,

23 ¿penak kulodyoo xtumin bankw parñee neetsylo tyub xiño na nii lëën bikche?”

24 Aan lëë rey chëb lo xaa nii nche siko: “Kol kla tumi lo xaa gue, aan kol kteedyo lo xaa nii nroob tumi ptsiñaa.”

25 Tsigo lëë meñ chëb: “Xey, per con nrooble tumi kwaa xaa.”

26 Lëë rey kwëb chëb: “Lëë meñ nii chaple cos jkaarew, per lëë meñ nii ni tu pe chapty, axte nii wiñ nii chapsye meñ go kpichee.”

27 Loxsye ngo lëë xaa chëb: “Kol tëni kchë xaa nii koklasty nyakaa rey, aan xña lon kol kuty xaa.”

Lëë Jesús xsyëëb leñ kyedzy Jerusalén

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

28 Loxsye bitiits Jesús kchë ngo, lëë xaa pkaa nëz par ktsiñ xaa Jerusalén.

29 Tsiñee lëë xaa ptsiñ kex laañee ntsiil meñ Betfagé ni meñ Betania xan kiy nii lë Olivos, lëë xaa pxaal chop xpëëdscuel xaa,

30 chëb xaa:

—Kol tsi kyedzy nii nyoo nu, aan tsiñee ktsiñ do, lëë do kan nii lëë tu burr këtuu. Ni tu cho karty sob lady ma. Kol klaa ma aan kol tëni ma.

31 Aan deelñee kñabtiits meñ lo do penak nii xlaa do ma, kol këb nii naa jkiiñ ma.

32 Lëë xpëëdscuel Jesús kwey, aan lëë xaa ptsyol burr nii chëb Jesús.

33 Lëë xaa no klaa burr tsiñee lëë xpixwan ma chëb:

—¿Penak xlaa do ma?

34 Tsigo chëb xaa:

—Lëë xmaestre noo jkiiñ ma.

35 Lëë xaa biy burr aan tsiñee ptsiñ xaa lëë xaa pxob xab xaa lady ma parñee sob Jesús ma.

36 Aan tyub nëz nii notedy Jesús ptañ meñ xab.

37 Aan tsiñee lëë xaa sisëëb
chex kiy nii lë Olivos, lëë meñ
nii ksa xaa si bislo xle ni xtee
skizh lo Dios por kchë kyal-
ntson nii beeñtsyey Jesús.
38 Nguieex kwnee meñ:
—¡Lëë Dios pxaal tu xaa nii
kak xrey no! ¡Byinayk rey!
¡Skizh Dios nii sob kpaa!
39 Tsigo lëë bla xaa fariseo
nii no lady meñ chëb lo Jesús:
—Maestre, kwëntseeb lo xaa
nii sëëdnal lii parñee kñeedre
xaa.
40 Per lëë Jesús chëb:
—Deelñee kyoogw chuw
kchë meñ re, lëë kyo kñee
xcuent meñ.
41 Tsiñee lëë Jesús ptsiñ
kexka Jerusalén, lëë xaa biiñ
por kchë meñ nii no leñ
kyedzy ko,
42 chëb xaa:
—¡Chooksye lëë doy, naaty
xaatsye nyeñ do xa nak
xkyalwtelaa Dios siquier
natse! Per lëë na chilody
kyeñ dow ni chilody kan
dow.
43 Por sitsiñ tse nii lëë xaa
nii xlëë lo do ksuugw kwraly
lëë do, aan klaady xaa kchoo
meñ ni klaady xaa sëëb meñ,
44 ni lëë xaa knitylo
xkyedzy to. Ni tu kyo
kyaandy lady xcombañero,
kchësyo nitylo. Ni lëë xaa
kuty meñ, por byeñdy to nii
kokladzy Dios ndeelaa lëë do.

Lëë Jesús xlëë lo meñ leñ lidzy Dios
(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

45 Loxsye ngo lëë Jesús
kwsëëb leñ lidzy Dios aan lëë
xaa kwlii kchësy meñ nii no
wto siko,
46 chëb xaa:
—Leñ kitsy nii kë xtiits Dios
gon xñee nii laañee kiid kuti-
itsni meñ Dios nak lidzy Dios,
per lëë do byuño lidzy ng-
baan.
47 Ksatyee tse beeñ kseedy
Jesús meñ leñ lidzy Dios. Aan
lëë xaa nii xñabey lo pxosy, ni
maestre ley ni xaa xñabey nii
no kyedzy kwëkyub dyon xa
kuty xaa Jesús.
48 Per pchilodyo, porñee
kchësy meñ pkëëtyag nii
bluuy Jesús.

20

Xkyalwnabey Jesús
(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

1 Tu tse mentre lëë Jesús
noyuuñ kseedy meñ leñ lidzy
Dios, lëë xaa nii xñabey lo px-
osy ni maestre ley ni lëë bla
xaa kol ptsiñ,
2 aan lëë xaa chëb lo Jesús:
—¿Cho bnee tiitspey lool
par kuuñtsyeyoo kchë nii
chuuñtsyeyoo?
3 Lëë Jesús chëb:
—Wi gak gaan dyon
kñabtiits tu cos lo do. Kol në
dyon:
4 ¿cho pxaal Juan dyon biid
kchoobnis xaa? ¿Pe Dioso, ote
cholsye meño yak?
5 Lëë xaa bislo xtilytiits lsa
xaa, xñee xaa:
—Deelñee tyeesy no nii Dios
pxaal xaa, kñë xaa lo no:
“¿Penak tsigo nii bnilasty to
nii bluuy xaa?”
6 Aan chilody tyeesy no nii
meñ lo kislyu re pxaal Juan,
por suty meñ no lo kyo. Por
kchësy meñ xniladzy nii xtiits
Dios bluuy Juan.

7 Por ngo lëë xaa chëb lo
Jesús nii nandy xaa cho pxaal
Juan biid kchoobnis Juan.
8 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Per ni naa tsigo busy
kniydy dyon cho bneetsy
tiitspey lon.

Xcuent xaa nii beeñ tsiiñ yag uv
(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

9 Loxsye ngo lëë Jesús pso
stu cuent lo meñ, chëb xaa:

—Tu xaa name beeñ pni
xaa yag uv, aan lëëw ptee
xaa companiy lo xaa nii kuuñ
tsiiñoo, aan lëë xaa si laa sit.
10 Tsi lëë xtiemp uv kol,
lëë xaa pxaal tu xmos xaa
siknab nii xyal xaa lo xaa nii
beeñ tsiiñ, per lëë xaa go ptee
xcheñ xmos xaa, aan lëë xaa
psonëz xaa singosy.
11 Tsigo lëë xpixwan yag uv
pxaal stu mos, per singo gak
kwlootsyetsy xaa nii beeñ
tsiiñ mos ko aan loxsye ptee
xaa xcheñ xaa, lëë xaa psonëz
xaa singosy.
12 Lëë xpixwan yag uv
bikche pxaal stu mos, per lëë
xaa nii beeñ tsiiñ ptee xcheñ
xaa, aan lëë xaa psonëz xaa.

13 'Tsigo nladzy xpixwan
uv: "Lëë nana ¿pe kuñaa?"
Lëë lultime, lëë xaa pxaal
xiñgan xaa nii xkëstyoo xaa.
Nladzy xaa stsyeb xaa tsiiñ
xiñgan xaa.
14 Per tsiñee lëë xaa tsiiñ
kon xiñgan xaa, lëë xaa tsiiñ
chëb lo xcombañer: "Lëë xaa
gue kyaani xkwaa pxosy.
Kol tsoo kuuty no xaa tsiin
kyaani now."

15 Lëë xaa kwlii xiñgan
xpixwan uv lo kwaa, aan lëë
xaa beety xaa.

'¿Pe në do dyon pe cos
kuuñtsyey xpixwan uv xaa nii
beeñ tsiiñ xkwaa xaa?
16 Lëë xaa gon kuty ksa xaa
tsiiñ go, aan lëë xaa ktee xk-
waa xaa lo stu xaa tsiiñ.

Tsiñee biñ meñ ngo, lëë
meñ chëb:

—¡Nëdy Dios ngo!

17 Lëë Jesús buy lo meñ aan
lëë xaa chëb:

—¿Penak tsigo nii xñee leñ
kitsy nii kë xtiits Dios nii lëë
kyo nii psëëb xaa nii xsaa yu
byak tu kyo nii mastre xkiiñ?

18 'Deelñee kyab meñ lady
kyo go, lëë meñ go kak byuy.
Per deelñee kyab kyo go lady
meñ, ni kak nyoody pa kuty
meñ.
19 Wor go kazh kokladzy
xaa nii xñabey lo pxosy ni
maestre ley nyaasy xaa Jesús,
porñee byeñ xaa nii contre
lëë xaa pso Jesús cuent ko.
Per byaxty xaa, porñee pt-
syeb xaa meñ.

Tumi nii chazh lo xtisy
(Mt. 22:15-22; Mr. 12:13-17)

20 Por ngo lëë xaa pxaal bla
xaa nii chak si chak xaa buen
kukleetsy Jesús, parñee kyub
xaa dyon pe cos jkëëkiy Jesús
tsiin jko xaa xaa ña xtisy.
21 Lëë xaa chëb lo Jesús:

—Maestre, ndon noo
nii nonsyke tiitsli xñeel.
Xsaldyoo nii xñee meñ ni
xseedyoo xa chak meñ. Liisy
xluuyoo xa kpañ meñ sinak
xñabey Dios.

22 Kwnë dyon pe nonguial
tizh no tumi nii xtop xtisy
Roma, ote nonguialdyo yak.
23 Lëë Jesús byeñ pe cos no
styoo xaa, por ngo lëë Jesús
chëb:
24 —Kol kluuy tu pes lon
dyon.
Loxsye buy Jesúso, lëë xaa
chëb:
—¿Chonre dyon kë loo go, ni
cho lë kë nu?
Lëë xaa chëb:
—Lëë xtisy Roma ni lë xaa
kë loo go.
25 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Kol kizh nii nsëëb to lo
xtisy Roma tsigo busy, ni kol
kizh kaa nii nsëëb to lo Dios.
26 Aan pchilody nyuuñ
knee xaa tu cos nii nchilo
nguëëkiy xaa Jesús. Lëël lëë
xaa psee biñ xaa nii kwnee
Jesús, aan kwneedre xaa.

Lëë xaa saduceo chutiitsni Jesús
(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

27 Lëë bla xaa saduceo
kwey lo Jesús. Lëë xaa
saduceo xñee nii kpañdy meñ
kuty, por ngo lëë xaa kukëb lo
Jesús:
28 —Maestre, lëë Moisés
chëb nii deelñee ktsiilña tu
xaapkiy aan klyëëdy kety
xaa, no nii ktsiilña betsy xaa
kwnaa nii psaan xaa deelñee
chapty me mëëd, parñee kap
tsiil betsy xaa nii kuty mëëd.
29 Tu vuelt name kwyo tu
xaa nii kop xoop betsy aan lëë
xaa ptsiilña. Per blyëëdy lëë
xaa kuty, aan como kopty tsiil
xaa mëëd,
30 lëë tu betsy xaa ptsiilña
tsiil xaa aan lëë xaa kutyak.
31 Singo gak ptsyool stu
betsy xaa. Ksa kadzy xaa
ptsiilña me, per ni tu xaa
psaandy mëëd.
32 Lëë byalo wi kwnaa go
kuty.
33 Kwnë na dyon cho xaa
kyaani kwnaa go tsiñee lëë
meñ kuty kpañ, deelñee ksa
kadzy xaa ptsiilña me.
34 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Lo kislyu re busy xtsiilña
mguiy ni xtsiilña kwnaa,
35 per lëë meñ nii kchal
kpañ kpaa, ni mguiy ni kw-
naa gaa ktsiilñadre.
36 Por kejtre meñ go, sink
lëë meñ go kak sinak angly
ni lëë meñ go kak xiñ Dios
porñee lëë Dios kuuñ kpañ
meñ go.
37 Ni axte Moisés kaa xluuy
lo no nii nli xpañ meñ kuty
por worñee kon xaa yakitsy
nii noyek xñee xaa nii lëë Dios
nak xDios Abraham, xDios
Isaac ni xDios Jacob.
38 Aan Dios gon nakty xaa
xDios meñ kuty, sink xDios
meñ mbañ nak xaa, porque
par Dios kchë meñ nii kuty
mbañ.
39 Tsigo lëë bla maestre ley
chëb:
—Maestre, buen ptikcheel
lo xtiits xaa nii kwnabtiits
lool.
40 Aan byaxtre meñ nyabti-
its pe stu cos lo Jesús.

¿Cho lo xtiiy sëëd Crist?
(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

41 Loxsye ngo lëë Jesús chëb
lo meñ:
—¿Penak dyon xñee do nii lo
xtiiy rey David sëëd Crist?,

42 con misme David na
pkëë leñ kitsy nii kë salmos
sinrii:
Chëb Dios lo xaa nii xñabey
naa:
“Kwsob kwin nëzli,
43 axte nii tsitsiñ tse nii
kñabeyoo lo kchë meñ
nii xlëë lool.”
44 ¿Xa kchoo Crist lo xtiiy
rey David, deelñee misme
rey David xñee nii lëë Crist
xñabey lo xaa?

Nii chuuñtsyey maestre ley
(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

45 Kchësy meñ nche
jkëëtyag nii nonee Jesús aan
lëë xaa chëb lo xpëëdscuel
xaa:
46 —Kol kap cuent lo
maestre ley, por xtsiladzy
xaa kakw xaa ladx non, ni
chakladzy xaa nii jkëëptyux
meñ xaa laañee ktsyooltyee
meñ xaa lo kiy. Tsiimpee
xsyob xaa laañee xsyob xaa
non leñ ktoo, ni tsiñee chi xaa
tu wagw, laañee xsyob xaa
non xsyob xaa.
47 Ni xla xaa lidzy kwnaa
viud, aan parñee këb meñ nii
tir buen xaa, xsyo xaa chool
xaa tu lay nii xyaldy kaa. Por
ngo mastre ksaksi Dios xaa.

21

Kwnaa viud nii kwloo tumi alcansiy
(Mr. 12:41-44)

1 Lëë Jesús no kuy xa xko
meñ rikw tumi alcansiy
2 tsiñee lëë tu kwnaa viud
nii tir prob ptsiñ, aan lëë me
kwloo chop centab cobre nii
xisy non leñ alcansiy.
3 Tsigo lëë xaa chëb lo
xpëëdscuel xaa:
—Nli xñen lo do nii mastre
nroob tumi nii kwloo kwnaa
viud re alcansiy que kchë nii
kwloo meñ rikw.
4 Por kchësy meñ xko tumi
nii chuñ sobre alcansiy, per
lëë me, lo xkyalprob me, lëë
me kwloo kchësy tumi nii
nseñ me alcansiy.

Lëë Jesús xñee nii lëë lidzy Dios nitylo
(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)

5 Lëë meñ ncheyutiits nii tir
ngui kchë kyo nii nyaa lidzy
Dios ni tir ngui xixkwaaw,
tsiñee lëë Jesús chëb:
6 —Sitsiñ tse nii lëë kchë
nii nche kuy do nitylo. Ni
tu kyo kyaandy lady xcom-
bañero. Kchësyo nitylo.

Kyalnë nii ktsyool meñ
(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)

7 Loxsye ngo lëë xpëëdscuel
Jesús chëb:
—Maestre, ¿pa wor kak
kchë nii kwneel? ¿Xa mod
kyeeñ noo nii lëëw mer kak?
8 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Kol kap cuent parñee
jkëëtidy meñ do. Por ndaly
xaa nii kakladzy kak sinakaa
kiid, aan lëë xaa kñë nii
lëë xaa nak Crist ni lëë xaa
kñë nii lëë wor kutsiñ, per
tsinaldy to xaa.
9 Tsiñee kon do nii lëë guerr
ni tily noyak, ktsyebty to. Por
singo no nii kako, per nity-
lody kaa kislyu.
10 Tsigo lëë xaa kwnee re
chëb xaa:
—Lëë kchë kyedzy nii nche
lo kislyu ktily lsa ni lëë kchë
xaa xñabey ktily.

11 Ndaly laañee kni xu dox,
ni lëë kpiñ kiid ni lëë kyalk-
its kiid, ni lëë meñ kan cos
ntseeb leñ kpaa.
12 'Per antes nii kak kchësy
cos re, lëë meñ kñaasy lëë do.
Aan lëë meñ tsini lëë do lo
xaa nii xñabey leñ ktoo, ni lëë
meñ ko lëë do skiib, axte lo
rey ni lo xtisy tsikso meñ do
por naa.
13 Siko stedyo tiits kñee do
lo meñ cho nakaa.
14 Kol ktee nii pe tsinidy kik
to nii dyon pe këb to o xa ksoli
gaa to,
15 porque naa ksyab leñ kik
to pe cos këb to lo xaa nii xlëë
lo do. Aan kxekwty xaa con
xaaw ni chilody kaa kñë xaa
nii buendyo por nonsyke tiit-
sliw.
16 Misme pxosy to, betsy to,
xaa lidzy to ni xamigw to kak
niladzy lëë do. No do axte
kuty xaa,
17 ni kchësy kaa meñ klëë lo
do porñee xsoob to xtitsaa.
18 Per ni tu pe kakty to por
ni tu kits kik to knekty.
19 Kol kxekw tsiin telaa do.
20 'Tsiñee kan do nii lëë
xaa nii noy kiib nche kyako
Jerusalén, klyëëdy lëëw
nitylo.
21 Tse go deelñee nche do
Judea, kol kxooñ, kol tsëp
kiy. O deelñee gaa nche do
Jerusalén, kol kchoo kyedzy,
ni deelñee nche do tañ,
kyeydy to kyedzy.
22 Porque ntseeb kak tse go,
por lëë kchë nii kë leñ xkitsy
Dios kak cumplir.
23 ¡Brob kchë kwnaa nii nak
xiñ tse go o xkadzy kaa mëëd!
Por tir mban tedy meñ tse go
ni lëë meñ ktsyool tu kyalnë
dox.
24 No meñ kety con spad,
no gaa meñ kyooy xoo tyub
lo kislyu. Aan lëë meñ
sit kyëpkyety leñ kyedzy
Jerusalén axte ksa tse nii ktee
Dios tiitspey.

Lëë mguiy nii pxaal Dios kiid stub
(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)

25 'Kchë meñ ni nche lo
kislyu jkan kik ni ktsyeb por
kchë señ nii ko ngbidz, mëë,
mëly ni por kchë xbi nistoo.
26 Lëë meñ jkyey tseb
por nandy meñ pere kak lo
kislyu. Por axte wi kpaa kni.
27 Axte tsigolye lëën kchukë
lo xkey con tu kyalwnabeyaa
ni tu kyalntsonaa, por naa
nak mguiy nii pxaal Dios.
28 Tsiñee lëë kchë cos re
kislo, kol ko nguiool styoo
do ni kol klis kik to, porque
klyëëdy lëë do telaa.
29-30 'Kol ksaladzy gaanoo
nii tsiñee lëë yag yegw o stu
gaa yag xkë peñ, xyeñ do nii
lëë xtiemp kyo sëëd yob.
31 Singo gak tsiñee kan
do nii lëë kchë cos nii
psetyaa noyak, kol kaknan
nii lëë xkyalwnabey Dios mer
klyañche.
32 'Por nli xñen nii antes nii
kety kchë meñ nii no natiemp
lëë kchë cos re kak.
33 Stedy kpaa ni stedy
kislyu, per lëë xtitsaa tejtyo.
34 'Kol kap cuent klaady to
jkyedzy styoo do lo nip o lo
kchë gaa cos nii no lo kislyu
re, por toontlaa kyeñdy to tsit-
sib tse go.

35 Por nako sinak tu tramp.
Por kchë meñ nii nche lo
kislyu kan nii kak tse go.
36 Kol kyëmbës tse go ni tu-
gak kol nab lo Dios nii kteelaa
xaa lëë do lo kchë cos ntseeb
nii kiid ni parñee kchilo kpig
to lon.
37 Yutsye beeñ kseedy Jesús
meñ leñ lidzy Dios, lëë ky-
ool lëë xaa kuktseñ kiy nii lë
Olivos.
38 Aan silyga xtsiñ meñ leñ
lidzy Dios parñee jkëëtyag
meñ xtiits xaa.

22

Lëë Judas xyub dyon xa kyab Jesús ña xaa xñabey

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

1 Lëë paskw sëëd yob. Lo lni
go xtyaaw kyaxtily nii xkyëdy
levadur.
2 Aan lëë xaa nii xñabey
lo pxosy ni lëë maestre ley
byub dyon xa kuty Jesús, per
pchilodyo porñee ptsyeb xaa
meñ.
3 Lëë xaatox kwsëëb leñ
styoo Judas. Xpëëdscuel Jesús
nak Judas. Iscariote kwnee
meñ lo Judas.
4 Aan lëë Judas kwey lo xaa
nii xñabey pxosy ni lo xaa nii
xkyënap lidzy Dios parñee këb
xaa dyon xa jkaa Jesús.
5 Ble xaa go lo Judas, aan lëë
xaa chëb nii stee xaa tumi.
6 Byo xtiits xaa go styoo Ju-
das. Por ngo lëë xaa bislo
byub xaa xa jkaa Jesús tu
laañee kindy meñ parñee jko
xaa Jesús ña xaa xñabey.

Lultime paskw nii kwte Jesús ksa xpëëdscuel

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1Co. 11:23-26)

7 Lëë paskw kol. Lo
lni go xtyaaw kyaxtily nii
xkyëdy levadur, ni chuty meñ
mëkwxiily.
8 Por ngo lëë Jesús chëb lo
Pedre ni lo Juan:
—Kol tsikuuñlo nii tyaaw
xtsee no na paskw.
9 Lëë xaa kwnabtiits chëb
xaa lo Jesús:
—¿Pa kyokuuñloo noow?
10 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Tsiñee ktsiñ do leñ
kyedzy, lëë do kan tu xaa nii
nsob yañ tub che nis. Kol
tsinal xaa axte laañee ktsiñ
xaa,
11 aan kol këb lo xpixwan
yu: “Lëë maestre pxaal lëë
noo parñee kñabtiits noo
pa sob yu laañee kawxtsee
xaa ksa xpëëdscuel xaa na
paskw.”
12 Lëë xaa kluuy tu cuart
ngol nii sob kik lidzy xaa,
xixkwaalew. Siko kol kuuñlo
nii tyaaw xtsee no.
13 Lëë xpëëdscuel xaa si aan
lëë xaa ptsil yu nii chëëbpee
Jesús, aan lëë xaa beeñlo nii
kak xtsee paskw.
14 Tsiñee lëë xwor xtsee kol,
lëë Jesús kwsob lo mezh ksa
xaa apostle.
15 Aan lëë Jesús chëb:
—¡Penaadle non gan kawnin
lëë do na paskw antes nii
ketyaa!
16 Por axte nii klañche
xkyalwnabey Dios kuñaa
paskw stub.

17 Loxsye ngo lëë xaa
kwseñ tu vas viñ, aan loxsye
ptee xaa skizh lo Dios, lëë xaa
chëb:
—Kol ki nrii ni kol kiisyo lo
xcombañer do.
18 Por nli xñen nii kidraa
viñ sink lëën kwës axte
klyañche xkyalwnabey Dios.
19 Lëë Jesús kwseñ tu kyax-
tily, aan loxsye pteedy xaa
skizh lo Dios, lëëw beeñ grol
xaa, aan lëëw pteedy xaa lo
xpëëdscuel xaa chëb xaa:
—Lëë xcuerpaa nrii. Kol
kawo parñee ksaladzy to naa,
por lëën kety parñee telaa do.
20 Singo gak tsiñee lëë xtsee
kwlox, lëë xaa kwseñ tu vas
viñ aan lëë xaa chëb:
—Tu cheñaa nrii. Lëëw kxee
parñee kpily xtol do.
21 'Lëë na lëë xaa nii kakni-
ladzy naa sob lo mezh nu.
22 Per no nii ktsiiñaa laañee
pxaal Dios naa. Per ¡brobsye
xaa nii kakniladzy naa!
23 Tsigo lëë xpëëdscuel xaa
bislo xñabtiits lo xcombañer
dyon cho xaa kokniladzy
Jesús.

Cho mastre non

24 Lëë xpëëdscuel Jesús pti-
lytiits parñee kaknan dyon
cho xaa mastre non.
25 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Nan do gon xa chuuñtsyey
xaa nii xñabey lo kislyu ni nan
do nii chakladzy xaa nii këb
meñ nii tir buen xaa.
26 Per lëë lëë do nody nii
kak to singo, sink deelñee no
tu do chakladzy kñabey no nii
kak to sinak tu xaa nii xsoob
tiits ni sinak tu xaa wiñ.
27 Kol në dyon cho mas-
tre non, ¿pe xaa nii xsyob lo
mezh chawo ote xaa nii xkyë
niskwaano yak? ¿Pe lëdy xaa
nii xsyob lo mezh nak xaa
non? Per lëë naa, lëën no
lady to sinak tu xaa nii chuñ
mandad.
28 'Ni kon gaa to kchë
kyalnë ptsyoolaa aan
psaandy to naa.
29 Por ngo lëën knetsy
kyalwnabey lo do sinak nii
bneetsy Tat Tioso lon,
30 aan lëë do kaw ni lëë do
ki laañee xñabeyaa ni lëë do
sob parñee kñabey do lo ksa
tsiipchop tiiy meñ nii no tañ
Israel.

Lëë Pedre këb nii xyuum-
beydy xaa Jesús
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31;
Jn. 13:36-38)

31 Loxsye ngo lëë Jesús
chëb:
—Simoñ, lëë xaatox gon
kwnab lëë do parñee kuxso
xaa to sinak xchooxso xobx-
tily.
32 Per lëën kwnab lo Dios
nii kakni xaa lii, parñee
kchosody styool kaazhkaa,
aan tsiñee lëë styool kpikche,
pchoobladzy styoo xcom-
bañeeroo parñee kchosody
styoo xaa.
33 Tsigo lëë Simoñ Pedre
chëb:
—Nikle win tso skiib, ni
nikxe kety no tusyke, per
ksandyaa lii.
34 Per lëë Jesús chëb:
—Pedre, na kyool kazh tson
vuelt këëboo nii xyuumbey-
dyoo naa antes nii jkwetsy
nguidy kol.
35 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Tsiñee pxalaa lëë do sin
bols, ni sin tumi, ni sin

kyalkidy, ¿pe no dyon pe cos
kok falt lo do?
Tsigo lëë xpëëdscuel xaa
chëb:
—Ni tu pe kokty falt.
36 Lëë Jesús chëb:
—Lëë na, deelñee no cho do
chap bols, kol koyo, ni kol koy
tumi. Aan deelñee chapty to
spad, kol kto xchaket to aan
kol si tuwo.
37 Por no nii kak cumplir
xkitsy Dios nii xñee nii win
pkab lady xaa mal. Kchë
laañee chakyety nii ktsyoolaa
kak cumplir.
38 Lëë xpëëdscuel xaa chëb:
—Maestre, lëë chop spad
xoob nu.
Tsigo lëë Jesús chëb:
—Kol ksaano.

Lëë Jesús chutiitsni Dios
(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

39 Loxsye ngo lëë Jesús
si kiy nii lë Olivos aan lëë
xpëëdscuel xaa sinal.
40 Tsiñee lëë xaa ptsiñ siko,
lëë xaa chëb:
—Kol kutiitsni Dios parñee
kyabty to lo tol.
41 Aan lëë xaa kwsë lal
laañee xyab tu kyo tsiñee
xkëë meño, aan lëë xaa
psoxib par kutiitsni xaa Dios,
42 chëb xaa:
—Tat Tios, pteelaa naa lo
kyalnë re, per kuuñtsyeydyoo
nii chakladzyaa, sink
beeñtsyey nii chakladzyoo.
43 Ngo nonee xaa tsiñee lëë
tu angly byety kpaa par ktee
xfuersy xaa.
44 Lo xkyalnë Jesús mastre
chutiitsni xaa Dios, aan axte
lo lyu byab nis nii psinis xaa,
xñaw si xña cheñ.
45 Tsiñee lëë xaa lox
bitiitsni Dios, lëë xaa sey
laañee nche xpëëdscuel xaa.
Per ksasy xpëëdscuel nche
nixyesy, porñee tir xteenë
xaa.
46 Tsigo lëë xaa chëb:
—¿Penak nche nixyesy to?
Kol tsische aan kol kutiitsni
Dios, parñee kyabty to lo tol.

Lëë meñ xñaasy Jesús
(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50;
Jn. 18:2-11)

47 Lëë Jesús bii nonee,
tsiñee lëë tubtsoon meñ ptsiñ.
Lëë xpëëdscuel xaa nii pcholë
Judas nech lo meñ, aan lëë
xaa ptee tu pxit kwesy Jesús,
48 per lëë Jesús chëb:
—Judas, ¿con tu pxit nawen
jkol naa ña meñ re?
49 Tsiñee lëë xaa nii nak ksa
Jesús kon nii ktsyool Jesús, lëë
xaa chëb:
—¿Pe stiily noo con spad?
50 Aan lëë tu xaa nii nak ksa
Jesús biswee tu xmos xaa nii
mastre non lo pxosy, pchug
xaa tyag xaa nii sob nëzli.
51 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Kol ksaan.
Lëë xaa kwseñ tyag mos ko,
aan lëëw beeñ kyak xaa.
52 Loxsye ngo lëë xaa chëb
lo xaa nii xñabey lo pxosy, ni
lo xaa nii xkyënap lidzy Dios,
ni lo xaa kol nii sinaasy xaa:
—¿Penak nii sëëdxi do naa
con spad ni yag nyak xaa ng-
baan?
53 Ksatyee tse kwyon lady
to leñ lidzy Dios, aan kw-
naasty to naa. Per nyoo nii
lëë xaatox xchëëp lëë do nina.

Lëë Pedre xñee nii xyuumbeydy xaa Jesús
(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

54 Lëë meñ kwnaasy Jesús, aan lëë meñ kuni xaa lidzy xaa nii mastre non lo pxosy. Lëë Pedre kunal sit sit.
55 Lëë meñ psaay ki groltyee lo ley. Aan wi Pedre kwsob lady meñ go chu ki.
56 Siko sob Pedre tsiñee lëë tu kwnaa nii xkyë tsiiñ siko kon xaa aan lëë me chëb:
—Wi meñ gue nak ksa Jesús.
57 Per lëë Pedre chëb:
—Xyuumbeydyaa xaa gue.
58 Kok xtsedyako, lëë stu xaa nii so siko kon Pedre, aan lëë xaa chëb:
—Wil lë no xlad Jesús.
Per lëë Pedre chëb:
—Lëdyo.
59 Nonsyak koko tu wor, lëë stu xaa chëb:
—Soot paa gon nii wi xaa gue no xlad Jesús, por xaa Galilea xaa.
60 Per lëë Pedre chëb:
—Nandyaa pe cos xñeel.
Aan wor go kazh, mentre lëë Pedre bii nonee, lëë tu nguidy kol pkwetsy.
61 Tsigo lëë Jesús psuugw lo buy lo Pedre. Lëë Pedre gaa psaladzy nii chëb Jesús: "Na kyool kazh tson vuelt këëboo nii xyuumbeydyoo naa antes nii jkwetsy nguidy kol."
62 Lëë Pedre pchoo siko aan lëë xaa biiñ.

Xaa nii ptee xcheñ Jesús
(Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

63 Lëë xaa nii kwënap Jesús ptee xcheñ xaa ni kwtsityni xaa xaa.
64 Ni ptse xaa lo Jesús, aan xñee xaa:
—¡Kwnë dyon cho kwtiñ lii!
65 Ni kwlootsyetsy xaa Jesús. Ndaly nii chëb xaa lo xaa.

Lëë Jesús so lo xaa xñabey
(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

66 Tsiñee lëë lyu byaani lëë xaa kol ni lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni lëë maestre ley ptyop, aan lëë xaa kuni Jesús lo stu xaa nii mastre non, aan siko lëë xaa chëb lo Jesús:
67 —Kwnë dyon pe lii nak Crist.
Tsigo lëë Jesús chëb:
—Deelñee kniyaa na nii naaw, knilasty to xtitsaa.
68 Deelñee gaa kñabtiitsaa tu pe cos lo do, kñëdy tow.
69 Per destye nina lëën soob kwi Dios nëzli.
70 Loxsye ngo lëë xaa xñabey chëb:
—¿Lii tsigo busy nak Xiñ Dios?
Tsigo lëë Jesús chëb:
—Misme lëë do xñee nii naaw.
71 Tsigo lëë kchë xaa go chëb:
—¿Pa jkiiñre gaa no testigw? Misme lëë no ptyon pchoo kchë tiits re chuw xaa.

23

Lëë Jesús so lo Pilat
(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

1 Lëë xaa pchoo siko aan lëë xaa kuni Jesús lo Pilat,
2 chëb xaa:

—Lëë xaa re pkaa loo noo. Lëë xaa noyuñ xkyedzy noo chop tiiy, xñee xaa nii nody nii tizh noo tumi nii xtop xtisy Roma, ni xñee xaa nii lëë xaa nak Crist nii kak rey.

3 Lëë Pilat chëb lo Jesús:

—¿Pe nli lii nak xrey meñ Israel?

—Misme chuwoo pchoo nii naaw —chëb Jesús.

4 Tsigo lëë Pilat chëb lo xaa nii xñabey lo pxosy ni lo meñ kyedzy:

—Nody xfalt xaa re.

5 Per nguiedzy chëb xaa xñabey:

—Con kchë xiwseedy xaa lëë xaa noyuñ meñ chop tiiy. Galilea bislo xaa, lëë na lëë xaa kwlañche Judea.

Lëë Jesús so lo Herodes

6 Tsiñee biñ Pilat ngo, lëë Pilat kwnabtiits dyon pe xaa Galilea nak Jesús.

7 Lëë xaa xñabey chëb nii lëëw, aan lëë Pilat pxaal Jesús lo Herodes porñee lëë Herodes xñabey Galilea aan lëë xaa so Jerusalén leñ tse go.

8 Tsiñee lëë Herodes kon Jesús, lëë xaa ble porñee penaadle kokladzy xaa nyan xaa Jesús, porñee biñ xaa kchë nii beeñtsyey Jesús aan kokladzy xaa nyan xaa tu kyalntson.

9 Ndaly nii kwnabtiits Herodes, per koñee kwëbty Jesús.

10 Aan wi xaa nii xñabey lo pxosy ni maestre ley nii tugak xkëëkiy Jesús nche siko.

11 Lëë Herodes kwtsityni Jesús ksa xsoldad ni lëë xaa pkakw Jesús ladx nii chakw rey. Loxsye ngo lëë Herodes pxaal xaa lo Pilat stub.

12 Tse go lëë Herodes ni lëë Pilat bnee buen, por klo xñee lsady xaa.

Lëë meñ chakladzy nii kyë Jesús lo crusy

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

13 Loxsye ngo lëë Pilat ptop kchë xaa nii xñabey lo pxosy, ni kchë xaa nii nak xtisy ni kchësy meñ kyedzy.

14 Aan lëë xaa chëb:

—Lëë do gon biidni xaa re lon, në do nii lëë xaa noyuñ meñ chop tiiy. Aan xña lo do gon lëë xaa beeñ kñelin, per nlidy ngo xaa kchë falt nii xkëëkiy do xaa.

15 Nikle gaa Herodes, byeñ xaa nii nody xfalt xaa re. Por ngo lëë xaa ptikche xaa nu stub. Kol kan gaanoo nii ngody xaa falt nii tsigal kety xaa.

16 Lëën ksaksi xaa, aan loxsye ngo lëë xaa klaan.

17 Porñee tsiñee chak paskw, nak xmod Pilat klaa xaa tu xaa nii no skiib par kuuñ ksak xaa styoo meñ kyedzy.

18 Per nguiedzy chëb meñ:

—¡Beety xaa gue, aan blaa Barrabás!

19 Lëë Barrabás no skiib por tu tily nii kok leñ kyedzy, ni porñee beety Barrabás tu meñ.

20 Kokladzy Pilat nlaa xaa Jesús. Por ngo kwnee xaa lo meñ stub.

21 Per mastre nguieex chëb
meñ:
—¡Pkëë xaa lo crusy! ¡Pkëë
xaa lo crusy!
22 Lëëw byon vuelt nii xñee
Pilat lo meñ:
—¿Per pe cos nak xfalt xaa?
Karty ko xaa tu falt nii tsigal
kety xaa. Lëë xaa ksaksin,
aan loxsye ngo lëë xaa klaan.
23 Per loñee singootyee
nguiedzy kwnee meñ nii no
nii kyë Jesús lo crusy, lëë nii
kokladzy meñ kok.
24 Lëë Pilat beeñtsyey nii
kokladzy meñ.
25 Aan loxsye blaa xaa xaa
nweety bñech nii no skiib, lëë
xaa pko Jesús ña meñ.

Lëë Jesús kë lo crusy
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32;
Jn. 19:17-27)

26 Tsiñee lëë soldad sijkëë
Jesús lo crusy, lëë xaa kw-
naasy tu xaa Cirene nii lë
Simoñ, nii bikche tañ, aan lëë
xaa pkoy xaa xicrusy Jesús.
Loxsye ngo lëë xaa bneechlo
Jesús.
27 Ndaly meñ ni ndaly kw-
naa choon ni chuptsyë sinal
xitsy Jesús.
28 Per lëë Jesús byoogw, aan
lëë xaa chëb:
—Kchësy to siñee nak to kw-
naa Jerusalén, koondy to por
naa, sink kol koon por lëë do
ni por xiñ do.
29 Porque sitsiñ tse nii lëë
meñ këb: "Dichos kwnaa nii
chilody kap mëëd ni dichos
kwnaa nii pkasty mëëd."
30 Ni lëë meñ këb lo kiy:
"Kol kyab lady noo." Ni lëë
meñ këb lo tañ: "Kwloolan lëë
noo."
31 Por deelñee ptsyoolaa
kchë kyalnë re nii nakaa
sinak tu yag mbañ, ¿xa lë nii
xña kyalnë ktsyool do nii nak
to sinak tu yag pidzy?
32 Wi chop xaa mal kuni
xaa kyë lo crusy ksa Jesús.
33 Tsiñee lëë xaa ptsiñ
laañee lë Calavera, lëë xaa
pkëë Jesús lo crusy, ni lëë xaa
pkëë chop xaa mal go kwi
Jesús, tu xaa nëzli, stu xaa
nëzpeg.
34 Aan lëë Jesús chëb:
—Tat Tios, beeñ kchë xaa re
perdón, porque nandy xaa pe
cos chuuñtsyey xaa.
Aan lëë soldad kwloo xab
Jesús rif parñee dyon cho xaa
kchalo.
35 Lëë meñ kukuy aan axte
wi kchë xaa xñabey kwtsityni
xaa xñee:
—Pteelaa xaa meñ. Kyety
xaa lo crusy na dyon deelñee
nli nii lëë xaa nak Crist nii
pxaal Dios.
36 Wi soldad kwtsityni
Jesús. Ptee xaa viñ nyi lo
Jesús,
37 ni chëb xaa lo xaa:
—Deelñee nli lii nak xrey
meñ Israel, pteelaa lii.
38 Ni kwë blalan tiits kik xi-
crusy Jesús nii xñee: "Lëë xaa
re nak xrey meñ Israel."
39 Wi tu xaa mal nii kwë
kwi xaa kwlootsyetsy xaa
chëb:
—Deelñee nli nii lii nak
Crist, pteelaa lii ni pteelaa lëë
noo.
40 Per lëë stu xaa mal nii
wi kë lo crusy kwëntseeb lo
xcombañer chëb:
—¿Pe xtsyeebtyoo Dios
nawen? ¿Pe xyeñdyoo nayak
nii lo crusyak kël?

41 Lëë no busy porñee beeñ
no mal ngo no tizh no xfalt no
lo crusy. Per lëë xaa re, ni tu
pe karty kuuñtsyey xaa.
42 Tsigo lëë xaa chëb lo
Jesús:
—Psaladzy naa tsiñee lëël
sob kñabeyoo.
43 Lëë Jesús chëb:
—Nli xñen nii natse kazh
lëël së kyo no kpaa.

Xkyalkuty Jesús
(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41;
Jn. 19:28-30)

44 Tsiñee kol xwe ngbidz
lëë lo kislyu pkyey, aan lëëw
byaani axte las tres.
45 Ni lëë lo ngbidz pkyey ni
lëë ladx nii kë leñ lidzy Dios
pchos nsoli.
46 Loxsye ngo lëë Jesús
kwchuptsyë ni lëë xaa chëb:
—Tat Tios, kokni xkyal-
binin.
Aan lëë xaa kuty.
47 Tsiñee lëë xaa nii xñabey
lo soldad kon kchë nii kok, lëë
xaa biily lay lo Dios, chëb xaa:
—Nli nii kwyody xtol xaa
re.
48 Kchësy meñ nii kwey ni
kon kchë nii kok xyaasy styoo
bi.
49 Per lëë kchësy xaa nii
byuumbey Jesús ni kchë kw-
naa nii pchoonal xaa destye
Galilea kwche sit buy.

Lëë Jesús xkyeetsy
(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47;
Jn. 19:38-42)

50 Kwyo tu xaa buen nii
pcholë José. Xaa Arimatea
xaa. Judea ngab xkyedzy xaa.
Wi xaa kwyo lady xaa xñabey
nii no Israel.
51 Kwëmbës xaa nii
klyañche xkyalwnabey Dios.
Por ngo nii byody kchë nii
beeñtsyey xaa xñabey styoo
xaa.
52 Lëë xaa kwey lo Pilat,
aan lëë xaa bnab xcuerp
Jesús.
53 Loxsye blity xaa xcuerp
Jesús lo crusy, lëëw pchal xaa
tu sábana, aan lëë xaa kuj-
keetsy Jesús tu leñ paa nii
ndeeñ lo kyo. Ni tu cho karty
jkyeetsy leñ paa go.
54 Mer tse nii kxe kxiladzy
meñ lo tsiiñ nak tse go, por
ngo lëë meñ nowxixkwaa.
55 Lëë kwnaa nii pchoonal
Jesús destye Galilea kukuy pa
pkyeetsy Jesús, ni lëë me kon
xa kwyo xcuerp Jesús paa.
56 Tsiñee lëë me ptsiñ chu
yu, lëë me pxixkwaa ngwaan
nii xlyaa nex, aan lëë me pxi-
ladzy tse nii chakty tsiiñ, por
singo xñabey xley Moisés.

24

Lëë Jesús xpañ
(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8;
Jn. 20:1-10)

1 Per tsi lëë tse nii xiladzy
meñ lo tsiiñ kwtedy, lëë kw-
naa go si chu paa silyga. Noy
me ngwaan xlyaa nex nii px-
ixkwaa me.
2 Tsiñee lëë me ptsiñ, kon
me nii xoobtre kyo nii ntse
chu paa xlugaro.
3 Lëë me kwsëëb leñ paa,
per kondy me xcuerp Jesús.
4 Por ngo, tir ptsyeb me,
nandy me pe kwxaak me,
tsiñee kolpsye lëë me kon nii
lëë chop mguiy so lo me non-
syke ladx xpibëly nakw xaa.

5 Lo xtseeb ko lëë me pkiits
kë lyu, per lëë chop xaa go
chëb lo me:
—¿Penak nii sëëd kyub to
tu meñ nii mbañ lady meñ
kuty?
6 Kindy meñ nii xyub to nu,
lëë me pañ. Kol ksaladzy nii
kwnee me lo do worñee bii no
me Galilea.
7 Kwnee me nii no nii kyab
me ña meñ ngoptol, ni lëë
meñ jkëë me lo crusy, per
tse nii loxo tson kpidz lëë me
kpañ.
8 Tsigo lëë kwnaa go psal-
adzy xtiits Jesús,
9 aan tsi lëë me bikche chu
paa, lëë me kukso cuento lo
ksa tsiiptub apostle ni lo meñ
nii nak ksa Jesús.
10 Lëë María Magdalena, ni
Xwan, ni Mariy xñaa Jacob,
ni stubla kwnaa kunitiits lo
apostle.
11 Per kwxaak apostle nii
chak wety me aan bnilasty
xaa xtiits me.
12 Per lëënlëdy lëë Pedre
kwey chu paa, aan tsiñee
lëë xaa buy leñ paa, xaktyee
ladx nii pchal Jesús kon xaa.
Loxsye ngo lëë xaa sey chu yu
aan psee xaa kon xaa kchë nii
kok.

Chop xpëëdscuel Jesús nii kwey Emaús

(Mr. 16:12-13)

13 Misme gak tse go lëë
chop xpëëdscuel Jesús no nëz
si Emaús. Tsiiptub mily me-
tre nak nëz tsiñee xchoo meñ
Jerusalén.
14 Chutiits xaa kchë nii kok
Jerusalén.
15 Lëë xaa pkaa lo Jesús aan
lëë xaa si ksa xaa.
16 Per nikxe kon xaa Jesús,
pchilody nyeñ xaa nii Jesúso.
17 Lëë Jesús chëb lo xaa:
—¿Pe cos chutiits to dyon na
nii sëëd to nëz? ¿Penak nii
mban chak to?
18 Tsigo lëë tu xaa nii lë Cle-
ofas chëb:
—¿Nandyoo nawen pe cos
kok Jerusalén leñ tse re, aan
kwlësoo Jerusalén?
19 Lëë Jesús chëb:
—¿Pe cos kok?
Aan lëë xaa chëb:
—Nii ptsyool Jesús Nazaret
wo. Tu profet nii kwnee xtiits
Dios kok xaa ni kon gaa meñ
nii nakni Dios xaa, por kchë
nii beeñtsyey xaa.
20 Per lëë xaa nii xñabey
lo pxosy ni lëë xaa xñabey
kwnab nii kyë xaa lo crusy
par kety xaa.
21 Nladzy noo nii lëë xaa
ndeelaa xkyedzy noo. Per
natse chak tson kpidz nii pt-
syool xaa singo.
22 Per lëë bla kwnaa nii no
lady noo ptseb lëë noo, por
lëë me kwey chu paa nasily-
too,
23 aan como kintre xcuerp
Jesús leñ paa, lëë me byood
chu yu. Aan lëë me bitiits nii
lëë chop angly byaklo lo me
aan lëë angly chëb nii mbañ
Jesús.
24 Loxsye ngo lëë bla xcom-
bañer noo kwey chu paa, aan
kon xaa nii nli xtiits kwnaa
go, per kondy xaa Jesús.
25 Tsigo lëë Jesús chëb:
—¡Natsypee nguey do ni nat-
sypee neñ do par kniladzy to
kchë nii kwnee profet!

26 ¿Pe nody nayak nii tedy
Crist kchë kyalnë re antes nii
kyëp xaa kpaa?
27 Loxsye ngo lëë Jesús
beeñ kseedy chop xaa go,
bluuy xaa xlibre Moisés
laañee xñee kchë nii ktsyool
Crist ni bluuy xaa kchë libre
nii pkëë profet.
28 Tsiñee lëë xaa ptsiñ
kyedzy nii si xaa, lëë Jesús
beeñ nii koñee lëë xaa
ndyedy.
29 Per lëë xaa pkwëës Jesús,
chëb xaa:
—Kwlës, porque lëë tse pt-
sye, aan lëë lyu mer jkyey.
Lëë Jesús kwsëëb par kwës
xaa.
30 Aan tsiñee lëë xaa nche
sob lo mezh, lëë Jesús kwseñ
kyaxtily, aan loxsye ptee xaa
skizh lo Dios, lëë xaa beeñ
grol kyaxtily aan lëëw pteedy
xaa chop lo xaa go.
31 Wor go lëë lo xaa byaly,
aan lëë xaa byeñ nii Jesúso.
Per pchilodre nyan xaa Jesús.
32 Tsigo xñeesy xaa:
—¿Pe lëdy gaanoo lika xyan
leñ styoo no worñee bluuy
xaa xkitsy Dios lo no nëz?
33 Lëënlëdy lëë xaa pkaa
nëz, sey xaa Jerusalén. Tsiñee
ptsiñ xaa, lëë ksa tsiiptub
apostle ni lëë meñ nii nak ksa
xaa tse pkaal lsa.
34 Lëë meñ go chëb lo xaa:
—Nli nii lëë Jesús pañ, por
lëë Simoñ kon xaa.
35 Tsigo lëë chop xaa go
bitiits xa ptsyool xaa nëz, ni
lëë xaa bitiits xa byakpey xaa
Jesús worñee beeñ grol Jesús
kyaxtily.

Lëë Jesús xyaklo lo xpëëdscuel

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

36 Lëë chop xaa go bii noyu-
tiits ngo tsiñee lëë Jesús kwso
groltyee lady xaa chëb:
—Kakni Dios to dyon.
37 Kchësy xaa ptsyeb porñee
nladzy xaa te pesyo.
38 Per lëë Jesús chëb:
—¿Penak nii singueetyee
xtsyeb to, ni penak nii xkan
kik to?
39 Kol kuy ñan gaanoo ni kol
kuy niyaa. Naaw. Kol seeñ
naa. Non tsit ni kë pëëlaa, aan
lëë pesy gon nodyo tsit ni kë
pëëldyo.
40 Loxsye chëb xaa ngo, lëë
xaa bluuy ña xaa ni lëë xaa
bluuy niy xaa.
41 Per como singootyee xle
xpëëdscuel xaa, lika bnilasty
xaaw, por ngo lëë Jesús chëb:
—¿Pe cos chap to tyaaw no?
42 Tsigo lëë xaa ptee tublë
mël pkyee lo Jesús,
43 aan xña lo xaa lëë Jesús
taw ma.
44 Loxsye ngo lëë Jesús
chëb:
—Worñee bii non lady to
niyaa nii kchësy nii xseety
xley Moisés, ni profet, ni kchë
nii kë leñ kitsy nii kë salmos
ktsyoolaa. Lëë na lëëw kok
cumplir.
45 Tsigo lëë Jesús bluuy xa
nak kitsy nii kë xtiits Dios aan
lëë xaa byeño,
46 chëb Jesús:
—Kël nii lëë Crist kety, ni kël
nii tse nii loxo tson kpidz lëë
xaa kpañ.

47 Ni kël nii lëë meñ
Jerusalén ni lëë meñ nii nche
tyub lo kislyu jkëëtyag xtiits
Dios tsiin ktikche meñ styoo
lo Dios parñee kpily xtol meñ.
48 Aan lëë do kñee kchë nii
kon do.
49 Por lëë do jkaa nii
kneetsy Tat Tios. Naa kxalo.
Per kchoody to leñ kyedzy
Jerusalén. Kol kwës axte nii
jkaa do Kyalbini Ntson nii
sëëd kpaa.

Lëë Jesús xyëp kpaa
(Mr. 16:19-20)

50 Lëë Jesús kuni kchë
xpëëdscuel axte Betania,
aan lëë xaa blis ña xaa par
kuuñlay xaa xpëëdscuel xaa.
51 Aan mentre noyuuñlay
xaa xaa, lëë xaa byëp kpaa.
52 Loxsye biily mëëdscuel
lay lo Jesús, lëë xaa sey leñ
kyedzy Jerusalén xle xaa,
53 aan sob sobsye tse kwey
xaa lidzy Dios par ktee xaa
skizh.

Kitsy nii pkëë San Juan

Lëë xaa nii nak xtiits Dios biid lo kislyu

1 Klo worñee karty kwe
kislyu kwyo tublan tiits
kexka lo Dios aan lëë tiits ko
nak Dios.
2 Lo Dios kwyo tiits ko.
3 Lëë tiits ko psaa kchë
kchësy cos. Ni tu cos nii no
kwyaady sin tiits ko.
4 Lëë tiits ko nak kyalmbañ
aan lëë kyalmbañ go nak bini
nii xsaani lo meñ.
5 Lëë bini go xsaani lo
nguey aan kchilody nguey
ksuuyo.
6 Lëë Dios pxaal tu xaa nii
pcholë Juan
7 biid këb lo meñ nii lëë xaa
nii nak bini kiid parñee tsiñee
kiid xaa kniladzy meñ xtiits
xaa.
8 Lëdy Juan nak bini, sink
lëë xaa biid këb lo meñ nii lëë
bini kiid.
9 Tsigore biid bini nii nli
xsaani lo meñ lo kislyu.
10 Lëë xaa nii nak bini go
biid lo kislyu, aan nikxe nii
lëë xaa psaa kislyu, byuum-
beydy meñ xaa.
11 Biid xaa lo meñ xkyedzy
xaa, per psaldy meñ xkyedzy
xaa xaa.
12 Lëë xaa ptee tiits nii kchë
meñ nii bniladzy xtiits xaa
kak xiñ Dios.
13 Ni nli gaa nii xiñ Dios
nak meñ go, per nakty meñ
go xiñ Dios porñee koly meñ
go sinak chaly xiñ chol meñ,
sink lëë meñ go nak xiñ Dios
porñee singo kwlaño styoo
Dios.
14 Lëë xaa nii nak tiits ko
biid lo kislyu aan lëë xaa
kwyo lady no. Pkëstyoo xaa
kchësy meñ ni bluuy xaa tiit-
sli, ni ptyon gaa noo kyalwn-
abey nii ptee Tat Tios lo xaa.
Mëëd tusy nak xaa lo Tat Tios.
15 Lëë xaa nii nak tiits ko
pseety Juan tsiñee chëb Juan:
—Mastre non tu xaa nii kiid
tsiñee lëën kpi, por nol xaa
worñee lëën koly.
16 Kchësy lo no xneetsy xaa
kchë nii chap xaa ni xitsy
xkwaa gaa kyalnsaak nii
xneetsy xaa lo no.
17 Lëë Moisés biidni xley
Dios, per lëë Jesucrist biidni
kyalwkëstyoo ni tiitsli.
18 Ni tu cho karty kan Dios,
xaktyee xiñ xaa nii tugak no
lo xaa. Lëë xaa bluuy Dios lo
no.

Lëë Juan Bautist xñee cho nak Jesucrist

(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)

19 Lëë meñ Israel nii no
Jerusalén pxaal pxosy ni meñ
levita nii chuñ yudar pxosy
kunabtiits cho nak Juan.
20 Aan lëë Juan chëb:
—Kaazhkaa lëdy naa nak
Crist.
21 Tsigo lëë xaa go kwnabti-
its stub chëb:
—¿Cho nakoo tsigo busy?
¿Pe lii nak profet Elías?
Lëë Juan chëb:
—Lëdyo, lëdy naaw.
Loxsye ngo lëë xaa kwn-
abtiits stub chëb xaa:
—¿Lii tsigo busy nak profet
nii no kiid?
Lëë Juan kwëb chëb:

—Lëëyo.
22 Tsigo lëë xaa go chëb stub:
—¿Cho nakoo busy? Por no nii kyo knii noo tiits lo xaa nii pxaal lëë noo. Kwnë dyon cho nakoo.
23 Lëë Juan chëb:
—Naa nak tsiy xaa nii xñee lo meñ tañ: “Kol kwii tu nëz tubli tedy xaa nii xñabey.” Singo kwnee profet Isaías.
24 Tsigo lëë bla xaa nii pxaal meñ fariseo chëb lo Juan:
25 —Deelñee lëdy lii tsigo busy nak Crist ni lëdy lii nak Elías ni lëdy lii nak profet, ¿penak nii xchoobnisoo?
26 Tsigo lëë Juan chëb:
—Nli naa xchoobnis con nis, per lady to no tu xaa nii xyuumbeydy to.
27 Lëë xaa kiid tsiñee lëën kpi. Xaa non xaa ni parñee kxakaa tuu kidy lab xaa xkiiñdyaa.
28 Betania nii nche kexka chu kiigwpee Jordán no kchoobnis Juan worñee kunee kchë xaa go lo Juan.

Lëë Jesús nak xaa nii xtsily xtol meñ

29 Lëë byaani lyu lëë Jesús kwey lo Juan aan tsiñee lëë Juan kon xaa, lëë Juan chëb:
—Kol kuy gaanoo, lëë xpëkwxiily Dios nii ktsily kchë xtol meñ sëëd ske.
30 Lëë xaa psetyaa worñee niyaa nii nare kiid tu xaa nii mastre non lon, por nol xaa worñee kolyaa.
31 Nikle nandyaa cho nak xaa, per lëën syely kchoobnis parñee kyuumbey meñ Israel xaa.
32 Lëë gak Juan chëb:
—Konaa byety Kyalbini Ntson kpaa sinak tu palom aan lëë Kyalbini Ntson byab lady xaa.
33 Nandyaa cho nak xaa, per lëë xaa nii pxaal naa syely kchoobnisaa con nis në lon: “Xaa nii kanoo kyab Kyalbini Ntson lady, xaa go kchoobnis meñ con Kyalbini Ntson.”
34 Lëë xaa konlaa ni lëën xñeli gaa nii lëë xaa nak Xiñ Dios.

Mëëdscuel nii klootyee kwle Jesús

35 Lëë byaani stu lyu lëë Juan nche misme gak lugar go ksa chop xpëëdscuel.
36 Tsiñee lëë Juan kon nii lëë Jesús sitedy siko, lëë Juan chëb:
—Kol kuy gaanoo, lëë xpëkwxiily Dios si ske.
37 Tsiñee lëë chop xpëëdscuel Juan biñ ngo, lëë xaa sinal Jesús.
38 Tsi lëë Jesús kon nii lëë xaa sinal, lëë Jesús chëb:
—¿Pe cos chakladzy to?
Tsigo lëë xaa chëb:
—Maestre, ¿pa nak liidzyoo?
39 Lëë Jesús kwëb chëb:
—Kol të gaanoo kuy do paw.
Tsigo lëë xaa kwey laañee no Jesús aan lëë xaa ptseñ lo Jesús porñee tsel siik las cuatro nak worñee pchoonal xaa Jesús.
40 Betsy Simoñ Pedre nii lë Ndresy nak xpëëdscuel Juan nii pchoonal Jesús.

41 Lëë Ndresy kukyub
Simoñ aan lëë xaa chëb lo
xaa:
—Lëë noo ptyon Mesías, xaa
nii këmbëës no kiid. Lëë xaa
nak Crist.
42 Loxsye ngo lëë Ndresy
kuni Simoñ lo Jesús aan tsiñee
lëë Jesús kon xaa, lëë Jesús
chëb:
—Lii nak Simoñ. Xiñ Jonás
nakoo, per lëël kcholë Cefas.
(Tiits ko nak sinak nii xñee no
Pedre.)

Lëë Jesús xkwetsy Felip ni Natanael

43 Lëë byaani stu lyu lëë
Jesús kwlokyeñ tsi xtañ meñ
Galilea. Lëë xaa ptsyool Felip
aan lëë xaa chëb:
—Tënal naa.
44 Betsaida lë xkyedzy Fe-
lip. Xaa kyedzy ko gak nak
Ndresy ni Pedre.
45 Loxsye ngo lëë Felip
kukyub Natanael aan lëë xaa
chëb:
—Lëë noo ptyon xaa nii tant
xseety Moisés leñ libre nii kë
ley ni lëë gaa xaa nak xaa nii
tant pseety kchë profet. Lëë
xaa nak Jesús Nazaret. José
nak pxosy xaa.
46 Lëë Natanael chëb:
—¿Schilo nawen kchoo
tu xaa buen leñ kyedzy
Nazaret?
Tsigo lëë Felip chëb:
—Të gaanoo kuyoo.
47 Tsiñee lëë Jesús kon nii
lëë Natanael mer ktsiñ lo xaa
lëë xaa chëb:
—Lëë tu xaa nii nli nak xaa
Israel sëëd ske. Ni tu kyal-
wkëti nody leñ styoo xaa.
48 Lëë Natanael kwnabtiits
chëb:
—¿Xa xyuumbeyoo naa?
Lëë Jesús chëb:
—Antes nii ngwetsy Felip
lii, konaa soboo xan yag
yegw.
49 Tsigo lëë Natanael chëb:
—Maestre, lii nak Xiñ Dios.
Lii nak xrey meñ Israel.
50 Lëë Jesús chëb:
—¿Pe xniladzyoo xtitsaa
nayak xaktyee porñee niyaa
nii lëën kon lii xan yag yegw?
Nare kanoo cos nii mastre
kuuñ ksee styool.
51 Ni chëb Jesús:
—Nli xñen nii lëë do kan
kyaly kpaa ni lëë do kan nii
lëë xangly Dios kyëp kyety
lady mguiy nii pxaal Dios.

2

Lëë Jesús chi laañee chak kyalwtsiilña

1 Tse nii kwloxo tson
kpidz lëë tu kyalwtsiilña kok
Caná, tu kyedzy nii nche nëz
Galilea. Lëë xñaa Jesús kwey,
2 aan wi Jesús kwey ksa
xpëëdscuel.
3 Mer wroltyee lo lni lëë
viñ pidzy, aan lëë xñaa Jesús
chëb:
—Lëë xviñ meñ re kwlox.
4 Per lëë Jesús chëb lo xñaa:
—¿Penak nii xñeelo lon?
Karty tsitsib xworaa.
5 Per lëë me chëb lo meñ nii
xkiisy viñ:
—Kol kuuñtsyey kchë nii
kñë xaa.
6 Lëëtyee gaa lëë xoop tiñ
nii nyaa con kyo nche siko.
Leñ tiñ go chadx ña meñ Is-
rael. Masy tap kaly gaa o tu
kyoow gaa litre nis xtyëë tu
leñ tiñ go.
7 Tsigo lëë Jesús chëb lo xaa
nii xkiisy viñ:

—Kol jkatsë ksa tiñ gue nis.
Lëëw pkatsë xaa axte pixo
chu tiñ.
8 Loxsye ngo lëë Jesús chëb:
—Kol kwii xisyo aan kol
tsiniw lo xaa nii chuñ lni.
Aan lëëw kuni xaa.
9 Tsiñee lëë xaa nii
chuuñtsyey lni pkëë chuw nis
nii byak viñ, nandy xaa dyon
pa pchoow. Xaktyee xaa nii
xkiisyo nano, porñee lëë xaa
go kwlii nis. Por ngo lëë xaa
kwtsyetsy xaa nii ptsiilña
10 aan lëë xaa chëb:
—Kchësy meñ gon xkiisy
viñ buen tsiñee lëë lni chislo,
aan axte lultime xkiisy meñ
viñ mban, per lëë lii, lëël
kwlootsey viñ buen par ki-
isylo lultime.
11 Caná nii ngab Galilea
klootyee beeñtsyey Jesús
kyalntson. Siko bluuy xaa
xkyalwnabey xaa, aan lëë
xpëëdscuel xaa bniladzy xtiits
xaa.
12 Loxsye ngo lëë xaa si
Capernaum ksa xñaa xaa ni
betsy xaa ni xpëëdscuel xaa,
aan lëë xaa kwlës siko bla
kpidz.

Lëë Jesús chuuñ nyë lidzy Dios
(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

13 Aan como lëë paskw nii
chuuñtsyey meñ Israel sëëd
yob, lëë Jesús kwey Jerusalén.
14 Tsiñee lëë xaa kwsëëb leñ
lidzy Dios, lëë xaa kon kchë
meñ nii xto yosy, ni meñ
nii xto mëkwxiily ni palom,
ni meñ nii nche sob laañee
xtsyëë tumi.
15 Tsigo lëë xaa psaa tu soty
aan lëë xaa kwlii kchë meñ
go leñ lidzy Dios ksa meñ
go mëkwxiily ni yosy. Kchësy
xtumi meñ nii xtsëë centab
pchoots xaa lo lyu ni ptische
xaa xmezh meñ go.
16 Chëb xaa lo xaa nii xto
palom:
—¡Kol kwii kchë ngue nu!
¡Kyuñdy to lidzy pxosyaa tu
mesón!
17 Tsigo lëë xpëëdscuel xaa
psaladzy tiits nii kë leñ kitsy
nii kë xtiits Dios. Sinrii
xñeew: "Tirak xkëstyoon lidzy
pxosyaa."
18 Tsigo lëë meñ Israel chëb:
—Beeñtsyey tu kyalntson
parñee kniladzy noo nii xaa
xñabey nakoo.
19 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—Kol knitylo ktoo re aan
tsonak kpidz lëëw ksoblin
stub.
20 Tsigo lëë meñ Israel chëb:
—Choowpxoop iz kwë meñ
kwyaa ktoo re. ¿Xa ksaaloolo
tsonak kpidz?
21 Per byeñdy xaa nii
misme xcuerp Jesús nak ktoo
nii pseety Jesús.
22 Por ngo, tsiñee lëë Jesús
pañ, lëë xpëëdscuel xaa psal-
adzy kchë nii kwnee xaa, aan
lëë xaa bniladzy kitsy nii kë
xtiits Dios ni lëë xaa bniladzy
xtiits Jesús.

Xyuumbey Jesús kchësy meñ

23 Worñee lëë Jesús kwey
paskw Jerusalén, ndaly meñ
bniladzy xtiits xaa tsiñee
kon meñ kchë kyalntson nii
beeñtsyey xaa.
24 Per kopty Jesús kchë meñ
go confians, porñee xyuum-
bey xaa kchë meñ.

25 Xkiiñdy xaa nii dyon cho
këb xa nak meñ lo xaa, por
misme lëë xaa nan pe cos
xsya leñ styoo meñ.

3

Lëë Jesús chutiitsni Nicodemo

1 Lëë tu xaa fariseo nii
pcholë Nicodemo kwey lo
Jesús. Tu xaa non nak xaa lo
meñ Israel.
2 Kyool kwey Nicodemo lo
Jesús aan lëë xaa chëb:
—Maestre, ndon noo nii
lëë Dios pxaal lii par kuuñ
kseedyoo lëë noo, por ni
tu cho chilody kuuñtsyey
kyalntson nii chuuñtsyeyoo
deelñee naknidy Dios xaa.
3 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Nli xñen nii sëëbty kchë
meñ nii kaldy stub laañee
xñabey Dios.
4 Tsigo lëë Nicodemo kwn-
abtiits chëb:
—¿Per xa mod na dyon
kpikche kaly tu xaa nii
kwyoxle stub? ¿Pe schilo
nayak kyo xaa leñ xñaa xaa
stub par kpikche kaly xaa?
5 Aan lëë Jesús kwëb chëb:
—Nli xñen nii deelñee
sëëbty Kyalbini Ntson leñ
styoo meñ nii chaly, chilody
kyey meñ go laañee xñabey
Dios.
6 Kchë meñ nii chaly no px-
osy, per deelñee sëëbty Kyal-
bini Ntson leñ styoo meñ,
chilody kak meñ xiñ Dios.
7 Kseety styool nii xñen lool
nii kchësy meñ no nii kaly
stub.
8 Laañee xkaatyee xpi me ni
chonoo xbi me, per nandyoo
pa sëëd me ni nandyoo pa tsi
me. Singo gak nak Kyalbini
Ntson nii xsyëëb leñ styoo
meñ.
9 Tsigo lëë Nicodemo kwn-
abtiits stub chëb:
—¿Pe nli lëësy kchë cos re?
10 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—¿Maestre nakoo Israel aan
nandyoo xa nak kchë cos re?
11 Nli xñen nii nonsyke nii
ndon noo ni ptyon noo xñee
noo. Per xnilasty to kchë nii
xñee noo.
12 Deelñee xnilasty to
xtitsaa tsiñee xsetyaa cos lo
kislyu re lo do, ¿xa kniladzy
to xtitsaa tsiñee lëën kseety
cos nii sëëd kpaa?
13 'Ni tu cho karty tsëp kpaa,
xaktyee xaa nii byety kpaa.
Lëë xaa go nak mguiy nii px-
aal Dios.
14 Aan sinak nii psaa gak
Moisés tu mëël aan psoob
klaa xaa ma tu kik yag, singo
gak no nii kyënal mguiy nii
pxaal Dios lo crusy,
15 parñee kchësy meñ nii
kniladzy xtiits xaa nii pxaal
Dios, kejty meñ go, sink lëë
meñ go jkaa tu kyalmbañ nii
nitylody.

Xkyalwkëstyoo Dios

16 'Tir pkëstyoo Dios meñ nii
nche lo kislyu re. Por ngo
lëë xaa pxaal xiñ xaa nii nak
mëëd tusy lo xaa, parñee kejty
kchësy meñ nii kniladzy xtiits
xiñ xaa, sink lëë meñ go jkaa
tu kyalmbañ nii nitylody.
17 Pxaaldy Dios xiñ lo
kislyu par jkëëkiy xaa meñ,
sink lëë xaa pxaal xiñ xaa par
kteelaa xaa meñ.
18 'Kchë meñ nii xniladzy
xtiits Xiñ Dios chilody kyëkiy

meñ go, per lëë meñ nii
xnilasty, lëë meñ go kyëkiy
porñee xnilasty meñ go xtiits
xaa nii nak mëëd tusy lo Dios.
19 Kchësy meñ nii xnilasty
kyëkiy, por psaldy meñ go xaa
nii nak bini worñee biid xaa
lo kislyu, sink lëë meñ go
byaan lo nguey porñee xtsi-
ladzy meñ go xtol.
20 Kchësy meñ nii chuñ cos
mal xtilyni bini, aan xpigty
meñ go lo bini parñee kak
ndoondy kchë cos mal nii
chuñ meñ go.
21 Kchë meñ nii xniladzy
tiitsli xpig lo bini parñee
kak nyoo nii lëë meñ go
chuuñtsyey nii xñabey Dios.

Lëë Juan Bautist xseety Jesús

22 Loxsye ngo lëë Jesús
kwey xtañ meñ Judea ksa
xpëëdscuel, aan lëë xaa
pchoobnis meñ siko.
23 Lëëtyee gaa wi Juan no
kchoobnis meñ tu laañee lë
Enón nii nche kexka Salim.
Naal nis no siko, aan ndaly
meñ kuchobnis.
24 Karty tso Juan skiib wor
go.
25 Per lëë bla xaa nii nak
ksa Juan ptilytiitsni tu xaa Is-
rael. Ptilytiits xaa xa kak nyë
meñ parñee kuuñ ksak meñ
Dios.
26 Aan lëë xaa kukëb lo
Juan:
—Maestre, biño gaanoo, lëë
xaa nii biid lool stublad chu
kiigwpee Jordán, xaa nii tant
pseetyoo loo noo, lëë xaa no
kchoobnis aan lëë meñ sinal
xaa.
27 Tsigo lëë Juan chëb:
—Ni tu meñ chilody kap pe
tu cos deelñee kteejty Dioso.
28 Misme lëë do biñ kwnen
nii lëdy naa nak Crist, sink tu
xaa nii kwtenechsye lo xaa
nakaa.
29 Lo tu kyalwtsiilña tsesy
xsyo xamigw xaa nii ptsiilña.
Lëë xaa nii ptsiilña xsyob kwi
tsiil, aan tsi lëë xaa nii ptsiilña
xñee, xle xamigw xaa. Singo
gak naa xlen chonaa kchë nii
chuuñtsyey xaa.
30 No nii kak xaa tu xaa
non, lëë naa no nii tseyga
tseyga kyablyun.

Xaa nii sëëd kpaa

31 'Lëë xaa nii sëëd kpaa
xñabey kchë meñ. Kchë meñ
nii no lo kislyu xñee nonsyke
cos nii no lo kislyu. Per lëë
xaa nii sëëd kpaa xñabey lo
kchë meñ,
32 ni nonsyke nii konle xaa
ni biñle xaa xñee xaa. Per ni
tu cho xnilasty nii xñee xaa.
33 Per kchë meñ nii xni-
ladzy xtiits xaa xyeñ nii nli
tiitsli xñee Dios.
34 Porque xtiits Dios xñee
xaa nii pxaal Dios, ni lëë gaa
Dios xtee xKyalbini lo xaa,
xkady Dios xKyalbini.
35 Xkëstyoo Tat Tios xiñ, por
ngo lëë xaa ptee kchëlo kyal-
wnabey lo xaa.
36 Kchësy meñ nii kniladzy
xtiits Xiñ Dios jkaa tu kyalm-
bañ nii nitylody. Per lëë meñ
nii knilasty xtiits Xiñ Dios,
jkaady meñ go kyalmbañ nii
nitylody, sink lëë meñ go jkaa
castigw nii kxaal Dios.

4

Lëë Jesús chutiitsni tu kwnaa Samaria

1 Lëë meñ fariseo biñ nii
ndaly meñ kwsëëb xlad Jesús
ni ndalyre meñ xchobnis lo
xaa que lo Juan.
2 Per lëdy lëë Jesús xchoob-
nis, sink xpëëdscuel xaaw.
3 Tsiñee lëë Jesús biñ ngo,
lëë xaa bi xtañ meñ Judea aan
lëë xaa sey xtañ meñ Galilea.
4 Per no nii tedy xaa nëz
xtañ meñ Samaria.
5 Por ngo lëë xaa kutedy
tu kyedzy nii nche xtañ meñ
Samaria. Sicar lë kyedzy ko.
Kexka siko nix lyu nii pkady
Jacob lo xiñ xaa José.
6 Siko kë tu kiigw nii xñee
meñ go xkiigw Jacob, aan
como xtsag Jesús, lëë xaa kw-
sob chu kiigw ko. Lëë ngbidz
mer xwe.
7-8 Lëë xpëëdscuel gaa xaa
si leñ kyedzy sisi nii ktyaaw.
Siko sob Jesús tsiñee lëë tu
kwnaa Samaria ptsiñ chu ki-
igw sixi nis, aan lëë Jesús chëb
lo me:
—Pkady xisy xisoo kin.
9 Tsigo lëë me chëb:
—¿Xa mod nii meñ Israel
nakoo aan xñaboo nis lon nii
nakaa meñ Samaria?
(Singo chëb me porñee
xñeenguidy meñ Israel lo meñ
Samaria.)
10 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Deelñee nyanoo kchë nii
xnee Dios, ni nyanoo cho
xñab nis lool, xsobaa nii lii
nyab nis lo xaa, aan lëë xaa
neetsy tu nis nii xnee kyalm-
bañ lool.
11 Loxsye ngo lëë kwnaa go
chëb:
—Ni tu pe noydyoo, xey, par
kwiil nis aan nxity kiigw. ¿Pa
kwiil nis mbañ nii kneetsyoo
kin?
12 Lëë pxusykoltoo noo Ja-
cob psaan kiigw re. Nu kow
me nis kchë xiñ me ni xma
me. ¿Pe mastre nayak nonoo
lo me?
13 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Kchësy meñ nii chi nis re
xlyaa nis stub.
14 Per lëë meñ nii ki nis nii
ktedyaa, kpikchedre klyaa
meñ go nis. Porque lëë nis nii
ktedyaa kak sinak tu xlyañ
leñ styoo meñ go aan lëëw
ktee tu kyalmbañ nii nitylody
lo meñ go.
15 Tsigo lëë kwnaa go chëb:
—Xey, nee nis ko kin parñee
klyaadraa nis, ni parñee kye-
lyxidraa nis chu kiigw re.
16 Lëë Jesús chëb:
—Kutsyetsy tsiiloo aan tëni
me nu.
17 Tsigo lëë kwnaa go kwëb
chëb:
—Kindy tsiilaa.
Tsigo lëë Jesús chëb:
—Nli xñeel nii kindy tsiiloo,
18 por kaay mguiy kwyonil
aan lëdy tsiiloo nak meñ
nii nonil nina. Nli xñeel,
xkëëtiidyoo.
19 Tsiñee lëë kwnaa go biñ
ngo, lëë me chëb:
—Xey, chanaa gon nii nli tu
profet nakoo.
20 Chu kiy re biid
pxusykoltoo noo lo Dios, per
lëë lëë do nii nak to meñ
Israel xñee do nii Jerusalén
nak laañee kyo noo lo Dios.
21 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—Bniladzy nii kniyaa. Lëë
wor kutsiñ nii kiijtre to chu

kiy re ni tsidy to Jerusalén par
ksoxib to lo Tat Tios.
22 Kchësy to siñee nak to
meñ Samaria nandy to cho lo
xsoxib to, per lëë noo ndon
noo cho lo xsoxib noo, por
xlad meñ Israel sëëd xaa nii
xteelaa.
23 Per sitsiñ tse, ni lëëw kut-
siñle gaa nina kazh, nii lëë
meñ nii nli chool lay lo Tat
Tios koolo sinak xñabey Kyal-
bini Ntson. Por singo chak-
ladzy Tat Tios nii kool meño.
24 Kyalbini nak Dios. Por
ngo no nii kool meñ lay lo xaa
sinak xñabey Kyalbini Ntson
ni no nii kool meño tyub
styoo meñ.
25 Tsigo lëë kwnaa go chëb:
—Nanaa nii lëë Mesías kiid
(Crist nak Mesías), aan tsiñee
lëë me kiid, lëë me kluuy loo
noo xa nak kchë cos.
26 Lëë Jesús chëb:
—Naa nak Mesías, lëë
meeraa xñe lool.
27 Ngo nonee Jesús tsiñee
lëë xpëëdscuel xaa ptsiñ, aan
ntseeb psee xpëëdscuel xaa
nii lëë xaa noyutiitsni tu kw-
naa. Per ni tu xaa byaxty
nyëb: “Pe cos chuñoo”, o “pe-
nak kaa noyutiitsnil kwnaa
gue.”
28 Tsigo lëë kwnaa go psaan
xche chu kiigw aan lëë me
sey leñ kyedzy. Tsiñee ptsiñ
me lëë me chëb lo meñ:
29 —Kol të gaanoo kan do
tu meñ nii në kchë cos nii
kayuuñtsyeyaa. ¿Toon pe lëdy
lëë me nak Crist?
30 Tsigo lëë meñ kyedzy
kwey laañee so Jesús.
31 Mentre gaa lëë
xpëëdscuel Jesús xñee:
—Maestre, të kaawoo.
32 Per lëë Jesús chëb:
—Lëën kaw tu cos nii xyu-
umbeydy to.
33 Tsigo lëë xpëëdscuel xaa
bislo xñabtiits lo xcombañer
xñee:
—¿Pe no yak cho biidni nii
taw xaa?
34 Per lëë Jesús chëb:
—Xwagwaa nak kuuñtsyeyaa
xtsiiñ xaa nii pxaal naa,
ni xwagwaa nak kisyaalaa
xtsiiñ xaa.
35 Xñee do: “Bii chak falt
stap mëë par kislo kwlaap”,
per kol kuy buen lo kwaa
gaanoo, kchësyo no jketsy.
36 Kchësy meñ nii xkyë
kwlaap chazh, aan kchë nii
xlaap meñ go chotsey par
tu kyalmbañ nii nitylody,
parñee kle kchë meñ nii xkyë
kon ni meñ nii xkyë kwlaap.
37 Nli gak tiits nii së sinrii:
“Xaa meñ nii chan, xaa meñ
nii xkyë kwlaap.”
38 Lëën pxal lëë do kwlaap
laañee kwëdy to tsiiñ. Xaa
cho kwë tsiiñ, aan lëë do bley
xtsiiñ meñ go.
39 Ndaly meñ Samaria
nii no kyedzy ko bniladzy
xtiits Jesús por kchë nii
kwnee kwnaa go worñee
chëb me: “Në me kchë cos nii
kayuuñtsyeyaa.”
40 Aan tsiñee lëë meñ
Samaria ptsiñ, lëë meñ go
chëb lo Jesús: “Kwlës loo noo.”
Aan lëë Jesús kwlës lo meñ go
chop kpidz.
41 Ndalyre meñ bniladzy
tsiñee biñ meñ kchë nii
kwnee mer xaa.
42 Tsigo lëë meñ chëb lo kw-
naa go:

—Na si nagon, xniladzy noo, lëdy xaktyee nii nëël loo noo, sink wi por kchë nii ptsyon noo kwnee me. Ndon noo nii nli lëë me kteelaa meñ lo tol.

Lëë Jesús chuuñ kyak xiñ tu xaa nii xkyë xtsiiñ rey

43 Tse nii kwloxo chop kpidz, lëë Jesús bi Samaria aan lëë xaa si nëz xtañ meñ Galilea.
44 Misme Jesús chëb: “Xsaldy meñ tu profet deelñee tsi xaa xkyedzy xaa.”
45 Tsiñee lëë Jesús ptsiñ Galilea, ngui kwnee meñ go lo xaa, porñee wi kchë meñ go kwey paskw Jerusalén aan kon meñ go kchë nii beeñtsyey xaa lo lni go.
46 Tsigo lëë Jesús kwey Caná stub. Galilea ngab Caná. Leñ kyedzy ko byuñ xaa nis viñ. Lëëtyee gaa leñ tse go lëë xiñ tu xaa nii xkyë xtsiiñ rey nii no Capernaum xsyaknë.
47 Tsiñee lëë xaa nii xkyë xtsiiñ rey biñ nii lëë Jesús bi Judea aan lëë xaa tsi Galilea, lëë xaa kwey lo Jesús aan lëë xaa kwnab nii tsi Jesús lidzy xaa par kuuñ kyak Jesús xiñ xaa nii no xnëz kyalkuty.
48 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Deelñee kandy to milagre ni kyalntson, knilasty to xtitsaa.
49 Tsigo lëë xaa nii xkyë xtsiiñ rey chëb:
—Xey, ligier tsoo, por toon kety xiñaa.
50 Lëë Jesús chëb:
—Byey, kejty xiñoo.
Lëë xaa go bniladzy xtiits Jesús aan lëë xaa sey.
51 Tsiñee lëë xaa sey, lëë xmos xaa kuktsiil nëz xaa chëb:
—Lëë xiñoo byak.
52 Tsigo lëë xaa kwnabtiits, chëb xaa:
—¿Pa wor bislo byak buen xiñaa?
Lëë mos chëb:
—Neeg a la una pchoo xaa xlyëë.
53 Tsigo lëë xaa nii byak xiñ psaladzy nii mer wor go chëb Jesús: “Kejty xiñoo”, aan lëë xaa bniladzy xtiits Jesús kchë meñ lidzy xaa.
54 Chople kyalntson noyuuñtsyey Jesús tsiñee lëë xaa bi Judea ptsiñ xaa Galilea.

5

Lëë Jesús chuuñ kyak tu xaa nii kutoo

1 Kok xtsedyako lëë meñ Israel beeñtsyey tu lni aan lëë Jesús kwey Jerusalén stub.
2 Aan leñ kyedzy Jerusalén laañee lë puert mëkwxiily kë tu pily nii lë Betesda. Singo lëw con tiitsë hebreo. Kaay lo ley chap pily go.
3-4 Ndaly meñ xsyaknë nche nix lo ley go, kchë meñ nii chandy, ni meñ nii chilody së ni meñ nii kutoo.
5 Lady kchë meñ xsyaknë go no tu xaa nii kok kalyptsiipxon iz xsyaknë.
6 Tsiñee lëë Jesús kon xaa, byeñ Jesús nii kok xtsele nix mbës xaa siko. Lëë Jesús chëb lo xaa:
—¿Pe chakladzyoo kyakoo?

7 Tsigo lëë xaa xsyaknë go
chëb lo Jesús:
—Xey, kindy cho ko naa leñ
pily tsiñee lëë nis xni. Cad nii
chakladzyaa sëëbaa, klol stu
meñ xsyëëb.
8 Tsigo lëë Jesús chëb lo xaa:
—Kuxche, blis xtal aan
kwsë.
9 Wor go kazh lëë xaa go
byak. Lëë xaa blis xta xaa aan
lëë xaa bislo kwsë xaa. Per
como mer tse nii xiladzy meñ
Israel lo tsiiñ byak xaa,
10 lëë bla meñ Israel chëb lo
xaa:
—Chakty tsiiñ natse.
Chilody kyoyoo xtal.
11 Tsigo lëë xaa nii byak ko
kwëb chëb:
—Lëë xaa nii beeñ kyak naa
në lon: “Blis xtal aan kwsë.”
12 Tsigo lëë meñ Israel kwn-
abtiits chëb:
—¿Cho në lool: “Blis xtal aan
kwsë”?
13 Per nandy xaa cho beeñ
kyak xaa, porñee lëë Jesús
kwnity lady meñ.
14 Tsi lëë Jesús kon xaa leñ
lidzy Dios, lëë Jesús chëb lo
xaa:
—Kon gaanoo lëël byak. Na
kpikchedroo kuñoo tol tsiin
ktsyooldyoo tu kyalnë nii
mastre ntseeb.
15 Tsigo lëë xaa nii byak ko
kunitiits lo meñ Israel go nii
lëë Jesús beeñ kyak xaa.
16 Por ngo lëë meñ Israel
go kwënal kuty Jesús porñee
chuuñtsyey Jesús ngo tse nii
xiladzy meñ lo tsiiñ.
17 Per lëë Jesús chëb:
—Tugak xkyë Tat Tios tsiiñ,
nikle gaa naa tugak xkyën
tsiiñ.
18 Por ngo nii mastre
kwyoki meñ Israel go kuty
Jesús, porñee lëdy xaktyee
tse nii xiladzy meñ lo tsiiñ
xsaldy xaa, sink wi penak nii
chakladzy xaa kak xaa sinak
Dios tsiñee xñee xaa nii pxosy
xaa nak Dios.
19 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Nli xñen nii chilody
kuuñtsyey Xiñ Dios nii
klyaañtyee styoo xaa. Xak-
tyee nii chan xaa chuuñtsyey
Tat Tios chuuñtsyey xaa.
Kchësy nii chuuñtsyey Tat
Tios chuuñtsyey Xiñ Dios.
20 Xkëstyoo Tat Tios xiñ. Por
ngo nii xluuy xaa kchë nii
chuuñtsyey xaa lo xiñ xaa, ni
nare kluuy xaa cos nii kuuñ
ksee lëë do.
21 Sinak nii chuuñ kpañ
Tat Tios meñ kuty nii xtee
xaa kyalmbañ, singo gak xtee
xiñ xaa kyalmbañ lo meñ nii
klyaañtyee styoo xaa.
22 Chuñdy Tat Tios kyalx-
tisy, sink lëë xaa ptee kyalwn-
abey lo xiñ xaa parñee kuñ
xiñ xaa kyalxtisy,
23 ni parñee ksal meñ Xiñ
Dios sinak nii xsal meñ Tat
Tios. Deelñee xsaldy meñ Xiñ
Dios, chilody ksal meñ xaa nii
pxaal xaa.
24 ’Nli xñen nii kchësy meñ
nii kniladzy tiits nii xñen ni
kniladzy xaa xaa nii pxaal
naa, ksaksidy xaa nii pxaal
naa meñ go, sink lëë meñ
go jkaa tu kyalmbañ nii nity-
lody.
25 Ni nli xñen nii sitsiñ wor
ni lëë gaaw kutsiñ nina kazh
nii lëë meñ kuty kon tsiy Xiñ

Dios, aan kchë meñ kuty nii
ksal xtiits xaa kpañ.
26 Porque lëë Tat Tios nak
kyalmbañ, aan lëë xaa ptee
tiits nii wi xiñ xaa kak kyalm-
bañ parñee ktee xaaw lo meñ.
27 Aan lëë Dios ptee kyal-
wnabey lo xaa par kuñ xaa
kyalxtisy, por lëë xaa nak
mguiy nii pxaal Dios.
28 Kseety to, por sitsiñ
worñee kchë meñ kuty kon
tsiy xaa,
29 aan lëë meñ kuty ko
kchoo leñ paa. Kchësy meñ
kuty nii beeñ buen jkaa
kyalmbañ, per lëë kchësy
meñ kuty nii beeñ mal tedy
castigw.

Xkyalwnabey Xiñ Dios

30 'Chilody kuuñtsyeyaa
nii klyañ styoon, sink lëën
chuñ kyalxtisy sinak nii
xñabey xaa nii pxaal naa. Ni
ngui chuñaa kyalxtisy, por
syeldyaa par kuuñtsyeyaa
nii chakladzyaa, sink lëën
syely par kuuñtsyeyaa nii
chakladzy pxosyaa.
31 Deelñee misme naa xñe
cho nakaa, chilody kniladzy
meñ nii nli kchë nii xñen.
32 Per no tu xaa nii xñee cho
nakaa, ni nanaa nii nli kchë
nii xñee xaa.
33 Lëë do pxaal meñ nii
kunabtiits lo Juan, aan kchësy
nii chëb Juan nliw.
34 Per xkiiñdyaa nii cho
kñee cho nakaa. Singo niyaa
parñee chilo telaa do lo tol.
35 Kok Juan sinak tu bëly
nii xsaani, aan mbëë bleni do
xbini xaa xisy wiñ.
36 Per kchësy nii chuuñtsyeyaa
xluuy nii nli lëë Tat Tios
pxaal naa, por nii xñabey xaa
chuuñtsyeyaa, ni mastre gaa
nono lo xtiits Juan.
37 Ni wi gaa Tat Tios nii px-
aal naa xñee cho nakaa, nikxe
nii karty kon do tsiy xaa ni
karty kan do xaa.
38 Xnilasty to nii xñen
porñee nody xtiits xaa nii
pxaal naa leñ styoo do.
39 Xseedy to kitsy nii kë xti-
its Dios porñee nladzy to leñ
kitsy ko ktsil do kyalmbañ
nii nitylody, aan leñ kitsy ko
xñee cho nakaa.
40 Per chaklasty to kiid to
lon parñee jkaa do kyalmbañ
nii nitylody.
41 'Chaklastyaa nii kuuñ
ksak meñ naa,
42 por xyuumbey bueenaa
lëë do ni nanaa nii xkëstyoody
to Dios.
43 Lëë Tat Tios pxaal naa,
aan xsaldy to naa, per
deelñee nyiid tu xaa nii
pxaaldy pxosyaa, xaa gol nsal
do.
44 ¿Xa kchilo na dyon
kniladzy to xtitsaa deelñee
misme lëë do chuuñ ksak
xcombañer do, aan xkwësty
to nii kuuñ ksak Dios to?
45 Këbty to tsaaplaa naa
jkëëkiy lëë do lo Tat Tios.
Misme Moisés xkëëkiy lëë do,
ni lëëw na Moisés sye xsal-
adzy to.
46 Deelñee niladzy to nii
kwnee Moisés, niladzy to nii
xñen, por lëë Moisés pkëë leñ
kitsy nii kë xtiits Dios cho
nakaa.
47 Per deelñee xnilasty to
nii pkëë xaa, ¿xa mod kni-
ladzy to nii xñen?

6

Lëë Jesús xyaan kaay mily meñ
(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

1 Loxsye ngo, lëë Jesús si
stublad chu nis Galilea. No
meñ xñeew Tiberias.
2 Aan singootyee ndaly
meñ kunal porñee chan
meñ kchë kyalntson nii
chuuñtsyey xaa tsiñee chuuñ
kyak xaa meñ xsyaknë.
3 Lëë Jesús kwyëp tu kik kiy
aan lëë xaa kwsob siko ksa
xpëëdscuel xaa.
4 Lëë paskw nii chuuñtsyey
gaa meñ Israel sëëd yob.
5 Tsiñee lëë Jesús buy, kon
xaa nii singootyee ndaly meñ
sinal. Lëë xaa chëb lo Felip:
—¿Pa lë nii syuuy no nii
kyaan no kchësy meñ gue?
6 Singo chëb xaa par kuñ
xaa Felip preb, por nanle xaa
xa kuñ xaa.
7 Tsigo lëë Felip chëb:
—Per ni chop kyoow
denario kyaxtily jkaady
parñee jkaa meñ re tublë
gaaw.
8 Tsigo lëë betsy Simoñ Pe-
dre nii lë Ndresy nii wi nak
xpëëdscuel xaa chëb:
9 —Lëë tu xaa wiñ nii so
nu noy kaay kyaxtily ni chop
mël, per ¿pe lë nrii lo tant
meñ?
10 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Kol këb lo meñ sob meñ.
Aan singootyee no kizh
siko. Masy kaay mily xaapkiy
pkab.
11 Lëë Jesús kwseñ ksa
kyaxtily go, aan loxsye ptee
xaa skizh lo Dios, lëëw beeñ
grol xaa aan lëëw kwtiisy xaa
lo meñ nii nche sob. Singo
gak kwtiisy xaa mël aan kchë
meñ byëly.
12 Tsiñee lëë meñ lox taw,
lëë Jesús chëb lo xpëëdscuel:
—Kol ktop kchë nii byuy nii
byaan parñee ni tublëw xiñdy.
13 Lëëw ptop xaa, aan lo
kaay kyaxtily go byaktsë tsi-
ipchop tskwidy nii byuy.
14 Tsiñee kon meñ kyal-
ntson nii beeñtsyey Jesús,
xñee meñ:
—Nli nii lëë xaa re nak pro-
fet nii no kiid lo kislyu.
15 Per como lëë Jesús byeñ
nii lëë meñ chakladzy koy
xoo meñ xaa parñee kak xaa
rey, lëë xaa pxooñ, lëë xaa si
kiy tusy xaa.

Lëë Jesús xsyë lo nis
(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

16 Tsiñee lëë lyu pkyey, lëë
xpëëdscuel Jesús biidso chu
nis.
17 Lëë xaa byo barkw par
tekë xaa nis ktsiñ xaa Caper-
naum. Lëë lyu gaa lox pkyey,
aan karty kpikche Jesús.
18 Lëë nis bislo chisoli por
tu me dox nii bislo xpi.
19 Tsiñee kok masy tu kaay
o xoop kaa mily metre si xaa
lo nis, lëë xaa ptsyeb porñee
kon xaa nii lëë Jesús xsyë lo
nis aan lëë Jesús xpig chu
barkw.
20 Per lëë Jesús chëb:
—¡Naaw, ktsyebty to!
21 Tsigo lëë xaa blaa kwyëp
Jesús leñ barkw aan blyëëdy
lëë xaa ptsiñ laañee si xaa.

Lëë Jesús nak kyaxtily nii xnee kyalmbañ

22 Tsi lëë lyu byaani, lëë
meñ nii byaan stublad chu
nis byeñ nii lëë xpëëdscuel
Jesús bii byo leñ tu barkw nii
so siko, per byody Jesús leñ
barkw ko.
23 Mentre gaa lëë stubla
barkw Tiberias ptsiñ kex
laañee taw meñ kyaxtily tsi
lox ptee Jesús skizh lo Dios.
24 Aan tsiñee konsye meñ
nii kindy Jesús siko ni kindy
xpëëdscuel xaa, lëë meñ byo
barkw, lëë meñ sikyub xaa
kyedzy Capernaum.
25 Tsiñee lëë meñ ptsiñ
stublad chu nis, lëë meñ ptsil
Jesús aan lëë meñ kwnabtiits
chëb:
—Maestre, ¿pa wor
kwlaañoo nu?
26 Lëë Jesús chëb:
—Nli xñen nii porñee taw
do axte laañee byëly do, ngo
nii xyub to naa. Xyubty to
naa porñee byeñ do xa nak
kyalntson nii beeñtsyeyaa.
27 Kyëdy to tsiiñ par ktsiñaa
do nii ktyaawsye, por xly-
oxo, sink kol kyë tsiiñ par kt-
siñaa do tu kyalmbañ nii nity-
lody. Lëë mguiy nii pxaal
Dios kneetsy kyalmbañ go lo
do, por lëë Tat Tios bluuyle
nii lëë xaa nak Xiñ Dios.
28 Tsigo lëë meñ kwnabtiits
chëb:
—¿Xa kuuñ noo par
kuuñtsyeey noo kchë nii
chakladzy Dios?
29 Lëë Jesús kwëb chëb:
—Chakladzy Dios nii kni-
ladzy to xtiits xaa nii pxaal
xaa.
30 Tsigo lëë meñ chëb:
—¿Pe cos kluuyoo tyon noo
parñee kniladzy noo xtiitsoo?
¿Pe cos kuuñtsyeyoo?
31 Lëë pxusykoltoo noo taw
kyaxtily nii lë maná tañ. Sin-
rii xñee leñ kitsy nii kë xtiits
Dios: “Lëë Dios ptee kyaxtily
nii blyaal kpaa taw xaa.”
32 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Lëdy Moisés bneetsy
kyaxtily nii byety kpaa lo do.
Lëësy Tat Tios xnee kyaxtily
nii nli xyety kpaa.
33 Lëë xaa nii byety kpaa
nak kyaxtily nii xteedy px-
osyaa lo meñ parñee kpañ
meñ.
34 Lëë meñ chëb:
—Xey, bneetsy kyaxtily go
tyaaw noo.
35 Lëë Jesús chëb:
—Naa nak kyaxtily nii xnee
kyalmbañ. Kchësy meñ nii
kiid lon, kpikchedre klyaañ
meñ go, ni kchësy meñ nii
kniladzy xtitsaa, kpikchedre
klyaa meñ go nis.
36 Sinak nii niylaa lo do,
nikxe chan do naa, per xni-
lasty to.
37 Kchësy meñ nii xnee Tat
Tios lon chiid lon. Aan ni tu
meñ nii chiid lon xsonëëztyaa.
38 Porque pchodyaa kpaa
parñee kuuñtsyeyaa nii klyañ
styoon, sink lëën syely par
kuuñtsyeyaa nii chakladzy
xaa nii pxaal naa.
39 Chaklasty xaa nii pxaal
naa nii jkëëtañaa meñ nii
bneetsy xaa lon, sink chak-
ladzy xaa nii kchë meñ go
kuuñ kpaañaa tsi lëë tse go
tsigal.
40 Por chakladzy xaa nii px-
aal naa nii kchësy meñ nii kuy

lo Xiñ Dios ni kniladzy xti-
its xaa jkaa tu kyalmbañ nii
nitylody. Aan naa kuuñ kpañ
meñ go tsi lëë tse go tsigal.
41 Tsiñee biñ meñ Israel
ngo, lëë xaa bislo kwneenë
xaa Jesús, porñee chëb Jesús:
“Naa nak kyaxtily nii byety
kpaa.”
42 Tsigo lëë meñ go bislo
xñee:
—¿Pe lëdy lëë Jesús nayak
nak xiñ José? Xyuumbey no
pxosy xaa ni xñaa xaa. ¿Penak
nii xñee xaa nii lëë xaa byety
kpaa?
43 Lëë Jesús kwëb chëb:
—Kol ksaan, kñeenëdre to.
44 Por ni tu cho chilody kiid
lon deelñee kiidnidy Tat Tios
nii pxaal naa xaa. Aan naa
kuuñ kpañ kchë meñ nii kiid
lon tsi lëë tse go tsigal.
45 Leñ kchë libre nii pkëë
profet xñee sinrii: “Lëë Tat
Tios kuuñ kseedy kchësy
meñ.” Por ngo nii kchësy meñ
nii xkëëtyag xtiits Tat Tios, ni
xseedy nii xñee xaa, chiid lon.
46 ’Xñedyaa nii nol tu xaa nii
kayan Tat Tios. Xaktyee xaa
nii pchoo lo Dios kayanle Tat
Tios.
47 Nli xñen nii kchësy meñ
nii kniladzy xtitsaa jkaa
kyalmbañ nii nitylody.
48 Naa nak kyaxtily nii xnee
kyalmbañ.
49 Nikxe taw pxusykoltoo
do kyaxtily nii lë maná tañ,
lëë xaa kuty.
50 Per lëë naa kyaxtily nii
byety kpaa xnen. Chejty kchë
meñ nii chaw kyaxtily go.
51 Naa nak kyaxtily nii
byety kpaa par ktedyaa
kyalmbañ lo meñ, aan kejty
kchësy meñ nii chaw kyaxtily
re. Misme xcuerpaa nak
kyaxtily nii ktedyaa. Lëëw
ktedyaa parñee kpañ kchë
meñ nii nche lo kislyu.
52 Tsigo lëë meñ Israel bislo
ptilytiits ksa xcombañer,
xñee:
—¿Xa kchilo dyon kneetsy
xaa re xcuerp tyaaw no?
53 Lëë Jesús chëb:
—Nli xñen nii deelñee
kawdy to xcuerp mguiy nii
pxaal Dios ni kidy to xcheñ
xaa, kpañdy to.
54 Kchësy meñ nii chaw
xcuerpaa ni chi tu cheñaa,
xkaa kyalmbañ nii xnitylody,
aan naa kuuñ kpañ meñ go
tsi lëë tse go tsigal.
55 Por nii xtyaaw nak
xcuerpaa, ni nii xtyoow nak
tu cheñaa.
56 Kchësy meñ nii chaw
xcuerpaa ni chi tu cheñaa
nakni naa, ni nakni gaan
meñ go.
57 Lëë Tat Tios nii pxaal
naa xnee kyalmbañ, aan por
kyalmbañ go lëë meñ mbañ.
Singo gak kchë meñ nii kaw
naa jkaa kyalmbañ.
58 Kyaxtily nii byety kpaa
xnen. Naktyo sinak maná nii
taw pxusykoltoo do ni nikxe
gaa taw xaaw, lëë xaa kuty.
Per lëë meñ nii kaw kyaxtily
nii byety kpaa kejty meñ go.
59 Leñ ktoo nii sob leñ
kyedzy Capernaum bluuy
Jesús kchë nrii.

Tiits nii xnee kyalmbañ

60 Tsiñee lëë kchë meñ nii
nak xpëëdscuel xaa biñ ngo,
ndaly xaa bislo xñee:

—Tir ngan kchë nii xñee xaa. ¿Cho lë nii kuuñtsyeyo?
61 Tsi lëë Jesús byeñ kchë nii nonee tsilaan meñ go, lëë xaa chëb:
—¿Pe xyeedy kik to biñ do kchë nii kwnen?
62 ¿Pe nyuñ do deelñee nyan do nii lëë mguiy nii pxaal Dios xyëp kpaa par kyey xaa laañee sob xaa klo?
63 Lëë Kyalbini xnee kyalmbañ. Pa xkiiñdy cuerp. Kchë tiits nii xñen lo do xñee xa nak kyalmbañ nii xnee kyalbini.
64 Per no do nii xnilasty nii xñen.
Singo chëb Jesús porñee nanle xaa cho xnilasty ni nanle xaa cho kak niladzy xaa.
65 Ni chëb xaa:
—Por ngo nii lëën niyle lo do nii ni tu cho chilody kiid lon deelñee kiidnidy Tat Tios xaa.
66 Destye tse go ndaly xpëëdscuel Jesús pchooxso kwënaltre xaa Jesús.
67 Tsigo lëë Jesús chëb lo ksa tsiipchop xpëëdscuel:
—¿Pe wi do chakladzy kchooxso?
68 Lëë Simoñ Pedre kwëb chëb:
—Xey, ¿cho lo kyo noo? Lii nak xaa nii xñee tiits nii xnee kyalmbañ nii xnitylody.
69 Ni ndonle noo ni xniladzy noo nii lii nak Xiñ Ntson Dios.
70 Tsigo lëë Jesús chëb:
—¿Pe lëdy tsiipchop to nawen kwlen? Per lëë tu do byaklo xaatox.
71 Xiñ Simoñ Iscariote nii lë Judas pseety Jesús worñee lëë xaa kwnee singo, por lëë Judas kok niladzy xaa nikxe nii wi Judas pkab lady ksa tsiipchop xpëëdscuel xaa.

7

Lëë Jesús chi lni

1 Loxsye ngo, lëë Jesús kunsë nëz xtañ meñ Galilea. Koklasty xaa nyi xaa nëz Judea, por lëë meñ Israel nii xñabey tañ go kënal kuty xaa.
2 Per como lëë lni nii xsaa meñ Israel yu yag xiidy sëëd yob,
3 lëë betsy Jesús chëb:
—Pchoo nu, kwey Judea parñee wi meñ nii nak ksal nii no siko kan kchë nii chuuñtsyeyoo.
4 Por ni tu cho chuuñtsyeydy tsilaan tu cos deelñee chakladzy xaa kyuumbey meño. Deelñee chuuñtsyeyoo kchë cos re, pchoo parñee kyuumbey meño.
5 Singo chëb betsy xaa, porñee ni betsy xaa xnilasty xtiits xaa.
6 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Karty tsitsib xworaa, per lëë lëë do kindy xwor do.
7 Xtilynidy meñ nii nche lo kislyu lëë do. Per lëë naa, xtilyni kchë meñ go naa porñee xñen nii mal kchë cos nii chuuñtsyey meñ go.
8 Kol tsi lni. Naa kadyaa, por karty tsitsiñ xworaa.
9 Aan loxsye chëb xaa ngo, lëë xaa byaan Galilea.
10 Per loxsye si betsy Jesús, lëë xaa sinal. Tsilaan kwey xaa, kwey neñlody xaa.
11 Kwëkyub xaa Israel nii xñabey xaa lo lni, xñee xaa:
—¿Ko xaa go?

12 Ndaly meñ bislo xseety
Jesús. No meñ xñee: “Buen
xaa.” No gaa meñ xñee:
“Buendy xaa por xkëëti xaa
meñ.”
13 Per ni tu meñ kwneedy
nder confians, porñee ptsyeb
meñ xaa Israel nii xñabey.
14 Mer wroltyee lo lni lëë
Jesús kwteyo lidzy Dios aan
lëë xaa bislo beeñ kseedy xaa
meñ.
15 Kchësy meñ Israel nii
xñabey psee xñee:
—¿Pa pseedy xaa gue kchë
nii xñee xaa con kweydy xaa
scuel?
16 Tsigo lëë Jesús kwëb chëb:
—Lëdy nii chakaa xluyaa,
sink nii xñabey xaa nii px-
aalno.
17 Deelñee no cho chak-
ladzy kuuñtsyey nii chak-
ladzy Dios, syeñ meñ go
deelñee nii xñabey Dios
xluyaa o deelñee gaa nii
xlyañsye styoono.
18 Kchësy xaa nii xñee nii
xlyañ leñ styoo chakladzy
xaa nii ksal meñ xaa, per
lëë xaa nii chakladzy nii ksal
meñ xaa nii pxaal xaa, lëë xaa
go xñee tiitsli aan ni tu tiits
xuuy xñeedy xaa.
19 ’¿Pe lëdy nawen bneetsy
Moisés ley lo do? Per ni tu do
chuuñtsyeydy nii xñabey ley
go. ¿Penak nii chakladzy to
kuty to naa?
20 Tsigo lëë meñ kwëb chëb:
—Kyalbini mal no leñ sty-
ool. ¿Cho chakladzy kuty lii?
21 Lëë Jesús chëb:
—Por tugak kyalntson nii
beeñtsyeyaa tse nii xiladzy to
lo tsiiñ, kchësy to xsee.
22 Lëë Moisés psaan nii
tsobey mëëd. Por ngo nii
xkobey do mëëd tse nii
xiladzy to lo tsiiñ, per lëdy kik
Moisés kwlaño, por destye
pxusykoltoo do beeñtsyeyo.
23 Lëë nana, lëë do xkobey
mëëd tse nii chakty tsiiñ
porñee chaklasty to ksaan
do xley Moisés. ¿Penak tsigo
nii xlëë do lon porñee beeñ
kyakaa tu meñ tse nii chakty
tsiiñ?
24 Kuñdy to kyalxtisy si no
kik to, sink kol kuñ kyalxtisy
sinak xñabey Dios.

Lëë Jesús xñee pa sëëd xaa

25 Tsigo lëë bla meñ
Jerusalén bislo xñabtiits lsa,
xñee:
—¿Pe lëdy lëë xaa gue
nawen kënal meñ xñabey
kety?
26 Lëë na lëë xaa so ske xñee
xaa aan ni tu cho pe xñeedy lo
xaa. ¿Pe wi xaa nii xñabey yak
xniladzy nii nli lëë xaa nak
Crist?
27 Ndon no pa sëëd xaa, per
tsiñee lëë Crist kiid, ni tu cho
kaknandy pa kchoo xaa.
28 Lëë Jesús noyuuñ kseedy
meñ leñ lidzy Dios tsiñee lëë
xaa biñ ngo, aan lëë xaa chëb:
—¡Xsyak to nii xyuumbey
do naa ni nan do pa pchon!
Per syeldyaa porñee chak-
ladzyaa, sink lëën syely
porñee pxaal tu xaa nii
xyuumbeydy to naa. Lëë xaa
go xñee tiitsli.
29 Xyuumbeyaa xaa porñee
lo xaa pchon, ni lëë xaa pxaal
naa.
30 Tsigo lëë meñ kokladzy
nyaasy xaa, per ni tu cho

byaxty, porñee karty tsitsiñ
xwor xaa.
31 Per ndaly meñ nii bni-
ladzy xtiits xaa, xñee:
—Tsiñee kiid Crist na dyon,
¿pe suuñtsyey xaa kchë kyal-
ntson nii chuuñtsyey xaa re?

Lëë meñ fariseo xaal
mayor tsinaasy Jesús

32 Tsi lëë meñ fariseo biñ
nii lëë meñ chutiits cho nak
Jesús, lëë xaa kok ksa xaa nii
xñabey lo pxosy par kxaal xaa
mayor tsinaasy Jesús.
33 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Xtsedre tson lady to, por
lëën kya lo xaa nii pxaal naa.
34 Aan nikxe kyub to naa,
ktsildyaa lo do, por chilody
kiid to laañee tson.
35 Tsigo lëë meñ Israel nii
xñabey bislo xñabtiits lo xcom-
bañer xñee:
—¿Pa lë nii tsi xaa nii
chilody ktsil no xaa? ¿Pe si
xaa lo meñ Israel nii ncheno
tañ yak parñee wi lo meñ sit
kluuy xaa xtiits xaa?
36 ¿Penak nii në xaa lo no:
“Nikxe kyub to naa, per kt-
sildyaa lo do, por chilody kiid
to laañee tson”?
37 Ntson chak tse nii lëë lni
xyal, aan tse go lëë Jesús kuso
chëb lo meñ:
—Deelñee no cho do xlyaa
nis, kol të lon aan kol ki.
38 Kchësy leñ styoo meñ
nii xniladzy xtitsaa klyañ nis
mbañ, por singo kë leñ xkitsy
Dios.
39 Tsiñee lëë Jesús kwnee
singo, lëë xaa chëb nii kchësy
meñ nii xniladzy xtiits xaa
sëëb Kyalbini Ntson leñ styoo.
Karty kiid Kyalbini Ntson
wor go, porñee karty kyey
xaa kpaa.

Lëë meñ chak chop tiiy

40 No meñ nii biñ kchë nii
kwnee xaa bislo xñee:
—Lëë xaa gue nak profet nii
no kiid.
41 No gaa meñ kwnee:
—Lëë xaa gue nak Crist.
Per no meñ kwnee:
—Lëdyo. ¿Pe Galilea nawen
kchoo Crist?
42 Leñ xkitsy Dios kë nii lo
xtiiy rey David kchoo Crist, ni
Belén kchoo xaa, por kyedzy
ko pchoo David.
43 Por Jesús lëë meñ kok
chop tiiy.
44 No meñ kokladzy nyilo
Jesús skiib, per ni tu meñ
byaxty.

Xnilasty xaa xñabey xtiits
Jesús

45 Tsiñee lëë mayor ptsiñ
laañee nche sob xaa fariseo
ni xaa nii xñabey lo pxosy, lëë
xaa chëb lo mayor:
—¿Penak nii sëëdnidy to xaa?
46 Tsigo lëë mayor kwëb
chëb:
—¡Ni tu cho karty tsyon noo
kñee sinak nii xñee xaa go!
47 Lëë xaa fariseo chëb:
—¿Pe wi do nawen tse
kwëti?
48 ¿Pe tse nayak bniladzy tu
xaa nii xñabey xtiits xaa, ni pe
tse bniladzy meñ fariseo xaa?
49 Per nguialsi meñ nii xyu-
umbeydy xley Moisés.
50 Tsigo lëë tu xaa fariseo
nii lë Nicodemo nii kwey lo
Jesús tu vuelt chëb:
51 —Lo xley no gon xñee
nii chilody jkëëkiy no tu xaa
deelñee karty tsyon no xtiits

xaa parñee kak ndon no pe
cos beeñtsyey xaa.
52 Tsigo lëë xcombañer xaa
kwëb chëb:
—¿Pe wil nayak nak xaa
Galilea? Pseedy kitsy nii kë
xtiits Dios kaa tsiin kanoo
nii ni tu profet karty kchoo
Galilea.
53 Loxsye ngo lëë meñ sey
lidzy.

8

Kwnaa nii pkaa chop stu mguiy

1 Per lëë Jesús si kiy nii lë
Olivos.
2 Lëë byaani lyu lëë xaa pt-
siñ leñ lidzy Dios stub. Lëë
meñ gaa ptyop aan lëë xaa
kwsob beeñ kseedy xaa meñ.
3 Lëë maestre ley ni xaa
fariseo ptsiñni tu kwnaa nii
pkaa lo xaa chop stu mguiy.
Lëë me pso xaa groltyee lady
meñ,
4 aan lëë xaa chëb lo Jesús:
—Maestre, lëë kwnaa re
pkaa loo noo chop stu mguiy.
5 Lo ley nii psaan Moisés loo
noo gon xñee nii no nii kety
clasy kwnaa re lo kyo. ¿Lii,
dyon pe nëël?
6 Kchësy ngo chëb xaa
parñee kuñ xaa Jesús preb
tsiin tso pe cos jkëëkiy xaa
Jesús. Per lëë Jesús pkiitsy kë
lyu aan lëë xaa bislo xkëë xaa
lo lyu con xkweñ xaa.
7 Aan como xyaldy kñabtiits
xaa, lëë Jesús blis kik aan lëë
Jesús chëb:
—Deelñee no tu xaa nii
nody xtol lady to, klo xaa go
jkëë kyo me.
8 Lëë xaa pkiitsy kë lyu
stub, xkëë xaa lo lyu.
9 Tsiñee biñ xaa go ngo, lëë
xaa pkaa nëz tuga xaa, klosy
xaa nii mastre kol. Lëë kw-
naa go so gak lo Jesús.
10 Lëë Jesús blis kik aan lëë
xaa chëb lo kwnaa go:
—¿Ko meñ nii xkëëkiy lii?
¿Pe ni tu me kwtiñdy lii?
11 Lëë me chëb:
—Ni tu me, xey.
Tsigo lëë Jesús chëb:
—Nikle naa kiñdyaa lii. Na
byey aan kpikchedroo kuñoo
tol go.

Lëë Jesús nak bini

12 Lëë Jesús kwnee lo meñ
stub aan lëë xaa chëb:
—Naa nak bini nii xsaani lo
meñ, aan kchësy meñ nii kiid-
nal naa jkaa bini nii kluuy xa
kpañ meñ tsiin kyënsëdy meñ
lo nguey.
13 Tsigo lëë xaa fariseo
chëb:
—Misme lii xñee cho nakoo.
Nlidy kchë nii xñeel.
14 Lëë Jesús chëb:
—Nikxe nii misme naa xñe
cho nakaa, nli kchë nii xñen.
Por nanaa pa pchon ni nanaa
pa kan, per lëë lëë do nandy
to pa pchon ni nandy to pa
kan.
15 Lëë do chuñ kyalxtisy
sinak nii no kik meñ lo kislyu
re. Naa, ni tu cho xkëëkiydyaa.
16 Per deelñee kuñaa kyalx-
tisy, sinak nii xñabey Dios
kuuñtsyeyno. Lëdy nonsyaa
chuñ kyalxtisy, sink chopaa
pxosyaa.
17 Lo xley do kë nii deelñee
tugak së lo xtiits chop meñ,
nliw.

18 Chopaa pxosyaa nii px-
aal naa xñe cho nakaa.
19 Lëë xaa fariseo kwnabti-
its chëb:
—¿Ko pxoosyoo?
Lëë Jesús chëb:
—Xyuumbeydy to naa, ni
xyuumbeydy to pxosyaa.
Deelñee nyuumbey do naa,
nyuumbeyak to pxosyaa.
20 Kchësy ngo chëb Jesús
mentre lëë xaa noyuuñ
kseedy meñ leñ lidzy Dios
laañee nche sob alcansiy.
Per ni tu cho kwnaasty xaa,
porñee karty tsitsiñ xwor
xaa.
21 Lëë Jesús chëb stub:
—Lëën kya aan lëë do kyub
naa, per lëë do kety lo xtol do,
por chilody së do laañee kan.
22 Tsigo lëë meñ Israel nii
xñabey bislo xñee lo xcom-
bañer:
—¿Penak nii xñee xaa nii
chilody kyo no laañee tsi xaa?
¿Pe sety xaly xaa yak?
23 Lëë Jesús chëb:
—Meñ leñ kyety re nak to,
per naa meñ leñ klaa rek
nakaa. Lo kislyu ngab to, per
naa kpaa ngabaa.
24 Lëën niy nii lëë do kety lo
xtol do, por deelñee knilasty
to nii naa nak xaa nii nakaa,
lëë do kety lo xtol do.
25 Tsigo lëë xaa go chëb:
—¿Cho nakoo?
Lëë Jesús chëb:
—Destye klo lëën niy lo do
cho nakaa.
26 Ndaly nii no kniyaa ni
kuuñkiyaa, per tiitslisy xñee
xaa nii pxaal naa, aan kchësy
nii xñen lo meñ biñ tyagaa
pchoow chuw xaa.
27 Per byeñdy meñ nii Tat
Tios xaa nii sob kpaa pseety
xaa.
28 Por ngo nii chëb xaa:
—Tsiñee lëë do jkëënal
mguiy nii pxaal Dios lo crusy,
lëë do kyeñ nii naaw. Xñedyaa
nii xlyañsye styoon, sink nii
bluuysye Tat Tios lon xñen.
29 Lëë xaa nii pxaal naa
nakni naa. Karty ksaan
xaa naa nonsyaa, por tugak
chuuñtsyeyaa nii xyostyoo
xaa.
30 Tsiñee lëë meñ biñ nii
kwnee Jesús, ndaly meñ bni-
ladzy xtiits xaa.

Xiñ Dios ni xiñ xaatox

31 Lëë Jesús chëb lo meñ Is-
rael nii bniladzy xtiits xaa:
—Deelñee ksaandy to xtit-
saa, nli nii xpëëdscuelaa nak
to.
32 Lëën kluy tiitsli lo do, aan
lëë tiitsli klaa lëë do.
33 Tsigo lëë meñ chëb:
—Lo xtiiy Abraham xsyoop
noo. Ni tu cho karty ksiniy lëë
noo. ¿Xa mod nii xñeel lëë noo
laa?
34 Lëë Jesús chëb:
—Nli xñen nii kchësy meñ
nii chuñ tol këtuu lo tol.
35 Tu xaa nii no xpixwan
lëdy meñ wlidzy nak xaa, por
chilody tso xaa lidzy xpixwan
xaa tyub nii kpañ xaa. Per
lëë xaa nii chaly lidzy pxosy
schilo tso xaa lidzy pxosy xaa
tyub nii kpañ xaa.
36 Por ngo, deelñee klaa Xiñ
Dios to lo tol, lëë do kyënlaa.
37 Nanaa nii lo xtiiy Abra-
ham sëëd to, per lëë do chak-
ladzy kuty to naa, porñee
chaklasty to ksoob to xtitsaa.

38 Nii konaa chuuñtsyey Tat
Tios xñen lo do, nikle gaa
lëë do nii në pxosy to lo do
chuuñtsyey do.
39 Tsigo lëë meñ chëb:
—Abraham nak pxoosy
noo.
Per lëë Jesús chëb:
—Deelñee nyak to xiñ
Abraham nyuuñtsyey do nii
beeñtsyey xaa.
40 Per nikxe bluyaa kchë ti-
itsli nii bluuy Dios lon, lëë do
chakladzy kuty to naa. ¡Ni tu
vuelt beeñtsyeydy Abraham
nii chakladzy to kuuñtsyey
do!
41 Nii chuuñtsyey pxosy to
chuuñtsyey do.
Tsigo lëë meñ chëb:
—Lëdy mëëd xaly nak noo.
Tugak pxoosy noo no. Lëë
Dios nak pxoosy noo.
42 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Deelñee nyak Dios pxosy
to nguëstyoo do naa, por
lo Dios pchon aan lëën
so nu. Syeldyaa porñee
chakladzyaa, sink lëë Dios
pxaal naa.
43 ¿Penak nii xyeñdy to nii
xñen? Xyeñdy to porñee chak-
lasty to jkëëtyag to xtitsaa.
44 Xaa tox nak pxosy to,
xlad xaa no do aan nii
xyostyoo xaa chuuñtsyey do.
Destye klo nweety bñech
nak xaatox ni iip xñeedy xaa
tiitsli. Tsiñee lëë xaa xñee,
nonsyke tiits xuuy xñee xaa,
por lëë xaa nak pxosy wnee
xuuy.
45 Per lëë naa nii xñen non-
syke tiitsli, xnilasty to xtitsaa.
46 ¿Cho do dyon kyax kñë
nii no xtolaa? Aan deelñee
tiitsli na xñen, ¿penak nii xni-
lasty to xtitsaa?
47 Kchësy meñ nii ngab lo
Dios xkëëtyag xtiits Dios, per
lëë lëë do ngabty to lo Dios,
ngo nii chaklasty to jkëëtyag
to xtiits xaa.

Nol Crist worñee koly Abraham

48 Tsigo lëë meñ chëb:
—Nli gak xtiits noo tsiñee
xñee noo nii meñ Samaria
nakoo ni tsiñee xñee noo nii
kyalbini mal no leñ styool.
49 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Ni tu kyalbini mal nody
leñ styoon. Tat Tios chuuñ
ksakaa ni xlisklaan, per lëë
do xsyablyu naa.
50 Chaklastyaa nii klisklaa
do naa, nikxe nii no tu xaa
nii chakladzy klisklaa meñaa.
Lëë xaa go chuñ kyalxtisy.
51 Nli xñen nii kejty kchë
meñ nii xsoob xtitsaa.
52 Lëë meñ chëb:
—Na si nagon, ndon noo nii
no kyalbini mal leñ styool,
por kuty Abraham ni kuty
kchësy profet. Lëë lii name
xñeel: “Kejty kchësy meñ nii
xsoob xtitsaa.”
53 ¿Pe mastre nayak nakoo
lo pxoosy noo Abraham
nii kuty ksa profet? ¿Cho
xsyakoo nii nakoo?
54 Lëë Jesús chëb:
—Deelñee misme naa
klisklaa naa, pa nondyo. Per
lëë pxosyaa nii xñee do nak
xDios to xlisklaa naa.
55 Xyuumbeydy to Dios.
Naa si xyuumbeyaa xaa.
Deelñee kniyaa nii xyuum-
beydyaa xaa, tu wnee xuuy
nii nak sinak to nakaa. Per

xyuumbeyaa xaa ni xsobaa xtiits xaa.
56 Ble pxusykoltoo do Abra-
ham tsiñee byeñ xaa nii lëën
kyely, aan tsiñee lëë xaa kon
naa, lëë xaa ble.
57 Tsigo lëë meñ chëb lo
Jesús:
—Ni choowptsii iz name
chaptyoo, ¿aan xñeel nii lëël
kon Abraham?
58 Lëë Jesús chëb:
—Nli xñen nii nolaa worñee
lëë Abraham koly.
59 Por ngo lëë meñ kwseñ
kyo par klaal kyo meñ Jesús,
per lëë Jesús kwyolan aan lëë
xaa pchoo lidzy Dios.

9

Lëë Jesús chuuñ kyak tu xaa nii xñady lo

1 Lëë Jesús sitedy tub lugar,
tsiñee lëë xaa kon tu xaa nii
koly ciegw.
2 Aan lëë xpëëdscuel xaa
kwnabtiits chëb:
—Maestre, ¿penak nii koly
xaa re ciegw xaa? ¿Pe por xtol
pxosy xaaw ote por misme
xtol xaaw yak?
3 Lëë Jesús chëb:
—Lëdy por xtol xaaw, ni
lëdy por xtol pxosy xaaw,
sink lëëw ptsyool xaa parñee
kuuñtsyey Dios tu kyalntson
por lëë xaa.
4 No nii kyëë no xtsiiñ
xaa nii pxaal naa lëë ka bii
nyaani. Por tsi lëë lyu jkyey,
ni tu cho chilody kyë tsiiñ.
5 Naa xsaani lo meñ mentre
lëën bii so lo kislyu.
6 Loxsye chëb Jesús ngo, lëë
xaa pchoo mxeñ lo lyu, aan
lëë xaa kwtëëb peñ go lo xaa
nii chandy,
7 ni lëë xaa chëb:
—Kutiib lool chu pily nii lë
Siloé. (Tiits ko nak sinak nii
xñee ñe: Pxaal.)
Lëë xaa nii chandy ko ku-
tiib lo aan tsi lëë xaa bikche,
lëë lo xaa tse byaly.
8 Tsi lëë meñ nii xyuumbey
xaa kon nii lëë xaa byak, lëë
meñ bislo xñee:
—¿Pe lëdy lëë xaa gue nayak
xsyob pal nëz xñab tumi?
9 No meñ xñee:
—Lëëw, lëë xaaw.
No gaa meñ xñee:
—Lëdy xaaw, per si
chakpee xaa go chak xaa.
Per lëë xaa nii byak xñee:
—Lëëw, naaw.
10 Tsigo lëë meñ xñabtiits
xñee:
—¿Xa mod nak tsigo nii lëël
chan?
11 Tsigo lëë xaa nii byak
xñee:
—Lëë xaa nii lë Jesús pkadz
peñ kwtëëb lon. Loxsye ngo
lëë xaa në lon: “Kwey chu
pily Siloé aan kwtiib lool.”
Lëën kwya, aan tsiñee lëën
lox kwtiib lon, lëëw byaly.
12 Lëë meñ chëb:
—¿Ko xaa go tsigo?
Lëë xaa nii byak chëb:
—Nandyno.

Lëë xaa fariseo xñabtiits lo xaa nii byak

13 Lëë meñ kuni xaa nii
byak lo xaa fariseo.
14 Tse nii xiladzy meñ Is-
rael lo tsiiñ pkadz Jesús peñ
nii kwtëëb Jesús lo xaa nii
byak.
15 Por ngo, wi xaa fariseo
kwnabtiits chëb:

—¿Xa mod nak nii lëë lool byak?

Lëë xaa nii byak chëb:

—Peñ ptyëëb lon, aan tsi lëëw lox kwtiibaa, lëëw byaktsey. Lëë na lëën chan.

16 Tsigo no xaa fariseo chëb:

—Lëdy xlad Dios no xaa nii beeñ kyak lii, por xsaldy xaa tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiiñ.

No gaa xaa chëb:

—Deelñee ngoptol xaa, ¿xa kchilo kuuñtsyey xaa kyalntson re?

Por ngo lëë xaa kok chop tiiy.

17 Lëë xaa fariseo kwnabtiits lo xaa nii byak ko stub chëb:

—Ndon noo nii lëë xaa beeñ kyak lii. ¿Pe nëël dyon cho nak xaa?

Lëë xaa nii byak ko chëb:

—Naay xñen nii tu profet nak xaa.

18 Per bnilasty xaa Israel nii xñady lo xaa nii byak. Por ngo lëë xaa kwtsyetsy pxosy xaa

19 aan lëë xaa chëb:

—¿Pe lëë xiñ do nrii? ¿Pe nli nii destye nii koly xaa chandy xaa? ¿Xa mod nii lëë xaa chan nina?

20 Lëë pxosy xaa nii byak ko chëb:

—Ndon noo nii xiñ noow, ni nli nii destye nii koly xaa chandy xaa.

21 Per ndondy noo xa byak xaa, ni ndondy kaa noo cho beeñ kyak lo xaa. Kwrooble xaa, kol nabtiits lo xaa. Misme lëë xaa kñë dyon xa byak xaa.

22 Ptsyeb pxosy xaa, por lëë xaa Israel nii xñabey byaanle tiits nii klaady xaa sëëb meñ nii kniladzy nii lëë Jesús nak Crist ktoo.

23 Por ngo lëë pxosy xaa chëb: “Kol nabtiits lo xaa. Bay kwrooble xaa.”

24 Lëë xaa Israel kwnabtiits lo xaa nii byak ko stub chëb:

—Pkon Dios nii nli nii xñeel, por ndon noo nii no xtol xaa nii beeñ kyak lii.

25 Tsigo lëë xaa nii byak ko chëb:

—Nandyaa deelñee no xtol xaa o nody kaaw, per nan nyëën nii klo xñady lon, lëë na lëën chan.

26 Lëë xaa nii xñabey kwnabtiits stub chëb:

—¿Pe cos beeñ xaa lii? ¿Xa beeñ kyak xaa lool?

27 Lëë xaa nii byak ko chëb:

—Lëëw niylaa, per psaldy to xtitsaa. ¿Penak nii chakladzy to kniyno stub? ¿Pe wi do yak chakladzy sëëb to xlad xaa?

28 Tsigo lëë xaa xñabey kwlootsyetsy xaa, ni lëë xaa chëb lo xaa:

—Kwsëëb xlad xaa go, lëë gaa noo kyonaal Moisés.

29 Ndon noo nii kwnee Dios lo Moisés. Per lëë xaa gue, ni ndondy noo pa pchoo xaa.

30 Tsigo lëë xaa nii byak ko chëb:

—Nii ksee gaa ñe gon kan ñe nii nandy to pa pchoo xaa, aan lëë xaa beeñ kyak lon.

31 Ndon no gon nii chondy Dios xtiits ngoptol. Xaktyee xtiits meñ nii xsoob xtiits xaa nii chuuñtsyey nii xyostyoo xaa chon xaa.

32 Lo nii kwche kislyu karty tso tu xaa nii kuuñ kyak lo tu meñ nii chaly ciegw.

33 Deelñee nyody xaa go
xlad Dios, ni tu pe nchilody
nyuuñtsyey xaa.
34 Tsigo lëë xaa fariseo
chëb:
—Lo tol name kolyoo aan
¿chakladzyoo ksaabiniil lëë
noo?
Aan lëë xaa kwlii xaa ktoo.
35 Blyëëdyak lëë Jesús biñ
nii lëë xaa fariseo kwlii xaa
nii byak ko ktoo. Tsiñee lëë
Jesús ptsyool xaa, lëë Jesús
chëb:
—¿Pe xniladzyoo xtiits
mguiy nii pxaal Dios?
36 Lëë xaa nii byak ko chëb:
—Xey, kwnë dyon chow,
parñee kniladzyaa xtiits xaa.
37 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Kayanloo xaa. Lëë mer
xaa noyutiitsnil.
38 Lëë xaa nii byak ko
psoxib lo Jesús chëb:
—Xniladzyaa.
39 Loxsye ngo lëë Jesús
chëb:
—Lëën syely lo kislyu re
parñee kuñaa kyalxtisy tsiin
kan kchë meñ nii xñady lo ni
parñee kandy meñ nii xña lo.
40 Lëë bla xaa fariseo nii
nche siko biñ nii kwnee Jesús
aan lëë xaa kwnabtiits, chëb
xaa:
—¿Pe wi loo noo nawen
xñady?
41 Lëë Jesús kwëb chëb:
—Deelñee nyak to ciegw,
nyody xtol do. Per como xñee
do nii chan do, no xtol do.

10

Xaa nii xkyënap mëkwxiily

1 Lëë Jesús chëb:
—Nli xñen nii kchësy xaa
nii xsyëëbty nëz chu xikwraly
mëkwxiily nak ngbaan.
2 Per lëë xaa nii xkyënap
mëkwxiily nëz chu kwraly
xsyëëb xaa.
3 Lëë xaa nii xkyënap
kwraly xlaa xsyëëb xaa nii
chikap mëkwxiily aan xñee
lë xaa kchë mëkwxiily ni
xyuumbey gaa ma tsiy xaa.
4 Tsiñee lëë xaa lox xkwii
ma kwraly, lëë xaa xñech lo
ma aan lëë ma chinal xitsy
xaa porñee xyuumbey ma
tsiy xaa.
5 Per chinaldy ma meñ
nii xkaatyee, porñee xyuum-
beydy ma tsiy chol meñ.
6 Lëë Jesús bitiits ngo, per
byeñdy meñ xa nako.
7 Lëë Jesús chëb stub:
—Nli xñen nii naa nak sinak
chu kwraly laañee xtyedy
mëkwxiily.
8 Ngbaan kchë xaa nii biid
worñee karty kyelyaa, per
psaldy mëkwxiily xaa.
9 Naa nak sinak chu kwraly
laañee xtyedy mëkwxiily. Pe
kakty meñ nii sëëb nëz chu
kwraly, sink lëë meñ go kak
sinak mëkwxiily nii xtsyol
kizh tsiñee xchoo ma kwraly.
10 'Kchë xaa nii nak ngbaan
xkwan, chuty ni xnitylo, per
naa, lëën syely parñee mbëë
kpañ meñ.
11 Naa nak xaa nii ngui
chan mëkwxiily. Kchë xaa nii
xkëstyoo mëkwxiily xtee xaa
xkyalmbañ xaa por lëë ma,
12 per lëë xaa nii xkyë lo
mëkwxiily par ktsiñaa tumi,
tsiñee chan xaa lëë pëw
sëëd, nche gak mëkwxiily lëë

xaa xooñ, porñee lëdy xma xaaw. Por ngo lëë pëw xñaasy
mëkwxiily ni lëë pëw xsëëb tañ
ma.
13 Xooñ xaa porñee par kt-
siñaa xaa tumi xkyë xaa tsiiñ,
xcuenjty xaa mëkwxiily.
14 'Naa nak xaa nii ngui
chan mëkwxiily. Xyuumbeyaa
xpëkwxiilyaa ni xyuumbey
gaa ma naa
15 sinak nii xyuumbey Tat
Tios naa ni xyuumbeyaa xaa.
Xtedyaa xkyalmbañaa por
mëkwxiily.
16 Chaapaa stubla mëkwxiily
nii nody kwraly re, per no nii
kakxin ma parñee kyak ma
tugak kwraly ni tso tugak xaa
nii kyënap ma. Son ma xtitsaa
tsi lëën kñe.
17 'Xkëstyoo Tat Tios naa
porñee xtedyaa xkyalmbañaa
parñee kpikche jkano stub.
18 Ni tu cho xlady xkyalm-
bañaa, sink xaalyaa xtedyo.
Chaapaa nii ktedyno ni
chaap kaan nii kpikche
jkano. Nrii nak nii në Tat Tios
lon.
19 Tsiñee lëë meñ biñ kchë
tiits re, lëë meñ kok chop tiiy
stub.
20 No meñ chëb:
—Chak wety xaa gue, tu
kyalbini mal no leñ styoo xaa.
¿Penak nii xsal do xaa?
21 No gaa meñ chëb:
—Ni tu xaa nii no kyal-
bini mal leñ styoo xñeedy
singo. ¿Pe schilo kyalbini mal
nawen kuuñ kyak lo meñ nii
chandy?

Xsaldy meñ Israel Jesús

22 Mer mëë nii chak nal, lëë
meñ Jerusalén noyuñ xilni
lidzy Dios.
23 Lëë Jesús kaa këno nëz laa
lë xcorredor Salomón.
24 Lëë meñ ptyop lo xaa aan
lëë meñ kwnabtiits chëb:
—¿Axte pa wor na busy kyal
lox jkanoo kik noo? Deelñee
lii nak Crist, kwnë gaaw.
25 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Lëëw niylaa aan bnilasty
to xtitsaa. Kchësy cos nii
chuuñtsyeyaa con xtiitspey
Tat Tios xluuy cho nakaa.
26 Per xnilasty to xtitsaa
porñee lëdy xpëkwxiilyaa nak
to.
27 Xyuumbey xpëkwxiilyaa
tsiyaa, nikle gaa naa xyuum-
beyaa ma ni chiidnal ma naa.
28 Naa xtedy kyalmbañ
nii xnitylody lo meñ nii nak
xpëkwxiilyaa, aan tsitsiñdy tse
nii kety meñ go, ni ni tu cho
klady meñ go lon.
29 Mastre non Tat Tios nii
bneetsy kchë meñ go lon, aan
ni tu cho chilody kwii meñ go
ña xaa.
30 Tugak nakaa chopaa Tat
Tios.
31 Tsigo lëë meñ kwseñ kyo
stub par klaal kyo meñ xaa.
32 Per lëë Jesús chëb:
—Ndaly cos buen beeñtsyeyaa
por xkyalwnabey Tat Tios.
Kol në dyon ¿pe por ngo
chakladzy to jkëë kyo do naa?
33 Lëë meñ chëb:
—Klaal kyody noo lii por
cos buen nii beeñtsyeyoo, sink
lëë noo klaal kyo lii porñee
pxiñoo tiits lo Dios. Sinak
chol meñ nakoo aan lëël
chakladzy kakoo Dios.
34 Lëë Jesús chëb:
—¿Pe lëdy lo xley do nawen
kë nii lëë Dios chëb: "Kchësy
to nak dios"?

35 Ndon no nii leñ kitsy nii
kë xtiits Dios xñee nii lëë xaa
kwloolë dios kchë meñ nii
psal xtiits xaa, aan ni tu cho
chilody gon ktsëë xtiits Dios.
36 Aan deelñee Tat Tios
kwle naa ni pxaal naa lo
kislyu, ¿xa mod tsigo xyax to
xñee do nii lëën pxiñ tiits lo
Dios porñee kwnen nii naa
nak Xiñ Dios?
37 Deelñee chan do nii
chuuñtsyeydyaa nii xñabey Tat
Tios, knilasty to xtitsaa.
38 Per deelñee chuuñtsyeyaa
nii xñabey Tat Tios, nikxe kni-
lasty to xtitsaa, kol kniladzy
kchë cos nii chuuñtsyeyaa,
parñee kyeñ do nii tugak
nakaa chopaa Tat Tios.
39 Por ngo lëë meñ kwloo
kyeñ nyaasy Jesús stub, per
lëë Jesús pxooñ.
40 Lëë Jesús si stublad chu
kiigwpee Jordán, aan tsi lëë
xaa ptsiñ laañee pchoobnis
Juan meñ, lëë xaa kwlës.
41 Ndaly meñ kutedy lo xaa
siko xñee:
—Nikxe nii beeñtsyeydy
Juan ni tu kyalntson, per nli
kchë nii kwnee xaa worñee
bitiits xaa cho nak Jesús.
42 Ndaly meñ bniladzy xti-
its Jesús siko.

11

Xkyalkuty Lázaro

1 Kwyo tu xaa xsyaknë
nii pcholë Lázaro. Betania
lë xkyedzy xaa. Siko kwyo
xaa ksa psyañ xaa Mariy ni
Marty.
2 Lëë Mariy re nak kwnaa
nii kwtiib niy Jesús con aceit
nii xlyaa nex aan beeñ jkwi-
itsy mew con kits kik me.
3 Chop pël kwnaa go pxaal
tiits lo Jesús chëb:
—Lëë xamiigwoo xsyaknë.
4 Tsiñee lëëw biñ Jesús, lëë
xaa chëb:
—Kujty kyalkits ko xaa,
sink lëë kyalkits ko jkiiñ
parñee kluuy Dios xkyalwn-
abey ni parñee kak nyoo
xkyalwnabey Xiñ Dios.
5 Xkëstyoo Jesús Mariy, ni
Marty ni Lázaro,
6 per tsiñee lëë xaa biñ
nii lëë Lázaro xsyaknë, lëë
xaa kwlës schop kpidz laañee
kwey tiits lo xaa.
7 Loxsye ngo lëë xaa chëb lo
xpëëdscuel xaa:
—Kol tsoo Judea stub.
8 Tsigo lëë xpëëdscuel xaa
chëb:
—Maestre, kal pa tse go
kesy kokladzy meñ Israel nii
no nëz tañ go nyuty lii lo kyo,
¿aan chakladzyoo tsil siko
stub?
9 Per lëë Jesús chëb:
—¿Pe nlidy nayak nii tsi-
ipchop wor nak tu kpidz?
Por ngo xlyasty niy xaa
nii xkyënsë yutsye, porñee
xsaani bini nii xsaani lo
kislyu re lo xaa.
10 Per lëë xaa nii xkyënsë
kyool xlyadzy niy xaa porñee
kindy bini.
11 Lëë xamigw no Lázaro
kuutkesy, per lëën kakuuñ
kna xaa.
12 Lëë xpëëdscuel xaa chëb:
—Deelñee kuutkesy xaa,
klyëëdy lëë xaa kyak.
13 Per byeñdy xpëëdscuel
Jesús nii lëë Lázaro kuty.

Nladzy xaa te nli nii kuutkesy
Lázaro sinak nii chakesy meñ.
14 Por ngo lëë Jesús chëb:
—Lëë Lázaro kuty.
15 Xlen nii sodyaa siko wor
go, por lal tu bueno par lëë
do parñee kniladzy to xtitsaa.
Per kol tso ton no xaa.
16 Tsigo lëë Max nii kwloolë
xaa Kwach chëb lo xcom-
bañer:
—Kol tsoo wi no parñee kety
no ksa no xaa.

Lëë Jesús xchoobladzy
styoo psyañ Lázaro

17 Tsiñee lëë Jesús ptsiñ, ta-
ple kpidz kok nii pkyeetsy
Lázaro.
18 Tsonak mily metre xsyë
meñ par tsi meñ Betania
tsiñee xchoo meñ Jerusalén.
19 Por ngo ndaly meñ
Jerusalén kutedy lo Marty
ni lo Mariy par kchoobladzy
meñ styoo me por xkyalkuty
psyañ me.
20 Tsiñee lëë Marty biñ nii
lëë Jesús no nëz ktsiñ, lëë
me kuktsiil nëz xaa, per lëë
Mariy byaan chu yu.
21 Lëë Marty chëb lo Jesús:
—Deelñee nsyool nu, nyejty
psyañaa.
22 Per nanaa nii sneetsy
Dios kchë nii kñaboo.
23 Lëë Jesús chëb:
—Lëë psyañoo kpañ stub.
24 Tsigo lëë Marty chëb:
—Nanaa nii lëë me kpañ
ksa me meñ nii kutyle tse nii
lëë Dios kuñ kyalxtisy.
25 Lëë Jesús chëb:
—Naa chuuñ kpañ meñ ni
naa xnee kyalmbañ. Nikxe
kety meñ nii xniladzy xtitsaa,
lëë me kpañ.
26 Kejty meñ nii bii mbañ
deelñee kniladzy meñ xtitsaa.
¿Pe xniladzyoo tiits re dyon?
27 Lëë me chëb:
—Xniladzyaa nii lii nak
Crist, meñ nii nak Xiñ Dios,
ni xniladzyaa nii lii nak meñ
nii no kiid lo kislyu.

Lëë Jesús choon chu xpaa
Lázaro

28 Loxsye chëb Marty ngo,
lëë me kutsyetsy pël me
Mariy, aan tsilaan chëb me
lo Mariy:
—Lëë maestre kwlañche
aan lëë me xkwetsy lii.
29 Siikñee biñ Mariy ngo,
lëë me kuso aan lëë me si
laañee so Jesús.
30 Kwsëëbty kaa Jesús leñ
kyedzy, sink lëë xaa kwlës
laañee kuktsiil nëz Marty xaa.
31 Tsiñee kon meñ Israel
nii nche kchoobladzy styoo
Mariy nii lëë Mariy pchoo
wxooñ, lëë meñ go sinal xitsy
me nladzy meñ go te chu paa
sikoon me.
32 Tsiñee lëë Mariy ptsiñ
laañee so Jesús, lëë me psoxib
lo Jesús, chëb me:
—Deelñee nsyool nu, nyejty
psyañaa.
33 Mban ptee styoo Jesús
kon xaa choon Mariy ni
choon meñ nii ksa me ptsiñ.
34 Lëë xaa kwnabtiits, chëb
xaa:
—¿Pa pkeetsy to xaa?
Lëë meñ go chëb:
—Të gaanoo kuyoo paw.
35 Aan lëë Jesús biiñ.
36 Por ngo no meñ chëb lo
xcombañer:
—Kol kuy gaanoo xaatke
xkëstyoo xaa xaa.
37 No gaa meñ chëb:

—Lëë xaa gue psaabini lo
meñ nii xñady lo. ¿Pe nody tu
mod nii ndeelaa xaa Lázaro lo
kyalkuty?

Lëë Lázaro xpañ

38 Lëë Jesús pteenë stub,
aan lëë xaa big chu paa. Tu
kyo pxoob chu paa nii pky-
eetsy Lázaro.
39 Lëë Jesús chëb:
—Kol ktichee kyo gue.
Per lëë psyañ Lázaro nii lë
Marty chëb:
—Neñdy tse xlyaa nigw me,
por natse chak tap kpidz nii
kuty me.
40 Per lëë Jesús chëb:
—¿Pe lëdy nayak lëën niy
lool nii deelñee xniladzyoo
xtitsaa, lëël kan xkyalwn-
abey Dios?
41 Tsiñee lëë meñ ptichee
kyo nii ntse chu paa, lëë Jesús
blëp lo leñ kpaa chëb:
—Tat Tios, xnetsyaa skizh
lool porñee chonoo xtitsaa.
42 Nanaa nii tugak chonoo
xtitsaa, per lëën xñe sinrii
parñee kniladzy kchë meñ re
nii lii pxaal naa.
43 Loxsye ngo lëë xaa
kwchuptsyë, chëb xaa:
—¡Lázaro, pchoo ske!
44 Lëë xaa nii kuty ko
pchoo, nxituusy ña xaa ni niy
xaa con ladx ni ntse lo xaa
con stublë ladx. Tsigo lëë
Jesús chëb:
—Kol kxaak xaa, aan kol
klaa kyey xaa.

Lëë meñ nii xñabey xyub
mod kuty Jesús
(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2;
Lc. 22:1-2)

45 Ndaly meñ Israel nii kut-
edy lo Mariy bniladzy xti-
its Jesús porñee kon meñ nii
beeñtsyey xaa.
46 Per no meñ kukutiits
kchë nii beeñtsyey Jesús lo
xaa fariseo.
47 Tsigo lëë xaa fariseo ni
xaa nii xñabey lo pxosy beeñ
tu junt. Lëë xaa chëb:
—¿Xa kuuñ no? Ndaly kchë
kyalntson nii chuuñtsyey xaa.
48 Deelñee ksaan no, kchësy
meñ kniladzy xtiits xaa, aan
lëë xtisy Roma kiid kla kyal-
wnabey lo no aan lëë xaa
knitylo xkyedzy no.
49 Per lëë tu xaa nii lë Caifás
nii mastre non lo pxosy iz ko
chëb:
—Ni tu pe nandy to,
50 ni xyeñdy to nii buen kety
tugak xaa por xkyedzy no,
lëjty nii nitylo kyedzy.
51 Per chëbty Caifás ngo
porñee kwlaño styoo xaa,
sink lëëw chëb xaa porñee lëë
Dios psyaab leñ kik xaa nii
lëë Jesús kety por meñ Israel.
Lëë Dios psyaab tiits ko styoo
xaa porñee lëë xaa nak xaa
nii mastre non lo pxosy iz ko.
52 Lëjty nonsy por meñ Is-
rael kuty Jesús, sink wi por
kchë xiñ Dios nii nche tyub lo
kislyu kuty xaa.
53 Destye tse go lëë meñ Is-
rael nii xñabey byaan tiits nii
lëë xaa kuty Jesús.
54 Por ngo nii pchoo
neñlody re Jesús, sink lëë xaa
kwey tu kyedzy nii lë Efraín
nii nche kexka tu tañ pidzy.
Aan lëë xaa kwlës siko ksa
xpëëdscuel xaa.

55 Lëë xilni gaa meñ Israel
nii lë paskw sëëd yob, aan
ndaly meñ no nëz si Jerusalén
parñee kak nyë meñ sinak
xñabey xley Moisés.
56 Kwëkyub meñ Jesús leñ
lidzy Dios, xñeesy meñ lo
xcombañer:
—¿Pe në do dyon? ¿Pe siid
xaa lni ote kiijty xaa yak?
57 Lëë xaa fariseo gaa ni
xaa nii xñabey lo pxosy chëb
nii deelñee no cho nan pa no
Jesús, këb xaaw parñee kchilo
jkaa Jesús.

12

Lëë Mariy xkyëëb aceit niy Jesús
(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

1 Xoop kpidz chak falt kak
paskw, lëë Jesús kwey Beta-
nia. Siko no xaa nii beeñ
kpañ xaa nii lë Lázaro.
2 Tsi lëë Jesús ptsiñ, lëë meñ
beeñlo tu xtsee par Jesús. Lëë
Marty kwtëë niskwaan. Wi
Lázaro kwsob lo mezh chaw.
3 Lëë Mariy kuxi siik grol
litre aceit nardo nii xlyaa
nex. Aan nikxe nii nyazh
nono, lëëw kwtëëb me niy
Jesús. Loxsye ngo lëëw pkwi-
itsy me con kits kik me. Tyub
leñ yu kwlaa aceit ko.
4 Tsigo lëë Judas Iscariote
nii pko Jesús ña meñ xñabey
chëb:
5 —¿Penak nii kwtody aceit
nii xlyaa nex re tson kyoow
denario par kak meñ prob
yudar?
6 Per chëbty Judas ngo
porñee xkëstyoo xaa meñ
prob, sink lëëw chëb xaa
porñee ngbaan xaa, aan
como lëë xaa kënoy bols tumi,
xkwan xaa tumi nii no leeñgo.
7 Lëë Jesús chëb:
—Psaan me, por pena ngot-
sey mew par tse nii jkyeet-
syaa.
8 Tugak kan do meñ prob,
per lëë naa, lëdy tugak son lo
do.

Lëë meñ xñabey chakladzy kuty Lázaro

9 Ndaly meñ Israel kwey
Betania tsiñee biñ meñ nii lëë
Jesús ptsiñ siko. Kweydy meñ
par kan meñ nonsy Jesús,
sink lëë meñ kwey par kan
meñ Lázaro nii beeñ kpañ
Jesús.
10 Per lëë xaa nii xñabey lo
pxosy byaan tiits nii wi Lázaro
kuty xaa,
11 porñee por Lázaro ndaly
meñ Israel bniladzy xtiits
Jesús.

Lëë Jesús xsyëëb Jerusalén
(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

12 Tsi lëë lyu byaani
ndaly meñ nii sitedy paskw
Jerusalén biñ nii lëë Jesús
ktsiñ.
13 Lëë meñ pchug siñ par
tsiktsiilnëz meñ xaa. Kchësy
meñ xñee:
—¡Skizh Dios! ¡Xaatke buen
xaa nii pxaal xaa, xaa nii kak
xrey meñ Israel!
14 Lady tu burr kwsob
Jesús, por singo kë leñ kitsy
nii kë xtiits Dios:
15 Kchësy to sinak to meñ Sión
ktsyebty to.
Kol kuy gaanoo lëë xrey do
sëëd sobsye xaa lady tu
burr wiñ.

16 Klo byeñdy xpëëdscuel
Jesús nii beeñtsyey Jesús, per
tsi lëë Jesús lox byëp kpaa, lëë
xpëëdscuel xaa psaladzy nii
kël nii sinrii ktsyool xaa aan
nli gaa singo ptsyool xaa.
17 Kchësy meñ nii kon xa
kwlii Jesús Lázaro leñ paa ni
xa beeñ kpañ xaa xaa bitiitso.
18 Kuktsiil nëz meñ Jesús
porñee biñ meñ nii lëë xaa
beeñtsyey kyalntson go.
19 Per lëë xaa fariseo bislo
xñee lo xcombañer:
—¿Pe chan dow na? Ni
tu pe chilody kuuñtsyeey no.
Kchësy meñ no xlad xaa.

Lëë meñ sit xyub Jesús

20 Lady kchësy meñ nii
kukiily lay lo Dios paskw no
bla xaa sit.
21 Lëë xaa sit ko big lo tu
xaa Betsaida nii lë Felip aan
lëë xaa chëb:
—Xey, chakladzy noo tyon
noo Jesús.
22 Lëë Felip kukëbo lo
Ndresy, aan chop xaa kukëbo
lo Jesús.
23 Lëë Jesús nii nak mguiy
nii pxaal Dios chëb:
—Lëë wor kutsiñ nii lëë
Dios klisklaa naa.
24 Nli xñen nii deelñee
kñaady xobxtily lo lyu,
ktyaldyo, per deelñee kñaaw,
lëëw ktyaly.
25 Kchësy meñ nii xkëstyoo
xkyalmbañ lo kislyu re kety,
per kejty meñ nii xkëstyoody
xkyalmbañ, sink lëë meñ go
jkaa kyalmbañ nii xnitylody.
26 Kchësy xaa nii chakladzy
kuñ xtsiñaa no nii kiidnal xaa
naa parñee laañee tson siko
tso xaa. Xle Tat Tios lo meñ
nii chuñ xtsiñaa.

Lëë Jesús xñee nii lëë xaa kety

27 'Mban xteedy styoon
nina, per ¿pe sëpaa lo Tat
Tios nayak nii kteelaa xaa
naa lo kyalnë re con par ngo
syelyaa?
28 Tat Tios, bluuy xkyalwn-
abeyoo.
Tsigo lëë meñ biñ tsiy tu
xaa nii pchoo kpaa chëb:
—Lëëw bluylaa, per lëëw
kluyaa stub.
29 Kchësy meñ biñ tsiy xaa
go aan no meñ kwnee:
—Tu nkwsiyo.
No gaa meñ kwnee:
—Lëdyo, tu angly kwnee lo
xaa.
30 Lëë Jesús chëb:
—Lëdy por naa biñ do tsiy
xaa go, sink por lëë dow.
31 Lëë wor kutsiñ nii lëë
kyalxtisy kak lo kislyu re,
ni lëë wor kutsiñ nii lëë
Dios ksonëz xaa nii xñabey lo
kislyu re.
32 Tsiñee lëën kyë lo crusy,
lëën kuñ nii kchësy meñ kpig
lon.
33 Singo mod lëë xaa chëb
xa kety xaa.
34 Tsigo lëë meñ chëb:
—Lo xleey noo xñee nii
tsiñee lëë Crist kiid kpidy xaa.
¿Penak tsigo xñeel no nii kety
mguiy nii pxaal Dios? Cho
nak kaa mguiy nii pxaal Dios.
35 Lëë Jesús chëb:
—Xtsedre kan do bini. Kol
kyënsë lëë ka lëë bini bii no
parñee jkaady to nguey, por
nandy kchë meñ nii xkyënsë
lo nguey pa si.

36 Lëë ka bii chan do bini,
kol jkaaxcuento parñee tugak
tsow lo do.
Loxsye chëb Jesús ngo lëë
xaa bi aan lëë xaa kwyolan lo
meñ go.

Xnilasty meñ Israel xtiits Jesús

37 Nikxe nii kon meñ kchë
kyalntson nii beeñtsyey Jesús,
bnilasty meñ xtiits xaa,
38 sink lëë meñ beeñ
cumplir nii pkëë profet Isaías
tsiñee chëb xaa:
Tat Tios, ¿cho bniladzy xtiit-
soo na dyon?
¿Cho lo bluuy gaal xkyalwn-
abeyoo?
39 Pchilody niladzy meñ xti-
its Dios, porñee lë gak profet
Isaías pkëë sinrii:
40 Lëë Dios ptse lo meñ ni lëë
xaa beeñ jkyedzy styoo
meñ, parñee kandy
meñ ni kyeñdy meñ.
Kchë nrii ptsyool meñ parñee
ktikchedy meñ styoo
lon, tsiin ktsilyaa xtol
meñ.
41 Kchë nrii kwnee Isaías
porñee kon xaa xkyalwnabey
Jesús aan lëë xaa bitiits xa
nak kyalwnabey go.
42 Nikxe nii singo chëb
Isaías, ndaly meñ Israel nii
xñabey bniladzy xtiits Jesús,
per kwneedy xaaw porñee
ptsyeb xaa ngwii xaa fariseo
xaa ktoo.
43 Singo beeñtsyey xaa go
porñee xyore xkyalnsaak
meñ lo kislyu re styoo xaa
que xkyalnsaak Dios.
44 Lëë Jesús chëb:
—Kchësy meñ nii xniladzy
xtitsaa lëdy nonsy xtitsaa xni-
ladzy meñ go, sink wi xtiits
xaa nii pxaal naa.
45 Ni wi gaa lo xaa nii pxaal
naa xuy meñ nii xuy lon.
46 Naa nak bini nii biid lo
kislyu parñee kyënsëdy kchë
meñ nii kniladzy xtitsaa lo
nguey.
47 Deel no meñ nii chon
xtitsaa aan xsaldyo, lëdre
naa jkëëkiy meñ go, por
xsyeldyaa par jkëëkiyaa meñ,
sink lëën syely par kteelaan
meñ lo tol.
48 Kchësy meñ nii xtilyni
naa ni xsaldy xtitsaa nol cho
jkëëkiy meñ go. Kchësy ti-
its nii kwnën jkëëkiy meñ nii
xsaldy naa tse nii lëë Dios kuñ
kyalxtisy.
49 Porque xñedyaa nii xlyañ
styoon, sink lëë Tat Tios
nii pxaal naa xñee kchë nii
kluyaa ni kñen lo meñ.
50 Ni nanaa nii kchë nii
xñee Tat Tios xnee kyalmbañ
nii xnitylody. Por ngo, kchë
nii xñee Tat Tios xñen lo meñ.

13

Lëë Jesús xkiib niy xpëëdscuel

1 Tse nii kxe kak paskw,
nanle Jesús nii lëë wor kut-
siñ nii lëë xaa kpi lo kislyu
re par kyey xaa lo Tat Tios.
Tugak pkëstyoo xaa kchë meñ
nii bniladzy xtiits xaa axte tse
nii lëë xtse xaa psa.
2 Lëë Jesús ncheyaw xtsee
ksa xpëëdscuel tsiñee lëë xaa-
tox kwloo kik xiñ Simoñ Is-
cariote nii lë Judas nii lëë xaa
kak niladzy Jesús.

3 Nan Jesús nii lëë Tat Tios
ptee kyalwnabey lo xaa ni
nan Jesús nii lo Dios pchoo
Jesús ni lo Dios kaa kyey xaa.
4 Per mer worñee noyak
xtsee lëë Jesús kuso, lëë xaa
kwlii xmankw xaa ni lëë xaa
pxituu tu tway xpans xaa.
5 Loxsye ngo lëë xaa kwtëë
nis leñ tu tiñ aan lëë xaa bislo
xkiib xaa niy xpëëdscuel xaa
ni lëëw pkwiitsy xaa con tway
nii nxituu xpans xaa.
6 Tsiñee kol nii lëë xaa kiib
niy Simoñ Pedre, lëë Simoñ
Pedre chëb:
—¿Penak nii lii kiib niyaa?
7 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Xyeeñdyoo penak nii
chuuñtsyeyaa nrii nina, per
tsiñee tedsyo, lëëw kyeeñoo.
8 Per lëë Pedre chëb:
—Nikxe pere kladyaa kii-
boo niyaa.
Lëë Jesús chëb:
—Deelñee kiibtyaa niyoo
chilody tsol xladaa.
9 Tsigo lëë Simoñ Pedre
chëb:
—Deelñee singo busy nako,
kiibtyoo nonsy niyaa, sink wi
ñan ni kikaa kwtiib.
10 Per lëë Jesús chëb:
—Nonstyee niy xaa nii kal
lox kosy precisy tsadx, por
nder lady xaa nyë. Nyë do nii
lëë do, nikxe nii lëdy kchësy to
nyë.
11 Chëb xaa nii lëdy kchë
xpëëdscuel xaa nyë, porñee
nanle xaa cho kak niladzy
xaa.
12 Loxsye kwtiib Jesús niy
xpëëdscuel, lëë xaa kokw
xmankw xaa stub, aan lëë
xaa psob lo mezh aan lëë xaa
chëb:
—¿Pe byeñ do kchë nii
beeñtsyeyaa?
13 Maestre ni xey xñee do
lon. Tiitsli xñee do, porque nli
maestraa ni nli xey nakaa.
14 Per deel maestraa ni
xeyaa aan kwtiibaa niy do,
singo gak lëë do no nii kiib to
niy xcombañer do.
15 Lëën bluy nrii lo do
parñee wi do kuuñtsyey nii
beeñtsyeyaa.
16 Nli xñen nii mastre non
tu xaa nii xchee que xaa nii
xkyë tsiiñ, ni mastre non xaa
nii xñabey que xaa nii chi
mandad.
17 Deelñee kyeñ do kchë cos
re ni kuuñtsyey dow, mbëë
kpañ do.
18 'Lëdy kchë lo do xñen.
Nanaa cho kwlen. Per no
nii kak cumplir xtiits Dios nii
xñee sinrii: "Lëë xaa nii chaw
xkuñaa ktilyni naa."
19 Lëën xñe kazh nrii lo do
parñee tsiñee lëëw kak, kni-
ladzy to nii naa nak Crist.
20 Nli xñen nii kchësy meñ
nii xleni xaa nii xalaa xluuy
xtitsaa, xleni naa. Aan kchësy
meñ nii xleni naa, xleni xaa
nii pxaal naa.

Lëë Jesús xñee nii lëë Judas jko xaa ña xaa xñabey

(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

21 Loxsye chëb Jesús ngo,
mban ptee styoo xaa, aan lëë
xaa chëb:
—Nli xñen nii misme tu do
jko naa ña xaa xñabey.
22 Tsigo lëë xpëëdscuel
Jesús xuy lsasy lo xcombañer,
porñee nandy xaa cho xñee
Jesús.

23 Lëë tu mëëdscuel nii
mastre xkëstyoo Jesús sobyaw
xtsee kwi Jesús,
24 aan lëë Simoñ Pedre
kwloo señ lo xaa parñee
kñabtiits xaa cho pseety Jesús.
25 Tsigo lëë xaa big kexre
kwi Jesús aan lëë xaa kwn-
abtiits, chëb xaa:
—Xey, kwnë dyon chow.
26 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Lëën jkadz tublë kyaxtily,
aan lo xaa nii kteno, xaa gow.
Lëë xaa pkadz tublë kyax-
tily aan lëëw pteedy xaa lo xiñ
Simoñ Iscariote nii lë Judas.
27 Aan tsi lëë Judas lox
taw kyaxtily go, lëë xaatox
kwsëëb leñ styoo xaa. Tsigo
lëë Jesús chëb:
—Nii no kikoo kuuñtsyeyoo,
beeñtsyey gaaw klyëëdyoo.
28 Per ni tu xaa nii nche sob
lo mezh byeñdy penak chëb
Jesús singo.
29 Aan como lëë Judas nak
cuent tumi, no xaa nladzy
tsaaplaa chëb Jesús nii no nii
tsisi Judas tu cos nii jkiiñ
paskw, o no gaa nii kteedy
Judas pe tu cos lo meñ prob.
30 Loxsye taw Judas kyax-
tily go, lëë Judas pchoo. Lëë
lyu gaa pkyeyle.

Lëë Jesús xñabey tu cos ngub

31 Loxsye pchoo Judas, lëë
Jesús chëb:
—Na si lëë do kan xkyal-
wnabey mguiy nii pxaal Dios,
aan por mguiy go lëë do kan
xkyalwnabey Dios.
32 Aan deelñee xluuy mguiy
nii pxaal Dios xa nak xkyal-
wnabey Dios, klyëëdy lëë
Dios kluuy nii wi mguiy go
xñabey.
33 Xiñ, xtsedre son lo do.
Nikxe kyub to naa, per nii
chëpaa gaa lo meñ Israel nii
xñabey, xñen lo do: Chilody së
do laañee kan.
34 Lëën xñabey nii
kuuñtsyey do tu cos ngub
nii kniyaa: Kol jkëstyoo
xcombañer do. Sinak nii
xkëstyoon lëë do, no nii
jkëstyoo do xcombañer do.
35 Deelñee jkëstyoo do
xcombañer do, kchësy meñ
kyeñ nii xpëëdscuelaa nak to.

Lëë Jesús xñee nii lëë Pedre
këb nii xyuumbeydy Pedre xaa
(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31;
Lc. 22:31-34)

36 Lëë Simoñ Pedre kwn-
abtiits lo Jesús chëb:
—¿Pa tsil?
Lëë Jesús kwëb chëb:
—Chilody sënaloo naa nina,
per tseyladzy lëël kiidnal.
37 Tsigo lëë Pedre chëb:
—¿Penak nii chilody sënalaa
lii nina? Axte xkyalmbañaa
schilo ktedyaa por lii.
38 Lëë Jesús chëb:
—¿Pe nli nii steedyoo
xkyalmbañoo por naa? Por
antes nii jkwetsy nguidy
kol tson vuelt, lëël këb nii
xyuumbeydyoo naa.

14

Lëë Jesús xtsiñni meñ lo
Dios

1 'Kteenëdy to. Tugak kol
ksaladzy Dios ni kol ksaladzy
naa.
2 Nroob lugar no lidzy px-
osyaa. Deelñee nyody lugar,

niyaa lo do. Lëën kakxixkwaa laañee tso do.
3 Aan loxsye kxixkwaan laañee tso do, lëën kyely kxi
lëë do, parñee tso do laañee tson.
4 Nanle to nëz nii xlyañ laañee tson.
5 Tsigo lëë Max chëb:

—Ndondy noo pa tsil. ¿Xa mod kaknan noo nëz?

6 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Naa xtsiñni meñ lo Dios ni naa xñe tiitsli ni naa xtedy kyalmbañ nii xnitylody lo meñ. Chilody ktsiñ meñ lo Tat Tios deelñee kanidyaa meñ.
7 Deelñee nyuumbey do naa, nyuumbey do pxosyaa. Per destye nina lëë xaa kyuumbey do, por tugak kwso xaa lo do ni tugak kon do xaa.
8 Tsigo lëë Felip chëb:

—Blaa tyon noo Tat Tios tsiin kniladzy styoo noo.

9 Tsigo lëë Jesús chëb lo Felip:

—¿Blaktre tiemp kok nii non lady to, aan xyuumbeydyoo naa? Kchë meñ nii chan naa chan Tat Tios. ¿Penak nii chakladzyoo klaan kan do Tat Tios?
10 ¿Pe xnilastyoo nayak nii non leñ styoo Dios ni no Dios leñ styoon? Kchë nii xñen lo do xñedyno porñee xlyañsyew styoon. Lëë Tat Tios nii no leñ styoon chuuñtsyey nii chakladzy.
11 Kol kniladzy nii non leñ styoo Tat Tios ni kol kniladzy nii no Tat Tios leñ styoon. Deelñee gaa xnilasty to nii xñen, kol kniladzy kchë nii chan do chuuñtsyeyaa.
12 Nli xñen nii schilo kuuñtsyey meñ nii xniladzy xtitsaa kchë nii chuuñtsyeyaa ni ndalyre gaa nii kchilo kuuñtsyey meñ go, por lëën kya lo Tat Tios.
13 Aan kchësy nii kñab to lo Tat Tios porñee xniladzy to xtitsaa, lëëw kuuñtsyeyaa parñee kluyaa xkyalwnabey Tat Tios.
14 Kchë cos nii kñab to porñee xniladzy to xtitsaa, lëëw kuuñtsyeyaa.

Lëë Jesús xñee nii lëë xaa kxaal Kyalbini Ntson

15 'Deelñee xkëstyoo do naa, suuñtsyey do nii xñabeyaa.
16 Lëën kñab nii kxaal Tat Tios stu xaa nii tugak kuñ lëë do yudar.
17 Lëë xaa nii kiid nak Kyalbini Ntson nii xñee cho nak Dios aan chilody sëëb xaa leñ styoo meñ nii xnilasty xtitsaa, porñee xyuumbeydy meñ xaa ni chandy meñ xaa. Per lëë lëë do xyuumbey do xaa, porñee lëë xaa no leñ styoo do aan iip kchoody xaa leñ styoo do.
18 Ksandyaa to nonsy to, lëën kpikche par kaknin lëë do.
19 Xtsedre kan meñaa, per lëë do san do naa aan lëë do kpañ porñee mbañaa.
20 Tsi lëë tse go tsitsib lëë do kyeñ nii nli non leñ styoo Tat Tios, ni nli no do leñ styoon, ni nli non leñ styoo do.
21 Kchë meñ nii chuuñtsyey nii xñabeyaa, nyoo nii xkëstyoo meñ go naa. Aan

lëë pxosyaa jkëstyoo meñ nii
xkëstyoo naa, nikle gaa naa
lëën jkëstyoo meñ go ni lëën
kluylo lo meñ go.
22 Tsigo lëë stu xaa nii lë si
lë Judas chëb:
—¿Penak nii xaktyee loosy
noo kluuylool? ¿Penak nii klu-
uyloodyoo cholsye lo meñ nii
nche lo kislyu?
23 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Kchë xaa nii xkëstyoo naa
xsal xtitsaa, aan lëë Tat Tios
jkëstyoo kchë xaa go, ni lëën
kyely chopaa Tat Tios par
tsyo noo leñ styoo xaa go.
24 Kchë xaa nii xkëstyoody
naa xsaldy xaa xtitsaa. Kchë
nii xñen lo do lëdy xtitsno, xti-
its Tat Tios nii pxaal naaw.
25 'Kchë nrii niyaa tyub nii
kwyon lady to.
26 Per lëë Kyalbini Ntson
nii kxaal Tat Tios xcuentaa
kluuy kchë kchësy cos lo do
ni kuñ lëë do yudar parñee
ksaladzy to kchë nii bluylaa
lo do.
27 'Lëën kya, per lëën ksan
xkyalnsaakaa lo do. Lëën
knetsy xkyalnsaakaa, per
knestyno sinak xneetsy chol
meñ nii nche lo kislyu rew.
Kteenëdy to ni ktsyebty to,
28 por nanle to nii lëën kya,
ni nanle to nii lëën kpikche
kyely kanaa lëë do. Deelñee
nli nguëstyoo do naa, nle do
nyon do nii lëën kya lo Tat
Tios, por mastre non Tat Tios
que naa.
29 Lëën xñe kazh nrii lo do
parñee tsiñee lëëw kak, kni-
ladzy to kchë nii niyaa lo do.
30 'Nroobdre kñen lo do, por
lëë xaa nii xñabey lo kislyu re
sëëd. Nikxe nii xñabeydy xaa
naa,
31 per singo no nii kako
parñee kaknan meñ nii nche
lo kislyu nii xkëstyoon Tat Tios
ni chuuñtsyeyaa nii xñabey
xaa. Kol tsiso tsiin kpii no nu.

15

Sinak tu yag uv nak Jesús

1 'Naa nak sinak tu yag
uv aan ni stu yag chakty si
chakaa. Lëë pxosyaa nak
sinak xaa nii chantsi yag uv.
2 Deelñee no tu xikwaa nii
xkyëdy nex, lëëw xchug xaa.
Per chantsi xaa kchë xikwaa
nii xkyë nex ni chuuñ nyë
xaaw parñee kyëre nex low.
3 Nyë do nii lëë do, porñee
bniladzy to kchë nii bluyaa lo
do.
4 Kol kyënaady chexaa
sinak kënaadyaa chex to. Por
chilody kyë nex lo tu xikw
yag deelñee kënaajtyoo chex
tronk. Singo gak lëë do, ni
tu pe chilody kuuñtsyey do
deelñee kyënaajty to chexaa.
5 'Naa nak sinak tu yag
uv. Lëë do nak sinak
xikwo. Deelñee kyënaady
meñ chexaa ni kyënaadyaa
chex meñ, ndaly nii kchilo
kuuñtsyey meñ, por ni tu
pe chilody kuuñtsyey meñ
deelñee kuñdyaa meñ yudar.
6 Kchë meñ nii xkyënaajty
chexaa ksyëëb aan lëë meñ
go kpidzy sinak xpidzy kchë
xikw yag nii xtop meñ par
tsek ki.
7 'Deelñee tugak kyënaady to
chexaa ni ksaandy to xtitsaa,
schilo kñab to kchë nii kak-
ladzy to aan lëëw knetsyaa.

8 Chuuñ ksak to Tat Tios
tsiñee chuuñtsyey do xtsiñaa.
Aan kchë nii chuuñtsyey do
xluuy nii nli xpëëdscuelaa nak
to.
9 Xkëstyoon lëë do sinak nii
xkëstyoo Tat Tios naa. Singo
gak lëë do kchoxsody to tsiin
tugak jkëstyoon lëë do.
10 Deelñee ksoob to xtitsaa,
tugak jkëstyoon lëë do, sinak
nii xsobaa xtiits Tat Tios ni
tugak kaa xkëstyoo xaa naa.
11 'Lëën niy kchë nrii lo do
parñee kle do sinak nii xlen ni
parñee tugak kle do.
12 Lëën xñabey nii jkëstyoo
do xcombañer do sinak nii
xkëstyoon lëë do.
13 Tsiñee chety tu xaa par
kteelaa xaa xcombañer xaa
nyoo nii tir xkëstyoo xaa xaa.
14 Xamigwaa nak to
deelñee chuuñtsyey do nii
xñabeyaa.
15 Xñedraa lo do mos, por
nandy mos pe cos chuuñtsyey
xaa nii xñabey mos. Xam-
igwaa nak to. Ngo nii lëën
bluy kchë nii në pxosyaa lon
lo do.
16 Kwledy to naa, sink naa
kwle lëë do parñee tugak
kuuñtsyey do nii xñabey Tat
Tios. Aan kchë nii kñab to
porñee xniladzy to xtitsaa
kneetsy Tat Tios.
17 Nrii nak nii xñabeyaa: Kol
jkëstyoo xcombañer do.

Lëë meñ lo kislyu re xlëë lo Jesús

18 'Deelñee xlëë meñ nii
nche lo kislyu re chan lëë do,
kol kaknan nii klo lon blëë
meñ.
19 Deelñee nyak to sinak
meñ nii nche lo kislyu re,
nguëstyoo meñ lëë do. Per
lëën kwle lëë do lady meñ nii
nche lo kislyu re, aan por ngo
xlëë meñ lo do, porñee nak-
tre to sinak meñ nii nche lo
kislyu.
20 Tugak kol ksaladzy nii
mastre non xaa nii xchee que
xaa nii xkyë tsiiñ. Deelñee
kwënlaag meñaa, wi do
kyënlaag meñ. Ni deelñee psal
meñ nii kwnen, salak meñ nii
kñee do.
21 Lëë meñ kyënlaag lëë
do, porñee xsoob to xtitsaa
ni porñee xyuumbeydy meñ
xaa nii pxaal naa.
22 'Nyody xtol meñ deelñee
nyely kluuydyaa xtitsaa lo
meñ. Per na chilody këb meñ
nii nandy pe beeñ.
23 Wi lo pxosyaa xlëë meñ
nii xlëë lon.
24 Nyody xtol meñ deelñee
nyandy meñ kchë kyalntson
nii beeñtsyeyaa. Ni tu cho
karty kuuñtsyey clasy kyal-
ntson re. Per nikxe kon meñ
kchë kyalntson go, lëë meñ
xlëë lon ni xlëë meñ lo px-
osyaa.
25 Per no nii kak cumplir
tiits nii kë lo xley xaa nii xñee
sinrii: "Pe beñdyaa aan blëë
meñ lon."
26 'Per tsiñee lëë xaa nii
chuñ yudar kiid, lëë xaa kñee
xcuentaa. Lëë xaa nak Kyal-
bini Ntson nii kxaal Tat Tios
aan nonsyke tiitsli kñee xaa.
27 Ni wi do kñee xcuen-
taa, por tugak kwënal do naa
destye nii bislon xluyaa xtiits
Dios.

16

1 'Lëën chutiits kazh kchë
cos re lo do parñee ksaandy to

xtitsaa.
2 Lëë meñ kwii lëë do ktoo
ni sitsiñ tse nii këb meñ tu
favor chuñ meñ lo Dios tsiñee
chuty meñ do.
3 Kchë nrii kuuñtsyey meñ
porñee karty kyuumbey meñ
naa ni karty kyuumbey meñ
Tat Tios.
4 Lëën xñe kazh nrii lo do
parñee ksaladzy to nii lëëw
niylaa tsiñee lëë tse go tsitsib.

Nii chuuñtsyey Kyalbini Ntson

'Niydyaa nrii lo do worñee
kal bniladzy to xtitsaa, por
naa tugak kokni lëë do.
5 Per lëë na nii lëën kya lo
xaa nii pxaal naa, ni tu do
xñabtiisty dyon pa kan.
6 Lëël mban chak to porñee
niyaa kchë cos re lo do.
7 Nli xñen nii buen kyan.
Por deelñee kyadyaa, kiijty
xaa nii chuñ yudar. Per
deelñee kyan, naa kxal xaa go
lo do.
8 Tsiñee lëë xaa kiid, lëë xaa
kluuy lo meñ nii no xtol meñ,
ni lëë xaa kluuy nii no tu nëz
tubli, ni lëë xaa kluuy nii no
xkyalxtisy Dios.
9 Lëë xaa kluuy nii no xtol
meñ, porñee xnilasty meñ
xtitsaa.
10 Ni lëë xaa kluuy nëz tubli,
por lëën kya lo Tat Tios, aan
kantre to naa.
11 Ni lëë xaa kluuy nii chuñ
Dios kyalxtisy. Por ngo lëë
xaatox nii xñabey lo kislyu re
pkaal.
12 'Ndalyre nii no kniyaa
lo do, per chilody kyeñ dow
nina.
13 Per tsiñee lëë xaa nii
nak Kyalbini Ntson kiid, lëë
xaa kluuy nonsyke tiitsli lo
do, por kñeedy xaa nii klyañ
styoo xaa, sink lëë xaa kñee
kchë nii kon xaa, ni lëë xaa
kluuy cos nii nare kak.
14 Lëë xaa kuuñ ksak naa,
por lëë xaa kiidni xtitsaa lo
do.
15 Kchë nii chap Tat Tios
nak xcheñaa. Por ngo nii
niyaa nii lëë Kyalbini Ntson
kiidni xtitsaa lo do.

Lëë kyalnë kyak kyalwle

16 'Xtsedre kan do naa, per
kak xtsedyak lëë do kan naa
stub.
17 Tsigo lëë bla xpëëdscuel
xaa bislo xñabtiits lsa lo xcom-
bañer xñee:
—¿Penak nii xñee xaa nii
xtsedre tyon no xaa, aan
kak xtsedyak lëë xaa tyon no
stub? ¿Ni penak nii xñee xaa
nii lëë xaa kyey lo Tat Tios?
18 ¿Penak nii xñee xaa "xtse-
dre"? Xyeñdy no xa nak tiits
ko.
19 Lëë Jesús byeñ nii lëë
xpëëdscuel xaa chakladzy
kñabtiits lo xaa. Por ngo lëë
xaa chëb:
—Lëën niy lo do nii xtsedre
kan do naa, aan kak xtsedyak
lëë do kan naa stub. ¿Pe
nrii nonabtiits lsa do lo xcom-
bañer do?
20 Nli xñen nii lëë do koon
ni lëë do kteenë tsiñee lëë
kchë meñ nii nche lo kislyu
kle. Per nikxe kteenë do, lëë
xkyalnë do kyak kyalwle.
21 Tsiñee lëë tu kwnaa kaly
xiñ, mban chak me porñee lëë
xwor yoob kol. Per tsi lëë
mëëd lox chaly, ni xsalastre
me yoob nii kwë me lo kyal-
wle nii lëë xiñ me kwlañche lo
kislyu.

22 Singo gak lëë do xteenë
do nina. Per tsi lëën kyely kan
lëë do stub, lëë styoo do kyo
nguiool, aan ni tu cho chilody
kwii kyalwle go leñ styoo do.
23 'Tsi lëë tse go tsitsiñ, ni
tu pe kñabtiistre to lon. Nli
xñen nii kchë nii kñab to lo
Tat Tios porñee xniladzy to
xtitsaa, lëëw kneetsy xaa.
24 Axte nina ni tu pe karty
kñab to porñee xniladzy to
xtitsaa. Kol nab nii chakladzy
to, parñee tsi lëëw kneetsy
Dios, mastre kle do.

Lëë Jesús xñabey lo kislyu

25 'Nonsyke con cuent kw-
nen kchë nrii lo do. Per sit-
siñ tse nii ksodraa cuent par
kuuñ ksedyaa to, sink nëz nii
xa nak Tat Tios kñen lo do.
26 Tse go yuub to kñab nii
kakladzy to lo Tat Tios porñee
xniladzy to xtitsaa. Xkiiñdy
nii naapee kñe lo Tat Tios.
27 Por xkëstyoo Tat Tios lëë
do, porñee xkëstyoo do naa, ni
porñee bniladzy to nii lëë Tat
Tios pxaal naa.
28 Lo Tat Tios pchon
byelyaa lo kislyu. Per lëë na
lëën kpi lo kislyu par kyan lo
Tat Tios stub.
29 Tsigo lëë xpëëdscuel xaa
chëb:
—Na si nagon, xyeeñ noo
nii xñeel, aan xsodroo cuent
par kñeel.
30 Na si nagon, xtyon noo
nii xaa chak nakoo. Xkiiñdy
nii cho kñabtiits lool. Por ngo
xniladzy noo nii lëë Dios px-
aal lii.
31 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Xniladzy to nina,
32 per sitsiñ wor ni lëëw
kutsiñle gaa nina nii lëë do
kchoots klyaal, aan lëë do
ksaan naa nonsyaa. Per
sodyaa nonsyaa, lëë Tat Tios
nakni naa.
33 Lëën bitiits kchë nrii lo
do parñee pe tsinidy kik to,
por naa nakni lëë do. Mban
tedy to lo kislyu re, per kt-
syebty to, por naa xñabey lo
kislyu.

17

Lëë Jesús xñab nii kakni Dios xpëëdscuel xaa

1 Loxsye kwnee Jesús kchë
ngo, lëë xaa blëp lo leñ kpaa
aan lëë xaa chëb:
—Tat Tios, lëë wor kutsiñ
nii lëël klisklaa xiñoo parñee
klisklaa xiñoo lii.
2 Por lii pteedy tiits nii
kñabey xaa kchësy lo meñ nii
nche lo kislyu re, ni lii pteedy
tiits nii kteedy xaa kyalmbañ
nii xnitylody lo kchësy meñ
nii pxaaloo lo xaa.
3 Kchësy meñ nii kwaal
kyalmbañ nii xnitylody
xniladzy nii liisy nak Dios ni
xniladzy xtiits Jesucrist nii
pxaaloo.
4 'Beeñ ksakaa lii lo kislyu
re, por lëën byal tsiiñ nii
bneetsyoo lon.
5 Lëë nana, Tat Tios, xñabaa
nii klisklaal naa ni ksoo-
boo naa kwil laañee sobaa
worñee karty kwe kislyu.
6 'Lo kislyu kwlel kchësy
meñ nii pxaaloo lon, aan lëën
bluy cho nakoo lo meñ go.
Lool ngab kchë meñ go, aan
lëël pxaal kchë meñ go lon,
aan lëë meñ go psal xtiitsoo.

7 Lëë na kchë meñ go nan
nii kchë nii bneetsyoo lon
xcheñoo nako.
8 Por lëën bluy tiits nii px-
aaloo, aan lëëw psal meñ. Lëë
meñ byeñ nii nli lool pchon,
ni lëë meñ bniladzy nii lii px-
aal naa.
9 'Xñabaa nii kaknil kchë
meñ go. Xñabtyaa nii kaknil
chol meñ, sink lëën xñab por
kchë meñ nii pxaaloo lon, por
lool ngab kchë meñ go.
10 Kchësy nii chaapaa nak
xcheñoo, ni kchësy kaa nii
chapoo nak xcheñaa, aan lëë
kchë meñ nii pxaaloo lon
xluuy tu kyalwnabeyaa.
11 'Sodraa lo kislyu re, per
lëë kchë meñ nii pxaaloo
lon bii kyaan, por lëën kyely
parñee tson lool. Tat Tios, kon
kchë meñ go con kyalwnabey
nii bneetsyoo lon, parñee
kyak tusy meñ go sinak nii
nak tusy no chop no.
12 Worñee kwyon lady meñ
nii pxaaloo lon, konaa meñ
go con kyalwnabey nii bneet-
syoo lon. Ni tu meñ go kujty.
Xaktyee meñ nii nolak kety
kuty, parñee kak cumplir xti-
itsoo.
13 'Lëë nana lëën kyely
laañee soboo. Per lëë ka lëën
bii so lo kislyu lëën xñe kchë
cos re, parñee kle kchë meñ
go sinak nii xlen.
14 Lëën bluy xtiitsoo lo meñ
nii pxaaloo lon, per lëë meñ
nii nche lo kislyu xlëë porñee
nodre kik meñ go sinak nii
no kik meñ nii nche lo kislyu,
nikle gaa naa nody kikaa
sinak nii no kik meñ lo kislyu
re.
15 Xñabtyaa nii kwiil meñ go
lo kislyu, sink lëën xñab nii
klaadyoo jkaal xaatox meñ
go.
16 Nody kikaa si no kik meñ
lo kislyu re. Singo gak kaa
kchë meñ nii pxaaloo lon,
nodre kik meñ go si no kik
meñ lo kislyu re.
17 Beeñlay kchë meñ go con
xtiitsoo, por xtiitsoo nak tiit-
sli.
18 Lëën kxal kchë meñ go
sinak nii pxaaloo naa lady
meñ nii nche lo kislyu.
19 Aan por kchë meñ go lëën
xsob xtiitsoo, parñee wi meñ
go ksoob xtiitsoo. Por tiitsli
nak xtiitsoo.
20 'Xñabtyaa nii kaknil non-
styee meñ nii xniladzyle, sink
lëën xñab por wi meñ nii nare
kniladzy xtiitsoo.
21 Tat Tios, xñabaa nii kyak
tusy kchësy meñ go sinak nii
non leñ styool ni nol leñ sty-
oon. No nii kyak tusy kchësy
meñ go parñee kniladzy meñ
nii nche lo kislyu nii lii pxaal
naa.
22 Misme kyalwnabey nii
bneetsyoo lon ptedyaa lo
meñ nii xniladzy parñee kyak
tusy meñ go sinak nii nak no.
23 Naa no leñ styoo meñ
nii xniladzy lii, lëë lii no leñ
styoon parñee kyak tusy meñ
go, tsiin kyeñ meñ nii nche lo
kislyu nii lii pxaal naa ni kyeñ
meñ nii xkëstyool meñ nii xni-
ladzy lii sinak nii xkëstyool
naa.
24 'Tat Tios, lii pxaal kchë
meñ go lon, aan lëë nana lëën
chakladzy nii laañee tson siko
tso meñ go, parñee kan meñ
go kyalwnabey nii bneetsyoo

lon. Lëël bneetsy kyalwnabey go lon porñee xkëstyool naa destye worñee karty kwe kislyu.

25 Xyuumbeydy chol meñ nii nche lo kislyu lii, Tat Tios, per naa xyuumbeyaa lii, ni kchësy kaa meñ nii pxaaloo lon nan nii lii pxaal naa.

26 Lëën bluyle cho nakoo lo meñ nii pxaaloo lon, per lëëw kluyraa, parñee jkëstyoo meñ go xcombañer sinak nii xkëstyool naa, ni parñee tson leñ styoo kchë meñ go.

18

Lëë meñ xñaasy Jesús

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)

1 Loxsye chëb Jesús kchë ngo, lëë xaa si stublad chu psë nii lë Cedrón ksa xpëëdscuel xaa aan lëë xaa kwsëëb tu lo kwaa.

2 Wi Judas nii pko Jesús ña xaa xñabey nan pa kë kwaa go porñee ndaly vuelt kuni Jesús xpëëdscuel siko.

3 Siko ptsiñni Judas tubtsoon soldad ni tubtsoon mayor nii pxaal xaa nii xñabey lo pxosy ni xaa fariseo. Kchë xaa go noy kiib ni noy bini.

4 Per como nanle Jesús nii singo ktsyool xaa, lëë xaa kwnabtiits lo xaa go, chëb xaa:

—¿Cho xyub to?

5 Lëë xaa go chëb:

—Lëë noo xyuub Jesús Nazaret.

Tsigo lëë Jesús chëb:

—Naa nak Jesús.

Lëë Judas nii kok niladzy kaa xaa no lady kchë xaa go.

6 Tsiñee lëë Jesús chëb: “Naa nak Jesús”, kchësy xaa bikche nde xitsy byab lyu.

7 Tsigo lëë Jesús chëb stub:

—¿Cho xyub to?

Aan lëë xaa go chëb stub:

—Lëë noo xyuub Jesús Nazaret.

8 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Lëën niyle nii naa nak Jesús Nazaret. Deelñee naa xyub to, kol klaa xpëëdscuelaa.

9 Kchë nrii kok parñee kak cumplir nii chëb Jesús tsiñee kwnee xaa: “Tat Tios, pe kokty ni tu xaa nii pxaaloo lon.”

10 Tsigo lëë Simoñ Pedre kwlii xispad aan lëë xaa pchug tyag tu xaa nii lë Malco. Xmos xaa nii xñabey lo pxosy nak Malco.

11 Per lëë Jesús chëb lo Pedre:

—Psoob xispaadoo xlugaro. ¿Pe nladzyoo nayak nii teejtyaa lo kyalnë nii pxaal Tat Tios?

Lëë Jesús so lo xaa nii xñabey lo pxosy

(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)

12 Tsigo lëë soldad ni lëë xaa nii xñabey lo soldad ni lëë xmayor xaa Israel kwnaasy Jesús aan lëë xaa pxituu xaa.

13 Klo lidzy Anás kuni xaa Jesús porñee lëë Anás nak pxosytsaap Caifás. Lëë Caifás nak xaa nii mastre non lo pxosy iz ko.

14 Lëë gak Caifás chëb nii masy buen kety tugak xaa, lëjty nii kety kchë meñ kyedzy.

Lëë Pedre xñee nii xyuumbeydy xaa Jesús
(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

15 Chop Simoñ Pedre stu xpëëdscuel Jesús kunal. Xyuumbey xaa xaa nii mastre non lo pxosy. Por ngo lëë xaa kwsëëb axte lo xley xaa nii mastre non lo pxosy ksa xaa Jesús.
16 Per lëë Pedre byaan ley. Por ngo lëë xpëëdscuel Jesús nii xyuumbey pxosy nii mastre non pchoo, aan lëë xaa kwnee lo kwnaa nii xkyënap chu puert parñee klaa me tedy Pedre.
17 Tsigo lëë kwnaa nii xkyënap chu puert chëb lo Pedre:
—¿Pe lëdy kaa wil no xlad Jesús?
Lëë Pedre chëb:
—Lëdyo, lëdy win.
18 Lëë mos ni lëë mayor psaay ki aan lëë xaa nche soli chu ki xtsëë xaa porñee singootyee chak nal. Aan wi Pedre kuso lady xaa xtsëë.

Lëë xaa nii mastre non lo pxosy xñabtiits lo Jesús
(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

19 Lëë xaa nii mastre non lo pxosy kwnabtiits lo Jesús chëb:
—¿Cho nak xpëëdscueeloo ni pe cos xluuyoo lo meñ?
20 Lëë Jesús chëb:
—Xña lo ngbidz kwnen lo meñ. Leñ ktoo ni leñ liidzy kaa Dios tugak beeñ ksedyaa meñ. Siko xkaalsa kchë meñ Israel. Ni tu pe karty kñe tsilaanaa.
21 ¿Penak nii xñabtiitsoo lon? Kwnabtiits lo meñ nii pkëëtyag xtitsaa, aan lëë meñ go kñë pe cos kwnen. Kchë meñ go nan pe cos kwnen.
22 Tsiñee lëë Jesús chëb ngo, lëë tu mayor byaasy lo Jesús chëb:
—¿Singue nawen xkyëboo lo xaa nii mastre non lo pxosy?
23 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Deelñee nonguialdy nii kwnen, kwnë dyon penak nii nonguialdyo. Per deelñee nonguial nii kwnen, ¿penak nii kwtiñoo naa?
24 Loxsye ngo nxituu xaa pxaal Anás xaa lo Caifás. Lëë Caifás nak xaa nii mastre non lo pxosy.

Lëëw xchop vuelt nii xñee Pedre nii xyuumbeydy xaa Jesús
(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

25 Lëë Pedre gaa bii so ktsëë chu ki aan lëë meñ nii nche siko chëb lo Pedre:
—Nli gaa na ¿pe lëdy wil no xlad Jesús?
Aan lëë Pedre chëb:
—Lëdyo, lëdy win.
26 Kok xtsedyako lëë tu xmos xaa nii mastre non lo pxosy chëb:
—¿Kondyaa nawen nii wil so laañee pkaa Jesús?
Tyag xaa lidzy xaa go pchug Pedre.
27 Lëë Pedre chëb:
—Lëdyo, lëdy win.
Aan wor go kazh lëë nguidy kol pkwetsy.

Lëë Jesús so lo Pilat
(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

28 Silyga kwlii xaa Jesús
lidzy Caifás aan lëë xaa
kuni Jesús chu yulyey. Per
kwsëëbty xaa leñ yulyey, por
deelñee sëëb xaa Israel leñ
lidzy xaa sit, chilody kaw
xtsee xaa paskw, porñee
singo xñabey xley xaa.
29 Por ngo lëë Pilat pchoo
leñ yulyey, aan lëë Pilat chëb:
—¿Pe cos xkëëkiy do xaa re?
30 Tsigo kchësy xaa chëb:
—Deelñee nyody xfalt xaa
re, nyoopniidy noo xaa lool.
31 Lëë Pilat chëb:
—Kol tsini xaa aan kol kuñ
kyalxtisy sinak xñabey xley
do.
Per lëë xaa Israel go chëb:
—Chilody kuuty noo meñ,
por xlaady xleey noo.
32 Singo chëb xaa go parñee
kuñ xaa cumplir nii kwnee
Jesús tsiñee chëb Jesús xa kety
Jesús.
33 Lëë Pilat byo leñ yu-
lyey stub, lëë xaa kwtsyetsy
Jesús, aan lëë xaa kwnabtiits
lo Jesús chëb xaa:
—¿Pe nli lii nak xrey meñ
Israel?
34 Lëë Jesús chëb:
—¿Pe kikoo kwlañ nii
kñabtiitsoo nrii lon, ote no yak
cho nëw lool?
35 Tsigo lëë Pilat chëb:
—¿Pe meñ Israelaa nayak?
Lëë meñ xkyedzyoo ni lëë
xaa nii xñabey lo pxosy biidni
lii lon. ¿Pe cos beeñ gaal?
36 Lëë Jesús chëb:
—Naktyaa sinak rey nii
xñabey lo kislyu re. Deelñee
nyakaa sinak rey lo kislyu
re, ndily kchë meñ nii no
xladaa parñee nyaabtyaa ña
xaa Israel nii xñabey. Per
naktyaa sinak rey lo kislyu
re.
37 Tsigo lëë Pilat chëb:
—¿Nli tsigo busy nii reeyoo?
Lëë Jesús chëb:
—Lii xñee nii reeyaa, per
lëën koly ni lëën byely lo
kislyu re parñee kñen tiitsli.
Aan kchësy meñ nii xsal tiitsli
xkëëtyag xtitsaa.
38 Lëë Pilat chëb:
—¿Pe cos nak kaa tiitsli?

Lëë meñ kuty Jesús
(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20;
Lc. 23:13-25)

Loxsye kwnabtiits Pilat lo
Jesús, lëë Pilat pchoo ley stub
aan lëë xaa chëb lo meñ Is-
rael:
—Kindy xfalt xaa re.
39 Per nak xcostumbre to
nii no klaan tu xaa nii no
skiib na paskw. ¿Pe chak-
ladzy to nii klaan xrey do?
40 Kchësy meñ kwchuptsyë
chëb:
—¡Klaadyoo xaa gue! ¡Blaa
Barrabás!
Aan tu ngbaan nak
Barrabás.

19

1 Tsigo lëë Pilat kwnabey
ptee soldad cheñ Jesús.
2 Lëë soldad psaa tu coron
yakitsy aan lëëw psoob xaa
kik Jesús ni lëë xaa pkakw
Jesús tu ladx nixñë yë.
3 Loxsye ngo lëë soldad big
lo Jesús xñee:
—¡Byinayk xrey meñ Israel!
Aan byaasy xaa lo Jesús.
4 Lëë Pilat pchoo leñ yulyey
stub aan lëë xaa chëb:
—Kol kuy gaanoo, lëë xaa
kwlin parñee kan do nii nody
xfalt xaa.

5 Sob coron yakitsy kik
Jesús ni nakw xaa ladx nixñë
yë go pchoo xaa ley. Lëë Pilat
chëb:
—¡Lëë xaa nii kwnaasy to so
nu!
6 Tsiñee lëë xaa nii xñabey lo
pxosy ni lëë mayor kon Jesús,
lëë xaa bislo kwchuptsyë xaa,
xñee xaa:
—¡Pkëë xaa lo crusy! ¡Pkëë
xaa lo crusy!
Lëë Pilat chëb:
—Kol tsini xaa aan lëë do
kol jkëë xaa lo crusy por
xyeñdyaa pe cos nak xfalt xaa.
7 Per lëë meñ Israel chëb:
—Chaap noo tu ley aan lo
xleey noo xñee nii no nii kety
xaa nii kñee nak Xiñ Dios.
Aan lëë xaa gue xñee nii lëë
xaa nak Xiñ Dios.
8 Tsiñee lëë Pilat biñ ngo,
mastre ptsyeb xaa.
9 Lëë xaa kwsëëb leñ yulyey
stub, aan lëë xaa kwnabtiits
lo Jesús chëb xaa:
—¿Cho xaal?
Per kwëbty Jesús.
10 Lëë Pilat chëb:
—¿Xkyëbtyoo nawen?
¿Nandyoo nayak nii ñan no
kyalxtisy? Schilo kñabeyaa
kyëël lo crusy ni schiloo gaa
kñabeyaa laal.
11 Tsigo lëë Jesús chëb:
—Nchilody nyabeyoo lon
deelñee neesty Dios tiits. Por
ngo nii mastre no xtol meñ
nii biidni naa lool que xtoloo.
12 Destye wor go lëë Pilat
byub mod nii nlaa xaa Jesús,
per lëë meñ Israel kwchupt-
syë chëb:
—¡Deelñee klaal xaa gue,
lëdy xamigw xtisy Roma
nakoo! ¡Por falt xko xaa nii
chakladzy kak rey lo xtisy
Roma!
13 Tsiñee lëë Pilat biñ ngo,
lëë xaa kwlii Jesús ley aan
lëë xaa kwsob lo ley nii xñee
meñ Letsy Kyo. Siko xsyob
xaa tsiñee chuñ xaa kyalxtisy.
Gabatá lë lo ley go con tiitsë
hebreo.
14 Mer xwe ngbidz tse nii
kxe kak paskw, lëë Pilat chëb
lo meñ Israel:
—¡Lëë xrey do nrii!
15 Per lëë meñ Israel chëb:
—¡No nii kety xaa! ¡No nii
kety xaa! ¡Pkëë xaa lo crusy!
Lëë Pilat chëb:
—¿Pe mod skën xrey do lo
crusy nawen?
Lëë xaa nii xñabey lo pxosy
kwëb chëb:
—Lëdy rey xaa, por xaktyee
xtisy Roma xñabey lëë noo.
16 Loxsye ngo lëë Pilat
kwnabey nii koy soldad Jesús
parñee kyë Jesús lo crusy.

Lëë soldad xkëë Jesús lo crusy
(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

17 Tsi lëë soldad kwlii Jesús,
lëë Jesús noy xicrusy par tsi
Jesús laañee xñee meñ Israel
Gólgota. (Tiits ko nak sinak nii
xñee ñe: Laañee nche tsit kik
meñ kuty.)
18 Siko pkëë xaa Jesús lo
crusy, aan tyuxlad kwi Jesús
pkëë xaa tuga xaa. Groltyee
lady chop xaa go kwë Jesús.
19 Kwnabey Pilat nii kwë
blalan tiits kik xicrusy Jesús.
Sinrii xñee tiits ko: “Jesús
Nazaret, xaa nii nak xrey
meñ Israel.”
20 Ndaly meñ Israel blab ti-
its ko, por kexka leñ kyedzy

pkëë xaa Jesús lo crusy. Con tiitsë hebreo ni latiñ ni griego kwë tiits ko.
21 Por ngo lëë xaa nii xñabey lo pxosy chëb lo Pilat:

—Jkëëdyoo: "Xrey meñ Israel", sink pkëë: "Xaa re chëb nii lëë xaa nak xrey meñ Israel."

22 Per lëë Pilat kwëb chëb:

—Chilody kpily nii kwnabeyaa kwë. Singootyee no nii kyaano.

23 Loxsye pkëë soldad Jesús lo crusy, lëë xaa ptop xab Jesús aan lëëw beeñ xaa tap lë, tublë gaaw kwaa tu soldad. Per tsiñee lëë xaa blis tu ladx nool nii chakw Jesús, kon xaa nii tub ñasyako ndiib.
24 Lëë xaa chëb lo xcombañer xaa:

—Kchosty now. Masy kol tsoo ko now rif dyon cho kchalo.

Singo mod lëë soldad beeñ cumplir xtiits Dios nii xñee: "Kwtiisy xaa xabaa ni kwloo xaaw rif." Kchë ngo beeñtsyey soldad ko.

25 Kex laañee kwë Jesús lo crusy kwche xñaa xaa chop pël, ni Mariy nii nak tsiil Cleofas, ni María Magdalena.
26 Tsiñee lëë Jesús kon nii lëë xñaa xaa so kwi tu mëëdscuel nii mastre xkëstyoo xaa, lëë xaa chëb lo xñaa xaa:

—Lëë xiñoo so ske.
27 Loxsye ngo lëë xaa chëb lo xpëëdscuel xaa:

—Lëë xñaal so ske.

Aan destye wor go lëë xñaa Jesús kwyo lidzy xpëëdscuel xaa.

Xkyalkuty Jesús
(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

28 Nan Jesús nii lëë xaa beeñtsyey kchë nii no kak, per parñee kuñ xaa cumplir kitsy nii kë xtiits Dios, lëë xaa chëb:

—Xlyaan nis.
29 Lëë tu canty nii kaktsë viñ nyi sob siko. Lëë soldad pkadz tublë ladx lo viñ go, lëëw psoob xaa lo tu punt yag nii lë hisopo, aan lëëw ptsig xaa lo Jesús.
30 Lëë Jesús kwsup ladx nii kodz lo viñ go aan lëë xaa chëb:

—Lëëw nagon, lëë kchë nii no kak kok.

Loxsye chëb xaa ngo, lëë xaa pkëënal kik xaa aan lëë xaa kuty.

Lëë tu soldad xsëëb xlans kwi Jesús

31 Mer tse nii kxe kak paskw pkëë xaa Jesús lo crusy, aan kwnëdy meñ Israel nii nyaan meñ kuty ko lo crusy tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiiñ, porñee tir nda nak tse go. Por ngo lëë xaa kunee lo Pilat parñee kñabey Pilat ketsy ksa niy xaa nii kwë lo crusy ni kñabey Pilat nii kyety ksa xaa go lo crusy.
32 Lëë soldad kwey aan lëë xaa kwtiitsy niy chop xaa nii kwë kwi Jesús lo crusy.
33 Per tsiñee lëë xaa big kex lo Jesús, kwtiisty xaa niy Jesús, porñee kon xaa nii lëë Jesús tse lox kuty.
34 Per lëë tu soldad pxaly kwi Jesús con lans, aan nonsyke cheñ ni nis pchoo.

35 Lëë xaa nii kono chuti-
itso. Nli xtiits xaa, ni nan gaa
xaa nii tiitsli xñee xaa parñee
wi do kniladzyo.
36 Lëë kchë cos re kok
parñee kak cumplir xkitsy
Dios laañee xñee: “Ni tublë
xtsit xaa kiisty meñ.”
37 Leñ xkitsyak Dios xñee:
“San meñ xaa nii kyaly kwi
con lans.”

Lëë Jesús xkyeetsy
(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

38 Lëë tu xaa Arimatea nii
lë José kunee lo Pilat parñee
klis xaa xcuerp Jesús. Wi José
kwyo xlad Jesús, per ni tu cho
lo chëbty xaaw, porñee ptsyeb
xaa meñ Israel nii xñabey. Lëë
Pilat pteedy tiits, aan lëë José
blis xcuerp Jesús.
39 Wi tu xaa nii lë
Nicodemo, nii kunee lo Jesús
tu kyool, ptsiñ. Noy xaa masy
tu kalyptsii kil ngwaan xlyaa
nex nii nyaa con kizh nii lë
mirra ni áloe.
40 Chop José Nicodemo
pchal xcuerp Jesús ladx nii
kodz lo ngwaan xlyaa nex,
por singo xkeetsy meñ Israel
meñ kuty.
41 Kex tu lo kwaa kwë Jesús
lo crusy, aan lo kwaa go
ndeeñ tu paa kub. Ni tu cho
karty jkyeetsy leeñgo.
42 Tse nii kxe kxiladzy meñ
Israel lo tsiiñ nak tse go. Por
ngo lëë xaa pkeetsy Jesús leñ
paa go, porñee kexka siko
ndeeño.

20

Lëë Jesús xpañ
(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

1 Lëë tse tminkw bii nguey
lëë María Magdalena kwey
chu paa, aan lëë me kon nii
xoobtre kyo nii ntse chu paa.
2 Tsigo lëë me kwloo corr
ptsiñ me laañee no Pedre
chop tu mëëdscuel nii mastre
xkëstyoo Jesús, aan lëë me
chëb:

—Lëë meñ kwlii xcuerp
Jesús leñ paa aan ndoondy
pa kulo meño.

3 Wor go kazh lëë Pedre si
chu paa chop mëëdscuel go.
4 Chop xaa kwloo corr,
per klo mëëdscuel nii mastre
xkëstyoo Jesús ptsiñ chu paa.
5 Lëë xaa kwsinchuñ par
kuy xaa leñ paa, per xaktyee
ladx nii pchal Jesús kon xaa,
aan kwsëëbty xaa leñ paa.
6 Xitsyak xaa nal Pedre. Lëë
Pedre kwsëëb leñ paa, aan
xaktyee gak kchë ladx nii
pchal Jesús kon Pedre.
7 Per lëë xaa kon nii
nixty ladx nii pxituu kik
Jesús laañee nche ladx pchal
xcuerp Jesús, sink lëëw nix
tublad nyeecho.
8 Tsigo lëë mëëdscuel nii klo
ptsiñ chu paa kwsëëb, aan
loxsye kon xaa kchë ngo, lëë
xaa bniladzy nii pañ Jesús.
9 Karty kyeñ xaa xkitsy
Dios nii xñee nii no nii kpañ
Jesús wor go.
10 Loxsye ngo lëë chop
xpëëdscuel Jesús sey laañee
xkwës xaa.

Lëë Jesús xyaklo lo María Magdalena
(Mr. 16:9-11)

11 Per lëë Mariy byaan chu
paa choon. Lëë me kws-
inchuñ par kuy me leñ paa,
12 aan lëë me kon nii lëë
chop angly nii nakw ladx
rusy nche sob laañee pxoob
xcuerp Jesús. Tu angly sob
nëz laañee kwyo kik Jesús, lëë
stu angly sob nëz laa kwyo
niy xaa.
13 Lëë angly kwnabtiits lo
me chëb:
—¿Penak nii choonoo?
Lëë me kwëb, chëb me:
—Porñee lëë meñ biy
xcuerp Jesús, aan nandyaa pa
kulo meño.
14 Nonsyak chëb me ngo,
tsiñee lëë me psuugw lo me,
aan lëë me kon nii lëë Jesús
so siko, per byeñdy me nii
Jesúso.
15 Lëë Jesús chëb lo me:
—¿Penak nii choonoo? ¿Cho
xyuboo?
Nladzy me te xaa nii
xkyënap kwaa gow. Por ngo
lëë me chëb:
—Xey, deelñee lii biy xcuerp
Jesús, kwnë pa kulolo parñee
kyoyno.
16 Tsigo lëë Jesús chëb:
—¡Mariy!
Lëë me byoogw wxooñ,
aan lëë me chëb con tiitsë
hebreo:
—¡Rabuni! (Tiits ko nak
sinak nii xñee ñe Maestre.)
17 Lëë Jesús chëb:
—Blaan, por karty kyan lo
Tat Tios. Per byey aan kudzy
lo xpëëdscuelaa nii lëën kya lo
xDios no. Lëë xaa nak px-
osyaa ni lëë gak kaa xaa nak
pxosy to.
18 Lëë María Magdalena
kunitiits lo xpëëdscuel Jesús.
Chëb me nii lëë me kon Jesús
ni chëb me kchë nii chëb Jesús
lo me.

Lëë Jesús xyaklo lo xpëëdscuel

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

19 Misme tse tminkw ko
lëë xpëëdscuel Jesús pkaal
lsa, aan lëë xaa byoogw yu,
porñee xtsyeb xaa meñ Israel
nii xñabey. Tsiñee lëë lyu
pkyey lëë Jesús kwsëëb leñ
yu aan lëë xaa kwso groltyee
lady xpëëdscuel xaa, chëb xaa:
—Kakni Dios to dyon.
20 Loxsye chëb xaa ngo,
lëë xaa bluuy ña xaa ni kwi
xaa laañee kwsëëb lans, aan
kchësy xpëëdscuel xaa ble.
21 Lëë Jesús chëb stub:
—Dios kakni do. Lëën kxal
lëë do sinak nii pxaal Tat Tios
naa.
22 Lëë Jesús blub lo
xpëëdscuel aan lëë xaa chëb:
—Kol klaa sëëb Kyalbini
Ntson leñ styoo do.
23 Kchësy meñ nii kuñ do
perdón kpily xtol, per kpildy
xtol kchësy meñ nii kuñdy to
perdón.

Lëë Jesús xñee lo Max

24 Worñee kwey Jesús,
kindy tu xpëëdscuel xaa nii
lë Max. (Kwach kwloolë xaa
Max.)
25 Lëë xcombañer Max chëb
lo Max:
—Lëë noo ptyon Jesús.
Per lëë Max chëb:
—Deelñee kandyaa ña
xaa laañee kwsëëb clav, ni
ksëëbtyaa xkweñaa laañee
kwsëëb clav ni laañee kwsëëb
lans, knilastyaa nii kon do
xaa.

26 Lëë kwloxo xon kpidz, lëë xpëëdscuel Jesús pkaal lsa stub, aan wi Max no lady xaa tse go. Per nikxe tsiitsy ntse xaa chu puert, lëë Jesús kwsëëb. Aan lëë Jesús kwso groltyee lady xaa chëb:

—Kakni Dios to dyon.

27 Tsigo lëë xaa chëb lo Max:

—Psëëb xkweeñoo lo pat ñan, ni bneetsy ñal nu parñee ksëëblo kwin. Jkandy kikoo, sink bniladzy.

28 Lëë Max chëb:

—¡Lii xñabey ni lii nak Dios!

29 Lëë Jesús chëb:

—Porñee konoo naa, ngo nii xniladzyoo nii naa nak Dios. Dichos kchë meñ nii kondy naa aan xniladzy xtitsaa.

Penak nii kwë kitsy re

30 Këdy kchë kyalntson nii beeñtsyey Jesús worñee kwyo xaa lady xpëëdscuel xaa leñ kitsy re.

31 Per lëë kchë nrii kwë parñee kniladzy to nii lëë Jesús nak Crist, ni kniladzy to nii lëë xaa nak Xiñ Dios. Deelñee kniladzy to xtiits xaa, lëë do jkaa tu kyalmbañ nii nitylody.

21

Lëë Jesús xyaklo lo kadzy xpëëdscuel

1 Loxsye ngo, lëë Jesús byaklo lo xpëëdscuel chu nistoo nii lë Tiberias. Sinrii mod byaklo xaa.

2 Lëë Simoñ Pedre nche ksa Max nii kwloolë meñ Kwach, ni tu xaa Caná nii pcholë Natanael, ni xiñ Zebedeo, ni schop xpëëdscuel Jesús.

3 Lëë Simoñ Pedre chëb lo xaa:

—Lëënënasy mël.

Tsigo lëë xcombañer xaa chëb:

—Wi noo syënaal lii.

Lëë xaa kwyo barkw, lëë xaa si. Per ni tu mël kwnaasty xaa kyool go.

4 Tsiñee lëë lyu mer kyaani, lëë Jesús ptsiñ chu nistoo go, per byeñdy xpëëdscuel xaa nii lëë xaaw.

5 Lëë Jesús chëb:

—¿Pe ni tu mël karty kñaasy to?

Lëë xpëëdscuel xaa chëb:

—Ni tu ma.

6 Tsigo lëë Jesús chëb:

—Kol kchon xkyex to kwi barkw nëzli tsiin kñaasy to mël.

Lëë xaa psoob tiits, aan loxsye ngo xlyëbty xaa kwii xaa kyex lo nis, porñee sin-gootyee ndaly mël kwnaasy xaa.

7 Tsigo lëë mëëdscuel nii mastre xkëstyoo Jesús chëb lo Pedre:

—¡Lëë Jesús ngue!

Siikñee biñ Simoñ Pedre nii Jesúso, lëë xaa kokw xab xaa, porñee nakwty xaa xab xaa, aan lëë xaa kwsëëb lo nis.

8 Lëë stubla xpëëdscuel Jesús ptsiñni barkw chu nis, porñee kiin tu kyoow metre nak laañee so barkw par chu nis. Ngopxax xaa kyex nii kaktsë mël.

9 Tsiñee lëë xaa byety leñ barkw, kon xaa nii lëë ki tse noyek, ni lëë tu mël tse xoob lo ki, ni lëë xaa kon nii lëë kyaxtily ntsiib.

10 Lëë Jesús chëb:

—Kol tëni bla mël nii kal lox kwnaasy to.

11 Lëë Simoñ Pedre kwyëp leñ barkw aan lëë xaa kwtopxax kyex nii kaktsë kchë mël ngol axte chu nis. Aan nikxe nii no tu kyoow choowptsiiptson mël leñ kyex ko, per pchostyo.

12 Lëë Jesús chëb:

—Kol të kxiincheñ do.

Aan ni tu xpëëdscuel xaa byaxty nyabtiits cho nak xaa, porñee kchë xaa nan nii Jesúso.

13 Lëë Jesús kwseñ kyaxtily aan lëëw kwtiisy xaa. Singo gak kwtiisy xaa mël.

14 Lëëw byon vuelt nii xyaklo Jesús lo xpëëdscuel loxsye pañ xaa.

Lëë Jesús xñee lo Pedre

15 Tsiñee lëë wxiincheñ kwlox, lëë Jesús chëb lo xiñ Juan nii lë Simoñ Pedre:

—Simoñ, ¿pe xkëstyool naa sinak nii xkëstyoo xaa re naa?

Lëë Pedre chëb:

—Nanoo nii xkëstyoon lii.

Lëë Jesús chëb:

—Deelñee xkëstyool naa busy, kon meñ nii xniladzy xtitsaa sinak nii xtyoon mëkwxiily.

16 Lëë Jesús kwnabtiits lo xiñ Juan nii lë Simoñ Pedre stub, chëb xaa:

—Simoñ, ¿pe xkëstyool naa?

Lëë Pedre chëb:

—Nanoo nii xkëstyoon lii.

Lëë Jesús chëb:

—Deelñee xkëstyool naa busy, kon meñ nii xniladzy xtitsaa sinak nii xtyoon mëkwxiily.

17 Lëëw byon vuelt nii lëë Jesús xñabtiits lo xiñ Juan nii lë Simoñ Pedre xñee xaa:

—Simoñ, ¿pe xkëstyool naa?

Tsigo lëë Pedre pteenë, porñee lëëw byon vuelt nii xñabtiits xaa dyon pe xkëstyoo Pedre xaa, aan lëë Pedre chëb:

—Nody tu cos nii nandyoo. Nanoo nii xkëstyoon lii.

Lëë Jesús chëb:

—Deelñee xkëstyool naa busy, kon meñ nii xniladzy xtitsaa sinak nii xtyoon mëkwxiily.

18 Nli xñen nii worñee kokoo xaa yeeñ, yuuboo pxituu leñoo par tsil laañee kokladzyoo. Per tsiñee lëël kox, lëël klis ñal parñee kxituu meñoo, ni lëë meñ tsini lii laañee chaklastyoo tsil.

19 Tsiñee lëë Jesús chëb ngo, lëë xaa kwnee xa no nii kety Pedre parñee kuuñ ksak xaa Dios. Loxsye ngo lëë xaa chëb lo Pedre:

—¡Tënal naa!

Mëëdscuel nii mastre xkëstyoo Jesús

20 Tsiñee lëë Pedre psuugw lo, kon xaa nii lëë mëëdscuel nii mastre xkëstyoo Jesús nal xitsy xaa. Lëë xaa go sob kwi Jesús wtse nii kok xtsee, ni lëë xaa go kwnabtiits chëb: “Jesús, ¿cho kakniladzy lii?”

21 Tsigo lëë Pedre chëb lo Jesús:

—Lëë xaa rek, ¿xa kak xaa?

22 Lëë Jesús chëb:

—Deelñee klyañ styoon nii kpañ xaa axte nii kpikchen, ¿pe xcueentoo ngo? Tënal naa.

23 Por ngo lëë tiits pchoots
klyaal lady xaa nii kejty
mëëdscuel go. Per chëbty
Jesús nii kejty xaa, sink lëë
xaa chëb: “Deelñee klyañ
styoon nii kpañ xaa axte
nii kpikchen, ¿pe xcueentoo
ngo?”
24 Lëë mer xpëëdscuel Jesús
ngo xñee kchë nrii, ni lëë xaa
pkëëw. Ni ndon gaa noo nii
tiitsli xñee xaa.
25 Tir ndaly nii beeñtsyey
Jesús. Deelñee nguiëw lo kitsy
kchë kchësyo, buty ngaady lo
kislyu nyotsey kchësy libre
nii nguië.

Nii beeñtsyey apostle

Lëë Jesús psaan tiits nii lëë Kyalbini Ntson kiid

1 Teófilo, leñ libre nii klootyee gon pkën, lëën pkë
kchë nii beeñtsyey Jesús ni kchë nii bluuy xaa destye
worñee bislo xaa,
2 axte tse nii lëë xaa byëp kpaa. Antes nii kyey xaa
kpaa, lëë xaa kwle xaa nii kak xapostle xaa ni lëë xaa beeñ
kseedy xapostle xaa por Kyalbini Ntson parñee kyeñ xaa
pe cos kuuñtsyey xaa.
3 Aan loxsye kuty Jesús, choow kpidz byaklo xaa lo
meñ, xluuy xaa nii nli mbañ xaa ni xñee xaa xa nak xkyal-
wnabey Dios.
4 Worñee lëë Jesús bii no lady apostle, lëë xaa chëb lo
apostle:
—Kchoody to leñ kyedzy Jerusalén. Kol kwës axte nii
kak cumplir xtiits Dios nii bluyaa tsiñee niyaa
5 nii lëë Juan pchoobnis con nis sye, per xlyëëdre lëë do
chobnis con Kyalbini Ntson.

Lëë Jesús xyëp kpaa

6 Lëë Jesús nche ksa apostle tsi lëë xaa kwnabtiits lo Jesús
chëb xaa:
—¿Pe lëë wor kutsiñ nii lëël ktee kyalwnabey lo meñ Is-
rael stub?
7 Lëë Jesús kwëb chëb:
—Xyaldy to nii kaknan do pa wor o pa tsee gaa
kuuñtsyey Dios nii no kuuñtsyey xaa.
8 Per tsiñee lëë Kyalbini Ntson sëëb leñ styoo do, lëë
Dios kneetsy kyalwnabey lo do parñee kñee do cho nakaa
lo meñ Jerusalén, ni lo meñ Judea, ni lo meñ Samaria, ni
axte kchë lo meñ nii mastre sit nche lo kislyu.
9 Loxsye chëb Jesús ngo, nche kuyak meñ, lëë xaa byëp
kpaa. Lëë xaa kwnity tu leñ xkey aan bikchedre nyan
meñ xaa.
10 Lëë meñ nche klëp lo leñ kpaa mentre lëë Jesús sijkë,
tsiñee lëë chop xaa xab rusy byaklo lo meñ,
11 chëb:
—Meñ Galilea, ¿penak nii singueetyee nche klëp lo do
leñ kpaa? Sinak nii konak to sey Jesús kpaa, kan do
kpikche xaa.

Lëë meñ xso Matías parñee kyaan xaa xlugar Judas

12 Loxsye ngo lëë meñ bi kiy nii lë Olivos, lëë meñ sey
Jerusalén. Kiin tu mily metre kwsë meñ porñee kexka
Jerusalén sob kiy Olivos.
13 Tsiñee lëë meñ ptsiñ leñ kyedzy, lëë meñ kwey laañee
xkwës Pedre, ni Jacob, ni Juan, ni Ndresy, ni Felip, ni
Max, ni Bartolomé, ni Mateo, ni Jacob xiñ Alfeo, ni Simoñ
xaa nii kwyo lady tub tiiy xaa nii pcholë Cananista, ni Judas
betsy Jacob.
14 Tugak pkaal lsa meñ ksa meñ betsy Jesús, ni Mariy
xñaa Jesús, ni stubla kwnaa par kutiitsni meñ Dios.

15 Leñ tse go lëë siik tu ky-
oow kaly meñ nii xniladzy
xtiits Jesús pkaal lsa aan lëë
Pedre chëb lo meñ go:

16 —Beetsy, lëë Kyalbini
Ntson gon psaani leñ kik
David tsiñee kwnee xaa leñ
kitsy nii kë xtiits Dios xa
kuuñtsyey Judas, ni nol gaa
nii lëëw kak cumplir. Lëë
Judas nak xaa nii kwnech lo
meñ nii kwnaasy Jesús.

17 Wi Judas kwyo lady no,
ni wi xaa kwë lo tsiiñ re.

18 Per lëë xaa kwxii tublë
lyu con tumi nii kozh xaa por
xtol xaa. Loxsye ngo lëë xaa
kukyab nxixto lo lyu go aan
lëë xaa kotsy xkyee.

19 Tsiñee lëë meñ nii no
Jerusalén biño, lëë meñ go
kwloolë lyu go Acéldama. (Ti-
its ko nak sinak nii xñee ñe:
Laañee pxee cheñ.)

20 Leñ libre nii kë salmos
xñee sinrii:

No nii kyaanladzy lidzy xaa,
ni ni tu cho tsody leeñgo.
Ni xñee gako:
No nii so stu xaa nii so xlugar
xaa.

21-22 'Lëë bla xaa nii tu-
gak kwënal lëë noo destye tse
nii pchoobnis Juan Jesús axte
tse nii lëë Jesús byëp kpaa
ncheno nu. Nonguial tsigo
busy nii kpee tu xaa go sëëb
lady noo parñee ksa noo xaa
kñee nii nli pañ Jesús.

23 Tsigo lëë xaa pso tu xaa
nii lë Matías, ni stu xaa nii lë
José. (No schop lë José: Tuwo
nak Barsabás, lëë stuwo nak
Justo.)

24 Loxsye ngo lëë xaa biily
lay lo Dios chëb xaa:
—Tat Tios, lii nii nanoo pe
xsya leñ styoo catuu noo,
bluuy dyon cho xaa re kwlel

25 parñee kuñ xaa tsiiñ nii
psaan Judas tsiñee lëë Judas
sey laañee xyal kyey xaa.

26 Lëë xaa kwloo suert,
aan lëëtyee lëë Matías pchalo.
Destye wor go lëë Matías
kwsëëb lady ksa tsiiptub
apostle.

2

Worñee biid Kyalbini Ntson

1 Lëë tsiñee lëë lni Pente-
costés kol, lëë kchësy meñ
nii xniladzy xtiits Jesús ptyop
tub lugarak.

2 Kolpsye lëë meñ biñ tu
bi nii sëëdsëëb kpaa, sinak
tsiñee xpi tu medox, aan tyub
leñ yu nii nche sob meñ kwyo
bi go.

3 Tsigo lëë kchëlo tiits
byaklo sinak bëly, lëëw
pkaasy kchë lo meñ nii
ncheno leñ yu go.

4 Aan kchësy leñ styoo meñ
go kwsëëb Kyalbini Ntson, ni
lëë meñ go bislo kwnee stu
clasy tiits, sinak nii psyaab
Kyalbini leñ styoo meñ go.

5 Lëëtyee gaa leñ tse
go ndaly meñ Israel nii
chuuñtsyey nii xñabey xtiits
Dios ptsiñ Jerusalén, kok
xtsele ncheno tañ meñ go
tyub lo kislyu.

6 Tsiñee lëë bi go kwyo,
lëë meñ ptyopbe, aan
nandy meñ pe cos kwxaak
meñ, porñee biñ meñ xñee
xpëëdscuel Jesús xtiitsë meñ.

7 Ntseeb psee meñ, xñee
meñ lo xcombañer:

—¿Pe lëdy nonsyke meñ Galilea nayak nak kchë meñ nii nchenee?
8 ¿Xa mod nak busy, nii xtsyon no xñee kchë meñ gue xtiitsë no?
9 Nche meñ Partia nu, ni meñ Media, ni meñ Elam, ni meñ Mesopotamia, ni meñ Judea, ni meñ Capodocia, ni meñ Ponto, ni meñ nii sëëd nëz Asia,
10 ni meñ Frigia, ni meñ Panfilia, ni meñ Egipto, ni meñ Libia nii ncheno kexka Cirene, ni meñ Roma. No pxosy meñ go nak xaa Israel, no gaa meñ go kwsëëb xlad meñ Israel xmod.
11 Ni nche meñ Creta ni Arabia nu. Per kchësy no xtsyon xñee meñ re xkyalntson Dios con mer xtiitsë no.
12 Kchësy meñ go psee aan nandy meñ go pe cos kwxaak. Ngo nii lika lo xcombañer meñ go xñee meñ go:

—Nli gaa na ¿xa nak kchë cos re?

13 Lëë stubla gaa meñ lika kwtsityni, xñee:

—¿Pe ksal do xaa gue?, xsyudzy xaa.

Nii chëb Pedre lo meñ

14 Tsigo lëë ksa tsiipchop apostle kusoli aan lëë Pedre chëb:

—Meñ Judea ni kchësy to siñee ncheno do Jerusalén, kol kaknan nrii, ni kol kon nii kñen lo do.
15 Xsyusty meñ re gon sinak nladzy to, por bii sily, lëë las nueve kal nak.
16 Lëë nii kwnee profet Joel noyak cumplir. Lëë xaa chëb:
17 Tsi lëë tse go tsitsib, xñee Dios,
lëën kxal xKyalbini Ntsonaa lo kchë meñ nii nche lo kislyu.
Lëë xiñgan do ni xiñtsyaap to kñee xtitsaa,
lëën kñe lo xaa yeeñ lo mgaal,
ni lëë xaa kol kñee xkaal.
18 Lëën kxal xKyaalbiniin lo mguiy ni lo kwnaa nii xsoob xtitsaa,
tsiin kñee meñ go xtitsaa.
19 Lëën kuuñtsyey kyalntson leñ kpaa,
lëë lo kislyu lëë styoo meñ ksee kan meñ cheñ ni ki ni koxtoo.
20 Lëë lo ngbidz jkyey,
lëë mëë kyak cheñ,
antes nii lëë Dios nii xñabey lëë no kiid.
Ntseeb kak tse go.
21 Per stelaa kchë meñ nii kuptsyë kwetsy Dios parñee kakni Dios meñ go.

22 Tsigo lëë Pedre chëb:

—Kchësy to siñee nak to meñ Israel, kol jkëëtyag nii kñen. Nan do gon nii lëë Dios kwle Jesús Nazaret lady to, ni nan do nii por lëë xaa beeñtsyey Dios ndaly kyalntson.
23 Per tsi lëë xaa pkaa ña do, lëë xaa beety to, pkëë do xaa lo crusy. Kchë do meñ ngoptol, beeñtsyey do sinak nii nol kik Dios kak.
24 Per lëë Dios beeñ kpañ xaa, pteelaa Dios xaa lo xyoob kyalkuty, kwlëbty kyalkuty lo xaa.
25 Sinrii xñee rey David tsi lëë xaa xseety Jesús:

Tugak xñech Dios nii xñabey lon,
tugak nakni xaa naa, ngo nii pe kaktyaa.
26 Por ngo xle styoon, ni nguiool cholaa.
Mbëë kpañaa, pe tsinidy kikaa,
27 por nanaa nii klaadyoo kyaanaa laañee xyaan meñ kuty,
ni nanaa nii klaadyoo kyodz xcuerpaa.
28 Lii bluuy nëz nii xnee kyalmbañ lon,
ni slen tsiñee lëën kan lii.
29 Loxsye ngo lëë Pedre chëb:
—Beetsy, kol kwës gaanoo, lëën kniy lo do nii lëë pxusykoltoo no David kuty, ni lëë xaa pkyeetsy, lëë xpaa gaa xaa bii xtyon no.
30 Tu xaa nii xyeñ xtiits Dios kok David. Ngo nii nan xaa nii lo xtiiy xaa kwe Dios tu xaa nii kñabey.
31 Sotak David nii lëëw tse chan xaa tsiñee kwnee xaa nii lëë Crist kpañ, ni tsi lëë xaa kwnee nii kyaandy xcuerp Crist laañee xyaan meñ kuty ni kyosty xcuerp xaa.
32 Ni nan gaa to nii lëë Dios beeñ kpañ Jesús, ni kchëë noo xñee nii ptyon noo.
33 Lëë Jesús pañ parñee sob xaa kwi Dios nëzli, kñabey xaa. Ni lëë Dios kaa ptee xKyalbini Ntson lo xaa, aan lëë xaa pxaal Kyalbini Ntson go lo kislyu. Lëë ngo nak nii chan do ni biñ do natse.
34 Lëdy David byëp kpaa, por misme David chëb:
Chëb Dios lo xaa nii xñabey naa:
"Kwsob kwin nëzli kñabeyoo,
35 mentre lëën kuñ nii ksoob meñ nii xlëë lool xtiitsoo."
36 'Kol kaknano kchësy to siñee nak to meñ Israel nii misme Jesús nii pkëë do lo crusy nak xaa nii kwle Dios, ni lëë Dios pso xaa xñabey xaa.
37 Tsiñee lëë meñ nii nche siko biñ xtiits Pedre, mban pteestyoo kchë meñ go, aan lëë meñ go kwnabtiits lo Pedre ni lo apostle chëb:
—Beetsy, kol në pe cos kuuñ noo.
38 Tsigo lëë Pedre kwëb chëb:
—Kol ktsëë xmod to, kol ktikche styoo do lo Dios, ni kol chobnis kchësy to siñee xniladzy to xtiits Dios parñee kak perdón xtol do, tsiin singo mod lëë Dios kneetsy Kyalbini Ntson lo do.
39 Lo do ni lo xiñ do ni lo meñ sit pxaal Dios tiits re. Lëë tiits re sëëd lo kchë meñ nii klyañ styoo Dios kwetsy xaa.
40 Lëdy nriisy kwnee Pedre, ndalyre nii kwnee xaa lo meñ, chëb xaa:
—Kol ksaan kchë tol nii chuuñtsyey meñ nii xnilasty xtiits Dios.
41 Tsigo lëë meñ nii psal xtiits xaa kwchobnis, aan tse go kwsëëb siik tson mily meñ nii kal bniladzy lady meñ nii xniladzyle.
42 Aan iip psaandy meñ go kchë nii bluuy apostle, mbëë pañ meñ go kchë xcombañer, chutiitsni meñ go Dios ni xkaal lsa meñ go par kaw meñ go kyaxtily tusyke.

Lëë meñ nii xniladzy xtiits Dios xkaal lsa

43 Kchë meñ psee kon kchë kyalntson nii blaa Dios beeñtsyey apostle.

44 Kchësy meñ nii bniladzy tugak kok meñ go ni pkady meñ go kchë nii chap meñ go lo xcombañer.

45 Pto meñ go kchë nii chap meñ go, aan kchë tumi go pkaasy según lyaadzy nii ncheno tub tub meñ.

46 Ksatyee tse xkaal lsa meñ go leñ lidzy Dios. Lëë tsi lëë meñ xtsiñ lidzy tu xcombañer, lëë kyaxtily xkaasy aan mbëë con kyalwle chaw meñ gow tusyke.

47 Ni tugak pseety meñ go Dios aan kchë meñ Jerusalén bleni meñ nii xniladzy xtiits Dios ni ksatyee gaa tse lëë Dios xtsiñnire meñ xtyelaa lo tol.

3

Lëë tu meñ nii xsyëdy xyak

1 Tu tse lëë Pedre ni Juan si lidzy Dios tusyke. Siik las tres nak, por wor go xkaal lsa meñ par kutiitsni meñ Dios.

2 Aan ksatyee tse xsyob tu xaa nii xsyëdy chilidzy Dios. Destye nii koly xaa xsyëdy xaa. Ksatyee tse chiksoob meñ xaa chu puert lidzy Dios nii lë Puert Ntson par kñab xaa tumi lo meñ nii xsyëëb nëz chu puert ko.

3 Tsiñee lëë xaa kon nii lëë Pedre ni Juan si nëz nii sëëb leñ lidzy Dios, lëë xaa kwnab tumi.

4 Tsigo lëë Pedre ni Juan buy lo xaa. Loxsye ngo lëë Pedre chëb:

—Buy loo noo.

5 Lëë xaa nii xsyëdy ko psoob xtiits Pedre, nladzy xaa tsaaplaa no pe ndeedy Juan ni Pedre lo xaa.

6 Per lëë Pedre chëb:

—Chaaptyaa tumi, per lëën kne kchë nii chaapsyaa. Con kyalwnabey nii bnee Jesús lon lëën xñe lool: Kusoli aan kwsë.

7 Tsigo lëë Pedre kwseñ ñali xaa aan lëë xaa blis so xaa, aan wor go kazh lëë niy xaa pkyedzy.

8 Tsigo lëë xaa kwyasklaa, lëë xaa kwsoli, aan lëë xaa pchilo kwsë. Loxsye ngo lëë xaa kwsëëb lidzy Dios ksa xaa, chasklaa xaa ni xñee xaa xaatke ntson Dios.

9 Kchësy meñ nii kon nii lëë xaa go xsyë ni lëë xaa xñee xaatke ntson Dios

10 psee ni ptsyeb meñ, porñee xyuumbey meñ xaa, ni nan meñ nii lëë xaa xsyob chu puert lidzy Dios nii lë Puert Ntson xñab xaa tumi.

Kchë tiits nii kwnee Pedre lo meñ leñ lidzy Dios

11 Lëë xaa nii byak ko xlaady xaa Pedre ni Juan, aan kchësy meñ ptyopbe laañee xñee meñ lo xley Salomón, porñee siko so Pedre ni Juan ni xaa nii byak ko.

12 Tsi lëë Pedre kon nii lëë meñ xtyopre, lëë xaa chëb:

—Meñ Israel, ¿penak nii singueetyee xsee do? ¿Penak nii xuy do loo noo? ¿Pe xsyak to nawen nii lëë noo beeñ kyak xaa re con xkyalchak

no o porñee gaa tir tir bueen
noo?
13 Lëdyo gon, lëë xDios
pxusykoltoo no Abraham,
Isaac ni Jacob blisklaa xiñ
xaa Jesús, xaa nii pko do ña
meñ xñabey. Aan tsi lëë Pilat
kokladzy nlaa xaa, kwnëdy
to.
14 Ni nyab to nlyaa Xiñ
Ntson Dios, lëël lëë do kwnab
kwlaa tu nweety bñech.
15 Singo mod lëë do beety
xaa nii xnee kyalmbañ. Per
lëë Dios beeñ kpañ xaa, aan
nriisy lëë noo xñee nii nli
ptyon noow.
16 Por xkyalwnabey Jesús
lëë xaa re byak ni xyuumbey
gaa to xaa. Lëë xaa pkaa
fuersy porñee bniladzy xaa
xtiits Jesús.

17 'Beetsy, nanaa nii tsi lëë
do beety Jesús kchë xmeñ
xñabey do, nandy to pe cos
beeñtsyey do wor go.
18 Per singo mod lëë Dios
beeñ cumplir kchë nii kwnee
profet tsiñee chëb xaa nii no
mban tedy Crist.
19 Por ngo, kol ktsëë xmod
to ni kol ktikche styoo do lo
Dios, parñee singo mod lëë
xtol do kpily ni parñee knee
Dios tu kyalwxiladzy lo do
20 tsi lëë xaa kxaal Jesucrist,
xaa nii nol kiid lo do.
21 Per no nii kwës Jesucrist
kpaa axte nii kweekli Dios
kchë cos. Por singo chëb Dios
lo kchë profet nii biid penaa-
dle.
22 Lëë Moisés chëb lo
pxusykoltoo no: "Lëë Dios
kxaal tu xaa nii kñee xtiits
Dios. Sinak nii pxaal xaa naa,
lady to kchoo xaa go. Kol ksal
kchëëtyee nii kñë xaa,
23 por kchësy meñ nii
ksaldy profet ko, lëë meñ go
nitylo. Singo mod lëë meñ go
kchoo kyedzy Israel."
24 'Ni kchësy kaa profet
kwnee kchë nii noyak leñ tse
re. Klo Samuel kwnee nii
sinrii kak, loxsye ngo kchë
profet nii biid.
25 Par lëë do nak kchë tiits
nii pxaal Dios lo profet ni par
lëë do nak tiits nii psaan Dios
lo pxusykoltoo no tsiñee chëb
xaa lo Abraham: "Lo xtiiyoo
kchoo meñ nii kuuñlay kchë
meñ nii nche lo kislyu."
26 Tsi lëë Dios kaa beeñ
kpañ xiñ, klo lo do pxaal Dios
xaa par kuuñlay xaa lëë do,
parñee ksaan do xtol do.

4

Lëë Pedre ni Juan so lo xaa xñabey

1 Lëë Pedre ni Juan bii
nonee lo meñ, tsiñee lëë
pxosy ptsiñ ksa xaa nii
xkyënap lidzy Dios ni xaa
saduceo.
2 Xlëë xaa porñee lëë Pedre
ni Juan nonee lo meñ nii nli
spañ meñ kuty, por lëë Jesús
pañ.
3 Lëë xaa xñabey kwnaasy
xaa aan leñ skiib ptseñ xaa
kyool go, porñee tsel ptsye tse
kwnaasy xaa xaa.
4 Per ndaly meñ nii
pkëëtyag kchë nii kwnee xaa
bniladzy, aan lëë meñ nii
xniladzy xtiits Dios ptyalyre.
Pkab siik kaay mily nonstyee
xaapkiy.

5 Lëë byaani lyu lëë xaa nii
xñabey lo meñ Israel, ni xaa
kol, ni maestre ley pkaal lsa
Jerusalén.
6 Wi Anás, xaa nii xñabey
lo pxosy so siko, ni Caifás, ni
Juan, ni Alejandro ni kchësy
meñ lidzy xaa nii xñabey lo
pxosy.
7 Lëë xaa kwnabey kok-
tsyetsy Pedre ni Juan, aan
loxsye pso xaa xaa groltyee,
lëë xaa kwnabtiits lo xaa,
chëb xaa:
—¿Cho bnee tiitspey lo do
nii chuuñtsyey do kchë cos re?
8 Tsigo lëë Pedre, xaa nii
nyoo no Kyalbini Ntson leñ
styoo kwëb chëb:
—Kchësy to nii nak to xaa
xñabey ni kchësy to xaa kol,
9 lëë do xñabtiits loo noo
dyon xa byak tu xaa xsyaknë.
10 Lëë noo kñeeli lo do
parñee kaknan do ni kaknan
kchë meñ nii no Israel nii lëë
xaa re byak por xkyalwnabey
Jesucrist Nazaret. Lëë do
pkëë xaa lo crusy, per lëë Dios
beeñ kpañ xaa.
11 Lëë Jesús nak sinak kyo
nii psëëb to kchë do siñee xsaa
do yu, per lëë na lëë xaa nak
sinak tu kyo nii mastre xkiiñ.
12 Ni tu cho chilody kteelaa
lëë no lo tol lo kislyu re, xak-
tyee Jesús, xaa nii pxaal Dios.
13 Tsiñee lëë xaa xñabey kon
nii nder confians xñee Pedre
ni Juan, aan lëdy xaa chak
nak xaa, psee xaa xñabey aan
lëë xaa byeñ nii xpëëdscuel
Jesús nak xaa.
14 Pchilody pe cos nguëëkiy
xaa xñabey xaa, porñee lëë
xaa nii byak so siko.
15 Per lëë xaa kwnabey
pchoo Pedre ni Juan lo junt
aan lëë xaa byaan kchë xaa
siñee xñabey xaa, xtilytiits lsa
xaa,
16 xñee xaa:
—¿Xa kuuñ no xaa re? Por
kchësy meñ nii no Jerusalén
nan nii lëë xaa beeñtsyey
kyalntson re, aan chilody
tyeesy no nii nlidyo.
17 Per parñee kxooñtre ti-
its lady meñ, kol tsoo ktseb
no xaa, parñee destye natse
kseejtre xaa lë Jesús ni stu lo
meñ.
18 Tsigo lëë xaa kwtsyetsy
xaa, aan lëë xaa kwnabey nii
kseejtre xaa ni kluuytre xaa
xtiits Jesús lo meñ.
19 Per lëë Pedre ni Juan
kwëb chëb:
—Misme lëë do na dyon kol
kyeñ deelñee buen sak Dios
nii ksoob noo xtiits to, lëël nii
ksoob noo xtiits Dios.
20 Kñabty to nii ksaan noo
kñee noo kchë nii ptyon noo
ni ptsyon noo, por chilodyo.
21 Tsigo lëë xaa xñabey
kwëntseeb lo xaa, per lëë xaa
blaa xaa. Ptsyoldy xaa xa
nsaksi xaa xaa, porñee kchësy
meñ xtee skizh lo Dios por
kchë nii kon meñ.
22 Masy choow iz chap xaa
nii byak por kyalntson go.

*Lëë meñ nii xniladzy chuti-
itsni Dios*

23 Tsi lëë Pedre ni Juan
kwlaa, lëë xaa sey laañee
nche xcombañer xaa aan lëë
xaa bitiits kchë nii chëb pxosy
ni xaa kol lo xaa.
24 Tsiñee lëë xcombañer
xaa lox pkëëtyag kchë nii
bitiits xaa, lëë xaa bitiitsni

Dios tusyke kchë xaa, chëb xaa:
—Tat Tios, lii nii psaal kpaa ni kislyu ni nistoo ni kchë lo cos,
25 lii beeñ knee pxusykoltoo noo David, tsiñee por Kyalbini Ntson chëb xaa:
¿Penak nii xlëë meñ nii nche lo kislyu,
ni penak nii cho cos nii pa xkiiñdy leñ kik meñ?
26 Lëë kchë rey ni lëë xtisy nii xñabey lo kislyu ptyop
parñee ktilyni xaa Dios ni parñee ktilyni xaa xaa nii kwle Dios.
27 ’Nli nii lëë Herodes ni Poncio Pilato pkaal lsa leñ kyedzy re kchë xaa meñ sit ni meñ Israel par ktilyni xaa xiñoo Jesús nii pxaaloo lo kislyu.
28 Singo mod lëë xaa beeñtsyey kchë nii nol kikoo kak destye penaadle.
29 Lëë nana, Tat Tios, buy kchë xkyalntseeb xaa, aan beeñ yudar xaa nii xsoob xtiitsoo parñee ktsyebty xaa kluuy xaa xtiitsoo.
30 Bluuy xkyalwnabeyoo tsiin kuuñ kyak xaa meñ xsyaknë ni kuuñtsyey xaa kyalntson por xtiits xiñ ntsonoo Jesucrist.
31 Tsiñee lëë xaa lox bitiitsni Dios, lëë laañee nche xaa pxisy, aan lëë Kyalbini Ntson kwsëëb kchë leñ styoo xaa, ni lëë xtseeb pchoo lo xaa parñee kñee xaa xtiits Dios.

Kwyody xpixwan cos

32 Tugak kwyo kik kchë meñ nii bniladzy xtiits Dios. Ni tu cho chëbty: “Xcheñsyaa nak cos re”, sink kchësy xcheñ meñ kok kchë cos, kwyody xpixwano.
33 Con kyalwnabey gaa tugak lëë apostle kwnee nii nli pañ Jesús aan mbëë beeñlay Dios xaa.
34 Kwyody ni tu meñ nii nyo lyaadzy lady xaa, por lëë meñ nii chap lyu o yu gaa ptow aan lëë meñ kuni tumi go lo apostle
35 par kiisy apostlo lo meñ nii no lyaadzy.
36 Singo beeñtsyey tu xaa nii pcholë José. Lo xtiiy Leví pkab xaa, chu nis nii lë Chipre koly xaa. Aan lëë apostle kwnee lo xaa Bernabé. (Tiits ko nak sinak nii xñee ñe: Xaa nii xchoobladzy.)
37 Lëë xaa pto tublë lyu nii kop xaa aan lëë xaa kuni tumi go lo apostle.

5

Xtol Ananías ni Safira

1 Singo gak beeñtsyey tu xaa nii pcholë Ananías chop tsiil xaa Safira. Lëë xaa pto tublë lyu,
2 aan pteejty xaa kchë tumi nii kwtow lo apostle, xaktyee groltyeew ptee xaa. Lëë xaa byaani stu grolo, aan chop tsiilsye xaa koknano.
3 Lëë Pedre chëb lo xaa:
—Ananías, ¿penak nii kwsëëb xaatox leñ styool par jkëëtiil Kyalbini Ntson aan kyaanil grol tumi nii kwto lyu?
4 ¿Pe lëdy xcheñoo nayak nak lyu? Ni tsi lëëw lox ptoo gaal, ¿pe lëdy xcheñoo

nayak nak tumi go? ¿Penak nii beeñtsyeyoo sinrii? Dios gon pkëëtiil, pkëëtiidyoo cholsye meñ.

5 Tsiñee biñ Ananías ngo, lëë Ananías byab lyu aan lëë xaa kuty. Ntseeb ptsyeb kchë meñ nii koknano.

6 Tsigo lëë bla xaa yeeñ nii nche siko pchal Ananías tublë ladx aan lëë xaa kujkeetsy xaa.

7 Lëë kwloxo siik tson wor, lëë tsiil Ananías ptsiñ. Ni tu pe nandy me.

8 Lëë Pedre kwnabtiits lo me chëb:

—Kwneeli dyon, ¿pe lal nii pto do lyu në do lon?

Lëë me chëb:

—Nliw, lal ngo pto noow.

9 Tsigo lëë Pedre chëb:

—¿Penak nii kwyotiits to par jkaal do xKyalbini Ntson Dios? Lëë meñ nii kujkeetsy tsiiloo siid ske. Lëë na lëël jkyeetsyak wil.

10 Aan wor go kazh lëë me byab kexka lo Pedre. Tsi lëë xaa yeeñ go bikche kon xaa lëë me tse lox kuty, lëë me blis xaa aan lëë me kujkeetsy xaa kwi tsiil me.

11 Aan kchësy meñ nii xniladzy xtiits Dios nii xkaal lsa siko ni kchësy meñ nii koknano ptsyeb.

Kyalntson nii beeñtsyey apostle

12 Ndaly kyalntson beeñtsyey apostle lady meñ nii tugak xkaal lsa laañee lë lo xley Salomón.

13 Aan nikxe nii ni stu meñ byaxty nsyëëb lady meñ nii xniladzy xtiits Dios, bleni meñ kyedzy meñ nii xniladzy.

14 Ni lëë meñ nii xniladzy kaa ptyalyre, nikxe mguiyo nikxe gaa kwnaaw.

15 Kwlii meñ kchë meñ xsyaknë nëz aan xkix meñ meñ xsyaknë go lo ta parñee tsiñee te Pedre siquier xmalë xaa kyab lady bla meñ xsyaknë go.

16 Wi meñ kyedzy nii nche kexka Jerusalén biidni meñ xsyaknë ni meñ nii no kyalbini mal leñ styoo aan kchë meñ go byak.

Lëë Pedre ni Juan no skiib

17 Lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni xaa saduceo xtilyni apostle porñee kchë meñ xleni apostle.

18 Lëë xaa kwnaasy apostle aan lëë xaa kwloo xaa xiskiib kyedzy.

19 Per lëë tu xangly Dios kukxaly chu skiib wor kyool aan lëë angly kwlii xaa skiib chëb:

20 —Kol tsi lidzy Dios aan kol kutiits lo meñ xa nak kyalmbañ nii xneetsy Jesús.

21 Lëë byaani kazh lyu silyga, lëë xaa kwsëëb leñ lidzy Dios aan lëë xaa bislo xluuy xaa xtiits Dios lo meñ sinak chëb angly lo xaa.

Mentre gaa lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni lëë xaa nii nak ksa pxosy ptop kchë xaa kol nii xñabey nii no Israel. Loxsye ngo lëë xaa kwnabey kchoo apostle skiib.

22 Per tsi lëë mayor ptsiñ chu skiib, cho sëre gaa, aan lëë mayor kuknitiits,

23 chëb:

—Tsiitsy nyoogw chu skiib ptsiiñ noo, lëë soldaad kaa nche nap chu puert. Per tsiñee lëë noo pxaly chu puert, ni stu cho kintre leeñgo.

24 Tsiñee lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni lëë xaa nii xkyënap lidzy Dios biño, lëë xaa kwnabtiits lsa lo xcombañer xaa, xñee xaa: Nli gaa axte pa lo kyal kchë cos re.

25 Ngo nchenee xaa tsi lëë tu meñ ptsiñ chëb:

—Lëë xaa nii gon kwloo do skiib no kluuy xtiits Dios lo meñ leñ lidzy Dios.

26 Tsigo lëë xaa nii xñabey lo mayor ni lëë mayor kukxi xaa, per psaksidre xaa xaa, porñee ptsyeb xaa ndeekyo meñ kyedzy xaa.

27 Tsiñee lëë xaa ptsiñni xaa, lëë xaa pso xaa groltyee lady kchë xaa kol nii xñabey, aan lëë xaa nii xñabey lo pxosy chëb lo xaa:

28 —Lëë noo bñeel lo do gon nii nodre nii kseety to lë Jesús. Aan biñdy to tiits, sink lëë do no kiisy xiwseedy to tyub Jerusalén, aan chakladzy to jkëëkiy do lëë noo xkyalkuty Jesús.

29 Tsigo lëë Pedre ni lëë stubla apostle kwëb chëb:

—No nii klo xtiits Dios ksoob noo que xtiits chol meñ lo kislyu re.

30 Lëë xDios pxusykoltoo no beeñ kpañ Jesús, xaa nii pkëë do lo crusy.

31 Lëë Dios psoob Jesús nëzli parñee kñabey Jesús ni parñee kteelaa Jesús meñ Israel nii ktikche styoo.

32 Ksa noo Kyalbini Ntson nii xtee Dios lo meñ nii xsoob xtiits xaa xñee nii nli beeñtsyey Dios nrii.

33 Tsiñee lëë xaa xñabey biñ ngo, per nli busy blëë xaa aan wor go kazh kokladzy xaa nyuty xaa apostle.

34 Per lady kchë xaa xñabey go no tu xaa fariseo nii pcholë Gamaliel. Maestre ley xaa ni xsal gaa meñ xaa. Lëë xaa kwsoli aan lëë xaa kwnabey pchoo apostle ley xisy wiñ.

35 Loxsye ngo lëë xaa chëb lo xaa xñabey:

—Kchësy to xaa Israel, siñee nche do nu, kol kyeñ gon pe kuñ do xaa gue.

36 Kol ksaladzy gaanoo nii penaadle pchoo tu xaa nii pcholë Teudas, xñee xaa nii tu xaa non nak xaa, aan kwsëëb siik tap kyoow meñ xlad xaa. Per blyëëdy lëë xaa beety meñ, aan kchësy meñ nii kwsëëb xlad xaa pchoots klyaal, aan lëë xcuent xaa byal sikootyee.

37 Kok xtsedyako, leñ tse nii chaa cens, lëë tu xaa Galilea nii pcholë Judas pchoo, aan singo gak ndaly meñ kwsëëb xlad xaa, per lëë meñ beety xaa, aan lëë kchësy meñ nii kwsëëb xlad xaa pchoots klyaal.

38 Por ngo lëën xñe lo do: Kol ksaan xaa gue, jkaaldy to xaa. Por deelñee kiksye chol meñ xlyañ nii chuuñtsyey xaa sitsiñ tse nii lëëw kyal.

39 Per deelñee xtsiiñ Dios kayuuñtsyey xaa, chilody jk-

wëës to low. Kol kap cuent,
toontlaa Dios no ktilyni do.
40 Kchësy xaa xñabey go psal
xtiits Gamaliel. Loxsye ngo
lëë xaa kwtsyetsy apostle.
Lëë xaa ptee xcheñ xaa ni lëë
xaa chëb nii nodre nii kseety
xaa lë Jesús, per lëë xaa blaa
xaa.
41 Lëë apostle pchoo lady
xaa xñabey go xle xaa porñee
lëë Dios ptee tiitspey psaksi
meñ go xaa por xtiits Jesús.
42 Aan psaandy xaa, sink
ksatyee tse kwnee xaa lo meñ
nii lëë Jesús xaa nii pxaal
Dios biid kteelaa meñ lo tol.
Kchë ngo kwnee xaa lo meñ
leñ lidzy Dios ni kchë ngo
kwnee xaa tsiñee kwey xaa
lidzy meñ.

6

Lëë meñ nii xniladzy xtiits Dios xso kadzy xaa nii kuñ yudar

1 Leñ tse go, como lëë meñ
nii xniladzy xtiits Dios ptya-
lyre, lëë xaa Israel nii xñee
tiitsë griego chëb lo xaa Israel
nii xñee tiitsë hebreo nii xty-
oontsidy kwnaa viud nii xñee
tiitsë griego tsi lëë nii xtyaaw
xkaasy.
2 Tsigo lëë ksa tsiipchop
apostle ptop kchësy meñ nii
xniladzy xtiits Dios aan lëë
xaa chëb:
—Buendyo nii ksaan noo
kluuy noo xtiits Dios par kiisy
noo nii ktyaaw.
3 Por ngo, beetsy, kol kyub
kadzy xaa nii chap to confi-
ans, xaa nii xyeñ, ni xaa nii
nyoo no Kyalbini Ntson leñ
styoo, aan kol ktee tsiiñ re lo
xaa.
4 Lëë noo tugak kutiitsni
Dios ni lëë noo kluuy xtiits
xaa.
5 Byo nii kwnee apostle
styoo xaa nii xniladzy xtiits
Dios, aan lëë xaa kwle tu
xaa nii pcholë Xteb. Tyub
styoo Xteb xniladzy Xteb Dios
ni nyoo gaa nii no Kyalbini
Ntson leñ styoo Xteb. Ni lëë
xaa kwle Felip, ni Prócoro,
ni Nicanor, ni Timón, ni
Parmenas, ni Nicolás, tu
xaa Antioquía nii penaadle
bniladzy xlay meñ Israel.
6 Loxsye ngo lëë xaa kuni
xaa nii kwle xaa lo apostle,
aan lëë apostle kwnab lo Dios
por kchë xaa go ni lëë apostle
pxob ña xaa kik xaa go.
7 Lëë xtiits Dios pkaasyre,
ni lëë meñ nii xniladzy ptya-
lyre Jerusalén, aan axte wi
bla xipxosy meñ Israel bni-
ladzy.

Lëë xaa xñabey xñaasy Xteb

8 Kokni Dios Xteb. Ngo
nii ptee xaa tiitspey beeñtsyey
Xteb kyalntson lady meñ.
9 Lëë bla xaa Cirene, ni xaa
Alejandría, ni xaa Cilicia, ni
bla xaa kyedzy Asia, nii chi
ktoo nii lë Libertados, bislo
ptilytiitsni Xteb.
10 Per xlyëbty xaa lo Xteb,
porñee nonsyke Kyalbini
Ntson xsyaab leñ kik Xteb pe
cos ktikche Xteb lo xaa.
11 Tsigo lëë xaa kwtiix bla
xaa nii këb nii biñ kwneenë
Xteb Moisés ni Dios.
12 Lëë xaa pkiily meñ
kyedzy ni xaa kol ni maestre
ley. Singo mod lëë xaa

kwnaasy Xteb aan lëë xaa
kukso xaa lo xaa xñabey.
13 Byubak xaa meñ nii
kwnee xuuy chëb:
—Lëë xaa gue tugak nonee
në lidzy Dios ni xley Dios.
14 Ptsyon noo kwnee xaa
nii lëë Jesús Nazaret knitylo
lidzy Dios ni lëë xaa me kt-
sëë kchë costumbre nii psaan
Moisés lo no.
15 Tsigo lëë xaa xñabey ni
lëë kchë meñ nii nche sob
siko buy lo Xteb, aan lëë xaa
kon nii chak lo Xteb si chak lo
tu angly.

7

Kchë tiits nii kwnee Xteb

1 Tsigo lëë xaa nii xñabey
lo pxosy kwnabtiits lo Xteb
chëb:
—¿Pe nli nii kwneel kchë nii
xkëëkiy meñoo?
2 Lëë Xteb kwëb chëb:
—Beetsy, kchësy to siñee
nak to xaa kyedzy re, xñabaa
lo do nii jkëëtyag to choplan
xtitsaa. Worñee gon lëë
pxusykoltoo no Abraham bii
no nëz Mesopotamia, lëë Dios
ntson byaklo lo xaa, antes
nii kyey xaa nëz xtañ meñ
Harán,
3 lëë Dios chëb lo xaa:
“Psaan xtañoo ni kchësy meñ
liidzyoo, aan kwey tañ nii
kluyaa lool.”
4 Tsigo lëë Abraham pchoo
xtañ meñ Caldea aan lëë xaa
kutso nëz Harán. Lëë loxsye
kuty pxosy xaa, lëë Dios bi-
idni xaa tañ re, laañee no do
nina.
5 Per ni tublë lyu pteejty
Dios lo xaa tañ re, per ni tu
laa nsyo tu niy xaa pteejty
Dios. Aan nikxe nii chapty
xaa mëëd tiemp ko, lëë Dios
chëb nii lëëw ktee xaa lo xiñ
xaa tsi lëë xaa lox kety.
6 Ni lëë Dios chëb kazh nii
lëë kchë meñ nii sëëd lo xtiiy
xaa tsitso xtañ meñ sit, ni lëë
meñ sit jkuñ xaa tsiiñ, ni lëë
meñ sit ksaksi xaa tap kyoow
iz.
7 Per lëë Dios chëbak nii
lëë xaa ksaksi kchë meñ sit
nii jkuñ meñ Israel tsiiñ, aan
loxsye ngo lëë meñ Israel
kchoo siko, aan lëë meñ Is-
rael kiid kutiitsni Dios nu.
8 Lëë Dios kwnee lo Abra-
ham, aan lëë Dios kwnabey
nii tsobey xaa, sinak tu señ
nii lëë Dios tugak kakni xaa.
Por ngo, tsi lëë xiñ xaa Isaac
koly, tse nii ptsiil xaa xmal,
lëë Abraham kwlobey xaa,
aan singo gak beeñtsyey Isaac
xiñ xaa Jacob, aan singo gak
kwlobey Jacob ksa tsiipchop
xiñ xaa. Lëë xiñ Jacob nak
pxusykoltoo ksa tsiipchop
xtiiy meñ Israel.
9 ’Betsy xiñ Jacob nak José,
aan por kyalmbidy lëë xaa
pto xaa par kyey xaa Egipto.
Per lëë Dios kokni José,
10 ni lëë Dios pteelaa xaa
kchëlo kyalnë, ni Dios kaa
ptee kyalchak lo xaa. Lëë
Dios beeñ nii byo xmod José
styoo Faraón rey Egipto. Ngo
nii lëë xaa pso José kok José
xtisy Egipto aan axte wi lidzy
rey kwnabey José.
11 ’Tsi lëë kpiñ biid, mban
kwte meñ tyub Egipto ni
Canaán, aan ptsyoldy pe
nyaw pxusykoltoo no.
12 Per tsi lëë Jacob biñ nii
lëë xobxtily no Egipto, lëë xaa

pxaal xiñ xaa siko, xaa nii kok pxusykoltoo no. Lëë xaa kwey primer viaj.

13 Lëë pchopo viaj lëë José pchoo neñlo lo betsy, aan lëë gaa xaa byuumbey xaa. Singo lëë rey Egipto koknan pa lo tiiy sëëd José.

14 Loxsye ngo lëë José chëb lo betsy: “Kol tsikxi pxosy no ni meñ lidzy no.” Tsongalyptsiipkyay meñ lidzy xaa ptsiñ Egipto.

15 Singo nak nii lëë Jacob kutso Egipto, siko kuty xaa, ni siko kuty pxusykoltoo no.

16 Lëë kwloxo bla iz lëë kchë xtsit xaa byey Siquem, aan lëëw pkyeetsy leñ paa nii kwxii Abraham con tumi lo xiñ Hamor.

17 ’Lëë tsi lëë tiits nii chëb Dios lo Abraham mer kak cumplir, lëë meñ Israel ptyaly Egipto.

18 Aan lëëtyee gaa tiemp ko lëë tu rey nii byuumbeydy José kwsob kwnabey Egipto.

19 Lëë rey go pkëëti xtiiy no ni lëë xaa psaksi pxusykoltoo no, xoo kwnabey xaa psëëb pxusykoltoo no xiñ xaa nii lox chaly parñee kety mëëd.

20 Tiemp ko koly Moisés. Tu mëëd nii byo styoo Dios kok xaa, aan lëë pxosy xaa kwloolan xaa tson mëë.

21 Per tsiñee pchilodre ngolan xaa xaa, lëë xaa psëëb xaa, aan misme xiñtsyaap rey Egipto blis xaa, aan lëë me kon xaa sinak nii nyak xaa xiñ me.

22 Ngo nii pseedy Moisés kchë nii xseedy meñ Egipto, ni kok ndaan xaa por kchë nii kwnee xaa ni beeñtsyey xaa.

23 ’Choow iz Moisés tsi lëë xaa kwlokyeñ tsitedy xaa lo meñ xkyedzy xaa, meñ Israel.

24 Siko kon xaa nii lëë tu xaa Egipto no ktee xcheñ tu xaa xkyedzy xaa. Aan parñee kla xaa xaa xkyedzy xaa, lëë xaa beety xaa Egipto go.

25 Nladzy xaa tsaaplaa nyeñ meñ xkyedzy xaa nii lëë Dios kteelaa meñ xkyedzy xaa por lëë xaa, per byeñdy meñ xkyedzy xaaw.

26 Lëë byaani lyu, lëë Moisés kon nii lëë chop xaa Israel nche ktily aan como lëë xaa kokladzy ntsily xaa xaa lëë xaa chëb: “Betsy to. ¿Penak nii singue nche ktily do?”

27 Tsigo lëë xaa nii no ktee cheñ xcombañer pchëëp Moisés, aan lëë xaa chëb: “¿Cho psoo gaal nii kñabeyoo loo noo, ni cho në lool nii kakoo xixtisy noo?

28 ¿Ote chakladzyoo yak kutyoo naa sinak beetyoo xaa Egipto neeg?”

29 Tsi lëë Moisés biñ ngo, lëë xaa pxooñ aan lëë xaa si nëz xtañ meñ Madián. Siko kwyo xaa ni siko koly chop xiñ xaa.

30 ’Lëë kwloxo choow iz, lëë tu angly byaklo lo xaa lo tu yakitsy nii noyek kexka xan kiy nii lë Sinaí.

31 Ntseeb psee Moisés kon ngo. Tsi lëë xaa big par kan ngui xaaw, lëë xaa biñ tsiy Dios nii xñee:

32 “Naa nak xDios pxusykoltool, naa nak xDios Abraham, xDios Isaac ni xDios Jacob.” Tsigo lëë Moisés bislo xisy porñee tir

xtsyeb xaa, aan byaxty xaa
nyüy xaa.
33 Per lëë Dios chëb lo xaa:
“Blity laboo, por ntson laañee
nosubniyoo.
34 Chanaa xa këksaksi meñ
Egipto meñ nii ngab lon. Por
ngo lëën byety par kteelaan
meñ nii ngab lon. Na të tsiin
kxalaa lii Egipto.”
35 ’Klo chëb meñ kyedzy
lo Moisés: “¿Cho psool nii
kñabeyoo loo noo ni cho në
lool nii kakoo xixtisy noo?”
Per lëë Dios pxaal xaa sinak
tu xaa xñabey ni sinak tu xaa
nii xteelaa. Lëë angly nii
byaklo lo xaa lo yakitsy nii
noyek kokni xaa.
36 Lëë Moisés kwlii
pxusykoltoo no Egipto, ni
beeñtsyey gaa xaa kyalntson
Egipto, ni chu Nistoo Nixñë,
ni tyub tañ pidzy nii kwt-
edy xaa choow iz ksa xaa
pxusykoltoo no.
37 Ni misme gaa Moisés
chëb lo meñ Israel: “Lëë Dios
kxaal tu profet nii kchoo lady
to, sinak nii pxaal xaa naa.”
38 Lëë gak Moisés pkaal lsa
ksa pxusykoltoo no tañ pidzy.
Lëë angly nii kwnee lo xaa
kiy nii lë Sinaí kokni xaa. Lëë
xaa pkaaxcuent xtiits ntson
Dios nii xnee kyalmbañ par
kteso xaaw lo no.
39 ’Per koklasty pxusykoltoo
no nsoob xtiits xaa, sink
lëë pxusykoltoo no kokladzy
mbikche nyey Egipto.
40 Lëë pxusykoltoo no chëb
lo Aarón: “Chakladzy noo nii
ksaal tu mdyo nii nech loo
noo, por toon pe cos kok
Moisés nii kwlii lëë noo xtañ
meñ Egipto.”
41 Tsigo lëë xaa psaa tu
mdyo nii chak si chak tu be-
cerr, ni lëë xaa beety ma
mbañ par kokon xaa ma lo
mdyo go. Loxsye ngo lëë xaa
beeñtsyey tu lni par kleni xaa
mdyo nii kwyaa con ña xaa.
42 Ngo nii lëë Dios psaan
pxusykoltoo no par kleni xaa
kchë mëly nii xsaani leñ kpaa.
Sinrii kë leñ xkitsy Dios nii
pkëë kchë profet:

Lo choow iz nii kunsë do tañ
pidzy,
¿pe beety to ma dyon, par
kokon do ma lon?
43 Psoobty to tiits gon,
sink lëë do kwënoy lidzy
mdyo nii lë Moloc,
ni lëë do kwënoy xmëly
ximdyo do Renfán,
mdyo nii psaa do par
kleni do.
Por ngo lëën kwi lëë do xtañ
do,
aan lëë do kxalaa tu
laañee mastre sit lo
Babilonia.

44 ’Tyub nii kwyo
pxusykoltoo no tañ kwënoy
xaa lidzy Dios nii kwyaa
con ladx. Leeñgo kwyotsey
table nii kë ley. Lëë yu go
kwyaa sinak nii kwnabey
Dios lo Moisés, tsiñee chëb
xaa nii ksaa xaaw sinak nii
kon xaaw.
45 Lëë pxusykoltoo no
byaani yu go aan tsi lëë meñ
xkyedzy no ptsiñ xtañ meñ
sit ksa Josué, wiw ptsiñni xaa.
Siko kwlii Dios kchë meñ nii
nol kyedzy ko par ktee Dios
kyedzy ko lo pxusykoltoo no.
Aan singo kwëngob xaa yu go
axte xtiemp David.

46 Lëë rey David bleni Dios,
aan kokladzy xaa nsaa xaa tu
laañee nyo xDios meñ Israel.
47 Per lëël Salomón nak nii
psaa lidzy Dios.
48 Nikxe nii nody Dios nii
sob kpaa leñ yu nii chaa con
ña meñ. Sinak chëb Dios lo
profet:
49 Kpaa nak laañee sobaa
xñabeyaa,
lo kislyu xson niyaa.
¿Xa xña yu nii ksaa do par
naa? xñee Dios,
¿o xa xñaa gaa laañee kxi-
ladzyaa?
50 ¿Pe lëdy con ñan nayak psan
kchë cos?
51 'Per lëë do, chëb Xteb,
tugak nguiedzy nak styoo do.
Chaklasty to jkëëtyag to xti-
its Dios. Nak to sinak meñ
nii xyuumbeydy Dios. Tu-
gak xtilyni do Kyalbini Ntson.
Lëësyak pxusykoltoo do nak
to.
52 ¿Pe kwyo tu profet dyon
nii psaksidy pxusykoltoo do?
Lëë pxusykoltoo do beety
kchë xaa nii kwnee nii lëë
Crist kiid, aan lëë na nii lëë
Crist biid, lëë do kokniladzy
xaa ni lëë do beety xaa.
53 Lëë angly biidni xley
Dios lo do, per xsaldy tow.

Xkyalkuty Xteb

54 Tsiñee lëë xaa xñabey lox
biñ kchë nii kwnee Xteb, per
nli busy blëë xaa lo Xteb axte
chawlay xaa.
55 Tsigo lëë Xteb nii nyoo no
Kyalbini Ntson leñ styoo blëp
lo leñ kpaa aan lëë xaa kon
xkyalntson Dios, ni lëë xaa
kon nii lëë Jesús kusoli kwi
Dios nëzli.
56 Aan lëë xaa chëb lo xaa
xñabey:
—¡Kol kuy leñ kpaa gaanoo!
Lëën chan nii lëë Xiñ Dios nii
pxaal xaa so kwi xaa nëzli.
57 Per lëë xaa xñabey koñee
ptsetyag, aan lëë xaa bislo
chuptsyë yë xaa, lëë xaa
kwseñ Xteb.
58 Lëë xaa kwlii Xteb leñ
kyedzy aan lëë xaa pteekyo
Xteb. Lëë tu xaa nii pcholë
Saulo byaani xab kchë meñ
nii kukteekyo Xteb.
59 Aan mentre lëë xaa no
kteekyo Xteb, lëë Xteb chëb lo
Jesús:
—Jesús, pkaaxcuent xkyal-
biniin.
60 Loxsye ngo lëë xaa
psoxib aan lëë xaa kwchupt-
syë nguiedzy xñee xaa:
—Tat Tios, ksaldyoo xtol
meñ re.
Aan loxsye kwnee xaa
singo, lëë xaa kuty.

8

1 Aan kwyo Saulo con-
forme nii kuty Xteb.

Lëë Saulo kënlaag meñ nii xniladzy xtiits Dios

Misme tse go lëë meñ
bislo xsaksi meñ nii xniladzy
xtiits Dios nii no Jerusalén
aan kchësy meñ nii xniladzy
pchoots klyaal tyub xtañ meñ
Judea ni Samaria. Xaktyee
apostle byaan Jerusalén.
2 Lëë bla xaa nii buen styoo
kujkeetsy Xteb ni mban biiñ
xaa.
3 Mentre gaa lëë Saulo
ënlaag meñ nii xniladzy
xtiits Dios, xsyëëb xaa yu por
yu xkwii xoo xaa kwnaa ni
mguiy chilo xaa skiib.

Lëë Felip xluuy xtiits Dios lo meñ Samaria

4 Per lëë kchë meñ nii pchoo Jerusalén xluuy xtiits Dios nii xteelaa laañee xtsiiñtyee meñ.

5 Wi Felip pchoo Jerusalén, aan lëë xaa kwey leñ kyedzy Samaria aan lëë xaa bislo xñee xaa lo meñ nii lëë Jesús nak xaa nii pxaal Dios.

6 Tsiñee lëë meñ kon kchë kyalntson nii chuuñtsyey Felip, lëë meñ pkaal lsa par jkëëtyag meñ nii xñee Felip.

7 Ndaly meñ nii no kyalbini mal leñ styoo byak, aan chuptsyë kyalbini mal xchoo leñ styoo meñ go, ni ndaly meñ nii kutoo ni meñ nii xsyëdy byak.

8 Por ngo ble meñ kyedzy ko.

9 Per leñ kyedzy ko kwyo tu xaa nii pcholë Simoñ. Chuuñtsyey xaa kyalbruj aan chuuñ ksee xaa meñ Samaria, xñee xaa nii tu xaa non nak xaa.

10 Kchësy xaa wiñ ni xaa kol xkëëtyag xtiits xaa aan xñee meñ:

—Lëë xaa gue noy xkyalwnabey Dios.

11 Kchësy meñ psal xaa, porñee con xkyalbruj xaa xtse beeñ ksee xaa meñ.

12 Per tsiñee lëë meñ bniladzy xtiits Jesús nii ptsiñni Felip, lëë meñ byeñ xa nak xkyalwnabey Dios, ni lëë meñ kwchobnis, nikxe mguiyo nikxe gaa kwnaaw.

13 Aan axte wi Simoñ bniladzy ni kwchobnis, aan lëë xaa bislo kwënal xaa Felip, xsee xaa chan xaa kchë kyalntson nii chuuñtsyey Felip.

14 Tsiñee lëë apostle nii ncheno Jerusalén biñ nii lëë meñ Samaria bniladzy xtiits Dios, lëë xaa pxaal Pedre ni Juan siko.

15 Tsiñee lëë xaa ptsiñ, lëë xaa kwnab lo Dios por kchë meñ Samaria nii bniladzy parñee sëëb Kyalbini Ntson leñ styoo meñ go.

16 Porñee lëë meñ go kwchobnis worñee bniladzy meñ go xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús, per ni tu leñ styoo meñ go karty sëëb Kyalbini Ntson.

17 Lëë Pedre ni Juan pxob ña kik meñ go, aan lëë Kyalbini Ntson kwsëëb leñ styoo meñ go.

18 Tsi lëë Simoñ kon nii lëë Kyalbini Ntson xsyëëb leñ styoo meñ tsi lëë apostle xob ña kik meñ, lëë xaa kwlii tumi,

19 aan lëë xaa chëb:

—Kol kneetsy kyalwnabey gue lon parñee kchë kik meñ nii kxobaa ñan sëëb Kyalbini Ntson leñ styoo.

20 Tsigo lëë Pedre chëb:

—Deelba nitylool kchë xtumil. ¿Xa nanoo nii sil nii xkady Dios?

21 Nonguialdy nii kuuñtsyeyoo tsiiñ nii chuuñtsyeey noo, por chan Dios nii nguidy no styool.

22 Psaan xtoloo, aan kwnab lo Dios nii ktsily xaa tol nii psya leñ styool.

23 Por chanaa nii tir chak mbiidyoo, ni chanaa nii xlaady tol lii.

24 Tsigo lëë Simoñ kwëb chëb:

—Kol nab lo Dios por naa,
parñee ktsyooldyaa kchë nii
në do lon.
25 Loxsye bitiits apostle cho
nak Jesús, ni loxsye bluuy
xaa xtiits Dios, lëë xaa bikche
sey xaa Jerusalén, aan ndaly
kyedzy Samaria nii ptedy xaa
bluuy xaa xtiits Dios.

Lëë Felip chutiitsni tu xaa Etiopía

26 Loxsye ngo, lëë tu xangly
Dios chëb lo Felip:
—Ligier kwey nëz kyety,
nëz nii xchoo Jerusalén xtsiñ
Gaza.
Lëë nëz ko xtyedy nëz tañ
pidzy.
27 Lëë Felip si aan lëë tu
xaa Etiopía pkaa lo xaa nëz.
Tu xaa non nak xaa go, lëë
xaa xkotsey kchë xtumi kw-
naa nii nak rey Etiopía nii lë
Candace. Lëë xaa kukiily lay
lo Dios Jerusalén.
28 Lëë xaa sey xtañ xaa,
sobsye xaa leñ tu carret,
xlab xaa libre nii pkëë profet
Isaías.
29 Tsigo lëë Kyalbini Ntson
chëb lo Felip:
—Big kex xan carret ke.
30 Tsi lëë Felip big, lëë xaa
biñ nii lëë xaa Etiopía go
no klab libre nii pkëë profet
Isaías. Tsigo lëë xaa kwnabti-
its, chëb xaa:
—¿Pe xyeeñoo libre nii no
klaboo?
31 Lëë xaa Etiopía chëb:
—¿Xa kyeeñ no deelñee
kindy cho kñë lon xa nako?
Tsigo lëë xaa chëb lo Felip:
—Kwyëp aan kwsob kwin.
32 Sinrii xñee laañee no klab
xaa Etiopía go:
Sinak nii chixi meñ mëkwxiily
nii kety, kuxi meñ xaa,
ni nak xaa sinak tu mëkwxiily
nii chuptsyëdy tsi
xtsiib meñ ma,
por kwchuptsyëdy xaa.
33 Psaksi meñ xaa, aan ni tu
cho beeñdy xkyalxtisy
xaa.
¿Cho lë nii kñë xa kok kchë
meñ nii kwyo xtiemp
xaa?
Por lëë xaa seyle, sodre xaa lo
kislyu.
34 Tsigo lëë xaa Etiopía chëb
lo Felip:
—Beeñ favor kwnë lon
dyon cho por lëë xñee profet
nrii, ¿pe por lëë xaaw, ote por
stu meño yak?
35 Lëë Felip bislo chëb xa
nak laañee no klab xaa, aan
singo mod lëë Felip chëb lo
xaa cho nak Jesús.
36 Lëë tsi lëë xaa sitedy tu
laañee no nis, lëë xaa Etiopía
chëb lo Felip:
—Xaatee mbëë no nis nu.
¿Pe chiloody kaa dyon chob-
nisaa?
37 Lëë Felip chëb:
—Deelñee xniladzyoo tyub
styool, schilow.
Lëë xaa Etiopía kwëb chëb:
—Xniladzyaa nii Jesucrist
nak Xiñ Dios.
38 Tsigo lëë xaa kwnabey
kwsotse carret, aan lëë xaa
kwsëëb lo nis chop xaa Felip,
aan lëë Felip pchoobnis xaa.
39 Tsi lëë xaa pchoo lo nis,
lëë xKyalbini Ntson Dios biy
Felip. Aan bikchedre nyan
xaa Felip, per xle xaa lëë xaa
byo nëz.
40 Tsi lëë Felip byeñ lëë xaa
tse so tu kyedzy nii lë Azoto,

siko pchoo xaa lëë xaa si Cesarea. Aan kchë kyedzy nii kwtedy xaa bluuy xaa xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús.

9

Lëë Saulo xniladzy xtiits Jesús
(Hch. 22:6-16; 26:12-18)

1 Mentre gaa lëë Saulo tugak nonee nii lëë xaa kuty xpëëdscuel Jesús. Por ngo, lëë xaa kunee lo xaa nii xñabey lo pxosy.

2 Aan lëë xaa kwnab tublë kitsy parñee con xtiitspey xaa nii xñabey lo pxosy lëë xaa tsinaasy kchë meñ nii no xlad Jesús nii chi kchë ktoo nii sob Damasco. Nol kik xaa nii lëë xaa tsikni kchë meñ nii kñaasy xaa Jerusalén, nikxe kwnaaw nikxe gaa mguiyo.

3 Per lëë xaa merle ktsiñ Damasco, tsi lëë tu bini nii sëëd sëëb kpaa bibëly kyako kwi xaa.

4 Lëë xaa byab lyu, aan lëë xaa biñ tsiy tu xaa nii xñee:

—Saulo, Saulo, ¿penak nii xsaksil naa?

5 Tsigo lëë Saulo kwnabtiits chëb:

—¿Chool?

Aan lëë tsiy xaa go kwëb chëb:

—Naa nak Jesús, xaa nii xsaksil.

6 Tsigo lëë Saulo bislo xisy lo kyalxtseeb chëb:

—¿Pe cos chakladzyoo nii kuuñtsyeyaa?

Aan lëë Jesús chëb:

—Kuxche aan kwey leñ kyedzy. Siko no tu xaa nii kñë pe cos kuñoo.

7 Kchë xaa nii ksa Saulo si ptsyeb, porñee biñ xaa tsiy xaa nii kwnee, per ni tu cho kondy xaa.

8 Loxsye ngo lëë Saulo kuxche lo lyu, per tsi lëë xaa pxaly lo xaa pchilodre nyan xaa. Nak nii lëë xaa nii ksa xaa si kwseñ ña xaa par ktsiñ xaa Damasco.

9 Siko kwlës xaa tson kpidz. Pchilody nyan xaa, aan ni tu pe tawdy xaa ni ni tu pe kowdy xaa.

10 Leñ kyedzy Damasco kwyo tu xaa nii xniladzy xtiits Dios nii pcholë Ananías. Lëë Dios byaklo lo xaa lo tu mgaal chëb:

—¡Ananías!

Aan lëë Ananías kwëb chëb:

—Lëën nrii, Tat Tios.

11 Tsigo lëë Dios chëb:

—Kuxche aan kwseñ nëz nii xñee meñ Tubli, aan tsiñee ktsiiñoo laañee sob lidzy Judas kwnabtiits por tu xaa Tarso nii lë Saulo. Lëë xaa noyutiitsni naa.

12 Lëë xaa kon tu xaa nii lë Ananías lo mgaal nii xsyëëb laañee nix xaa, xob ña lady xaa parñee kpikche kan xaa stub.

13 Tsiñee lëë Ananías biñ ngo, lëë Ananías chëb:

—Tat Tios, ndaly meñ noyutiits lon xa nak xaa go ni kchë kyalnë nii no kteedy xaa kchë meñ nii xniladzy lii nii no leñ kyedzy Jerusalén.

14 Lëë na lëë xaa sëëdak nu con xtiitspey xaa nii xñabey lo pxosy par koy xoo xaa kchë meñ nii xniladzy lii.

15 Per lëë Dios chëb:

—Kwey, por lëë xaa kwlen parñee kluuy xaa xtitsaa lo

meñ sit ni lo xrey meñ sit ni
lo meñ Israel.
16 Lëën kluy kchë kyalm-
ban nii tedy xaa por naa.
17 Tsigo lëë Ananías kwey
laañee kwlës Saulo. Tsiñee lëë
xaa kwyo leñ yu, lëë xaa pxob
ña xaa lady Saulo aan lëë xaa
chëb:
—Saulo, lëë Jesús, xaa nii
byaklo lool nëz nii sëëdoo,
pxaal naa parñee kpikche
kanoo stub ni sëëb Kyalbini
Ntson leñ styool.
18 Wor go kazh lëë tublë cos
nii nyaa si nyaa lbey pchoo
lo xaa aan lëë xaa kon stub.
Tsigo lëë xaa kuxche aan lëë
xaa kwchobnis.
19 Loxsye ngo lëë xaa taw
par jkaa xaa fuersy stub.

Lëë Saulo xluuy xtiits Dios Damasco

Lëë Saulo kwlës bla kpidz
lo meñ nii xniladzy xtiits Dios
nii no Damasco,
20 aan lëë xaa bislo xluuy
xaa xtiits Dios lo meñ leñ
ktoo, xñee xaa nii lëë Jesús
nak Xiñ Dios.
21 Kchësy meñ nii pkëëtyag
nii kwnee xaa xsee, xñee:
—¿Pe lëdy lëë xaa gue nayak
kënlaag kchë meñ Jerusalén
nii no xlad Jesús? ¿Ni pe lëdy
kaa par tsikni xaa kchë meñ
nii kñaasy xaa lo xaa xñabey lo
pxosy sëëd xaa nu?
22 Per lëë Saulo pkaare
fuersy, aan axte beeñ kchop
xaa kik kchë meñ Israel nii
no Damasco, tsiñee xñee xaa
lo meñ nii nli lëë Jesús nak
xaa nii pxaal Dios.

Lëë Saulo xtyelaa lo meñ Israel

23 Lëë kwloxo bla kpidz, lëë
meñ Israel kwnee lsa dyon xa
kuty xaa Saulo,
24 per blyëëdy lëë Saulo
koknano. Aan tsel kyool ni
yutsye kwche mbës xaa chu
puert nii kë chu kyedzy par
kuty xaa Saulo.
25 Per lëë meñ nii no xlad
Saulo kwloo Saulo leñ tu
tskwidy ngol aan lëë xaa blity
meñ tub chex pyedzy nii ntse
kyako kyedzy wor kyool, aan
singo lëë Saulo kwtelaa.

Lëë Saulo xtsiñ Jerusalén

26 Tsiñee lëë Saulo ptsiñ
Jerusalén, lëë xaa kokladzy
nsyëëb xaa lady meñ nii
nakle xpëëdscuel Jesús, per
kchësy meñ ptsyeb kon xaa
porñee bnilasty meñ nii wi
xaa tse nak xpëëdscuel Jesús.
27 Per lëë Bernabé kuni xaa
lo apostle. Aan lëë Bernabé
bitiits nii lëë Saulo kon Jesús
nëz, ni lëë xaa bitiits xa mod
kwnee Jesús lo Saulo, ni lëë
xaa bitiits nii ptsyebty Saulo
kwnee Saulo lo meñ Dam-
asco cho nak Jesús.
28 Loxsye ngo lëë Saulo
kwsëëb lady xpëëdscuel Jesús
leñ kyedzy Jerusalén aan lëë
xaa bislo xñee xaa cho nak
Jesús lo meñ.
29 Bitiitsni xaa ni ptilytiit-
sni xaa meñ Israel nii xñee
tiits griego, per lëë meñ go
kwyoxko kuty xaa.
30 Tsiñee lëë meñ nii nak
xpëëdscuel Jesús byeño, lëë
xaa kuni Saulo kyedzy Ce-
sarea, aan siko lëë xaa pxaal
xaa nëz Tarso.
31 Leñ tse go mbëë pañ kchë
meñ nii bniladzy xtiits Dios

nii kwyo Judea, ni Galilea, ni Samaria ni ptsyeb meñ go Dios. Lëë Kyalbini Ntson beeñ meñ go yudar, por ngo lëë meñ nii xniladzy xtiits Dios ptyalyre.

Lëë Eneas xyak

32 Leñ tse go lëë Pedre kutedy lo kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios, aan lëë xaa kutedy lo meñ nii xniladzy xtiits Dios nii no leñ kyedzy nii lë Lida.

33 Leñ kyedzy ko lëë xaa kutedy lo tu xaa nii pcholë Eneas. Kok xon iz nii chilody tsische Eneas, porñee tyub xaa kutoo.

34 Lëë Pedre chëb lo xaa:

—Eneas, lëë Jesucrist kuuñ kyak lii. Kuxche aan ptuub xtal.

Wor go kazh lëë Eneas kuxche,

35 aan kchësy meñ Lida ni meñ Sarón nii kon kuxche Eneas bniladzy xtiits Dios.

Lëë Dorcas xpañ

36 Tiemp ko kwyo tu kwnaa nii xniladzy xtiits Dios leñ kyedzy Jope nii pcholë Tabita. (Lëë con tiits griego xñee meñ me Dorcas.) Tugak chuñ me yudar meñ nii no lyaadzy.

37 Lëë Dorcas kwxaaknë aan lëë me kuty. Loxsye pkasy meñ me, lëë me pxob meñ tu leñ yu nii sob klaa.

38 Kexka Lida nche Jope. Por ngo, tsiñee lëë meñ Jope nii xniladzy xtiits Dios biñ nii lëë Pedre so leñ kyedzy Lida, lëë meñ go pxaal chop xaa nii kunitiits lo Pedre chëb:

—Klyëëdyoo, sinusy kol tsoo Jope.

39 Lëë Pedre sinal aan tsiñee lëë xaa ptsiñ, lëë meñ kuni xaa laañee xoob tuukwnaa go, aan lëë kchësy kwnaa viud ptyop kyako kwi xaa choon xluuy kchë vestid ni mankw nii psaa Dorcas worñee bii mbañ me.

40 Tsigo lëë Pedre kwlii kchësy meñ ley, lëë xaa psoxib, aan lëë xaa kwnee lo Dios. Loxsye ngo lëë xaa buy lo kwnaa kuty ko, aan lëë xaa chëb:

—Tabita, kuxche.

Tsigo lëë me pxaly lo me. Tsi lëë me kon Pedre, lëë me kwsobli.

41 Lëë xaa kwseñ ña me aan lëë me psoli xaa. Loxsye ngo lëë xaa kwtsyetsy meñ nii xniladzy xtiits Dios ni lëë xaa kwtsyetsy kchë kwnaa viud nii nche worñee lëë xaa ptsiñ parñee kan meñ nii lëë me pañ.

42 Lëëw koknan kchësy meñ nii no leñ kyedzy Jope, aan ndaly meñ bniladzy Dios.

43 Ndaly kpidz kwlës Pedre lidzy tu xaa nii xkuutsy kidy nii pcholë Simoñ nii no leñ kyedzy ko.

10

Lëë Pedre chi lidzy Cornelio

1 Leñ kyedzy Cesarea kwyo tu xaa nii pcholë Cornelio. Xñabey xaa lo tu kyoow soldad nii sëëd nëz Italia.

2 Buen xaa ni xtsyeb xaa Dios kchë meñ lidzy xaa. Nroob tumi xtee xaa par kuñ xaa meñ Israel yudar, ni tugak chutiitsni xaa Dios.

3 Lëë tu wtse, siik las tres, lëë tu xangly Dios byaklo lo
xaa aan nyë kon xaa nii lëë
angly ko kwsëëb laañee sob
xaa chëb:
—¡Cornelio!
4 Ptsyeb Cornelio buy lo an-
gly, per lëë xaa kwnabtiits,
chëb xaa:
—¿Pe nëël?
Tsigo lëë angly chëb:
—Lëë Dios biñ xtiitsoo
ni lëë xaa kon kchë nii no
kteedyoo par kuñoo yudar
meñ nii no lyaadzy.
5 Kon cho pxaal leñ kyedzy
Jope tsitsyetsy Simoñ, xaa nii
xñee gak meñ Pedre.
6 Lidzy stu Simoñ nii xku-
utsy kidy nii sob lidzy kexka
chu nistoo xkwës xaa.
7 Tsiñee lëë angly nii kwnee
lo Cornelio bi, lëë Cornelio
kwtsyetsy chop xaa nii xkyë
tsiiñ lo xaa ni lëë xaa kwt-
syetsy tu xsoldad xaa nii xni-
ladzy xtiits Dios.
8 Loxsye bitiits Cornelio
kchë nii ptsyool xaa, lëë xaa
pxaal xmos xaa Jope.
9 Lëë byaani lyu, tsel xwe
ngbidz lëë Pedre kwyëp kik
yu par kutiitsni xaa Dios. Lëë
gaa xaa nii pxaal Cornelio
mer ktsiñ Jope.
10 Kwlaañ Pedre aan kok-
ladzy xaa nyaw xaa, per men-
tre lëë siily noyaklo, lëë xaa
kwneexkaal
11 nii lëë kpaa byaly, aan
lëë tublë sinak ladx mant
ngol sëëd sëëb nxituusy ksa
tap skiñ ladx ko.
12 Lo ladx ko kë kchëlo ma
nii no lo kislyu, sinak ma nii
sob tap niy, ni mëël, ni kchë
ma nii sob xikw.
13 Tsigo lëë Pedre biñ tsiy tu
xaa nii chëb:
—Pedre, kuso, beety kchë
ma gue aan taw ma.
14 Per lëë Pedre kwëb chëb:
—Chilodyo, por wi ma nii
xtyaawdy kë lo ladx ke, aan lo
nii mbañaa karty kawaa ma
nii nonguialdy ktyaaw.
15 Lëë tsiy xaa go kwnee
stub chëb:
—Kñeedyoo nii chilody kaa-
woo nii xñee Dios nii schilo
ktyaaw.
16 Tson vuelt biñ xaa tsiy
xaa go, axte tsigolye lëë ladx
ko byëp kpaa stub.
17 Lëë Pedre no kyalnë
dyon xa kyeñ xaa kchë nii
kwnee Dios lo xaa lo mgaal
go, tsi lëë xaa nii pxaal
Cornelio ptsiñ chu puert
xñabtiits dyon pa nak lidzy
Simoñ.
18 Nguiedzy kwnabtiits xaa
dyon pe siko xkwës tu xaa nii
lë Simoñ nii xñee meñ Pedre.
19 Aan como lëë Pedre bii
no kyalnë nii dyon xa kyeñ
xaa kchë nii chëb Dios lo
xaa lo mgaal go, lëë Kyalbini
Ntson chëb lo xaa:
—Buy gaanoo, tson meñ
xyub lii.
20 Kuso, byety aan kunal
meñ gue. Jkañdy kikoo, por
naa pxal meñ gue.
21 Tsigo lëë Pedre byety aan
lëë xaa chëb lo xaa nii pxaal
Cornelio:
—Naa nak xaa nii xyub to.
¿Pe cos tsiiñ sëëd to?
22 Lëë xaa nii pxaal Corne-
lio kwëb chëb:
—Xmandad Cornelio syoop
noo. Tu xaa nii xñabey lo tu
kyoow soldad nak xaa. Buen
xaa, xtsyeb xaa Dios, ni kchë

meñ Israel xle lo xaa. Lëë
tu xangly Dios chëb nii no
kwetsy xaa lii par tsil lidzy
xaa tsiin jkëëtyag xaa kchë nii
këëboo.
23 Tsigo lëë Pedre pteedy
xaa nëz leñ yu, aan lëë xaa
ptseñ ksa xaa kyool go. Lëë
byaani lyu, lëë Pedre sinal
ksa bla xaa nii xniladzy xtiits
Dios nii no leñ kyedzy Jope.
24 Lëë byaani stu lyu lëë xaa
ptsiñ Cesarea. Lëë gaa Cor-
nelio tse nche mbës ksa meñ
lidzy ni xamigw xaa nii kwt-
syetsy xaa.
25 Tsi lëë Pedre ptsiñ chu
yu, lëë Cornelio pchoo kuk-
tsiilnëz xaa aan lëë Cornelio
psoxib lo xaa sinak nii nyak
xaa tu xaa non.
26 Per lëë Pedre bliso xaa
chëb:
—Kusoli, por sinakakaa
nakoo.
27 Aan mentre lëë xaa bii
sinee, lëë Pedre kwsëëb leñ
yu aan lëë xaa kon nii sin-
gootyee ndaly meñ tse nche
mbës.
28 Tsigo lëë Pedre chëb:
—Nan buen do gon nii
chilody ktsiil lsa tu meñ
Israel meñ sit o sëëb kaa xaa
leñ lidzy tu meñ sit. Per lëë
Dios bluuy lon lo tu mgaal nii
nody nii kpixladzyaa meñ sit.
29 Por ngo, siñee kwtsyetsy
to naa, lëën syely. Blyëëdyaa.
Ni tu pe chëptyaa. Lëë nina na
busy, chakladzyaa kaknanaa
penak kwtsyetsy to naa.
30 Tsigo lëë Cornelio kwëb
chëb:
—Natse chako tap kpidz,
misme wor re gak lëën so
leñ lidzyaa nu, cholaa lay nii
chak lo Dios wor wtse aan
lëëtyee gaa tse go tawdyaa
par kuuñ ksakaa Dios, tsiñee
lëë tu xaa nii nakw tu ladx nii
xpibëly byaklo lon.
31 Aan lëë xaa në lon: Cor-
nelio, lëë Dios gon biñ xlayoo
ni lëë xaa kon kchë nii no
kteedyoo par kuñoo yudar
meñ nii no lyaadzy.
32 Lëë nana busy kwnabey
nii kaktsyetsy Simoñ, xaa nii
xñee gak meñ Pedre. Lëë xaa
so leñ kyedzy Jope. Lidzy
stu Simoñ nii xkuutsy kidy
nii sob lidzy kexka chu nistoo
xkwës xaa.
33 Por ngo nii blyëëdyaa lëën
pxal xaa nii biid kyub lii, aan
buen nii sëëdoo. Lëë na chan
Dios nii lëë noo nche nu par
jkëëtyag noo kchë nii pxaal
Dioosoo sëëdneel loo noo.

Kchë nii kwnee Pedre lidzy Cornelio

34 Tsigo lëë Pedre bislo
kwnee chëb:
—Na si nagon, lëën xyeñ
nii nli lëdy wi Dios xsee chan
meñ,
35 sink kchë meñ nii xsal
xaa ni chuuñtsyey nii xñabey
xaa, kchë meñ go xyo styoo
xaa.
36 Lëë Dios kwnee lo meñ
Israel nii lëë Jesucrist kiidni
tiits nii kchoobladzy styoo
meñ. Lëë Jesucrist nak xaa
nii xñabey kchë lo meñ.
37 Nan do gon pe cos kok
tyub xtañ meñ Israel. Galilea
bislow, loxsye kwnee Juan nii
no nii chobnis meñ.
38 Ni nan gaa to xa kwle
Dios Jesús Nazaret ni xa
kwsëëb Kyalbini Ntson leñ
styoo xaa. Aan lëë Dios ptee
kyalwnabey lo xaa parñee

kuñ xaa kyalbuen ni kuuñ
kyak xaa kchë meñ nii no
ksaksi xaatox lo kyalkits.
Kchë ngo beeñtsyey xaa
porñee chop xaa Dios nak.
39 Lëë noo chutiits kchë nii
ptyon noo beeñtsyey Jesús leñ
kyedzy Jerusalén ni tyub xtañ
meñ Israel. Loxsye ngo lëë
meñ beety xaa, pkëë meñ xaa
lo crusy.
40 Per tse nii kwloxo tson
kpidz lëë Dios beeñ kpañ xaa,
aan lëë xaa byaklo loo noo.
41 Byaklody xaa kchë lo
meñ, sink xaktyee kchëë noo
siñee kwlel Dioos noo, ptyon
noo xaa par kutiits noo nii
nli pañ xaa. Ptyaaw noo ni
ptyow noo ksa noo xaa loxsye
pañ xaa.
42 Aan lëë xaa pxaal lëë noo
kñee noo lo meñ nii lëë Dios
pso xaa par kñabey xaa lo
meñ kuty ni lo meñ mbañ.
43 Ni kwneel gaa kchësy
profet cho nak Jesús, ni
kwneel gaa xaa nii kchësy
meñ nii kniladzy xtiits Jesús
kpily xtol.

Lëë Kyalbini Ntson xsyëëb leñ styoo meñ sit

44 Lëë Pedre bii nonee,
tsiñee lëë Kyalbini Ntson
kwsëëb leñ styoo kchësy meñ
nii nche jkëëtyag nii xñee xaa.
45 Aan lëë meñ Israel nii
xniladzy nii kwey ksa Pedre
psee kon nii wi leñ styoo meñ
sit blaa Dios kwsëëb Kyalbini
Ntson,
46 porñee biñ xaa nii lëë
kchë meñ go xñee xaatke
ntson Dios con stu clasy tiitsë.
47 Tsigo lëë Pedre chëb:
—¿Pe no gaa dyon cho jka
nis par chobnis kchë meñ re,
por misme Kyalbini Ntson nii
kwsëëb leñ styoo no kwsëëb
leñ styoo kchë meñ re?
48 Aan lëë xaa kwnabey kw-
chobnis meñ go con xtiitspey
Jesucrist. Loxsye ngo lëë
kchë meñ go kwnab nii kwës
Pedre bla kpidz.

11

Lëë Pedre chikni tiits lo meñ nii xniladzy nii no Jerusalén

1 Lëë apostle ni kchë meñ
nii xniladzy nii no tyub xtañ
meñ Israel biñ nii lëë bla meñ
sit bniladzy xtiits Dios.
2 Per tsiñee lëë Pedre ptsiñ
Jerusalén, lëë bla meñ Israel
kwneenë Pedre,
3 chëb xaa:
—¿Penak nii kusëëboo lidzy
meñ sit, ni tawnil kchë meñ
go?
4 Tsigo lëë Pedre bislo biti-
its xa kwey xaa lidzy Corne-
lio, lëë xaa chëb:
5 —Leñ kyedzy Jope son,
aan tsiñee lëën noyutiitsni
Dios, lëë tu mgaal kwtedy
lon, aan lëën kon tublë ladx
mant ngol nii sëëdsëëb kpaa
nxituusy ksa tap skiño aan
lëëw byab axte laañee son.
6 Tsiñee lëën big kex par
kuy nyëën dyon pe cos kë lo
ladx ko, lëën kon kchëlo ma
nii sob tap niy, kchëlo ma tox,
ni kchëlo mëël, ni kchëlo ma
nii sob xikw.
7 Aan lëën biñ tsiy tu xaa nii
në lon: “Pedre, kuso, beety
ma gue aan taw ma.”
8 Per lëën chëp: “Chilodyo,
por wi ma nii xtyaawdy

kë lo ladx ke, aan lo nii mbañaa karty kawaa ma nii nonguialdy ktyaaw.”

9 Tsigo lëë tsiy xaa nii sëëd kpaa në lon stub: “Kñeedyoo nii chilody kaawoo nii xñee Dios nii schilo ktyaaw.”

10 Tson vuelt biñaa tsiy xaa go. Loxsye ngo lëë ladx ko byëp kpaa stub.

11 Wor go kazh lëë tson xaa kwlañ lidzy xaa nii kwlësaa. Cesarea pchoo xaa biid kyub xaa naa.

12 Aan lëë Kyalbini Ntson në lon: “Kunal, jkañdy kikoo.” Wi ksa xoop xaa re kwsënal naa, ksa noo psyëëb leñ lidzy tu xaa

13 nii bitiits loo noo xa byaklo tu angly chilidzy xaa chëb: “Pxaal meñ leñ kyedzy Jope tsitsyetsy Simoñ, xaa nii xñee gak meñ Pedre.

14 Aan lëë Pedre kñë xa telaal ni xa telaa meñ liidzyoo lo tol.”

15 Tsiñee lëën bislo xñen, lëë Kyalbini Ntson nii klootyee kwsëëb leñ styoo no kwsëëbak leñ styoo meñ go.

16 Tsigo lëën psaladzy xtiits Jesús tsiñee chëb xaa: “Nli nii lëë Juan pchoobnis con nis sye, per lëë do chobnis con Kyalbini Ntson.”

17 Por ngo, deelñee wi lo meñ sit ko pteedy Dios xKyalbini Ntson, ¿cho nakaa parñee jkaan Dios? Por singo gak bneetsy xaa Kyalbini Ntson lo no.

18 Tsiñee lëë meñ nii xniladzy xtiits Dios nii no Jerusalén lox biñ ngo, kwneedre xaa, sink lëë xaa ptee skizh lo Dios chëb xaa:

—¡Wi meñ sit tsigo busy kteelaa Dios lo tol ni wi meñ sit jkaa kyalmbañ nii xnitylody!

Meñ Antioquía nii xniladzy xtiits Dios

19 Loxsye kuty Xteb, ndaly kyalnë nii kwtedy kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios, aan no meñ go pxooñ ptsiñ axte Fenicia, Chipre ni Antioquía. Nonstyee lo meñ Israel kwnee meñ go cho nak Jesús.

20 Per lëë bla xaa Chipre ni xaa Cirene nii xniladzy xtiits Dios ptsiñ leñ kyedzy Antioquía aan wi lo meñ sit kwnee xaa cho nak Jesús.

21 Lëë Dios kokni xaa, aan ndaly meñ go ptikche styoo lo Dios aan lëë meñ go bniladzy xtiits Dios.

22 Tsiñee lëëw biñ meñ nii xniladzy nii no Jerusalén, lëë xaa pxaal Bernabé kyedzy Antioquía.

23 Tsiñee lëë Bernabé ptsiñ, ble xaa kon xaa xkyalnsaak Dios aan lëë xaa kwnab nii ksaandy meñ go xtiits Dios.

24 Tu xaa buen nak Bernabé. Nyoo no Kyalbini Ntson leñ styoo xaa ni nyoo nii tyub styoo xaa xniladzy xaa xtiits Dios. Aan ndaly meñ go big lo Dios.

25 Loxsye ngo lëë Bernabé si Tarso sikyub Saulo. Aan tsi lëë xaa ptsil xaa, lëë xaa kuni xaa Antioquía.

26 Nder tu iz kwlës xaa lo meñ Antioquía nii xniladzy xtiits Dios aan ndaly meñ beeñ kseedy xaa. Lëë meñ Antioquía klootyee kwnee lo

meñ nii no xlad Jesús Cristiañ.
27 Leñ tse go lëë bla profet
pchoo Jerusalén kwey Antio-
quía.
28 Lëë tu profet nii pcholë
Agabo kusoli lady meñ nii
xniladzy xtiits Dios, aan por
Kyalbini Ntson lëë xaa kwnee
nii lëë kpiñ kiid tyub lo
kislyu, aan nli gaa lëë kpiñ go
biid iz nii kwnabey Claudio.
29 Tsigo lëë meñ Antioquía
nii xniladzy xtiits Dios kwnee
dyon xa kuñ xaa yudar meñ
nii xniladzy nii no Judea.
30 Aan lëë xaa ptop nii
pchilootyee lo xaa par kxaal
xaaw lo kchë xaa kol nii
xñabey lo meñ nii xniladzy
xtiits Dios nii no tyub Judea.
Lëë Saulo ni Bernabé kuni
kchë nii ptop meñ go.

12

Lëë Pedre no skiib

1 Leñ tse go lëë rey Herodes
bislo psaksi bla meñ nii xni-
ladzy xtiits Dios.
2 Lëë xaa pxaal soldad
kukyeety betsy Juan nii
pcholë Jacob con spad,
3 aan como kon xaa nii byo
kchë ngo styoo meñ Israel,
lëë xaa kwnabey pkaa wi Pe-
dre. Kchë ngo beeñtsyey xaa
leñ tse nii chak lni nii xtyaaw
kyaxtily nii xkyëdy levadur.
4 Loxsye pkaa Pedre, lëë
Herodes kwloo xaa skiib,
aan tap tiiy soldad kwënap
xaa, tap kaa soldad tu tiiy.
Nladzy Herodes kwii xaa
Pedre loxsye te paskw parñee
kñab meñ kyedzy kety Pedre.
5 Per nikxe nii tsiitsy kwyo
Pedre skiib, tugak kwnab
meñ nii nak ksa xaa nii kakni
Dios xaa.

Lëë Dios xkwii Pedre skiib

6 Kyool nii kxe kwii
Herodes Pedre par kñab meñ
kyedzy kety Pedre. Lëë Pedre
nixyesy leñ skiib nxituusy ña
xaa con chop lë caden. Nix
kaa tuga soldad kwi xaa, ni
lëë stubla gaa soldad nche
nap chu skiib,
7 tsiñee lëë tu xangly Dios
ptsiñ, aan lëë tu bini ngol kwë
leñ skiib. Lëë angly pteexug
kwi Pedre par kna Pedre, aan
lëë angly chëb:
—Sinusy kuxche.
Tsigo lëë caden nii nxituu
ña Pedre byak,
8 aan lëë angly chëb:
—Kokw xaboo ni pkëëniy
laboo.
Loxsye beeñtsyey Pedre nii
kwnabey angly, lëë angly
chëb:
—Pix xkaxkeemoo aan
tënal naa.
9 Lëë Pedre sinal xitsy an-
gly, nandy xaa dyon pe nli nii
chop xaa angly si ote nlidyo
yak. Soot xaa nii lo mgaal
chan xaa kchë ngo.
10 Per klo lo tub tiiy sol-
dad nii nche nap kwtedy xaa.
Loxsye ngo lëë xaa kwtedy
lo stub tiiy soldad nii nche
nap stub lugar. Aan tsiñee lëë
xaa ptsiñ chu puert kiib ngol
nii kë chu nëz, lëë puert ko
byaly xaly aan lëë xaa pchoo.
Loxsye kwsë xaa xisy wiñ, lëë
angly psaan xaa.
11 Axte tsigolye lëë Pedre
byaabini aan lëë xaa chëb:

—Na si nagon, chanaa nii nli lëë Dios pxaal xangly bi-idlii naa ña Herodes ni biid kteelaa naa lo kchë nii kok-ladzy meñ Israel nyuñ xaa naa.

12 Ngo nladzy Pedre lëë xaa si lidzy Mariy, xñaa Juan, xaa nii kwnee gak meñ Marcos. Ndaly meñ pkaal lsa siko par kutiitsni meñ Dios.

13 Tsiñee lëë xaa pseetsy chu puert nii kë nëz chu nëz, lëë tu kwnaa nii tugak xkyë tsiiñ nii pcholë Rode kukuy dyon chow.

14 Tsiñee lëë me byuumbey tsiy Pedre, pxaldy me chu puert, sink lo kyalwle go lëë me bikche sey me leñ yu stub, sikni me tiits nii lëë Pedre so chu puert.

15 Per lëë meñ nii ncheno leñ yu chëb lo me:

—¡Chak wetyoo!

Per tugak ndip xtiits me nii nli lëë xaaw. Lëë kchë meñ go chëb:

—Lëdy xaaw, buty xangly xaaw.

16 Lëë Pedre gaa tugak no kseetsy chu puert. Aan tsiñee lëë meñ pxaly chu puert, psee meñ kon meñ nii nli lëë xaaw.

17 Per lëë xaa kwloo señ con ña xaa parñee kwetse meñ, aan lëë xaa bitiits xa kulii Dios xaa skiib, ni lëë xaa chëb:

—Kol kutiits nrii lo Jacob ni lo kchë meñ nii xniladzy xti-its Dios.

Loxsye ngo lëë xaa pchoo, lëë xaa si stub lugar.

18 Tsiñee lëë lyu byaani, xyeñdy soldad dyon xa kuñ xaa, porñee nandy xaa pe kok Pedre.

19 Lëë Herodes kwnabey kok wyub Pedre, aan como ptsildy xaa xaa, lëë xaa kwt-syetsy xaa nii kwënap chu skiib aan lëë xaa kwnabey kuty xaa. Loxsye ngo lëë Herodes pchoo Judea, lëë xaa si Cesarea.

Xkyalkuty Herodes

20 Leñ tse go lëë Herodes xlëë lo meñ Tiro ni Sidón, per lëë chop kyedzy ko kwnee dyon xa tsinee xaa lo Herodes. Tsigo lëë xaa byub mod kwnee xaa lo Blasto, tu xaa nii tugak so kex lo rey Herodes. Lëë Blasto kwnee lo Herodes parñee klëëdre xaa lo chop kyedzy ko, porñee tañ nii xñabey Herodes xchoo nii xtyaaw xtañ meñ Tiro ni meñ Sidón.

21 Lëë Herodes kwle tu tse nii tsinee chop kyedzy ko lo xaa. Aan tsi lëë tse go kol, lëë Herodes kokw xab lni ni lëë xaa kwsob lo xyakxily xaa leñ yulyey aan lëë xaa bislo kwnee xaa lo meñ go.

22 Tsi lëë meñ go biñ tsiy xaa, lëë meñ go bislo kwchuptsyë xñee:

—¡Lëdre xaa lo kislyu ngue nonee, sink tu dioslew!

23 Wor go kazh lëë tu xangly Dios beeñ ksaknë Herodes aan lëë msyog beety xaa porñee beeñ ksakty xaa Dios.

24 Lëë meñ nii pkëëtyag ni bniladzy xtiits Dios ptyalyre.

25 Tsiñee lëë Bernabé ni Saulo byal xtsiiñ, lëë xaa bi Jerusalén, aan lëë xaa biy Juan, xaa nii xñee gak meñ Marcos.

13

Lëë Saulo ni Bernabé chislo lo tsiiñ nii pteedy Dios lo xaa

1 Kwyo profet ni maestre lady meñ Antioquía nii bniladzy xtiits Dios. Lëë lë xaa nrii: Bernabé, Simoñ (Yeesy kwnee meñ lo Simoñ), Lucio xaa Cirene, Manaén (xaa nii kwroob tusyke chop Herodes, xaa nii kwnabey Galilea) ni Saulo.

2 Lëë tu tse, lëë meñ ncheyutiitsni Dios ni tawdy meñ go par kuuñ ksak meñ go Dios. Lëë Kyalbini Ntson chëb:

—Kol kwixaa Bernabé ni Saulo par kuuñtsyey xaa tu tsiiñ nii ktedyaa.

3 Loxsye bitiitsni xaa Dios ni tawdy xaa par kuuñ ksak xaa Dios, lëë xaa pxob ña xaa kik Saulo ni Bernabé aan lëë xaa psonëz xaa.

Lëë Saulo ni Bernabé xtsiñ Chipre

4 Lëë Kyalbini Ntson pxaal Bernabé ni Saulo kyedzy nii lë Seleucia aan siko lëë xaa kwyo barkw par tsi xaa Chipre.

5 Tsiñee lëë xaa ptsiñ kyedzy nii lë Salamina nii nche Chipre, lëë xaa bislo xluuy xaa xtiits Dios leñ xiktoo meñ Israel. Wi Juan kunal kuñ xaa yudar.

6 Aan lëë xaa kwte tyub lo kislyu wiñ go ptsiñ xaa axte Pafos. Siko lëë xaa kuktsiil tu xaa Israel nii pcholë Barjesús nii nak bruj. Tu wnee xuuy nak xaa, xñee xaa nii xtiits Dios xñee xaa.

7 Lëë bruj ko kok xamigw xtisy Chipre nii pcholë Sergio Paulo. Tu xaa nyaani kok xtisy ko, lëë xaa kwnabey koktsyetsy Bernabé ni Saulo, parñee jkëëtyag xaa xtiits Dios.

8 Per lëë bruj Barjesús, xaa nii pcholë gak Elimas, kokladzy nsyonlë parñee nilasty xtisy xtiits Dios.

9 Tsigo lëë Saulo, xaa nii pcholë gak Pable, buy lo bruj ko, nyoo nii no Kyalbini Ntson leñ styoo Saulo,

10 aan lëë xaa chëb:

—¡Sinak xaatox nakoo! ¡Ngo nii xñee xuuyoo ni ngo nii xyody cos buen styool! ¿Penak nii tugak sonlël lo xnëz tubli Dios?

11 Lëë na lëë Dios ksaksi lii. Lëël kyaan ciegw aan ndaly kpidz kchilody kanoo lo xbini ngbidz.

Wor go kazh lëë bruj ko byaan ciegw, aan lëë xaa byub dyon cho señ ña xaa porñee chandy xaa.

12 Tsiñee lëë xtisy kon kchë ngo, lëë xaa bniladzy xtiits Dios, aan psee xaa biñ xaa xtiits Dios.

Lëë Pable ni Bernabé xtsiñ kyedzy Antioquía nii ngab Pisidia

13 Lëë Pable byo barkw chu nis Pafos ksa xcombañer par tsi xaa Perge, tu kyedzy nii nche nëz tañ nii lë Panfilia. Per lëë Juan pchoxso lo xaa, aan lëë Juan sey Jerusalén.

14 Loxsye kwte xaa Perge, lëë xaa ptsiñ Antioquía, tu kyedzy nii nche nëz tañ nii lë Pisidia. Lëë tsi lëë tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiiñ kol,

lëë xaa kwsëëb ktoo aan lëë
xaa kwsob.
15 Loxsye pkab libre ley ni
libre nii pkëë profet, lëë xaa
nii xñabey leñ ktoo chëb lo
xaa:
—Beetsy, deelñee chak-
ladzy to kñee do choplan
xtiits to lo meñ, schilo kñee
dow nina.
16 Tsigo lëë Pable kuso, aan
lëë xaa kwloo señ con ña xaa
parñee kwetse meñ, chëb xaa:
—Kol kono, meñ Israel, ni
kchësy to siñee xtsyeb to Dios:
17 Lëë xDios meñ Israel
kwle pxusykoltoo no ni lëë
Dios beeñ ktyaly xaa axte kok
xaa tu kyedzy ngol worñee bii
ncheno xaa Egipto. Siko kok
xaa meñ sit. Loxsye ngo por
xkyalwnabey Dios lëë xaa
pchoo tañ go.
18 Choow iz pxekw Dios lo
pxusykoltoo no tañ pidzy nii
kwtedy xaa,
19 ni lëë xaa bnitylo kadzy
kyedzy ngol nii nche nëz tañ
nii lë Canaán par ktee xaa xi-
lyu meñ go lo pxusykoltoo no.
20 Tap kyoow grol iz
kwë pxusykoltoo no singo.
Loxsye ngo lëë Dios pso juesy
kwnabey lo pxusykoltoo
no. Lëë profet Samuel kok
lultime juesy.
21 ’Loxsye ngo lëë
pxusykoltoo no kwnab tu
rey lo profet Samuel, aan lëë
Dios pso Saúl xiñ Cis nii sëëd
lo xtiiy Benjamín kok rey.
Choow iz kwnabey Saúl lo
pxusykoltoo no.
22 Lëë Dios kwlii Saúl, aan
lëë xaa pso David kok David
rey, chëb xaa: “Lëë David xiñ
Isaí nak tu xaa nii xyo sty-
oon ni suuñtsyey xaa kchë nii
chakladzyaa.”
23 Lo xtiiy David sëëd
Jesús, xaa nii pxaal Dios biid
kteelaa meñ Israel, sinak nii
psaanle Dios tiits.
24 Klo Juan biid lo xaa. Lëë
Juan bluuy xtiits Dios kchë lo
meñ Israel, xñee Juan nii no
nii ktikche meñ styoo lo Dios
ni chobnis meñ.
25 Aan tsiñee lëë xtse Juan
mer ksa, lëë Juan chëb: “Lëdy
naa nak xaa nii nladzy to
nii nakaa. Per skere sëëd tu
xaa nii mastre non lon, por
naa ni parñee kliityaa lab xaa
xkiiñdyaa.”
26 ’Kol kono gaanoo, beetsy,
kchësy to siñee sëëd to lo xtiiy
Abraham ni kchësy to siñee
xtsyeb to Dios. Lëë Dios pxaal
tiits re lo no parñee kñë xaa
xa telaa no.
27 Koknandy meñ nii no
Jerusalén ni koknandy xaa
xñabey cho kok Jesús. Ni
byeñdy xaa kchë kitsy nii
pkëë profet nii xkab leñ ktoo
ksatyee tse nii xiladzy meñ
lo tsiiñ. Por ngo lëë xaa beeñ
cumplir nii pkëë profet tsi lëë
xaa beety Jesús.
28 Aan nikxe gaa ni tu pe
beeñtsyeydy Jesús par kety
xaa, lëë meñ kwnab lo Pilat
kuty xaa.
29 Tsiñee lëë Jesús lox kwt-
edy kchë nii kë leñ xkitsy
Dios nii no tedy xaa, lëë meñ
blity xaa lo crusy aan lëë meñ
pkeetsy xaa.
30 Per lëë Dios beeñ kpañ
xaa.
31 Aan ndaly kpidz byaklo

Jesús lo kchë meñ nii kwënsë
ksa xaa tyub Galilea ni
Jerusalén, aan lëë kchë meñ
go chutiitso lo meñ nina.
32 'Por ngo nii lëë noo xñee
tiits ntson nii psaan Dios lo
pxusykoltoo no lo do.
33 Lëë noo syoopnii xtiits
Dios lo do. Kchë nii byaan
Dios tiits ksa pxusykoltoo no,
lëëw beeñ xaa cumplir lo no
nii nak no xiñ pxusykoltoo
no. Lëë xaa beeñ kpañ Jesús
sinak nii kë leñ salmo dos nii
xñee sinrii: "Lii nak xiñaa.
Naa bnetsy kyalmbañ lool
natse."
34 Kwneel Dios nii lëë xaa
kuuñ kpañ Jesús parñee
kpikchedre kety Jesús. Leñ
kitsy nii kë xtiits xaa chëb
xaa sinrii: "Lëën kne kchë
kyalnsaak nii chëpaa lo David
lool."
35 Por ngo leñ kitsyak nii
kë salmos xñee: "Klaadyoo
kyodz xcuerp xaa nii xsoob
xtiitsoo."
36 Ni nan gaa to xa
beeñtsyey David kchë nii
kwnabey Dios xtiemp xaa.
Loxsye ngo lëë xaa kuty sinak
nii kuty kchë pxusykoltoo
xaa aan lëë xcuerp xaa
byodz.
37 Per byosty xcuerp Jesús,
xaa nii beeñ kpañ Dios.
38-39 Por ngo, beetsy, lëë
noo syoopnee lo do nii lëë
Jesús nak xaa nii xteelaa
meñ lo tol. Por kchë tol nii
pchilody xley Moisés ntsily,
lëë Jesús xtsilyo, deelñee
kniladzy to xtiits xaa.
40 Kol kap cuent, toontlaa
ktsyool do nii pkëë profet leñ
xkitsy Dios tsiñee chëb xaa:
41 Kol kono gaanoo kchësy
to siñee xidzyni do xti-
its Dios, kol ktsyeb aan
kol kety,
porque naa nii nakaa Dios,
lëën kuuñtsyey tu cos
nii iip knilasty to,
nikxe cho kutiitso lo
do.
42 Tsiñee lëë Pable ni
Bernabé pchoo ktoo, lëë meñ
chëb nii kpikche xaa stub par
kñeere xaa kchë ngo stu tse
nii xiladzy meñ lo tsiiñ.
43 Ndaly meñ Israel ni
ndaly meñ sit nii kwsëëb xlad
meñ Israel kunal Pable ni
Bernabé tsi lëë ktoo kwlox.
Aan lëë Pable ni Bernabé
kwnab nii ksaandy kchë meñ
go xtiitsli Dios.
44 Lëë ptsiilo xmal, tse nii
xiladzy meñ Israel lo tsiiñ,
ndaly meñ kyedzy ptyop par
jkëëtyag meñ xtiits Dios.
45 Per tsiñee lëë meñ Israel
kon nii singootyee ndaly meñ
ptyop, lëë xaa blëë aan lëë
xaa kwlootsyetsy Pable.
46 Per ptsyebty Pable ni
Bernabé. Lëë xaa kwnee,
chëb xaa:
—No nii klo lo do kluuy noo
xtiits Dios nii nak to meñ Is-
rael, per como xsaldy tow, ni
soot to nii chigaldy jkaa do
tu kyalmbañ nii nitylody, lëë
noo kyoneew lo meñ sit.
47 Por singo kwnabey Dios
lëë noo, në xaa:
Lëën pso lii sinak tu bini,
parñee ksaaniil kchë lo
meñ nii nche lo kislyu,
ni lëën pso lii parñee tsineel
xa telaa meñ nii nche
tyub lo kislyu lo tol.
48 Tsiñee lëë meñ sit biñ
ngo, ble xaa, xñee xaa xaatke

ntson Dios, aan lëë xaa nii
nonguial le jkaa kyalmbañ
nii nitylody bniladzy xtiits
Dios.
49 Por ngo ndaly meñ
pkëëtyag xtiits Dios tyub tañ
go.
50 Per lëë meñ Israel
kwlootiits bla kwnaa rikw
nii tugak chi ktoo ni bla xaa
non nii no kyedzy ko parñee
ktilyni xaa Pable ni Bernabé
tsiin kchoo xaa tañ go.
51 Tsigo lëë Pable ni Bern-
abé kwtsib yuti nii xña niy
xaa parñee kyeñ meñ nii no
xtol meñ, aan loxsye ngo lëë
xaa si stu kyedzy nii lë Iconio.
52 Per pe pseedy kchë meñ
nii bniladzy xtiits Dios. Tu-
gak ble meñ go ni nyoo gaa nii
no Kyalbini Ntson leñ styoo
kchë meñ go.

14

Lëë Pable ni Bernabé xtsiñ leñ kyedzy Iconio

1 Tsiñee lëë Pable ni Bern-
abé ptsiñ leñ kyedzy Iconio
lëë xaa kwsëëb leñ xiktoo
meñ Israel chop xaa, aan lëë
xaa bislo kwnee xaa xtiits
Dios, aan ndaly meñ Israel ni
meñ sit bniladzy xtiits Dios.
2 Per lëë meñ Israel nii kok-
lasty niladzy xtiits Dios pki-
ily meñ sit parñee ktilyni xaa
kchë meñ nii bniladzy.
3 Por ngo mastre xtse kwlës
apostle leñ kyedzy ko. Nder
confians bluuy xaa xtiits
Dios, ni lëë Dios kaa bluuy lo
meñ nii nli xtiits Dios xñee
xaa, porñee ptee Dios tiits
beeñtsyey xaa kyalntson.
4 Per lëë meñ kyedzy ko kok
chop tiiy. Grol meñ pchoo
xfavor meñ Israel, lëë stu grol
meñ pchoo xfavor apostle.
5 Tsigo lëë meñ Israel ni
meñ sit bitiits ksa xaa xñabey
parñee ksaksi xaa ni kuty xaa
apostle lo kyo.
6 Per tsiñee lëë Pable ni
Bernabé byeño, lëë xaa px-
ooñ, lëë xaa si nëz Listra ni
Derbe. Chop kyedzy ko ngab
Licaonia.
7 Wi tañ go bluuy xaa xtiits
Dios nii xñee cho nak Jesús.

Lëë meñ xtee kyo Pable leñ kyedzy Listra

8 Leñ kyedzy Listra kwyo
tu xaa nii chilody së. Destye
nii koly xaa ndaandy niy xaa,
aan lo nii mbañ xaa karty së
xaa.
9 Lëë xaa sob jkëëtyag nii
xñee Pable aan tsi lëë Pable
buy lo xaa byeñ Pable nii
xniladzy xaa nii schilo kuuñ
kyak Dios xaa.
10 Tsigo nguiedzy kwnee
Pable, chëb Pable lo xaa:
—Kuso, beeñ tubli niyoo.
Aan lëë xaa nii xsyëdy ko
kwyasklaa, lëë xaa kwsoli
aan lëë xaa bislo kwsë xaa.
11 Tsiñee lëë meñ kon nii
beeñtsyey Pable, lëë meñ
bislo chuptsyë xñee con tiitsë
Licaonia:
—¡Lëë dios byety kpaa sëëd
kan lëë no! ¡Nyaa xaa si nyaa
meñ!
12 Xñee meñ nii lëë Bernabé
nak dios nii lë Zeus aan lëë
Pable kwnee meñ dios Her-
mes, porñee lëë Pable nak xaa
nii xñee.
13 Ni lëë pxosy nii xkyënap
xiktoo dios Zeus nii sob chu
kyedzy biidni yosy ni tukyoo
chu puert ktoo par kokon xaa

ma lo Pable ni lo Bernabé
kchë xaa meñ.
14 Per tsiñee lëë Bern-
abé ni Pable byeñ kchë
nii noyuuñtsyey meñ, lëë
xaa pchos xab xaa parñee
kyeñ meñ nii xyody nii
noyuuñtsyey meñ styoo xaa,
aan lëë xaa kwsëëb lady meñ
xñee xaa:
15 —¡Kol kono! ¿Penak
nii chuuñtsyey do singue?
Sinakak to nak noo, lëdy
dioos noo. Lëë noo syoop
kluuy xtiits Dios nii xñee cho
nak Jesús lo do. Kol ksaan
kchë ximdyo do par kniladzy
to Dios mbañ nii psaa kpaa ni
kislyu ni nistoo ni kchësy cos
nii no lo kislyu.
16 Kwyo tu tiemp nii lëë
Dios blaa beeñtsyey meñ nii
kwlaañtyee styoo meñ.
17 Per psaandy xaa meñ,
sink tugak kokni xaa meñ,
aan por kchë xkyalnsaak xaa
lëë xaa bluuy nii buen xaa.
Por lëë xaa xaal kyo parñee
kak xkwaa do ni lëë xaa xnee
nii kaw do parñee kle do.
18 Aan nikxe chëb xaa kchë
ngo, neñ beeñ xaa gan nii
beejty meñ yosy par kokon
meñ ma lo xaa.
19 Lëëtyee gaa leñ tse go
lëë bla xaa Israel nii no
Antioquía ni Iconio ptsiñ,
aan lëë xaa pkiily meñ Listra
par kteekyo xaa Pable. Lëë
xaa pteekyo Pable ni lëë xaa
kwtopxax Pable, kukchon
xaa Pable tublad chu kyedzy,
nladzy xaa nii kuty Pable.
20 Per tsiñee lëë meñ nii xni-
ladzy xtiits Dios ptyop kyako
Pable, lëë xaa kuxche aan lëë
xaa byo leñ kyedzy stub. Lëë
byaani lyu, lëë xaa si kyedzy
nii lë Derbe chop xaa Bern-
abé.
21 Lëë xaa bluuy xtiits
Dios nii xñee cho nak Jesús
lo meñ Derbe, aan ndaly
meñ kyedzy ko bniladzy.
Loxsye ngo lëë xaa bikche
sey xaa nëz Listra ni Iconio
ni Antioquía stub.
22 Kchë kyedzy nii ptedy
xaa pchoobladzy xaa styoo
kchë meñ nii xniladzy xtiits
Dios, xñee xaa nii no nii tugak
kniladzy meñ, ni xñee xaa
nii parñee syëëb no laañee
xñabey Dios no nii tyeedy no
ndaly lo kyalnë.
23 Ksa kyedzy nii ptedy xaa
pso xaa xaa kol nii kñabey lo
meñ nii xniladzy xtiits Dios.
Aan loxsye bitiitsni xaa Dios
ni tawdy xaa par kuuñ ksak
xaa Dios, lëë xaa kwnab nii
kakni Dios ksa xaa kol nii pso
xaa.

Lëë Pable ni Bernabé xtsiñ Antioquía stub

24 Kwte xaa nëz Pisidia par
ktsiñ xaa xtañ meñ Panfilia.
25 Loxsye bluuy xaa xtiits
Dios nii xñee cho nak Jesús
leñ kyedzy Perge, lëë xaa pt-
siñ Atalia.
26 Siko lëë xaa byo barkw,
lëë xaa sey kyedzy Antioquía,
sikni xaa tiits lo meñ nii xni-
ladzy nii lëë xaa byal tsiiñ nii
pxaal Dios xaa.
27 Tsiñee lëë xaa ptsiñ An-
tioquía, lëë xaa ptop kchë
meñ nii xniladzy xtiits Dios
aan lëë xaa bitiits kchë cos
nii beeñtsyey Dios, ni lëë xaa
bitiits xa ptee Dios tiits nii wi

meñ sit kniladzy xtiits Dios
nii xñee cho nak Jesús.
28 Xtse kwlës Pable ni Bernabé lo meñ nii xniladzy xtiits
Dios nii no leñ kyedzy ko.

15

Lëë Pable ni Bernabé chi Jerusalén

1 Lëëtyee gaa leñ tse go, lëë
bla xaa Judea ptsiñ Antioquía, aan lëë xaa bislo xñee
xaa lo meñ nii xniladzyle xtiits Dios: Chilody telaa do
deelñee tsobeydy to sinak nii
xñabey xley Moisés.
2 Por ngo lëë Pable ni
Bernabé ptilytiitsni xaa go.
Nroob kok xtily xaa, lëë byalo
lëë meñ nii xniladzy xtiits
Dios pxaal Pable ni Bernabé
ni stubla xaa nii xniladzy
Jerusalén par tsinabtiits xaa
lo apostle ni lo kchë xaa kol
dyon xa kak tily go.
3 Lëë meñ Antioquía nii
xniladzy xtiits Dios kwloonëz
xaa, aan tsi lëë xaa kwtedy
xtañ meñ Fenicia ni Samaria,
lëë xaa bitiits nii wi meñ
sit bniladzy xtiits Dios. Aan
kchësy meñ nii biñ ngo ble.
4 Tsiñee lëë Pable ni Bernabé ptsiñ Jerusalén, lëë meñ
nii xniladzy xtiits Dios, ni
apostle, ni kchësy xaa kol
kuktsiil nëz xaa, aan lëë xaa
bitiits kchë nii beeñtsyey Dios.
5 Per lëë bla xaa fariseo nii
xniladzy xtiits Dios chëb:

—No nii tsobey kchë meñ
sit nii xniladzy xtiits Dios, ni
no nii kuuñtsyey meñ sit kchë
nii xñabey xley Moisés.

6 Tsigo lëë apostle ni lëë xaa
kol ptyop par kutiits xaa dyon
xa kak tily go.
7 Loxsye kok xtse nche ktilytiits xaa, lëë Pedre kuso
chëb:

—Beetsy, nan do gon nii penaadle lëë Dios kwle naa lady
to par kluyaa xtiits xaa nii
xñee cho nak Jesús lo meñ sit
parñee wi kchë meñ go kniladzy.
8 Lëë Dios nii nan kchë
nii xsya styoo no, bluuy nii
wi meñ sit schilo telaa lo
xtol. Lëë xaa pteedy xKyalbini Ntson xaa lo meñ sit
sinak nii bneetsyak xaa Kyalbini Ntson lo no.
9 Lëdy wi Dios xkwe meñ.
Tugak nak no lo Dios, ni wi
gaa xtol kchë meñ sit ptsily
xaa porñee bniladzy meñ sit
xtiits xaa.
10 Lëë na, lëë do noyuuñ
klëë Dios, porñee chakladzy
to jkoy do meñ sit tu yow ni
nii pxusykoltoo no ni lëë no
chilody kooy.
11 Buendy gon no kik to,
por nan buen do nii por
xkyalnsaak Jesús xtyelaa no
lo tol. Singo gak kaa xtyelaa
kchë meñ sit nii xniladzy.
12 Tsigo tsesy kwche xaa go,
mentre lëë Pable ni Bernabé
bitiits kchë kyalntson nii blaa
Dios beeñtsyey xaa lady meñ
sit laañee kwey xaa.
13 Tsiñee lëë Pable ni
Bernabé lox kwnee, lëë Jacob
chëb:

—Beetsy, kol kon choplan
xtitsaa gaanoo.
14 Lëë Pedre gon bitiits lo
no nii wi meñ sit xkëstyoo

Dios. Por ngo, wi meñ sit kwle xaa.
15 Ni leñ xkitsy kaa Dios pkëë profet sinrii:
16 Sitsiñ tse nii lëën ktop kchë meñ Israel nii ngab lo xtiiy David stub,
ni sitsiñ tse nii lëën kwek meñ go laañee kwche meñ go klo,
17 parñee kchësy meñ ktikche styoo lon,
ni parñee kchësy meñ sit nii kwlen kpig lon.
18 Lëë Dios kwnee kchë tiits re,
destye tiemp pxaal xaa xtiits xaa.
19 'Sootaa gon nii nonguialdy jkaal no meñ sit nii xniladzy xtiits Dios.
20 Lëëw comñee kxaal no tublë kitsy lo meñ sit parñee kawtre meñ sit kchë cos nii chokon lo mdyo, ni tsonidy meñ sit stu meñ deel no tsiil meñ sit, ni kawdy meñ sit ma nii xiyañ, ni kawdy meñ sit cheñ.
21 Ni ksatyee gaa tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiiñ xkab xley Moisés leñ kchë ktoo destye tyub tiemp.
22 Tsigo lëë apostle, ni lëë xaa kol ni lëë kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios byaan tiits nii lëë xaa kwe bla xaa nii no lady xaa tsinal Pable ni Bernabé Antioquía. Lëë xaa pso Judas, xaa nii pcholë gak Barsabás, ni lëë xaa pso Silas. Xaa non nak chop xaa go lady meñ nii xniladzy xtiits Dios.
23 Loxsye ngo lëë xaa pkëë tublë kitsy nii koy xaa nii tsi. Sinrii xñee leñ kitsy ko:
"Lëë noo nak apostle. Lëë noo xkëëptyux lëë do nii nak to meñ sit ksa noo xaa kol. Kchë do siñee ncheno do Antioquía, ni Siria ni Cilicia xkëëptyuux noo lëë do.
24 Ptsyon noo nii lëë bla xaa nii pchoo nu biid kteenë lëë do ni biid jkan kik to. Lëdy lëë noo pxaal xaa.
25 Por ngo lëë noo byaantiits kchëë noo, aan lëë noo pso bla xaa nii kiid tedy lo do ksa xaa betsy no Bernabé ni Pable.
26 Ndalyle vuelt notelaa Bernabé ni Pable kety xaa porñee xsoob xaa xtiits Jesucrist.
27 Lëë noo xaal Judas ni Silas tsiin yuub xaa kñë lo do xa nak kchë cos nii kë leñ kitsy nii xaal noo lo do.
28 Porque buen kwxaak Kyalbini Ntson ni buen kwxaak noo, nii ktsiibtre noo pe stu cos lady to, xaktyee nii precisy sye
29 nii kawdy to xpëël kchë ma nii chokon lo mdyo, ni kawdy to cheñ, ni kawdy to xpëël ma nii xiyañ, ni tsonidy to stu meñ deelñee no tsiil do. Deelñee kuuñtsyeydy to kchë cos re, buen tsi do. Kakni Dios to dyon."
30 Loxsye kwloonëz apostle xaa, lëë xaa sinal Bernabé ni Saulo Antioquía. Tsiñee ptsiñ xaa, lëë xaa ptop kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios aan lëë xaa ptee kitsy nii sinoy xaa.
31 Aan tsiñee lëë kitsy ko lox pkab lo meñ nii xniladzy xtiits Dios, kchë meñ go ble porñee pchoobladzy tiits ko

styoo meñ.
32 Aan como wi Judas ni
Silas xñee tiits nii xaal Dios,
lëë xaa pchoobladzy kchë
styoo meñ nii xniladzy xtiits
Dios.
33-34 Lëë kwloxo bla kpidz
ngui psonëz meñ nii xniladzy
xtiits Dios xaa parñee kyey
xaa lo meñ nii pxaal xaa.
35 Per lëë Pable ni Bernabé
byaan Antioquía aan lëë xaa
bluuy xtiits Dios nii xñee cho
nak Jesús ksa xaa stubla meñ
nii xniladzy.

Lëë Pable ni Bernabé xlë

36 Lëë kok xtsew, lëë Pable
chëb lo Bernabé:
—Kol tsoo kchë kyedzy
laañee bluuy no xtiits Dios
parñee tyon no dyon xa no
kchë meñ nii bniladzy.
37 Lëë Bernabé kokladzy nii
wi Juan, xaa nii xñee gak meñ
Marcos nyinal.
38 Per kwnëdy Pable porñee
nche gak Pable ni Bernabé
leñ kyedzy Panfilia, lëë xaa
bikche, kunaldy xaa axte
nyal tsiiñ.
39 Lëë xaa ptilytiits chop
xaa, lëë byalo lëë xaa blë lsa.
Lëë Bernabé kwyo tu barkw
nii si nëz Chipre chop Marcos.
40 Lëë Pable gaa kwle Silas.
Loxsye kwnab meñ nii xni-
ladzy xtiits Dios por lëë xaa lo
Dios, lëë xaa pchoo,
41 aan lëë xaa kwtedy
nëz Siria ni nëz Cilicia
xchoobladzy xaa styoo kchë
meñ nii xniladzy.

16

Lëë Timoteo ni Silas chinal Pable

1 Lëë Pable ni Silas ptsiñ
kyedzy nii lë Derbe. Loxsye
ngo lëë xaa ptsiñ stu kyedzy
nii lë Listra. Siko lëë xaa kuk-
tsiil tu xaa nii xniladzy xtiits
Dios nii lë Timoteo. Xiñ tu
kwnaa Israel nii xniladzy nak
xaa, per xaa griego nak pxosy
xaa.
2 Kchësy meñ nii xniladzy
xtiits Dios nii no nëz Listra ni
Iconio kwnee nii buen Timo-
teo.
3 Por ngo lëë Pable kok-
ladzy nii wi Timoteo tsinal,
aan parñee kody xaa falt lo
kchë meñ Israel nii no tañ
go, lëë xaa kwlobey Timoteo.
Por kchë meñ go nan nii xaa
griego nak pxosy Timoteo.
4 Aan kchë kyedzy nii kwt-
edy xaa, lëë xaa kwnee kchë
nii xñabey apostle ni xaa kol
nii ncheno Jerusalén nii no
kuuñtsyey meñ nii xniladzy.
5 Singo mod ni tu meñ nii
xniladzy pchosody styoo,
sink tse con tse lëë meñ nii
xniladzy ptyalyre.

Lëë Pable chan tu xaa Macedonia lo mgaal

6 Blaady Kyalbini Ntson
nyee xaa xtiits Dios xtañ
meñ Asia. Por ngo lëë xaa
kwte nëz xtañ meñ Frigia ni
Galacia,
7 aan lëë xaa ptsiñ axte
laañee chislo xtañ meñ Misia.
Siko lëë xaa kokladzy nyi xaa
nëz Bitinia, per blaady xKyal-
bini Jesús.
8 Por ngo lëë xaa koñee
kwtedy Misia, lëë xaa ptsiñ
Troas.
9 Siko lëë Pable kon tu xaa
Macedonia lo mgaal nii soli

xñee: “Beeñ favor kwte Macedonia par kuñoo lëë noo yudar.”

10 Siikñee lëë Pable lox kon xaa go lo mgaal, lëë noo pxixkwaa par kyo noo Macedonia, porñee byeeñ noo nii lëë Dios xkwetsy lëë noo parñee kluuy noo xtiits xaa nii xñee cho nak Jesús siko.

Lëë Pable ni Silas xtsiñ Filipos

11 Lëë noo ptsyo barkw Troas, aan lëë noo syo tubli lo kislyu wiñ nii lë Samotracia. Lëë byaani lyu lëë noo ptsiñ kyedzy nii lë Neápolis.

12 Siko pchoo noo, lëë noo syo Filipos. Lëë meñ Roma xñabey kyedzy ko. Tu kyedzy non nii ngab Macedonia nak Filipos. Ndaly kpidz blyëës noo kyedzy ko.

13 Lëë tsi lëë tse nii xiladzy meñ Israel lo tsiiñ kol, lëë noo pchoo leñ kyedzy, lëë noo syo tu chu kiigwpee laañee chikutiitsni meñ Israel Dios. Lëë noo psyoob siko, aan lëë noo bitiitsni kchë kwnaa nii ptyop.

14 Lidia lë tu kwnaa nii pkëëtyag nii kwnee Pable. Tiatira lë xkyedzy me aan nonsyke ladx non xto me. Lëë Dios beeñ nii bniladzy me nii kwnee Pable porñee xtsyeb me Dios.

15 Lëë me kwchobnis kchë meñ lidzy me. Loxsye ngo lëë me në loo noo:

—Nan do gon nii xniladzyaa Dios, na kol të kwës to lidzyaa.

Aan lëë me beeñ gan, blyëës no lidzy me.

16 Lëë tu vuelt, lëë noo syo laañee chutiitsni meñ Israel Dios, tsi lëë noo ptsiil tu kwnaa nii no tu kyalbini mal nii chuñ kyalnsiñ leñ styoo. Nroob tumi xtsiñaa me par xpixwan me porñee chuñ me kyalnsiñ.

17 Lëë me pchoonal lëë noo, chuptsyë me xñee me:

—Xtsiiñ Dios nii sob kpaa chuuñtsyey meñ gue, ni lëë meñ gue xluuy xa telaa do lo tol.

18 Ndaly kpidz kwë me singo, axte nii lëë me lox beeñ kyeedy Pable. Tsigo lëë xaa bikche aan lëë xaa chëb lo kyalbini mal nii no leñ styoo me:

—Con xtiitspey Jesucrist xñen lool nii kchool leñ styoo kwnaa gue.

Aan wor go kazh lëë kyalbini mal go pchoo.

19 Per tsiñee lëë xpixwan kwnaa go byeñ nii chilodre ktsiñaa me tumi par lëë xaa, lëë xaa kwnaasy Pable ni Silas aan lëë xaa kukso xaa lo xaa xñabey chu yulyey.

20 Lëë xaa ptsiñni Pable ni Silas lo xtisy aan lëë xaa chëb:

—Lëë xaa Israel re noyuuñ chop kik meñ xkyedzy no,

21 ni lëë xaa re no kluuy cos nii nonguialdy kuuñtsyeey no, porñee nak no xaa Roma.

22 Tsigo lëë meñ blëë. Por ngo lëë xtisy kwnabey pchoo xab Pable ni xab Silas aan lëë soldad ptee xcheñ xaa.

23 Loxsye ptee xaa xcheñ xaa, lëë xaa kwloo xaa skiib, aan lëë xaa chëb lo xaa nii xkyënap skiib nii buen buen kyënap xaa Pable ni Silas.

24 Tsiñee lëë xaa nii xkyënap
skiib biñ ngo, lëë xaa kulo
xaa axte xan skiib ni lëë xaa
pxituu niy xaa lady chop lë
yag.
25 Per lëë koko wrol kyool,
lëë Pable ni Silas noyutiitsni
Dios, ni lëë xaa noyool lo
Dios, ni lëë stubla gaa xaa nii
no skiib nojkëëtyag,
26 tsiñee kolpsye lëë tu xu
bni aan lëëw beeñ kxisy kchë
xcimient skiib. Aan wor
go kazh lëë kchë puert skiib
byaly, ni lëë caden nii nxituu
kchë meñ nii no skiib byak.
27 Tsi lëë xaa nii xkyënap
skiib bna, kon xaa nii lëë kchë
puert sinyaly. Lëë xaa kwlii
xispad xaa par kuty xaly xaa
xaa, porñee nladzy xaa nii
kchë meñ nii no skiib pxooñ.
28 Per lëë Pable kwchupt-
syë chëb:
—Ksaksidyoo lii, por kchësy
noo ncheno nu.
29 Tsigo lëë xaa nii xkyënap
skiib kwnab bini, aan lëë xaa
kwsëëb wxooñ leñ skiib. Xisy
xaa, lëë xaa psoxib lo Pable ni
lo Silas.
30 Loxsye kwlii xaa Pable ni
Silas skiib, lëë xaa kwnabti-
its, chëb xaa:
—Kol në dyon pe cos
kuuñtsyeyaa parñee telaan lo
tol.
31 Lëë Pable ni Silas kwëb
chëb:
—Bniladzy xtiits Jesucrist
tyub styool aan lëël telaa lo
tol kchëël meñ liidzyoo.
32 Lëë Pable ni Silas bluuy
xtiits Dios nii xñee cho nak
Jesús lo xaa ni lo kchë meñ nii
ncheno lidzy xaa.
33 Aan wor kyool go, lëë
xaa nii xkyënap skiib kwtiib
lady Pable ni lady Silas laañee
bnek ni lëë xaa kwchobnis
kchë meñ lidzy xaa.
34 Loxsye ngo lëë xaa kuni
Pable ni Silas lidzy xaa, aan
lëë xaa ptee nii taw xaa, ni
lëë xaa ble porñee kchë meñ
lidzy xaa bniladzy xtiits Dios.
35 Lëë byaani lyu, lëë
xtisy pxaal soldad lo xaa nii
xkyënap skiib chëb: Blaa xaa
nii kwyo skiib neeg.
36 Tsigo lëë xaa nii xkyënap
skiib chëb lo Pable:
—Lëë xtisy pxaal tiits nii
klaan lëë do. Lëë na, schilo
kchoo do.
37 Per lëë Pable chëb lo sol-
dad:
—Ni byeñdy xixtisy to pe
cos nak xfaalt noo, per lëë
xaa kwtiñ lëë noo xña lo meñ
kyedzy ni lëë xaa kwloo lëë
noo skiib. Nandy xaa nii wi
noo ngab Roma. ¿Lëë nana
chakladzy xaa klaa tsilaan
xaa lëë noo? Yuub xaawo
kiidlii lëë noo.
38 Lëë soldad kuknitiits lo
xtisy, aan tsi lëë xtisy biñ nii
Roma ngab Pable ni Silas, lëë
xtisy ptsyeb.
39 Lëë xtisy kuknab perdón
lo Pable ni lo Silas, ni lëë xaa
kwlii xaa skiib chëb xaa:
—Kol kuñ favor, kol kchoo
kyedzy re.
40 Siikñee lëë Pable ni Silas
pchoo skiib, lëë xaa kwey
tubli lidzy Lidia, aan loxsye
pchoobladzy xaa styoo meñ
nii xniladzy xtiits Dios, lëë
xaa bi.

17

Lëë Pable ni Silas xtsiñ leñ kyedzy Tesalónica

1 Lo xiviaj Pable ni Silas, lëë xaa kwte nëz Anfípolis ni
Apolonia. Loxsye ngo lëë xaa ptsiñ leñ kyedzy Tesalónica
laañee sob tu xiktoo meñ Is-
rael.
2 Psaandy Pable xcostum-
bre, lëë xaa kwey xiktoo meñ
Israel, aan tson sabt nii xi-
ladzy meñ lo tsiiñ kukutiitsni
xaa meñ Israel kitsy nii kë
xtiits Dios.
3 Lëë xaa bluuy laañee xñee
nii no kety xaa nii pxaal Dios,
ni no nii kpañ xaa, ni chëb
Pable:
—Lëë Jesús nii xsetyaa lo do
nak xaa nii pxaal Dios.
4 Tsigo lëë bla meñ Israel
ni ndaly meñ griego ni kw-
naa non kok ksa Pable ni
Silas. Kchë meñ go bniladzy
nii kwnee Pable.
5 Per lëë meñ Israel nii bni-
lasty blëë aan lëë xaa ptop
bla xaa yox niiënsë pal nëz
parñee kuuñ jkyey xaa kik
meñ kyedzy tsiin klëë meñ
kyedzy. Ni lëë xaa kusëëb
xoo lidzy Jasón par kñaasy xaa
Pable ni Silas tsiin jko xaa xaa
ña meñ.
6 Aan como ptsildy xaa
Pable ni Silas siko, lëë xaa biy
Jasón ni bla meñ nii xniladzy
xtiits Dios. Lëë xaa kukso xaa
lo xtisy nii xñabey leñ kyedzy
ko, aan lëë xaa chëb:
—Lëë xaa nii noyuuñ jkyey
kik kchë meñ nii nche tyub lo
kislyu kwlañche nu,
7 aan lëë Jasón ptee lidzy
kwlës xaa. Xsaldy xaa nii
xñabey xtisy Roma, sink xñee
xaa nii no stu rey nii lë Jesús.
8 Tsiñee lëë meñ kyedzy ni
meñ xtisy biñ ngo, lëë xaa
kok ntseeb.
9 Per lëë Jasón ni lëë xaa
nii ksa xaa kwyo skiib kwtiix
multy aan lëë xtisy blaa xaa.

Lëë Pable ni Silas xtsiñ kyedzy nii lë Berea

10 Tsiñee lëë lyu pkyey,
lëë meñ nii xniladzy xtiits
Dios pxaal Pable ni Silas nëz
kyedzy nii lë Berea. Tsiñee
lëë xaa ptsiñ kyedzy ko, lëë
xaa kwey leñ xiktoo meñ
Israel.
11 Ndoladzy kchë meñ Is-
rael nii no kyedzy ko. Nakty
xaa sinak meñ Israel nii no
leñ kyedzy Tesalónica, por
mbëë pkëëtyag xaa xtiits Dios
nii bluuy Pable ni ksatyee
gaa tse xyub xaa leñ kitsy
nii kë xtiits Dios par kaknan
xaa dyon pe nli kchë nii xñee
Pable lo xaa.
12 Singo mod ndaly meñ Is-
rael bniladzy xtiits Dios, ni
ndaly gaa meñ griego bni-
ladzy. Nikxe kwnaa nono,
nikxe gaa xaapkiyo, kchë nak
xaa bniladzy.
13 Per tsiñee lëë meñ Israel
nii no Tesalónica biñ nii wi leñ
kyedzy Berea no kluuy Pable
xtiits Dios, lëë xaa kwey siko
par jkiily xaa meñ.
14 Per blyëëdy lëë meñ nii
xniladzy xtiits Dios pxaal
Pable nëz chu nis, mentre lëë
Timoteo ni Silas bii byaan leñ
kyedzy Berea.
15 Axte Atenas bikche ksa
xaa nii kunal Pable. Lo xaa
go pxaal Pable tiits nii kyob

tsiktsiil Silas ni Timoteo xaa leñ kyedzy Atenas.

Lëë Pable so leñ kyedzy Atenas

16 Mentre lëë Pable këmbës ktsiñ Silas ni Timoteo Atenas, iip kwyonguiooldy styoo xaa kon xaa nii singootyee ndaly mdyo no leñ kyedzy ko.

17 Por ngo bitiitsni xaa meñ Israel leñ ktoo ni bitiitsni xaa meñ sit nii xtsyeb Dios, ni ksatyee gaa tse bitiitsni xaa meñ nii xtsyooltyee xaa lo kiy.

18 Wi bla xaa chak nii xñee meñ Epicúreos ni bla xaa chak nii xñee meñ Estoicos bislo bitiitsni Pable. No xaa go chëb lo xcombañer:

—Nandy xaa gue pe xñee xaa.

No gaa xaa chëb:

—Sootee na xñee xaa nii no stu mdyo kub.

Singo kwnee xaa porñee biñ xaa nii xluuy Pable xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús ni biñ xaa nii xñee Pable nii xpañ meñ kuty.

19 Por ngo lëë xaa kuni Pable tu laañee nii lë Areópago. Siko xkaal lsa nonsyke xaa chak. Lëë xaa kwnabtiits lo Pable chëb xaa:

—¿Pe schilo dyon kñëël loo noo xa nak wseedy kub nii sëëdnil?

20 Porque ndaly kchë cos ngub nii xñeel xyeeñdy noo. Chakladzy noo kaknan noo dyon xa nako.

21 Singo chëb xaa porñee kchësy meñ Atenas ni meñ sit nii no siko iip choxkody xaa nii kuuñtsyey xaa stu cos, sink tugak xkyëmbës xaa jkëëtyag xaa ni kñee xaa tu cos ngub.

22 Lëë Pable kusoli groltyee lady xaa chak ko, aan lëë xaa chëb:

—Kol kono kchësy to nii nak to xaa Atenas, chanaa gon nii ndaly mdyo xleni do.

23 Por worñee kwteedyaa laañee sob ximdyo do, konaa tu lo pkoog nii kë sinrii: “Lëë pkoog re kwyaa par tu Dios nii ni tu cho xyuumbeydy.” Lëë Dios nii nagon xleni do aan xyuumbeydy to nak Dios nii xsetyaa lo do.

24 ’Lëë Dios nii xsetyaa lo do psaa kislyu ni kchë cos nii no lo kislyu. Lëë xaa xñabey kpaa ni lëë xaa xñabey kislyu. Nody xaa leñ ktoo nii xsaa chol meñ lo kislyu re,

25 ni nody xaa lyaadzy nii dyon pe ktee meñ lo xaa, por lëë xaa xnee kyalmbañ kchë lo no, ni kchë cos nii xkiiñ no.

26 ’Klo tugak mguiy ni tugak kwnaa psaa Dios parñee ktyaly meñ lo kislyu. Ni lëë Dios psaanle pa tiemp ni pa tañ kpañ catu meñ.

27 Singo beeñtsyey Dios parñee kyub meñ Dios, tsiin tsaaplaa gaa stsil meñ xaa, nikxe nii sijty so Dios catu lo no.

28 Lëë Dios xnee kyalmbañ lo no, ni lëë xaa chuuñ kni lëë no, ni por lëë xaa mbañ no, sinak nii kwnee bla xaa chak nii no lady to, tsiñee chëb xaa: “Xtiiy Dios nak no.”

29 Deelñee lo xtiiy Dios tsigo busy syoop no, nody nii kniladzy no nii chol mdyo or ni mdyo plat o mdyo kyo gaa nii xsaa chol meñ nak Dios.

30 Tyub tsigo pxekw Dios
kon kchë xkyalnguey meñ,
per lëë na tyub lo kislyu
xñabey xaa nii ktsëë meñ
xmod.
31 Por lëë Dios psol tu tse
nii lëë tu xaa nii kwlel xaa
kiid kuñ kyalxtisy lo kislyu,
ni lëë Dios kaa bluuyle chow
lo meñ tsiñee lëë xaa beeñ
kpañ xaa.
32 Tsiñee lëë xaa chak ko
biñ nii xpañ meñ kuty, no xaa
pxidzyni Pable, no gaa xaa
chëb:
—Na lëëty dyon pa stu tse
jkëëtyag noo nii xñeel.
33 Tsigo lëë Pable pchoo
lady xaa.
34 Per lëë bla meñ nii bni-
ladzy sinal Pable. Lady meñ
go si Dionisio, tu xaa nii wi
xkaal lsa lady meñ nii xtyop
laañee lë Areópago. Ni wi
tu kwnaa nii pcholë Dámaris
bniladzy ni stubla meñ.

18

Lëë Pable xtsiñ leñ kyedzy Corinto

1 Loxsye ngo lëë Pable
pchoo Atenas, lëë xaa si leñ
kyedzy nii lë Corinto.
2 Siko lëë Pable kuktsiil tu
xaa Israel nii pcholë Aquila.
Kyedzy nii lë Ponto koly xaa.
Kal lik ptsiñ xaa Corinto
chop tsiil xaa Priscila. Nëz
Italia siid xaa, porñee lëë
xtisy Claudio kwnabey pchoo
kchësy meñ Israel Roma. Lëë
Pable kutedy lo xaa
3 aan, como misme tsiiñ nii
chuñak xaa chuñ Pable, xsaa
xaa yu kidy, lëë Pable kwlës
lo xaa par kyë xaa tsiiñ chop
xaa.
4 Aan ksatyee tse nii xi-
ladzy meñ Israel lo tsiiñ kwey
Pable ktoo par kutiitsni xaa
meñ Israel ni meñ sit xa nak
xtiits Dios nii xñee cho nak
Jesús.
5 Lëë Silas ni Timoteo
pchoo Macedonia aan tsiñee
lëë xaa ptsiñ Corinto, lëë
Pable bislo xluuy xtiits Dios
nii xñee cho nak Jesús ksatyee
tse. Bluuy xaa lo meñ Israel
nii lëë Jesús nak Crist, xaa nii
pxaal Dios.
6 Per lëë meñ bislo ptilyni
Pable ni lëë meñ go pxiñ tiits
lo xaa. Por ngo lëë xaa kwtsib
yuti nii xña xab xaa parñee
kyeñ meñ nii no xtol meñ, ni
lëë xaa chëb:
—Xcuent to deelñee telaady
to lo tol, lëdy xcuentno. Por
destye natse lëën kluy xtiits
Dios lo meñ sit.
7 Tsiñee lëë Pable pchoo
ktoo, lëë xaa si lidzy tu xaa
nii pcholë Justo. Tu xaa nii
xniladzy xtiits Dios nak Justo.
Kexka chu ktoo no xaa.
8 Wi tu xaa nii pcholë
Crispo nii xñabey leñ ktoo
bniladzy xtiits Dios kchë meñ
lidzy. Ni ndaly gaa meñ
Corinto nii pkëëtyag xtiits
Dios ni bniladzy kwchobnis.
9 Lëë tu kyool lëë Dios chëb
lo Pable lo mgaal:
—Ktsyeebtyoo. Tugak
kwnee, ksuugwtyoo chuwoo.
10 Naa nakni lii. Ni tu
cho chilody ksaksi lii, por
ndaly meñ nii ngab lon no leñ
kyedzy re.
11 Tu iz grol kwlës Pable leñ
kyedzy Corinto, bluuy xaa
xtiits Dios lo meñ.

12 Per tsi lëë Galión pkaa
kok xtisy Acaya, lëë meñ Is-
rael kwnaasy Pable aan lëë
meñ kukso xaa lo xtisy,
13 aan lëë meñ chëb lo xtisy:
—Lëë xaa re no kluuy lo
meñ kyedzy nii no nii kni-
ladzy meñ xtiits Dios tu mod
nii xñabeydy xley meñ Israel.
14 Lëë Pable si nii nyee, tsi
lëë Galión chëb lo meñ Israel:
—Deelñee ngo xaa tu falt
nroob o nyuty kaa xaa tu
meñ, nyonaa xtiits to.
15 Per como tiits sye nak
kchë nii xñee do ni nonsyke lë
meñ xseety to ni kchë cos nii
dyon xa xñee xley do, kol kan
dyon xa kuuñtsyey do, por
chaklastyaa sëëbaa lo xcuent
to.
16 Aan lëë Galión kwnabey
pchoo meñ leñ yulyey.
17 Tsigo lëë meñ kwnaasy
tu xaa nii pcholë Sóstenes nii
xñabey leñ ktoo, aan kexka
chu yulyey ptee meñ xcheñ
xaa, per pe beeñdy xtisy
Galión.

Lëë Pable xpi Corinto

18 Bii ndaly kpidz kwlës
Pable leñ kyedzy Corinto.
Loxsye ngo lëë xaa blë ksa
xaa meñ nii xniladzy xtiits
Dios, aan lëë xaa kwyo barkw
par tsi xaa nëz Siria ksa xaa
Priscila ni Aquila. Aan antes
nii lëë barkw kchoo chu nis
nii lë Cencrea, lëë Pable pka
kik par kuñ xaa cumplir nii
byaan xaa tiits chop xaa Dios.
19 Tsiñee lëë xaa ptsiñ leñ
kyedzy Efeso, lëë xaa psaan
Priscila ni Aquila, aan lëë xaa
kwey ktoo par kñee xaa lo
meñ Israel nii xkaal lsa siko.
20 Lëë meñ Israel go
kwnab nii ngwësre Pable, per
kwnëdy xaa.
21 Lëë xaa bi, chëb xaa:
—Deelñee snë Dios, lëën
kyely teedy lo do stub.
Aan lëë Pable byo barkw
par kpi xaa Efeso.
22 Tsiñee lëë Pable ptsiñ Ce-
sarea, lëë xaa kwey Jerusalén
kujkëëptyux xaa meñ nii xni-
ladzy xtiits Dios. Loxsye ngo
lëë xaa si Antioquía.
23 Kok xtsedyako lëë xaa
pchoo stub, kutedy xaa kchë
kyedzy nii nche nëz Galacia
ni nëz Frigia par kchoobladzy
xaa styoo meñ nii xniladzy
xtiits Dios.

Lëë Apolos xluuy xtiits Dios leñ kyedzy Efeso

24 Leñ tse go lëë tu xaa Is-
rael nii pcholë Apolos ptsiñ
leñ kyedzy Efeso. Xaa Ale-
jandría nak xaa. So xnëz nak
xtiits xaa ni buen buen xyu-
umbey xaa kitsy nii kë xtiits
Dios.
25 Por ngo nii xyuumbey
xaa xtiits Dios nii xñee cho
nak Jesús ni tyub styoo xaa
xñee xaa lo meñ cho nak
Jesús, nikxe nii por Juansye
kwchobnis xaa.
26 Iip ptsyebty Apolos, lëë
xaa bluuy xtiits Dios lo meñ
Israel leñ ktoo. Per tsiñee lëë
Priscila ni Aquila biñ nii xñee
Apolos, lëë xaa kuni Apolos
lidzy xaa parñee kluuyre xaa
xa nak xtiits Dios lo Apolos.
27 Tsi lëë Apolos kwlokyeñ
tsi nëz Acaya, lëë meñ nii xni-
ladzy xtiits Dios pkëë tublë
kitsy kwseñ xaa si lo meñ nii
xniladzy nii no siko, parñee

ngui kñee meñ go lo xaa. Tsiñee lëë xaa ptsiñ Acaya, mbëë beeñ xaa meñ nii xniladzy xtiits Dios yudar.

28 Xña lo meñ ptilytiitsni xaa xaa Israel, per beeñ xaa gan porñee bluuy xaa nii leñ xkitsy Dios kë nii lëë Jesús nak Crist, xaa nii pxaal Dios.

19

Lëë Pable xtsiñ leñ kyedzy Efeso

1 Mentre lëë Apolos këno Corinto, lëë Pable kutedy kchë kyedzy nii nche kexka chu nëz nii si Efeso, aan leñ kyedzy Efeso lëë xaa kuktsiil bla meñ nii xniladzy xtiits Dios.

2 Lëë Pable kwnabtiits chëb:

—¿Pe kwsëëb Kyalbini Ntson leñ styoo do worñee bniladzy to xtiits Dios?

Lëë meñ go kwëb chëb:

—Per ni ndondy noo nii no Kyalbini Ntson.

3 Tsigo lëë Pable chëb:

—¿Xa kwchobnis to tsigo?

Lëë meñ go kwëb chëb:

—Si bluuy Juan, singo kwchobnis noo.

4 Loxsye ngo lëë Pable chëb:

—Lëë Juan pchoobnis meñ Israel nii ptsëë xmod, per lëë gak Juan chëb nii no nii kniladzy meñ xaa nii kiid loxsye kpi Juan. Lëë xaa go nak Jesús.

5 Tsiñee lëë meñ go biñ ngo, lëë meñ go kwchobnis sinak nii xñabey Jesús.

6 Aan tsiñee lëë Pable pxob ña kik meñ go, lëë Kyalbini Ntson kwsëëb leñ styoo kchësy meñ go, ni lëë meñ go bislo xñee stub clasy tiits ni nii tu cho karty kon ni lëë meñ go kwnee nii psyaab Dios leñ kik meñ go.

7 Tsiipchop nak meñ go.

8 Tson mëë tugak kwey Pable leñ ktoo siko, xluuy xaa xtiits Dios ni xñee xaa xa nak xkyalwnabey Dios. Iip ptsyebty xaa.

9 Per lëë bla meñ nii koñee koklasty niladzy kwneenë xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús. Por ngo lëë Pable pchoo lady meñ go aan lëë xaa kuni kchë meñ nii xniladzy laañee sob xyuscuel tu xaa nii pcholë Tirano. Siko bluuy xaa xtiits Dios lo meñ ksatyee tse.

10 Chop iz kwëkluuy xaa xtiits Dios. Por ngo nii kchë meñ nii no nëz Asia pkëëtyag xtiits Dios, nikxe meñ Israelo, nikxe gaa meñ sito.

11 Ni ndaly kchë kyalntson nii beeñtsyey Pable porñee kokni Dios xaa.

12 Axte wi xbayjan Pable ni xab xaa nii biy meñ psë meñ lady meñ xsyaknë aan lëë meñ xsyaknë byak ni lëë kyalbini mal pchoo leñ styoo meñ.

13 Wi bla xaa Israel nii xkwii kyalbini mal leñ styoo meñ pal nëz kokladzy nseety lë Jesús par kwii kyalbini mal, chëb xaa lo kyalbini mal:

—Con xtiitspey Jesús nii xseety Pable xñen lo do: Kol kchoo leñ styoo meñ gue.

14 Ksa kadzy xiñ Esceva, xaa nii xñabey lo pxosy, beeñtsyey ngo.

15 Per lëë kyalbini mal chëb
lo xaa:
—Xyuumbeyaa Jesús, ni
nanaa cho nak Pable. Per lëë
do, ¿cho nak to?
16 Wor go kazh lëë xaa nii
no kyalbini mal go leñ styoo
kwyas kwseñ ksa xaa go. Per
nli busy ptee xaa go xcheñ
xaa. Koksye gan pchoo xaa
ña xaa nii no kyalbini mal leñ
styoo. Xña xaa cheñ lëë xaa
pxooñ nëb kidy xaa.
17 Aan kchësy meñ Israel ni
meñ sit nii no Efeso nii kok-
nano ptsyeb. Por ngo ndaly
meñ blisklaa lë Jesús.
18 Ndaly meñ nii bniladzy
kwey wxobtol, aan bitiits
meñ go kchë cos mal nii
beeñtsyey meñ go worñee
karty kniladzy meñ go Dios.
19 Ni ndaly meñ nii pseedy
kyalbruj biidni kchë xlibre,
aan xña lo meñ lëëw kwyek.
Kwloolbey meñ nii masy
tu choowptsii mily pes plat
nono.
20 Singo mod ndaly meñ nii
pkëëtyag xtiits Dios nii xñee
cho nak Jesús bniladzy.
21 Loxsye kwte kchë cos ko,
lëë Pable kwlokyeñ tsitedy
kyedzy nii nche nëz Macedo-
nia ni Acaya, axte ktsiñ xaa
Jerusalén. Ni chëb xaa nii
loxsye kpikche xaa Jerusalén,
no nii tsi xaa Roma.
22 Lëë xaa pxaal Timoteo ni
Erasto nëz Macedonia men-
tre lëë xaa bii byaan Asia pa
slal tiemp. Chop xaa go chuñ
xaa yudar.

Lëë meñ Efeso xlëë

23 Leñ tse go lëë tu tily bislo
por xtiits Dios nii xñee cho
nak Jesús.
24 Lëë tu xaa nii pcholë
Demetrio bislo tily go. Non-
syke mdyo plat ni xiktoo wiñ
naybaa nii lë Diana xsaa xaa,
aan nroob tumi xsaan tsiiñ go
lo xaa ni lo xaa nii xkyë tsiiñ
lo xaa.
25 Lëë xaa kwnee lo xaa nii
xkyë tsiiñ lo xaa, ni lo kchë
xaa nii xkyë misme tsiiñ go,
chëb xaa:
—Nan do gon nii nroob
tumi xsaan tsiiñ re lo no.
26 Ni nan do gon ni chon
do nii lëë Pable no kluuy lo
meñ nii lëdy Dios nak kchë
mdyo nii xsaa chol meñ, aan
ndaly gaa styoo meñ nojko
xaa. Lëdy nonsy leñ kyedzy
Efeso nu no kluuy xaa kchë
ngo, sink wi tyub nëz Asia.
27 Ntseebo gon, por neñdy
tsodre xtsiiñ no, ni neñdy
axte wi xiktoo naybaa Diana
kyaanladzy aan kiijtre meñ
Asia ni meñ sit nii nche tyub
lo kislyu lo naybaa Diana.
28 Tsiñee lëë meñ biñ ngo,
per nli busy blëë meñ aan lëë
meñ bislo kwchuptsyë, xñee:
—¡Byinayk Diana xnaybaa
meñ Efeso!
29 Kchë meñ kyedzy pkyey
kik. Lëë meñ kwnaasy Gayo
ni Aristarco. Chop xaa Mace-
donia go nak ksa Pable. Lëë
meñ kuni xaa axte tu laañee
xkaal lsa meñ.
30 Lëë Pable kokladzy nyi-
nee xaa lo meñ, per blaady
meñ nii xniladzy xtiits Dios
xaa.
31 Wi bla xamigw Pable
nii xñabey Asia pxaal tiits nii

nody nii tsisëëb Pable lady
meñ go.
32 Xaal xaal nii kwchuptsyë
meñ nii kwey junt. Pkyey
kik meñ go. Ndaly meñ go
ni nandy dyon pe cos tsiiñ
kwey.
33 Per lëë bla meñ Israel
chëb lo Alejandro xa nak
cuent ko. Loxsye ngo lëë
meñ Israel pchëëp xaa lady
meñ. Loxsye kwso Alejandro
groltyee lady meñ, lëë xaa
kwloo señ con ña xaa parñee
kwetse meñ. Kokladzy xaa
nchoo xaa xfavor meñ Israel.
34 Per tsiñee lëë meñ byeñ
nii xaa Israel xaa, lëë meñ
bislo kwchuptsyë. Siik chop
wor kwchuptsyë meñ, xñee
meñ:
—¡Byinayk Diana, xnaybaa
meñ Efeso!
35 Tsiñee lëë xsecretario
xtisy beeñ gan kwleektse
meñ, lëë xaa chëb:
—Kol kono gaa meñ Efeso,
kchësy meñ nii nche lo kislyu
gon nan nii lëë meñ Efeso
xyal kantsi xiktoo naybaa Di-
ana ni kchësy meñ nan nii
kpaa byab xnaybaa no Diana.
36 Nan do nii ni tu cho
chilody kñë nii nlidy kchë
nrii. Por ngo, kol kwetse.
Kuuñtsyeydy to cos nii
nonguialdy.
37 Karty gon kwan chop xaa
nii biidni do nu ktoo ni karty
kñeenë xaa xnaybaa no.
38 Deelñee Demetrio ni xaa
nii ksa xaa xkyë tsiiñ xñab
kyalxtisy, par ngo no xtisy
ni no yulyey. Schilo tsinab
Demetrio kyalxtisy lo xaa
xñabey parñee siko catu xaa
kñee dyon xa nak xcuent xaa
ni parñee kak ndoon gaa cho
xaa nli xñee.
39 Aan deelñee gaa chak-
ladzy to kñab to pe stu cos, no
nii kñab tow tu lo junt, per
con ngui mod.
40 Ntseeb gon tsijkëëkiy
meñ no këb meñ nii lëë no
noyuuñ tily por kchë nii
beeñtsyeey no natse, ni kindy
kaa pe tyeesy no deelñee cho
kñabtiits lo no penak kok tily
re.
41 Loxsye chëb secretario
ngo, lëë xaa psonëz meñ.

20

Lëë Pable chi Macedonia ni Grecia

1 Tsiñee lëë tily go byal,
lëë Pable kwtsyetsy kchë meñ
nii xniladzy xtiits Dios par
kchoobladzy xaa styoo kchë
meñ go. Loxsye ngo lëë xaa si
nëz Macedonia.
2 Kchë kyedzy nii kutedy
xaa pchoobladzy xaa styoo
meñ nii xniladzy xtiits Dios.
Loxsye ngo lëë xaa ptsiñ Gre-
cia.
3 Tson mëë kwlës xaa Gre-
cia. Lëë xaa no nëz nii tso xaa
barkw par tsi nëz Siria, tsiñee
lëë xaa biñ nii lëë meñ Israel
kënal kuty xaa. Por ngo lëë
xaa sey nëz Macedonia stub.
4 Lëë xiñ Pirro nii pcholë
Sópater kunal Pable. Xaa
Berea nak Sópater. Ni wi
gaa chop xaa Tesalónica nii
pcholë Aristarco ni Segundo,
ni tu xaa Derbe nii pcholë
Gayo, ni Timoteo, ni chop
xaa Asia nii pcholë Tíquico ni
Trófimo kunal.
5 Lëë xaa kwtenech loo noo
aan lëë xaa kwlës lëë noo leñ
kyedzy Troas.

6 Loxsye kwte lni nii
xtyaaw kyaxtily nii xkyëdy
levadur, lëë noo pchoo leñ
kyedzy Filipos. Lëë tse nii
kwloxo kaay kpidz lëë xaa nii
kwtenech pkaa loo noo leñ
kyedzy Troas. Kadzy kpidz
blyëës noo leñ kyedzy ko.

Lëë Pable xluuy xtiits Dios
leñ kyedzy Troas

7 Tsi lëë tse tminkw kol
lëë noo pkaal lsa par tyaaw
noo kyaxtily. Lëë Pable beeñ
kseedy meñ nii xniladzy xti-
its Dios, aan como no nii
kchoo xaa kyaani lyu, lëë xaa
biskool xiwseedy xaa axte
wrol kyool.

8 Leñ tu yu klaa pkaal lsa
noo. Ndaly pis nak yu go. Aan
tyub leeñgo kwë bini petroly.

9 Lëë tu xaa wiñ nii pcholë
Eutico kwsob kexka chu
ventan. Aan como lëë Pable
biskool xiwseedy, lëë xaa
kwë mgaal aan lëë xaa
pchingaa chu ventan axte
lyu. Kuty xaa blis meñ xaa.

10 Lëë Pable byety kwteetsy
xaa wiñ go. Aan lëë xaa
chëb lo meñ nii xniladzy xti-
its Dios:

—Ktsyebty to, mbañ xaa.

11 Lëë Pable byo leñ yu aan
lëë xaa taw kyaxtily ksa xaa
meñ nii xniladzy xtiits Dios.
Loxsye ngo lëë xaa kwnee lo
meñ tyub kyool. Lëë byaani
lyu lëë xaa bi.

12 Psak styoo meñ porñee
mbañ xaa wiñ nii pchingaa
chu ventan sikni meñ xaa.

Lëë Pable xtsiñ kyedzy nii
lë Mileto

13 Lëë noo bñeech syo noo
kyedzy nii lë Asón con barkw
par kwëës noo Pable siko, por
singo byaan noo tiits por lëë
Pable si tub lo kislyu.

14 Tsiñee lëë noo ptsiil Pable
leñ kyedzy Asón, lëë noo pt-
syo barkw ksa noo xaa, aan
lëë noo syo nëz Mitilene.

15 Lëë byaani lyu lëë noo
ptyee mer laañee nyoo Quío.
Lëë byaani stu lyu lëë noo
ptsiñ chu nis nii lë Samos.
Siko pchoo noo lëë noo ptsiñ
Mileto.

16 Byody noo Efeso porñee
koklasty Pable nii nlyëë
noo xtañ meñ Asia. Lëë
xaa kwlokyeñ ktsiiñ noo
Jerusalén tse nii chak lni
Pentecostés, deelñee ndeedyo
tiits.

Lëë Pable xñee lo xaa kol

17 Tsiñee lëë noo ptsiñ leñ
kyedzy Mileto, lëë Pable kwn-
abey koktsyetsy xaa kol nii
xñabey lo meñ Efeso nii xni-
ladzy xtiits Dios.

18 Tsi lëë kchë xaa kol go
kwlañche, lëë Pable chëb:

—Nan do gon xa nak
xmodaa destye primer tse nii
kwlañcheen Asia.

19 Ni nan gaa to nii tyub
nii kwyon lady to con kyal-
ndoladzy ni wiiñ psobaa xti-
its Dios, ni ndaly gaa kyalnë
pteedy meñ Israelaa.

20 Per psaandyaa tugak
bluyaa xtiits Dios lo do.
Kwnen lo do leñ kyedzy ni
kwnen lo do lidzy to.

21 Ni chëpaa lo meñ Israel ni
lo meñ sit nii no nii ktikche
meñ styoo lo Dios ni kniladzy
meñ xtiits Dios nii xñee cho
nak Jesús.

22 Lëë na lëën ka Jerusalén,
porñee lëë Kyalbini Ntson
xaal naa. Nandyaa pe
ktsyoolaa siko.
23 Ni nansyaa ksatyee
kyedzy nii kan xñee Kyalbini
Ntson nii lëë skiib ni lëë
kyalnë këmbës naa.
24 Per ni tu pe sinidy kikaa,
ni xkyalmbañaa nondy lon.
Lëëw comñee mbëë kyaalaa
tsiiñ nii bneetsy Dios lon. Lëë
tsiiñ go nak nii kluyaa xtiits
Dios nii xñee cho nak Jesús lo
meñ.
25 'Bluyaa lo do xa nak
xkyalwnabey Dios. Lëë na
xyeñpaa nii kpikchedre kan
do naa.
26 Por ngo chakladzyaa
kniyaa lo do natse nii
chaaptyaa tol deelñee no tu
do nii telaady.
27 Por nanaa nii kchë nii
kwnabey Dios bluyaa lo do.
Ni tu pe kwloolandyaa lo do.
28 Por ngo, kol kap cuidad
lëë do ni kchë meñ nii xni-
ladzy xtiits Dios. Porque por
kchë do kuty Jesús lo crusy ni
lëë gaa Kyalbini Ntson pso lëë
do parñee kap cuidad to meñ
nii xniladzy xtiits Dios.
29 Nanaa nii tsiñee lëën kpi,
lëë meñ nii ko kyalnë kchë
meñ nii xniladzy xtiits Dios
kiid. Nak meñ go sinak chol
ma tox nii chuty mëkwxiily.
30 Ni misme lady kaa to
kchoo xaa nii kluuy tiits xuuy
parñee tsinal meñ nii xni-
ladzy xtiits Dios xaa.
31 Kol kap cuent, kol ksal-
adzy gaanoo nii tson iz nder
tyub styoon bluyaa xtiits Dios
lo do tsel kyool.
32 'Lëë nana, beetsy, xñabaa
nii kakni Dios to ni xñabaa
nii ksaanlasty to xtiits Dios
nii xniladzy to. Lëë xtiits
Dios kchoobladzy styoo do
ni lëë xtiits Dios knee kchë
kyalnsaak nii xtee Dios lo
kchë meñ nii xniladzy xtiits
xaa.
33 Tyub nii kwyon lady
to kwyokidyaa xab meñ ni
karty kaa tsokin xtumi meñ.
34 Nan buen do nii kwën
tsiiñ par ktsiñaan nii jkiiñaa ni
nii jkiiñ meñ nii biidnal naa.
35 Tugak bluyaa nii singo
kak tsiiñ tsiin kchilo kuñ ñe
meñ nii no lyaadzy yudar, ni
ksaladzy ñe xtiits Jesús tsiñee
chëb xaa: "Mastre xle meñ nii
xkady que meñ nii xñaasy."
36 Loxsye kwnee Pable lëë
xaa psoxib aan lëë xaa bitiit-
sni Dios ksa xaa.
37 Kchësy xaa kol go biiñ, ni
lëë xaa kwteetsy Pable.
38 Mban ptee styoo
xaa porñee biñ xaa nii
kpikchedre kan xaa Pable.
Loxsye ngo lëë xaa kuksonëz
Pable axte chu barkw.

21

Lëë Pable si Jerusalén

1 Loxsye psaan xaa go lëë
noo, lëë noo ptsyo barkw aan
lëë noo syo tubli lo kislyu wiñ
nii lë Cos. Lëë byaani lyu lëë
noo ptsiñ lo stu kislyu wiñ nii
lë Rodas. Siko pchoo noo, lëë
noo ptsiñ kyedzy nii lë Pátara.
2 Chu nis Pátara psyeeñ noo
tu barkw nii tsi nëz Fenicia.
3 Tsiñee lëë noo syo lo nis,
lëë noo ptyon kislyu wiñ nii lë
Chipre. Lëëw byaan nëz ñapeg
noo, lëë noo syo axte Siria.

Aan como no nii ksaan barkw yow chu nis nii lë Tiro, lëë noo blyëës siko.

4 Loxsye ptsiil noo meñ nii xniladzy xtiits Dios, lëë noo blyëës kadzy kpidz lo meñ go. Aan lëë Kyalbini Ntson kwnee kchë nii ktsyool Pable Jerusalén lo meñ go, aan lëë meñ go chëb lo Pable:

—Nody nii tsil Jerusalén.

5 Per tsi lëë ksa kadzy kpidz ko psa, lëë noo bii. Kchë tsiil ni xiñ meñ nii xniladzy xtiits Dios kuksonëz lëë noo axte chu nistoo, aan lëë noo psoxib chu nis ko par kutiitsni noo Dios kchësy noo.

6 Loxsye ngo lëë noo blë lsa. Lëë noo ptsyëëp barkw, lëë gaa meñ kyedzy ko bikche sey lidzy.

7 Tiro pchoo noo lëë noo ptsiñ kyedzy nii lë Tolemaida. Siko lëë noo byo jkëëptyux meñ nii xniladzy xtiits Dios aan lëë noo blyëës siko tu kpidz.

8 Lëë byaani lyu lëë noo ptsiñ kyedzy nii lë Cesarea. Siko lëë noo byo lidzy Felip nii xluuy xtiits Dios. Wi Felip ngab lady ksa kadzy xaa nii kwle meñ leñ kyedzy Jerusalén par kuñ xaa xyudar apostle.

9 Ksa tap xiñtsyaap Felip nii karty ktsiilña xñee tiits nii xsyaab Dios leñ styoo me.

10 Ndaly kpidz kok nii nche noo siko, tsiñee lëë tu profet nii sëëd nëz Judea nii pcholë Agabo kwlañche.

11 Lëë xaa biid tedy loo noo. Lëë xaa kwseñ xcinturón Pable aan lëë xaa pxituu niy xaa ni ña xaa con xcinturón Pable, xñee xaa:

—Lëë Kyalbini Ntson xñee nii sinrii kxituu meñ Israel xpixwan cinturón re leñ kyedzy Jerusalén, ni lëë meñ jko xaa ña meñ sit.

12 Tsiñee lëë noo ptsyon xtiits xaa go, lëë noo kok ksa meñ Cesarea bñee noo lo Pable parñee tsidy xaa Jerusalén.

13 Per lëë Pable kwëb, në:

—¿Penak choon do ni xko kyalnë do naa? Snëën kxituu meñaa, ni snëën ketyaa Jerusalén par kuuñ ksakaa Jesús.

14 Aan como pchiloody noo ngwiisoo noo styoo xaa, lëë noo psaan xaa, ptyeesy noo:

—Lëë Dios dyon kaknil.

15 Loxsye ngo, lëë noo pxixkwaa aan lëë noo syo Jerusalén.

16 Wi bla xaa Cesarea nii xniladzy xtiits Dios biidnal lëë noo. Lëë xaa go kuni lëë noo lidzy tu xaa Chipre nii pcholë Mnasón. Kok xtsele nii xniladzy xaa xtiits Dios. Lidzy Mnasón blyëës noo.

Lëë Pable chitedy lo Jacob

17 Tsiñee lëë noo ptsiñ Jerusalén, con kyalwle biid ktsiilnëz meñ nii xniladzy xtiits Dios lëë noo.

18 Lëë byaani lyu lëë noo byoteedy lo Jacob ksa noo Pable, aan lëëtyee gaa wi kchë xaa kol nii xñabey lo meñ nii xniladzy xtiits Dios nche siko.

19 Lëë Pable pkëëptyux kchë xaa go. Loxsye ngo lëë Pable bislo bitiits kchë kchësy

cos nii pteedy Dios tiitspey
beeñtsyey xaa lady meñ sit.
20 Tsiñee lëë kchë xaa go lox
biñ nii bitiits Pable, lëë xaa
ptee skizh lo Dios. Tsigo lëë
xaa chëb lo Pable:
—Bueno, beetsy, per nan
nyëël gon nii ndaly meñ Is-
rael xniladzy xtiits Dios nii
xñee cho nak Jesús. Aan
kchësy meñ Israel go chuuñ
ndip xtiits nii no nii kyonaal
no xley Moisés.
21 Ni lëë meñ Israel go biñ
nii xluuyoo lo meñ Israel nii
no tañ nii ksaldy xaa kchë nii
psaan Moisés. Ni lëë xaa biñ
nii xñeel lo meñ Israel nii no
tañ nii kobeydy xaa xiñ xaa
ni tsinaldy xaa xcostumbre
no.
22 ¿Xa kuuñ no? Por lëë
meñ gon ktyop tsiñee lëë meñ
kon nii lëël blañ.
23 Lëëw nii nako no nii
kuuñtsyeyoo nii kniiy noo:
Lëë tap xaa nii chakladzy
kuuñ ksak Dios nche nu.
24 Kuni xaa, kol kuuñ nyë
lëë do sinak nii xñabey xley
Moisés, ni kwtiix parñee jka
kik xaa tsiin kyeñ meñ nii
nlidy nii chuuñtsyeyoo kchë
nii noyon meñ, sink lëë meñ
kyeñ nii wil chuuñtsyey nii
xñabey xley Moisés.
25 Lëë noo pxaal le tublë
kitsy lo meñ sit nii xniladzy
xtiits Dios parñee kawdy meñ
sit xpëël kchë ma nii chokon
lo mdyo, ni kawdy meñ sit
cheñ, ni kawdy meñ sit xpëël
chol ma nii xiyañ, ni nody nii
tsoni meñ sit stu meñ deelñee
no tsiil meñ sit.

Lëë meñ xñaasy Pable leñ lidzy Dios

26 Lëë Pable sini ksa tap xaa
go. Lëë byaani lyu lëë xaa kok
nyë ksa xaa sinak nii xñabey
xley Moisés. Loxsye ngo lëë
Pable kwteyo leñ lidzy Dios
par këb xaa pa tse kyal kak
nyë ksa tap xaa go ni parñee
këb xaa pa tse kokon xaa go
nii sini xaa go lo Dios.

27 Per lëë ksa kadzy kpidz
ko merle ksa, tsiñee lëë bla
xaa Israel nii no nëz Asia kon
nii lëë Pable no leñ lidzy Dios
aan lëë xaa go pkiily meñ par
kñaasy xaa Pable.
28 Lëë xaa kwchuptsyë,
chëb xaa:
—¡Kol kono meñ kyedzy, kol
kuñ lëë noo yudar kñaasy no
xaa re! Por nody xaa xlad
meñ xkyedzy no, sink lëë xaa
xluuy nii ksaldy meñ xley
Moisés ni ksaldy meñ lidzy
Dios. Tyub lo kislyu xluuy
xaa nrii. Lëë na axte wi bla
meñ sit psëëb xaa leñ lidzy
Dios. Sinrii mod lëë xaa beeñ
tu cos nii nonguialdy kak.

29 Singo chëb xaa Israel
go porñee kon xaa Pable
leñ kyedzy chop Pable tu
xaa Efeso nii pcholë Trófimo.
Nladzy xaa te wi Trófimo kuni
Pable leñ lidzy Dios.

30 Kchësy meñ kyedzy blëë
aan lëë meñ ptyop tub lu-
garak. Lëë meñ kwtopxax
Pable, kwlii meñ xaa leñ lidzy
Dios. Loxsye ngo lëë meñ
psuugw puert.
31 Kwxaak xaa wor go kazh
nyuty xaa Pable, per tsiñee
lëë tiits ptsiñ lo xaa nii xñabey
lo soldad nii lëë kchë meñ
Jerusalén noyuñ tily,

32 lëë xaa go ptop kchë xsol-
dad ni kchë xaa nii xñabey lo
xsoldad xaa aan lëë xaa pt-
siñ wxooñ laañee nche meñ.
Tsiñee lëë meñ kon xaa nii
xñabey lo soldad ni kon sol-
dad, lëë meñ psaan Pable,
pteejtre meñ xcheñ xaa.
33 Tsigo lëë xaa nii xñabey lo
soldad big, aan lëë xaa kwseñ
Pable, ni lëë xaa kwnabey px-
ituu Pable con chop lë caden.
Loxsye ngo lëë xaa kwnabti-
its cho nak Pable ni pe cos
beeñtsyey xaa.
34 Per xaal xaal nii kwnee
meñ. Pchilody nyon xaa
nii xñabey lo soldad pe xñee
meñ porñee kchë meñ chupt-
syë. Por ngo lëë xaa kwnabey
kuni soldad Pable laañee sob
yu nii no soldad.
35 Tsiñee lëë soldad ptsiñni
Pable laañee chislo scaler nii
xyakxoob axte chu yu go, lëë
soldad kwlañ Pable, porñee
tir ntseeb chak meñ nii nal,
36 xñee meñ:
—¡No nii kety kazh xaa!

Lëë Pable xñee lo meñ

37 Lëë soldad si nii jko Pable
leñ yu, tsi lëë Pable chëb lo
xaa nii xñabey lo soldad:
—¿Pe schilo kñen choplan
xtitsaa lool?
Tsigo lëë xaa nii xñabey lo
soldad kwëb chëb:
—¿Pe chakoo nayak xñeel
griego?
38 ¿Pe mod lëdy lii tsigo
nayak nak xaa Egipto nii pe-
naadle beeñtsyey tu tily ni
kuni tap mily nweety bñech
tu tañ pidzy?
39 Tsigo lëë Pable chëb:
—Lëdyo. Xaa Israelaa.
Tarso kolyaa. Tu kyedzy non
nii nche Cilicia nak Tarso.
Beeñ favor blaa kñen choplan
xtitsaa lo meñ.
40 Lëë xaa nii xñabey lo
soldad ptee tiitspey, aan lëë
Pable kusoli lo scaler. Lëë
xaa kwloo señ con ña xaa par
kwetse meñ. Tsi lëë meñ lox
kwchetse, lëë xaa kwnee con
xtiitsë meñ Israel chëb xaa:

22

1 —Kol kono, beetsy, ni kol
kono xaa kol. Lëën kñe cho-
plan xtitsaa lo do parñee kyeñ
do nii nody xfaltaa.
2 Tsiñee lëë meñ biñ nii con
xtiitsë meñ kwnee xaa, mas-
tre tse kwche meñ. Tsigo lëë
Pable chëb:
3 —Xaa Israelaa. Tu kyedzy
nii lë Tarso nii nche nëz Cili-
cia kolyaa, per leñ kyedzy
Jerusalén nu kwroobaa. Lëë
Gamaliel beeñ kseedy naa
xley pxusykoltoo no, ni tugak
kaa choxkoon kuuñ ksakaa
Dios tyub styoon sinak nii
noyuuñ ksak to Dios natse.
4 Penaadle kwënalaa
nyutyaa meñ nii xniladzy
xtiits Dios nii xñee cho nak
Jesús. Nikxe kwnaaw, nikxe
gaa xaapkiyo, kchë nak xaa
kwyalon skiib.
5 Lëë xaa nii xñabey lo px-
osy ni kchë xaa kol nan kchë
nii beeñtsyeyaa, por lëë xaa
bneetsy kitsy nii kwseeñaa
si lo xaa Israel nii no leñ
kyedzy Damasco, aan lëën
kwya kyedzy ko sakyubaa
meñ nii xniladzy par kyely
knin kchë meñ go nu ni par
ksaksin kchë meñ go.
6 'Per tu tse mer xwe ng-
bidz, lëën no nëz nii ktsiiñaa
leñ kyedzy Damasco, tsiñee

lëë tu bini ngol nii sëëdsëëb kpaa bibëly kyako kwin.

7 Lëën byab lyu, aan lëën biñ tsiy tu xaa nii xñee: “Saulo, Saulo, ¿penak nii xsaksil naa?”

8 Tsigo lëën kwnabtiits chëpaa: “¿Chool?” Aan lëë tsiy xaa go në lon: “Naa nak Jesús Nazaret, xaa nii xsaksil.”

9 Kchë xaa nii ksan sa ptsyeb kon bini go, per biñdy xaa tsiy xaa nii kwnee lon.

10 Tsigo lëën chëp: “Kwnë na busy pe cos kuuñtsyeyaa.” Aan lëë xaa në: “Kuxche, ptsiñ Damasco. Siko no tu xaa nii kñë pe cos kuñoo.”

11 Aan como lëë bini go bnek lon, pchilody nyanaa. Lëë xaa nii ksan sa kwtob ñan, ptsiiñaa leñ kyedzy Damasco.

12 ’Leñ kyedzy ko kwyo tu xaa nii pcholë Ananías. Tu xaa nii nli xniladzy Dios nak xaa ni chuuñtsyey xaa nii xñabey xley Moisés. Kchësy kaa meñ Israel nii no Damasco xñee nii buen xaa.

13 Lëë Ananías biid tedy lon. Tsi lëë xaa kwlañ, lëë xaa në: “Beetsy Saulo, pxaly lool ni kon stub.” Aan wor go kazh lëë lon byaabini aan lëën kon Ananías.

14 Loxsye ngo lëë xaa në lon: “Lëë xDios pxusykoltoo no kwle lii penaadle parñee kaknanoo pe cos chakladzy xaa ni parñee kanoo xiñ ntson xaa ni parñee konoo tiits nii xchoo chuw xiñ xaa.

15 Por lii kutiits cho nak xiñ xaa lo meñ nii nche lo kislyu. No nii kutiitsoo kchë nii konoo ni biiñoo.

16 Lëë nana ¿pe xlyëël nii chischeedyoo tsiin chobnisoo? Kwnab lo Dios nii koy xaa kchë xtoloo.”

17 ’Tsiñee lëën blañ Jerusalén nu, lëën kwya lidzy Dios, kwyakutiitsnin Dios, aan lëë tu mgaal kwtedy lon.

18 Lo mgaal go lëën kon Jesús, aan lëë xaa në lon: “Sinusy byobladzy pchoo Jerusalén, porque ksaldy meñoo tsiñee lëël kutiits cho nakaa.”

19 Tsigo lëën chëp: “Kchë meñ re nan nii naa kwyanasy meñ nii xniladzy xtiitsoo leñ kchë ktoo, ni nan meñ nii naa kwyalo kchë meñ nii xniladzy xtiitsoo skiib ni naa gaa ptedy xcheñ kchë meñ go.

20 Ni byo gaa styoon nii kuty Xteb, xaa nii bluuy xtiitsoo. Naa byaani xab xaa nii kukyeety xaa.”

21 Per lëë Jesús në lon: “Pchoo leñ kyedzy Jerusalén, por lëën kxal lii xtañ meñ sit.”

Lëë Pable no ña xaa nii xñabey lo soldad

22 Tse kwche meñ biñ nii kwnee Pable, per tsiñee lëë meñ biñ nii lëë xaa pseety meñ sit, lëë meñ bislo kwchuptsyë xñee:

—¡No nii kety xaa gue! ¡Nonguialtre nii kpañ xaa!

23 Aan como byoogwty chuw meñ, sink lëë meñ bislo xkwii xab ni xlëp yu kpaa parñee kaknyoo nii xlëë meñ,

24 por ngo lëë xaa nii xñabey lo soldad kwnabey nii jko soldad Pable leñ yu, ni lëë xaa kwnabey ktee soldad cheñ Pable parñee kñeeli Pable

dyon penak nii singootyee
xlëë meñ lo Pable.
25 Per tsiñee lëë soldad lox
pxituu Pable, lëë Pable chëb
lo tu soldad nii so siko:
—¿Pe nonguial dyon nii
kteedy to cheñ tu xaa Roma,
deelñee karty kaknan do pe
cos beeñ xaa?
26 Tsiñee lëë soldad ko biñ
ngo, lëë xaa kuni tiits lo xaa
nii xñabey lo kchë soldad,
chëb xaa:
—Byeñ gon pe cos
kuuñtsyeyoo, por Roma ngab
xaa gue.
27 Tsigo lëë xaa nii xñabey lo
kchë soldad big lo Pable, aan
lëë xaa kwnabtiits, chëb xaa:
—¿Pe nli nii Roma ngaboo?
Lëë Pable kwëb chëb:
—Nliw.
28 Loxsye ngo lëë xaa nii
xñabey lo soldad chëb:
—Deel naa nyazh kwtizhaa
par jkabaa Roma.
Lëë Pable chëb:
—Per lëë naa destye nii
kolyaa ngabaa Roma.
29 Tsiñee lëë soldad nii nche
mbës ktee cheñ Pable biñ
ngo, lëë xaa bichee tublad.
Aan axte wi xaa nii xñabey
lo kchë soldad ptsyeb, porñee
kwnaasy xaa Pable ni pxi-
tuu xaa Pable con caden aan
nandy xaa nii Roma ngab
Pable.

Lëë Pable so lo xaa Israel nii xñabey

30 Lëë byaani lyu lëë xaa
nii xñabey lo kchë soldad
kokladzy nyaknan dyon pe
cos xkëëkiy meñ Israel Pable.
Lëë xaa kwlii Pable skiib, ni
lëë xaa kwnabey koktsyetsy
kchë xaa nii xñabey lo pxosy
ni kchësy xaa non nii no
Jerusalén. Loxsye ngo lëë xaa
pso Pable groltyee lady kchë
xaa xñabey go.

23

1 Lëë Pable buy kchë lo xaa
xñabey go aan lëë xaa chëb:
—Beetsy, axte natse gon
mbëë mbañaa. Pe sidy
kikaa porñee chuuñtsyeyaa nii
chakladzy Dios.
2 Tsigo lëë xaa nii xñabey
lo pxosy nii pcholë Ananías
kwnabey nii kyaasy meñ nii
nche kexka lo Pable chuw
Pable.
3 Per lëë Pable kwëb chëb:
—¡Lëë Dios kiñ lii, xaa yox!
Deelñee soboo ske par kuñoo
kyalxtisy sinak nii xñabey
xley Moisés, ¿penak tsigo nii
xsaldyoo ley, sink lëël xñabey
kiñ meñaa?
4 Loxsye ngo lëë meñ nii
nche siko chëb:
—¿Singuee gaa nawen xiñoo
tiits lo xaa nii pso Dios kñabey
lo pxosy?
5 Tsigo lëë Pable chëb:
—Beetsy, nandyaa nii lëë
xaa nak xaa nii xñabey lo
pxosy, por leñ kitsy nii kë
xtiits Dios gon xñee: “Kt-
siibteedyoo xaa nii xñabey
xkyedzyoo.”
6 Tsi lëë Pable byeñ nii grol
meñ nii ncheno lo junt no
xlad xaa fariseo, lëë stu grol
meñ no xlad xaa saduceo,
nguiedzy kwnee xaa, chëb
xaa:
—Beetsy, xaa fariseo nakaa
ni xaa fariseo nak pxosyaa,
per lëë meñ biid kso naa nu
porñee xniladzyaa nii spañ
meñ kuty.

7 Tsiñee lëë Pable lox chëb
ngo, lëë meñ fariseo ni meñ
saduceo bislo ptilytiits lsa,
aan lëë kchë meñ go kok chop
tiiy.
8 Porñee kchësy meñ sa-
duceo xñee nii nlidy kpañ
meñ kuty, ni xnilasty meñ go
nii no angly ni no kyalbini.
Per lëë meñ fariseo xniladzy
kchësy ngo.
9 Kchësy meñ bislo chupt-
syë aan lëë bla maestre ley nii
no xlad xaa fariseo kuso chëb:
—Ni tu cos mal karty
kuuñtsyey xaa re. Neñdy
tu angly o tu kyalbinii gaa
kwnee lo xaa.
10 Aan como xyaldy kupt-
syë meñ, lëë xaa nii xñabey
lo soldad ptsyeb, nladzy xaa
neñdy kuty meñ Pable tsi
lëë meñ lox klëë. Por ngo
lëë xaa kwtsyetsy bla soldad
kulii Pable siko par tsikni xaa
Pable laañee sob yu nii no
xaa.
11 Tsi lëë kyool kol lëë Jesús
byaklo lo Pable aan lëë xaa
chëb:
—Ndaan kok, por siñee biti-
itsoo gon cho nakaa lo meñ
leñ kyedzy Jerusalén, singo
gak no nii kutiitslo Roma.

Lëë xaa Israel xyub dyon xa kuty xaa Pable

12 Lëë byaani lyu lëë bla
xaa Israel bitiits dyon xa kuty
xaa Pable, aan lëë xaa pkon
Dios nii kawdy xaa ni kidy
xaa axte nii kuty xaa Pable.
13 Masy choow xaa Israel
pkon Dios.
14 Lëë xaa go kwey lo xaa
nii xñabey lo pxosy ni lo kchë
xaa kol nii xñabey lo meñ Is-
rael aan lëë xaa chëb:
—Lëë noo pkon Dios nii
tyaawdy noo ni tyowdy noo
axte nii kuuty noo Pable.
15 Lëë na nagon, no nii kñee
do lo xaa nii xñabey lo sol-
dad parñee kiidni xaa Pable
lo do kxe. Kol këb nii lëë
do kan dyon xa kak xcuent
xaa, aan lëë noo lyëës xaa nëz
par kuuty noo xaa antes nii
klyañche xaa.
16 Per lëë xiñgan psyañ
Pable koknano aan lëë xaa
kuni tiits lo Pable laañee no
soldad.
17 Lëë Pable kwtsyetsy tu
soldad aan lëë xaa chëb lo
xaa:
—Kuni xaa wiñ re lo xaa nii
xñabey lo do, parñee këb xaa
tiits nii sëëdni xaa.
18 Lëë soldad kuni xaa wiñ
go lo xaa nii xñabey aan lëë
xaa chëb:
—Lëë Pable, xaa nii no skiib
kwtsyetsy naa aan lëë xaa në
lon: Kuni xaa wiñ re lo xaa nii
xñabey lo do. Toon pe cos tiits
sëëdni xaa lool.
19 Tsigo lëë xaa nii xñabey lo
soldad kwseñ ña xaa wiñ go,
lëë xaa kuni xaa tublad, aan
lëë xaa kwnabtiits, chëb xaa:
—¿Pe cos tiits sëëdnil lon?
20 Tsigo lëë xaa wiñ go chëb:
—Lëë xaa Israel byaan nii
lëë xaa kñee lool parñee tsinil
Pable lo xaa nii xñabey lo
meñ Israel kxe, porñee lëë
lëësy xaa me kan dyon xa kak
xcuent Pable.
21 Per knilastyoo xtiits xaa,
por masy choow xaa nii no
xlad xaa tse nchenolan, aan
pkon xaa Dios nii kawdy xaa
ni kidy xaa axte nii kuty xaa

Pable. Lëë na xaktyee xtiit-
soo nche mbës xaa.
22 Tsigo lëë xaa nii xñabey lo
soldad psonëz xaa wiñ go, per
lëë xaa chëb kazh nii ni tu cho
lo këbty xaa nii lox bitiits xaa.

Lëë xaa nii xñabey lo soldad xaal Pable lo xtisy nii pcholë Felsy

23 Lëë xaa nii xñabey lo
kchësy soldad kwtsyetsy
chop soldad nii xñabey lo
xcombañer, aan lëë xaa chëb:
—Kol kweektsey chop ky-
oow soldad nii së niy, ni kol
kweek mbës tsongaltsii xaa
nii xsyob cabay, ni chop ky-
oow xaa nii koy spad, par
tsi xaa Cesarea nawtse a las
nueve.
24 Ni lëë xaa kwnabey kwyo
xab cabay nii sob Pable, ni
lëë xaa kwnabey nii ndaan
Pable ni mbañ Pable ktsiñni
xaa Pable lo xtisy nii pcholë
Felsy.
25 Lo soldad pxaal xaa tublë
kitsy nii si lo xtisy Felsy. Sin-
rii xñee lo kitsy ko:
26 "Naa nak Claudio Lisias.
Lëën xal tublë kitsy re lool nii
nakoo xtisy.
27 Lëë meñ Israel kwnaasy
xaa nii xalaa lool, mer nyuty
meñ xaa, per tsiñee biñaa nii
Roma ngab xaa, lëën kwya
ksan xsoldadaa, byaklan xaa.
28 Aan como kokladzypaa
nyaknanaa pe cos xkëëkiy
meñ xaa, lëë xaa kwyaanin
lo xaa Israel nii xñabey.
29 Siko biñaa nii lëdy cos nii
xkëëkiy meñ xaa, sink pel cos
cheñ xley meñ xkëëkiy meñ
xaa. Per xyaldy nii kety xaa,
ni skiib xyaldy tso xaa.
30 Per como lëën biñ nii lëë
meñ Israel chakladzy kuty
xaa, lëë xaa xalaa lool ni
lëën kwne gaa lo meñ nii
xkëëkiy xaa nii kiidnee xaa
lool deelñee pe cos xkëëkiy
xaa Pable."
31 Lëë soldad beeñtsyey nii
kwnabey xaa nii xñabey lo
soldad. Lëë xaa sini Pable nëz
Antípatris wor kyool go.
32 Lëë byaani lyu lëë kchë
soldad nii si niy bikche ptsiñ
laañee sob xaa nii xñabey lo
soldad. Lëë kchë gaa xaa nii
sob cabay sini Pable.
33 Tsiñee lëë soldad nii sini
Pable ptsiñ Cesarea, lëë xaa
ptee kitsy nii pxaal xaa nii
xñabey lo soldad lo xtisy ni lëë
xaa ptee xcuent Pable.
34 Loxsye blab xtisy kitsy
ko, lëë xaa kwnabtiits cho
xaa Pable. Tsiñee biñ xaa nii
xaa Cilicia nak Pable,
35 lëë xaa chëb:
—Na tsiñee kiidsye xaa nii
xkëëkiy lii konaa dyon xa nak
xcueentoo.
Loxsye ngo lëë xaa kwn-
abey nii kyënap soldad Pable
leñ yulyey nii psaa Herodes.

24

Kchë nii chëb Pable lo xtisy Felsy

1 Tse nii kwloxo kaay kpidz,
lëë Ananías, xaa nii xñabey lo
pxosy ptsiñ Cesarea ksa xaa
bla xaa kol ni tu xaa chak nii
pcholë Tértulo. Lëë xaa ptsiñ
tubli lo xtisy par jkëëkiy xaa
Pable.
2 Tsiñee lëë Pable kok-
tsyetsy, lëë Tértulo bislo
xkëëkiy xaa, xñee Tértulo lo
xtisy Felsy:

—Skizhoo xtisy, mbëë nche
noo ni kindy tily leñ xkyedzy
noo por xkyalchakoo.
3 Tyub laañee xñabeyoo
xsako styoo noo.
4 Per parñee kislëëdre noo
lii, xñabaa nii jkëëtyagoo cho-
plan xtiits noo.
5 Lëë noo gon bñaasy xaa
re porñee nak xaa sinak tu
kyalkits. Laañee xkaatyee
noyuñ xaa meñ Israel chop
tiiy ni lëë xaa xñabey lo tub
tiiy meñ nii lë Nazareno.
6 Kokladzy xaa nguidyni
xaa lidzy Dios nii sob
Jerusalén. Por ngo nii lëë xaa
bñaasy noo aan lëë noo nyuuñ
kyalxtisy sinak xñabey xleey
noo,
7 per lëë xaa nii lë Lisias nii
xñabey lo soldad biid kla xaa
loo noo.
8 Lëë na misme lii gaanoo,
kwnabtiits lo xaa parñee
kyeñoo nii nli kchë nii xkëëkiy
noo xaa.
9 Wi kchë meñ Israel
nii nche siko chëb nii nli
beeñtsyey Pable kchë nii
xkyëëkiy xaa.
10 Tsigo lëë xtisy kwloo señ
lo Pable parñee kñee Pable,
aan lëë Pable chëb:
—Xlen nii lii kon xa nak
xcuentaa por nanaa nii kokle
bla iz nii soboo xñabeyoo tañ
re.
11 Natse gon chak tsiipchop
kpidz nii ptsiiñaa Jerusalén
par kolaa lay lo Dios.
12 Ni tu cho kondy nii lëën
no ktilytiits pal nëz, nikle
leñ lidzy Dioso, nikle gaa leñ
ktoow. Ni tu cho pkaldyaa
leñ kyedzy Jerusalén.
13 Chilody kluuy meñ Israel
nii nche nu nii nli beeñtsyeyaa
kchë nii xkëëkiy xaa naa.
14 Lëën kñëëli lool nii
nikxe nii xñee xaa re nii
nlidy kchë nii bluuy Jesús
Nazaret, xsobaa xtiits xDios
pxosyaa sinak xñabey xaa. Ni
xniladzy kaan kchë nii kë leñ
xley Moisés ni kchë nii pkëë
profet.
15 Ni wi gaan xniladzy nii
xniladzy xaa re. Xniladzyaa
nii lëë Dios kuuñ kpañ meñ
kuty. Nikxe meñ malo, nikxe
gaa meñ bueno, kchëlo meñ
kuuñ kpañ Dios.
16 Por ngo, tugak choxkoon
kuuñtsyeyaa nii chakladzy
Dios ni chuuñtsyeyaa kyal-
buen lo meñ.
17 ’Kok xtsele nii kënsën
xtañ meñ sit. Lëë na lëën
bikche tu kyedzyaa par
kyelynin palal tumi jkiiñ
meñ nii no lyaadzy ni parñee
kokonaa nii xñabey xley
Moisés lo Dios.
18 Kchë ngo noyuuñtsyeyaa
tsiñee lëë bla meñ Israel nii
no nëz Asia kon naa leñ lidzy
Dios. Kok nyë kaazhaa sinak
nii xñabey xleey noo antes
nii sëbaa leñ lidzy Dios, ni
kwyaanidy kaan tub yox
meñ, ni byubtyaa tily.
19 Lëë xaa nii kon naa leñ
lidzy Dios kiid jkëëkiy naa
deelñee beeñtsyeyaa tu cos nii
nonguialdy.
20 O deelñee gaa kchilody
kiid xaa go, kñë xaa nii nche
nu dyon pe cos falt kwlon
worñee kukso xaa naa lo xaa
nii xñabey lo meñ Israel.
21 Xakxe worñee nguiedzy
kwnen chëpaa: “Lëë do biid

kso naa nu natse porñee xniladzyaa nii spañ meñ kuty”, neñdy wor go kwlon falt.

22 Tsiñee lëë xtisy Felsy biñ xa së lo xtiits Pable, aan como nanle gaa xaa xa nak xiwseedy meñ nii no xlad Crist, lëë xaa pkwëës lo cuent ko, aan lëë xaa chëb:

—Na tsiñee kiidsye Lisias, xaa nii xñabey lo soldad, kaknanraa xa nak xcueentoo.

23 Loxsye ngo lëë xtisy Felsy kwnabey nii bii kyaan Pable leñ skiib, per lëë xaa chëb lo soldad nii klaa xaa Pable xisy wiñ ni klaa xaa tsitedy xamigw Pable lo Pable.

24 Lëë koko bla kpidz lëë xtisy Felsy ptsiñ chop tsiil xaa Drusila. Meñ Israel nak tsiil xaa. Aan lëë xaa kwnabey koktsyetsy Pable par kñee Pable dyon xa nak nii kniladzy meñ Jesucrist.

25 Per tsiñee lëë Pable pseedy nii no nii tsoxko meñ kpañ meñ sinak nii xñabey Dios, ni no nii kxekw meñ kuuñtsyeydy meñ nii klyaañtyee styoo meñ por sitsiñ tse nii lëë Dios kwetsy catu meñ, lëë xtisy Felsy ptsyeb aan lëë xaa chëb lo Pable:

—Kwey. Na tsiñee kteedyoo tiits lon, kwetsyaa lii stub.

26 Ni lëëw na kwëmbës xtisy Felsy nii ndee Pable tumi parñee nlaa xaa Pable. Por ngo kety kety kwtsyetsy xaa Pable parñee kñee xaa lo Pable.

27 Lëë kwloxo chop iz, lëë gaa xiz xtisy Felsy psa, aan lëë Porcio Festo pkaa kwsob xlugar xaa kok xtisy. Aan lëë Felsy psaan Pable skiib parñee buen kyaan xaa lo meñ Israel.

25

Lëë Pable chaktsyetsy lo Festo

1 Tse nii kwloxo tson kpidz nii pkaa xcuent Festo kyalxtisy, lëë xaa pchoo Cesarea, lëë xaa si Jerusalén.

2 Tsiñee lëë xaa ptsiñ Jerusalén, lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni kchë xaa Israel nii mastre non kujkëëkiy Pable lo xaa.

3 Lëë xaa go kwnab tu kyalnsaak lo Festo chëb xaa nii kñabey Festo kyey Pable Jerusalén. Ni lëëw na nol kik xaa nii deelñee ndee Festo tiits, lëë xaa nyikuty Pable nëz.

4 Per lëë Festo chëb:

—Cesarea no Pable skiib ni klyëëdy kaan lëën kya Cesarea.

5 Por ngo no nii kiid xaa nii xñabey lo do Cesarea parñee jkëëkiy xaa Pable siko deelñee pe cos falt kwloo Pable.

6 Xonak o tsii gak kpidz kwlës Festo Jerusalén, lëë xaa bikche sey xaa Cesarea. Lëë byaani lyu nii ptsiñ xaa, lëë xaa kwsob leñ yulyey, aan lëë xaa kwnabey koktsyetsy Pable.

7 Tsiñee lëë Pable kwsëëb yulyey, lëë xaa Jerusalén big kex, aan lëë xaa bislo pkëëkiy xaa Pable tub yox cos ntseeb, per ni tu cos nii pkëëkiy xaa Pable pchilody nyuñ xaa preb nii nli beeñtsyey Pablo.

8 Per lëë Pable gaa tugak kwnee xaa, chëb xaa:

—Karty kuuñtsyeyaa kchë nii xkëëkiy xaa gue naa. Nlidy nii xsaldyaa xley meñ Israel, ni nlidy nii xsaldyaa lidzy Dios, ni nlidy nii xsaldyaa xtisy Roma.

9 Per como lëë Festo kokladzy kyaan buen xaa lo meñ Israel, lëë xaa chëb lo Pable:

—¿Pe snëël tsil Jerusalén parñee siko kanaa dyon xa kak xcueentoo?

10 Tsigo lëë Pable kwëb chëb:

—Leñ yulyey nii ngab lo xtisy Roma son. Penak nii toon pare kan par kak xkyalxtisyaa. Ni nan bueen gaal nii karty kon falt lo meñ Israel.

11 Deelñee kwlo gaan tu falt nii xyal ketyaa, penaktyo na ketyaa. Per como nlidy kchë nii xkëëkiy xaa gue naa, ni tu cho xyaldy jko naa ña xaa Israel. Xñabaa nii yuub xtisy Roma kan dyon xa kak xcuentaa.

12 Tsigo, lëë Festo kwnabtiits lo xaa nii ksa xaa xñabey. Loxsye ngo lëë xaa chëb lo Pable:

—Lëël kwnab nii yuub lo xtisy Roma tsil. Na tsil lo xaa na parñee kan xaa xa kak xcueentoo.

Lëë Pable so lo rey Agripa

13 Blyëëdyako lëë rey Agripa ni Berenice kwey Cesarea kujkëëptyux Festo.

14 Aan como ndaly kpidz kwlës xaa, lëë Festo bitiits lo xaa xa nak xcuent Pable, chëb Festo:

—Lëë tu xaa nii psaan Felsy skiib bii no nu.

15 Aan tsi lëën kwya Jerusalén, lëë xaa nii xñabey lo pxosy ni kchë xaa kol nii xñabey lady meñ Israel biid jkëëkiy xaa. Kchë xaa go kwnab nii kñabeyaa kety xaa.

16 Per lëën chëp nii xñabeydy xtisy Roma kety tu meñ deelñee karty kan xaa ktilytiitsni meñ go kchë xaa nii xkëëkiy xaa parñee kak ndoon dyon cho xaa nli xñee.

17 Por ngo, tsiñee lëë xaa Israel go kwlañche nu, blyëëdyaa. Siñee byaani lyu lëën kwsoob leñ yulyey aan lëën kwtsyetsy xaa nii xkëëkiy xaa go.

18 Per tsiñee lëë xaa lox ptilytiits, ni tu cos ntseeb nii nladzyaa pkëëkiydy xaa xaa.

19 Nii biñsyaa nonsyke kchë deel xa nak xlay xaa pkëëkiy xaa xaa ni por tu xaa nii lë Jesús nii kuty, per lëë Pable xñee nii mbañ Jesús.

20 Aan como byeñdyaa pe nyuuñtsyeyaa, lëën kwnabtiits dyon pe nyë Pable nyi xaa Jerusalén parñee siko nyanaa dyon xa nyak xcuent xaa.

21 Per como lëë xaa kwnab nii yuub lo xtisy nii sob Roma tsi xaa, lëën kwnabey nii laady xaa axte nii kteedyo tiits lon kxalaa xaa lo xtisy Roma.

22 Tsigo lëë Agripa chëb lo Festo:

—Wi gaan gon no gan konaa xa së lo xtiits xaa go.

Lëë Festo kwëb chëb:

—Kxe kazh kaanoo, lëël kon xa së lo xtiits xaa.

23 Lëë byaani lyu, lëë
Agripa ni Berenice kwsëëb
yulyey ksa bla xaa nii xñabey
lo soldad ni xaa non nii
no leñ kyedzy Cesarea.
Nonsyke ladx non nche nakw
xaa. Loxsye ngo lëë Festo
kwnabey koktsyetsy Pable.
24 Tsigo lëë Festo chëb:
—Rey Agripa ni kchësy to
siñee nche do nu, lëë xaa re so
lo do nu. Ndalyle meñ Israel
nii no Jerusalén ni meñ Israel
nii no leñ kyedzy Cesarea nu
nonab lon nii kñabeyaa kety
xaa.
25 Per naa nii xcuentaa
sootaa nii karty ko xaa tu
falt nii tsigal kety xaa, per
como lëë xaa kwnab nii kak
kiy kchë nii xkëëkiy meñ go
xaa axte lo xtisy Roma, lëën
kwlokyeñ kxalaa xaa lo xtisy
Roma.
26 Aan como xyeñdyaa gaa
dyon pe cos beeñtsyey xaa,
lëë xaa syelynin lo do, ni
loopoo rey Agripa syelynin
xaa parñee kñabtiitsoo lo
xaa parñee tsaap singo mod
kyeñaa pe cos jkën lo kitsy nii
kxalaa lo xtisy Roma.
27 Porque lika sëlidyo
nii kxalaa tu xaa nii no
skiib, deelñee këptyaa pe cos
beeñtsyey xaa.

26

Lëë Pable xñee lo rey Agripa xa nak xcuent xaa

1 Tsigo lëë rey Agripa chëb
lo Pable:
—Schilo kñeel xfavooroo.
Tsigo lëë Pable blis ña aan
lëë xaa bislo kwnee xaa, chëb
xaa:
2 —Nli gaa na, rey Agripa,
xlen ni xsak styoon kñen lool
xa nak kchë nii xkëëkiy meñ
Israel naa parñee singo mod
misme naa ksoli naa lool.
3 Ni xlen porñee nanaa nii
xyeñoo xa nak xcostumbre
noo kchësy noo siñee nak noo
meñ Israel ni nanoo pe cos
nak xiwtilytiits noo. Por ngo
xñabaa nii kapoo paciensy
konoo kchë nii kniyaa.
4 'Kchësy meñ Israel nan xa
kwyon lady meñ tu kyedzyaa
ni xa kwyon Jerusalén destye
nii nakaa xaa wiñ.
5 Xyuumbey nyë xaa Israel
naa. Schilo kñë xaa nii xtse
kwyon xlad tub tiiy xaa nii
lë fariseo deelñee chakladzy
xaa. Lëë xaa fariseo nak tub
tiiy xaa nii mastre choxko
kuñ cumplir xleey noo.
6 Aan lëë na lëë meñ Israel
xkëëkiy naa porñee tyub
styoon xniladzyaa nii lëë
Dios kuuñ kpañ kchë meñ
kuty sinak nii kwneel xaa lo
pxusykoltoo noo.
7 Ni ksa tsiipchop kaa xtiiy
noo nii no Israel këmbës nii
kak cumplir nii kwneel Dios.
Por ngo, tsel kyool choxko
kchë meñ go kleni Dios ni
kuuñtsyey nii xñabey Dios.
Aan porñee win xniladzy nii
kwneel Dios, lëë meñ Israel
biid kso naa nu.
8 ¿Lëë dook, penak nii xni-
lasty to nii chuuñ kpañ Dios
meñ kuty?
9 'Klo nladzyaa nii no nii
ktilynin meñ nii no xlad Jesús
Nazaret
10 ni beeñtsyey gaan nii no
kikaa leñ kyedzy Jerusalén.
Con xtiitspey xaa nii xñabey

lo pxosy ndaly kchë meñ nii
no xlad Jesús kwlon skiib.
Aan tsiñee lëë xaa xñabey
chakladzy kuty tu xaa go, win
kwne nonguial kety xaa.
11 Ndaly vuelt psaksin xaa
nii no xlad Jesús parñee
nsaan xaa nyilastre xaa Jesús.
Laañee sobtyee ktoo kwyan,
aan por xkyalwlëën axte xtañ
meñ sit kwyanlagaa meñ go.

Lëë Pable chutiits xa bni-
ladzy xaa Dios

12 'Kchë ngo no kikaa lëën
sa kyedzy Damasco con xtiit-
spey xaa nii xñabey lo pxosy.
13 Per mer xwe ngbidz gon,
rey, lëën no nëz ksa xcom-
bañeraa tsiñee lëën kon tu bini
nii sëëdsëëb kpaa. Mastre
xpibëlyo que lo xbini ngbidz.
14 Tsigo kchëësy noo byab
lyu. Loxsye ngo lëën biñ
tsiy tu xaa nii në lon con
xtiitsë meñ hebreo: "Saulo,
Saulo, ¿penak nii xsaksil naa?
Misme lii gon no ksaksi lii,
sinak nii chuuñtsyey yosy
tsiñee xkëëniy ma punt yag
nii xkwib meñ ma."
15 Tsigo lëën chëp: "¿Chool?"
Aan lëë tsiy xaa go në lon:
"Lëë meeraa nak Jesús, xaa
nii xsaksil.
16 Per kuxche, por
lëën byaklo lool parñee
kuuñtsyeyoo nii chakladzyaa
ni parñee kutiitsoo kchë
nii konoo natse ni kchë nii
kluuyre gaan lool.
17 Naa kteelaa lii lo meñ Is-
rael ni naa kteelaa lii lo meñ
sit.
18 Lëën kxal lii lo meñ sit
parñee ksaabiniil kchë lo
meñ go, parñee sëdre meñ
go lo nguey, sink lo bini, ni
parñee ksoobtre meñ go xtiits
xaatox, sink ksoob meñ go
xtiits Dios, ni kniladzy meñ
go xtitsaa tsiin telaa meñ go
lo xtol ni jkaa meñ go nii ktee
Dios lo meñ nii xniladzy."
19 'Por ngo, rey Agripa, lëën
psob xtiits tsiy xaa nii kwnee
lon.
20 Klootyee lo meñ Dam-
asco bluyaa xtiits Dios.
Loxsye ngo lëëw bluyaa lo
meñ Jerusalén ni tyub xtañ
meñ Judea ni lo meñ sit.
Chëpaa nii ktsëë meñ xmod,
ni ktikche meñ styoo lo Dios,
ni kuuñtsyey meñ cos nii
kluuy nii nli xniladzy meñ
Dios.
21 Por ngo lëë xaa Israel kw-
naasy naa leñ ktoo aan kok-
ladzy xaa nyuty xaa naa.
22 Per por xkyalnsaak Dios
lëën bii so nu, xluyaa xtiits
Dios lo kchësy meñ. Karty
kñen ni tu cos nii kwneedy
profet ni kwneedy Moisés nii
kak, sink nonsyke ngo xñen.
23 Lëë xaa go kwnee nii
lëë Crist kety, ni lëë xaa
go kwnee nii klootyee Crist
kpañ parñee kiidni Crist tiits
nii xteelaa lo meñ xkyedzy
noo ni lo meñ sit.
24 Ngo nonee Pable tsiñee
lëë Festo kwchuptsyë chëb:
—¡Chak wetyoo, Pable!
Kchë xiwseedyoo noyuuñ
wety lii.
25 Per lëë Pable kwëb chëb:
—Chakwejtyaa, Festo, sink
sëli xtitsaa ni nli gaa kchë nii
xñen.
26 Lëë rey Agripa so nu.
Nan buen xaa xa nak kchë
cos re. Por ngo nder confians
xñen lo xaa. Nan bueenaa nii

wi xaa nan xa nak kchë cos
re, por lëdy tu cos nii koktsi-
laano.
27 Nli gaa na, rey Agripa,
¿pe xniladzyoo kchë nii pkëë
profet dyon? Nanaa nii xni-
ladzylo.
28 Loxsye ngo lëë rey
Agripa chëb:
—Slalak nu lëël lox ngo sty-
oon parñee kniladzyaa xtiits
Jesucrist.
29 Tsigo lëë Pable chëb:
—Nikxe nii slalak nu o
xlyëëre gaa lox ngon styool,
tsaap në Dios que nii lëdy
nonsy lii, sink wi kchë meñ
nii nche jkëëtyag nii xñen
natse kak sinakaa, nikxe nii
lëdy kchë meñ kxituu con
caden.
30 Loxsye chëb Pable kchë
ngo, lëë rey ni xtisy ni
Berenice ni kchë xaa nii nche
sob siko kuso.
31 Lëë xaa si tublad parñee
kutiits xaa dyon xa kak cuent
ko, xñee xaa lo xcombañer
xaa:
—Karty ko xaa re tu tol nii
tsigal kety xaa, per ni skiib
nonguialdy tso xaa.
32 Ni lëë Agripa chëb lo
Festo:
—Nchilo nlyaa xaa re
deelñee nyabty xaa nii yuub
xtisy Roma kan xa kak xcuent
xaa.

27

Lëë Festo xaal Pable Roma

1 Tsiñee lëë xaa nii xñabey
kwlokyeñ kxaal lëë noo
Italia, lëë Pable ni stubla xaa
nii no skiib kok entregar lo
tu xaa nii xñabey lo soldad nii
pcholë Julio. Xsoldad xtisy
Roma nak kchë soldad ko.
2 Lëë noo ptsyo tu leñ
xbarkw meñ Adramitio.
Lëë barkw ko no nëz nii
kchoo tsi tyub nëz Asia. Wi
Aristarco, xaa Tesalónica nii
ngab Macedonia, kwsënal lëë
noo.
3 Lëë byaani lyu lëë noo
ptsiñ chu nis nii nche Sidón.
Siko lëë Julio pkëstyoo Pable,
lëë xaa blaa kutedy Pable
kchë lo xamigw ni lëë xaa
blaa ptee meñ go nii pkiiñ
Pable.
4 Tsiñee lëë noo pchoo
Sidón, lëë noo byoteedy chu
kislyu wiñ nii lë Chipre,
porñee tir xpi me.
5 Lëë noo ptyeelaag nistoo
mer laañee nyoo Cilicia ni
Panfilia, aan lëë noo ptsiñ tu
kyedzy nii ngab Licia nii lë
Mira.
6 Siko lëë xaa nii xñabey lo
soldad kon tu xbarkw meñ
Alejandría nii no nëz tsi nëz
Italia, aan lëë xaa blëp lëë noo
barkw par kyo noo.
7 Ndaly kpidz tseyga kwyo
barkw nëz, aan tsiñee lëë
noo ptsiñ laañee nyoo Gnido,
blaadre me nyo noo par de-
lanty. Por ngo lëë noo ptyee
mer laañee nyoo kyedzy nii lë
Salmón nii nche lo kislyu wiñ
nii lë Creta.
8 Në syo noo tub chu nis,
per lëë noo ptsiñ tu lugar nii
lë Buenos Puertos. Kexka
siko nche kyedzy nii lë Lasea.
9 Kok xtsele ncheno noo lo
nis, ni ntseeble gaa së barkw
lo nistoo, porñee lëë mëë nii
chaknal sëëd yob. Por ngo lëë
Pable kwnee chëb:
10 —Kol kono gaanoo,
chanaa gon nii ntseeb ktsyool
no tu kyalnë deelñee kyore

no tub lo nis. Neñdy kloow no
barkw tyub xyowo, ni ntseeb
kety no.
11 Per psaldy xaa nii xñabey
lo soldad Pable, sink lëë xaa
psoob xtiits xpixwan barkw
ni xtiits xaa nii chuuñ ksëë
barkw.
12 Aan como nguidy nak
chu nis ko par kwës meño
mëë nii chaknal, kchësy xaa
kwlokyeñ nii masy buen
kchoo noo siko, parñee tsaap
schilo ktsiiñ noo Fenice aan
tyeedy noo mëë nal siko.
Fenice nak tu kyedzy nii ngab
Creta. Siko xtsiñ barkw.
13 Aan como lëë tu me wiñ
nii sëëd nëz kyety bislo xpi,
nladzy xaa nii sini lëë noo nii
schilo kchoo noo siko. Lëë
xaa pchooni barkw tub chu
nis Creta.
14 Per kok xtsedyak pchoo
barkw tsiñee lëë tu medox nii
lë Nordeste
15 bislo kwtopxax barkw.
Aan como blaady me nyo noo
par delanty, lëë noo blaa biy
me lëë noo.
16 Byoteedy noo tublad chu
kislyu wiñ nii lë Clauda. Xisy
xpi me siko. Por ngo nikxe në
pkyëë noo, per lëë noo bliis
canow wiñ nii sëëdngopxax
barkw.
17 Loxsye byëp canow wiñ
go, lëë xaa nii sini barkw pxi-
tuu tsiitsy barkw con tuu. Pt-
syeb xaa nyisobnag barkw lo
yuzh nii lë Sirte. Por ngo
lëë xaa blity ladx nii kë kik
barkw, ni lëë xaa blaa sini me
barkw laañee xkaatyee.
18 Lëë byaani lyu lëë xaa
bislo blaal xaa xyow barkw lo
nis porñee lëë medox ko bii
xpi.
19 Lëë tse nii kwloxo tson
kpidz lëë xaa go blaal kchë
xtsiiñ barkw lo nistoo.
20 Ndaly kpidz ptyoondy
noo lo ngbidz ni ptyoondy
noo mëly. Tir ntseeb bi me-
dox ko. Por ngo nii nladzy
noo nii sikootyee nyaan noo.
21 Aan como kokle ndaly
kpidz nii karty tyaaw noo,
lëë Pable kusoli groltyee lady
kchë xaa nii sini lëë noo aan
lëë xaa chëb:
—Deelñee nyon do xtitsaa
nii nchoody no Creta, ntsy-
ooldy no kchë kyalnë re ni
nsëëbty no xyow barkw.
22 Per na xa kuuñre no.
Lëëw ptsyool le no. Per pe
tsinidy kik to. Nikxe nitylo
barkw re lo nis, per ni tu do
kejty. Ktsyebty to.
23 Porque tsikyool lëë tu an-
gly byaklo lon. Lëë Dios nii
xñabey naa pxaal angly ko bi-
idnë lon sinrii:
24 “Ktsyeebtyoo, Pable,
porque no nii ktsiiñoo lo xtisy
Roma, aan por lii lëë Dios
kteelaa kchë xaa nii ksal no
leñ barkw.”
25 Por ngo, kol ko nguiool
styoo do, ktsyebty to, por
xniladzyaa xtiits Dios ni xni-
ladzyaa nii lëë kchë nii në an-
gly lon kak cumplir.
26 Per tesody nii lëë me tsik-
chon lëë no tu chu kislyu wiñ
nii nche lo nis re.
27 Lëë kyool nii kwloxo
chop xmal niiënsëë noo lo
nistoo nii lë Adria, lëë xaa nii
chuuñ ksëë barkw byeñ nii
lëë noo mer ktsiñ chu kislyu.
28 Lëë xaa ptiix dyon pe nx-
ityre jkaa lo kislyu. Tsigo lëë

xaa kon nii xaktyee skalyptsi-
ipxoopak metre nxity laañee
si barkw. Kok xtsedyako lëë
xaa ptiix stub aan lëë xaa kon
nii xaktyee skalypkyadzyak
metre nxity laañee si barkw.
29 Aan como ptsyeb xaa ny-
ijkaan barkw lo kyo, lëë xaa
pchon tap lë kiib nëz xan
barkw parñee sëdy barkw.
Loxsye ngo lëë xaa kwnab lo
Dios nii kyob kyaani lyu.
30 Mentre gaa lëë kchë
xaa nii xkyë tsiiñ leñ barkw
kwlokyeñ kxooñ, lëë xaa
blity tu canow wiñ nii noy
barkw, xkëëlo xaa nii lëë
xaa kchon kiib nii kë nëz kë
barkw lo nis.
31 Per lëë Pable kuni tiits lo
xaa nii xñabey lo soldad chëb:

—Deelñee kwësty ni tu xaa
gue leñ barkw, ni tu do
telaady.

32 Tsigo lëë soldad koñee
pchug tuu nii nxituu canow
wiñ go aan lëëw byab lo nis.

33 Bii nguey, lëë Pable
kwnee lo kchësy xaa nii si leñ
barkw, chëb xaa:

—Natse gon chak chop
xmal nii karty kaw do por
kyalnë nii nandy to pe cos
ktsyool no.

34 Xñabaa nii kaw do parñee
jkaa do fuersy telaa do, por ni
tu kits kik to kloowdy to.

35 Loxsye chëb Pable ngo,
lëë xaa kwseñ tu kyaxtily aan
xña lo kchësy xaa go lëë xaa
ptee skizh lo Dios. Tsigo lëë
xaa bislo wagw.

36 Lëë styoo kchë xaa go
byonguiool aan lëë xaa taw
kchë xaa.

37 Choop kyoow tsongaly
ptsiipxoop noo syo leñ
barkw.

38 Tsi lëë wagw kwlox lëë
xaa blaal xobxtily nii noy
barkw lo nis parñee knitynë
barkw.

Lëë barkw xnitylo lo nis

39 Tsiñee lëë lyu byaani,
byuumbeydy xaa nii chuuñ
ksëë barkw dyon xa lë tañ
nii nche noo. Per lëë xaa
kon tu kislyu wiñ nii nche
kexka tu chu play, aan lëë xaa
kwlokyeñ ktsig xaa barkw
siko deelñee ndeedyo tiits.

40 Lëë xaa pchug tuu nii
këtuu kiib nii kë xan barkw
aan lëëw byab lo nistoo. Ni
lëë xaa bislëë yag nii xchug
nis parñee së barkw nëz nii
chakladzy xaa. Loxsye ngo
lëë xaa blis ladx nii kë kë
barkw lo me, aan lëë barkw
bislo xpig chu play.

41 Per lëë kë barkw kw-
sobtip lo yuzh, pchilodre
niw, aan lëë xfuersy nis bislo
chuuñ pyuy nëz xano.

42 Tsigo lëë soldad kok-
ladzy nyuty kchë xaa nii sikni
xaa tso skiib Roma parñee
kxoobnisty xaa aan kxooñ
xaa.

43 Per como koklasty xaa
nii xñabey lo soldad nii nyety
Pable, blaady xaa nyuuñtsyey
soldad ngo, sink lëë xaa kwn-
abey nii klo kchë xaa nii chak
xoobnis ktsiñ xaa chu kislyu.

44 Lëë kchë xaa nii kokty na
nxoobnis ptsiñ lo kislyu con
table nii nyaa barkw. Singo
mod kchësy noo ptsiñ chu
kislyu.

28

Lëë Pable xtsiñ lo kislyu wiñ nii lë Malta

1 Tsiñee lëë noo lox ptsiñ chu kislyu go kchësy noo, lëë noo kok ndon nii Malta lë kislyu wiñ go.

2 Mbëë kon meñ nii ncheno siko lëë noo, aan como sin-gootyee chak nal ni so kyo, lëë meñ go psaay ki parñee ktsëë noo.

3 Lëë Pable kuktop chop lë yag, aan lëëw no ktsiib xaa lo ki, tsiñee lëë tu mëël nii no lady yag pchoo por xinlëë ki, aan lëë ma pchal ña Pable.

4 Tsiñee lëë meñ nii no lo kislyu wiñ go kon nii lëë mëël goënyoogw ña Pable, lëë meñ go bislo xñee lo xcombañer:

—Neñdy tu nweety bñech nak xaa gue. Ngo nii nikxe lëë xaa kwtelaa lo nistoo, per xlaady xkyalxtisy Dios kpañ xaa axte nii kizh xaa xtol xaa.

5 Per lëë Pable kwtsib ña aan lëë mëël go byab lo ki, per lëë lëë xaa, ni tu pe kokty xaa.

6 Kchësy meñ kwche mbës nii nsyëki ña xaa o kolpsye gaa nyety xaa. Per kok xtsesy nche mbës meñ kon meñ nii ni tu pe chakty xaa. Lëë meñ bislo ptsëë xtiits, xñee meñ nii tu dios nak Pable.

7 Kexka siko kë xkwaa xaa nii xñabey lo kislyu wiñ go. Publio pcholë xaa. Lëë noo byolëës lidzy xaa aan mbëë kon xaa lëë noo tson kpidz nder.

8 Aan lëëtyee gaa leñ tse go lëë pxosy Publio nix no xlyëë ni kë yoobcheñ. Lëë Pable kutedy lo xaa, aan loxsye kwnab Pable lo Dios por lëë xaa, lëë Pable pxob ña lady xaa aan lëë gaa xaa byak.

9 Tsiñee kon meñ ngo, wi kchë meñ xsyaknë nii no lo kislyu wiñ go biid, aan kchë meñ xsyaknë byak.

10 Aan mbëëre kontsi kchë meñ lëë noo, aan tsiñee lëë wor kol nii ktsëëp noo barkw stub, bnee meñ go kchë nii jkiiñ loo noo nëz.

Lëë Pable xtsiñ Roma

11 Tse nii kwloxo tson mëë nii nche noo lo kislyu wiñ go, lëë noo ptsyëëp tu xbarkw xaa Alejandría nii kwlës chu kislyu wiñ go tyub mëë nal. Kë chop mdyo nii xñee xaa Cástor ni Pólux kë barkw ko.

12 Tsiñee lëë noo ptsiñ chu nis nii lë Siracusa, lëë noo blyëës tson kpidz.

13 Siko pchoo noo lëë noo syo tub chu nis axte ptsiiñ noo laañee lë Regio. Lëë byaani lyu lëë tu me nii xchoo nëz kyety bislo xpi. Lëë tse nii pchopo kpidz lëë noo ptsiñ kyedzy nii lë Puteoli.

14 Leñ kyedzy ko lëë noo byo ktsiil bla xaa nii xniladzy xtiits Jesús. Lëë xaa kwnee loo noo parñee kwëës noo lo xaa tu xmal. Lëë tsi lëë xmal go kwyaa lëë noo pchoo siko par ktsiiñ noo Roma.

15 Lëë gaa meñ nii xniladzy xtiits Jesús nii no Roma tse koknan nii lëë noo no nëz ktsiiñ noo Roma. Ngo nii lëë meñ biid ktsiilnëz lëë noo axte laañee lë Foro de Apio ni laañee lë Las Tres Tabernas. Tsiñee lëë Pable kon kchësy meñ go, lëë xaa ptee skizh lo Dios ni lëë xaa pkaa fuersy.

16 Tsiñee lëë noo ptsiñ
Roma, lëë xaa nii xñabey lo
soldad ptee tiits nii tso Pable
tublad chop tu soldad parñee
kap cuidad soldad Pable.

Lëë Pable xluuy xtiits Dios Roma

17 Tse nii kwloxo tson kpidz
ptsiiñ noo, lëë Pable kwn-
abey koktsyetsy kchë xaa Is-
rael non nii no Roma. Tsiñee
lëë kchë xaa go lox pkaal lsa,
lëë Pable chëb:

—Beetsy, nikxe gon ni pe
beñdyaa lo meñ Israel ni
nikxe nii kwneedyaa contre
xcostumbre pxusykoltoo no,
lëë meñ kwnaasy naa aan lëë
meñ pko naa ña xaa Roma leñ
kyedzy Jerusalén.

18 Tsiñee lëë xaa Roma nii
xñabey lox kwnabtiits dyon
pe nli beeñtsyeyaa kchë nii
xkëëkiy meñaa, lëë xaa byeñ
nii nody xtolaa ni chigaldy
ketyaa. Lëë xaa kokladzy
nlaa xaa naa.

19 Per kwxikyaldy xaa
Israel. Por ngo lëën kwnab
nii yuub xtisy nii sob Roma
nu kan dyon xa kak xcuen-
taa, per kwnabtyaa kyelyaa
nu par jkëëkiyaa xaa tu
kyedzyaa.

20 Por ngo nagon kwtsyet-
syaa lëë do parñee kñen cho-
plan xtitsaa lo do. Porque
win xniladzy kchë nii xni-
ladzy meñ Israel aan por ngo
këtuun nu.

21 Tsigo lëë kchë xaa nii
koktsyetsy ko chëb:

—Ni tu xcart xaa Judea
karty klyañ loo noo nii kseety
lii, ni ni tu xaa betsy no nii
chiid nu karty kñee contre lii.

22 Lëë na chakladzy noo
tsyon noo dyon xa no kikoo,
por ndon noo nii laañee
xkaatyee xñee meñ contre lay
kub nii xluuyoo.

23 Lëë xaa pso tu tse nii
jkaal lsa xaa, aan singootyee
ndaly meñ kwey laañee
xkwës Pable. Aan destye wor
silytoo axte ptsye tse bluuy
Pable xa nak xkyalwnabey
Dios. Pseety xaa xley Moisés
ni kchë nii pkëë profet parñee
jko xaa styoo meñ kniladzy
meñ xtiits Jesús.

24 Grol meñ bniladzy nii
kwnee Pable, lëë stu grol meñ
koñee bnilastyo.

25 Aan como lëdy kchë meñ
bniladzy, lëë meñ bislo bi.
Tsigo lëë Pable chëb:

—Nli gak nii kwnee pro-
fet Isaías tsiñee por xKyalbini
Ntson Dios chëb xaa:

26 Na kwey aan kudzy lo meñ
gue:
Nlipee nikxe xaapre kon do,
per kyeñdy to,
ni nikle gaa kuy do, per
kandy to.

27 Por lëë kchë styoo meñ lox
pkyedzy,
ntse tyag meñ,
ni ndiib lo meñ.
Kchë nrii ptsyool meñ parñee
kchilody kan meñ,
ni kon meñ,
ni kyeñ meñ.
Ni lëë meñ ptsyool kchë nrii
parñee ktikchedy meñ
styoo lon tsiin ktsilyaa
xtol meñ.

28 Kol kaknan nii destye
natse lëë xkyalwtelaa Dios tsi
lo meñ sit. Meñ gosy skëëtyag
xtiits Dios.

29 Tsiñee lëë Pable lox chëb
ngo, lëë xaa Israel bi, per tir
ptilytiits lsa xaa.
30 Chop iz nder kwtiñ Pable
tu yu leñ kyedzy Roma, aan
leñ yu go kutedy meñ lo xaa.
31 Mbëë bluuy xaa xa nak
xkyalwnabey Dios lo meñ ni
bluuy xaa xtiits Dios nii xñee
cho nak Jesús. Ni tu cho pe
chëbty lo xaa.

Kitsy nii pxaal Pable lo meñ nii no leñ kyedzy Roma

1 Paablaa. Xtsiiñ Jesucrist xkyën. Lëë Dios kwtsyetsy naa parñee kakaa xapostle xaa parñee kluyaa tiits nii xteelaa.
2 Penaadle bluuy Dios tiits re. Ndaly profet pkëëw leñ kitsy nii kë xtiits Dios.
3 Lëë tiits re xñee cho nak Jesucrist, Xiñ Dios. Lo xtiiy rey David sëëd xaa.
4 Per por xkyalwnabey Kyalbini Ntson lëë xaa kok Xiñ Dios, porñee pañ xaa lo kyalkuty.
5 Por Jesucrist lëë Dios bnee tiits nii kakaa apostle parñee tyub lo kislyu tso meñ nii kniladzy xtiits xaa ni ksoob xtiits xaa.
6 Lady meñ nii kwtsyetsy Dios jkab lo Jesucrist ngab to.
7 Lëë Dios xkëstyoo lëë do kchë do siñee no do leñ kyedzy Roma, ni lëë xaa kwle lëë do parñee jkab to xkyedzy xaa. Lëë lëësy Tat Tios dyon ni lëë lëësy Jesucrist kakni lëë do ni knee tiits nii mbëë kpañ do.

Lëë Pable xkokyeñ tsi Roma

8 Xtedyaa skizh lo Jesucrist ni lo Tat Tios por lëë do, por laañee xkaatyee chakyety to porñee xniladzy to xtiits Dios.
9 Aan lëë Dios chan nii tugak xsaladzyaa lëë do tsiñee chutiitsnin xaa. Xtsiiñ Dios xkyën. Tyub styoon xluyaa xtiits xiñ xaa.
10 Tugak xñabaa lo Dios nii knee xaa tiits kyely teedyaa lo do.
11 Por chakladzyaa kanaa to parñee jkaa do xkyalnsaak Dios tsiin kchosody styoo do,
12 sinak nii xñee ñe, parñee kchoobladzy lsa no styoo no porñee xniladzy no xtiits Dios.
13 Beetsy, kol kaknan gaanoo nii ndaly vuelt kwlokyeeñaa kyelyaa lo do, per xtejtyo tiits. Chakladzyaa kyelyaa parñee ktopaa kyalnsaak sinak nii xtopno stub lugar.
14 No nii kluyaa xtiits Dios lo kchë meñ, nikxe lo meñ nii no kyedzyo, nikxe gaa lo meñ nii no taño, nikxe lo meñ nyaaniw, nikxe gaa lo meñ ngueyo.
15 Por ngo nii xtee gaanaa kyely kluyaa xtiits Dios wi lo do nii no do leñ kyedzy Roma.

Xtiits Dios nii xteelaa

16 Xtelastyaa xtiits Dios nii xteelaa, por xkyalwnabey Dios nako parñee kteelaaw kchë meñ nii xniladzyo. Klo meñ Israel telaa. Tsigore telaa meñ sit.
17 Lëë tiits re xñee nii lëë Dios xteelaa lëë no lo tol porñee xniladzy sye no xtiits xaa. Ni leñ kitsy kaa nii kë xtiits Dios xñee: “Por kyalwniladzy lëë xaa nii buen kpañ.”

Xtol meñ

18 Xtyon no nii lëë xcastigw ntseeb Dios sëëd kpaa parñee ksaksi xaa kchë meñ yox ni meñ mal, por xlaady

xtol kchë meñ go jkaasy xtiitsli Dios.
19 Aan nan meñ go cho nak
Dios, por misme Dios bluuyo.
20 Schilo kak nyoo nii nyoody por kchë cos nii psaa
Dios. Destye nii kwche kislyu
kok nyoo nii lëë xaa nak Dios
ni kyaaldy kaa xkyalwnabey
xaa. Por ngo nii kindy pe
jkëëlo meñ go.
21 Per nikxe xyuumbey
meñ go Dios singo mod,
chuuñ ksakty meñ go Dios
ni xteejty meñ go skizh lo
xaa. Al contrario cos nii pa
xkiiñdysye sini kik meñ go, ni
lëë xkyalcheñ meñ go pkyey.
22 Nikxe nii xñee meñ go
nii nyaani meñ go, per nguey
meñ go.
23 Por lëë meñ go psaan
xkyalntson Dios nii xnitylody
por mdyo nii chak si chak
chol meñ, ni por mdyo nii
nyaa si nyaa mguiñ, ni por
mdyo nii chak si chak ma nii
sob tap niy, ni ma nii xtyoopxax.
24 Por ngo lëë Dios
psaanladzy meñ go parñee
kuuñtsyey meñ go kchë cos
mal nii no styoo meñ go.
Aan chuuñtsyey meñ go
cos nii xkwii kyalto kchë
xcombañer,
25 porñee xnilasty meñ go
xtiitsli Dios, sink tiits xuuy
xniladzy meñ go. Xsoxib meñ
go lo kchë cos nii psaa Dios.
Xsoxibty meñ go lo Dios nii
psaaw. Por lëë Dios xyal jkaa
skizh tugak. Singo no nii
kako.
26 Por ngo lëë Dios
psaanladzy meñ go parñee
kuuñtsyey meñ go cos nii
xkwii kyalto. Por axte wi
kwnaa ptsëë xmod. Choni me
saa kwnaa me.
27 Singo gak xaapkiy,
chokidre xaa kwnaa, sink
saapkiy xaa choki xaa.
Chuuñtsyey xaa cos nii xkwii
kyalto ksa saapkiy xaa,
aan mban xtye xcuerp xaa
castigw por cos mal nii
chuuñtsyey xaa.
28 Chaklastre xaa ksal xaa
Dios, aan lëë Dios kaa psaanladzy xaa parñee kuuñtsyey
xaa nii chigaldy kak.
29 Kchëlo cos mal no kik
xaa, mal xaa, ngbiñ xaa,
mbidy xaa, nweety bñech
xaa, xtilyni xaa meñ, wnee
xuuy xaa, ni wagw tiits kizh
xaa.
30 Xñeenë xaa meñ, xtilyni
xaa Dios, xekwty xaa lo meñ,
nyaa xaa, chuuñtsyey xaa cos
mal, ni xsoobty xaa xtiits pxosy xaa.
31 Chondy xaa tiits,
chuñdy xaa cumplir xtiits
xaa, xkëstyoody xaa meñ,
xkombedy xaa styoo xaa.
32 Nan xaa nii lëë Dios
xñabey kety kchë meñ nii
chuuñtsyey ngo, per lëëw
chuuñtsyey xaa, aan axte
xle xaa chan xaa meñ nii
chuuñtsyeyo.

2

Lëë Dios chuñ kyalxtisy

1 Por ngo kindy pe jkëlool,
lii nii xseel meñ, deelñee
chootyee nakoo. Misme
lii xtee kyo lii tsiñee xseel
meñ, por chuuñtsyeyoo nii
chuuñtsyey meñ.

2 Por ndon no nii tsiñee lëë
Dios chuñ kyalxtisy, xsaksi
xaa meñ nii chuuñtsyey kchë
ngo.
3 Aan lii nii xseel chanoo
nii chuuñtsyey meñ aan
chuuñtsyeylo, ¿pe xsyakoo
nayak nii stelaal lo xkyal-
wsaksi Dios?
4 ¿Pe xsyablyul xkyal-
ndoladzy Dios nayak ni
xpaciency xaa? ¿Xyeñdyoo
nayak nii lëë xkyalndoladzy
Dios xtsig lii lo xaa?
5 Per nguiedzy styool ni
chaklastyoo ktikcheel styool
lo Dios. Por ngo lëël xyuubre
kyalnë par tse nii lëë Dios kiid
kuñ kyalxtisy.
6 Lëë xaa kizh meñ según
kchë nii beeñtsyey meñ.
7 Lëë Dios ktee kyalmbañ
nii nitylody lo meñ nii tugak
beeñtsyey kyalbuen ni tugak
beeñ ksak Dios.
8 Per lëë xaa ksaksi meñ
nyaa nii xsaldy tiitsli ni meñ
ngoptol.
9 So kyalwsaksi ni kyalnë
par kchë meñ nii chuuñtsyey
kyalmal, klo par meñ Israel,
tsigore par meñ sit.
10 Per lo meñ nii chuuñtsyey
kyalbuen lëë Dios ktee
kyalnsaak parñee mbëë kpañ
meñ go. Klo gak lo meñ Israel
ktee xaaw, tsigore lo meñ sit.

11 Por lëdy wi Dios xkwe
meñ.
12 Por kchë meñ sit nii
beeñ tol aan nandy meñ go
nii no xley Moisés, tsody ley
tsiñee lëë meñ go kety. Per
lëë xkyalxtisy meñ Israel nii
beeñ tol kak sinak xñabey
xley Moisés.
13 Por xtyelaady meñ nii
xkëëtyag nii xñabey ley, sink
meñ nii chuuñtsyey nii xñabey
ley xtyelaa.
14 Per tsiñee lëë meñ nii
nandy nii no ley chuuñtsyey
nii xñabey ley, misme meñ go
xsaa ley.
15 Por kchë nii chuuñtsyey
meñ go nyoo nii leñ styoo
meñ go no ley. Ni misme gaa
xkyalcheñ meñ go ksoli meñ
go o ksyablyu gaa meñ go
16 tse nii lëë Dios ni lëë Je-
sucrist kuñ xkyalxtisy meñ
según kchë nii no kik meñ.
Lëë xtiits Dios nii xluyaa xñee
nii singo kako.

Meñ Israel ni xley Moisés

17 Per lii nii xñeel nii meñ
Israeloo, ni xsyeeñoo xley
Moisés ni xtaanoo Dios,
18 nanoo pe cos chakladzy
Dios. Ni xluuy ley lool nii no
nii kwel cos mbëë.
19 Xsyakoo nii lii kob ña
meñ nii xñady lo ni ksaabini
lo meñ nii so lo nguey.
20 Xsyakoo nii schilool
kuuñ kseedyoo meñ nguey
ni kñeel lo meñ mban, por
nanoo nii lo xley Moisés kë
kyalchak ni tiitsli.
21 Deelñee chuuñ kseedyoo
meñ, ¿penak nii chuuñ kseej-
tyoo lii? Deelñee xluuyoo nii
ndox kwan meñ, ¿penak nii
xkwanoo?
22 Deelñee xñeel nii ndox
tsoni meñ stu kwnaa o
stu mguiy deelñee no tsiil
meñ, ¿penak nii chuuñtsyeyoo
singo? Deelñee xlëël chanoo
mdyo, ¿penak nii xkwanoo nii
no xiktoo mdyo?

23 Xtaanoo xley Moisés, per xsyablyul Dios tsiñee
xsaldyoo ley go.
24 Nli gak nii xñee kitsy nii
kë xtiits Dios: “Por lëë do, xñeenë meñ sit Dios.”
25 Xkiiñ kyalwyobey palalsye deelñee xsaloo
xley Moisés, per deelñee chuuñtsyeydyoo nii xñabey
ley, pe nandy nii kwyobeyoo.
26 Per deelñee no xaa nii nobeydy aan chuuñtsyey xaa
nii xñabey ley, sak cuent nii nobey xaa, nikxe nii nobeydy
xaa.
27 Kchë xaa nii nobeydy xcuerp, per chuuñtsyey xaa
nii xñabey ley, ksee kan lii. Por chuuñtsyeydyoo nii
xñabey ley, nikxe nii xyeeñlo ni nobeyoo.
28 Por lëdy laa klaasy kak no meñ Israel, ni lëdy xaktyee
porñee nobey xcuerp now,
29 sink tyub styoo no no nii kak no meñ Israel, ni no nii
tsobey styoo no. Këdy kchë ngo lo kitsy, sink styoo no
now. Kchë xaa nii nak singo xsolidy chol meñ xaa, sink
Dios xsoli xaa go.

3

1 ¿Pe non dyon nii kak no meñ Israel, ni pe non nii
tsobey no?
2 Nono gon. Por lo meñ Israel psaan Dios xtiits.
3 ¿Pe kok tsigo worñee pchooxso meñ Israel? ¿Pe
ptsëë Dios lo xtiits nayak?
4 ¡Lëdyo gon! Tugak xñee Dios tiitsli nikxe kchë meñ
xñee xuuy, por leñ kitsy nii kë xtiits xaa xñee:
Sak meñ nii bueenoo por kchë nii xñeel,
ni mbëë kchukëël tsiñee kak kyalxtisy.
5 Per deelñee por xtol no chak nyoo xkyalbuen Dios,
¿pe mal Dios porñee xsaksi xaa lëë no? No meñ xñee nii
nliw.
6 Per ¡lëdyo gon! Por deelñee nyak mal Dios, ¿xa
kuñ xaa kyalxtisy lo kislyu?
7 Per deelñee xkiiñ xtiits xuuyaa parñee kak nyoore xtiitsli Dios, ¿penak tsigo xsyak
xaa nii no xtolaa?
8 Deelñee nyako singo, ¿penak nii chuuñtsyeydy no
cos mal parñee kiid cos buen? No meñ xñee nii ngo xluyaa
par ksyablyu meñaa, per nonguial ksaksi Dios meñ go.

Kindy meñ buen

9 ¿Pe tyeesy no dyon? ¿Pe mastre nayak buen no que
meñ sit? ¡Lëdyo gon! Por ndon no nii nikxe meñ Israel
no, nikxe gaa meñ sit no, ña tol no no.
10 Leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee:
Kindy meñ buen,
ni tu meñ buen nody.
11 Kindy meñ nii xyeñ,
kindy cho kyub Dios.
12 Kchësy meñ këtañ,
kchësy meñ byab lo tol.
Kindy cho kuñ kyalbuen,
ni tu cho kindy.
13 Nak yañ meñ sinak tu paa nii nyaly,
con ludzy meñ xñee xuuy meñ,
xvenen mëël xchoo chuw meñ.
14 Nonsyke cos mal ni tiits në xchoo chuw meñ.

15 Ligier xsyë meñ par kuty meñ,
16 kchë nii chuuñtsyey meñ xnitylo ni xsaksi,
17 nandy meñ xa tso mbëë meñ.
18 Sinidy xkyalntseeb Dios kik meñ.

19 Ndon gaa no nii kchë nii xñee xley Moisés, lo meñ nii sinalo xñeew, parñee kyoogw chuw kchësy meñ ni parñee kchësy meñ kyab lo xkyalxtisy Dios.

20 Por ni tu tol ktsildy Dios porñee sinal meñ ley, por xaktyee parñee kñë ley nii no xtol no xkiiñ ley.

Lëë no telaa por xtiits Jesucrist

21 Lëdy por ley telaa no, por lëë Dios bluuy nii no stu mod nii telaa no, aan kchë ngo xtyoon tsiñee xkab xley Moisés ni xlibre profet.

22 Lëë Dios xteelaa lëë no porñee xniladzy no xtiits Jesucrist. Xkwedy xaa meñ, sink kchë meñ nii xniladzy xtiits Jesucrist xteelaa xaa.

23 Por kchësy meñ no xtol ni kchësy meñ nche sit lo Dios.

24 Per por xkyalnsaak Dios lëë xaa xteelaa meñ singosy, porñee xniladzy meñ xtiits Jesucrist.

25 Lëë Dios pso Crist parñee por xkyalkuty Crist kpily xtol no deelñee kniladzy no xtiits xaa. Aan lëëw kok singo parñee kak nyoo nii buen Dios. Psaldy Dios tol nii beeñtsyey meñ tiemp

26 porñee kop xaa paciensy, nikle gaa nina nyoo nii buen Dios, por lëë xaa xteelaa kchë meñ nii xniladzy xtiits Jesús.

27 ¿Pa byaan xkyalnyaa no tsigo? Lëëw bichee gon. ¿Penak dyon bicheew? ¿Pe porñee chuuñtsyeey no nii xñabey xley Moiséso? Lëdyo, sink porñee xniladzy no xtiits Jesucristo.

28 Xtyon no tsigo busy nii lëë Dios xteelaa meñ porñee xniladzy meñ xtiits Jesucrist. Xteelaady xaa meñ porñee chuuñtsyey meñ nii xñabey ley.

29 ¿Pe xaktyee meñ Israel nayak xteelaa Dios? ¿Pe lëdy wi meñ sit nayak xteelaa xaa? Wi meñ sit gon xteelaa Dios,

30 por tugak Dios no. Lëë Dios xteelaa meñ nii xniladzy xtiits Jesucrist. Xkwenjty xaa deelñee nobey meñ o nobeydy kaa meñ.

31 ¿Pe porñee xniladzy no xtiits Jesucrist tsigo, lëë no ksyablyu xley Moisés? ¡Lëdyo gon!, sink lëë no xlisklaa ley.

4

Xkyalwniladzy Abraham

1 ¿Pe styeesy no tsiñee kseety no pxusykoltoo no Abraham?

2 Deelñee nyak Abraham tu xaa buen por xtsiiñ xaa, nyo pe ndaan xaa, nikxe nii ndaandy xaa lo Dios.

3 ¿Pe lëdy nayak xñee kitsy nii kë xtiits Dios: “Bniladzy Abraham xtiits Dios, por ngo lëë Dios beeñ cuent nii buen xaa”?

4 Lëë nana, deelñee xkyë tu xaa tsiiñ, chayjty xaa nii

chazh xaa, sink nii nsëëb meñ
lo xaa xkaa xaa.
5 Per deelñee no tu xaa
nii xniladzy xtiits Dios nii
xteelaa meñ lo tol, lëë Dios
chuñ cuent nii buen xaa
porñee bniladzy xaa, nikxe
nii beeñtsyeydy xaa ni tu cos
par tsigal xaaw.
6 Lëë rey David xñee xa xle
xaa nii xsaldy Dios xtol, sink
chuñ Dios cuent nii buen xaa.
7 Chëb rey David:
Dichos meñ nii ptsily Dios
xtol aan psaldy Dioso.
8 Dichos meñ nii chuñdy
cuent Dios xtol.
9 ¿Pe par meñ nii nobeysye
dyon nak kyalwle re, ote wi
par meñ nii nobeydyo yak?
Lëë noo bñeel gon nii lëë Dios
beeñ cuent nii buen Abra-
ham porñee bniladzy Abra-
ham.
10 Per ¿pa wor dyon beeñ
Dios cuent nii buen Abra-
ham? ¿Pe loxsye kwyobey
xaaw, ote klow yak? Klow.
11 Aan tsigore kwyobey
Abraham parñee kak nyoo
nii lëë Dios beeñ cuent nii
buen xaa porñee bniladzy
xaa xtiits Dios. Por ngo lëë
Abraham byak pxosy kchësy
meñ nii nobeydy nii xniladzy
xtiits Dios, ni por ngo lëë Dios
chuñ cuent nii wi meñ go
buen.
12 Ni lëë Abraham nak
pxosy meñ nii nobey nii
xniladzy xtiits Dios sinak nii
bniladzy Abrahamo worñee
karty tsobey xaa.

Lëë tiits nii psaan Dios chak cumplir

13 Lëë Dios chëb lo Abra-
ham nii lëë xaa kyaani
kislyu kchë meñ lidzy xaa.
Per chëbty Dios ngo porñee
beeñtsyey Abraham nii
xñabey xley Moisés, sink
porñee bniladzy Abraham
xtiits Dioso ni porñee beeñ
Dios cuent nii buen xaaw.
14 Por deelñee xaktyee meñ
nii chuuñtsyey nii xñabey xley
Moisés jkaa nii ksaan Dios,
pa xkiiñdy tsigo nii kniladzy
meñ xtiits Dios, ni lëë tiits kaa
nii psaan Dios kyablyu.
15 Por xsaksi ley, per laañee
kindy ley, kindyak cho ko
falt.
16 Lëë Dios beeñlay Abra-
ham porñee bniladzy Abra-
ham xtiits xaa, aan kchë
meñ nii xniladzy xtiits Dios
xkaa kyalnsaak ko singosy.
Lëdy xaktyee par meñ nii
chuuñtsyey nii xñabey xley
Moisés nak kyalnsaak ko,
sink wi par kchë meñ nii
xniladzy xtiits Dios sinak
bniladzy Abrahamo. Lëë
Abraham nak pxosy kchësy
meñ nii xniladzy xtiits Dios,
17 sinak nii xñee leñ kitsy
nii kë xtiits Dios: “Lëën byuñ
lii pxosy ndaly meñ nii nche
tyub lo kislyu.” Dios nii
chuuñ kpañ meñ kuty ni xko
cos nii nody bniladzy Abra-
ham.
18 Nikxe kwyody pe nsal-
adzy Abraham, lëë xaa
bniladzy xtiits Dios, aan
singo mod lëë xaa byak pxosy
ndaly meñ nii nche tyub lo
kislyu. Por lëë Dios chëb lo
xaa: “Lëë kchë meñ nii jkab
lo xtiiyoo ktyaly.”
19 Pchosody styoo Abra-
ham, nikxe nii tsel tu kyoow

iz xaa, ni nikle nan xaa ni nii
lëë xaa ni nii tsiil gaa xaa Sara
chilody kap mëëd.
20 Pkandy kik xaa ni psaan-
lasty xaa tiits nii psaan Dios
lo xaa, sink tyub styoo xaa
bniladzy xaaw ni ptee xaa
skizh lo Dios.
21 Tyub styoo xaa bniladzy
xaa nii chuñ Dios cumplir xti-
its.
22 Por ngo nii lëë Dios beeñ
cuent nii buen xaa.
23 Lëdy por Abrahamsye
xñee leñ kitsy nii kë xtiits Dios
nii lëë Dios beeñ cuent nii
buen xaa.
24 Wi por lëë now. Por lëë
Dios chuñ cuent nii buen no
kchë no siñee xniladzy no xti-
its xaa nii beeñ kpañ Jesu-
crist.
25 Lëë Jesucrist kuty lo
crusy por kchë xtol no, ni lëë
xaa pañ parñee kteelaa xaa
lëë no lo tol.

5

Mbëë nche no lo Dios

1 Na nii lëë no kwtelaa lo
tol porñee bniladzy no xtiits
Dios, mbëë nche no lo Dios
por Jesucrist.
2 Por Jesucrist kwaa no
xkyalnsaak Dios porñee
bniladzy no xtiits xaa. Tsiitsy
nche no lo xtiits xaa ni xle no
nii lëë no jkaa xkyalwnabey
Dios.
3 Ni lëdy kaa por ngosy xle
no, sink xle no lo kyalnë, por
ndon no nii lëë kyalnë xnee
kyalndaan lo no parñee kaap
no paciensy.
4 Aan lëë paciensy chakni
lëë no parñee buen kchukë
no lo Dios, aan loxsye kchukë
buen no, mastre kniladzy no
xtiits Dios.
5 Aan kyaan maldy tiits
ko lo no, por lëë Dios bnee
xKyalbini Ntson lo no porñee
xkëstyoo xaa lëë no.
6 Por worñee karty kchilo
telaa no, lëë Crist kuty por
kchë meñ ngoptol worñee lëë
tse kutsiñ.
7 Lëdy likasy kety meñ
xcuent stu meñ, nikxe nii
neñdy so tu xaa nii kety
xcuent tu meñ buen.
8 Per nyoo nii xkëstyoo Dios
no, por lëë Crist kuty por lëë
no worñee bii ngoptol no.
9 Lëë nana nii lëë no kwte-
laa lo tol por xkyalkuty Jesu-
crist, lëë no telaa lo kyalnë
dox nii kiid.
10 Por deelñee big no lo
Dios por xkyalkuty xiñ xaa
worñee bii xtilyni no xaa, pe
lëëdyxe nina tsigo nii lëë xiñ
xaa mbañ.
11 Ni xle gaa no lo Dios
por Jesucrist, porque por Je-
sucrist big no lo xaa.

Adán ni Jesucrist

12 Por tugak xaa kwyo tol
lo kislyu aan lëë tol biidni
kyalkuty. Singo mod kchë
meñ pchal kyalkuty, por kchë
meñ kwloo tol.
13 Antes nii nyo ley, lëë tol
tse no lo kislyu, nikxe nii
chakty cuent nii no tol tsiñee
kindy ley.
14 Per destye xtiemp
Adán axte xtiemp Moisés
lëë kyalkuty ptaan lo xaa
nii kwloo tol, nikxe nii
beeñtsyeydy xaa si beeñtsyey
Adán worñee psoobty Adán
xtiits Dios. Lëë Adán kok
sinak xaa nii tsigore biid.

15 Per nakty tol nii beeñtsyey Adán sinak nii xneetsy Dios lo no. Por xtol tugak xaa ndaly meñ kuty. Per lëë kyalwtelaa nii xkady Dios, por tugak xaa biido, aan mastre ntsono, por ndaly meñ xteelaaw.

16 Nakty xtol Adán sinak xkyalnsaak Dios. Por tugak tol biid castigw, per lëë xkyalnsaak Dios xtsily kchë kchësy xtol meñ.

17 Per deelñee xaktyee por xtol tu xaa ptaan tol, mastre no nii ktaan meñ nii ptsily Dios xtol singosy. Xtaan meñ go, por lëë meñ go mbañ sinak xñabey Jesucrist.

18 Deelñee xaktyee por xtol Adán lëë xtol kchësy meñ kwyo, singo gak xaktyee por xkyalbuen Jesucrist pteelaa xaa kchësy meñ lo tol.

19 Porñee psoobty tugak xaa tiits, lëë xtol kchësy meñ kwyo, per singo gak porñee psoob tugak xaa tiits, lëë meñ telaa lo tol.

20 Lëë ley biid parñee ktyaly tol, per tsiñee lëë tol lox ptyaly, mastre ptyaly xkyalnsaak Dios.

21 Lëë tol biidni kyalkuty. Lëë gaa xkyalnsaak Dios pteelaa lëë no lo tol ni bneetsy tu kyalmbañ nii tsitsiñdy tse nitylo lo no porñee bniladzy no xtiits Jesucrist.

6

Kuuty no lo tol, per mbañ no lo Dios

1 ¿Pe tyeesy no? ¿Pe slyore no tol nayak parñee kak nyoore xkyalnsaak Dios?

2 ¡Lëdyo gon! Lëë no kutyle lo tol. ¿Xa tsyore no lo tol na dyon?

3 ¿Pe nandy to nayak nii lëë no byak tusy ksa no Crist por kyalwchobnis, ni lëë no byak ksa xaa lo xkyalkuty xaa?

4 Por kyalwchobnis lëë no pkyeetsy ksa no Jesucrist ni lëë no kuty parñee kpañ no ni jkaa no tu kyalmbañ kub, sinak nii pañ Jesucrist por xkyalwnabey Tat Tios.

5 Por deelñee byak tusy no Crist worñee kuty xaa, lëë no kyak tusy xaa tsi lëë no kpañ si pañ xaa.

6 Ndon no nii lëë kchë nii xsya styoo no kwë lo crusy ksa Crist parñee nitylow tsiin kñabeytre tol lo no.

7 Por chilody kñabey tol lo meñ nii chety.

8 Deelñee ksa no Crist kuty, ndon no nii lëë no tsyo lo xaa.

9 Por ndon no nii lëë Crist pañ lo kyalkuty aan kpikchedre kety xaa. Pe kuñtre kyalkuty xaa.

10 Tsiñee lëë Crist kuty, kaazhkaa kuty xaa lo tol, per lëë xaa pañ parñee tso xaa lo Dios.

11 Singo gak lëë do, kol kuñ cuent nii lëë do kuty lo tol, per mbañ do lo Dios, porñee nak ksa do Jesucrist.

12 Por ngo, klaady to nii kñabey tol lo do, parñee kuuñtsyeydy to nii klyaañtyee styoo do.

13 Kteejty to nii kyab to lo tol par kuuñtsyey do cos mal,

sink kol tso ña Dios sinak meñ nii kuty ni bikche pañ stub. Kol tso ña Dios par kuuñtsyey do cos buen.
14 Por kñabeytre tol lëë do, por nodre to ña ley, sink lëë do no lo xkyalnsaak Dios.

Lëë do kwtelaa lo tol

15 ¿Pew tsigo? ¿Pe slyo no tol nayak por xñabeytre ley lëë no, sink lo xkyalnsaak Dios no no? ¡Lëdyo gon!
16 Nan nyë do nii deelñee to do lo tu xaa par ksoob to xtiits xaa, xpixwan do nak xaa aan no nii ksoob to xtiits xaa. Singo tsigo busy deelñee ksoob to xtiits tol, lëë do kety, o deelñee ksoob kaa to xtiits Dios, lëë do kyak tubli.
17 Per skizh Dios nii kchësy to siñee kwyo do lo tol, lëë do psoob xtiits Dios tyub styoo do.
18 Lëë na nii lëë do kwtelaa lo tol, lëë do mbañ sinak xñabey Dios.
19 Xñen si xñee chol meñ, por chilody kyeñ do kchë cos re. Sinak nii ptee do tiits beeñtsyey do kchë cos mal, kol ktee nii kuuñtsyey do cos buen nii xyo styoo Dios.
20 Worñee lëë do bii no lo tol, beeñtsyeydy to nii xñabey Dios.
21 ¿Per pe cos dyon beeñ do gan? Xaktyee xkyalto do xkwii kchë cos ko nina. Por xaktyee kyalkuty xneetsyo.
22 Per lëë na nii lëë do kwtelaa lo tol ni lëë do xkiiñ lo Dios, lëë do jkab lo Dios ni lëë do jkaa tu kyalmbañ nii xnitylody.
23 Kyalkuty sye xneetsy tol, per lëë xkyalnsaak Dios xneetsy kyalmbañ nii xnitylody, porñee byak ksa no Jesucrist.

7

Kyalwtsiilña

1 Beetsy, xyuumbey do ley ni nan do nii xaktyee tsiñee mbañ meñ xñabeyo meñ.
2 Sinak tu kwnaa nii xtsiilña, no nii tsoni me tsiil me mentre mbañ xaa, per deelñee kety tsiil me, lëë me xlyaa lo xley kyalwtsiilña.
3 Por ngo, deelñee tsoni me stu mguiy mentre bii mbañ tsiil me, tol chuñ me. Per deelñee kety tsiil me, schilo ktsiilña me stu mguiy aan chuñdy me tol, por nonidre me tsiil me.
4 Singo gak lëë do, beetsy, nii ngab to lo Crist, lëë do kuty lo xley Moisés parñee ktsiilña do stu xaa. Lo Jesucrist nii pañ lo kyalkuty ngab to nina. Singo mod lëë no jkiiñ lo Dios.
5 Worñee pañ no sinak cho xaa ngoptol, lëë ley psoob ki kyalmal nii no leñ styoo no aan lëë kyalmal go beety lëë no.
6 Per lëë na nii lëë no kuty lo ley nii pkëëtuu lëë no, lëë no kwlaa parñee jkiiñ no lo Dios sinak xñabey Kyalbini Ntson, lëdy sinak xñabey ley.

Tol nii no leñ styoon

7 ¿Pe styeesy no tsigo nayak, nii tol xley Moisés? ¡Lëdyo gon! Per deelñee nyody ley, nyaknandyaa nii no tol. Nyaknandyaa nii ndox tsokin xcheñ meñ deelñee nyeedy ley: “Tso kidyoo xcheñ meñ.”

8 Per lëë tol kwseñ ley
parñee ksoobkiw kchë cos
mal nii no leñ styoon. Por
deelñee kindy ley, pa nondy
tol.
9 Worñee byuumbeydyaa
ley, pañaa. Per tsiñee lëën
byuumbey ley, lëë tol nii no
leñ styoon pkaa fuersy aan
lëën kuty.
10 Singo lëë ley nii bneetsy
kyalmbañ lon beety naa.
11 Por lëë tol kwseñ ley aan
lëëw pkëëti naa aan misme
con ley beetyo naa.
12 Ntson xley Moisés, ni
buen nii xñabey ley.
13 ¿Per pe buen ley tsigo aan
beetyo naa? ¡Lëdyo gon! Lëë
tol beety naa aan singo kok
nyoo nii tolo. Kwseñ tol cos
buen par kutyo, aan singo
mod kok nyoo nii tir mal tol.
14 Ndon no gon nii lëë Dios
pxaal ley, per xaa lo kislyun
aan lëë tol xñabey naa.
15 Xyeñdyaa penak xtsyolaa
nrii. Por chuuñtsyeydyaa nii
chakladzyaa, sink nii xyody
styoon chuuñtsyeyaa.
16 Per deelñee chuuñtsyeyaa
nii chaklastyaa kuuñtsyeyaa,
xyeñaa nii buen ley.
17 Por ngo lëdre naa
chuuñtsyey kchë cos ko, sink
tol nii no leñ styoono.
18 Por nanaa nii xaa lo
kislyun aan nody cos buen
leñ styoon. Chakladzyaa
kuuñtsyeyaa cos buen, per
chilody kuuñtsyeyno.
19 Chuuñtsyeydyaa cos
buen nii chakladzyaa, sink
lëën chuuñtsyey cos mal nii
chaklastyaa.
20 Deelñee chuuñtsyeyaa
nii chaklastyaa kuuñtsyeyaa,
lëdre naa chuuñtsyeyo,
sink tol nii no leñ styoon
chuuñtsyeyo.
21 Singo tsiñee chakladzyaa
kuuñtsyeyaa cos buen, klol cos
mal xchoo leñ styoon.
22 Xyo xley Dios styoon,
23 per no tu cos leñ styoon
nii xsyonlë lo xkyalcheñaa.
Lëë tol nii no leñ styoono aan
nguëtuuw naa.
24 ¡Broobaa! ¿Cho kteelaa
naa lo tol re? Por lëëw chuty
naa.
25 ¡Dios syew gon! Xtedyaa
skizh lo Dios, por lëë Jesucrist
pteelaa naa. Xyeñaa nii no nii
kuuñtsyeyaa nii xñabey Dios,
per como xaa lo kislyun, lëën
këtuu lo tol.

8

Kyalmbañ nii xneetsy xkyalbini Dios

1 Kintre pe cos kyëkiy xaa
nii nak ksa Crist.
2 Lëë kyalbini mbañ nii
xnee Jesucrist pteelaa lëë no
lo xley tol ni lo kyalkuty.
3 Por lëë Dios beeñtsyey nii
pchilody xley Moisés. Lëë ley
go byab lyu por xtol meñ. Lëë
Dios pxaal xiñ sinak tu xaa nii
no tol, aan biid xiñ xaa sinak
chol meñ lo kislyu, parñee
kuñ xaa gan lo tol.
4 Singo biid xaa parñee
kchilo kuuñtsyeey no nii
xñabey ley, por mbañtre no
sinak no chol xaa lo kislyu,
sink lëë no mbañ sinak
xñabey xKyalbini Dios.
5 Kchë xaa nii mbañ sinak
mbañ chol meñ, nii nosy lo

kislyu sini kik xaa. Per lëë
xaa nii mbañ sinak xñabey
Kyalbini Ntson, ngosy sini kik
xaa.
6 Aan kyalkuty xtsyool meñ
nii sini kik cos nii chak lo
kislyu re, per mbëë kpañ
meñ nii chuuñtsyey nii xñabey
xKyalbini Dios.
7 Kchësy meñ nii xaktyee
cos lo kislyu re sini kik xtilyni
Dios, por chaklasty meñ go
ni chilody meñ go ksal xley
Dios.
8 Por ngo chuuñ ksakty
meñ go Dios, por nii
xlyaañtyee styoo meñ go
chuuñtsyey meñ go.

9 Per lëë do chuuñtsyeytre
to nii chuuñtsyey kchë meñ
nii no lo kislyu, sink sinak
xñabey Kyalbini Ntson mbañ
do, deelñee busy no Kyalbini
Ntson leñ styoo do. Kchë meñ
nii nody xkyalbini Crist leñ
styoo, ngabty meñ go lo Crist.
10 Per deelñee no Crist leñ
styoo do, mbañ xkyalbini do,
por lëë Dios pteelaa lëë do,
nikxe nii lëë xcuerp to kety
por tol.
11 Aan deelñee no xkyalbini
xaa nii beeñ kpañ Crist lo
kyalkuty leñ styoo do, yuub
xaa knee kyalmbañ lo do
por Kyalbini Ntson nii no leñ
styoo do.

12 Singo tsigo busy, beetsy,
nsëëb no tu cos, per nsëëbty
now lo tol, parñee tsyo no si
cho chol meñ lo kislyu.
13 Por deelñee kpañ do
si klaañtyee styoo do, lëë
do kety. Per deelñee kuñ
Kyalbini Ntson lëë do yudar
parñee ksaan do xtol do, lëë
do kpañ.

14 Kchësy meñ nii
chuuñtsyey nii xñabey Kyal-
bini Ntson nak xiñ Dios.
15 Por lëdy kyalbini nii
jkëëtuu lëë do nak Kyalbini
Ntson nii kwaa do, parñee
ktsyeb to stub, sink lëë
kyalbini go xyuñ lëë do xiñ
Dios parñee këb to nii lëë Dios
nak pxosy to.
16 Lëë Kyalbini Ntson xyak
tusy xkyalbini no parñee ty-
eesy no nii xiñ Dios nak no.
17 Aan como xiñ Dios nak
no, wi no jkaa nii ksaan Dios
lo Crist. Deelñee xtyee no
kyalnë ksa no xaa, lëë no kyo
laañee xñabey xaa.

18 Pa lëdy kyalnë nii
xtyeedy no natiemp lo
kyalnsaak nii nare tyon no.
19 Xekwtre kchë nii psaa
Dios këmbëso tse nii lëë meñ
nii nak xiñ Dios kakyety.
20 Kchë nii psaa Dios
byablyu, per lëdy porñee
kokladzyo, sink styoo Dios
kwlañ nii singo kak. Per
kwyo tiits
21 nii nitylodyo, parñee
jkaaw kyalntson nii jkaa meñ
nii nak xiñ Dios.
22 Ndon no nii mban xtyedy
kchë nii psaa Dios. Xkyëw
yoob sinak xkyë tu kwnaa nii
kap mëëd yoob.
23 Ni lëdy kaa xaktyee
kchë nii kwyaa xtye kyalnë,
sink wi no, nikxe nii lëë no
kwaal Kyalbini Ntson, parñee
kak nyoo nii lëë no jkaa nii
kneetsy Dios. Xkyëë no tu
yoob në, këmbëës no tse nii

lëë no kyak xiñ Dios, parñee
jkub xcuerp no.
24 Por porñee pkyëmbëës
no, lëë no kwtelaa. Per
deelñee nyoo nii këmbëës no,
pe nandyo, por lëëw nyool.
Deelñee xtyonle no tu cos,
penak kyëmbëës now.
25 Per deelñee këmbëës no
tu cos nii xtyondy no, no nii
kaap no paciensy kyëmbëës
now.
26 Ni lëë gaa Kyalbini Ntson
chuñ lëë no yudar lo xkyalm-
ban no. Por nandy no xa
kñee no lo Dios, per yuub
Kyalbini Ntson xñab por lëë
no lo Dios. Tsiitsyweew aan
chilody kñee no xa nak nii
xñeew con tiits.
27 Per como nan Dios pe
xsya styoo no, nan xaa pe
xñee Kyalbini, por lëë Kyal-
bini xñab nii xyo styoo Dios
par meñ nii ngab lo Dios.

Beeñ no gan

28 Ndon no nii kchë cos no
xfavor meñ nii xkëstyoo Dios.
Kchë meñ go kwtsyetsy Dios
porñee singo kwlaño styoo
xaa.
29 Por kchë meñ nii klo byu-
umbey Dios, psaanle Dios nii
lëë meñ go kak sinak xiñ xaa,
parñee kak xiñ xaa xaa non lo
kchë meñ nii ngab lo xaa.
30 Aan lëë Dios kwtsyetsy
kchë meñ nii psaanle xaa
destye klo, ni lëë xaa ptsily
xtol meñ nii kwtsyetsy xaa, ni
kchë gaa meñ nii ptsily xaa
xtol kwaa xkyalnsaak xaa.
31 ¿Pe tyeesy no tsigo?
Deelñee no Dios xfavor no,
¿cho lë nii jkaal lëë no?
32 Per ni Xiñ Dios pkady
Dios lo no, sink lëë xaa blaa
kuty xiñ xaa por kchësy no.
¿Xa kneesty xaa kchë cos nii
jkaa xiñ xaa wi lo no tsigo?
33 ¿Cho jkëëkiy kchë meñ nii
kwle Dios na dyon?, con lëë
Dios xñee nii nody xtol meñ
go.
34 ¿Cho ktee kyo na dyon?,
con lëë Jesucrist kuty ni lëë
gaa xaa pañ, aan lëë xaa sob
kwi Dios nëzli, xñab xaa por
lëë no.
35 ¿Cho lë nii na dyon kuso
lëë no lo xkyalwkëstyoo Crist?
¿Pe skwiso kyalnë no, o nii
kyënlaag kaa meñ no, o kpiñ
gaa, o kyalproob kaa, o kyal-
ntseeb kaa, o kyalkuty kaa?
36 Leñ kitsy nii kë xtiits Dios
gon xñee:
Por lii ksatyee tse kënal
kyalkuty noo.
Xsyak meñ noo sinak
mëkwxiily nii kety.
37 Per chuuñ no gan por xaa
nii xkëstyoo lëë no.
38 Xyeñpaa nii per ni
kyalkuty, ni kyalmbañ, ni
angly, ni kyalbini mal, ni nii
no natiemp, ni nii nare gaa
kiid,
39 ni nii no kpaa, ni nii no
gaa leñ kislyu, ni tu cos nii no
chilody kuso lëë no lo kyal-
wkëstyoo nii bneetsy Dios lo
no por Jesucrist.

9

Meñ nii kwle Dios

1 Tiitsli xñen, por
xniladzyaa xtiits Crist.
Xkëëtiidyaa, por lëë Kyalbini
Ntson xñee nii tiitsli xñen.
2 Xteenën ni tugak xkyë
yoob styoon.

3 Axte xtegaanaa kyaabaa
lo kyalsi, ni so sitaa lo Crist,
deelñee nchilo nyuñaa meñ tu
kyedzyaa yudar.
4 Meñ Israel nak meñ tu
kyedzyaa, aan lëë Dios beeñ
cuent nii xiñ Dios nak meñ
go. Kwyo Dios lady meñ go
ni psaan xaa xley Moisés lo
meñ go, ni chëb xaa nii lëë
xaa kteelaa meñ go, ni lëë xaa
chëb xa kool meñ go lay.
5 Xaa xñabey nak pxusykoltoo
meñ go ni lo xtiiy gaa meñ go
pchoo Crist worñee koly xaa.
Lëë Crist nak Dios. Kol tsoo
ktee no skizh lo xaa tugak.
6 Per lëdy nii kokty cumplir
tiits nii psaan Dios lo meñ
Israel, sink koktyo par meñ
Israel nii ngabty lo Dios.
7 Lëdy kchë meñ nii sëëd lo
xtiiy Abraham nak xiñ Dios,
por lëë Dios chëb lo xaa: "Lëë
Isaac kuuñ ktyaly xiñoo."
8 Nrii gon xluuy nii nakty
meñ xiñ Dios por lo tiiy nii
chaly meñ, sink xaktyee meñ
nii koly sinak psaan Dios tiits
nak xiñ Dios.
9 Por lëë Dios chëb lo Abra-
ham: "Tsiñee lëë tiemp tsit-
siñ, lëën kyely, aan lëë Sara
kap tu mëëd."
10 Ni lëdy sikosy byalo. Tu-
gak pxosy chop xiñ Rebeca,
Isaac pxusykoltoo no.
11-13 Por ni karty kaly mëëd
kwach ko, ni tu kyalbuen
o kyalmaal gaa beeñtsyeydy
xaa, lëë Dios chëb lo Rebeca:
"Lëë mëëd kol ksoob xtiits
mëëd wiich." Ni leñ kitsy
nii kë gaa xtiits Dios xñee:
"Pkëstyoon Jacob, per blëën lo
Esaú." Nu nyoo nii lëë Dios
xkwe meñ nii xlyañ styoo
xaa, meñ nii chakladzy xaa
xkwetsy xaa. Xkwenjty xaa
nii chuuñtsyey meñ.
14 ¿Pe styeesy no tsigo nii
mal Dios? ¡Lëdyo gon!
15 Por lëë xaa chëb lo
Moisés: "Skëstyoon xaa nii
kakladzyaa."
16 Singo tsigo busy, pe
nandy nii kakladzy no o
ktee gaa no fuersy, deelñee
xkëstyoody Dios no.
17 Por leñ kitsyak nii kë
xtiits Dios xñee nii chëb
Dios lo rey Egipto: "Pson
lii kakoo rey parñee kluyaa
xkyalwnabeyaa, ni parñee
kaknan meñ cho nakaa lo
kislyu."
18 Skëstyoo Dios meñ
nii kakladzy xaa, ni suuñ
jkyedzy kaa xaa styoo meñ
nii kakladzy xaa.
19 Per neñdy snëël lon:
"Deelñee singo mod nako, ¿pe
jkëëkiy Dios meñ con ni tu cho
chilody sonlë lo xaa?"
20 Per ¿chool na dyon
parñee ktilytiitsnil Dios? ¿Pe
xñee kis peñ lo xaa nii psaaw
nayak: "¿Penak nii psaal naa
sinrii?"
21 Schilo xaa nii chuuñ tsiiñ
peñ kuuñtsyey nii klyaañtyee
styoo xaa. Schilo ksaa xaa tu
kis peñ ngui, ni schilo ksaa
xaa tu kis nii palsye jkiiñ.
22 ¿Aan pe tyeesy no deelñee
kokladzy Dios nluuy xcas-
tigw ni xkyalwnabey, pxekw
xaa lo meñ nii xyal tedy
castigw ni xyal nitylo?
23 Lëëw gon beeñtsyey xaa
parñee kluuy xaa xkyalntson
xaa lo no. Pkëstyoo xaa lëë

no ni pxixkwaa xaa lëë no
parñee tyon no xkyalntson
xaa.
24 Por lëë Dios kwtsyetsy
lëë no. No no nak meñ Israel.
No gaa no nak meñ sit.
25 Leñ libre nii pkëë profet
Oseas chëb Dios:
Meñ sit kak meñ tu kyedzyaa,
ni meñ nii xkëstyoodyaa
jkëstyoon.
26 Ni misme laañee chëb Dios:
“Lëdy meñ tu kyedzyaa nak
to”,
siko lëë xaa këb:
Lëë do nak xiñ Dios
mbañ.
27 Per tsi lëë meñ Israel
kokyety, lëë profet Isaías
chëb: “Nikxe ndaly meñ
Israel sinak ndaly yuzh nii
nche chu nistoo, ndalydy
meñ go telaa.
28 Por klyëëdy lëë Dios kuñ
cumplir xtiits tyub lo kislyu.”
29 Misme profet Isaías chëb:
Deelñee ngwiladzy Dios meñ
nii sëëd lo xtiiy no,
lëë no nyak sinak meñ
Sodoma ni Gomorra.

Bnilasty meñ Israel xtiits Dios

30 ¿Pe styeesy no tsigo?
Kwëkyubty xaa sit nii mbig
kex xaa lo Dios, sink lëë
xaa big kex lo Dios porñee
bniladzy xaa.
31 Per lëë meñ Israel nii
kwyoxko beeñtsyey nii xñabey
ley, beeñdy meñ go gan mbig
kex lo Dios.
32 ¿Penak dyon beeñdy meñ
go gan? Porñee gon big kexty
meñ go lo Dios por kyalwni-
ladzy, sink lëë meñ go big kex
lo Dios por nii beeñtsyey meñ
go. Por ngo lëë niy meñ go
kwladzy kyo nii xlyadzy niy
meñ.
33 Kyo re xseety kitsy nii kë
xtiits Dios:
Lëën kso tu xaa leñ kyedzy
Jerusalén.
Lëë xaa kchal niy meñ,
per kchosody styoo meñ nii
kniladzy xtiits xaa.

10

1 Beetsy, tyub styoon
xñabaa lo Dios nii telaa meñ
Israel lo tol.
2 Nli xñen nii tir choxko
meñ Israel jkiiñ lo Dios,
per nandy meñ Israel xa
kuuñtsyey nii chakladzy Dios.
3 Por xyeñdy meñ Israel nii
lëë Dios xtsily xtol meñ, sink
xaa mod chakladzy meñ Is-
rael telaa lo tol. Xsaldy meñ
Israel nii psaan Dios.
4 Lëë Crist bisyaal xley
Moisés tsiin kchë meñ nii
kniladzy xtiits xaa telaa lo tol.
5 Lëë Moisés xñee nii kchë
meñ nii kuuñtsyey nii xñabey
ley telaa lo tol. Per par ley sye
kpañ meñ go.
6 Per lëë meñ nii telaa lo tol
por kyalwniladzy, xñee kitsy
nii kë xtiits Dios: “Këëbtyoo
leñ styool: ¿Cho tsëp kpaa?
(Nak nrii sinak nii nyëboo
parñee kyety Crist.)
7 Ni këëbtyoo: ¿Cho kyety leñ
kislyu?” (Por nak nrii sinak
nii nyëboo parñee kchoo Crist
lady meñ kuty.)
8 Xñee kitsy nii kë xtiits
Dios: “Kexka lool so xtiits
Dios, ni kexka chuwoo, ni
kexka styool.” Lëë tiits ko nak
xtiits Crist nii xluuy noo.
9 Deelñee con chuwoo xñeel
nii lëë Jesús xñabey lo no,
ni tyub styool xniladzyoo

nii beeñ kpañ Dios xaa lo
kyalkuty, lëël telaa.
10 No nii kniladzy no leñ
styoo no parñee kpily xtol no,
ni no nii con chuw no kñee
no cho nak Jesucrist parñee
telaa no.
11 Xñee kitsy nii kë xtiits
Dios: “Ni tu meñ nii kniladzy
xtiits Crist kchosody styoo.”
12 Nak xaady meñ Israel ni
meñ sit. Por misme xDiosak
meñ Israel nak xDios meñ sit,
ni kchë gaa lo meñ xteedy xaa
nii xñab meñ.
13 Por xñee kitsy nii kë xtiits
Dios: “Kchësy meñ nii kseety
lë Dios telaa lo tol.”
14 ¿Per xa kseety meñ lë
Dios na dyon, deelñee karty
kniladzy meñ xtiits Dios?
¿Ni xa kniladzy meñ Dios na
dyon, deelñee karty jkëëtyag
meñ xtiits Dios? ¿Ni xa
jkëëtyag kaa meñ xtiits Dios
na dyon, deelñee kindy cho
kluuyo lo meñ?
15 ¿Ni xa tso xaa nii tsikluuy
xtiits Dios na dyon, deelñee
kindy cho kxaal xaa? Sinak
xñee kitsy nii kë xtiits Dios:
“¡Xaatke ntson chak tsiñee
xlyañche xaa nii xluuy xtiits
Dios!”
16 Per lëdy kchë meñ xsal
xtiits Dios. Sinak xñee pro-
fet Isaías: “Tat Tios, ¿cho xni-
ladzy kaa xtiits no na dyon?”
17 Singo tsigo busy, lëë meñ
xniladzy porñee xkëëtyag
meñ xtiits Crist.
18 Per xñe gakaa: ¿Pe
pkëëtyag meñ xtiits Dios yak?
¡Pkëëtyag meño gon! Por xñee
leñ kitsy nii kë xtiits Dios:
Tyub lo kislyu biñ meñ tsiy
xaa nii bluuy xtiits
Dios,
ni tyubñaa lo kislyu ptsiño.
19 Per xñe gakaa stub: ¿Pe
karty yak kyeñ meñ Israelo?
Destye klo gon kwnee Moisés:
Lëën kuñ nii ksiniy do tu
kyedzy nii lëdy kyedzy,
ni lëën kuñ nii klëë do lo
tu kyedzy nii chaklasty
kon tiits.
20 Lëë gak profet Isaías
byax chëb:
Meñ nii kwëkyubty naa ptsil
naa,
ni lëën bluylo lo meñ nii kwn-
abtiisty por naa.
21 Aan tsi lëë profet Isaías
xseety meñ Israel, xñee xaa:
“Tyub tse kwtsyetsyaa meñ
ntseeb nii xsoobty tiits.”

11

Meñ Israel nii kwle Dios

1 Lëë nana xñen: ¿Pe psaan
Dios meñ Israel tublad yak?
¡Lëdyo gon! Misme naa,
xaa Israelaa. Abraham
nak pxusykoltoon. Lo xtiiy
Benjamín syelyaa.
2 Destye klo kwle Dios
meñ Israel parñee jkab meñ
Israel xkyedzy Dios. Lëë
na xsaandy Dios meñ Israel
tublad. ¿Pe nandy kaa to
nayak nii leñ kitsy nii kë
xtiits Dios xñee nii tsiñee biily
profet Elías lay, pkëëkiy xaa
meñ Israel lo Dios? Chëb xaa:
3 “Tat Tios, lëë meñ beety
xiprofetoo ni lëë meñ bnitylo
xipkoogoo. Xaktyee naa
mbañ aan win chakladzy
meñ kety.”
4 Per lëë Dios kwëb: “Lëën
kwle kadzy mily xaa nii karty
ksoxib lo mdyo nii lë Baal
parñee jkiiñ xaa lon.”

5 Singo gak natiemp bii no
chop tson xaa nii kwle Dios
por xkyalnsaak Dios.
6 Aan por xkyalnsaak
Dioso, lëdy por kyalbuen
nii chuuñtsyey meño. Por
deelñee nyako por nii
chuuñtsyey meñ, lëdre por
xkyalnsaak Dioso.
7 Kwaady xaa Israel nii
kwëkyub xaa, per lëë xaa nii
kwle Dios sye kwaaw. Lëë los
demasy meñ pkyedzy styoo,
8 sinak xñee kitsy nii kë
xtiits Dios: "Lëë Dios beeñ
jkyedzy styoo xaa go, aan
axte natse singo nak xaa. Sob
mëlo xaa, per xñady lo xaa,
ni sob tyag xaa, per chondy
xaa."
9 Wi gak rey David chëb:
Deelba kyak xilni xaa tramp
ni kyako kyex,
parñee ladzy niy xaa tsiin te
xaa castigw.
10 Deelba jkyey lo xaa parñee
kandy xaa,
ni deelba kyeech xitsy xaa
kaazhkaa.

Meñ sit nii xtyelaa

11 Lëë nana xñe gaakaa: ¿Pe
kaazhkaa nayak byab meñ Is-
rael lyu? ¡Lëdyo gon!, sink
worñee nii lëë meñ Israel
pchooxso lo Dios, lëë meñ sit
pchilo kwtelaa parñee tsoki
styoo meñ Israel.
12 Deelñee por xtol meñ
Israel lëë meñ sit kwaa
xkyalnsaak Dios, ¿pe toodyxe
tso kyalwle tsiñee lëë meñ
Israel ktikche styoo lo Dios?
13 Per lëën kniy tu cos lo do
nii nak to meñ sit. Lëë Dios
pxaal naa lo meñ sit. Por ngo
ngui chuuñtsyeyaa xtsiñaa.
14 Por chakladzyaa nii tsoki
styoo meñ tu kyedzyaa kan
lëë do parñee ktee xaa nii
telaa xaa lo tol.
15 Por deelñee byaan meñ
Israel tublad parñee kpig
meñ sit lo Dios, ¿pe lë nii kak
tsigo tsiñee lëë meñ Israel
kpig lo Dios stub? Lëë meñ
Israel gon jkaa kyalmbañ.
16 Por deelñee nak lay kyax-
tily, tyub kobyi nak lay, aan
deelñee nak lay lu tu yag, wi
xikwo nak lay lo Dios.
17 Nak meñ Israel sinak
xikw yag oliv nii kwchug, aan
xlugaro kwsëëb to nii nak to
sinak tu yag oliv tañ. Singo
mod lëë do pkab lo lu yag ko.
18 Per ktaandy to lo xikw
kol yag ko. Deelñee xtaan do,
kol ksaladzy nii lëdy lu yag ko
nak to, sink lu yag ko nseñ lëë
do.
19 Neñdy snë do: "Per lëë
xikw yag ko kwchug parñee
kyënaady no chex yag ko."
20 Nliw, per lëë meñ Israel
kwchug porñee bnilasty meñ
Israel xtiits Dios, aan lëë do
sob chex yag ko porñee bni-
ladzy to. Ktaandy to, sink
masy kol ktsyeb.
21 Por deelñee beeñdy Dios
perdón xaa nii penaadle kok
xikw yag, ni lëë do kuñdy xaa
perdón.
22 Kol kuy gaanoo xaatke
buen Dios, nikxe nii ntseeb
xaa. Ntseeb xaa lo meñ Israel
nii pchooxso, per buen xaa
lo do. Per no nii kpañ do
sinak xñabey xaa, por deelñee
kpañdy to singo, lëë do chug.
23 Deelñee kniladzy xaa Is-
rael xtiits Dios, lëë xaa kpig lo

Dios stub, por schilo ktsig kex
Dios xaa stub.
24 Deelñee lëdy xaa Israel
do, tu xikw yag oliv tañ do,
aan lëë do kwënaady chex yag
buen. ¿Pe lëëdyxe xaa Is-
rael tsigo nii destye chex yag
buen kwsob xaa, lëë xaa gon
kyënaady chex xyag xaa stub?

Lëë meñ Israel telaa

25 Lëën kniy nii ngolan
Dios, parñee sakty to nii xaa
chak to. Lëë styoo meñ Israel
pkyedzy parñee kpig kex meñ
sit lo Dios.
26 Aan tsiñee lëë ngo kyal,
kchë meñ Israel telaa lo tol,
por xñee xkitsy Dios:
Lëë xaa nii kteelaa kiid
Jerusalén, aan lëë xaa
kwii xtiiy Jacob lo tol.
27 Aan tiits re xsanaa, nii lëën
ktsily kchë xtol meñ Is-
rael.
28 Nak xaa Israel sinak
meñ nii xlëë lo xtiits Dios,
parñee knee Dios tiits telaa
do. Per bii xkëstyoo Dios
xaa Israel, por lëë Dios kwle
pxusykoltoo xaa.
29 Por xlady Dios nii
xneetsy xaa, ni xtsëëdy Dios
lo xtiits.
30 Tiemp psoobty to xtiits
Dios, per lëë na nii xsoobty
meñ Israel tiits, lëë Dios
xkëstyoo lëë do.
31 Xsoobty xaa Israel tiits
nina, parñee jkëstyoo Dios lëë
do ni parñee jkëstyoo Dios xaa
nina.
32 Lëë Dios blaa nii kchësy
no ksoobty tiits, parñee
jkëstyoo xaa lëë no, kchësy no.
33 ¡Natsypee ngol xkyalnsaak
Dios, ni xkyalnyaani xaa, ni
xkyalchak xaa! Ni tu cho
chilody kyeñ nii no kik xaa
ni kchë nii chuuñtsyey xaa.
34 Por ¿cho nan na dyon pe
cos no kik Dios? ¿Ni cholë nii
gaa kteedy consef lo xaa?
35 ¿Pe no gaa cho pteedy pe
tu cos lo xaa parñee ktikche
xaaw?
36 Por kchë cos sëëd lo Dios.
Por lëë xaa ni par lëë gaa xaa
no kchësy cos. ¡Tugak kol tsoo
ktee no skizh lo Dios! Amén.

12

Nii no kuuñtsyey meñ nii xniladzy xtiits Dios

1 Xñabaa lo do, beetsy, nii
por xkyalnsaak Dios kokon
do xcuerp to lo xaa. Por xyo
styoo Dios nii kteedy to skizh
lo xaa singo mod.
2 Kpañdy to si mbañ meñ
natiemp, sink kol ktsëë xmod
to parñee ngui kpañ do ni
kyeñ do nii chakladzy Dios,
tsiin kyeñ do pe cos buen, ni
pe cos mbëë, ni pe cos tubli.
3 Por kyalnsaak nii bneetsy
Dios lon, lëën xñe kchë lo
do nii sakty to nii tir non
do, sink ngui kol ko kik to
aan ndoladzy kol kak, según
kyalnsaak nii bneetsy Dios lo
do porñee xniladzy to xtiits
xaa.
4 Ndaly nii sob lady no, per
xaal xaal laa xkiiño.
5 Singo gak lëë no, nikxe
ndaly no, lo Crist ngab no
kchësy no. Tusyke nak no
ksa no xaa, sinak nii nyak no
tugak cuerp.
6 Xaal xaal nak kyalnsaak
nii bneetsy Dios lo no, según
kwlaño styoo xaa. Por ngo,
deelñee kwaa no kyalnsaak

nii kñee no xtiits Dios, no nii
kñee now tyub styoo no.
7 Deelñee kwaa gaa no
kyalnsaak nii jkiiñ no lo meñ,
no nii jkiiñ no ngui mod. Xaa
nii kwaa kyalnsaak nii kluuy
xtiits Dios, no nii kluuy xaaw
lo meñ.
8 Lëë xaa nii gaa kwaa
kyalnsaak nii kchoobladzy
styoo meñ, no nii kchoobladzy
xaa styoo meñ. Lëë xaa
nii gaa xkady, no nii ngui
mod jkady xaa. Singo gak
xaa nii kwaa tu tsiiñ, no nii
kuuñtsyey ngui xaaw. Singo
gak xaa nii chuñ yudar, no nii
nguiool tso styoo xaa tsiñee
chuñ xaa yudar.
9 Kol jkëstyoo lsa lëë do tyub
styoo do. Kol kpixladzy kan
do cos mal aan kol kuuñtsyey
cos buen.
10 Kol jkëstyoo xcombañer
do sinak nii nyak xaa betsy to.
Kol ktee xlugar xaa ni kol ksal
xaa.
11 Kol kyë tsiiñ, ktsyaabty
to. Kol jkiiñ lo Dios tyub styoo
do.
12 Nguiool kol kpañ por
kchë nii xniladzy to. Kol kx-
ekw kyalnë. Ksaandy to tu-
gak kol kool lay lo Dios.
13 Kol sak nii xlyaadzy to
nak xlyaadzy meñ nii xni-
ladzy xtiits Dios. Ngui kol kan
meñ nii chiid tedy lo do.
14 Kol nab lo Dios nii
kuuñlay xaa xaa nii xkyënlaag
lëë do. Ktsiibtedy to xaa.
15 Kol kle ksa do xaa nii xle,
ni kol koon ksa do xaa nii
choon.
16 Ngui kol kpañ kchë
xcombañer do. Kak nyaady
to, sink kol kak ndoladzy.
Sakty to nii tir chak to.
17 Ktikchedy to mal por
mal. Kol ktee nii tugak
kuuñtsyey do cos nii buen lo
kchë meñ.
18 Axte laañee kteedyo ti-
its, ngui kol kpañ kchë xcom-
bañer do.
19 Beetsy, kuñdy to kyalx-
tisy yuub to, sink kol klaa nii
lëë Dios ksaksi, sinak nii xñee
xtiits xaa: “Naa kuñ kyalxtisy
ni naa kizh meñ.”
20 Ni xñeew: “Deelñee
xlyaañ xaa nii xlëë lool, ptee
nii kaw xaa. Ni deelñee xlyaa
xaa nis, ptee nii ki xaa, tsiin
kyan lo xaa lo kyalto.”
21 Klaady to nii kuñ kyal-
mal gan lo do, sink kol kuñ
gan lo kyalmal con kyalbuen.

13

1 No nii kchë do ksoob xtiits
xaa xñabey. Por nody ni tu
xaa xñabey nii psoobty Dios,
aan kchë xaa xñabey nii no,
Dios pso xaa.
2 Por ngo kchë xaa nii
xsoobty xtiits xaa xñabey,
xtiits Dios xsoobty xaa. Aan
lëë kchë xaa go tedy castigw.
3 Por nody xaa xñabey
parñee ktseb xaa xaa nii chuñ
kyalbuen, sink lëë xaa no
par xaa nii chuñ kyalmal.
Deelñee chaklastyoo ktsyee-
boo xaa xñabey, ngui kok tsiin
kakni xaa xñabey lii.
4 Por Dios kë xaa xñabey
tsiiñ parñee kuñ xaa lii yudar.
Per deelñee chuñoo kyalmal,
ptsyeb. Por lëdy lika noy xaa
spad, por xtsiiñ Dios kë xaa
par ksaksi xaa xaa nii chuñ
kyalmal.

5 Por ngo no nii ksoob no
xtiits xaa xñabey, lëjty xaktyee
parñee ksaksidy xaa lëë no,
sink porñee no xkyalcheñ no.
6 Wi por ngo xkizh to con-
tribucioñ, por xtsiiñ Dios kë
xaa xñabey aan ngo nak xtsiiñ
xaa.
7 Kol ktee nii chigal catu
xaa. Kol kizh kchë contribu-
cioñ lo xaa nii xtopo. Deel no
gaa xaa nii ksal do, kol ksal
xaa, ni deel no gaa xaa nii
xyal ksoob to xtiits, kol ksoob
xtiits xaa.
8 Ni tu cho lo kyëtiñdy to,
sink kol jkëstyoo lsa xcom-
bañer do. Por deelñee jkëstyoo
do, lëë do beeñle cumplir nii
xñabey ley.
9 Lëë ley gon xñee:
"Tsonidyoo stu meñ
deelñee no tsiiloo, kujtyoo,
kwandyoo, tsookidyoo."
Per schilo kak cumplir
kchë ngo con ley nii xñee:
"Pkëstyoo xcombañeeroo
sinak xkëstyool lii."
10 Xsaksidy xaa nii xkëstyoo
xcombañer. Singo mod lëë
kyalwkëstyoo chuuñtsyey nii
xñabey ley.
11 Kol kyeñ xa nak tiemp
nii no no, ni kol kaknan nii
lëë wor kutsiñ nii kte xkaal
no. Por xtsedre lëë no telaa.
Naktyo sinak worñee kal bni-
ladzy no xtiits Dios.
12 Lëë kyool mer tedy aan
lëë yutsye sëëd. Por ngo kol
tsoo ksaan no cos nii chak lo
nguey, aan kol tsoo kwe no
lo bini sinak tsiñee xkwetsey
soldad.
13 Ngui kol tso tsyo no sinak
cho meñ yutsye. Kyëëdy no
kunip ni kuuñdy no lni yox,
ni tsyonidy no stu mguiy o stu
gaa kwnaa, ni ktildy no ni kak
mbijty no.
14 Sink kol sak Jesucrist
sinak tu ladx kiib nii kakw to,
aan kuuñtsyeydy to cos mal
nii no styoo do.

14

Kñeenëdy to

1 Ngui kol nee lo xaa mban
nii xyuumbey nizhty xtiits
Dios. Ktilytiitsnidy to xaa.
2 No xaa nii chaw kchëlo
cos. No gaa xaa mban nii kizh
yësy chaw.
3 Per nody nii ksee xaa
nii chaw kchëlo cos xaa nii
chawdy cualquier cos. Singo
gak xaa nii chawdy kchëlo
cos nody nii ksee xaa nii
chaw kchëlo cos, por lëë Dios
pkaaña xaa tub tub xaa.
4 ¿Cho nakoo parñee
kñeenël xmos stu xaa?
Deelñee buen so xaa o maal
gaaw, lëë xpatrón xaa kan.
Per buen kyaan xaa lo
xpatrón xaa, por lëë Dios
ksoli xaa.
5 No xaa nii xsyak nii no tse
nda, ni no xaa nii xsyak nii
tublosy nak tse. Catu xaa no
nii kniladzy xaa nii no styoo
xaa.
6 Kchë xaa nii xsyak nii nda
nak tu tse, par Dios xsyak
xaa ndaw. Lëë xaa nii gaa
chaw kchëlo cos, par Dios
chaw xaaw aan xtee xaa
skizh lo Dios. Singo gak xaa
nii chawdy kchëlo cos, par
kuuñ ksak xaa Dios chawdy
xaa kchëlo cos ni xtee gaa xaa
skizh lo Dios.
7 Ni tu no mbañdy porñee
chakladzy no, ni ni tu no

chejty porñee xlyaño styoo no.
8 Deelñee mbañ no, par Dios mbañ no. Deelñee kety kaa no, par Dios kety no. Por ngo nikxe kpañ no, nikxe gaa kety no, lo Dios ngab no.
9 Por lëë Crist kuty ni lëë xaa pañ parñee kñabey xaa lo meñ kuty ni lo meñ mbañ.
10 ¿Penak tsigo xñeenël betsyoo? ¿O penak kaa xpixladzyoo chanoo xaa? Kchë no kyo lo Dios parñee kuñ xaa xkyalxtisy no.
11 Por leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee:
Nli xñen, chëb Tat Tios,
nii kchësy meñ ksoxib lon,
ni kchë meñ knee skizh lon.
12 Singo tsigo busy kchë no kak tsyetsy lo Dios parñee ktee no cuent lo xaa.

Kuñdy to xtol xcombañer do

13 Por ngo nody nii kñeenë no xcombañer no. Kol ktee nii kchondy to xcombañer do lo tol tsiin kusody to xaa lo xtiits Dios.
14 Nanaa nii ni tu cos nii xtyaaw peejty. Xñen nrii porñee xniladzyaa xtiits Crist. Per deelñee no tu xaa nii xsyak nii peedy tu cos, peedyo lo xaa.
15 Deelñee porñee chaawoo xkëëtañoo xcombañeeroo, lëdre por kyalwkëstyoo chuuñtsyeyoo cos. Klaadyoo nii kyëtañ tu xaa nii xniladzy xtiits Dios por cos nii chaawoo, por wi por lëë xaa kuty Crist.
16 Kteejty to tiits nii kñeenë meñ kyalnsaak nii kwaa do.
17 Por nody Dios lady no porñee xtyaaw no o xtyow gaa no pe cos, sink lëë xaa no lady no porñee mbañ no sinak xñabey xaa ni porñee xle no por Kyalbini Ntson nii no leñ styoo no.
18 Kchë xaa nii xkiiñ lo Crist singo mod, chuuñ ksak xaa Dios ni buen xchukë xcuent xaa lo meñ.
19 Por ngo, kol tsoo kuuñtsyeey no kchë cos nii kchoobladzy styoo xcombañer no, ni kol tsoo kuuñ no xaa yudar.
20 Jkëtañdy to lo xtsiiñ Dios por nii xtyaaw. Kchë nii xtyaaw nyë, per ntseeb ktyaaw tu cos deelñee xkëëtaño meñ.
21 Masy silidyee tyaawdy no pëël ni tyowdy no viñ ni kuuñtsyeydy no cos nii kuso xcombañer no lo xtiits Dios.
22 Deelñee xniladzyoo xtiits Dios, liisy ni Dios sye nano. ¡Dichos xaa nii pe sinidy kik por chuuñtsyey xaa nii xyo styoo Dios!
23 Per lëë xaa nii nolidy kik tsiñee chaw xaa pe tu cos, chak xtol xaa, porñee chawdy xaaw tyub styoo xaa. Aan kchë xaa nii no tublidy styoo tsiñee chuuñtsyey xaa tu cos, tol chuñ xaa.

15

Beeñ ksak xcombañeeroo, kuuñ ksaktyoo lii

1 Kchë no siñee tsiitsy nche no lo xtiits Dios, no nii syak no xlyaadzy xaa mban sinak nii nyako xlyaadzy no aan kuuñ ksakty no lëë no.

2 No nii kchë no kuuñtsyeey
cos buen parñee kuuñ ksak
no xcombañer no tsiin kni-
ladzyre xaa xtiits Dios.
3 Por ni Crist beeñ ksakty
xaa lëë xaa, sink lëë xaa beeñ
cumplir xtiits Dios nii xñee:
“Naa pchal kchë nii kwloot-
syetsy meñ lii.”
4 Kchë nii kwnee Dios
tiemp kwë parñee jkiiño
lo no tsiin kchosody no
ni kchoobladzyo styoo no
parñee kniladzyre now.
5 Aan lëë lëësy Dios nii xnee
kyalndoladzy dyon kakni lëë
do parñee ngui kpañ do kchë
xcombañer do sinak nii bluuy
Crist
6 parñee tugak kak tsiy do
tsiñee ktee do skizh lo Tat Tios
pxosy Jesucrist.

Lëë meñ sit xkëëtyag xtiits Dios

7 Kol jkaaña xcombañer
do sinak nii pkaaña Crist to
parñee kteedy meñ skizh lo
Dios.
8 Chakladzyaa kniyaa lo
do nii lëë Crist biid parñee
jkiiñ xaa lo meñ Israel. Lëë
xaa biid kuñ cumplir nii
chëb Dios lo pxusykoltoo meñ
Israel parñee kluuy xaa nii
chuñ Dios cumplir kchë nii
xñee Dios.
9 Ni lëë xaa biid parñee wi
meñ sit ktee skizh lo Dios
por xkyalnsaak Dios, sinak
nii xñee kitsy nii kë xtiits xaa:
Por ngo lëën kñe cho nakoo lo
meñ sit,
ni lëën kol lay lool.
10 Lëë stub lugar xñee xk-
itsy Dios:
Kchë do siñee nak to meñ
sit, kol kle ksa do meñ
xkyedzy Dios.
11 Lëë gak kitsy nii kë xtiits
Dios xñee:
Kchësy to siñee nche do lo
kislyu,
kol ktee skizh lo Tat Tios.
12 Lëë stub lugar pkëë pro-
fet Isaías:
Lëë xtiiy Isaí jkëpeñ,
aan lëë xaa kchoo kñabey xaa
lo meñ sit,
aan lëësy xaa ksaladzy meñ
sit.
13 Lëë lëësy Dios nii xnee
kyalndoladzy dyon, ko
nguiool styoo do ni knee
tiits nii mbëë kpañ do kchë
do siñee xniladzy to xtiits
xaa, parñee mastre tso
kyalwniladzy leñ styoo do
por xkyalwnabey Kyalbini
Ntson.
14 Beetsy, nanpaa nii no
kyalndoladzy leñ styoo do, ni
nanaa nii chak to, ni nanaa
nii schilo kuuñ kseedy to
xcombañer do,
15 per lëën byax pkën chop
tson cos leñ kitsy re, parñee
knitylasty tow. Lëë Dios kwn-
abey naa.
16 Kyën xtsiiñ Jesucrist lo
meñ sit. Xluyaa xtiits Dios
nii xteelaa lo meñ sit, parñee
kpig meñ sit lo xaa, ni kak
meñ sit sinak tu cos nii xlyaa
nex nii chokon lo Dios. Por
lëë Kyalbini Ntson chuuñ nyë
meñ sit.
17 Porñee xniladzyaa xtiits
Jesucrist, ngo nii xlen kën
xtsiiñ Dios.
18 Kyaxtyaa kñën stu cos,
sink lëën kñe nii chuuñtsyey
Crist por naa, parñee ksoob

meñ sit xtiits Dios. Pkëëtyag
meñ sit xtitsaa
19 ni kon meñ sit kyalntson
ni milagre nii beeñtsyeyaa por
Kyalbini Ntson. Singo mod
lëën beñ cumplir bluyaa xti-
its Crist nii xteelaa. Destye
Jerusalén bislon aan ptsiiñaa
axte xtañ meñ Iliria.
20 Singo mod lëën bluy xti-
its Dios nii xñee cho nak Jesu-
crist laañee karty kon meño,
parñee kyëdyaa tsiiñ laañee
bislol stu meñ.
21 Lëën beñ nii xñee kitsy
nii kë xtiits Dios:
Lëë meñ nii destye karty kon
cho nak xaa kan xaa,
ni lëë meñ nii karty jkëëtyag
xtiits xaa kyeñ.

Lëë Pable xkokyeñ tsi Roma

22 Por ngo karty ktee tiits
kyely teedyaa lo do, nikxe
ndaly vuelt kwlokyeeñaa
nyelyaa.
23 Per lëë na nii lëën byal
xtsiñaa tañ re, ni como kokle
gaa ndaly iz nii chakladzyaa
kyelyaa lo do,
24 tsaap steedyo tiits tsiñee
lëën ka España. Aan loxsye
kanaa lëë do, tsaap schilo
kuñ do naa yudar ktsiiñaa
laañee san.
25 Per lëë na lëën ka
Jerusalén par kanin tu nii
jkiiñ lo betsy no nii no siko.
26 Por lëë styoo meñ Mace-
donia ni meñ Acaya kwlañ
nii ktop xaa tumi aan kx-
aal xaaw lo betsy no nii no
lyaadzy Jerusalén.
27 Styoo xaa kwlaño ni
bueen gaa beeñtsyey xaa,
porque por meñ Israel bni-
ladzy xaa xtiits Dios. Por ngo
no nii kuñ xaa meñ Israel
yudar.
28 Tsiñee lëën lox kte nii
ptyop, lëën kcho par España
aan lëën kyely teedy lo do.
29 Xyeñpaa nii tir kuuñlay
Crist lëë do tsiñee lëën kyely
teedy lo do.
30 Beetsy, por Jesucrist ni
por kyalwkëstyoo nii xneetsy
Kyalbini Ntson lo no, xñabaa
nii kyak tusy no, parñee kñab
no lo Dios por naa.
31 Kol nab lo Dios nii kte-
elaa xaa naa lo meñ Judea
nii xnilasty xtiits Crist, ni
kol nab nii mbëë jkaaña meñ
Jerusalén nii sanin,
32 parñee tsaap në Dios
que nii nguiool no styoon
tsiñee klyaañaa lo do aan
kxiladzyaa lo do.
33 Lëë lëësy Dios nii
xchoobladzy styoo meñ dyon
kakni lëë do. Amén.

16

Lëë Pable xkëëptyux meñ

1 Xkëëbaa psyañ no Febe lo
do. Leñ kyedzy Cencrea kë
me xtsiiñ Dios.
2 Kol kan me sinak xtyoon
meñ nii ngab lo Crist, por
singo no nii kuuñtsyey meñ
nii xniladzy xtiits Crist. Kol
ktee kchë nii jkiiñ lo me, por
tir chuñ me meñ yudar ni wi
gaan beeñ me yudar.
3 Kol jkëëptyux Prisca ni
Aquila. Ksan me kë xtsiiñ
Crist.
4 Kwyo me xnëz kyalkuty
par kteelaa me naa. Lëdy
nonsyaa xte skizh lo me, sink

wi kchë meñ sit nii xniladzy xtiits Dios.
5 Kol jkëëptyux kchë meñ nii xkaal lsa lidzy Prisca ni Aquila. Kol jkëëptyux xamigwaa Epeneto. Klootyee xaa bniladzy xtiits Crist nëz Asia.
6 Kol jkëëptyux Mariy nii tir xkyë tsiiñ lady to.
7 Kol jkëëptyux xaa tu kyedzyaa Andrónico ni Junias. Ksan xaa kwyo skiib. Apostle nii nli chuñ tsiiñ nak xaa. Klo xaa bniladzy xtiits Crist lon.
8 Kol jkëëptyux Ampliato. Xamigwaa nii xniladzy xtiits Crist nak xaa.
9 Kol jkëëptyux Urbano. Ksa noo xaa xkyëë tsiiñ. Ni kol jkëëptyux Estaquis.
10 Kol jkëëptyux Apeles. Tugak xluuy xaa nii nli xniladzy xaa xtiits Crist. Ni kol jkëëptyux meñ lidzy Aristóbulo.
11 Kol jkëëptyux xaa tu kyedzyaa Herodión, ni kol jkëëptyux meñ lidzy Narciso nii xniladzy xtiits Dios.
12 Kol jkëëptyux Trifena ni Trifosa. Wi me xkyë xtsiiñ Crist. Ni kol jkëëptyux psyañ no Pérsida. Tir xkyë me xtsiiñ Dios.
13 Kol jkëëptyux Rufo. Ngab xaa lo Dios. Ni kol jkëëptyux xñaa xaa. Nak me sinak tnan.
14 Kol jkëëptyux Asíncrito, ni Flegonte, ni Hermes, ni Patrobas, ni Hermas ni betsy no nii nche lo xaa.
15 Kol jkëëptyux Filólogo, ni Julia, ni Nereo ni psyañ xaa, ni Olimpas ni kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios nii nche lo xaa.
16 Kol jkëëptyux lsa xcombañer do aan kol kaw tu pxit kwesy xaa. Kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios xkëëptyux lëë do.
17 Beetsy, xñabaa nii kan do cho chuñ lëë do chop tiiy ni cho xlyë lo xtiits Dios nii pkëëtyag to.
18 Kol ksosit lo xaa go, por xkyëdy xaa xtsiiñ Jesucrist, sink lyaadzy nii kuuñtsyey xaa nii xlyañ styoo xaa no xaa, aan con tiits ngui xkëëti xaa meñ mban.
19 Kchësy meñ nan nii nsoob tiits to. Por ngo xlen. Aan chakladzyaa nii kak nyaani do par kuuñtsyey do cos buen, lëjty nii kuuñtsyey do cos mal.
20 Aan klyëëdy lëë Dios knee tiits nii sobniy do xaatox. Lëë lëësy Jesucrist dyon kakni lëë do.
21 Xkëëptyux Timoteo lëë do. Chopaa xaa xkyë tsiiñ. Ni xkëëptyux xaa tu kyedzyaa Lucio ni Jasón ni Sosípater lëë do.
22 Naa nak Tercio. Naa xkë kitsy re. Xkëëptyuuxaa lëë do. Win ngab lo Crist.
23-24 Xkëëptyux Gayo lëë do. Lidzy xaa xkwësaa. Kchë lo meñ nii xniladzy xtiits Dios xtee xaa lidzy xaa. Ni xkëëptyux Erasto nii nak tesorer lëë do, ni xkëëptyux betsy no nii lë Cuarto lëë do.
25 Kol tsoo ktee no skizh lo Dios. Lëë xaa kso tsiitsy lëë do lo xtiits Crist nii bluyaa lo do. Tiits ko kwlootsey Dios destye worñee karty kwe kislyu,

26 per lëë na lëëw kok
ndoon por kchë nii pkëë
profet. Lëë Dios kwnabey nii
singo kako. Lëë nii kwlootsey
Dios kok ndoon parñee kchë
meñ kniladzyo ni kuuñtsyeyo.
27 ¡Lëësy Dios nyaani! ¡Lo
xaa kol tsoo ktee no skizh tu-
gak por Jesucrist! Amén.

Kitsy klo nii pxaal Pable lo meñ Corinto

1 Naa nak Pable, styoo Dios
kwlañ nii kakaa xapostle Je-
sucrist. Chopaa betsy no
Sóstenes xal kitsy re lo meñ nii
xniladzy xtiits Dios nii no nëz
Corinto.
2 Lëë Dios kwle lëë do
parñee jkab to lo Jesucrist
ni parñee jkab to xkyedzy
Dios tsiin kyak ksa do meñ
nii xsoob xtiits Jesucrist tyub
lo kislyu.
3 Lëë lëësy Dios dyon ni lëë
lëësy Jesucrist kakni lëë do ni
knee tiits nii mbëë kpañ do.

Lëë Pable xtee skizh lo Dios

4 Tugak xtedyaa skizh lo
Dios por kchë kyalnsaak nii
bneetsy xaa lo do por Jesu-
crist.
5 Por Crist lëë Dios bnee
kchë kchësy cos lo do. Lëë xaa
bnee tiits nii kñee do ni lëë
xaa bnee kyalchak lo do.
6 Singo mod lëë do byeñ nii
nli kchë tiits nii xñee cho nak
Crist.
7 Por ngo, ni tu pe chaktre
falt knee Dios lo do, mentre
kyëmbës to kiid Crist stub.
8 Ni lëë gaa Dios kakni lëë
do, parñee ni tu cho jkëëkiydy
lëë do tse nii lëë Jesucrist kiid.
9 Kchë tiits nii xñee Dios
chuñ xaaw cumplir ni lëë gaa
xaa kwtsyetsy lëë do parñee
tso do xlad xiñ xaa Jesucrist.

Lëë meñ nii xniladzy xtiits Dios chak chop tiiy

10 Por tiitspey nii bneetsy
Jesucrist lon lëën xñe lo do nii
kakty to chop tiiy. Sink ngui
kol kpañ, tugak kol ko kik to.
11 Por lëë meñ lidzy Cloé
pxaal tiits lon nii no tily lady
to.
12 Xaal xaal xñee do, no do
xñee nii xlad Pable no do, no
gaa to xñee nii xlad Apolos
no do, ni no do xñee nii xlad
Pedre no do ni no stubla do
nii xlad Crist no do.
13 Per kol në dyon pe ndaly
tiiy nayak nak Crist. ¿Pe
lëë Pable nayak kwë lo crusy
parñee ktsily Dios xtol do?
¿Ote porñee ngab to lo Pable
yak kwchobnis to?
14 Xtedyaa skizh lo Dios nii
ni tu do pchoobnistyaa, xak-
tyee Crispo ni Gayo pchoob-
nisaa,
15 parñee këbty meñ nii lëë
meñ kwchobnis porñee ngab
meñ lon.
16 Wi meñ lidzy Estéfanas
pchoobnisaa, per xsalastyaa
dyon pe no cho stu meñ
pchoobnisaa.
17 Por pxaaldy Crist naa par
kchoobnisaa meñ, sink lëë
xaa pxaal naa parñee kluyaa
xtiits xaa lo meñ, pxaaldy xaa
naa parñee toon pere kñen,
parñee kyanlyudy xkyalkuty
xaa lo crusy.

Lëë Crist nak xkyalnyaani no

18 Xsyak meñ nii këtañ lo
tol nii pa xkiiñdy tiits nii xñee
nii lëë Crist kuty lo crusy, per
lëë lo no nii kwtelaa no lo tol
ndon no nii tu xkyalwnabey
Dios nak.
19 Lëë gak Dios xñee:

Lëën knitylo xkyalchak meñ
nyaani,
ni lëën kuuñ jkyey kik meñ
nii xyeñ.
20 ¿Pa së xaa nii chak na ni
pa sëë gaa maestre ley ni pa
së kchë xaa nii tant nan lo
kislyu re? ¿Pe bnitylody Dios
xkyalchak meñ lo kislyu re
nayak?
21 Nan Dios pe cos
chuuñtsyey xaa. Por ngo
blaady xaa nii con xkyalchak
meñ nyuumbey meñ xaa,
sink styoo xaa kwlañ nii kchë
meñ nii kniladzy xtiits xaa
telaa lo tol, nikxe nii no meñ
xsyak so xnëzty xtiits xaa.
22 Kchë meñ Israel chak-
ladzy kan kyalntson, lëë meñ
sit na chakladzy kyalchak.
23 Lëë lëë noo xtiits Crist
nii kwë lo crusy xluuy noo,
per xteladzy meñ Israel
xkëëtyago. Lëë meñ sit na
xsyak nii pa xkiiñdyo,
24 per lëë meñ nii no xlad
Crist, nikxe meñ Israelo,
nikxe gaa meñ sito, nan meñ
go nii lëë Crist kwaa xkyal-
wnabey Dios ni xkyalnyaani
Dios.
25 Xsyak meñ nii so xnëzty
cos nii chuuñtsyey Dios, per
mastre so xnëzo lo kchë cos
nii chuuñtsyey meñ. Singo
gak kchë cos nii xsyak meñ
mban, per lo Dios mastre
ndaano que lo kchë cos nii
chuuñtsyey meñ.
26 Beetsy, no nii kyeñ do nii
lëë Dios kwle lëë do, nikxe nii
xsyak meñ nii nyaanidy to, ni
nikxe lëdy xaa xñabey nak to,
ni nikxe nakty meñ lidzy to
meñ non.
27 Lëë Dios kwle kchë xaa
nii xsyak meñ nguey parñee
kuuñ kteladzy xaa meñ
nyaani, ni lëë xaa kwle xaa
mban parñee kuuñ kteladzy
xaa meñ ndaan.
28 Lëë Dios kwle meñ nii pa
nondy lo kislyu re sinak nii
xñee ñe meñ nii pa xkiiñdy,
meñ nii ni tu cho nakty,
parñee ksyablyu xaa meñ
non.
29 Por ngo ni tu cho chilody
ktaan lo Dios.
30 Misme Dios ptsig lëë do
lo Crist, ni lëë gaa xaa pso
Crist parñee kak Crist xkyal-
nyaani no tsiin por Crist lëë
noo kpig lo Dios ni lëë gaa no
telaa.
31 Por leñ kitsy nii kë xtiits
Dios xñee: “Deelñee no cho
chakladzy ktaan, no nii ktaan
xaa por Crist.”

2

Xtiits Crist nii kwë lo crusy

1 Pkiiñdyaa tiits ngan ni
kwneedyaa si xñee xaa chak
worñee byely kluyaa xtiits
Dios lo do.
2 Xtiits sye Crist nii kuty
lo crusy kuni kikaa worñee
byelyaa lo do.
3 Mban chakaa worñee
byelyaa lo do ni xisyaa tseb,
4 ni koklasty gaan ngon
styoo do con tiits nii xñee
xaa chak worñee bluyaa xtiits
Dios, sink lëë Kyalbini Ntson
ni lëë xtiits Dios pko styoo do,
5 parñee xtiits sye Dios kni-
ladzy to, knilasty to xtiits chol
meñ.

*Por Kyalbini Ntson xyuum-
bey meñ Dios*

6 Xñee noo tiits ngan lo meñ
nii penaadle xniladzy xtiits
Dios. Per lëdy xtiits xaa nii no
lo kislyu re nak tiits ngan go
ni lëdy xtiits xaa nii xñabey lo
kislyu rew, por ktiiydy xaa.
7 Xtiits Dios nii ni tu cho
karty kon xñee noo. Lëë tiits
ko xñee nii destye nii kwyaa
kislyu nol kik Dios xa kteelaa
xaa lëë no.
8 Karty kyeñ xaa xñabey ti-
its re, por deelñee nyeñ xaaw
nguëëdy xaa Crist lo crusy.
9 Per leñ kitsy nii kë xtiits
Dios xñee nii lëë Dios kwloot-
sey cos nii ni tu cho karty kan
ni kon, parñee kluuy xaa lo
meñ nii xkëstyoo xaa. Ni tu
kik meñ karty tsini cos ko.
10 Lëë Kyalbini Ntson xluuy
cos ko lo no, por lëë Kyalbini
Ntson nan xa nak kchë cos,
axte kchë cos nii ngotsey Dios
nan Kyalbini Ntson.
11 Deel lo kislyu gaaw, ¿cho
nan kchë nii xsya leñ styoo
meñ na dyon? Xaktyee xkyal-
bini meñ gon nano. Singo
gak Dios, xaktyee xKyalbini
Ntson xaa nan pe xsya styoo
xaa.
12 Kwaady no kyalbini
nii no leñ styoo chol meñ
lo kislyu re, sink Kyalbini
nii xneetsy Dios kwaa no,
parñee kchilo kyeeñ no xa
nak kyalnsaak nii bneetsy
Dios lo no.
13 Tiits nii bluuy Kyalbini
Ntson loo noo xñee noo.
Xñedy noow porñee byo noo
wseedy. Singo xluuy noo
xtiits Dios lo meñ nii no
Kyalbini Ntson leñ styoo.
14 Xsaldy meñ nii nody
Kyalbini Ntson leñ styoo tiits
nii sëëdni xKyalbini Ntson
Dios. Xsyak meñ go nii pa
xkiiñdyoo porñee xyeñdy meñ
gow. Xaktyee meñ nii no
Kyalbini Ntson leñ styoo
xyeño.
15 Schilo ksee kchë meñ nii
no Kyalbini Ntson leñ styoo
xa chak kchë cos, per ni tu
cho chilody ksee kan xa chak
meñ go.
16 Por xñee kitsy nii kë xti-
its Dios: “¿Cho lë nii kyeñ pe
cos no leñ kik Dios? ¿Cho lë
nii kchilo kuuñ kseedy Dios?”
Per lëë lëë no sinak nii no kik
Crist no kik no.

3

Lëë meñ nii xniladzy xtiits Dios chak chop tiiy

1 Pchilody ñen lo do sinak
nii xñen lo meñ nii mbañ
sinak xñabey Kyalbini Ntson,
sink sinak nii xñen lo chol
meñ lo kislyu re kwnen lo
do, por nak to sinak xaa wiñ,
karty kal do lo xtiits Dios.
2 Nonsyke tiits nii ngandy
bluyaa lo do, por nak to sinak
mëëd yeeñ nii chilody kaw
niskwaan, pchilody nyeñ do
tiits ngan ni naa gaa xyeñdy
tow,
3 por bii no kik to si no kik
chol meñ lo kislyu. Deelñee
chakniladzy to, ni xtily do
ni chak to chop tiiy sinak
nii chuuñtsyey yak chol meñ
chuuñtsyey do.
4 Por tsiñee xñee tu do: “Naa
xlad Pable non”, xñee stu do:
“Naa nii xcuentaa xlad Apo-
los non”, lëë do chuuñtsyey
sinak chuuñtsyey chol meñ lo
kislyu re.

5 ¿Cho nak Pable na dyon
ni cho nak Apolos? ¿Pe lëdy
nayak xtiits sye Dios xsoob
noo? Por ngo bluuy noow
lo do ni bniladzy kaa tow.
Catuu noo beeñtsyeey nii
kwnabey Dios lëë noo.
6 Naa kwlolyu pni, lëë Apo-
los psiiw, per lëë Dios beeñ
nii kwlañ pni go ni lëë gaa
xaa beeñ kroobo.
7 Por ngo paaty nondy xaa
nii chan ni xaa nii xsii. Lëë
Dios nak xaa nii non por lëë
xaa chuuñ kroob pni go.
8 Tugak nak xaa nii chan
ni xaa nii xsii, nikxe lëë
Dios kizh xaa según tsiiñ nii
beeñtsyey xaa.
9 Xaa nii xkyë xtsiiñ Dios
nak noo, lëë do nak xilyu
Dios. Ni nak to sinak tu yu nii
no ksaa Dios.
10 Nakaa sinak tu alban-
ily. Lëë Dios bneetsy tiits nii
kwekaa cimient, aan xaa xaa
nii no klëp xipyedzyo. Per no
nii kap xaa nii klëpo cuidad.
11 Por ni tu cho chilody
kweek stu cimient. Lëë Crist
nak cimient ko.
12 Schilo klëp no xipyedzy
cimiento ko con or, con plat
ni con kyo ngui, o con yag,
con kizhkoob kaa ni con
koobki gaa.
13 Per lëë kchë xtsiiñ no
kak nyoo tsiñee lëë Dios kuñ
kyalxtisy. Por tse go lëë Dios
kxaal ki parñee kuñ ki preb
kchë xtsiiñ no.
14 Deelñee tso tu xaa nii
ksaa tu yu nii tsekty lo ki go,
lëë Dios kizh xaa.
15 Per deelñee tsek yu nii
psaa no, nikxe mban tyeedy
no, lëë noo telaa sinak tu xaa
nii xtyelaa lo ki.
16 ¿Pe nandy kaa to nayak
nii leñ styoo do nak lidzy Dios
ni leñ styoo do no xKyalbini
Ntson Dios?
17 Deel cho knitylo lidzy
Dios, lëë Dios knitylo meñ go,
por nda lidzy Dios nii lëë gaa
to nak yu go.
18 Kyëti xaldy to. Deelñee
no do xsyak nii tir chak to, no
nii kyak to sinak tu xaa nii ni
tu pe chakty parñee kyak to tu
xaa chak.
19 Por pa xkiiñdy kyalchak
nii no lo kislyu re lo Dios. Leñ
kitsy nii kë xtiits Dios xñee nii
misme Dios xchon xaa chak
lo tramp.
20 Ni leñ kitsy ko gak xñee
nii nan Dios nii pa xkiiñdy
xkyalnyaani xaa chak.
21 Por ngo, ktaandy to
deelñee kënal do chol xaa lo
kislyu re, por xcheñ do nak
kchësy cos.
22 Xcheñ do nak Pable ni
Apolos ni Pedre. Xcheñ do
nak kislyu, xcheñ do nak
kyalmbañ ni xcheñ do nak
kyalkuty, xcheñ do nak kchë
cos nii no natiemp ni xcheñ
do nak kchë cos nii nare kiid,
23 ni lo Crist kaa ngab to, ni
lëë Crist ngab lo Dios.

4

Tsiiñ nii chuuñtsyey xaa nii nak apostle

1 Kol sak lëë noo sinak tu
mos nii xkyë xtsiiñ Crist, o
sinak kaa tu xaa nii sëëd
kluuy nii no kik Dios.
2 No nii kak nyoo nii schilo
kñëlo Dios lëë no deelñee jkaa
no tu tsiiñ.
3 Naa nii xcuentaa pe
sinidy kikaa dyon pe xyo

xtsiñaa styoo do o styoo gaa
xaa xñabey. Per ni naa nody
kyalnë dyon xa si lo xtsiñaa.
4 Karty kyeñaa dyon pe no
pa kwlon falt, per lëdy por
ngo nii kniyaa nii nody xfal-
taa. Lëë Dios nan pe cos
nak xfaltaa, por lëë xaa chuñ
xkyalxtisyaa.
5 Kuñdy kaa to kyalxtisy.
Kol kwës axte nii kiid Jesús
parñee kwii xaa kchë cos nii
nolan nëz lo bini. Lëë Jesús
kwii kchë nii xsya styoo meñ
tsiin kizh Dios kchë meñ.
6 Beetsy, lëën xñe kchë cos
re lo do porñee xkëstyoon lëë
do. Ni lëën psety kaa Apo-
los ni naa lo do parñee kan
do kchë nii chuuñtsyeey noo
tsiin kchosody to lo xtiits Dios
parñee kaknidy to tu xaa par
kteekyo do stu meñ.
7 Por ¿cho xlisklaal na dyon
nii xtaa noo lo meñ, ni pe
cos chap kaal nii bneesty
Dios? Aan deelñee gaa lëë
xaa bneetsy kchë nii chapoo,
¿penak tsigo nii xtaanoo?
8 Xsyak to ni tir rikw to ni
xsyak to nii ni tu pe xkiiñdy
to. Xsyak to nii rey do.
Xkiiñtre to lëë no. ¡Deelba nli
nyak to rey parñee syoob noo
kñabey no ksa no!
9 Sootaa nii kchëë noo siñee
nak noo apostle lëë Dios
psaanladzy lëë noo. Nak no
sinak xaa nii nche mbës kety.
Xiwkity meñ ni xiwkity angly
nak noo.
10 Xsyak meñ nii nguey
noo, porñee no noo xlad Crist.
Lëë lëë do xsyak to nii tir
xyeñ do xtiits Crist. Mban
noo, per lëë do tir ndaan do.
Xsyakty meñ lëë noo, per lëë
do xsoob meñ xtiits to.
11 Axte natse gon chak falt
nii tyaaw noo ni nii tyow noo,
ni chak falt xab noo. Xsaksi
meñ lëë noo ni kindy liidzy
noo.
12 Xtsaag noo xkyëë noo
tsiiñ. Xkotsyetsy meñ lëë noo,
per tiits buen xtikchee noo lo
meñ. Xkyënlaag meñ lëë noo,
per xekw noo.
13 Xñeenë meñ lëë noo, per
nguudzy xtikchee noo lo xti-
its meñ. Sinak nii xsyak meñ
pel cos xsyak meñ lëë noo.
Axte natse xyak meñ nii pa
xkiiñdy noo.
14 Xkëdyaa kchë nrii parñee
kwin xkyalto do, sink lëëw
xkën parñee kñen lo do sinak
nii nyak to xiñaa.
15 Por nikxe nyo tsii mily
maestre nii kluuy xtiits Dios
lo do, nody ndaly pxosy to.
Naa nak pxosy to, por naa
byely kluuy xa nak xtiits Dios
lo do.
16 Por ngo xñabaa
nii kuuñtsyey do nii
chuuñtsyeyaa.
17 Lëën xal Timoteo lo do.
Xkëstyoon xaa. Nak xaa sinak
xiñaa. Lëë xaa kuuñ ksal-
adzy lëë do nii chuuñtsyeyaa
kchë nii xñabey xtiits Dios
nii xluyaa kchë laañee cha-
teedyaa.
18 No do xtaan porñee
xsyak to nii kyely teejtyaa lo
do.
19 Per deelñee sneetsy Dios
tiits klyëëdy lëën kyely teedy
lo do. Tsigo lëën kan dyon
pe cos nak xtsiiñ xaa nii tant
chak nyaa lëjty xaktyee tiits
ktaan xaa.

20 Por lëjty tiits sye nak
xkyalwnabey Dios, sink nli
xñabey xaa.
21 ¿Pe chakladzy to nii kak
ntseebaa lo do tsiñee kyelyaa
ote chakladzy to yak nii ngui
kñen lo do ni kantsin lëë do?

5

Cos nii nonguialdy kak

1 Kayonaa gon nii no tu xaa
nii noni tsiil pxosy lady to.
Per ni lady meñ nii xnilasty
xtiits Dios gon chakty tol go.
2 ¡Aan xtaan do, lëjty nii tso
do kyalnë! No nii kwii do xaa
nii chuuñtsyey tol go lady to.
3 Por nikxe nii sodyaa yu-
ubaa lo do, lëë xkyalbinin so
lo do, ni lëën kwlokyeñle gaa
pe cos kuuñtsyey do.
4-5 Kol jkaal lsa aan con xti-
itspey Jesucrist kol kwii xaa
go lady to, por lëë Jesucrist
kakni lëë do, ni lëë xkyalbini
gaan so lo do. Kol kwii xaa
nii beeñ tol go lady to parñee
kyab xaa ña xaatox, aan lëë
xkyalbini xaa telaa tse nii lëë
Dios kuñ kyalxtisy.
6 Buendy gon nii ktaan do
por kchë cos nii chuuñtsyey
do. ¿Pe nandy to nayak nii
chop lë gak levadur xkuube
kobyi?
7 Kol kwii levadur nii
kwxiñle lady to parñee kak
to sinak kobyi nii xkyëdy
levadur. Ni nli gaa nii nak
to sinak kyaxtily nii xkyëdy
levadur, por lëë Crist kuty
por lëë noo sinak nii chuty
meñ mëkwxiily paskw.
8 Kol tsoo kuuñtsyeey no
paskw, per ksaady no kyax-
tily con levadur nii kwxiñle,
sink kol tsoo ksaa no kyax-
tily nii xkyëdy levadur, por
kyaxtily go nak sinak tiitsli ni
tiits ndoladzy. Lëë levadur
nii kwxiñle nako sinak tol.
9 Leñ stu kitsy nii pxalaa
gon niyaa lo do nii ktsiil lsady
to meñ nii no xikwnaa o
ximguiy gaa.
10 Per niydyaa nii koñee
kñeedre to lo kchë meñ nii no
ximguiy o xikwnaa gaa, ni
lo meñ ngbiñ, ni lo meñ nii
xsoxib lo mdyo, por parñee
kñeedre to lo kchë meñ go no
nii kchoo do lo kislyu re.
11 Sink niyaa nii ktsiil lsady
to meñ nii xniladzy xtiits Dios
nii no ximguiy o xikwnaa gaa
me, ni meñ ngbiñ, ni meñ nii
xsoxib lo mdyo, ni meñ nii
xñee tiits kizh, ni meñ ngo-
nip, ni meñ ngbaan. Per ni
kawnidy to clasy meñ go.
12-13 Xyaldy nii kanaa meñ
nii xnilasty xtiits Dios. Lëë
Dios kuñ xkyalxtisy meñ go.
Per lëë do nonguial nii kuñ do
kyalxtisy lo meñ nii xniladzy
xtiits Dios. Por ngo, kol kwii
xaa nii beeñ tol go lady to.

6

Lëë meñ nii xniladzy xtiits Dios chi lo xtisy nii xnilasty Dios

1 Tsiñee xtily do ksa xcom-
bañer do, ¿penak nii xyax to
chinab to kyalxtisy lo xtisy nii
xnilasty xtiits Dios? ¿Penak
nii chinabty tow lo tu xaa nii
xniladzy xtiits Dios?
2 ¿Pe nandy to nayak nii lëë
meñ nii xniladzy xtiits Dios
kuñ kyalxtisy lo kislyu? Aan
deelñee lëë do kuñ kyalxtisy

lo kislyu ¿penak nii kakty kuñ
do tu kyalxtisy wiñ?
3 ¿Pe nandy to nayak nii
axte lo angly kuuñ no kyalx-
tisy? Deelñee singo tsigo
busy nako, ¿penak nii chilody
kweekli no pel cos wiñ nii
xtsyool no lo kislyu re?
4 Deelñee xtily do ¿penak nii
chini do xtily do lo xaa nii
xnilasty xtiits Dios?
5 Lëën xñe nrii parñee kte-
ladzy to. ¿Pe nody ni tu xaa
nyaani lady to nayak parñee
jkwëës xaa lo xtily do?
6 Ni lëdy kaa xaktyee xtily
do ksa do xcombañer do
nii xniladzy xtiits Dios, sink
chini do xtily do lo xtisy nii
xnilasty xtiits Dios.

7 Tu kyaltow nii tso tily lady
to. ¿Penak nii xekwty to ksaksi
meñ do ni penak nii masy
xlaady to kwan meñ do?
8 Per xaal nii chuuñtsyey do,
misme lëë do xkwan xcom-
bañer do nii xniladzy xtiits
Dios.

9-10 ¿Pe nandy to nayak nii
chilody sëëb meñ ngoptol
laañee xñabey Dios? Këbty to
tsaaplaa nlidyo, por sëëbty
meñ nii choni stu kwnaa o
stu mguiy, ni meñ nii xsoxib
lo mdyo, ni mguiy nii chaani
stu mguiy, ni ngbaan, ni meñ
ngbiñ, ni meñ ngonip, ni meñ
nii xñee tiits kizh ni kchë meñ
nii chuñ tramp laañee xñabey
Dios.
11 No do beeñtsyey tol go,
per lëë Dios beeñ nyë lëë
do worñee bniladzy to xtiits
Jesucrist ni kwsëëb Kyalbini
Ntson leñ styoo do.

Leñ styoo no no Kyalbini Ntson

12 Xñee do ni tu cho
xsiniydy naa. Schilo
kuuñtsyeyaa nii klyaañtyee
styoon. Nli tiits ko, per
lëdy kchë cos buen. Schilo
kuuñtsyeey no nii klyaañtyee
styoo no, per nody kñabey ni
tu cos lo no.
13 Nli xtiits meñ tsiñee xñee
meñ nii par niskwaan kwyaa
xpans no ni par xpaans kaa
no byaan nii kak wagw, per
lëë Dios knitylo chop cos ko.
Per nlidy nii byaan no parñee
tso ximguiy no o xikwnaa gaa
no, por par Dios byaan no ni
lo Dios kaa ngab no.
14 Por sinakak nii beeñ
kpañ Dios Crist, kuuñ kpañ
xaa lëë no por xñabey xaa.
15 ¿Pe nandy to nawen nii lo
Crist ngab no? ¿Pe sak chopaa
tu kwnaa yox nii chaani
ndaly mguiy nawen deelñee
lo Crist ngabaa? ¡Chilodyo
gon!
16 ¿Ote nandy to yak nii
tsiñee chak chop mguiy tu
kwnaa tugak meñ xyak xaa
chop xaa me? Singo xñee
kitsy nii kë xtiits Dios.
17 Singo gak tsiñee chak
chop no Dios, tugak xyak no
ksa no Dios.
18 Kol kpichee lo xtol meñ
nii no ximguiy o xikwnaa
gaa. Kchë tol nii chuuñtsyey
meñ laa klaasy xyaano, per
lëë meñ nii no ximguiy o xik-
wnaa gaa, xcuerp meñ xsaksi
tol go.
19 ¿Pe nandy to nii leñ styoo
do nak sinak tu yu aan leeñgo
no Kyalbini Ntson nii bneetsy

Dios lo do ni lëdre gaa lëë do
xñabey xcuerp to?
20 Por lëë Dios kwxii lëë do.
Por ngo no nii ksoob to xtiits
Dios tyub styoo do.

7

Lëë Pable xñee lo meñ nii ptsiilñal ni lo meñ nii nare ktsiilña

1 Lëën ktikche lo kchë nii
kwnabtiits to leñ kitsy nii px-
aal do lon. Buen tsi meñ
deelñee ktsiilñady meñ.
2 Per como ndox nii tsoni
meñ stu kwnaa o stu mguiy
gaa, masy buen nii catu kw-
naa ni catuu gaa mguiy kap
tsiil.
3 Ni no gaa nii kuñ xaapkiy
cumplir lo tsiil, nikle gaa kw-
naa no nii kuñ me cumplir lo
tsiil me.
4 Nody nii jka kwnaa
xcuerp, por cheñ tsiil me
nako. Singo gak mguiy nody
nii jka xaa xcuerp xaa, por
cheñ tsiil xaa nako.
5 Jkady to lëë do lo tsiil do,
deelñee byaandy to tiits nii
ktsiil lsady to por lëë do ku-
tiitsni Dios. Loxsye te tiemp
nii byaan do tiits, no nii kyak
chop to stub, por toontlaa kx-
ekwty to aan kuñ xaatox xtol
do.
6 Nak nii kñen lo do sinak
tu permis, xñedyaa nii no
kuuñtsyey dow.
7 Nii no kikaa, deelba kchë
do nyak sinakaa, per xaal
xaal psaa Dios lëë no.
8 Kchë lo meñ solter ni lo
kwnaa viud xñen nii masy
buen tsi do, deelñee ktsiilñady
to, sinak naa.
9 Per deelñee xyeñ do
nii kxekwty to, kol ktsiilña,
porque masy buen ktsiilña do
lëjty nii kak xtol do.
10 Lëë lo meñ nii ptsiilñal
xñabaa nii klaady kwnaa tsiil.
Lëdy kiksyaa xlyañoo nrii,
sink lëë Jesucrist xñabey nii
singo kako.
11 Per deelñee klaa kwnaa
tsiil, nodre nii ktsiilña me, o
xakxe gaa deelñee knee ngui
me chop tsiil me. Singo gak
xaapkiy nody nii ksëëb tsiil
xaa.
12 Lëën kñe lo meñ nii
karty ksetyaa, styoon xlyañ
nrii, lëdy Jesucrist xñabeyo.
Deelñee xnilasty tsiil tu xaa
xtiits Dios, per sinidy kik me
nii klaa me xaa, nody nii klaa
xaa me.
13 Singo gak deelñee no
tsiil tu kwnaa nii xnilasty
xtiits Dios, per sinidy kik xaa
nii klaa xaa me, nody nii
ksëëbtsiil kwnaa go.
14 Por nikxe nii xnilasty
xaapkiy xtiits Dios, lëë xaa
xpig kex lo Dios por tsiil xaa.
Singo gak kwnaa nii xnilasty
xtiits Dios, lëë me xpig kex
lo Dios por tsiil me. Deelñee
kaktyo singo mod lëë xiñ do
kak sinak xiñ meñ nii xni-
lasty xtiits Dios, per lëë na lo
Dios le ngab xiñ do.
15 Per deelñee tugak xñee
xaapkiy o kwnaa gaa nii xni-
lasty xtiits Dios nii lëë xaa ni
lëë me ksëëb tsiil, masy buen
nii ksëëbtsiil xaa ni ksëëbtsiil
me. Singo mod lëë kwnaa ni
lëë xaapkiy nii xniladzy xti-
its Dios kyaan tusy, por lëë
Dios kwtsyetsy lëë no parñee
mbëë kpañ no.
16 Por ¿xa kñë kwnaa na
dyon nii schilo kteelaa me

tsiil me, o xa kñëë gaa xaapkiy nii schilo kteelaa xaa tsiil xaa?

17 Deelñee xaatyee nak to worñee kwtsyetsy Dios to, no nii singo kyaan do. Nrii xñen lo kchësy meñ nii xniladzy xtiits Dios.

18 Deelñee nobeyle to worñee kwtsyetsy Dios to, singo kol kyaan. Deelñee nobeydy kaa to, tsobeydy to.

19 Precisty nii tsobeypee to, sink kol ksoob xtiits Dios, ngo precisy.

20 No nii kyaan do sinak to worñee kwtsyetsy Dios to.

21 Deelñee no xpixwan do worñee kwtsyetsy Dios to, pe tsinidy kikoo. Per deelñee xtee tiits nii laa do, kol ktee nii laa do.

22 Por kchë xaa nii no xpixwan worñee kwetsy Dios xaa, nodre xpixwan xaa. Tu xaa nii kë xtsiiñ Dios nak xaa. Lëë kchëë gaa xaa nii nody xpixwan worñee koktsyetsy xaa, lëë Crist nak xpixwan xaa nina.

23 Nyazh gon kwxii Dios to. Klaady to nii cholsye meñ kak xpixwan do.

24 Singo tsigo busy, beetsy, kol kak sinak to worñee kwtsyetsy Dios to.

25 Lëë nana lëën kñe lo meñ nii karty ktsiilña, lëdy xtiits Dios kñen, sink lëën kñe sinak xñee tu xaa nii chap Dios confians.

26 Xsyakaa gon nii buen nii ktsiilñady xaapkiy, por ntseeb nak natiemp.

27 Per deelñee ptsiilñal xaa, nody nii klaa xaa tsiil xaa, per deelñee karty ktsyol xaa kwnaa masy kyubty xaa me.

28 Ni nikle gaa ktsiilña xaapkiy, lëdy tolo. Singo gak kwnaa nikxe ktsiilña me, lëdy tol chuñ me. Per lëën xñe kazh nii lëë meñ nii ktsiilña te kyalnë lo kislyu, aan chaklastyaa nii te do kyalnë.

29 Beetsy, chakladzyaa kniyaa lo do nii xtsedre kwe no nu. Por ngo, kchë xaa nii ptsiilña no nii tso xaa sinak nii nyody tsiil xaa.

30 Singo gak xaa nii no kyalnë, no nii kpañ xaa sinak nii nyody xaa kyalnë. Nikxe gaa xaa no lni, no kak xaa sinak chak meñ nii xledy. Singo gak xaa nii xkyë wsi no nii sak xaa nii lëdy xcheñ xaa nak cos nii kwxii xaa.

31 Singo gak kchë xaa nii xsyak nii no gan lo kislyu re, no nii sak xaa nii nodyo cuent, por lëë kislyu re lox.

32 Chaklastyaa nii tso do kyalnë, por tsiñee bii so tusy tu xaa, choxko xaa ksoob xaa xtiits Dios ni choxko xaa kuuñ ksak xaa Dios.

33 Per tsiñee lox xtsiilñasy xaa, lyaadzy lo kislyusy cho xaa, parñee kuuñ ksak xaa tsiil xaa.

34 Singo gak kwnaa nii karty ktsiilña ni kwnaa nii iip ptsiilñady. Choxko me kuuñ ksak me Dios tyub styoo me. Per lëë kwnaa nii no tsiil, lyaadzy lo kislyusy no me, parñee kuuñ ksak me tsiil me.

35 Skiiñ tiits nii xñen lo do. Chaklastyaa ksiniyaa lëë do, sink chakladzyaa nii mbëë kpañ do kuñ do xtsiiñ Dios.

36 Per deelñee no tu xaa
nii xsyak nii masy buen ktsi-
ilña xaa, porñee xekwtre xaa.
Schilo kuuñtsyey xaa nii no
kik xaa, por lëdy tol ktsiilña
meñ.
37 Singo gak deelñee no tu
xaa nii koñee kaklasty ktsi-
ilña, penaktyo.
38 Por buen chuuñtsyey xaa
nii xtsiilña, per mastre buen
chuuñtsyey xaa nii xtsiilñady.
39 No nii tsoni kwnaa tsiil
mentre mbañ xaa. Per
deelñee kety xaa, schilo
ktsiilña me stu mguiy nii
xniladzy xtiits Dios.
40 Per mastre mbëë tso me
deelñee kpikchedy ktsiilña
me. Nrii nak xtitsaa, per
xsyakaa nii lëë xKyalbini
Ntson Dios nii no leñ styoon
xñee pe cos kñen.

8

Niskwaan nii chokon lo mdyo

1 Lëën kñe xa nak xcuent
niskwaan nii xkokon meñ
lo mdyo. Nli nii kchë no
ndon xa nak cuent re, per
por xkyalnan no lëë no chak
nyaa, per lëë kyalwkëstyoo
chuuñ jkyedzy lëë no.
2 Deelñee no tu xaa nii
xsyak nii chak, karty lox
kseedy xaa.
3 Per deelñee no tu xaa
nii xkëstyoo Dios, xyuumbey
Dios xaa.
4 Lëë xcuent nii dyon pe
schilo ktyaaw niskwaan nii
chokon lo mdyo, ndon no gon
nii nondy mdyo lo kislyu re,
ni ndon no nii tugak Dios no.
5 Nikxe tso tub yox mdyo
nii lë dios lo kislyu o kpaa
gaa,
6 per par lëë no tugak Tat
Tios no. Lëë xaa psaa kchë
cos, ni por lëë gaa xaa lëë no
mbañ. Ni tugak xaa xñabey
no. Lëë xaa go nak Jesucrist.
Por lëë xaa kwyaa kchësy cos,
ni por lëë xaa kwyaa no.

7 Per lëdy kchë meñ nan
nrii. No meñ nii byël kuk-
soxib lo mdyo, aan tsiñee
chaw meñ niskwaan nii
chokon lo mdyo, xsyak meñ
nii tol chuuñtsyey meñ.
8 Lëdy kaa nii ktyaaw kt-
sig lëë no lo Dios. Por ngo
pe nakty deelñee tyaaw no o
tyaawdy kaa no.
9 Per kol kap cuent, por
toontlaa ksyaab to meñ nii
kal bniladzy xtiits Dios lo tol.
10 Deelñee nanoo xa nak
cos re aan tsil wagw laañee
chokon niskwaan lo mdyo,
aan kan tu xaa nii kal
bniladzy xtiits Dios lii, neñdy
wi xaa kyax kaw xaa nii
kwyokon lo mdyo, nikxe nii
xsyak xaa nii ndoxo.
11 Aan por xkyalnanoo lëël
jkëëtañ tu xaa nii kal bni-
ladzy xtiits Dios, ni lëëw na wi
por lëë xaa kuty Crist.
12 Singo tsigo busy deelñee
ksyaab to xaa nii kal bniladzy
xtiits Dios lo tol, falt xko do lo
Crist.
13 Por ngo, deelñee
ksyaabaa meñ lo tol por
niskwaan nii chawaa, masy
buen nii kpikchedraa kawaa
niskwaan go, parñee kuñdyaa
xtol meñ.

9

Nii xyal jkaa xaa nii nak apostle

1 Nli gon nii schilo kuuñtsyeyaa kchë nii chuuñtsyey tu apostle, por konaa Jesucrist ni nyoo gaa nii kën xtsiiñ Dios por por ngo lëë do xniladzy xtiits Dios.

2 Neñdy no meñ nii xnilasty nii apostlaa, per lëë do no nii kniladzy tow, por lëë do xniladzy xtiits Dios nii bluyaa aan siko kesy xluuy nii nli apostlaa.

3 Nrii xñen lo meñ nii xñee në naa:

4 Nonguial nii kneetsy meñ nii kawaa ni kin,

5 ni nonguial nii kaapaa tsi-ilaa nii xniladzy xtiits Dios, sinak nii chap stubla apostle tsiil, ni betsy Jesús, ni Pedre.

6 ¿Ote xsyak to yak nii chopsye noo Bernabé chilody kyaan meñ nii xniladzy xtiits Dios?

7 ¿Ni pe no gaa tu soldad nii xkizh xgast, ni pe no tu xaa nii xso yag uv aan chawdy xaa uv ni pe no tu xaa nii chap mëkwxiily aan chidy xaa nidzy?

8 Këbty to nii kiksyaa xlyañ cos re, porque axte lo xley Moisés xñee:

9 "Kodyoo kyex chuw yosy nii xkyë kon." Chëbty Dios ngo gon porñee sini yosy kik xaa,

10 sink lëëw chëb xaa por lëë no. Porque nikxe xaa nii xkyë kono, nikxe gaa xaa nii xkyë kwlaapo, no nii tsini kik xaa, nii wi xaa kchal nii ktyop lo kwaa.

11 Singo tsigo busy deelñee bluuy noo xtiits Dios lo do, ¿pe tir xsyak xuuy do nii kñab noo palal cos nii jkiiñ noo?

12 Deelñee xteedy to nii xkiiñ stu meñ, no nii kneetsy to nii jkiiñ noo.

Per karty gon kñab noow. Al contrario, xekw noo parñee syonlëdy noo lo xtiits Dios.

13 Ni nan gaa to nii kchë xaa nii xkyë tsiiñ leñ lidzy Dios siko xchoo nii chaw xaa. Kchë xaa nii xkyë tsiiñ laañee chety ma nii chokon lo Dios, chaw xaa xpëël ma nii chety siko.

14 Ni lëë gaa Jesucrist psaan tiits nii kchë xaa nii xluuy xtiits Dios siko klyañ nii kaw xaa.

15 Per karty gon kuuñtsyeyaa ngo, ni xaldy gaan kitsy re parñee kñabaa pe cos lo do. ¡Silidyee ketyaa, lëjty nii ktichee meñ kyalwle nii no leñ styoon!

16 Deel naa, lëdy parñee ktaanaa xluyaa xtiits Dios, sink nonguial kluyno. Por ¡broobsyaa deelñee kluydyno!

17 Por ngo, deelñee kluyno porñee xlyaño styoon, lëën kozhle. Per nikxe gaa chak-lastyaa, lëëw kluyaa por lëë Dios xñabey naa.

18 Por ngo xlen xluyaa xtiits Dios porñee cho xkizhty naa. Xtsiñaadyaa nii kawaa porñee xluyaa xtiits Dios.

19 Nikxe ni tu cho xñabeydy naa, xaalyaa ptee tiits nii kñabey meñ naa, parñee singo mod ndaly re meñ kniladzy xtiits Dios.

20 Tsiñee non lady meñ Israel chakaa si chak meñ Israel parñee jkon styoo meñ go. Kchë meñ Israel go sinal xley Moisés ni wi gaan chanal ley go nikxe nii xñabeydy ley go naa.

21 Singo gak parñee jkon styoo meñ nii sinaldy xley Moisés chakaa si chak meñ go, nikxe nii xñabeysye Dios chuuñtsyeyaa, por lëë Crist xñabey naa.

22 Tsiñee gaa non lady meñ nii kal bniladzy xtiits Dios win chak si chak meñ go parñee jkon styoo meñ go. Si chak kchë meñ chakaa, parñee telaa meñ lo tol.

23 Kchë nrii chuuñtsyeyaa por xtiits Dios nii xteelaa, parñee jkan kyalnsaak nii xnee tiits re.

24 Nan do gon nii tsiñee cho carrer ndaly meñ xko corr, per xaktyee xaa nii chuñ gan xkaa premio. Per lëë do kol ko corr parñee kuñ do gan tsiin jkaa do premio.

25 Kchë xaa nii chakladzy gon kuñ gan lo tu wkity, xsaan xaa kchë cos nii chuñ mal xaa. Aan xaktyee tu coron nii nyaa con xikw laurel nii pa xkiiñdy chuñ xaa gan. Per lëë do tu premio nii nitylody jkaa do.

26 Deel naa, xkodyaa corr sinak xaa nii xñady lo, ni xkëdy kaan puñety lo me,

27 sink xsaksin xcuerpaa parñee ksoobo xtitsaa, parñee kyaandyaa tublad aan naa beeñ ksedy ndaly meñ.

10

No nii kap meñ cuent lo mdyo

1 Kol kaknan gon nii kchë pxusykoltoo noo kwsë lo xingal xkey nii pxaal Dios ni kchë xaa kwtekë nistoo nii lë Nistoo Nixñë.

2 Kchë xaa byak ksa Moisés tsiñee lëë xaa kwchobnis lo xkey go ni lo nistoo go.

3 Ni kchëë gaa xaa taw nii pxaal Dios,

4 ni kchë xaa kow nii pxaal Dios. Kow xaa nis nii kwlañ lady kyo nii tugak kwënoy xaa nëz. Lëë kyo go nak Crist.

5 Per ndaly xaa psakty styoo lo Dios, por ngo lëë xaa kuty tañ laañee kwtedy xaa.

6 Kchë ngo kok parñee tsyon now aan tsokidy no cos mal, sinak nii kwyoki xaa gow.

7 Por ngo, ksoxibty to lo mdyo, sinak nii beeñtsyey bla xaa go ni leñ kitsy kaa nii kë xtiits Dios xñee: "Lëë meñ kwsob taw ni kow aan loxsye ngo lëë meñ beeñtsyey nii pkatyee."

8 Kapty no ximguiy no ni xikwnaa gaa no, sinak nii beeñtsyey xaa go aan tu kpidzak kuty kalyptson mily xaa.

9 Jkaaldy no Crist sinak nii beeñtsyey xaa go, aan ndaly xaa kuty porñee taw mëël xaa.

10 Kliskiydy to pe cos lo Dios sinak nii beeñtsyey pxusykoltoo noo, aan beety xangly nguialkuty xaa.

11 Kchë nrii ptsyool pxusykoltoo no aan lëëw kwë lo kitsy nii kë xtiits Dios

parñee tsyon now, kchë no
siñee no no natiemp nii lëë
kislyu mer nitylo.
12 Deelñee no xaa nii xsyak
nii tubli so xaa, no nii kap xaa
cuent parñee kyabty xaa.
13 Sinak nii xtsyoolak to
kyalnë ptsyool xaa nii penaa-
dle kwyow, per kol ksaladzy
Dios por buen xaa aan klaady
xaa ktsyool do tu kyalnë nii
kxekwty to. Al contrario lëë
xaa kluuy xa kchoo do lo
kyalnë aan singo mod lëë do
kxekw te do lo kyalnë.

14 Por ngo, beetsy, kol
ksaan kchë mdyo.
15 Xñen lo do sinak xñen lo
meñ nyaani ni misme lëë gaa
to kol kyeñ xa së lo xtitsaa.
16 Tsiñee gon xtyow no nii
no leñ vas nii nak lay, xcheñ
Crist ngo xtyow no. Singo
gak tsiñee xtyaaw no kyaxtily
nii nak lay, xcuerp Crist ngo
xtyaaw no.
17 Ni nikxe gaa ndaly no,
kchë no xtyaaw kyaxtily go.
Por ngo tugak nak no.

18 Kol kuy gaanoo xa nak
xmod xaa Israel, kchë xaa nii
chaw xpëël ma nii xyakon
nako sinak nii wi xaa go
nsakon cos lo Dios.
19 Per xñedyaa lo do nii non
mdyo ni xñedyaa nii stu nak
pëël nii chokon lo mdyo.
20 Sink lëën xñe nii lo kyal-
bini mal xkokon meñ nii xni-
lasty xtiits Dios cos, lëjty lo
Dioso aan chaklastyaa nii kt-
siil lsa do kyalbini mal.
21 Chilody gon jkë chuw
do chu xvas Crist ni chu
xvas kyalbini mal, ni chilody
kawni do Dios ni kawni do
kyalbini mal misme tiemp.
22 ¿Ote chakladzy no yak
kuuñ klëë no Dios? ¿Pe mas-
tre nayak ndaan no lo xaa?

*No nii kuuñ ksak no xcom-
bañer no*

23 Nli nii schilo kuuñtsyeey
no nii no kik no, per lëdy kchë
cos buen. Schilo kuuñtsyeey
no nii no kik no, per lëdy kchë
cos xchoobladzy styoo meñ
nii xniladzy xtiits Dios.
24 No nii kuuñ ksak no
xcombañer no, tsinidy kik no
nii lëësy no precisy.
25 Kol kaw kchë nii xtyo leñ
mesón, kñabtiisty to pa sëëdo
parñee jkaandy kik to.
26 Por xcheñ Dios nak
kislyu ni xcheñ xaa nak kchë
cos nii no loo go.
27 Deelñee kwetsy tu xaa
nii xnilasty xtiits Dios lëë do
parñee kaw do, aan tsi do, kol
kaw kchë nii kyë xaa, ni tu pe
kñabtiisty to parñee jkaandy
kik to.
28 Per deelñee kñë tu xaa
lo do: Lo mdyo kwyo kon
pëël gue, kawdy tow, parñee
kuñdy to xtol xaa go ni parñee
jkaandy kik xaa.
29 Lëdy kik to gon jkan, sink
kik xaa nii në ngo lo dow.

Per neñdy no xaa nii
kñë: “¿Penak nii chilody
kuuñtsyeyaa nii no kikaa
deelñee xaa kik xaa nii xkan?
30 Deelñee xtedyaa skizh lo
Dios tsiñee chawaa, ¿penak
nii kñeenë meñ naa tsiñee
chawaa?”
31 Por ngo, deelñee chaw do
o chi gaa to, kol ktee skizh lo
Dios.

32 Kyubty to nii kyab meñ
lo tol, nikle meñ Israelo, nikle
gaa meñ sito, ni nikle gaa
meñ nii xniladzy xtiits Dioso.
33 Naa nii xcuentaa, tugak
choxkoon nii kuuñ ksakaa
styoo kchësy meñ, nodyaa
lyaadzy naasy, sink wi
lyaadzy meñ non, parñee
kchë meñ telaa lo tol.

11

1 Kol kuuñtsyey nii
chuuñtsyeyaa, sinak nii
chuuñtsyeyaa nii beeñtsyey
Crist.

Xa kutiitsni kwnaa Tat Tios

2 Xlen lo do gon, beetsy,
porñee tugak xsaladzy to naa
ni porñee sinal do xtiits Dios
nii bluyaa lo do.
3 Per chakladzyaa nii kak-
nan do nii lëë Crist xñabey
lo xaapkiy, aan lëë xaapkiy
xñabey lo tsiil. Singo gak lëë
Dios xñabey lo Crist.
4 Deelñee xtse tu xaapkiy
kik tsiñee chutiitsni xaa Dios
o tsiñee gaa xluuy xaa xtiits
Dios, xkyalto xaa nii xñabey lo
xaa xkwii xaa.
5 Per deelñee xtsedy tu kw-
naa kik tsiñee chutiitsni me
Dios o tsiñee gaa xluuy me xti-
its Dios, xkyalto tsiil me xkwii
me. Nakako sinak nii nga me
kik me.
6 Deelñee chaklasty kwnaa
ktse kik, masy jka mew, per
deelñee xsyak me nii tu kyal-
tow deelñee jka kik me, no nii
ktse me kik me.
7 Nody nii ktse xaapkiy kik,
por si nyaa Dios psaa Dios
xaa, tsiin singo lëë xaapkiy
xsal Dios. Per lëë kwnaa xsal
xaapkiy.
8 Por worñee psaa Dios
xaapkiy, lëdy lady kwnaa
pchoo xaapkiy, sink lady
xaapkiy pchoo kwnaa.
9 Por xaapkiy kwyaa kw-
naa, lëdy por kwnaa kwyaa
xaapkiy.
10 Por ngo ni por angly no
nii ktse kik kwnaa parñee kak
nyoo nii lëë tsiil me xñabey lo
me.
11 Per kol kyeñ gaanoo
kindy mguiy deelñee kindy
kwnaa ni nyody kwnaa
deelñee nyody xaapkiy.
12 Nli nii lady xaapkiy
pchoo kwnaa ni nli nii por
kwnaa lëë mguiy chaly, per
lëë Dios chuuñtsyey tsiiñ go.
13 Misme lëë do dyon kol
kyeñ pe buen nii ktsedy kik
kwnaa tsiñee kutiitsni me Tat
Tios.
14 Ni misme gaa lëë no
xtyon nii tu kyaltow deelñee
klaa xaapkiy kak nool kik
xaa,
15 aan tu kyalnsaako lo kw-
naa deelñee nool kik me, por
nool kits kik me parñee ktsew
kik me.
16 Deelñee no xaa nii xy-
ody nrii styoo, no nii kaknan
xaa nii chaapty noo ni chapty
meñ nii xniladzy xtiits Dios
stu costumbre.

Xixtsee Crist

17 Xlëën gon nii xkën nrii,
por pe nandy nii xkaal lsa do,
sootee na nii kuño buen lëël
mal chuño.
18 Ni kanëël gaa meñ lon nii
tsiñee xkaal lsa do, chop tiiy
nak to, aan no xtiits meñ go
xniladzyaa.

19 ¡Nli nawen nii lëë do kak
chop tiiy parñee kak nyoo cho
do nli xniladzy xtiits Dios!
20 Aan porñee nak to chop
tiiy tsiñee xkaal lsa do par
kaw xtsee do, lëdre xixtsee
Crist chuuñtsyey do.
21 Por tsi lëë xwor xtsee
chal, xaal xaal chaw do, aan
no meñ nii chawdy ni no meñ
nii axte xsyudzy.
22 ¿Pe chilody nawen kaw
do ni ki do chilidzy to? ¿Pe-
nak nii xkwiipee to xkyalto
meñ nii xniladzy xtiits Dios
ni xkyalto meñ nii kindy pe
kaw? Kol në dyon pe slen lo
do. ¡Kledyaa gon!

23 Misme Crist gon në nii
bluyaa lo do nii wtse nii lëë tu
apostle kok niladzy xaa, lëë
xaa kwseñ kyaxtily
24 aan loxsye ptee xaa skizh
lo Dios, lëëw beeñ grol xaa
aan lëë xaa chëb: "Lëë xcuer-
paa nrii. Kol kawo parñee
ksaladzy to naa, por lëën kety
parñee telaa do."
25 Aan singo gak tsiñee lëë
xtsee kwlox lëë xaa kwseñ
tu vas aan lëë xaa chëb: "Tu
cheñaa nrii. Kol kiw parñee
ksaladzy to nii por tu cheñaa
lëë Dios beeñ cumplir xtiits lo
do."
26 Por ngo cad nii ki dow ni
kaw dow lëë do xsaladzy nii
lëë Crist kuty aan lëë xaa kiid
stub.

27 Kchë xaa nii chaw ni chi
tsiñee chak xixtsee Crist aan
chuuñ ksakty xaa Crist, tu tol
chuñ xaa lo xcuerp Crist ni lo
xcheñ Crist.
28 Por ngo catu do kol kyeñ
deel no xtol do antes nii kaw
do ni ki do nii xkaasy lo
xixtsee Crist.
29 Por deel comñee kaw
do ni ki do aan xyeñdy to
nii xcuerp Crist chaw do ni
xcheñ xaa chi do, lëë do te
castigw.
30 Ni por ngo gaa ndaly do
xsyaknë ni ndaly do chox-
chal, ni no gaa xcombañer do
noyetyle.
31 Per deelñee kyeeñ no pe
cos chuuñtsyeey no, xkiiñdy
nii ksaksi Dios no.
32 Ni nan gaa to nii lëë Dios
xsaksi lëë no, parñee tyejty
no kyalnë nii te kchë meñ nii
xnilasty xtiits xaa.
33 Singo tsigo busy, beetsy,
tsiñee jkaal lsa do par kaw
xtsee do, kol kwës xcombañer
do.
34 Deelñee no tu xaa nii
xlyaañ, kaw xaa lidzy xaa,
parñee ksaksidy Dios to tsiñee
xkaal lsa do. Kchë cos nii
kwneedyaa xa kak yuubaa
kan xa kako tsiñee kyelyaa.

12

Kyalwnabey nii xkiisy Kyalbini Ntson

1 Beetsy, chakladzyaa nii
kaknan do xa nak kyalnsaak
nii xnee Kyalbini Ntson.
2 Nan do gon nii worñee
karty kniladzy to xtiits Dios,
mdyo ngop nii xkaatyee bni-
ladzy to.
3 Lëë na chakladzyaa nii
kaknan do nii ni tu cho
chilody këb: "¡Nguialsi Jesús!"
deelñee no xKyalbini Ntson
Dios leñ styoo xaa. Ni ni
tu cho chiloody këb: "¡Lëë
Jesús xñabey!" deelñee nody
Kyalbini Ntson leñ styoo xaa.

4 Xaal xaal nak kyalnsaak
nii xkaa meñ, per tugak nak
Kyalbini Ntson nii xneetsyo.
5 Ndaly mod schilo jkiiñ
meñ, per tugak lo xaa nii
xñabey xkiiñ meñ.
6 Ni ndaly gaa mod schilo
kak cos, per tugak nak Dios
nii no leñ styoo kchë meñ.
7 Kchëlo meñ chiid Kyal-
bini Ntson parñee jkiiñ meñ
lo xcombañer.
8 Lëë Kyalbini Ntson xtee
kyalchak lo bla meñ, ni no
gaa lo meñ xteedy Kyalbini
Ntson kyalnyaani.
9 No lo meñ xteedy Kyal-
bini Ntson kyalwniladzy ni
no meñ xkaa tiitspey parñee
kuuñ kyak meñ xaa xsyaknë.
10 No meñ xkaa tiitspey
parñee kuñ meñ kyalntson,
ni no meñ xkaa tiitspey
parñee kñee meñ tiits nii
xaal Dios. No gaa meñ xkaa
kyalnyaani parñee kyeñ meñ
xa nak kyalbini mal ni xa
nak kyalbini buen, ni no meñ
xkaa tiitspey parñee kñee
meñ stu tiitsë nii ni tu cho
xyeñdy, ni no meñ nii xkaa
tiitspey parñee kñee meñ xa
nak kchë tiitsë go.
11 Per tugak nak Kyalbini
Ntson nii chuuñtsyey kchë cos
re, ni lëë gaa Kyalbini Ntson
xkiisy kchë kyalwnabey
según xlyañ styoo Kyalbini
Ntson.

Kchësy to ngab lo Crist

12 Nikxe ndaly party nyaa
xcuerp no, per tugak cuerp
nako. Singo gak Crist.
13 Singo gak lëë no, nikxe
meñ Israel no o meñ sit kaa
no, ni nikxe no xpixwaan
no o nody kaa xaa, lëë no
pchoobnis Kyalbini Ntson
parñee kyak tusy no ni tugak
kaa nak Kyalbini Ntson nii no
leñ styoo no.
14 Lëdy tugak party gon
nyaa xcuerp no, sink ndaly
party nyaaw.
15 Deelñee këb niy no lo
xcuerp no: “Lëdy ñal nakaa,
ngabtyaa lool”, lëdy por ngo
nii sobtyo lady no.
16 O deelñee gaa këb tyag
no: “Lëdy mëlool nakaa,
ngabtyaa lool”, lëdy por ngo
nii sobtyo lady no.
17 Kol kyeñ gaanoo deelñee
tyub lady no nsyob mëlo no,
¿xa tsyon no tsigo? O deelñee
gaa tyub lady no nsyob tyag
no, ¿xa knuup no cos tsigo?
18 Per lëë Dios psoob catu
cos laañee kwlaño styoo xaa.
19 Deelñee tugak cos nsaa
Dios, ¿pa nyaan xcuerp no
tsigo?
20 Per nikxe gaa ndaly
party nyaa cuerp, tugak
cuerp no.
21 Chilody gon këb mëlo no
lo ña no: “Xkiiñdyaa lii”, ni
chilody këb kik no lo niy no:
“Xkiiñdyaa to.”
22 Al contrario no party nii
xsyak no mban aan party ko
mastre xkiiñ lo no.
23 Ni ngui xkakw xab no
party nii xisy xyo styoo no ni
ngui xtyon party nii xsyak no
nguidy
24 Xkiiñdy party nii ngui nii
toon xare xixkwaaw. Lëë
Dios psaa xcuerp no singo
parñee tyontsi no party nii
xsyak no nguidy,

25 ni parñee ktildy xparty
xcuerp no, sink kan lsaw
xcombañero.
26 Deelñee në tublë xcuerp
no, tyub lady no xsee yoob ko.
Singo gak deelñee xtyoontsi
tublë lady no, tyub xcuerp no
xle.
27 Lëë do gon nak xcuerp
Crist, ni lo Crist kaa ngab to
kchësy to.
28 Por ngo xaal xaal nak
tsiiñ nii ptee Dios lo kchë meñ
nii xniladzy xtiits xaa. Klo
apostle pso xaa. Loxsye ngo
lëë xaa pso profet, ni meñ nii
kak maestre, ni meñ nii kuñ
kyalntson, ni meñ nii kuuñ
kyak xaa xsyaknë, ni meñ
nii kuñ yudar, ni meñ nii so
lo kchë meñ nii xniladzy xti-
its xaa, ni meñ nii kñee stub
clasy tiitsë.
29 Lëdy kchë meñ gon nak
apostle ni lëdy kchë meñ
chuuñtsyey kyalntson,
30 ni lëdy kchë meñ chuuñ
kyak xaa xsyaknë ni lëdy
kchë meñ xñee stub clasy
tiitsë ni lëdy kaa kchë meñ
schilo kñë xa nak tiits ko.
31 Kol tsoxko nii kneetsy
Dios kyalnsaak nii mastre
non lo do.

13

Kyalwkëstyoo

1 Lëën kluy tu cos nii mas-
tre precisy lo do. Deelñee
xñen stu tiitsë nii xyeñ meñ ni
xñen tiitsë nii xñee angly, aan
nody kyalwkëstyoo leñ sty-
oon, nakaa sinak tublë kiib o
tu platiiy gaa nii xsyetsy.
2 Deelñee xñen tiits nii xaal
Dios, ni nanaa cos nii Dios sye
nan, ni chakaa kchëlo cos, ni
tyub styoon xniladzyaa nii
schilo kticheen kiy xlugaro,
cho naktyaa deelñee nody
kyalwkëstyoon leñ styoon.
3 Deelñee kiisyaa kchë nii
chaapaa lo meñ prob ni klaan
ksaay meñaa, per pe nandy
kchë ngo, deelñee nody kyal-
wkëstyoo leñ styoon.
4 Kchë xaa nii no kyal-
wkëstyoo leñ styoo, chap xaa
paciensy, buen xaa ni chak
mbijty xaa ni chak nyaady
xaa.
5 Chak yoxty xaa ni chak
nyasty xaa, xlëëdy xaa ni
chody kyalnë styoo xaa.
6 Xledy xaa tsiñee xyab stu
meñ lo tol, sink xle xaa chon
xaa tiitsli.
7 Tugak xekw xaa xtsyool
xaa kyalnë ni xkwës xaa te
kyalnë ni tugak xniladzy xaa
xtiits Dios.
8 Tsitsiñdy tse nii tsodre
kyalwkëstyoo, per sitsiñ tse
nii tsodre xaa nii nak profet,
ni kñeedre meñ stub clasy ti-
itsë, ni jkiiñtre kyalchak.
9 Por xyuumbey nizhty no
xtiits Dios, ni xñeedy profet
kchësyo,
10 per tsiñee lëë tse nii lëë
no kaknan kchë cos, tsitsiñ
ksalastre no kchë cos wiñ nii
ndon no nina.
11 Worñee kokaa xaa wiñ,
kwnen si xñee xaa wiñ ni
kwyo kikaa sinak no kik xaa
wiñ, per tsi lëën kol, lëën
psaan xmod xaa wiñ.
12 Xtyon nyëdy no kchë cos
nina. Nako sinak tsiñee xtyon
no cos lo tu kyowan, per sit-
siñ tse nii lëë no tyon nyë
cos. Nandyaa xa nak kchë

cos nina, per sitsiñ tse nii lëën kaknan xa nako, sinak
nii nan Dios xa nakaa.
13 No tson cos nii tejty, lëë cos ko nak kyalwni-
ladzy, ni kyalwsaladzy ni
kyalwkëstyoo, per lëë kyal-
wkëstyoo nak nii mastre
precisy.

14

Meñ nii xñee stub clasy ti-
itsë

1 Kol tsoxko nii jkëstyoo do,
ni kol tsoki nii kneetsy Dios tu
kyalnsaak lo do. Kol nab nii
kñee do tiits nii xaal xaa.
2 Lo Dios xñee xaa nii xñee
stub clasy tiitsë, xñeedy xaa lo
meñ. Por Kyalbini Ntson xñee
xaa, per ni tu cho xyeñdyo.
3 Aan lëë xaa nii xñee ti-
its nii xaal Dios gon, lo meñ
xñee xaa parñee kyeñ meñ,
ni parñee kchoobladzy xaa
styoo meñ ni ko nguiool xaa
styoo meñ.
4 Losye xaa nii xñee stub
clasy tiitsë xkiiñoo, per lëë
xaa nii xñee tiits nii xaal Dios,
kchë lo meñ nii xniladzy xti-
its Dios xkiiño.
5 Nlen deelñee kchë do ngaa
kyalnsaak nii kñee do stub
clasy tiitsë, per mastre nlen
deelñee kchë do nyee tiits nii
xaal Dios. Por mbëëre nii
kñee do tiits nii xaal Dios, ni
buenak kaa nii kñee do stub
clasy tiitsë deelñee tso cho
kñee xa nako parñee kchë lo
meñ nii xniladzy xtiits Dios
jkiiño.
6 Por ngo, beetsy, deelñee
kyelyaa lo do aan kñen stub
clasy tiitsë, ni tu cho kyeñdy
xtitsaa. Pe nandy kyelyaa,
xakxe deelñee kñen tiits nii
pxaal Dios o kluy gaan pe tu
cos lo do.
7 Nak kchë nrii sinak kiib
musyk, sinak flaut o arp kaa.
Deelñee nyoody pa ti chool
meñ, nyoody dyon chow
xsyetsy.
8 Singo gak tsiñee chak
guerr, deelñee nyoody pe
xkwetsy trompet, kyëmbësty
meñ nii kislo tily.
9 Singo gak lëë do deelñee
kñeedy to tiits nii xyeñ meñ,
¿xa kaknan meñ pe cos xñee
do? ¡Lo me xñee do, lëdy lo
meño!
10 Ni ndon gaa no nii ndaly
clasy tiitsë no lo kislyu, aan
kchësy tiitsë go xkiiñ.
11 Per deelñee xyeñdyaa xti-
itsë xaa nii xñee lon, tu xaa sit
nakaa lo xaa ni tu xaa sit nak
xaa lon.
12 Ya ke nii tir choki do jkaa
do kyalnsaak nii xnee Kyal-
bini Ntson, kol tsoxko jkaa do
tu kyalnsaak nii jkiiñ lo kchë
meñ nii xniladzy xtiits Dios.
13 Por ngo, kchë xaa nii
xñee stub clasy tiitsë no nii
kñab xaa lo Dios nii kyeñ
xaaw.
14 Por deelñee kutiitsnin
Dios con stub clasy tiitsë, nli
nii lo Dios xñee xkyalbinin,
per nandyaa dyon pe cos
xñen.
15 ¿Pe cos kuuñtsyeyaa tsigo?
No nii gon kutiitsnin Dios
con stub clasy tiitsë ni no nii
kutiitsnin xaa con tiitsë nii
xyeeñaa. No nii kolaa lay
con stub clasy tiitsë ni no nii
kolno con tiitsë nii xyeeñaa.
16 Por deelñee kool do lay lo
Dios con stub clasy tiitsë nii
xaktyee xkyalbini do xyeñ,

chilody koolni chol meñ lëë
do lay, por xyeñdy xaa pe
xñee do.
17 Nikxe ntson lay nii chool
do, per xyeñdy chol meño.
18 Xtedyaa skizh lo Dios nii
naa nak tu xaa nii mastre
xñee stub clasy tiitsë.
19 Per tsiñee xkaal lsa meñ
nii xniladzy xtiits Dios, buen
nii nikxe kaayak lan tiits nii
kyeñ meñ kñen, lëjty nii kñen
tsii mily tiits aan ni tu cho
kyeñdyo.
20 Beetsy, tsody kik to sinak
no kik xaa wiñ. Kol kak sinak
xaa wiñ tsiñee chan do cos
mal, per kol ko kik to sinak no
kik xaa kol.
21 Leñ kitsy nii kë xtiits Dios
gon xñee: "Nikxe kñen lo meñ
re con xtiitsë meñ sit, ni nikxe
kñee meñ sit lo meñ re, kondy
meñ re xtitsaa."
22 Parñee kan meñ xkyal-
wnabey Dios ngo nii xñee
meñ nii xniladzy xtiits Dios
stub clasy tiitsë, per tsiñee lëë
tu xaa xñee tiits nii xaal Dios,
lo meñ nii xniladzy xtiits Dios
xñee xaa.
23 Deelñee sëëb tu xaa nii
xnilasty xtiits Dios laañee
xkaal lsa do, aan kan xaa
nii lëë do nchenee stub clasy
tiitsë nii ni tu cho xyeñdy, sëb
xaa nii chak wety to.
24 Per deelñee kchë do nch-
enee tiits nii xaal Dios, aan
sëëb tu xaa nii xnilasty xtiits
Dios, misme lëë xaa kyeñ nii
no xtol xaa tsiñee kon xaa xti-
its Dios nii nchenee do.
25 Singo mod lëë xaa kwii
kchë tol nii no ngueetsy leñ
styoo xaa, aan lëë xaa ksoxib
lo Dios ni lëë xaa kyeñ nii nli
no Dios lady to.

So xnëz kol kuuñtsyey cos

26 Singo tsigo busy, beetsy,
tsiñee jkaal lsa do, no do kak-
ladzy kool lay lo Dios, no gaa
to kuuñ kseedy ni no do kñee
nii pxaal Dios lo do, ni no do
kñee stub clasy tiitsë, ni no
do kñee xa nak tiitsë go. Kol
kuuñtsyey kchë ngo parñee
jkiiño lo meñ nii xniladzy xti-
its Dios.
27 Tsiñee kñee do stub clasy
tiitsë, schilo kñee chop to o
tson gaa to, per no nii tuga to
kñee, ni no nii tso tu xaa nii
kñee xa nak tiits ko.
28 Deelñee kindy tu xaa nii
kñee xa nak tiits ko, masy
kñeedy tow, kol neesy lo Dios
leñ styoo do.
29 Singo gak deelñee kñee
do tiits nii xaal Dios, schilo
kñee axte tson do. Lëë los de-
masy to, kol jkëëtyag nii kñee
xaa go.
30 Per deelñee kñee Dios lo
tu xaa nii sob, lëë xaa nii klo
bislo xñee kwës
31 parñee kchilo kñee xaa,
tsiin kchë do kseedy ni kchë
styoo do kchoobladzy Dios.
32 No nii tsiitsy so xaa nii
xñee tiits nii xaal Dios, parñee
kñeedy xaa nii jkaatyee.
33 Porque ndoladzy Dios,
xkaandy xaa kik meñ. Singo
nak xaa lo kchë meñ nii xni-
ladzy xtiits xaa.

34 Nody nii kñee kwnaa
tsiñee xkaal lsa do, sink no nii
ksoob me xtiits tsiil me, por
singo xñabey xley Moisés.
35 Deelñee no tu cos
nii xyeñdy kwnaa, no nii
kñabtiits me lo tsiil me tsiñee
ktsiñ me lidzy me, por

buendy nii kñee kwnaa tsiñee xkaal lsa do.
36 Kol ksaladzy kaa noo nii lëdy por lëë do bislo xtiits Dios, ni lëdy kaa lëësy to xniladzyo.
37 Deelñee no tu xaa nii xsyak nii profet xaa, o xsyak kaa xaa nii lëë Kyalbini Ntson ptee tu kyalnsaak lo xaa, syeñ xaa nii lëë Dios kwnabey pkën nrii.
38 Per deelñee xsaldy xaa nii pkën, ksaldy to xaa.
39 Singo tsigo busy, kol tsoxko kñee do tiits nii xaal Dios, per jkady to kñee meñ stub clasy tiitsë.
40 Per ngui kol kak ni so xnëz kol kuuñtsyey cos.

15

Lëë Jesucrist pañ

1 Beetsy, chakladzyaa nii ksaladzy to xtiits Dios nii bluyaa lo do. Bniladzy to tiits ko ni tsiitsy so do low.
2 Por tiits ko lëë do telaa lo tol deelñee ksaandy tow, per deelñee ksaan dow xlyë bniladzy tow.
3 Klo nii bluuy Dios lon bluyaa lo do. Bluyaa nii leñ kitsy nii kë xtiits Dios xñee nii por xtol no kuty Crist, ni leñ kitsyak ko xñee
4 nii lëë xaa pkyeetsy aan tse nii kwloxo tson kpidz lëë xaa pañ.
5 Ni bluyaa nii klo lo Pedre byaklo xaa, tsigore byaklo xaa lo ksa tsiipchop apostle.
6 Loxsye ngo tugak tiemp byaklo xaa lo kaay kyoow meñ nii xniladzy xtiits Dios, ni ndaly gaa meñ go bii mbañ, no gaa meñ go kutyle.
7 Tsigore byaklo xaa lo Jacob, ni lo kchë apostle.
8 Lultime lon byaklo xaa nii nakaa sinak tu mëëd xaly.
9 Por naa nak tu xaa nii xisy non lo apostle, per ni chilody kcholën apostle, por kwënlagaa meñ nii xniladzy xtiits Dios.
10 Per por xkyalnsaak Dios lëën nak apostle. Ni byaan maaldy gaan lo xaa, sink mastre ndip xkyën tsiiñ que kchë apostle, nikxe nii lëdy naa kë tsiiñ, sink Dioso. Por Dios tugak nakni naa.
11 Por precisty dyon cho mastre chuñ tsiiñ, xtiits Dios precisy ni lëë gaaw bniladzy to.

Spañ meñ nii chety

12 Deelñee xñee noo lo do nii lëë Crist pañ, ¿penak nii no do xñee nii nlidy xpañ meñ kuty?
13 Por deelñee xpañdy meñ kuty, ni Crist tsigo pañdy.
14 Aan deelñee pañdy Crist, pa nondy tiits nii xluuy noo, ni pe nandy kchë nii xniladzy to.
15 Deelñee nyak nli kchë ngo, wnee xuuy noo, por lëë noo niiy lo do nii lëë Dios beeñ kpañ Crist. Per deelñee nlidy nii xpañ meñ kuty, nlidy nii pañ Crist.
16 Deelñee xpañdy meñ kuty, ni Crist tsigo pañdy.
17 Aan deelñee pañdy Crist, pe nandy kchë nii xniladzy to, ni lo tol bii no do.
18 Deelñee singo nako, kchë meñ kuty nii bniladzy xtiits Dios kwëtañ.

19 Deelñee xaktyee lo kislyu
re xsaladzy no Crist, tu xaa
nii mastre mban nak no.
20 Per pañ Crist gon.
Klootyee xaa pañ lo kchë meñ
kuty nii kpañ.
21 Por sinak nii por tugak
xaa kwlañ kyalkuty lo kislyu,
singo gak por tugak xaa
kwlañ nii lëë meñ kuty kpañ.
22 Por Adán kchësy meñ
chety. Lëë por Crist na,
kchësy meñ kuty kpañ.
23 Per catu meñ kpañ tsiñee
kchal meño. Klo Crist pañ.
Axte tsiñee kiid Crist stub, lëë
kchë meñ nii no xlad xaa
kpañ.
24 Wor go lëë kislyu nitylo,
ni wor go lëë Crist knitylo
kchë xaa xñabey aan lëë xaa
jko kyalwnabey ña Tat Tios.
25 Por axte lox kweekli Dios
kchë meñ nii xlëë lo Crist,
axte tsigolye lëë Crist kñabey.
26 Lultime nguialkuty
knitylo xaa.
27 Lëë Dios kwloo kchësy
cos ña Crist. Per tsiñee xñee
kitsy nii kë xtiits Dios nii kchë
cos no ña Crist, lëdy wi Dios
gon, por lëë Dios pko kchë cos
ña Crist.
28 Aan tsiñee lëë kchë cos
lox kyo ña Crist, lëë Crist
kyo ña Dios, por lëë Dios pko
kchësy cos ña xaa. Aan singo
mod lëë Dios kñabey kchë
kchësy cos.
29 No meñ gon xchoob-
nis por meñ kuty. ¿Pe-
nak chuuñtsyey meñ ngo
con xpañdy meñ kuty na?
Deelñee xpañdy meñ kuty,
¿penak tsigo nii xchobnis meñ
por meñ kuty?
30 ¿Ni penak nii tugak
ntseeb ktsyool noo tu kyalnë?
31 Nli gon, beetsy, nii
ksatyee tse xtyelaa ketyaa,
ni nli nii xlen nii xniladzy to
xtiits Crist.
32 Deelñee styoosyaa kwlañ
nii ptilynin ma tox leñ kyedzy
Efeso, pe nandyo. Deelñee
xpañdy meñ kuty, nli xtiits
xaa nii xñee: “Kol tso tyaaw
no ni kol tso tyow no. Byeñxke
kxe widzy lëë no kety.”
33 Kyëtidy to, por nli tiits
nii së sinrii: “Lëë xaa mal
xkëëtañ xaa buen.”
34 Kol jko xkyalcheñ do,
kuñdy to tol, por no do gon
xyuumbeydy Dios. Lëën xñe
nrii parñee kteladzy to.
35 Neñdy no do nladzy: “¿Xa
lë nii kpañ meñ kuty ni pe
sak meñ kuty nii kpañ si chak
no?”
36 Nguey do, por tsiñee xñaa
tu medzy, klo chety medzy ko
parñee klyañ tu yag.
37 Lëdy yag nii klyañ
gon cholyu, sink xaktyee
xmedzyo cholyu, nikxe
xobxtily, nikxe gaa stub clasy
pniw.
38 Aan lëë Dios gon xsaa pni
go sinak nii xlyañ styoo xaa,
ni catu pni go xroob lal nii
xñabey Dios.
39 Xaal xaal gon nak cuerp.
Xaa nak xcuerp bñech, xaa
gaa nak xcuerp ma, ni xaa
nak xcuerp mguiñ, ni xaa nak
xcuerp mël.
40 Ni xaa gaa nyaa cuerp
nii no kpaa, ni xaa nyaa
cuerp nii no lo kislyu. Ntson
cuerp, per xaa nyaa xkyal-
ntson cuerp nii no kpaa, ni

xaa nyaa xkyalntson cuerp
nii no lo kislyu.
41 Ni stu nak xbini ngbidz
lo xbini mëë, ni xaa nak xbini
mëly ni misme gaa lady mëly
no ndaly clasy bini.

42 Singo gak tsiñee xpañ
meñ kuty. Xkyeetsy cuerp nii
xnitylo, aan xpañ tu cuerp nii
nitylody.
43 Xkyeetsy tu cos nii yox,
aan xpañ tu cos ngui. Xky-
eetsy tu cos mban, aan xpañ
tu cos ndaan.
44 Xkyeetsy tu cuerp nii
pchoo lo kislyu, aan xpañ tu
cuerp nii sëëd kpaa. Deelñee
no cuerp nii pchoo lo kislyu,
no gak cuerp nii sëëd kpaa.

45 Leñ kitsy nii kë xtiits
Dios gon xñee nii klootyee
Adán kok tu xaa mbañ, per
lëë Adán nii biid lultime nak
kyalbini nii xnee kyalmbañ.
46 Per lëdy klo kyalbini gon
biid, sink klo cuerp kwyo.
Lultime kwlañche kyalbini.
47 Meñ lo kislyu nak
klootyee mguiy nii kwyaa
con yu, per meñ kpaa nak
mguiy nii biid despuesy.
48 Chak meñ lo kislyu si kok
xaa nii kwyaa con yu. Lëë
meñ nii ngab kaa kpaa chak
si chak xaa nii pchoo kpaa.

49 Deelñee pcho no mguiy
nii kwyaa con yu, scho no
mguiy nii sëëd kpaa.

50 Kol kono gaa, beetsy.
Chilody gon tso cuerp nii
nyaa con tsit ni pëël laañee
xñabey Dios, por chilody tso
cos nii xnitylo laañee no cos
nii xnitylody.

51 Per lëën kniy tu cos nii
nolan lo do. Lëdy kchë no
kety, per kchë no ktsyëëlo.
52 Kolpsye, sinak tsiñee
xtiib lo no, tsiñee lëë lultime
trompet kpetsy, lëë kchësy
meñ kuty kpañ parñee
kpikchedre kety meñ kuty.
Aan lëë no ktsyëëlo.
53 Por lëë xcuerp no nii
xnitylo kyak tu cuerp nii nity-
lody. Lëëw kyak tu cuerp nii
kejty.
54 Aan tsiñee lëë xcuerp
no lox kyak tu cuerp nii
nitylody, lëë xtiits Dios
kak cumplir nii xñee: “Lëë
kyalkuty kwnitylo por lëë
gan kok.”
55 Kyalkuty, ¿ko xkyal-
ndaanoo na par ksaksil lëë
noo?
56 Lëë tol xtee tiits parñee
ksaksi kyalkuty lëë no, ni lëë
xley Moisés xtee kyalwnabey
lo tol.
57 Per skizh Dios, por lëë
xaa xnee tiits nii kuuñ no gan,
porñee xniladzy no xtiits Je-
sucrist.
58 Por ngo, beetsy, tugak
kol kuñ xtsiiñ Dios. Ksaandy
to ni kchooxsody to lo xtiits
Dios, por nan do lëdy singosy
xniladzy to xtiits Jesucrist.

16

Tumi nii xtyop par meñ nii xniladzy xtiits Dios

1 Tumi nii xtyop gon par
meñ nii xniladzy xtiits Dios,
kol ktopo sinak nii psanaa ti-
its lo meñ nii xniladzy xtiits
Dios nii no nëz Galacia.
2 So sobsye tse tminkw kol
kwiixaa palal tumi según nii

ptsiñaa do, aan kol kotseyo
parñee ktopty to tumi tsiñee
lëën klyañche.
3 Por naa kxal xaa nii kwe
do tsi Jerusalén, ni naa ktedy
kitsy nii señ xaa, parñee tsini
xaa nii ptop to lo betsy no nii
no leñ kyedzy ko.
4 Aan deelñee precisy nii
win ka, lëë noo kyo ksa noo.

Lëë Pable xñee pare tsitedy Pable

5 Klo xtañ meñ Macedonia
kateedyaa. Loxsye ngo lëën
klyañ Corinto.
6 Neñdy slyëën lo do xisy
wiñ, o neñdy kaa lo do
teedyaa tyub nii chak nal,
tsiin kuñ do naa yudar tsiin
lëën kpi, par kan laañee no
kan.
7 Por chaklastyaa nii ketyle
kanaa to, sink chakladzyaa
nii kwësaa lo do xisy, deelñee
snee Dios tiits.
8 Per lëën kwës leñ kyedzy
Efeso axte lni Pentecostés,
9 por xtee tiits nii kyën
xtsiiñ Dios par kuñaa gan,
nikxe nii ndaly meñ xlëë lo
no.
10 Deelñee klyañ Timoteo,
kol ktee nii kle xaa ni pe
tsinidy kik xaa, por wi xaa
xkyë xtsiiñ Dios sinak nii
xkyëno.
11 Por ngo ni tu do
ksyablyudy xaa, sink kol kuñ
xaa yudar parñee klyañche
xaa lon, por lëë xaa këmbësaa
ksan stubla betsy no.
12 Kwnen lo Apolos nii
nyiid tedy xaa lo do ksa xaa
betsy no, per kwnëdy xaa.
Per tsiñee kteedyo tiits lëë
xaa kiid.
13 List kol kwe, ksaandy to
xtiits Dios. Kol ko valor lo do,
tsiitsy kol so.
14 Tsiñee kuuñtsyey do tu
cos, kol kuuñtsyeyo con kyal-
wkëstyoo.
15 Nan do gon nii klootyee
meñ lidzy Estéfanas bniladzy
xtiits Dios nëz Acaya, aan lëë
xaa no jkiiñ lo meñ nii xni-
ladzy xtiits Dios.
16 Chakladzyaa nii ksoob to
xtiits kchë meñ nii nak sinak
xaa ni xtiits kchë meñ nii
xkyë xtsiiñ Dios.
17 Xlen nii biid Estéfanas
ni Fortunato ni Acaico, por
lëë xaa beeñtsyey nii chilody
kuuñtsyey xaa.
18 Pchoobladzy xaa styoon
ni styoo do. No nii kyeñ do nii
non clasy xaa go.
19 Xkëëptyux meñ nii xni-
ladzy xtiits Dios nii no nëz
Asia lëë do ni xkëëptyux meñ
nii xkaal lsa lidzy Aquila ni
Prisca lëë do.
20 Kchë betsy no xkëëptyux
lëë do. Kol ktee tu pxit
kwesy xcombañer do tsiñee
jkëëptyux to xaa.
21 Paablaa, naa xal tyux re
lo do con yuub ñan ni xletraa
pkëno.
22 Deelñee no tu xaa nii
xkëstyoody Jesucrist, nguialsi
xaa. ¡Të Jesucrist!
23 Kakni Jesucrist to dyon.
24 Xkëstyoon kchësy to por lo
Crist ngab no.

Kitsy pchop nii pxaal Pable lo meñ Corinto

1 Naa nak Pable. Styoo Dios
kwlañ nii kakaa xapostle Je-
sucrist. Chopaa Timoteo xal
kitsy re lo meñ Corinto nii
xniladzy xtiits Dios ni lo meñ
nii no tyub nëz Acaya.
2 Lëë lëësy Tat Tios dyon ni
lëë lëësy Jesucrist kakni lëë
do ni knee tiits nii mbëë kpañ
do.

Xkyalnë Pable

3 Kol tsoo ktee no skizh lo
Tat Tios, pxosy Jesucrist, por
lëë Tat Tios xkëstyoo lëë no
ni lëë xaa xchoobladzy styoo
no.
4 Lëë Dios xchoobladzy
styoo no tsiñee no no tu
kyalnë, parñee singo gak
kchoobladzy no styoo xcom-
bañer no tsiñee no xaa tu
kyalnë.
5 Por nikxe nii xtyee noo
kyalnë porñee xsoob noo xti-
its Crist, per lëë gak Crist
xchoobladzy styoo noo.
6 Por lëë noo xtyee kyalnë
parñee kchoobladzy noo
styoo do ni parñee telaa do lo
tol. Aan tsiñee xchoobladzy
Dios styoo noo, wi styoo
do xchoobladzy xaa, tsiin
kxekw to tedy to kchë lo
kyalnë nii xtyeedy noo.
7 Pe sinidy kik noo
por ndon noo nii nikxe
mban xtyedy to, lëë Dios
kchoobladzy styoo do.
8 Chakladzy noo kniiy noo
lo do nii tir mban ptyeedy
noo nëz Asia, lëdy nii kxekw
meño, nladzy noo sikootyee
nyaan noo.
9 Pche noo si xkwe xaa nii
këmbës kety, per lëë noo pt-
syool kchë kyalnë go parñee
kyeeñ noo nii chilody kteelaa
xaaly noo lëë noo, sink Dios
sye nii chuuñ kpañ meñ kuty
schilo kteelaa lëë noo.
10 Ni nli gaa lëë Dios pteelaa
lëë noo lo kyalnë dox ko. Lëë
na xyeeñ noo nii kyalnë nii
ktsyooltyee noo lëë Dios ktee-
laa lëë noo,
11 deelñee kuñ do yudar
kñab to lo Dios por lëë noo.
Deelñee ndaly meñ kñab lo
Dios por lëë noo, singo gak
ndaly meñ ktee skizh tsiñee
lëë Dios kuuñlay lëë noo.

Lëë Pable xñee penak nii kweydy xaa Corinto

12 Xle noo porñee xyeeñ
noo nii sinak xñabey Dios
mbañ noo ni chan gaa to
nii singo mbañ noo lo kislyu
re. Lëë Dios beeñ lëë noo
yudar parñee kpañ noo sinak
xñabey xaa, lëdy porñee tir
chak noow.
13 Lëë noo xkëë cos nii
schilo klab to ni kyeñ do.
Tsaap në Dios que nii syeñ
dow,
14 parñee tse nii lëë Jesu-
crist kiid kle do kan do lëë
noo ni klee gaa noo tyon noo
lëë do.
15 Ngo no styoon worñee
kokladzyaa nyely teedyaa lo
do, parñee ngo wlen styoo do
chop vuelt.
16 Kokladzyaa nyely
teedyaa lo do worñee

nyan Macedonia ni worñee
mbikchen, parñee ngui
nsonëz to naa tsiñee nyan
Judea.
17 Kñëx to: "¿Penak tsigo bi-
ijtyoo?" ¿Pe syak to nayak
nii nakaa sinak chol xaa lo
kislyu re nii xñee san aan
chidy xaa? Lëdyo gon.
18 Lëë Dios nan nii tugak
nak xtiits noo. Xñeedy
noo schilow ni xñeedy noo
kchilodyo tugak tiemp.
19 Por worñee bluuy noo
nii Jesucrist nak Xiñ Dios,
ksa noo Sil ni Timoteo, tugak
bñee noo nii tiitsliw, deel Cri-
ist kaa tugak tiitsli nak xtiits
xaa.
20 Ni por lëë gaa xaa lëë
kchë tiits nii psaan Dios chak
cumplir, ni por lëë xaa xñee
no "Amén" tsiñee lox xtee no
skizh lo Dios.
21 Aan lëë Dios chakni lëë
noo ni lëë do parñee kchoox-
sody no lo xtiits Crist, ni lëë
xaa kwle lëë noo.
22 Lëë xaa kwlooseñ lëë
no worñee kwsëëb Kyalbini
Ntson leñ styoo no parñee ky-
eeñ no nii nli schal no nii
nare kneetsy xaa.
23 Si sob Dios, byely
kteejtyaa Corinto sinak nii
kwlokyeeñaa parñee kodyaa
to kyalnë.
24 Xñeedy noo nrii porñee
chakladzy noo nii kniladzy
to nii no kik noo, por ndon
noo nii tsiitsyle nche do lo xti-
its Dios, sink chakladzy noo
kuuñ noo lëë do yudar parñee
kle do.

2

1 Por ngo nii byely kteejtraa
lo do parñee ko kyalnëdyaa to.
2 Por deelñee ko kyalnën do,
¿cho lë nii ko nguiool styoon?
Lëë gak tow gon.
3 Lëën pkë kitsy ko por lëën
kwlokyeñ kadyaa parñee ko
kyalnëdy to naa, por nguial
nii kuuñ kle do naa. Xyeñpaa
nii tsiñee kan do nii xlen, wi
do kle.
4 Por axte biñaa worñee
pkën kitsy ko, por kyalnë nii
non. Per pxaldyno parñee ko
kyalnën do, sink lëëw pxalaa
parñee kyeñ do nii xkëstyoon
do tyub styoon.

Kol kuñ perdón xaa nii kwloo falt

5 Deelñee no cho kwloo falt,
lëdy nonsyaa kwloo kyalnë
xaa, sink wi do kwloo kyalnë
xaa, per chaklastyaa ksaksin
xaa.
6 Lëë lew castigw nii ptee
do xaa.
7 Per kol kuñ xaa perdón
ni kol kchoobladzy styoo xaa.
Toontlaa por kchë kyalnë nii
no xaa kchoso styoo xaa.
8 Por ngo xñabaa nii jkëstyoo
do xaa.
9 Lëën pkël xa kak cuent
ko, parñee kuñaa to preb ni
parñee kanaa dyon pe xsoob
to xtitsaa.
10 Deelñee beeñ do xaa go
perdón, win kuñ xaa perdón,
deelñee no xfalt xaa. Por
lëë do chuñaa xaa perdón ni
porñee lëë Crist xñabey naa,
11 parñee kuñdy xaatox
xtsiiñ, por ndonle no kchë
xmañ xaa.

Kwlësty Pable leñ kyedzy Troas

12 Tsiñee ptsiiñaa leñ
kyedzy Troas par kluyaa
xtiits Dios nii xñee cho nak

Jesucrist, pteepee tiits nii nguiën xtsiiñ Dios.
13 Per kwyo lidy kikaa porñee ptsildyaa betsy no Tito. Por ngo lëën pka nëz aan lëën kwya nëz xtañ meñ Macedonia.

Por Crist lëë noo chuuñ gan

14 Per skizh Dios, por lëë xaa xneetsy tiits nii kuuñ noo gan por Crist, ni loo gaa noo xaal xaa xtiits xaa parñee kiisy noow, parñee laañee xkaatyee klyaa nexo.
15 Lëë noo nak sinak kox yaal nii xko Crist lo Dios, aan xlyaaw kik meñ nii xtyelaa lo tol ni kik meñ nii xtyelaady.
16 Nak kox yaal re lo meñ nii xtyelaady lo tol sinak tu me nii chuty, per lëë lo meñ nii xtyelaa lo tol nak kox yaal re sinak tu me nii xnee kyalmbañ. Per ¿cho listle na dyon nche par kuuñtsyey tsiiñ re?
17 No ktody noo xtiits Dios gon, sinak chuuñtsyey grol meñ. Al contrario chan Dios nii tyub styoo noo xluuy noow, por lëë Dios pxaal noo parñee kyëë noo xtsiiñ Crist.

3

Tiits nii xnee kyalmbañ

1 Tsiñee xñee noo sinrii, ¿pe xsyak to nii xfavoor noo xñee noo? ¿Ote chakladzy to yak nii kluuy noo tublë kitsy nii kñee cho nak noo o kñab kaa noo tublë kitsy lo do, sinak chuuñtsyey bla meñ?
2 Lëdyo gon, por misme lëë do nak kitsy nii nseeñ noo. Nak to sinak kitsy nii kë leñ styoo noo, aan kchë meñ xyeño ni xlabo.
3 Lëë do nak kitsy nii pkëë Crist aan lëë noo xaalo. Lëdy con tint kwë do, sink con xKyalbini Tat Tios kwë do. Lëdy lo table kyo kwë cart ko, sink leñ xkyalmbañ meño.
4 Tyub styoo noo xniladzy noo nrii, porñee por Crist Dios sye xsaladzy noo.
5 Xñeedy noo nrii porñee xyeeñ noo nii schiloo noo kuuñtsyeey noo pe cos, por kchë nii chuuñtsyeey noo lëë Dios xluuyo loo noo.
6 Lëë xaa bluuy xa kuuñ kseedy noo meñ parñee telaa meñ lo tol. Per xluuydy noo xley Moisés nii xñabey kety meñ, sink lëë noo xluuy xtiits xKyalbini Dios nii xnee kyalmbañ.
7 Lo table kyo kwë ley nii pxaal Dios lo Moisés, aan tsiñee lëë Moisés ptsiñ, pchilody nyuy meñ Israel lo Moisés, porñee tir xpibëly lo xaa. Per xtsedy bibëlyo. Singo kwlañche ley nii xñabey kety meñ,
8 per ¡mastre kok xkyalwnabey Dios worñee lëë Kyalbini Ntson kwlañche!
9 Deelñee ntson ley nii kwnabey kety meñ, ¡mastre ntson tiits nii xñee nii lëë Dios ptsily xtol no!
10 Lëë xkyalwnabey xley Moisés nii biid klo byab lyu, por lëë xtiits Dios nii biid despuesy beeñ gan low.
11 Aan deelñee kok ntson xley Moisés nii ptiiydy, mastre kak ntson xtiits Dios nii tsitsiñdy tse kyal.

12 Porñee tiits gosy xsal-
adzy noo. Por ngo nder con-
fians xñee noow.
13 Chuuñtsyeedy noo sinak
beeñtsyey Moisés. Ptse Moisés
lo con tublë ladx parñee
kandy meñ Israel xa tseyga
tseyga xpibëltre lo xaa.
14-15 Per lëë kik meñ Israel
pkyey. Por ngo, axte nina,
tsiñee xlab meñ Israel xley
Moisés, misme ladx ko xlaady
kyeñ meñ. Karty kyety ladx
ko lo meñ, por xaktyee Crist
schilo klityo.
16 Per tsiñee lëë meñ xpig lo
Dios, lëë ladx nii ntse lo meñ
xyety.
17 Por lëë Dios nak Kyalbini
Ntson, aan laañee so xKyal-
bini Ntson Dios, kchë meñ
nche nlaa.
18 Por ngo, kchë no siñee
byety ladx nii ntse lo no, lëë
no byak sinak tu kyowan
laañee chak nyoo xkyalntson
Dios. Aan singo mod tseyga
lëë no kyak sinak Crist, por
lëë no xyuumbey xa nak
xkyalntson xaa. Kchë nrii
chuuñtsyey Dios por lëë xaa
nak Kyalbini Ntson.

4

1 Por ngo nii xchosody
styoo noo, por skizh
xkyalnsaak Dios nii bneetsy
xaa tsiiñ re loo noo.
2 Karty kuuñtsyeey noo tu
cos nii chak tsilaan ni cos nii
xkwii kyalto. Xkëëtidy noo
meñ ni karty kaa jkëëtañ noo
lo xtiits Dios. Tiitslisy xñee
noo ni Dios sye sini kik noo
tsiñee xtyon noo lëë do.
3 Deelñee ngan xtiits Dios
nii xluuy noo, lo meñsye nii
karty telaa lo tol ngano.
4 Per xnilasty meñ go xti-
its Dios porñee lëë xaatox nii
xñabey lo kislyu re pkan kik
meñ go parñee kniladzy meñ
go xtiits ntson Crist, por lëë
Crist chak si chak Dios.
5 Tsiñee xñee noo, xñeedy
noo nii no kik noo, sink xñee
noo nii lëë Jesucrist nak xaa
nii xñabey, ni xñee noo nii
cholsye xaa nii xkiiñ lo do
nak noo, porñee xkëstyoo
Jesús noo.
6 Por misme Dios nii
psaabini lo nguey psaabini
leñ styoo noo, parñee con
bini go kchilo tyon noo
xkyalntson Dios. Lo Jesucrist
chak nyoo kyalntson go.
7 Nak xcuerp noo sinak tu
kis peñ aan leeñgo no nii
pkaady Dios loo noo. Lëë noo
xluuy xkyalwnabey Dios, per
lëdy xcheñ noow.
8 Por ngo, nikxe xtyeedy
noo ndaly kyalnë, per
xyaabty noo, ni nikxe mban
xtyee noo, per xsyakty noo
nii sikootyee kyaan noo.
9 Ni nikxe xkyënal meñ noo,
xsyëdy noo nonsy noo, ni
nikxe xchon meñ lëë noo lyu,
xyaandy noo sikootyee.
10 Laañee xyootyee noo,
xtyelaa kety noo si kuty Jesús,
parñee kpañ noo si pañ Jesús.
11 Por mentre mbañ noo,
cualquier tse ntseeb kety noo
porñee xsoob noo xtiits Jesús,
parñee kak nyoo nii no Jesús
leñ styoo noo.
12 Singo mod lëë kyalkuty
chuñ xtsiiñ leñ styoo noo, lëë

kyalmbañ gaa chuñ xtsiiñ leñ
styoo do.
13 Leñ kitsy nii kë xtiits
Dios gon xñee: “Bniladzyaa,
por ngo kwnen.” Singo lëë
noo porñee bniladzy noo xti-
its Dios, ngo nii xñee noow.
14 Ndon noo nii lëë Dios
beeñ kpañ Jesús, ni ndon noo
nii lëë xaa kuuñ kpañ lëë no
ni lëë xaa tsikni lëë no laañee
sob xaa.
15 Par lëë do kok kchë cos
ko, parñee siñee xtyaly meñ
nii xkaa xkyalnsaak Dios,
singo gak ktyaly meñ nii ktee
skizh lo Dios por xkyalnsaak
xaa.
16 Por ngo gaa nii iip
xchosody styoo noo. Por
nikxe nii chox xcueerp noo,
tse con tse lëë xkyalbinii noo
xkub.
17 Por lëdy cos kchë kyalnë
nii xtsyool noo, que kchë
kyalnsaak nii jkaa noo.
18 Xtyoondy noo cos nii
nyoo, sink cos nii nyoody
xtyon noo. Por xtsedy xtiiy
cos nii nyoo, per lëë cos nii
nyoody iip nitylodyo.

5

Lidzy no nii sob kpaa

1 Nak xcuerp no sinak tu yu
nii sob lo kislyu, per ndon no
nii deelñee nitylo yu re, lëë
Dios psaal tu yu nii nitylody
leñ kpaa par lëë no, ni lëdy
kaa cholsye psaaw.
2 Nli nii mban xtyee no
mentre no no leñ cuerp re,
porñee chakladzy no kyob
kyoo no leñ lidzy no nii sob
kpaa,
3 lëë no tsyo leñ yu go
sinak nii nyako xab no parñee
kwedy no nëb kidy no.
4 Xteenë no ni mban xty-
eedy no mentre bii ncheno
no leñ xcuerp no, porñee
chaklasty no kchoo no leñ
xcuerp yoox no, sink chak-
ladzy no nii kneetsy Dios tu
cuerp nii nitylody lo no.
5 Lëë Dios pxixkwaa lëë no
par ngo ni lëë xaa bneetsy
Kyalbini Ntson sinak tu señ
nii lëë no jkaa nii kneetsy
xaa.
6 Por ngo, tugak nguiool
no styoo no, por ndon no
nii mentre bii ncheno no leñ
xcuerp no, sit nche no lo Dios.
7 Chilody tyon no xaa nina,
per xniladzy no xtiits xaa.
8 Nguiool no styoo no ni
choki gaa no kchoo no leñ
xcuerp no, parñee kyoo no lo
Dios.
9 Por ngo nii tugak choxko
no kuuñ ksak no Dios, nikxe
no no o nody kaa no leñ
xcuerp no.
10 Por kchë no kaktsyetsy
tse nii lëë Crist kuñ kyalxtisy,
parñee jkaa no nii xyaal no,
según kyalbuen o kyalmaal
gaa nii beeñtsyeey no mentre
ptsyo no leñ xcuerp no.

Lëë Crist ptsig lëë no lo Dios

11 Porñee xtsyeeb noo Dios
ngo nii xtee noo nii jko noo
styoo meñ. Nan Dios cho nak
noo ni chakladzy gaan nii wi
do kyuumbey do lëë noo.
12 Xñeedy noo nrii parñee
kle do loo noo stub, sink
lëëw xñee noo parñee kchilo
ktikche do lo xtiits xaa nii

xsee xa chak meñ aan chandy
xaa nii no leñ styoo meñ.
13 Por deelñee chak wety
noo, lo Dios chak wety noo.
Per deelñee nyaanii noo, lo do
nyaanii noo.
14 Destye nii byeeñ noo nii
lëë Jesucrist kuty por kchësy
meñ, lëë xkyalwkëstyoo xaa
xñabey lëë noo, por lëë noo
kuty lo tol.
15 Lëë Crist kuty por kchësy
meñ, parñee kpañdy meñ
singosy, sink kpañ meñ par
kuuñ ksak meñ xaa, por lëë
xaa kuty ni lëë xaa pañ por
meñ.
16 Por ngo nii xtyoontre
noo meñ sinak chan chol xaa
lo kislyu re meñ. Nikxe nii
si chan chol meñ lo kislyu
re ptyon noo Crist, xtyoontre
noo xaa singo nina.
17 Por ngo nii xkub kchë
meñ nii xniladzy xtiits Crist.
Lëë kchë cos nii kok klo kwt-
edy. Lëë na kchësy cos ngub.
18 Lëë Dios chuuñtsyey nrii.
Lëë xaa ptsig lëë noo lo xaa
por Crist, ni lëë gaa xaa pso
lëë noo parñee ktsig noo
kchësy meñ lo xaa.
19 Por Crist lëë Dios ptsily
xtol meñ, aan lëë xaa pso lëë
noo parñee kyonii noo tiits re
lo meñ.
20 Por ngo xaa nii sëëdni xti-
its Crist nak noo. Nako sinak
nii yuub Dios nyee lo do. Xñab
noo lo do tsigo busy nii por
Crist kol kpig lo Dios.
21 Ni tu tol gon kwloody
Crist, per por lëë no lëë Dios
psaksi xaa sinak nii nyak xaa
tu ngoptol, parñee tsiñee kpig
no lo Crist, telaa no lo tol.

6

1 Xaa nii kë xtsiiñ Dios nak
noo. Por ngo xñee noo lo do
nii ksaanlasty to xkyalnsaak
Dios.
2 Por leñ kitsy nii kë xtiits
xaa xñee:
Worñee pteedyo tiits
pkëëtyagaa xtiitsoo,
koknin lii tse nii kwtelaal.
Lëë wor kutsiñ nina. Natse
schilo telaal lo tol.
3 Chuuñdy noo cos nii
nonguialdy kak parñee
kñeenëdy meñ xtsiiñ noo,
4 sink tugak choxko noo nii
kan meñ nii xtsiiñ Dios këë
noo, por xekw noo kyalnë, ni
xtyee noo lyaadzy.
5 No kiñle meñ lëë noo ni
no kol meñ lëë noo skiib, px-
ekwle noo xkyalnxoly meñ ni
no kyëël noo tsiiñ ndip, ni
no kchool xkaal noo ni no ty-
eedyle gaa noo kpiñ.
6 Ni nyoo gaa nii xtsiiñ
Dios xkyëë noo por ngui
mod mbañ noo, ni porñee
xyeeñ noo xtiits Dios ni
por paciensy nii chaap noo,
ni por Kyalbini Ntson nii
no leñ styoo noo ni por
xkyalwkëstyoo noo,
7 ni por xtiitsli Dios nii
xluuy noo ni por xkyalwn-
abey Dios, ni porñee xsoob
noo xtiits Dios, lëë xaa chakni
lëë noo.
8 No wor xlisklaa meñ noo,
no gaa wor xsyablyu meñ
noo. No wor mbëë xñee meñ
cho nak noo, no gaa wor
xñeenë meñ noo. No wor
xsyak meñ nii wnee xuuy noo
nikxe nii tugak xñee noo tiit-
sli.
9 No wor xsyak meñ nii xaa
sit noo, nikxe nii kchë meñ

xyuumbey lëë noo. Xnëzle kyalkuty no noo, per lëë noo bii mbañ. Xsaksi meñ noo, per chujty meñ noo.

10 Chak kyalnë loo noo, per tugak nle no styoo noo. Mban chak noo, per ndaly meñ no kyuuñ noo rikw. Sootee nii ni tu pe chaapty noo, per kchë cos no ña noo.

11 Beetsy, kchë do siñee no do leñ kyedzy Corinto, tiitslisy bñee noo lo do ni tyub kaa styoo noo xkëstyoo noo lëë do.

12 Ni tu cos xkeesty noo lo do, sink misme lëë do xsosit loo noo.

13 Xñen lo do sinak xñee xaa lo xiñ, nii jkëstyoo do lëë noo sinak nii xkëstyoo noo lëë do.

Lëë no nak lidzy Dios

14 Kak chopty to meñ nii xnilasty xtiits Dios, por xaa nak kyalbuen ni xaa nak kyalntseeb. ¿Xa ktsiil lsa gaa bini nguey?

15 Chilody gon ktsiil lsa Crist xaatox, ni chiloody kaa ktsiil lsa xaa nii xniladzy xtiits Dios tu xaa nii xnilastyo.

16 ¿Pe so mdyo leñ lidzy Dios nayak? Lëë no gon nak lidzy Dios mbañ ni misme gaa Dios chëb:

Lëën tso ni lëën kyënsë lady meñ,
ni lëën kak xDios meñ,
ni lëë meñ jkab tu kyedzyaa.

17 Ni lëë gak Dios xñee:

Kol kchoo lady meñ nii xnilasty,
aan kuñdy to tol nii chuuñtsyey meñ go,
tsiin jkaa xcuentaa to.

18 Naa kak pxosy to ni lëë do kak xiñganaa ni xiñtsyaapaa.

Singo xñee Dios nii xñabey.

7

1 Lëë Dios gon, beetsy, psaan tiits re lo no. Por ngo no nii ksaan no tol nii xkiypeedy xcuerp no ni xkyalbini no. Kol tsoo ktsyeb no Dios parñee xtiits sye xaa ksob no.

Lëë meñ Corinto xtikche styoo

2 ¡Kol klaa syëëb noo leñ styoo do! Ni tu cho karty ksaksi noo, ni ni tu cho karty jkëëtii noo.

3 Xñedyaa kchë nrii parñee kñeenën lëë do, por lëën niyle nii tugak no do leñ styoon par kpañ no ni parñee kety no tusyke.

4 Tyub styoon xñen lo do ni xlen lo do, por nikxe ptyee noo kyalnë, nguiool no styoon ni xle gaan.

5 Destye nii kwlañchee noo xtañ meñ Macedonia, karty kxiladzy noo, masyke kyalnë xtsyool noo. Xtilyni meñ noo ni ptsyeeb kaa noo.

6 Per lëë Dios nii xchoobladzy styoo meñ nii no kyalnë pchoobladzy styoo noo worñee lëë Tito kwlañche.

7 Per lëdy porñee kwlañchesy xaa pchoobladzy xaa styoo noo, sink porñee pchoobladzy to styoo xaaw. Lëë xaa në nii chakladzy to kan do lëë noo ni në xaa nii no do kyalnë por naa, aan tir blen biñaa ngo.

8 Nikxe nii beeñ kteenë
kitsy nii pxalaa lëë do,
xteenëdyaa nina. Nikxe nii
pteenën konaa nii pteenë do
xisy wiñ,
9 lëë na xlen. Per xledyaa
porñee pteenë do, sink
porñee lëë kyalnë go ptikche
styoo do lo Dios. Kwtedy to
kyalnë go sinak xyo styoo
Dios. Por ngo nii ni tu pe
kokty to por lëë noo.
10 Por kchë meñ nii xtye
lo kyalnë sinak xyo styoo
Dios, xtsëë meñ go xmod aan
singo mod lëë meñ go xtye-
laa aan kindy penak tso meñ
go kyalnë. Per lëë meñ nii
xtyee kyalnë nii no lo kislyu
re, kaazhkaa chety meñ go.
11 Kwte do kyalnë sinak xyo
styoo Dios, aan lëë na ¡kol kuy
kchë nii beeñ do gan! Byeñ
do nii no nii kchoo do xfa-
voraa. Blëë do aan axte pt-
syeb to. Loxsye ngo lëë do
kokladzy nyan do naa ni lëë
do kokladzy nsaksi do xaa
nii kwloo falt. Kchë ngo
beeñtsyey do parñee kak nyoo
nii lëdy to kwloo falt.
12 Worñee pxalaa kitsy ko
lo do, pxaldyno por xaa nii
kwloo falt, ni pxaldyno por
xaa nii kwtedy kyalnë go,
sink lëëw pxalaa parñee kan
Dios nii sini noo kik to.
13 Por ngo nii pchoobladzy
to styoo noo.

Per lëdy por ngosy byo
nguiool styoo noo, sink wi
porñee ptyon noo singootyee
xle Tito, por kchë do kwloo
nguiool styoo xaa.
14 Byaan maaldyaa lo Tito
worñee chëpaa nii xlen lo do.
Por sinakak nii nli kchë nii
niiy noo lo do, nli kchë nii
ptyeesy noo lo Tito.
15 Aan tir xkëstyoo xaa lëë
do tsiñee xsaladzy xaa nii
beeñtsyey do kchë nii kwn-
abey xaa ni ptsyeb to kon do
xaa.
16 Xlen nii schilo kña loon
do.

8

Meñ nii xkady cos tyub styoo

1 Lëë nana, beetsy, lëë noo
kutiits lo do xa nak kyalnsaak
nii pteedy Dios lo meñ Mace-
donia nii xniladzy xtiits xaa.
2 Nikxe nii mban kwtedy
meñ go kyalnë, xle meñ go,
ni nikxe nii prob meñ go, lëë
meñ go pkady cos sinak nii
nyak meñ go rikw.
3 Nli xñen nii tyub styoo
meñ go pkady cos aan axte nii
kindy pkady meñ go.
4 Xtse kwnab meñ go nii
klaa noo kuñ meñ go yudar
xaa nii xniladzy xtiits Dios.
5 Nlasty noo nii nyuuñtsyey
meñ go kchë ngo, por klo
xtiits Dios bniladzy meñ go.
Loxsye ngo lëë meñ go psoob
xtiits noo sinak xyo styoo
Dios.
6 Por ngo lëë noo bñab lo
Tito nii wi lo do kñab xaa nii
xtop noo, por destye klo lëë
xaa bislo xtop xaaw.
7 Lëë do chuñ gan lo kchë
cos, xniladzy to xtiits Dios,
ni chuñ do gan tsiñee xluuy
do xtiits Dios, ni chak to, ni
xkëstyoo do lëë noo. Por ngo
no nii kuñ do gan na nii xtop
noo nii jkiiñ lo betsy no.

8 Xñabeydyaa nii kuuñtsyey
do nrii, sink lëëw niyaa lo do
parñee ktee tiits nii kluuy do
nii nli no kyalwkëstyoo leñ
styoo do sinak nii now leñ
styoo meñ.
9 Por nanle to xa nak
xkyalnsaak Jesucrist. Rikw
xaa, per lëë xaa byak prob
porñee xkëstyoo xaa lëë do,
parñee por xkyalprob xaa lëë
do kyak rikw.
10 Lëën kniy nii no kikaa.
Destye iz kwtedy gon bislo do
ptop to tumi re tyub styoo do.
11 Lëë na kol kisyaalo sinak
nii nguiool kwyo styoo do
worñee bislo do. Kol ktee nii
kchilootyee lo do.
12 Por deelñee no meñ gan
ktee tu cos, xkaaña Dioso.
Xñabty xaa nii chaapty no.
13 Xñabty noo nrii parñee te
do lyaadzy porñee beeñ do
stu meñ yudar,
14 sink lëëw xñab noo
parñee kchë no kap nii jkiiñ
lo no. Lëëw xtee tiits nii ktee
do nii chak falt lo meñ go, so
gaa tse nii kneetsy meñ go nii
kak falt lo do. Singo mod kchë
no kuuñ yudar,
15 sinak nii xñee xkitsy
Dios: “Kokty falt cos lo meñ
nii chap ndalyo, ni lo meñ
gaa nii chapty ndalyo koktyo
falt.”

Lëë Tito chitedy lo meñ Corinto

16 Per skizh Dios nii kwloo
xaa lëë do leñ styoo Tito sinak
nii no do leñ styoon.
17 Por ngo lëë xaa psoob
xtitsaa, aan como tugak sini
do kik xaa, lëë xaa sëëd tedy
lo do porñee kwlaño styoo
xaa.
18 Lëë Tito sëëd chop tu
betsy no nii xyuumbey kchë
meñ nii xniladzy xtiits Dios,
porñee no xaa xfavor xtiits
Dios.
19 Ni lëdy kaa por ngosy
sëëd xaa, sink lëë kchë meñ
nii xniladzy xtiits Dios kwle
xaa parñee kuñ xaa lëë
noo yudar kuuñ noo tsiiñ
re parñee kuuñ ksak noo
Dios ni parñee kak nyoo nii
chakladzy noo kuuñ noo
yudar.
20 Kchë nrii chuuñtsyeey
noo parñee kñeenëdy meñ lëë
noo porñee xtop noo kchë
tumi re.
21 Lëjty xaktyee por Dios,
sink wi por meñ, chakladzy
noo ktop noo tumi re ngui
mod.
22 Lëë noo xaal stu betsy
no. Nyoo nii nguiool no styoo
xaa. Lëë na mastre xle xaa
porñee chap xaa lëë do confi-
ans.
23 Deelñee kñabtiits meñ
cho nak Tito, kol këb nii
xcombañeraa xaa ni chopaa
xaa chuñ lëë do yudar. Singo
gak deelñee kñabtiits meñ cho
nak xaa nii ksa Tito sëëd, kol
këb nii lëë meñ nii xniladzy
xtiits Dios pxaal xaa parñee
kuuñ ksak xaa Crist.
24 Aan parñee kniladzy
meño, kol kluuy nii nli
xkëstyoo do xaa, ni kol kluuy
nii lëdy likasy xtaan noo lëë
do.

9

Tumi nii xtyop

1 Xkiiñdy nii jkën leñ kitsy
re xa nak xcuent tumi nii

xtyop par betsy no nii xniladzy xtiits Dios.

2 Por nanlaa nii buen styoo do, ni mbëë gaa xtee styoon tsiñee xñen lo meñ Macedonia nii destye iz kwtedy lëë do kwlokyeñ kuñ do yudar, aan por lëë do wi meñ Macedonia kwlañ styoo kuñ yudar.

3 Per lëën xal betsy no lo do parñee kak ndoon nii nli kchë cos buen nii chutiitsaa. Lëë betsy no xalaa parñee list kwe do,

4 por toontlaa kiidnal bla xaa Macedonia naa aan kan xaa nii nche tseydy to aan kchoo xkyalto noo, aan nder confians bñee noo nii buen styoo do ni kchoo gaa xkyalto do.

5 Por ngo nagon kwxaakaa nii buen kxalaa betsy no lo do parñee kuñ xaa lëë do yudar lox ktop to nii byaanle to tiits destye klo, tsiin singo mod kak nyoo nii lëdy lëë noo xñabo lo do, sink styoo do xlyaño.

6 Kol ksaladzy tiits nii xñee sinrii: Kchë meñ nii xisy chan, xisy nii xtop meñ go, per lëë kchë meñ nii nroob chan, ndaly nii xlaap meñ go.

7 No nii ktee do nii kwlañ styoo do. Kwteexoody tow, por xle Dios lo meñ nii xle chuñ yudar.

8 Lëë Dios kneetsy kchëlo kyalnsaak lo do, parñee ni tu pe kakty falt lo do ni parñee kuñ do yudar.

9 Sinrii xñee xkitsy Dios:

Ndaly nii ptee xaa lo meñ prob,
aan ni tu cho knitylasty kyalnsaak nii beeñtsyey xaa.

10 Lëë Dios nii xnee pni nii xñaa ni xnee nii xtyaaw, knee kchë nii jkiiñ do ni lëë xaa kuuñ ktyaly kchë cos buen nii no leñ styoo do.

11 Singo mod lëë do kap kchëlo cos parñee kchilo kuñ do yudar. Aan lëë kchë meñ nii jkaa nii kxaal do loo noo ktee skizh lo Dios.

12 Lëdy kaa xaktyee nii xkiiñ lo betsy no xteedy to, sink por kchë ngo chop kyon vuelt xtee xaa skizh lo Dios.

13 Lëë betsy no nii jkaa nii ktop to ktee skizh lo Dios, por nyoo nii xsoob to xtiits Dios. Ni lëë styoo xaa ksak lo Dios por kchë nii ptop to par kak meñ yudar.

14 Aan lëë xaa go kñab lo Dios por lëë do ni skëstyoo xaa lëë do por kyalnsaak nii bneetsy Dios lo do.

15 ¡Skizh Dios por kyalnsaak nii bneetsy xaa lo no!

10

Xkyalwnabey Pable

1 Paablaa, con kyalndoladzy nii bneetsy Crist lon xñen lo do. Xñee meñ nii tir ndoladzyaa tsiñee son lo do, per xtaanaa tsiñee son sit.

2 Por ngo xñabaa nii kyubty to nii kak ntseebaa lo xaa nii xñee nii styoo noo xlyañ kchë nii chuuñtsyeey noo, por syaxaa kñen lo xaa tsiñee lëën kyely.

3 Nli nii xaa lo kislyu re nak noo, per xtiildy noo sinak xtily meñ lo kislyu re.

4 Por xsyeeñdy noo kiib nii
no lo kislyu, sink xkyalwn-
abey Dios nak xkiib noo par
knityloo noo xkyalwkëti xaa-
tox.
5 Xnityloo noo kchë cos nii
xlaady kyuumbey meñ Dios.
Kchë cos nii no kik meñ xtsig
noo lo Crist parñee ksoob
meñ xtiits xaa.
6 Saksi noo meñ nii xsoobty
tiits tsiñee tyon noo nii lëë do
xsoob tiits xtiits Dios.
7 Nii chansye to xniladzy
to. Deelñee no tu do xsyak
nii xlad Crist no do, kol kyeñ
gaanoo nii wi noo no xlad
Crist.
8 Nikxe nii xsyak to nii
chakladzypaa kaknan do nii
xñabey noo, kindy penak kte-
ladzyaa. Por lëë Dios bnee
tiitspey parñee kchoobladzy
noo styoo do. Syoopty noo
par jkëëtañ noo lëë do.
9 Chaklastyaa nii sak to nii
chakladzyaa ktseebaa lëë do
con kitsy nii xalaa.
10 No do xñee nii ntseeb
xñee lo xcartaa, per ni tu cho
xsaldy naa tsiñee son lo do.
11 No nii kaknan xaa nii
xñee singo nii sinakak xtiits
noo tsiñee nche noo sit, singo
gak kako tsiñee kyoop noo lo
do.
12 Xyaxty noo kak noo
sinak kchë xaa nii xtaan
xaly. Buendy chuuñtsyey
xaa go, por xtaan lsa xaa lo
xcombañer xaa.
13 Xkiiñdy nii ktaan noo,
por misme Dios xluuy nii
kuuñtsyeey noo, ni lëë gaa xaa
bnee tiits nii kwlañchee noo
lo do leñ kyedzy Corinto.
14 Schilo kñabey noo lo do,
por lëë Dios bneetsy tiitspey
loo noo worñee byoop noo lo
do, por klootyee noo byoob
kluuy cho nak Crist lo do.
15 Ni xtaandy kaa noo xtsiiñ
stu meñ sinak nyako xtsiiñ
noo. Al contrario, lëë noo
këmbës nii kniladzyre to xtiits
Dios parñee kluuyre noow lo
do, per nody nii kchoo noo
laañee pxaal Dios lëë noo.
16 Nare kluuy noo xtiits
Dios lo meñ nii no sit lo do,
per ktaandy noo xtsiiñ stu
meñ.
17 Deelñee no tu xaa nii
chakladzy ktaan, no nii ktaan
xaa xtiits Dios.
18 Por deelñee misme lëë no
kchoo xfavor no, kchukëdy
no. Per deelñee yuub Dios
kchoo xfavor no, schukë no.

11

Xaa nii chakladzy kak apostle

1 Lëën kñe blalan tiits nii
so xnëzty lo do. Kol kxekw
jkëëtyag tow.
2 Xsiniyaa lëë do sinak
xyostyoo Dios, por lëën
kwlootiñ lëë do lo Crist aan
chakladzyaa ktedyaa to lo
xaa sinak xchotiñ kwnaa
yeeñ nii xtsiilña tugak mguiy.
3 Per xtsyeebaa nii kyëti do
sinak pkëëti mëël Eva aan
kchoso styoo do lo Crist.
4 Por chanaa nii xkëëtyag to
xtiits xaa nii xñee nii no stu
Crist, ni xkëëtyag to xtiits xaa
nii xñee nii no stu kyalbini, ni
xkëëtyag to xtiits xaa nii xñee
nii no stu tiits nii xteelaa.
5 Sotaa gon nii xyablyudyaa
lo apostle nii kwsëëb to xlad.

6 Nikxe kaktyaa kñe nguin,
per lëdy porñee chaktyno.
Ni kayanle gaa to nii nli
chakaa, por kon do kchë nii
beeñtsyeyaa.

7 ¿Ote mal yak beñaa nii sin-
gosy bluyaa xtiits Dios lo do,
ni byablyun par klisklaan lëë
do?
8 Xaa lo meñ nii xniladzy
xtiits Dios pticheen tumi,
porñee kwnasyaa nii kwtiix
meñ go naa parñee kyën tsiiñ
lo do.
9 Ni nikle gaa kwyon
lyaadzy worñee kwyon lady
to, ni tu cho lo kwlootsiiñdyaa,
por lëë xaa Macedonia nii
kwlañche bnee kchë nii kok
falt lon. Kopaa cuent parñee
kotsiiñdyaa lo do ni singo gaa
tugak kuuñtsyeyaa.
10 Nan nyëën nii nli xyuum-
beyaa xtiits Crist, aan ni tu
cho chilody jka nii klen, por
ni tu pe bneesty meñ nii no
nëz Acaya lon.
11 ¿Penak dyon xñen sin-
rii, pe porñee xkëstyoodyaa lëë
dow? Axte Dios gon nan nii
xkëstyoon lëë do.

12 Per ksandyaa nii
chuuñtsyeyaa, parñee ktejtyaa
tiits nii chol xaa kle si xle noo.
13 Por nlidy nii apostle nak
kchë xaa go. Wnee xuuy nii
chakladzy kak xapostle Crist
nak xaa.
14 Ni lëdy kaa nii ksee ñe
kan ñe xaa go, por yuub xaa-
tox xtsyëëlo parñee kak xaa
sinak xangly Dios.
15 Por ngo kchë xaa nii no
xlad xaatox xtsyëëlo parñee
kan meñ nii buen xaa, per
mban kyal xcuent kchë xaa
go.

Kyalnë nii xtye Pable

16 Ni xñe gakaa xñen: Këbty
to tsaaplaa chak wetyaa, per
deelñee xsyak to nii nli chak
wetyaa, lëën kñe lo do si xñee
xaa nii chak wety parñee win
ktaan xisy wiñ.
17 Lëdy Dios bneetsy tiit-
spey nii xñen kchë nrii, sink
lëëw xñen si xñee tu xaa wety
nii chakladzy ktaan.
18 Por ndaly xaa nii xtaan
cos nii no lo kislyu re no. Por
ngo, win ktaan.
19 Ni tir gaa nyaani do, per
xekw to xkëëtyag to xtiits xaa
nii chak wety.
20 Xekw to lo xaa nii xkuñ
lëë do tsiiñ, ni xla xcheñ do,
ni xkëëti lëë do, ni xlëë chan
lëë do, ni xkotsyetsy lëë do.
21 Axte xteladzyaa kñen nii
tir nguudzy kok noo lo do.

Per syaxaa ktaanaa sinak
xtaan stu xaa, nikxe nii kñen
si xñee tu xaa nii chak wety.
22 Deelñee xñee xaa go he-
breo, win xñew. Deelñee xaa
Israeel gaa nak xaa go, win
nak xaa Israel. Deelñee lo
xtiiy gaa Abraham sëëd xaa
go, win syely lo xtiiy Abra-
ham.
23 Deelñee xtsiiñ gaa Crist
xkyë xaa go, mastre xkyën
xtsiiñ Crist que xaa go.
Xñen si xñee tu xaa nii chak
wety. Por ndalyre tsiiñ nii
noyuuñtsyeyaa, ni ndalyre
vuelt no ko meñaa skiib, ni no
kiñ meñaa, ni ndalyre vuelt
notelaan lo kyalkuty.

24 Kaay vuelt pxob xaa Israel naa kalyptsiipkee ña tuu kidy.
25 Tson vuelt pxob yag meñ naa. Lëë stu vuelt lëë meñ blaal kyo naa. Tson vuelt kwnity barkw nii san lo nis. Tu vuelt nder kyool ni tyub tse kwyon lo nistoo.
26 Tyub nii kën viaj, ndaly vuelt kwtelaa nyoy nis kiigwpee naa. Ni ndaly vuelt notelaan lo ngbaan ni lo xaa tu kyedzyaa ni lo xaa sit. Ndaly vuelt notelaan lo meñ leñ kyedzy ni tañ ni lo nistoo. Ndaly vuelt notelaan lo meñ nii nlidy xniladzy xtiits Dios.
27 Kakyëlaa tsiiñ ndip ni noteedylaa kyalnë. Ni ndaly vuelt no kchoo xkalaa, ni no teedyaa kpiñ. Ndaly vuelt kwlaan nis. Ndaly gaa vuelt tawdyaa. Noteedylaa nal ni kok falt xabaa.
28 Kchë lo kyalnë go noteedyaa, per tugak sini kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios kikaa.
29 Deelñee no tu xaa nii no nguiooldy styoo, wi styoon cho nguiooldy. Deelñee xchon meñ tu xaa lo tol, xlëën.
30 Deelñee kakladzyaa ktaanaa, schilo ktaanaa xkyalmbanaa.
31 Lëë Tat Tios nii nak pxosy Jesucrist xyal jkaa skizh tugak. Lëë xaa nan nii nli kchë nii xñen.
32 Worñee kwyan Damasco, lëë xtisy nii psoob rey Aretas pxaal xaa nii kulës naa chu kyedzy parñee kñaasy xaa naa.
33 Per lëë meñ kwloo naa leñ tu tskwidy par klity meñ naa nëz chex pyedzy nii ntse kyako kyedzy, aan singo kwtelaan lo xaa go.

12

Xkyalmban Pable

1 Pe nandy nii ktaanaa, per lëën ktaan kchë cos nii bluuy Crist lon.
2-3 Kok tsida iz nii kuni Dios naa kpaa klaa. Nandyaa deelñee tyub xcuerpaa kuni Dios naa, ote xaktyee xkyalbinino yak. Dios sye nano.
4 Per lëë Dios kuni naa kpaa, aan siko biñaa cos nii ni tu xaa lo kislyu re chilody kñee.
5 Schilo ktaanaa kchë ngo, per xtaandyno, sink xtaanaa por xkyalmbanaa.
6 Nikle nii schilo ktaanaa, por nli kchë nii kñen, per xtaandyaa, parñee këbty meñ nii chaktyaa nii xaa nonaa ni chaktyaa nii xaa chakaa.
7 Per parñee nyak nyaadyaa por kchë nii konaa, lëën kwlañ tu yoob. Nako sinak tu kitsy nii blisy xaatox naa.
8 Tsonle vuelt nonabaa lo Crist nii ktichee xaa yoob ko,
9 per në xaa lon: “Xkyalwkëstyoosyaa xkiiñoo, por lo xaa mban xtedyaa xkyalwnabeyaa.” Por ngo xlen nii mbanaa, parñee jkan xkyalwnabey Crist.
10 Xlen tsiñee mbanaa, ni xlen tsiñee xkotsyetsy meñaa, ni xlen tsiñee non lyaadzy, ni tsiñee xkyënlaag meñaa, ni tsiñee xtyeedyaa kyalnë porñee xniladzyaa xtiits Crist. Por tsiñee xsyakaa

nii mbanaa, wor go mastre ndanaa.

Lëë Pable no kyalnë por meñ Corinto

11 Kwnen si xñee tu xaa nii chak wety, per lëë do chap tol. No nii lëë do klisklaa naa, por nody nii kyablyun lo apostle nii kwsëëb to xlad, nikxe nii ni tu pa nondyaa.

12 Ni worñee kwyo gaan lady to, kopaa paciensy. Ni kon do nii nli apostlaa por kchë kyalntson ni milagre nii beeñtsyeyaa.

13 Kwxaaktyaa nii mban do lo los demasy xaa nii xniladzy xtiits Dios, xakxe porñee kwlootsiiñdyaa lo do. ¡Kol kuñaa perdón deelñee por ngo kwlon falt lo do!

14 Lëëw kyon vuelt nii kyely tedyaa lo do. Aan ko tsiiñdyaa lo do. Por kyeldyaa parñee kneetsy to nii chap to lon, sink lëën kyely kan lëë do. Por nody nii ktop xaa wiñ tumi par pxosy xaa, sink pxosy xaa wiñ no nii ktop tumi par xaa wiñ.

15 Mbëëre kuñaa gast nii chaapaa. Axte win kak gast por lëë do. Per sootee na nii tsiñee mastre xkëstyoon lëë do, xisy xkëstyoo do naa.

16 Kwlootsiiñdyaa lo do, per no do xñee nii byubaa mod nii byab to tu lo tramp.

17 ¿Pe no tu xaa nii pxalaa nayak pkëëti lëë do?

18 Naa pxal Tito chop stu betsy no biid tedy lo do. ¿Pe pkëëti Tito lëë do? ¿Pe lëdy nayak nii tugak no kikaa chop kik Tito?

19 Neñdy xsyak to nii misme lëë noo xfavoor noo xñee noo. Per lëdyo gon, por xña lo Dios nii xñee noo si xñee xaa nii ngab lo Crist. Aan kchë nrii xñee noo parñee kyuumbeyre to xtiits Dios.

20 Xtsyeebaa tsiñee kyelyaa lo do, xaale nak to, o xaale gaa nakaa. Xtsyeebaa nii nche ktily do, ni noyak to mbidy, ni nche klëë do, ni noyak nyaa do, ni ncheyaw do tiits kizh, ni nche neenë do, ni ncheno do si xkaatyee.

21 Xtsyeebaa nii kuuñ kteladzy Dios naa tsiñee kyelyaa lo do, aan konaa porñee karty ksaan do xtol do, ni noni do stu kwnaa o stu gaa mguiy, ni xsaandy to kchë cos ntseeb nii noyuuñtsyey do.

13

Lëë xilban Pable xyal

1 Lëëw kyon vuelt nii kyelyaa lo do. Aan no nii kso do chop testigw o tson gaa testigw nii nan xa nak xfalt xaa nii beeñ tol.

2 Per lëën xñe kazh lo xaa nii kwloo falt klo ni kchë lo do, nii nikxe sodyaa lo do, per kol ksaladzy nii niyaa lo do worñee pchop vuelt byelyaa lo do. Por kaptraa paciensy tsiñee lëën kyely stub.

3 Por chakladzy to kaknan do dyon pe nli nii no xkyalwnabey Crist leñ styoon. Aan mbandy Crist gon, sink ndaan chak xaa lo do.

4 Nli nii kwë xaa lo crusy sinak xkyë tu xaa mban, per por xkyalwnabey Dios lëë xaa mbañ. Singo gak lëë noo mban chak noo. Per sinak nii

por xkyalwnabeyak Dios pañ Crist, kpañ noo, parñee jkiiñ noo lo do.

5 Misme lëë do kol kyeñ deelñee nli xniladzy to xtiits Dios. Kol kuñ lëë do preb. Kol kyeñ dyon pe nli no Crist leñ styoo do, ote nlidyo yak.

6 Naaty kyeñ do nii nli xniladzy noo xtiits Dios. Ptyeedy noo preb.

7 Xñab noo lo Dios nii kuuñtsyeydy to cos mal. Xñeedy noo nrii parñee kuuñ ksak to lëë noo, sink lëëw xñee noo parñee kuuñtsyey do cos buen, nikxe nii xsyak to nii ptyejty noo preb.

8 Por chilody ktilyni noo tiitsli, sink xfavor tiitsli no noo.

9 Por ngo xle noo tsiñee mban xtyee noo parñee kak ndaan do, ni lëë noo kñabre lo Dios por lëë do parñee kyak tubli do.

10 Lëën xal kitsy re antes nii kyelyaa lo do parñee kak ntseebtyaa tsiñee kyelyaa. Por lëë Dios bneetsy tiitspey lon parñee kluyaa xtiits xaa lo do. Bneesty xaaw parñee jkëëtañaa lëë do.

11 Kakni Dios to dyon, beetsy. Kol ktee nii ngui kpañ do. Kol kchoobladzy lsa styoo do tsiin kakni Tat Tios nii xkëstyoo meñ lëë do.

12 Kol jkëëptyux xcombañer do ni kol kaw tu pxit kwesy xcombañer do.

13 Kchësy meñ nii xniladzy xtiits Dios nii no nëz re xkëëptyux lëë do.

14 Lëë lëësy Jesucrist dyon kakni lëë do, ni lëë lëësy Dios jkëstyoo lëë do, ni lëë lëësy Kyalbini Ntson kneetsy tiits nii mbëë kpañ do.

Kitsy nii pxaal Pable lo meñ Galacia

1 Naa nak Pable, xapostle
Jesucrist. Lëdy cholsye pso
naa ni lëdy cholsye pxaal naa,
sink yuub Jesucrist ni Tat
Tios, xaa nii beeñ kpañ xaa
pxaal naa ni pso naa.
2 Ksan kchë xaa nii xni-
ladzy xtiits Dios nii nche lon
nu, xal kitsy re lo kchë meñ
Galacia nii xniladzy xtiits
Dios.
3 Lëë lëësy Tat Tios dyon ni
lëë lëësy Jesucrist kakni lëë
do parñee mbëë kpañ do.
4 Lëë Jesucrist gon kuty por
kchë xtol no, parñee ktee-
laa xaa lëë no lo kchë cos
ntseeb nii no lo kislyu re.
Styoo Tat Tios kwlañ nii singo
kuuñtsyey xaa.
5 ¡Tugak kol tsoo ktee no
skizh lo Dios!

Tugak tiits nii xteelaa no

6 Xseen gon nii blyëëdy
lëë do tse psaan Dios nii
kwtsyetsy lëë do por xkyal-
wkëstyoo Crist, par kniladzy
to stu tiits nii xteelaa.
7 Per nody stu tiits nii xtee-
laa gon, sink no bla xaa nii
xkan kik to aan chakladzy
xaa kxiñ xaa xtiits Crist nii
xteelaa.
8 Deelñee kiid tu xaa nii
kluuy lo do nii no stu tiits
nii xteelaa aan xaa nako lo
nii bluuyle noo lo do, nguialsi
xaa nikxe yuub naaw o nikxe
gaa tu angly nii byety kpaaw.
9 Nii kwne gakaa klo, xñen:
Deelñee kiid tu xaa nii kluuy
stu tiits nii xteelaa lo do aan
xaa nako lo nii xniladzyle to,
nguialsi xaa.
10 Chaklastyaa kuuñ
ksakaa meñ, sink lëën chak-
ladzy kuuñ ksakaa Dios.
Deelñee kakladzyaa kuuñ
ksakaa meñ, chilody kyën
xtsiiñ Crist.

Xa kwlañ nii lëë Pable kak apostle

11 Kol kaknan gaanoo,
beetsy, nii lëdy leñ kik chol
meñ lo kislyu re kwlañ tiits
xteelaa nii xluyaa.
12 Porque lëdy cholsye blu-
uyo lon, sink yuub Jesucrist
bluuyo.
13 Biñle gaa to nii worñee
kwyon lo xlay meñ Israel,
kwënlagaa meñ nii xniladzy
xtiits Dios aan kokladzyaa
nlooxaa kchë meñ go.
14 Lo kchë xlaay meñ Israel
nii psedyaa beñaa gan lo kchë
xaa nii tusy kchëën, porñee
kwyoxkoon kuuñtsyeyaa nii
psaan pxusykoltoon.
15 Per antes nii nyalyaa lëë
Dios kwle naa, aan por xkyal-
wkëstyoo xaa lëë xaa kwt-
syetsy naa worñee kwlaño
styoo xaa.
16 Lëë xaa bluuy xiñ xaa
lon, parñee nluyaa xtiits xaa
lo meñ sit. Tsiñee lëë tse go
kutsiñ ni tu cho lo kwyanabti-
istyaa,
17 ni kwyady kaan
Jerusalén nyakanaa xaa nii
nakle apostle. Sink blyëëdyaa
lëën kwya nëz Arabia, loxsye
ngo lëën kwya Damasco stub.

18 Axte kwloxo tson iz lëën
kwya Jerusalén. Tsigore lëën
byuumbey Pedre. Tsiiñ kpidz
kwlësaa lo xaa.
19 Per kondyaa ndaly xaa
nii nak apostle, xaktyee Jacob
betsy Jesús konaa.
20 Xkonaa Dios nii tiitsli
nak kchë tiits nii xkën.
21 Loxsye ngo lëën kwya
nëz xtañ meñ Siria ni nëz xtañ
meñ Cilicia.
22 Per byuumbeydy meñ nii
xniladzy xtiits Crist nii no nëz
Judea naa.
23 Xaktyee biñ meñ go
nii xñee meñ: "Lëë xaa nii
kwënlaag lëë no tyub tsigo, ni
kokladzy nloox lëë no, xluuy
xtiits Dios lo meñ nina."
24 Kchë meñ go ptee skizh
lo Dios porñee bniladzyaa xti-
its Dios.

2

Lëë Pable chinee lo apostle nii xñabey

1 Lëë kwloxo tsida iz lëën
kwya Jerusalén chopaa Bern-
abé. Wi Tito byonii noo.
2 Kwyan porñee byeñaa nii
Dios pxaal naa. Tsi lëën pt-
siñ Jerusalén, nonsy lo xaa nii
xñabey bitiitsaa xa nak tiits
nii xteelaa nii xluyaa lo meñ
sit. Kwyan porñee koklastyaa
nii xlyësy nguiën tsiiñ.
3 Nikxe nii lëdy xaa Israel
Tito, ni tu cho kwnabeydy nii
nyobey xaa.
4 Per lëë bla xaa nii nlidy
xniladzy xtiits Dios kwsëëb
tsilaan lady noo parñee
kleetsy xaa dyon xa mbañ
noo porñee xniladzy noo
xtiits Crist aan lëë xaa
kokladzy nii nyuuñtsyeey noo
nii xñabey xley Moisés.
5 Per psaldy noo xaa,
porñee koklasty noo nii
nchoxso do lo xtiits Dios nii
xteelaa.
6 Per ni tu pe nëdy xaa
xñabey go lon, nikxe nii xk-
wenjtyaa deel chootyee kok
kchë xaa go, por tugak nak no
lo Dios.
7 Lëë xaa byeñ nii lëë Dios
pxaal naa kakluyaa tiits nii
xteelaa lo meñ sit, sinak nii
pxaal Dios Pedre tsikluuy
xaaw lo meñ Israel.
8 Porque misme Dios nii px-
aal Pedre kak xaa apostle lo
meñ Israel, pxaal naa kakaa
apostle lo meñ sit.
9 Por ngo lëë Jacob ni Pedre
ni Juan kwseñ ñan ni ña Bern-
abé ksa xaa xñabey lo meñ
nii xniladzy xtiits Dios. Lëë
xaa byeñ nii lëë Dios bnee
kyalnsaak re lon aan lëë noo
byaan nii lëë xaa tsi lo meñ
Israel, lëë gaa noo kyo lo meñ
sit.
10 Nësy xaa nii tugak ksal-
adzy noo meñ prob, ni nli gaa
tugak choxkoon kuñaa meñ
prob yudar.

Lëë Pable chak ntseeb lo Pedre

11 Per tsi lëë Pedre
biid leñ kyedzy Antioquía,
kwëntseebaa lo xaa, porñee
klëë ñe kan ñe nii chuuñtsyey
xaa.
12 Klo name chaw xaa ksa
xaa meñ sit, per tsiñee lëë bla
xaa nii pxaal Jacob kwlañ, lëë
xaa bislo psosit xaa lo kchë
meñ go, porñee ptsyeb xaa
xaa nii chakladzy tsobey meñ
sit.

13 Aan wi bla meñ Israel nii
xniladzy xtiits Dios beeñtsyey
nii beeñtsyey Pedre, axte wi
Bernabé byab lo xkyalwnee
xuuy xaa.
14 Per tsiñee konaa nii
chuuñtsyeydy xaa nii xñabey
xtiits Crist, xña lo meñ chëpaa
lo Pedre: “Xaa Israeloo aan
kël si xkyë meñ sit. ¿Xa
chakladzyoo tsigo nii xoo
kpañ meñ sit sinak nii mbañ
meñ Israel?”
15 Meñ Israel no destye nii
koly no, lëdy meñ sit nii no
xtol nak no.
16 Per ndon no nii xtsildy
xley Moisés xtol no, sink lëë
Crist xtsilyo. Por ngo nii
wi no bniladzy xtiits Jesu-
crist, parñee kpily xtol no,
por chilody xley Moisés ktsily
xtol meñ.
17 Lëë na deelñee tol chuuñ
no tsiñee xpig no lo Crist par
ktsily xaa xtol no, ¿pe lëë Crist
tsigo chuñ xtol no? ¡Lëdyo
gon!
18 Por deelñee xñen nii lëdy
xley Moisés xtsily tol aan
naa gak xñee nii kuuñtsyey
meñ nii xñabey ley, tu ngoptol
nakaa.
19 Por mbañtraa par
kuuñtsyeyaa nii xñabey
ley, sink lëën mbañ par
kuuñtsyeyaa nii xñabey Dios.
20 Ni lëdre gaa naa mbañ,
sink lëë Crist mbañ leñ
styoon, por win kwë lo crusy
worñee kwë Crist. Aan
kchë nii chuuñtsyeyaa nina
lëëw chuuñtsyeyaa porñee
xniladzyaa xtiits Xiñ Dios.
Xkëstyoo xaa naa por lëë xaa
kuty xcuentaa.
21 Chaklastyaa ksanaa
xkyalnsaak Dios tublad, por
deelñee nchilo ntsily ley xtol
no, pe nandy kuty Crist.

3

No nii kniladzy to xtiits Dios

1 ¡Natsypee nguey kchë do
siñee nak to meñ Galacia!
¿Cho pkëëti lëë do, parñee
ksaan do xtiits Dios nii xñee
cho nak Jesús nii kwë lo
crusy?
2 Kol në dyon penak nii
kwsëëb xKyalbini Ntson Dios
leñ styoo do. ¿Pe porñee
beeñtsyey do nii xñabey xley
Moiséso, ote porñee yak bni-
ladzy to xtiits Dioso?
3 Natsypee nguey do.
Deelñee kwsëëb xKyalbini
Ntson Dios leñ styoo do
porñee bniladzy to xtiits
Dios, ¿penak nii chakladzy to
kuuñtsyey do nii xñabey xley
Moisés stub?
4 ¿Pe ni tu pa pkiiñdy kchë
kyalnë nii kwtedy to? ¡Deelba
nguiiño siquier palalsye!
5 Tsiñee chuuñtsyey xKyal-
bini Dios tu kyalntson lady to,
¿pe chuuñtsyey xaaw porñee
chuuñtsyey do nii xñabey xley
Moisés, ote chuuñtsyey xaaw
yak porñee xniladzy to xtiits
Dios?
6 Bniladzy Abraham xtiits
Dios, ngo nii lëë Dios pkaax-
cuent xaa sinak nii nyak xaa
tu xaa buen.
7 Kol kaknan tsigo busy nii
kchë meñ nii xniladzy xtiits
Dios ngab lo xtiiy Abraham.
8 Ni sëëdle gaa leñ kitsy
nii kë xtiits Dios nii lëë Dios
ktsily xtol kchë meñ sit nii
kniladzy xtiits xaa. Por ngo

nii destye tiemp chëb xaa lo
Abraham: “Kchësy meñ nii
nche lo kislyu kuuñlayaa por
lii.”
9 Singo kchë meñ nii
xniladzy xtiits Dios chak-
lay sinak koklay Abraham,
porñee bniladzy xaa.
10 Nguialsi kchë meñ nii
xñalo xley Moisés. Por leñ
kitsy nii kë xtiits Dios xñee
nii nguialsi meñ nii chuñdy
cumplir kchë nii xñabey xley
Moisés.
11 Nyoo tsigo busy
nii kpildy xtol meñ nii
chuuñtsyey nii xñabey xley
Moisés, por leñ kitsy nii kë
xtiits Dios xñee nii lëë xaa
nii pily xtol kpañ, porñee
xniladzy xaa xtiits Dios.
12 Per lëë xley Moisés
xkiiñdy nii kniladzy meño,
sink no nii kpañ meñ par
kuuñtsyey meñ nii xñabeyo.
13 Lëë Crist pteelaa lëë no
lo xley Moisés nii ptsiibtee lëë
no. Lëë xaa biy kyalsi go
xcuent no, por leñ kitsy nii kë
xtiits Dios xñee: “Nguialsi xaa
nii chety lo tu crusy.”
14 Singo ptsyool Crist
parñee wi meñ sit jkaa
kyalnsaak nii chëb Dios lo
Abraham ni parñee sëëb
Kyalbini Ntson leñ styoo no
deelñee xniladzy no xtiits
Dios.

Tiits nii psaan Dios lo Abraham

15 Beetsy, nan do gon nii
tsiñee chaa tublë kitsy, aan
chuñ xaa nii xsaaw firmar, ni
tu cho chilody ktsilyo ni ni tu
cho chilody kaa pe cos jkëëre
low.
16 Lëë Dios psaan xtiits lo
Abraham ni lo xtiiy Abra-
ham. Xñeedy leñ kitsy nii
kë xtiits Dios gon: “lo kchësy
xtiiy Abraham”, sinak nii nyo
ndaly xtiiy xaa, sink lëëw
xñee: “lo xtiiyoo.” Lëë tiiy go
nak Crist.
17 Lëë Dios psaan xtiits
lo Abraham aan chëb xaa
nii lëëw kuñ xaa cumplir.
Por ngo chilody xley Moisés
ksyablyu ni ksaanladzy tiits
nii psaan Dios, por axte kwte
tap kyoow kalyptsii iz biido.
18 Deelñee nchoo kyalnsaak
nii knee Dios lo no lo xley
Moisés, lëdre tu cos nii pchoo
chuw Dios. Per lëë Dios chëb
kazh lo Abraham nii singosy
kneetsy xaaw lo no.
19 Kñëëx to, ¿pa xkiiñ xley
Moisés tsigo? Lëëw gon
biid parñee kak ndon no
pe cos nak tol. Lëëw pkiiñ
worñee karty kiid xaa nii jkaa
kyalnsaak nii chëb Dios lo
Abraham. Lëë angly biidni
ley, aan lëë Moisés pkëëw.
20 Per tsi lëë xtiits Dios biid,
pkiiñtre Moisés ni angly, por
yuub Dios biidniw.

Penak dyon biid ley

21 ¿Pe no xley Moisés contre
tiits nii psaan Dios lo Abra-
ham dyon? Lëdyo gon, por
pchilody xley Moisés ndee
kyalmbañ ni ntsily xtol meñ
nii beeñtsyey nii xñabeyo.
22 Per leñ kitsy nii kë xtiits
Dios xñee nii kchësy no nche
këtuu lo tol, parñee xaktyee
meñ nii kniladzy xtiits Jesu-
crist kchal kyalnsaak nii kx-
aal Dios.

23 Worñee karty kiid Crist
lëë xley Moisés kwsonlë lo
no, porñee karty tsitsiñ tse
nii kluuy Dios xa kniladzy no
Crist parñee telaa no.
24 Lëë ley kuni lëë no lo
Crist sinak nii nyak no xaa
wiñ, parñee tsiñee kniladzy
no xtiits Crist, telaa no lo tol.
25 Per lëë na nii lëë Crist
biid, naktre no cuent ley.
26 Por kchësy to nak xiñ Tat
Tios porñee xniladzy to xtiits
Crist,
27 ni porñee kwchobnis to,
lëë do nak ksa Crist.
28 Kintre nii dyon cho nak
meñ Israel o cho nak kaa meñ
sit, ni kintre nii dyon cho
no xpixwan o cho kindy kaa
xpixwan, ni kintre nii dyon
cho nak mguiy o cho nak kaa
kwnaa, por tugak nak no lo
Crist.
29 Aan deelñee lo Crist ngab
to, wi do ngab lo xtiiy Abra-
ham ni wi do jkaa kyalnsaak
nii chëb Dios lo Abraham.

4

1 Tsiñee gon lëë tu xaa
wiñ xyaani kchë xcheñ
pxosy, sinakak chol mos nii
tugak xkyë tsiiñ lo meñ nak
xaa, nikxe nii lëë xaa nak
xpixwan kchë nii byaani xaa.
2 No meñ nii chan xaa, axte
xsa tse nii psaan pxosy xaa
tiits.
3 Singo gak lëë no, worñee
karty kiid Crist, kok no sinak
xaa wiñ. Ptsyo no ña kchë cos
nii xñabey lo kislyu.
4 Per tsiñee lëë tse kutsiñ,
lëë Dios pxaal xiñ. Tu kwnaa
kop xiñ xaa ni pañ xiñ xaa
sinak xñabey xley Moisés
5 parñee kteelaa xaa lëë no
lo kchë nii xñabey ley go, tsiin
jkaaxcuent Dios no sinak nii
nyak no xiñ Dios,
6 aan parñee kluuy nii nli
xiñ Dios nak no, lëë Dios px-
aal xKyalbini xiñ kwsëëb leñ
styoo no, aan lëë Kyalbini go
xñee nii lëë Tat Tios nak px-
osy no.
7 Por ngo nii naktre to sinak
xaa nii xkyë tsiiñ, sink lëë do
nak xiñ xaa nii xchee. Xiñ
Dios nak to aan styoo Dios
kwlañ nii wi do kyaani nii
kneetsy xaa.

Chaklasty Pable nii kchoso styoo meñ Galacia

8 Klo worñee karty kyuum-
bey do Dios, xtiits kchë mdyo
nii nakty Dios psoob to.
9 Lëë na nii lëë do xyu-
umbey Dios, per masty kol
tsoo kñee no, na nii lëë Dios
xyuumbey lëë do, ¿penak
chakladzy to ksoxib to lo
kchë mdyo mban go stub par
kuuñtsyey do nii xñabey mdyo
go?
10 Bii no tse, ni mëë, ni iz nii
nda nako lo do.
11 Xtsyeebaa nii xlyëtyee
bluyaa xtiits Dios lo do.
12 Beetsy, xñabaa nii kak
to sinakaa, porque sinak to
nakaa. Kñëdy to nii tsaaplaa
no pe beeñ do naa.
13 Por nanle to nii worñee
klootyee bluyaa xtiits Dios lo
do, lëëw bluyaa por tu kyalk-
its nii kwxaakaa.
14 Tu preb kwteedy to por
kyalkits nii kwlaañaa. Per
lëdy por ngo nii nsaldy to
naa, sink kon do naa sinak

nii nyakaa tu xangly Dios, ni
sinak nii nyakaa Jesucrist.
15 ¿Pa psaan do kchë kyal-
wle go tsigo? Schilo gon
kchon xfavor do aan kñen
nii klo deelñee nchilow mer
wi mëlo do ngwii do parñee
neetsy tow lon.
16 Lëë nana, ¿pe xtiily no
nayak porñee kwnen xtiitsli
Dios lo do?
17 Choxko xaa nii gon chiid
lo do xa kak to, per no lidy
kik xaa, por chakladzy xaa
nii ksaan do naa parñee lëësy
xaa tsoxko do.
18 Buen nii tsoxko do meñ,
per no nii tubli tso kik to, ni
no nii tugak tsoxko do, lëjty
xaktyee tsiñee son lo do.
19 Xiñ, xkyëën yoob si xkyë
kwnaa nii kap mëëdo por lëë
do, ni tugak kyëëno axte nii
kniladzy to Crist tyub styoo
do.
20 ¡Deelba yuubaa nsyo lo do
parñee nyën lo do stu mod,
por nandyaa pe xsyakaa!

Agar ni Sara

21 Kchësy to siñee chak-
ladzy to kuuñtsyey do nii
xñabey xley Moisés, ¿pe karty
nayak kon do nii xñee ley go?
22 Xñeew gon nii chop xaa
wiñ kop Abraham. Tu xiñ xaa
kop tu kwnaa nii kwë tsiiñ lo
tsiil xaa, lëë stu xiñ xaa kop
tsiil xaa.
23 Sinak chaly chol mëëd
koly xiñ kwnaa nii kwë tsiiñ
lo tsiil xaa, per lëë xiñ tsiil xaa
koly parñee kak cumplir tiits
nii chëb Dios.
24 Ngan nak nrii. Chop kw-
naa go nak sinak chop testa-
ment. Tu testament ko nak
kiy Sinaí, aan lëë Agar nak
cuent siko. Kchë meñ nii
chaly siko xkyë xtsiiñ meñ.
25 Lëë Agar nak cuent kiy
nii lë Sinaí nii sob Arabia. Tu
kwnaa nii tugak xkyë xtsiiñ
meñ nak me. Por ngo nii nak
meñ Jerusalén sinak me, por
kchësy meñ go këtuu lo xley
Moisés.
26 Per no stu Jerusalén
kpaa, aan kyëtuudy meñ
nii tso siko lo xley Moisés.
Kyedzy ko ngab no.
27 Leñ kitsy nii kë xtiits Dios
gon xñee:

Lii nii nakoo kwnaa nii
chilody kap mëëd, ble.

Lii nii karty kyëël yoob nii
xkyë kwnaa nii chap
mëëd, ble ni kwchupt-
syë.

Porque ndalyre mëëd kap
kwnaa nii psëëb tsiil

que kwnaa nii no tsiil.

28 Beetsy, sinak Isaac nak
to, por lëë Dios psaan tiits nii
lëë xaa kaly.
29 Per sinakak tiemp ko nak
natiemp. Lëë mëëd nii koly si
chaly chol mëëd ptilyni mëëd
nii koly sinak xñabey Kyalbini
Ntson.
30 ¿Per pe cos xñee kitsy nii
kë xtiits Dios dyon? Xñeew
gon nii chëb Dios lo Abra-
ham: “Psonëz kwnaa nii xkyë
tsiiñ chop xiñ me, por chilody
kyaani xiñ kwnaa nii xkyë
tsiiñ nii kyaani xiñ kwnaa nii
nak tsiiloo.”
31 Singo tsigo busy, beetsy,
nakty no sinak xiñ kwnaa nii
xkyë tsiiñ, sink sinak xiñ kw-
naa nii no tsiil nak no.

5

Kchooxsody to lo xtiits Crist

1 Lëë Crist pteelaa lëë no
lo xley Moisés parñee kyënlaa
no. Tsiitsy kol so kyalwtelaa
go parñee kyëtuudy to lo ley
stub.
2 Kol kon xtitsaa. Deelñee
tsobey do, pe nandy nii xni-
ladzy to xtiits Crist.
3 Kchë xaa nii chobey no nii
kuuñtsyey xaa kchë nii xñabey
xley Moisés.
4 Kchësy to siñee chakladzy
to ktsily Dios xtol do porñee
chuuñtsyey do nii xñabey xley
Moisés, lëë do pchoso lo xti-
its Crist ni lëë do psaanladzy
xkyalwkëstyoo Dios.
5 Per lëë no ndon no nii
stsily Dios xtol no porñee xni-
ladzy no xtiits Crist ni porñee
no Kyalbini Ntson leñ styoo
no.
6 Deelñee nakni Crist no,
precisty nii tsobey no, sink
precisy nii kniladzy no xti-
its Crist ni jkëstyoo no xcom-
bañer no.
7 Buen gon si do. ¿Cho
kwliso styoo do parñee ksaan
do tiitsli?
8 Lëdy kik Dios nii xkwetsy
lëë do gon kwlañ nii lëë do
ksaan tiitsli.
9 “Chop lë wiñak levadur
xkobe kchë kob yi.”
10 Xyeñpaa nii klaady Dios
kniladzy to xtiits xaa nii
xkëëti lëë do, per deelñee
chootyee no jkëëtañ lëë do,
lëë Dios ksaksi xaa.
11 Naa nii xcuentaa,
deelñee bii nyoxkoon nii
tsobey meñ nii xniladzy xtiits
Crist, nguiënlaagty xaa Israel
naa, ni nlëëdy xaa nyon xaa
nii lëë Crist kuty lo crusy.
12 ¡Deelba kaazhkaa chug
kchë xaa nii chakladzy
tsobey do!
13 Lëë do koktsyetsy parñee
kyënlaa do, per këbty to nii
por ngo lëë do kuuñtsyey
nii klyaañtyee styoo do, sink
masy kol jkëstyoo xcombañer
do.
14 Kol jkëstyoo xcombañer
do si xkëstyoo do lëë do, por
ngosy xñabey ley kuuñtsyey
do.
15 Per deelñee xkyënyaw
lsa do kchë xcombañer do,
kol kap cuent, por toontlaa
misme lëë do jkëëtañ xcom-
bañer do.

Kol kpañ sinak xñabey Kyalbini Ntson

16 Por ngo nii xñen lo do:
Kol kpañ sinak xñabey Kyal-
bini Ntson. Kuuñtsyeydy to
cos mal nii xlyañ styoo do.
17 Por xtilyni Kyalbini
Ntson cos mal nii xsya leñ
styoo no ni xtilyni gaa cos
mal go Kyalbini Ntson. Por
ngo chilody kuuñtsyey do nii
klaañtyee styoo do.
18 Per deelñee nakni Kyal-
bini Ntson do, këtuudre to lo
ley.
19 Nyoo xa chak xaa nii
chuuñtsyey nii xlyaañtyee
styoo, por choni xaa meñ nii
nakty tsiil xaa, ni chuuñtsyey
xaa kchëlo cos yox nii xsya
styoo xaa,
20 xsoxib xaa lo mdyo ni
chuñ xaa kyalbruj. Xtily xaa,
xyub xaa tily, xsiiniy xaa, ni
sinusy xlëë xaa. Chuuñ ktily

xaa meñ, xkyëksaa xaa tiiy, ni
chuñ xaa meñ chop tiiy.
21 Chak mbidy xaa, xkyë
xaa kunip, ni ndalyre gaa
nii chuuñtsyey xaa. Lëën
xñe nii kwne gakaa klo lo
do, nii sëëbty kchë xaa nii
chuuñtsyey ngo laañee xñabey
Dios.
22 Per lëë xaa nii no
xKyalbini Ntson Dios leñ
styoo xkyëstyoo meñ, nguiool
no styoo xaa, ndoladzy xaa,
chap xaa paciensy, ngui xñee
xaa lo meñ, buen xaa, ni
chuuñtsyey xaa nii xñee xaa.
23 Ndoo xaa ni chuuñtsyeytre
xaa nii xlyaañtyee styoo xaa.
Ni tu ley chilody ksaksi xaa
nii chuuñtsyey nrii.
24 Kchë xaa nii ngab lo Crist
sinidre kik xaa nii kuuñtsyey
xaa kchë cos yox nii no styoo
xaa.
25 Deelñee no Kyalbini
Ntson leñ styoo no, kol tsoo
ktee no tiits nii lëë Kyalbini
Ntson kñë pe cos kuuñtsyeey
no.
26 Nody nii kak nyaa no, ni
nody nii ktiily no, ni nody nii
kak mbidy no xcombañer no.

6

Kol kuñ lsa lëë do yudar

1 Beetsy, deelñee kan do nii
lëë tu xcombañer do byab lo
tu tol, lëë do nii xchooxsody
lo nii xñabey Kyalbini Ntson,
kol kuñ xaa yudar. Per ngui
mod ni con kyalndoladzy kol
nee lo xaa, por toontlaa wi do
kyab lo tol.
2 Kol kuñ lsa lëë do yudar,
tsiin kuuñtsyey do nii xñabey
Crist.
3 Deelñee no tu xaa nii chak
nyaa, aan ni tu cho nakty xaa,
xaly xaa xkyëti xaa.
4 Catu do, kol kyeñ dyon
pe cos chuuñtsyey do, aan
deelñee xyow styoo do,
kol kle, per ktaandy to nii
chuuñtsyey xcombañer do.
5 Por catu lo no bneetsy
Dios nii kuuñ no.
6 Kchë xaa nii xseedy xtiits
Dios no nii ksak styoo xaa lo
xaa nii chuuñ kseedy xaa.
7 Kyëtidy to. Ni tu cho
chilody kityni Dios. Nii kan
do ngo klaap to.
8 Deelñee kuuñtsyey do
kchë cos yox nii klyaañtyee
styoo do, lëë do kety. Per
deelñee kuuñtsyey do nii
xñabey Kyalbini Ntson, lëë do
jkaa tu kyalmbañ nii tsitsiñdy
tse nitylo.
9 Tugak kol tsoo kyuuñtsyeey
no kyalbuen, porque deelñee
kchosody styoo no, stsiñ tse
nii lëë no jkaa nii tsigal no.
10 Por ngo cad nii kteedyo
tiits kol tsoo kuuñ no meñ
yudar. Per deelñee meñ nii
xniladzy xtiits Dioso, mastre
tsoxko no kuuñ no meñ go
yudar.
11 Kol kuy gaanoo palaaty
ke kchë letre ngol nii xkën
lo kitsy nii xalaa lo do. Con
yuub ñan pkëno.
12 Kchë xaa nii chak-
ladzy nii tsobey do, lëëw
chuuñtsyey xaa parñee buen
kyaan xaa lo meñ, ni parñee
kyënlaagty meñ xaa sinak
xkyënlaag meñ xaa nii xluuy
nii lëë Crist kuty lo crusy.
13 Por ni xaa nii chobey
chuñdy cumplir kchë nii

xñabey ley. Per chakladzy xaa
nii tsobey do parñee ktaan
xaa nii lëë lëësy xaa kwlobey
lëë do.
14 Lëë naa nii xcuentaa,
xaktyee por xkyalkuty sye
Crist lo crusy xtaanaa.
Porque por Crist lëën psan
kchë cos nii no lo kislyu re.
15 Mastre precisy ktsëë
Dios xmod no que nii tsobey
no o tsobeydy kaa no.
16 Lëë lëësy Dios dyon kakni
lëë do, kchësy to siñee mbañ
do sinak bluyaa lo do, ni lëë
lëësy Dios kakni kchë meñ nii
nli ngab lo Dios.
17 Destye natse chaklastraa
nii cho kotsiiñ lon, por kchë
bey nii no ladyaa xluuy nii
mban noteedyaa porñee nli
xtsiiñ Crist kën.
18 Lëë lëësy Jesucrist dyon
kakni lëë do. Amén.

Kitsy nii pxaal Pable lo meñ Efeso

1 Paablaa, xapostle Jesucrist nakaa. Styoo Dios kwlaño. Lëën xal kitsy re lo meñ Efeso nii ngab lo Dios nii xniladzy xtiits Jesucrist.

2 Lëë lëësy Tat Tios dyon ni lëë lëësy Jesucrist kakni lëë do ni knee tiits nii mbëë kpañ do.

Xkyalnsaak Dios

3 Kol tsoo ktee no skizh lo Tat Tios, pxosy Jesucrist, por lëë xaa xaal kchëlo kyalnsaak nii sëëd kpaa lo no porñee nak ksa no Crist.

4-5 Lëë xaa kwle lëë no destye worñee karty kwe kislyu, parñee tsyo no lo xaa ni tsody xtol no. Psaanle xaa tiits nii por Jesucrist lëë no kak xiñ xaa. Por singo kwlaño styoo xaa.

6 Por ngo, tugak kol tsoo ktee no skizh lo Dios por xkyalnsaak xaa, por lëë xaa beeñlay lëë no por xiñ ntson xaa.

7 Tir xkëstyoo Dios lëë no. Por ngo lëë xaa pteelaa lëë noo por cheñ nii pxee xiñ xaa ni lëë xaa ptsily xtol no.

8 Lëë xaa psaabini lëë no ni lëë xaa pxaly lo no

9 parñee kyeeñ no cos nii lëësy xaa nan.

10 Kchë ngo kak cumplir tsiñee lëë tiemp tsitsiñ. Lëë Dios kso Jesucrist parñee kñabey xaa lo kchë cos nii no lo kislyu ni kchë lo cos nii no kpaa.

11 Penaadle kwle Dios lëë no parñee jkab no lo Jesucrist tsiin jkaa no nii ksaan xaa. Singo kwlaño styoo xaa, por nii xlyañ styoo xaa chuuñtsyey xaa.

12 Lëëw beeñtsyey xaa singo, parñee kchësy noo siñee klo bniladzy noo Crist, ktee noo skizh lo Dios por xkyalntson xaa.

13 Singo gak lëë do, worñee pkëëtyag to tiitsli nii xteelaa, ni bniladzy to Crist, lëë do byak tusy ksa do Crist ni lëë Dios bluuy nii lo xaa ngab to, por lëë xaa bnee xKyalbini Ntson xaa lo do.

14 Lëë Kyalbini Ntson nak sinak tu señ nii lëë no jkaa nii ksaan Dios lo no, loxsye kteelaa xaa kchë meñ nii ngab lo xaa. Kol tsoo ktee no skizh lo Dios por xkyalnsaak xaa.

Lëë Pable xñab nii ksaabini Dios meñ

15 Por ngo, tsiñee biñaa nii xniladzy to xtiits Jesús, ni xkëstyoo do meñ nii ngab lo Dios,

16 tugak xtedyaa skizh lo Dios por lëë do.

17 Xñabaa lo xTat Tios Jesucrist nii kneetsy xaa kyalnyaani lo do parñee kyeñ do xtiits xaa ni kyuumbey nizh to xaa.

18 Xñabaa lo Dios nii ksaabini xaa kik to parñee kaknan do pe cos këmbës meñ nii ngab lo xaa, ni kaknan do xa nak kyalnsaak nii jkaa meñ nii ngab lo xaa,

19 ni parñee kan do blaktre
kyalwnabey ptee Dios lo meñ
nii ngab lo xaa. Lëë kyalwn-
abey go kok nyoo
20 worñee beeñ kpañ xaa
Crist ni psoob xaa Crist kwi
xaa leñ kpaa.
21 Tu xaa nii mastre non
byuñ xaa Crist. Kchë lo xaa
xñabey xñabey Crist. Kchë lo
cos nii no ni nare gaa tso
xñabey Crist.
22 Lo Crist psaan xaa kchë
cos ni Cristak pso xaa kñabey
lo kchë meñ nii xniladzy xti-
its xaa.
23 Kchë meñ nii xniladzy
xtiits Dios nak sinak xcuerp
Crist, aan lëë Crist xsaalo
kchë cos.

2

Por xkyalnsaak Dios lëë no kwtelaa

1 Lëë Dios beeñ kpañ lëë
do, por tyub tsigo kuty to por
kchë xkyalntseeb to ni xtol
do.
2 Beeñtsyey do tol nii
chuuñtsyey meñ nii nche lo
kislyu re, ni psoob to xtiits
xaatox nii xñabey lo me ni
xchoobladzy styoo meñ nii
xsoobty xtiits Dios.
3 Singo gak lëë noo
tyub tsigo beeñtsyeey noo
nii kwlaañtyee styoo noo
ni beeñtsyeey noo nii
kwlaañtyee kik noo. Por ngo
nii wi noo nchal xcastigw
Dios, sinak chol meñ.
4 Per tirak buen Dios, ni
tirak xkëstyoo xaa lëë no.
5 Por ngo lëë xaa beeñ kpañ
no ksa no Crist, worñee bii
kuuty no por kchë xtol no.
Por xkyalnsaak Dios lëë do
kwtelaa lo tol.
6 Lëë Dios beeñ kpañ lëë no
ksa no Crist, parñee kñabey no
ksa no xaa leñ kpaa.
7 Kchë nrii beeñtsyey xaa
parñee stub tse kak nyoo
nii nli xkëstyoo xaa lëë no,
porñee ngab no lo Jesucrist.
8 Por xkyalnsaak Dios lëë
do kwtelaa lo tol, porñee bni-
ladzy to xtiits xaa. Lëdy lëë
do beeño gan, sink lëë Dios
bneetsyo lo do.
9 Por ngo nii ni tu cho
chilody ktaan.
10 Por lëë Dios psaa lëë no
parñee kyak ksa no Crist tsiin
kuuñtsyeey no cos buen nii
penaadle no kik xaa.

Lëë Crist xyuuñ tusy meñ

11 Ni nan bueen gaa to gon
nii lëdy meñ Israel do. Meñ
nii nobeydy xñee meñ Israel
lo do. Lëë meñ Israel xkobey
aan meñ nii nobey lë kchë
meñ go.
12 Kol ksaladzy gaanoo nii
penaadle per ni Crist xyuum-
beydy to. Ngabty to lo meñ
Israel ni chigaldy kyaani do
ni tu nii ksaan Dios. Sin
Dios kwche do lo kislyu re.
Kwyody ni tu pe cos nii nsal-
adzy to.
13 Per lëë na nii lëë do ngab
lo Crist por cheñ nii pxee xaa,
lëë do big kex lo xaa.
14 Lëë Crist nak xkyal-
ndoladzy no. Lëë xaa byuñ
meñ Israel ni meñ sit tugak
kyedzy. Bnitylo xaa pyedzy
nii chuñ meñ go chop tiiy.
Con xkyalkuty Crist

15 bisyaal xaa xley Moisés
aan lëë xaa byuñ chop
kyedzy ko tu kyedzy kub.
Singo mod lëë xaa kwleek
ngui meñ go lo xaa.
16 Worñee kuty Crist lo
crusy lëë xaa bisyaal xtily
chop kyedzy ko, ni lëë xaa
kwleek ngui meñ go lo Dios.
Lëë xaa byuñ kchë meñ go
tugak kyedzy.
17 Lëë Crist biidni tiits nii
xchoobladzy lo kchësy meñ,
nikle lo meñ sito, nikle gaa lo
meñ Israelo.
18 Por Crist kchë no schilo
kpig no lo Tat Tios por tugak
nak Kyalbini Ntson nii no leñ
styoo no.
19 Por ngo nii lëdre to meñ
sit, nchedre to xtañ meñ sit,
sink tugak nak to ksa do
meñ nii ngab lo Dios. Meñ
xkyedzy Dios nak to nina.
20 Nak to sinak tu yu nii
nche xcimient lady apostle
ni profet, aan yuub Jesucrist
nak sinak kyo nii mastre non.
21 Lëë Crist ladzy yu axte
tsaalow, tsiin kyako lidzy
Dios.
22 Singo gak lëë do, lëë do
kyak tu yu laañee tso xKyal-
bini Dios.

3

Lëë Dios pxaal Pable lo meñ sit

1 Por ngo lëën no skiib
porñee xluyaa xtiits Crist lo
kchë do siñee nak to meñ sit.
2 Ni kayonle gaa to nii lo
xkyalnsaak Dios lëë xaa bnee
tsiiñ re lon.
3 Lëë Dios bluuy nii ngotsi-
laan xaa lon, ni lëë xaa në lon
xa nako, ni lëëw niyle gaan lo
do klo.
4 Xsobaa nii tsiñee lëë do
klab kitsy re, syeñ do nii nli
xyuumbeyaa nii ngotsilaan
Crist.
5 Ni tu cho koknandy pe cos
ngotsey Dios tyub tiemp, per
lëë na lëëw bluuy xaa lo apos-
tle ni lo profet por xKyalbini
Ntson xaa.
6 Lëë nii kwloolan Dios
nrii: nii por xtiits Jesucrist
nii xteelaa, lëë meñ sit jkaa
nii jkaa meñ Israel, por tugak
nak xaa aan kchë xaa jkaa nii
chëb Dios.
7 Chigaldyno, per por kyal-
wnabey nii bnee Dios lon lëën
kë tsiiñ re.
8 Mastre kyety non lo kchë
xaa nii ngab lo Dios, per lëë
xaa bnee kyalnsaak re lon nii
kluyaa xtiits xaa nii xñee xa
nak xkyalnsaak Crist lo meñ
sit.
9 Aan lëë Dios nii psaa
kchëlo cos pxaal naa parñee
kluyaa kchë nii kwloolan xaa
lo meñ tyub tiemp.
10 Singo beeñtsyey xaa
parñee lëë kchë xaa xñabey
nii ncheno leñ kpaa kyuum-
bey xkyalntson xaa por kchë
meñ nii ngab lo xaa.
11 Lëë Dios beeñtsyey kchë
nrii, sinak nii kwlokyeñle
xaaw aan lëë Jesús beeño
cumplir.
12 Aan por Jesucrist lëë no
xpig lo Dios. Nder confians
xpig no porñee xniladzy no
xtiits xaa.
13 Por ngo xñabaa nii
kchoxsody styoo do por kchë
kyalnë nii noteedyaa por lëë
do, porque lal tu kyalnsaako

lo do.

Xkyalwkëstyoo Crist

14 Por ngo xsoxibaa lo Tat
Tios.
15 Lëë xaa kwleek kchë
meñ, nikxe leñ kpaaw nikxe
gaa lo kislyuw.
16 Xñabaa lo Tat Tios nii lo
kchë nii chap xaa knee xaa
xKyalbini Ntson xaa lo do
parñee jkaa do fuersy ni kyal-
wnabey.
17 Ni xñabaa nii tso Crist leñ
styoo do parñee kchosody to
lo xtiits Dios ni ksaandy to
xkyalwkëstyoo do
18 tsiin tusyke ksa do meñ
nii xniladzy xtiits Dios kyeñ
do gaanoo palaatyke xkyal-
wkëstyoo Crist.
19 Xñabaa nii kyuumbey
do kyalwkëstyoo ngol parñee
kyuumbey nizh to Dios.
20 Skizh xkyalnsaak Dios
nii ntsiibre nii chuuñtsyey
xaa que lo nii xñab no o no
gaa kik no.
21 ¡Tugak kol tsoo ktee no
skizh lo Dios kchësy no siñee
xniladzy no xtiits Dios ni
ngab no lo Crist! Amén.

4

Tsiiñ nii kwtiisy Crist

1 Lëën no skiib porñee
xluyaa xtiits Dios. Por ngo
xñabaa nii kwe do sinak nii
nonguial kwe xaa nii ngab lo
Dios.
2 Kol kak ndoladzy ni kol
kap lsa paciensy lo xcom-
bañer do ni kol jkëstyoo xaa.
3 Kol tsoxko nii kchooxsody
to lo Kyalbini Ntson nii kwaa
do. Tugak kol kyak ni ngui
kol kwe.
4 Tugak xcuerp Crist no ni
tugak Kyalbini Ntson ni tu-
gak xkyalwtelaa Dios.
5 Tugak xaa xñabey no, tu-
gak kyalwniladzy, ni tugak
kyalwchobnis.
6 Tugak Tat Tios nii xñabey
kchë lo meñ no aan lëë xaa no
leñ styoo no.
7 Per lëë Crist bnee tsiiñ
nii kuuñ no catu no, según
kwlaño styoo xaa.
8 Por ngo nii xñee kitsy nii
kë xtiits Dios:
Lëë xaa byëp kpaa, siknoy
xaa meñ nii kwnaasy
xaa,
ni lëë xaa psaan tsiiñ nii kuñ
catu meñ.
9 ¿Aan penak dyon nii
xñeew nii lëë xaa byëp kpaa?
Singo gon xñeew porñee klo
byety xaa lo kislyu, tsigore
byëp xaa kpaa.
10 Misme gak xaa nii byety
byëp kpaa parñee jkiiñ xaa
tyubo.
11 Ni yuub xaa ptee tiits nii
tso xaa nii kak apostle, ni
profet, ni xaa nii kluuy xtiits
Dios, ni xaa nii kyënap meñ
nii xniladzy xtiits Dios, ni xaa
nii kuuñ kseedy meñ.
12 Singo kwtiisy xaa tsiiñ
go lo meñ nii xniladzy xtiits
Dios parñee singo mod ktya-
lyre meñ nii jkab lo Dios,
13 axte nii tusyke tso kik no
kchësy no siñee xniladzy no
xtiits Dios ni kyuumbey no
Xiñ Dios. Singo mod lëë no
kak si chakladzy Crist.
14 Kaktre no sinak chol xaa
wiñ, nii pelsye xkyëti ni chi-
nal xiwseedy chol xaa wnee
xuuy nii xkëëtañ xaa.

15 Kol tsoo kñee no tiitsli ni
kol tso jkëstyoo no meñ. Kol
tsoo kak ksa no Crist por lëë
Crist xñabey lo kchë meñ nii
xniladzy xtiits Dios.
16 Ni lëë Crist xyuuñ tusy
lëë no, aan deelñee ni tu
no xkëëtañdy, ngui kwe no,
jkëstyoo lsa no xcombañer no.

Xa kpañ meñ nii ngab lo Dios

17 Por xtiitspey Crist xñabaa
lo do nii kpañdy to sinak
mbañ meñ nii xyuumbeydy
Dios, por si xlyaañtyee kik
meñ go mbañ meñ go.
18 Nguey meñ go. Mbañdy
meñ go sinak xñabey Dios,
porñee nguiedzy styoo meñ
go.
19 Neñtre meñ go, lëë
meñ go lox byab lo visy.
Chuuñtsyey meñ go kchë lo
cos yox.
20 Per lëë do byuumbeydy
to Crist parñee singo tso do,
21 deelñee nli gaa busy
pkëëtyag to xtiitsli xaa, ni biñ
do cho nak xaa.
22 Kol ktsëë xmod to,
kpañtre to si pañ do klo, por
ni tu pa xkiiñdy kchë cos yox
ko. Xaktyee xkëëtaño lëë do.
23 No nii jkub xkyalbini do
ni xkyalcheñ do,
24 ni no nii tso do si xñabey
Dios, kuuñtsyey do cos buen
ni kñee do tiitsli.
25 Por ngo, jkëëtidre to, sink
kol nee tiitsli lo xcombañer
do, por tugak nak no kchësy
no.
26 Deelñee xlëë do xkody to
tol, per kol ktee nii klëëdy to
tyub tsye.
27 Kteejty to tiits lo xaatox.
28 Deelñee kwë do kyalk-
paan, kwantre to, sink kol
kyë tsiiñ con ña do, parñee
señ do pe cos ktee do lo meñ
nii no lyaadzy.
29 Kñeedy to tiits yox, sink
kol kyub tiits ndoladzy. Kol
nee tiits nii kchoobladzy
styoo meñ nii xkëëtyag xtiits
to.
30 Kuuñ kteenëdy to xKyal-
bini Ntson Dios, por lëë Kyal-
bini Ntson go nak sinak tu
bey lo do parñee kak nyoo nii
lo Dios ngab to tse nii lëë Dios
lox kteelaa lëë do.
31 Kol ksaan kchë kyalm-
bixladzy, kyalntseeb, kyal-
wlëë, kyalwchuptsyë, kyal-
wkëti, ni kol ksaan kchë cos
yox.
32 Kol kak ndoladzy lo
xcombañer do ni kol kuñ xaa
perdón, sinak nii beeñ Dios to
perdón por Crist.

5

Xa kyaabini lo no

1 Xiñ Dios nak to. Xkëstyoo
xaa lëë do. Por ngo no nii kak
to sinak xaa.
2 Kol jkëstyoo meñ sinak nii
pkëstyoo Crist lëë no. Axte
xkyalmbañ xaa ptee xaa
parñee kpily xtol no. Byo nii
beeñtsyey xaa styoo Dios por
kwyokon xaa sinak chokon
tu ma aan nizh xlyaa kox ko
chëpo kpaa.
3 Lëë do nii ngab to lo Dios,
nody nii tsoni do stu mguiy
o stu gaa kwnaa, ni nody
nii kuuñtsyey do ni stu clasy
cos yox ni kyalmbixladzy nii
chuuñtsyey meñ.

4 Kñeedy to tiits yox, ni
kñeedy to tiits nii pa xkiiñdy,
ni kñeedy to tiits peedy, por
pa xkiiñdyo, sink masy kol
kool lay lo Dios.
5 Por nanle to nii ni tu
xaa nii choni stu mguiy o
stu gaa kwnaa, ni ni tu xaa
nii chuuñtsyey cos yox, ni ni
tu xaa nii chak mbixladzy,
sëëbty laañee xñabey Crist ni
xñabey Dios.
6 Klaady to nii jkëëti chol
meñ nii xñee tiits nii pa
xkiiñdy lëë do, porque por
kchë cos ko lëë Dios ksaksi
meñ nii xsoobty xtiits xaa.
7 Ktsiil lsady to kchë meñ
go.

8 Klo nguey do, per lëë na
nii lëë do ngab lo Dios, lëë do
byaabini. Kol tso si no xaa
nyaani,
9 por lëë kyalnyaani xnee
tiits nii kuuñtsyey do cos
buen, ni mbëë kpañ do ni
kñee do tiitsli.
10 Kol tsoxko kuuñtsyey do
nii xyostyoo Dios.
11 Kuuñtsyeydy to kchë
cos nii chuuñtsyey meñ nii
nyaanidy, sink kol ksaabini
lo meñ go.
12 Por axte xteladzy ñe kñee
ñe nii chuuñtsyey tsilaan kchë
meñ go,
13 per tsiñee lëë kchë cos
xchukë lo bini, kchësyo chak
nyoo.
14 Por ngo xñee meñ:

Bna, lii nii nixyesyoo.

Kuxche, pchoo lady meñ
kuty,

tsiin ksaabini Crist lool.

15 Por ngo, kol kap cuent.
Kpañdy to si xkaatyee, sink
nsaaksye kol kpañ.
16 Ngui kol kwe, kxiñdy to
tiemp, porque nguidy nak
tse.
17 Kuuñtsyeydy to nii
xkaatyee, sink kol ktee nii
kyeñ do pe cos chakladzy
Dios.
18 Kyëdy to kunip, por
xkëëtañ nip kik meñ. Sink kol
ktee tiits nii kñabey Kyalbini
Ntson lëë do.
19 Tsiñee kutiits to ksa
do xcombañer do, kol kool
salmos ni cant. Tyub styoo
do kol kuuñ ksak Dios.
20 Tugak kol ktee skizh lo
Tat Tios por kchë nii xneetsy
xaa lo no por Jesucrist.

Kol jkëstyoo tsiil do

21 Kol ksoob lsa xtiits xcom-
bañer do, kol ksal lëësy Jesu-
crist.
22 Kwnaa, kol ksoob xtiits
tsiil do si xsoob to xtiits Crist.
23 Por lëë xaapkiy xñabey lo
kwnaa, sinak xñabey Crist lo
meñ nii xniladzy xtiits Dios.
Lëë Crist xteelaa kchë meñ
go. Lo xaa ngab meñ go.
24 Aan sinak nii xsal meñ
nii ngab lo Dios Crist, singo
no nii ksal kwnaa tsiil.
25 Xaapkiy, kol jkëstyoo tsiil
do, sinak nii pkëstyoo Crist
meñ nii xniladzy xtiits Dios,
axte kuty xaa por kchë meñ
go.
26 Kchë ngo beeñtsyey xaa
parñee kuuñ nyë xaa kchë
meñ go con xtiits xaa nii xtee-
laa ni con nis,
27 parñee tsiñee ktsiñ meñ
go lo xaa, tsody xtol meñ go.
Ni kakty meñ go sinak tu ladx
nii pxuñ lady, sink mbëë nyë

meñ go ni ntson meñ go ktsiñ
lo xaa.
28 Sinak nii xkëstyoo xaap-
kiy xcuerp, singo no nii
jkëstyoo xaa tsiil xaa. Kchë
xaapkiy nii xkëstyoo tsiil
xkëstyoo xaa lëë xaa.
29 Por ni tu cho xtilynidy
xcuerp, sink chantsi xaaw ni
xyaan xaaw sinak nii chantsi
Crist kchë meñ nii xniladzy
xtiits Dios,
30 por lo xaa ngab no.
31 "Por ngo no nii ksaan
xaapkiy pxosy xaa ni xñaa
xaa, parñee kyak tusy xaa
chop tsiil xaa, aan kaktre xaa
chop meñ, sink tugak meñ
kak xaa."
32 Nli gaa ngan nak tiits re,
per Crist ni meñ nii xniladzy
xtiits Dios xseetyo.
33 Per xñee gako nii jkëstyoo
xaapkiy tsiil, ni ksoob kwnaa
xtiits tsiil.

6

1 Xaa wiñ, kol ksoob xti-
its pxosy to, por nonguial nii
singo kuuñtsyey xaa wiñ nii
ngab lo Crist.
2-3 Lo tu mandamient
gon xñee: "Psoob xtiits
pxoosyoo ni xtiits xñaal
parñee nle tsol ni xtse kpañoo
lo kislyu re." Lëë primer
mandamient re xñee nii lëë
no jkaa tu kyalnsaak deelñee
kuuñtsyeey no nii xñabey
Dios.
4 Singo gak lëë do, xaa
kol, ngui kol nee lo xiñ do.
Kuuñ klëëdy to xaa. Kol kuuñ
kseedy xaa sinak xñabey
Crist.

Xaa nii xchee mos

5 Singo gak lëë do nii xkyë
do xtsiiñ meñ, kol ksoob xtiits
xpixwan do lo kislyu re. Kol
ksal xaa ni kol ktsyeb xaa. Kol
kuñ cuent nii lo Crist kë do
tsiiñ.
6 Tugak kol kyë tsiiñ, lëjty
xaktyee tsiñee so xpixwan do
parñee kan xaa lëë do, sink
tyub styoo do kol kyë tsiiñ,
por lo Crist ngab to ni ngo gaa
xyo styoo Dios.
7 Nguiool kol ko styoo do
tsiñee xkyë do tsiiñ. Kol kuñ
cuent nii lo Dios kë do tsiiñ,
kuñdy to cuent nii lo meño.
8 Por nanle to nii kchësy no
deelñee chootyee nak no, lëë
Dios kizh lëë no según cos
buen nii beeñtsyeey no.
9 Singo gak lëë do nii xchee
do mos, ngui kol kak lo xmos
to, ktsebty to xaa. Kol ksal-
adzy gaanoo nii lo Dios nii
sob kpaa ngab no kchësy no
aan lëdy wi xaa xkwe meñ.

Nak meñ nii xniladzy xtiits Dios sinak soldad

10 Lëë na, beetsy, kol kyak
tusy ksa do Crist. Kchoox-
sody to lo xkyalwnabey xaa.
11 Nak kchë tiits nii xluuy
Dios lo do sinak tu ladx kiib
nii chakw soldad. Kol kakwo
parñee kxekw to lo kchë
xkyalwkëti xaatox.
12 Porque lëdy contre chol
meñ lo kislyu re xtiily no,
sink contre kyalbini mal nii
no leñ kpaaw. Lëë kyalbini
mal go xñabey lo kislyu nguey
re.
13 Por ngo, tsiitsy kol so lo
xtiits Dios, por nako sinak tu
ladx kiib nii chakw soldad,

parñee kxekw to lo kyalnë ni
kyabty to lo tol.
14 Tsiitsy kol so, por lëë ti-
itsli ni lëë kyalxtisy kakni lëë
do.
15 List kol kwe parñee tsik-
luuy do xtiits Dios nii xteelaa
lo meñ.
16 Lëë xkyalwniladzy to
ksuuy kchë flech nii kchoon
xaatox chex to.
17 Lëë kyalwtelaa kak sinak
tu cachuch kiib nii sob kik
to. Lëë gaa xtiits Dios kak
sinak tu spad nii xnee Kyal-
bini Ntson señ do.
18 Tugak kol nee lo Dios,
kol knab nii kakni Kyalbini
Ntson do. List kol kwë,
kchosody styoo do ni kol nab
por kchë meñ nii ngab lo
Dios.
19 Kol nab lo Dios por naa
parñee ktsyol pe kñen ni ktsy-
eebtyaa tsiñee kñen xtiits xaa
nii xteelaa lo meñ.
20 Lëë Dios pxaal naa kanin
xtiits xaa lo meñ. Lëë na lëën
no skiib. Kol nab nii ktsy-
eebtyaa kluyaa xtiits xaa.
21 Lëë betsy no Tíquico nii
tugak kë xtsiiñ Dios kñë lo
do dyon xa non ni pe cos
noyuuñtsyeyaa.
22 Por ngo lëë xaa xalaa lo
do, parñee kñë xaa xa no noo
tsiin kchoobladzy xaa styoo
do.
23 Lëë lëësy Tat Tios dyon
ni lëë lëësy Jesucrist knee tiits
nii mbëë kpañ do, jkëstyoo lsa
do xcombañer do ni kniladzy
to xtiits xaa.
24 Ni lëë lëësy Dios kakni
lëë do kchësy to siñee xkëstyoo
Jesucrist tyub styoo do.

Kitsy nii pxaal Pable lo meñ Filipos

1 Paablaa, chopaa Timoteo
nii xkyë xtsiiñ Jesucrist xal
kitsy re lo meñ Filipos nii
ngab lo Dios, ni lo xaa nii
xñabey lo meñ nii xniladzy
xtiits Dios ni lo xaa nii chuñ
xaa xñabey go yudar.
2 Lëë lëësy Tat Tios dyon ni
lëë lëësy Jesucrist kakni lëë
do ni knee tiits nii mbëë kpañ
do.

Lëë Pable xñab lo Dios por meñ nii xniladzy

3 Cad nii xsaladzyaa lëë do
xtedyaa skizh lo Dios.
4 Ni cad nii chutiitsnin Dios
xñabaa por lëë do.
5 Xlen porñee ksa no tugak
xluuy xtiits Dios nii xteelaa,
destye nii kwyan xtañ do axte
natse.
6 Tyub styoon xniladzyaa
nii lëë Dios nii kwsëëb leñ
styoo do worñee bniladzy to
kakni lëë do axte nii lëë Jesu-
crist kiid stub.
7 Nonguial nii klen lo do,
por xkëstyoon do, ni porñee
tugak chakni do naa, tsiñee
non skiib, ni tsiñee chanen
xtiits Dios.
8 Dios nan nii xkëstyoon lëë
do sinak xkëstyoo Jesucrist to.
9 Xñabaa lo Dios nii tsore
kyalwkëstyoo leñ styoo do, ni
tsaabini do parñee kyeñ do,
10 ni parñee kwe do cos
buen, tsiin kpañ do sinak
xñabey Dios ni tsody pe cos nii
kyëkiy do tsiñee lëë Crist kiid
stub.
11 Por Jesucrist lëë do
kuuñtsyey cos buen parñee
kuuñ ksak to Dios.

Parñee jkiiñ no lo Crist mbañ no

12 Beetsy, chakladzyaa
kniyaa lo do nii lëë kchë
ni ptsyoolaa pkiiñ parñee
jkëëtyag meñ xtiits Dios nii
xteelaa.
13 Por kchë soldad nii
xkyënap yulyey ni kchë meñ
nii no siko nan nii lëën no
skiib porñee ngabaa lo Crist.
14 Aan tsiñee chan betsy
no nii lëën no skiib, xtsyebty
xaa, sink lëë xaa xluuy xtiits
Dios nder confians.
15 No xaa xluuy xtiits Dios
por kyalmbixladzy ni kyal-
wlëë, per no xaa xluuyo tyub
styoo.
16-17 No xaa xluuy xtiits
Dios parñee ksyablyu xaa
naa, na nii lëën no skiib. Per
no xaa nii xluuyo tyub styoo,
por nan xaa nii lëë Dios pso
naa par kchon xfavor xtiits
Dios.
18 ¿Per pe xcuent kaan?
Deelñee tyub styoo xaaw o
lëdy kaaw, lëë xaa xseety
Crist aan ngo chuuñ kle naa,
19 por nanaa nii buen nii
kchukë xcuentaa, por xñab to
lo Dios por naa ni chakni gaa
xkyalbini Jesucrist naa.
20 Chaklastyaa nii kchoo
xkyalton, sink chakladzyaa
ni tugak kñen xtiits Dios ni
kak nyoo nii xniladzyno,
nikxe mbañaa, nikxe gaa
kutyaa.

21 Por parñee kyën xtsiiñ
Crist non, nikxe mbañaa
nikxe gaa kutyaa.
22 Per deelñee parñee kyën
xtsiiñ Dios no nii kpañaa,
nandyaa pe cos kwen.
23 Ngano por lal buen nii
ketyaa par kyan lo Crist,
24 per parñee kuñaa lëë do
yudar no nii kpañaa.
25 Nanpaa nii lëën bii so lo
do parñee kuñaa lëë do yudar
kniladzyre to xtiits Dios ni kle
do.
26 Lëën bii so lo do, parñee
ksak styoo do lo Crist.
27 Per kol tsoxko nii kpañ
do sinak xñabey xtiits Crist,
tsiin nikxe kyely teedyaa
lo do, nikxe gaa kyely tejty
kaan, chakladzyaa konaa nii
xchoxsody to lo xtiits Dios,
sink tub tiiyak nak to lo xtiits
Dios nii xteelaa,
28 xtsyebty to xaa nii xlëë lo
do. Siko kesy xluuy nii lëë xaa
go nitylo ni siko xluuy nii lëë
Dios kteelaa lëë do.
29 Por Crist lëë Dios bnee
tiits nii kniladzy to xtiits xaa
ni tedy to kyalnë por lëë xaa.
30 Ksan do kë tsiiñ re. Kon
do xa kwën tsiiñ re ni bii chon
gaa to nii lëën bii kë tsiiñ.

2

Xkyalndoladzy Crist

1 Singo tsigo busy deelñee
xchoobladzy Crist styoo do,
ni no kyalwkëstyoo leñ styoo
do, ni deel nakni kyalbini lëë
do,
2 kol kpañ sinak xñabey
Dios, parñee kuuñ kle do naa.
Tugak kol ko kik to, ni kol
jkëstyoo lsa lëë do.
3 Kuñdy to cos parñee ktaan
do ni parñee kak nyaa do,
sink ndoladzy kol kak. Kol
sak nii mastre buen xcom-
bañer do que lëë do.
4 Kuuñtsyeydy to cos nii xak-
tyee lo do jkiiñ, sink kol kuñ
nii jkiiñ lo xcombañer do.
5 Kol ko kik to si kwyo kik
Crist.
6 Por nikxe Dios xaa, kok
wnabeydy xaa porñee sinak
Dios nak xaa,
7 sink lëë xaa psaan kyal-
wnabey go tublad aan lëë xaa
kok sinak tu mos, aan koly
xaa si chaly chol mëëd.
8 Aan tsi lëë xaa byaklo
mguiy, ndoladzy kok xaa aan
por xkyalwsoob tiits xaa lëë
xaa kuty, nikxe nii pchoo
xkyalto xaa porñee kuty xaa
lo crusy.
9 Por ngo lëë Dios blisklaa
xaa ni lëë Dios byuñ xaa tu
xaa nii mastre xñabey,
10 parñee tsiñee kakyety lë
Jesús, ksoxib kchësy meñ nii
no kpaa, ni lo kislyu ni leñ
kislyu,
11 ni parñee kchësy meñ
këb nii lëë Jesús nak xaa nii
xñabey tsiin ksak styoo meñ
lo Dios.

Nak to sinak bini

12 Por ngo, beetsy, siñee
psoob to xtitsaa worñee kw-
son lo do, kol ksoobo na nii
lëën so sit lo do. Kol tsoxko
nii kchoxsody to lo xtiits Dios,
kol kak ndoladzy ni kol kt-
syeb.
13 Por lëë Dios xnee tiits nii
tsini cos buen kik to ni lëë xaa
kuñ lëë do yudar kuuñtsyey
dow, según xa klyaño styoo
xaa.

14 Ngui kol kuuñtsyey
kyuuñklëëdy lsadre to lëë do
ni ktilytiistre to,
15 parñee tsody pe cos
jkëëkiy meñ do. Kol kak
sinak xiñ Dios nii nody xtol,
jkaaydy to xtol meñ mal ni
ngoptol. Xpibëly do lady kchë
meñ go sinak mëly nii xsaani
lo nguey,
16 tsiñee xluuy do xtiits
Dios. Tsiñee lëë Crist kiid stub
sle styoon kanaa lëë do. Tsigo
lëën kyeñ nii kwëdyaa tsiiñ
singosy.
17 Aan nikxe ketyaa parñee
kniladzy to xtiits Dios, slen ni
slenin do.
18 Nikle lëë do kol kle tsiñee
lëën xle.

Timoteo ni Epafrodito

19 Deelñee snee Jesucrist
tiits lëën kxal Timoteo kiid
tedy lo do, parñee klen tsiñee
konaa xa no do.
20 Por nody stu xaa nii no
kik si no kikaa ni tsoxko por
lëë do.
21 Kchë meñ chuuñtsyey
nii xlyañ styoo aan xkwenjty
meñ nii chakladzy Crist.
22 Per nan do xa xkyë Timo-
teo xtsiiñ Dios. Beeñ xaa naa
yudar sinak tu xaa wiñ nii
chuñ yudar pxosy.
23 Kansyaa xa si lo xcuen-
taa lëë xaa kxalaa lo do,
24 tsaapnëë gaa Dios nii
klyëëdy yuubaa kyely teedy
lo do.
25 Xsyakaa nii precisy kx-
alaa betsy no Epafrodito lo
do. Chopaa xaa xtyee kyalnë
ni xkyë xtsiiñ Dios. Lëë do px-
aal xaa parñee jkiiñ xaa lon.
26 Xtee gan xaa kan xaa lëë
do, ni nolidy kik xaa porñee
biñ do nii lëë xaa xsyaknë.
27 Nli nii kwxaaknë xaa,
mer nyety xaa. Per lëë
Dios pkëstyoo xaa ni lëë
Dios pkëstyoo naa, parñee
ktyalytre xkyalnën.
28 Por ngo lëënlëdy lëë xaa
xalaa lo do parñee kle do
kan do xaa stub ni parñee
kteenëdraa.
29 Con kyalwle kol tsiktsiil
nëz xaa, por betsy to xaa, ni
kol kantsi xaa nii nak sinak
xaa.
30 Mer nyety xaa por
xtsiiñ Crist. Psaanladzy xaa
xkyalmbañ xaa parñee jkiiñ
xaa lon ni kuñ xaa tsiiñ nii
pchilody nyuñ do yuub to.

3

Xa telaa meñ lo tol

1 Lëë nana, beetsy, kol kle
lo Dios. Ktsaagtyaa ksetyaa
nii pkëlaa, por xkiiño lo do.
2 Kol kap cuent lo xaa ngop-
tol nii nak sinak mëkw. Por
xkobey xaa xcuerp xaa.
3 Per nobeydy xaa. Lëë no
si nobey no, por xtee no skizh
lo Dios porñee no xkyalbini
Dios leñ styoo no, ni xle no
nii ngab no lo Jesucrist, aan
xkwenjty no bey nii cho lady
meñ.
4 Nikle nii yuubaa nchilo
nii xaktyee cos ko ñëlon, nody
stu xaa nii ñëlo cos ko sinak
naa.
5 Xon kpidzaa worñee
kwyobeyaa, por xaa Israelaa.
Lo xtiiy Benjamín syelyaa.
Xaa hebreo nakaa, por xaa
hebreo nak pxosyaa. Lady

xaa fariseo nii xseedy xley
meñ Israel kwyon.
6 Tyub styoon bniladzyaa
ley go. Por ngo kwënlagaa
meñ nii ngab lo Crist. Pañaa
sinak xñabey ley go. Kwyody
nii cho pe nliskiy lon.
7 Koknon kchë cos ko lon
klo. Lëë na lëëw chutiit-
saa sinak tu cos nii nguiiñdy.
Por Crist xsyakaa kchë cos ko
singo.
8 Lëë kchë nii kopaa
kwnity, porñee lëën xyuum-
bey Jesucrist. Lëëw psëbaa si
xsyëëb kizh, parñee jkabaa lo
Crist
9 ni parñee kakni xaa
naa. Telaadyaa lo tol porñee
chuuñtsyeyaa nii xñabey ley,
sink porñee xniladzyaa xtiits
Crist. Lëë Dios kteelaa naa
porñee xniladzyaa xtiits xaa.
10 Chakladzyaa kyuum-
beyaa Crist, ni kyeeñaa xa
beeñ kpañ Dios xaa worñee
kuty xaa. Ni teedyaa xkyalnë
xaa ni ktedyaa xkyalmbañaa
si ptee xaa xkyalmbañ xaa,
11 tsiin kpañaa tsiñee lëë
Dios kuuñ kpañ meñ kuty.

Kpaa ngab no

12 Kniydyaa lo do nii lëën
beñle gan kuñaa kchë nii
xñabey Dios, ni kniydyaa nii
tir bueenaa, per xtedyaa nii
ktsiiñaa laañee chakladzy
Crist por par ngo kwtsyetsy
xaa naa.
13 Beetsy, xñedyaa nii lëën
beñle gan kuuñtsyeyaa kchë
cos ko, per lëën bnityladzy
kchë cos nii byaan tsiin
kanaa cos nii nare kiid,
14 parñee jkan nii ktee Dios
lo meñ nii ngab lo Jesucrist.
15 Singo tso kik no kchësy
no siñee xniladzy no xtiits
Dios tyub styoo no. Deelñee
no cos nii xaa no kik to, lëë
Dios kñëw lo do.
16 Per no nii kpañ no sinak
xñabey xtiits Dios nii xniladzy
no.
17 Beetsy, kol kak sinakaa,
ni kol kak sinak xaa nii mbañ
sinak nii bluuy noo lo do.
18 Lëëw niylaa ni axte chon
gaan tsiñee xñen stub nii no
meñ nii mbañ sinak xpañ xaa
nii xlëë lo Crist nii kwë lo
crusy.
19 Lëë meñ go nitylo.
Lyaadzy wagwsye no xaa
go, ni xtaan xaa cos nii no
ndeladzy xaa. Cos nii no lo
kislyu re sini kik xaa.
20 Per lëë no, kpaa ngab no,
aan lëë no këmbëës nii kyety
Jesucrist nii pteelaa lëë no.
21 Lëë xaa ktsëë xcuerp
mban no, parñee kak xcuerp
no sinak xcuerp xaa. Lëë xaa
kuuñtsyeyo por xñabey xaa
par ktsëë xaaw ni xñabey xaa
kchëlo cos.

4

Tugak kol kle lo Dios

1 Por ngo, beetsy, xtee
gaanaa kanaa to, por lëë do
xko nguiool styoon ni lëë do
nak xganaa. Kchoxsody to lo
xtiits Dios.
2 Xñabaa lo Evodia ni lo
Síntique nii knee ngui me por
pël me, por xniladzy me xtiits
Dios.
3 Lëë lool nii xkyëël xtsiiñ
Dios, xñabaa nii kuñoo yudar
psyañ no, por ksan me kwtee
kyalnë bluuy noo xtiits Dios,
ksa me Clemente ni stubla

meñ. Lëë lë kchë meñ go tse
kë leñ libre nii xoob kpaa.
4 Tugak kol kle lo Dios. Kol
kle xñen.
5 Kol ktee nii kchë meñ
kyeñ nii buen do. Lëë Crist
sëëd kexle.
6 Kteenëdy to por ni tu cos,
sink kol këb kchësyo lo Dios.
Kol nab nii kuñ xaa lëë do yu-
dar, ni kol ktee skizh lo xaa.
7 Aan lëë Dios kchoobladzy
styoo do nikxe kyeñdy to xa
kuuñtsyey xaaw, ni lëë xaa
koli kik to porñee ngab to lo
Crist.

Kol tsini cos buen kik to

8 Kol tsini cos nli kik to,
cos nii so xnëz, cos nii no
xkyalcheñ, cos nii xkody falt,
cos nii cho xñeenëdy. Kol tsini
cos buen kik to ni cos nii xyo
styoo Dios.
9 Kol kuuñtsyey nii bluyaa
lo do, ni kol kuuñtsyey nii
niyaa ni kon do beñaa. Kol
kuuñtsyey ngo aan lëë Dios nii
xchoobladzy kakni lëë do.

Lëë Pable xtee skizh lo meñ Filipos

10 Xlen lo Dios nii lëë do
psaladzy naa stub. Këbty to
nii kwxaakaa nii bnityladzy
to naa, sink pteejty tiits nii
nyuñ do naa yudar.
11 Xñedyaa kchë nrii porñee
non lyaadzy, por nle no sty-
oon deelñee xaatyee chakaa.
12 Nanaa tsiñee ni tu pe
chapty ñe ni nanaa tsiñee
ndaly nii chap ñe. Nanaa
xa teedyaa tse tsiñee kaktsëën
ni tsiñee xlyaañaa, ni tsiñee
chaapaa ndaly cos ni tsiñee
gaa ni tu pe chaptyaa.
13 Stedyaa kchëlo kyalnë,
por lëë Crist xnee kyalndaan
lon.
14 Per buen nii beeñ do
naa yudar kwteedyaa lo
xkyalnën.
15 Nan do gon, meñ Filipos,
nii worñee bislon xluyaa xti-
its Dios nëz xtañ do, lëësy to
beeñ naa yudar worñee lëën
bi Macedonia.
16 Nikle worñee kwson
Tesalónica siik chop vuelt
pxaal do nii pkiiñ lon.
17 Sinidy kikaa nii dyon
pe kneetsy to lon, sink
chakladzyaa nii jkaare to
xkyalnsaak Dios.
18 Por naa lëën kwal kchë
xkyalnsaak Dios. Skaal nii
pxaal do lo Epafrodito jkiiñ
lon. Nak nii pxaal do sinak tu
cos nii xlyaa nex, nako sinak
tu cos nii xkokon do lo Dios
aan xyow styoo xaa.
19 Por ngo lëë Tat Tios
kneetsy kchë nii kak falt lo
do. Lëë xaa knee kchë nii no
kpaa lo do porñee ngab to lo
Jesucrist.
20 ¡Tugak kol tsoo ktee no
skizh lo Tat Tios! Amén.
21 Kol jkëëptyux meñ nii
ngab lo Jesucrist. Kchë betsy
no nii nche lon nu xkëëptyux
lëë do.
22 Kchë xaa nii ngab lo Dios
ni xaa nii xkyë xtsiiñ xtisy
Roma xkëëptyux lëë do.
23 Lëë lëësy Jesucrist dyon
kakni lëë do.

Kitsy nii pxaal Pable lo meñ Colosas

1 Paablaa, styoo Dios kwlañ
nii kakaa xapostle Jesucrist.
2 Chopaa betsy no Timo-
teo xal kitsy re lo meñ nii
xniladzy xtiits Crist ni ngab
lo Dios nii no leñ kyedzy
Colosas. Lëë lëësy Tat Tios
dyon kakni lëë do ni lëë lëësy
xaa knee tiits nii mbëë kpañ
do.

Lëë Pable xtee skizh por kchë meñ nii ngab lo Dios

3 Tugak xtee noo skizh lo
Tat Tios pxosy Jesucrist tsiñee
xñab noo por lëë do.
4 Por xtsyon noo nii xni-
ladzy to xtiits Crist ni xkëstyoo
do kchë meñ nii ngab lo Dios.
5 Xkëstyoo do porñee nan
do nii lëë nii jkaa do no kpaa.
Këmbës kchë ngo porñee
pkëëtyag to xtiits Dios nii
xteelaa meñ lo tol.
6 Lëë meñ nii xniladzy xti-
its Dios ktyaly lo kislyu. Sinak
nii ptsyoolak to worñee bni-
ladzy to nii nli xkëstyoo Dios
to ptsyool kchë meñ go.
7 Lëë betsy noo Epafras
bluuy xtiits Dios lo do. Ksa
noo xaa xkyë tsiiñ. Tu xaa nii
xsoob xtiits Crist nak xaa.
8 Lëë xaa në loo noo xa nak
kyalwkëstyoo nii xnee Kyal-
bini Ntson lo do.
9 Destye nii ptsyon noo ngo,
tugak xñab noo lo Dios nii
ksaabini xaa lëë do parñee
kyeñ do pe cos xyo styoo xaa,
10 ni kpañ do sinak
nonguial kpañ meñ nii ngab
lo Crist, ni kuuñtsyey do nii
xyo styoo Dios ni kchëlo cos
buen parñee kyuumbey nizh
to Dios.
11 Xñab noo nii knee xaa
kyalndaan lo do parñee kx-
ekw to ni kap to paciensy,
12 ni ktee do skizh lo Tat
Tios, por lëë xaa kwle lëë do
parñee jkaa do nii ktee xaa lo
meñ nii ngab lo xaa kpaa.
13 Lëë Dios kwlii lëë no lo
nguey, aan lëë xaa kuni lëë
no laañee xñabey xiñ xaa nii
xkëstyoo xaa.
14 Por xkyalkuty xiñ xaa,
lëë xaa ptsily kchë xtol no.

Lëë Crist xtsig lëë no lo Dios

15 Nyoody Dios, per lëë xaa
kok nyoo worñee biid xiñ xaa
Crist. Lëë xiñ xaa nak xaa nii
klootyee kwyo.
16 Lëë xiñ xaa psaa kchësy
cos nii no kpaa ni no lo kislyu,
nikxe cos nii nyoow, nikxe
gaa cos nii nyoodyo. Lëë xaa
psaa kchë kyalbini nii xñabey.
Por lëë xaa ni par lëë xaa
kwyaa kchësy cos.
17 Klootyee Crist kwyo lo
kchë cos, aan por lëë xaa lëëw
no.
18 Ni lëë gaa Crist xñabey lo
kchë meñ nii ngab lo Dios.
Klootyee xaa pañ lo kyalkuty
parñee kñabey xaa lo kchë
cos.
19 Styoo Dios kwlañ nii lëë
Crist kak sinak xaa,
20 ni styoo xaa kwlañ nii
lëë Crist ktsig kchë cos lo xaa,
nikxe nii no lo kislyuw, nikxe
gaa nii no kpaaw. Por ngo nii
kuty Crist lo crusy.

21 Meñ sit ni meñ nii xtilyni
Dios nak to klo por kchë xtol
do,
22 per lëë na lëë do big lo
Dios por xkyalkuty Crist. Lëë
xaa kuty parñee nyë do ktsiñ
do lo Dios.
23 Per nody nii kchooxso
do lo xtiits Dios nii xniladzy
to. Lëë tiits re xkaasy tyub
lo kislyu, aan Paablaa win
xluyo.

Lëë Pable xluuy xtiits Dios lo meñ sit

24 Xlen nii xtyeedyaa
kyalnë por lëë do, parñee
tedyaa kyalnë nii kwtedy
Crist por meñ nii xniladzy
xtiits Dios.
25 Lëë Dios pso naa parñee
jkiiñaa lo meñ nii xniladzy
xtiits xaa. Xluyaa xtiits xaa
siñee nakpeew.
26 Xluyaa nii kwloolan Dios
lo meñ tyub tiemp, per lëë
na lëëw xluuy xaa lo meñ nii
ngab lo xaa.
27 Chakladzy Dios nii kak-
nan meñ sit nii lëë Crist no
leñ styoo meñ sit, ni por Crist
lëë meñ sit jkaa kyalnsaak
nii ktee Dios. Ngo nak nii
kwloolan Dios tyub tiemp.
28 Lëë noo xluuy xtiits
Crist. Kchë lo do xluuy noow
parñee kyuumbey nizh to
Crist.
29 Por ngo, tugak xkyën
tsiiñ con kyalndaan ni kyal-
wnabey nii bneetsy Crist lon.

2

1 Chakladzyaa nii kaknan
do nii mban xtyeedyaa por
lëë do ni por meñ Laodicea
ni por meñ nii xyuumbeydy
naa.
2 Mban xtyeedyaa
xchoobladzyaa styoo do
parñee jkëstyoo do xcom-
bañer do ni kyaabini do
parñee kyeñ do nii lëë Crist
nak kyalnsaak nii kwloolan
Dios tyub tiemp.
3 Lëë Crist biidni kchëlo
kyalchak ni kyalnyaani.
4 Lëën xñe kchë nrii lo do
parñee ni tu cho jkëëtidy lëë
do con pel tiits ngui.
5 Nikxe sodyaa yuubaa lo
do, per so xkyalbiniin aan
xlen nii ngui nche do ni
xchooxsody to lo xtiits Crist.
6 Por ngo, sinak nii bni-
ladzy to xtiits Crist, singo no
nii kpañ do, kchooxsody to lo
xaa.
7 No nii tsiitsy so do lo xtiits
xaa, ni no nii tugak ktee do
skizh, ksaandy to xtiits xaa.

Kyalmbañ nii xneetsy Crist

8 Kol kap cuent tsiin
jkëëtidy xaa nii xñee pel cos
lëë do por xsaldy xaa xtiits
Crist, sink xtiits sye chol meñ
xñee xaa, ni nii no kik xaa
xñee xaa.
9 Lëë Crist nak sinakpee
Dios,
10 aan lëë Dios no leñ styoo
do porñee ngab to lo Crist.
Lëë xaa xñabey lo kchë kyal-
bini nii xñabey.
11 Wi do kwyobey porñee
ngab to lo Crist, per
kwyobeydy to si chobey chol
meñ, sink lëë do kwyobey
porñee lëë kchë xtol do bily.
Lëë Crist xko clasy bey go.
12 Worñee kwchobnis to lëë
do pkyeetsy ksa do Crist ni
lëë do pañ worñee pañ xaa,

porñee bniladzy to xtiits Tat
Tios nii beeñ kpañ xaa.
13 Mbañdy to tyub tsigo por
xtol do ni porñee nobeydy to,
per lëë Dios bnee kyalmbañ
lo do por Crist ni lëë xaa ptsily
xtol do.
14 Nikxe nii xsaldy no xley
Moisés, lëë Dios ptsily xtol
no worñee lëë Crist kuty lo
crusy.
15 Lëë Dios beeñ gan lo kchë
kyalbini nii xñabey, aan lëë
xaa kwlii xkyaltow. Kwleek
bëël xaaw worñee lëë xaa
beeñ gan low.

Kol tsoxko kap to cos kpaa

16 Kol ktee nii kñeenëdy
meñ do por nii chaw do o chi
gaa to, o deelñee gaa xsal do
lni nii xkë mëë yeeñ o tse nii
gaa chakty tsiiñ.
17 Tu xmalë cos nii nare kak
nak cos ko, per lo Crist ngab
kchë cos.
18 Klaady to nii kuñ xaa nii
tir lëësy buen ni xsoxib lëësy
lo angly gan lo do. Por ni
karty kan xaa kchë nii xni-
ladzy xaa, aan xtaan xaa por
cos nii xlyañ leñ kik chol meñ
lo kislyu re.
19 Ngabty xaa lo Crist. Lëë
Crist nak xaa nii xñabey lo
kchë meñ nii xniladzy xtiits
Dios, ni lëë xaa xyuuñtusy
meñ sinak chakladzy Dios.
20 Ksa do Crist kuty. Siko
psaan do kchë nii chuuñtsyey
meñ lo kislyu re. ¿Penak nii bii
no do si no meñ lo kislyu re?
21 Xñee do: “Jkaaldyoo
ngue, kaawdyoo nrek,
seeñdylo con ñal.”
22 Kik chol meñ kwlañ kchë
kyalwnabey go. Lo cos nii
xtiiydysye xkiiñoo.
23 Sootee nii nyaani xaa nii
kwnee kchë cos ko, porñee
nda chako ni xsaksiw meñ,
per ni tu pa xkiiñdyo par kt-
sëëw xmod meñ.

3

1 Ya ke nii lëë do pañ ksa do
Crist kol tsoxko kap to cos nii
no leñ kpaa laañee sob Crist
kwi Dios nëzli.
2 Cos nii no kpaa kol ko kik
to, tsoxkody to cos nii no lo
kislyu re.
3 Por lëë do kuty ksa
do Crist aan lëë xaa sikni
xkyalmbañ do lo Dios.
4 Yuub Crist nak xkyalm-
bañ do, aan tsiñee lëë xaa kiid
stub wi do kiidni xaa ni wi do
tso laañee kñabey xaa.

Kyalmbañ kub

5 Por ngo, kol ksaan tol nii
no lo kislyu re. Tsonidy to
stu mguiy o stu gaa kwnaa,
ni kuñdy to cos mal, ni kuñdy
to cos nii klyaañtyee styoo do.
Ni kak ngbiñdy to, por nak
kyalkpiñ sinak nii nsoxib to
lo chol mdyo.
6 Por kchë tol re lëë Dios
ksaksi meñ nii xsoobty xtiits
xaa.
7 Tyub tsigo beeñtsyey do
kchë tol go.
8 Per na kol ksaan xkyal-
wlëë do, xkyalyox to ni
xkyalmal do. Kotsyesty to ni
kñeedy to tiits yox.
9 Jkëëtidre to xcombañer do,
por naktre to si kok to klo, lëë
do ptsëël xmod to,

10 aan lëë do pkub sinak
kwnabey Dios parñee kyu-
umbey nizh to xaa.
11 Kintre nii kak to o kakty
kaa to meñ Israel, ni kintre ni
tsobey do o tsobeydy kaa to,
ni kintre nii kak to xaa nguey,
xaa nii psyuuy o xaa nii gaa
kënlaa, por kchë do ngab lo
Crist ni kchë leñ styoo do no
xaa.
12 Xkëstyoo Dios to aan lëë
xaa kwle lëë do parñee jkab
to lo xaa. Ngui kol kpañ, kol
jkëstyoo, ni kol kak ndoladzy,
ni kol kap paciensy.
13 Kol kxekw lsa lo do ni kol
kuñ perdón xcombañer do,
sinak nii beeñ Crist to perdón.
14 Tugak kol jkëstyoo por lëë
kyalwkëstyoo xyuuñtusy lëë
do.
15 Lëë lëësy xkyalndoladzy
Crist dyon kluuy pe
kuuñtsyey do, por lëë Dios
kwtsyetsy lëë do parñee kyak
to tugak. Aan kol ktee skizh
lo xaa.
16 Lëë lëësy xtiits Crist dyon
ko tubli styoo do. Kol kseedy
ni kol kchoobladzy lsa styoo
xcombañer do, ni kol kool
salmos, ni kol kool cant nii
xtee skizh lo Dios.
17 Cualquier cos nii
kuuñtsyey do ni kñee do, kol
ksaladzy Jesucrist, ni kol ktee
skizh lo Tat Tios por lëë xaa.

Xa kpañ meñ nii xniladzy xtiits Dios

18 Kwnaa, kol ksoob xtiits
tsiil do, por singo xñabey Dios
kuñ kwnaa nii xniladzy xtiits
xaa.
19 Xaapkiy, kol jkëstyoo tsiil
do, klëëdy to lo me.
20 Xaa wiñ, kol ksoob xtiits
pxosy to, por kchë ngo xyo
styoo Dios.
21 Xaapkiy, kuuñ klëëdy
to xiñ do, parñee kchosody
styoo xaa.
22 Singo gak lëë do nii
psyuuy do, kol ksoob xtiits
xaa nii kwxii lëë do. Tugak
kol kyë tsiiñ, lëjty xaktyee
tsiñee so xaa, sink tyub styoo
do kol kuñ tsiiñ. Kol ktsyeb
Dios.
23 Nguiool kol ko styoo do
tsiñee kuuñtsyey do cualquier
cos. Kuñdy tow sinak nyako
xtsiiñ meñ, sink kol kuño
sinak nii nyako xtsiiñ Dios.
24 Por nan do nii lëë Dios
knee nii jkaa do. Por xtsiiñ
Jesucrist xkyë do.
25 Per lëë kchë xaa nii chuñ
cos mal, lëë xaa kazh por
xkyalmal xaa, por lëdy wi
Dios xkwe meñ.

4

1 Singo gak lëë do nii kwxii
do mos, ngui kol kak lo xaa.
Kol ksaladzy nii nikle lëë do
no tu xaa nii xñabey lo do
kpaa.
2 Tugak kol kutiitsni Dios ni
ligier kol kak, tugak kol ktee
skizh.
3 Kol nab por lëë noo
parñee knee Dios tiits kluuy
noo xtiits xaa ni kñee noo cho
nak Crist, porñee por tiits re
non skiib.
4 Kol nab nii nyë kluyno.
5 Ngui kol kak lo meñ nii
xnilasty xtiits Dios. Kxiñdy to
xtiemp to.
6 Tsiñee kutiits to, ngui kol
nee, ni ngui kol ktikche lo xti-
its xcombañer do.

7 Lëë beetsy no Tíquico nii
chuñ naa yudar lo xtsiiñ Dios
lox kñë lo do dyon xa non.
8 Por ngo xalaa xaa lo do
parñee kñë xaa xa no noo nu
ni kchoobladzy xaa styoo do.
9 Chop xaa betsy no
Onésimo sëëd. Wi Onésimo
xkyë xtsiiñ Dios. Xaa
xkyedzy to nak xaa. Chop xaa
kutiits kchë nii chak nu lo do.
10 Xkëëptyux Aristarco nii
chopaa no skiib lëë do, ni
xkëëptyux Marcos betsy yeeñ
Bernabé lëë do. Lëën niyle lo
do cho nak Marcos. Deelñee
kiid tedy xaa lo do, ngui kol
nee lo xaa.
11 Wi Jesús nii xñee meñ
Justo lo xkëëptyux lëë do.
Lëësy ksa tson xaa Israel
nii chuñ naa yudar lo xtiits
Dios nrii. Xchoobladzy xaa
styoon.
12 Xkëëptyux Epafras nii
chuuñ xtsiiñ Crist lëë do.
Tu xcombañer do nak xaa.
Tugak xñab xaa lo Dios por
lëë do parñee tsiitsy so do lo
xtiits Dios ni kuuñtsyey do nii
chakladzy Dios.
13 Yuubaa chan nii choxko
Epafras por lëë do ni por meñ
nii no leñ kyedzy Laodicea ni
kyedzy Hierápolis.
14 Wi xamigw no Lucas nii
chuñ rmedy ni Demas xaal
tyux lo do.
15 Kol jkëëptyux meñ
Laodicea. Ni kol jkëëptyux
Ninfas ni meñ nii xniladzy
xtiits Dios nii xkaal lsa lidzy
me.
16 Loxsye klab to kitsy re
kol kxaalo parñee klab meñ
Laodiceaw. Singo gak lëë do
kol klab kitsy nii kneetsy meñ
Laodicea lo do.
17 Kol këb lo Arquipo:
“Beeñtsyey tsiiñ nii bneetsy
Dios lool.”
18 Paablaa, con yuub ñan
ni xletraa xkën tyux nii xalaa
lo do. Kol ksaladzy nii skiib
non. Lëë lëësy Dios dyon
kakni lëë do. Amén.

Kitsy klo nii pxaal Pable lo meñ Tesalónica

1 Lëë Pable ni Sil ni Timoteo xaal kitsy re lo meñ Tesalónica nii xsoob xtiits Tat Tios ni xtiits Jesucrist. Lëë lëësy Dios dyon kakni lëë do ni knee tiits nii mbëë kpañ do.

Xa bniladzy meñ Tesalónica xtiits Dios

2 Tugak xtee noo skizh lo Dios por kchë nii chuuñtsyey do ni tugak xsaladzy noo lëë do tsiñee chutiitsni noo Dios.

3 Cad nii chutiitsni noo Tat Tios, xsaladzy noo kchë tsiiñ nii beeñ do porñee xniladzy to xtiits xaa. Ni xtee noo skizh lo Dios porñee beeñtsyey do kchë tsiiñ go tyub styoo do. Ni porñee gaa Jesúsye xsaladzy to, ngo nii xekw to kchë kyalnë nii xtsyool do.

4 Beetsy, xkëstyoo Dios to, ni ndon noo nii lëë xaa kwle lëë do.

5 Por ngo, worñee bluuy noo xtiits Dios nii xñee cho nak Jesucrist lo do, lëdy singosy bñee noow, sink lëë Kyalbini Ntson bnee tiitspey bñee noow, ni tyub kaa styoo noo ndon noo nii tiitsli nak kchë tiits nii bñee noo. Nan buen do nii ngui kok xmood noo worñee ptsyo noo lady to porñee pkëstyoo noo lëë do.

6 Lëë do byak sinak noo ni sinak Jesús, aan nikxe gaa mban kwtedy to worñee bniladzy to xtiits Dios, lëë Kyalbini Ntson pchoobladzy styoo do.

7 Por ngo, axte wi meñ Macedonia ni meñ Acaya nii xniladzy xtiits Dios byeñ nii ngui nak xmod to.

8 Lëdy nonsy Macedonia ni Acaya pkaasy xtiits Dios nii xñee cho nak Jesús worñee bniladzy tow, sink wi tyub lo kislyu ni ndaly gaa laañee nan meñ nii nli tyub styoo do xniladzy to xtiits Dios. Por ngo xkiiñtre nii kutiits noow.

9 Por kchë laañee xyo noo xaly gaa meñ chutiits nii ngui kon do lëë noo worñee klootyee byoob teedy noo lo do ni xaly gaa meñ chutiits nii lëë do psaan kchë ximdyo do par ksoob to xtiits xaa nii nli nak Dios.

10 Chutiits meñ nii lëë do këmbës kyety Xiñ Dios kpaa. Lëë Dios beeñ kpañ xaa worñee kuty xaa. Lëë xaa kteelaa lëë no lo xkyalntseeb Dios nii kiid.

2

Sinrii kok xmod Pable leñ kyedzy Tesalónica

1 Misme lëë do, beetsy, nan nii byoob xlyëdy noo lo do.

2 Ni nan bueen gaa to nii antes nii kyoop no lo do lëë meñ kyedzy Filipos psaksi lëë noo, aan nikxe mban ptyee noo kchëlo kyalnë go, lëë Dios beeñ lëë noo yudar bluuy noo xtiits xaa nii xñee cho nak Jesús lo do.

3 Porñee tiitsli nak kchë nii bñee noo, lëdy tiits nii xkëëti meño.

4 Porñee xsoob noo xtiits Dios, ngo nii lëë xaa kwle lëë

noo kluuy noo xtiits xaa nii
xñee cho nak Jesús. Xluuydy
noo xtiits Dios par kuuñ ksak
noo styoo chol meñ, sink lëëw
xluuy noo par kuuñ ksak noo
styoo xaa. Lëë xaa nan kchë
nii xsya styoo noo.
5 Axte Dios kaa chan nii
karty kñee noo tiits ngui par
jko noo styoo do ni karty kaa
kyuub noo mod nii ktsiñaa
noo tumi.
6 Xyuubty noo nii ksal meñ
lëë noo ni xyuubty noo nii
ksal do lëë noo.
7 Xapostle Crist nak noo,
ngo nii ptee tiits ñabey noo lëë
do worñee ptsyo noo lady to,
per kwnabeydy noo lëë do,
sink lëë noo kok sinak tu kw-
naa nii chantsi xiñ.
8 Ble noo bluuy noo xtiits
Dios nii xñee cho nak Jesús
lo do, ni lëdy kaa nonsy
xtiits Dios bluuy noo, sink
beeñ noo to yudar porñee tir
xkëstyoo noo lëë do.
9 Xsaladzy to gon, beetsy,
xa pkyëë noo tsiiñ, ptsiñaa
noo nii kwte lo xtsee noo.
Tsel kyool pkyëë noo tsiiñ
parñee ko tsiiñdy noo ni tu lo
do mentre no kluuy noo xtiits
Dios.
10 Axte Dios kaa ni lëë do
nan nii ngui kok xmood noo
worñee ptsyo noo lady to, bly-
ody noo falt ni tu lo do.
11 Ngui ptyon noo lëë do
sinak nii chan meñ xiñ.
12 Pchoobladzy noo styoo
do ni bluuy noo xa kpañ do
sinak xñabey Dios, por lëë
Dios kwle lëë do parñee tso do
laañee xñabey xaa.
13 Tugak xtee noo skizh lo
Dios, porñee kaazhkaa bni-
ladzy to nii nli xtiits Dios nak
kchë nii bñee noo, kwxaakty
to nii xtiits chol meño. Ni
nli gaa nii xtiits Dioso. Lëëw
xtsëë xmod kchë meñ nii xni-
ladzy.
14 Beetsy, sinak nii psaksi
gak meñ xkyedzy to lëë do,
psaksi meñ Israel kchë meñ
nii xniladzy xtiits Dios nii no
nëz Judea.
15 Lëë xaa Israel go beety
Jesús, sinak nii beetyak xaa
kchë profet nii biid penaadle,
ni lëë xaa kwlii lëë noo Judea.
Chuuñ ksakty xaa Dios, sink
kchë meñ xtilyni xaa.
16 Tsiñee chakladzy noo
kluuy noo xtiits Dios nii
xñee cho nak Jesús lo meñ
sit parñee wi meñ sit telaa,
xlaady xaa. Por ngo lëë kchë
xtol xaa lox ptyaly, ni lëë Dios
kaa ksaksi xaa.

Lëë Pable xkokyeñ tsi Tesalónica stub

17 Beetsy, worñee lëë no blë,
nikxe nii xtse ptyoondy noo
lëë do, per tugak psaladzy
noo lëë do ni tugak kwyo kik
noo nii lëë noo kyop tyon lëë
do.
18 Ndaly vuelt kokladzyaa
nii nyoopteedy noo lo do, per
blaady xaatox.
19 ¿Cho ksaladzy sye noo
dyon ni cho kuuñ ksak styoo
noo tsiñee lëë Jesús kiid?
20 Misme lëë dow.

3

1 Por ngo pxekwtraa, lëën
byaan Atenas nonsyaa,
2 aan lëën pxal betsy no
Timoteo. Wi xaa xkyë xtsiiñ
Dios xluuy xaa xtiits Dios nii

xñee cho nak Jesucrist. Lëë
xaa pxalaa biid tedy xaa lo
do parñee kchoobladzy xaa
styoo do tsiin kniladzy re to.
3 Por chaklastyaa nii
kchoso styoo do por kchë
kyalnë re, ni nanle gaa to nii
no nii singo ktsyool no.
4 Worñee bii ncheno noo lo
do, niiy kaazh noo nii no nii
tyeedy no kyalnë. Aan nli gaa
singo koko.
5 Aan como pxekwtraa lëën
pxal Timoteo biidnabtiits
dyon pe bii xniladzy to xtiits
Dios. Por ptsyeebaa nii
nchëëp xaatox to lo tol aan
pe nandy tsiiñ nii pkyëë noo
tsigo.
6 Per lëë na nii lëë Timoteo
blañ chutiits xaa nii mbëë
xniladzy to xtiits Dios ni
mbëë xkëstyoo do meñ. Në
xaa nii tugak xsaladzy to lëë
noo tyub styoo do ni tugak
xkokyeñ do kan do lëë noo
sinakak lëë noo soot noo
deelba xaatsye tyon noo lëë
do.
7 Por ngo, nikxe nii no noo
lyaadzy ni xtyee noo kyalnë,
lëë do xchoobladzy styoo noo
porñee ndon noo nii mbëë
xniladzy to Dios.
8 Pchoobladzy to styoo
noo tsiñee ptsyon noo nii iip
xsaandy to xtiits Dios.
9 Por ngo, tugak xtee noo
skizh lo Dios por lëë Dios
chuuñ ksak styoo noo por lëë
do.
10 Tsel kyool xñab noo lo
Dios nii knee xaa tiits kyoop
teedy noo lo do parñee lox
kluuy noo xtiits xaa nii bii
chak falt.
11 Xñab noo lo Tat Tios ni
lo Jesucrist nii knee xaa tiits
parñee kyoopteedy noo lo do.
12 Ni xñab noo nii jkëstyoo
do kchë meñ tyub styoo do
sinak nii xkëstyoo noo lëë do.
13 Xñab noo nii kchooxsody
styoo do tsiin tsody xtol do
lo Tat Tios tsiñee lëë Jesucrist
kiid stub kchë xangly xaa.
Singo kako.

4

Nii chakladzy Dios kuuñtsyey meñ

1 Por tiitspey nii bneetsy
Jesús loo noo, lëë noo xñab nii
ksaandy to nii kpañ do sinak
nii bluuy noo lo do parñee
kuuñ ksak to Dios.
2 Nanle to kchë nii bluuy
noo lo do, ni lëë gaa Jesús
kwnabey lëë noo bluuy
noow.
3 Chakladzy Dios gon nii
ngui kpañ do parñee kuuñ
ksak to xaa. Chaklasty Dios
nii tsoni do stu meñ deelñee
no tsiil do.
4 No nii ngui kan do tsiil do
sinak xñabey Dios,
5 ksaksidy to me. Kuuñtsyeydy
to sinak chuuñtsyey meñ nii
xnilasty Dios.
6 Ndox tsoni do stu meñ
deelñee no tsiil do, por xsaksi
Dios kchë meñ nii chuuñtsyey
singo, ni lëëw niiyle gaa noo
lo do.
7 Por lëë Dios kwtsyetsy lëë
no parñee ksaan no xtol no ni
parñee kpañ no sinak xñabey
xaa.
8 Kchësy meñ nii chaklasty
ksal nii xluuy noo, lëdy xtiits

noo xsaldy meñ go, sink xti-
its Dios nii xneetsy Kyalbini
Ntson lo dow.
9 Xkiiñdy nii kniiy noo leñ
kitsy re nii jkëstyoo do kchë
xcombañer do nii xniladzy
xtiits Dios, por ndon noo nii
lëë Dios tse bluuy lo do nii no
nii jkëstyoo lsa do lëë do.
10 Sinak nii jkëstyoo do kchë
meñ nii xniladzy xtiits Dios
nii no nëz Macedonia, per lëë
noo xñab nii mastre jkëstyoo
do.
11 Kol tsoxko nii nsaaksye
kpañ do. Sëëbty to lo xcuent
meñ, sink kol kuñ tsiiñ con ña
do sinak nii bluuy noo lo do,
12 parñee ni tu pe kakty falt
lo do ni parñee kñeenëdy meñ
nii nche tublad lëë do.

Kchë nii kak tsiñee lëë Jesús kiid

13 Beetsy, chakladzy noo
nii kaknan do xa kak kchë
meñ kuty parñee ktee nëdy to
sinak xtee në meñ nii xnilasty
Dios.
14 Por deelñee xniladzy no
nii kuty Jesús ni xniladzy no
nii beeñ kpañ Dios xaa, no
nii kniladzy no nii lëë Dios
kuuñ kpañ kchë meñ kuty nii
xniladzy Jesús.
15 Xtiits Dios xluuy noo.
Por ngo nii xñee noo lo do
nii tsiñee lëë Jesús kiid stub,
deelñee bii mbañ no, chilody
tyenech no lo meñ nii klo
kuty.
16 Por lëë tu angly jkwetsy
xtrompet Dios aan klo meñ
kuty nii xniladzy Jesús kpañ.
17 Loxsye ngo deelñee bii
mbañ no, lëë no kyo ksa no
meñ nii pañ, kyo ktsiil nëz no
Jesús lo me, parñee tugak tsyo
no ksa no xaa.
18 Kol kchoobladzy lsa
styoo xcombañer do con kchë
tiits re.

5

1 Precisty gon, beetsy, nii
jkëë noo leñ kitsy re pa wor o
pa tsee gaa kiid Jesús stub.
2 Por nan buenle to nii
kuñdy Jesús visy tsiñee lëë xaa
kiid, sink lëë xaa kiid sinak
tu ngbaan nii chi kyalkpaan
kyool.
3 Tsiñee lëë meñ këb: “Mbëë
nak, kindy kyalnë”, lëë
Dios kxaal kyalnë sinak nii
kolpsye chislo xyoob kwnaa
nii kap mëëd, aan ni tu cho
telaady.
4 Per lëë lëë do, beetsy,
nchedy to lo nguey parñee
kyeñdy to kiid Jesús sinak nii
chiid ngbaan.
5 Kchësy to nak sinak xbini
ngbidz nii xsaani wor yutsye.
Nchedy no kyool ni nchedy
no lo nguey.
6 Por ngo nody nii kyëë no
mgaal sinak grol meñ, sink
no nii list kwe no ni no nii
tugak kak nyaani no.
7 Kyool chakesy meñ nii
xkyë mgaal ni kyool gaa
xsyutsy meñ nii xkyë kunip.
8 Per lëë lëë no, nii nak
no sinak xbini ngbidz nii
xsaani wor yutsye, no nii
tugak nyaani kwe no. No
nii tsyakw no xtiits Dios ni
xkyalwkëstyoo xaa sinak nii
nyako tu mankw kiib nii
chakw soldad, ni no gaa
nii ksoob no xtiits Dios nii
xteelaa kik no sinak nii nyako

tu cachuch kiib nii xsyob kik soldad.
9 Porque kwtsyesty Dios lëë no parñee ksaksi xaa lëë no, sink lëë xaa kwtsyetsy lëë no parñee kteelaa Jesucrist no lo tol.
10 Lëë Jesucrist kuty por lëë no, parñee nikxe mbañ no o kety kaa no lëë no tsyo ksa no xaa.
11 Por ngo, ksaandy to tugak kol ko nguiool styoo do ni kol kchoobladzy lsa styoo xcombañer do.

Lëë Pable xñee xa kpañ meñ nii xniladzy xtiits Dios

12 Beetsy, xñab noo nii ksal do kchë xaa nii xluuy xtiits Dios lo do, por lëë Dios pso xaa parñee kuñ xaa tsiiñ lo do.
13 No nii kantsi do xaa ni jkëstyoo do xaa por kchë tsiiñ nii chuñ xaa. Ngui kol kwe kchë xcombañer do.
14 Ni xñab noo lo do, beetsy, nii kak ntseeb to lo meñ nii chaklasty kyë tsiiñ. Kol kchoobladzy styoo meñ nii no kyalnë, ni kol kap paciensy lo kchë meñ.
15 Deelñee ksaksi meñ do, kol kap cuent kuñdy to kyalxtisy xaly gaa to, sink kol tsoxko nii tugak kuñ do kyalbuen lo xcombañer do ni lo kchë meñ nii nche tublad.
16 Tugak kol ko nguiool styoo do.
17 Ni ksaandy to, tugak kol kutiitsni Dios.
18 Nikxe peetyee xtsyool do tugak kol ktee skizh lo Dios, por no nii singo kuuñtsyey meñ nii xniladzy Jesús.
19 Sonlëdy to lo xKyalbini Ntson Dios nii no leñ styoo do.
20 No nii ksal do xtiits xaa nii xsaabini Dios leñ kik.
21 Kol kyeñ cho xñee tiitsli ni kol kyeñ cho xñee tiits xuuy aan kol kniladzy tiitsli.
22 Kol ksaan kchë cos nii chuñ xtol do.
23 Lëë Dios nii xkëstyoo lëë no kuuñ nyë xkyalmbañ do ni xkyalbini do ni lëë xaa kuuñ nyë tyubñaa do parñee tsel nyë nche do tsiñee lëë Jesucrist kiid.
24 Buen xaa, ksaandy xaa lëë do, ni suñ gaa xaa cumplir kchë nii në xaa lo do, sisyaal xaa xtsiiñ xaa.
25 Beetsy, kol nab lo Dios nii kuñ xaa lëë noo yudar.
26 Tsiñee jkëëptyux to, kol ktee tu pxit kwesy xcombañer do.
27 Por tiitspey nii bneetsy Dios lon, lëën xñab nii jkab kitsy re lo kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios.
28 Lëë lëësy Jesucrist nii xñabey dyon kakni lëë do.

Kitsy pchop nii pxaal Pable lo meñ Tesalónica

1 Lëë Pable ni Sil ni Timoteo xaal kitsy re lo meñ Tesalónica nii xsoob xtiits Tat Tios ni xtiits Jesucrist.

2 Lëë lëësy Tat Tios dyon ni lëë lëësy Jesucrist kakni lëë do ni knee tiits nii mbëë kpañ do.

Lëë Dios ksaksi meñ nii xnilasty xtiits xaa

3 Beetsy, nonguial gon nii tugak ktee noo skizh lo Dios por lëë do, por sisi tse lëë do xniladzyre xtiits xaa ni sisi tse lëë do xkëstyoore xcombañer do.

4 Por ngo, yuub noo chutiits lo meñ nii xniladzy xtiits Dios nii tsiitsy so do lo xtiits Dios ni xekw to xtyedy to kchëlo kyalnë.

5 Nyoo nii chuñ Dios kyalxtisy, por lëë xaa kwle lëë do parñee tso do laañee xñabey xaa. Por ngo xekw to kchëlo kyalnë.

6 Nonguial ksaksi Dios meñ nii xsaksi lëë do,

7 tsiin ktee tiits kxiladzy to kchësy to siñee notedy to kyalnë ni ktee tiits kxiladzy noo. Lëë Dios kuuñtsyey ngo tsiñee lëë Jesús kiid ksa angly nii xñabey.

8 Con bëly ksaksi xaa meñ nii xnilasty xtiits Dios ni meñ nii xsoobty xtiits xaa.

9 Lëë meñ go nitylo kaazhkaa, aan kpikchedre kan meñ go Dios ni kpikchedre kan meñ go xkyalwnabey Dios.

10 Tse go lëë Jesús kiid par kleni meñ nii xniladzy xtiits Dios xaa, aan wi do ksee ksa do meñ go porñee bniladzy to xtiits Dios nii bluuy noo lo do.

11 Por ngo, tugak xñab noo lo Dios nii kpañ do sinak xñabey xaa tsiin kak nyoo nii lëdy xlyësy kwle xaa lëë do, ni xñab noo nii knee xaa tiits kuuñtsyey do kchë cos buen nii no kik to ni kchë tsiiñ nii chuuñtsyey do porñee xniladzy to xtiits xaa.

12 Singo mod lëë meñ kleni Jesucrist por lëë do, ni lëë gaa xaa kleni lëë do según xkyalnsaak Tat Tios ni xkyalnsaak xaa.

2

Xaa mal nii kiid

1 Lëë nana, beetsy, lëë noo kniiy lo do xa kak tse nii lëë Jesucrist kiid stub ni xa ktsilnëz no xaa. Xñab noo

2 nii jkandy kik to ni ktsyebty to deelñee kon do nii lëë tse kutsiñ nii lëë Jesucrist kpikche. Nikxe kñë meñ nii lëë noo bñeew o lëë gaa noo pkëëw, knilasty tow.

3 Kyëtidy to, por antes nii tsitsiñ tse go, lëë meñ ktilyni Dios, ni lëë tu xaa mal kiid, per nol nii lëë xaa nitylo.

4 Lëë xaa go ktilyni Dios ni lëë xaa këb nii mastre non xaa lo kchë mdyo nii xleni meñ. Lëë xaa sob leñ lidzy Dios aan lëë xaa këb nii Dios xaa.

5 ¿Pe xsalasty to nayak nii
bitiitsaa kchë cos re worñee
bii kwyon lady to?
6 Ni nan gaa to cho xsyonlë
lo xaa parñee axte kal tiemp
kiid xaa.
7 Lëë kchë cos ntseeb nii
kuuñtsyey xaa mal go lox
kwxixkwaa, xaktyee kpichee
xaa nii sonlë lo xaa.
8 Lëë xaa kiid, per xaktyee
con xpe Jesús kuty Jesús xaa,
ni lëë Jesús knitylo xaa con
xkyalwnabey.
9 Lëë xaatox nakni xaa mal
go. Lëë xaa kñabey ni lëë xaa
kuuñtsyey kchë clasy kyal-
ntson.
10 Lëë xaa mal go jkëëti
kchë meñ nii këtañ, porñee
koklasty meñ go niladzy xti-
its Dios nii xteelaa.
11 Por ngo lëë Dios xsaan nii
kniladzy meñ go tiits xuuy
12 parñee ksaksi Dios kchë
meñ go, porñee koklasty meñ
go niladzy tiitsli, sink tol byo
styoo meñ go.

Xaa nii kwle Dios

13 Beetsy, xkëstyoo Dios to.
Por ngo lëë xaa kwle lëë do
parñee klo do jkaa kyalwte-
laa nii sëëdni Kyalbini Ntson
porñee bniladzy to xtiits xaa,
ni por ngo gaa no nii tugak
ktee noo skizh lo Dios por lëë
do.
14 Lëë Dios kwtsyetsy lëë do
parñee tso do laañee xñabey
Jesucrist porñee bniladzy to
xtiits xaa nii bluuy noo.
15 Tsiitsy tsigo busy, beetsy,
kol so, kchosody to lo xtiits
Dios nii yuub noo bluuy lo do
ni lo kchë tiits nii pkëë noo lo
kitsy nii pxaal noo lo do.
16-17 Lëë lëësy Jesucrist
dyon ni lëë lëësy Tat Tios
nii xkëstyoo lëë no ni
xchoobladzy styoo no kakni
lëë do parñee kchosody styoo
do ni parñee ngui kchukë
kchë nii kñee do ni kchë nii
kuuñtsyey do.

3

Kol nab lo Dios por lëë noo

1 Beetsy, kol nab lo Dios por
lëë noo parñee kyob jkaasy
xtiits Dios ni jkëëtyag meño
sinak nii pkëëtyag tow.
2 Ni kol nab nii kteelaa xaa
lëë noo lo kchë xaa ntseeb
ni xaa mal, porque lëdy kchë
meñ xniladzy xtiits Dios.
3 Per lëë Dios kakni lëë do
parñee kchoxsody styoo do ni
kyabty to lo tol.
4 Tyub styoo noo xniladzy
noo nii lëë Dios kuñ lëë do yu-
dar parñee kuuñtsyey do kchë
nii bluuy noo lo do.
5 Lëë lëësy Dios dyon kuñ
lëë do yudar parñee jkëstyoo
do sinak nii xkëstyoo xaa, ni
lëë lëësy xaa kakni lëë do
parñee kxekw to kyalnë sinak
nii pxekw Jesucristo.

Xaa nii xkyëdy tsiiñ

6 Beetsy, por xtiitspey Jesu-
crist lëë noo xñab nii ktsiil
lsady to xaa nii chaklasty kyë
tsiiñ ni chaklasty ksoob xtiits
Dios nii bluuy noo lo do.
7 Por nan do xa kpañ do
parñee kak to sinak noo. Pt-
syody noo lady to singosy,
8 ni karty kaa tyaaw noo
xkuuñ meñ singosy, sink tsel
kyool pkyëë noo tsiiñ parñee
kotsiiñdy noo ni tu lo do.

9 Ni lëëw na nchilopee nyab
noo nii nyuñ do lëë noo yu-
dar, per lëë noo pkyëë tsiiñ
parñee kluuy noo lo do xa
kpañ do.
10 Worñee ptsyo noo lady
to niiy noo nii kawdy xaa nii
chaklasty kyë tsiiñ.
11 Per xtsyon noo gon nii no
bla xaa nii xkyëdy tsiiñ lady
to, aan sidy kik xaa nii pe
kuuñtsyey xaa.
12 Con xtiitspey Jesucrist
lëë noo xñab nii kyë kchë xaa
go tsiiñ par kaw xaa ni parñee
ngui kpañ xaa.
13 Beetsy, ktsagty to, tugak
kol kuñ kyalbuen.
14 Deelñee no xaa nii chak-
lasty ksal nii xñee noo leñ
kitsy re, kol kuy chow aan
ktsiil lsady to xaa parñee kte-
ladzy xaa.
15 Per klëëdy to lo xaa, sink
ngui kol nee lo xaa sinak nii
nyak xaa betsy to.
16 Lëë lëësy Dios nii
xchoobladzy dyon tugak
kchoobladzy styoo do ni lëë
lëësy xaa kakni lëë do.
17 Paablaa, con yuub ñan ni
xletraa xkën tyux re. Sinrii
xkën kchë leñ kitsy nii xalaa,
con xletraa xkëno.
18 Lëë lëësy Jesucrist dyon
kakni lëë do.

Kitsy klo nii pxaal Pable lo Timoteo

1 Naa nak Pable. Xapostle
Jesucrist nakaa. Lëë Dios nii
xteelaa lëë no lo tol ni lëë Je-
sucrist nii këmbëës no pxaal
naa.
2 Lëën xal kitsy re lool, Tim-
oteo, xiñpaa nakoo por xni-
ladzyoo xtiits Dios. Xñabaa
lo Tat Tios ni lo Jesucrist nii
kakni xaa lii ni jkëstyoo xaa
lii ni knee xaa tiits nii mbëë
kpañoo.

Xaa nii xluuydy tiitsli

3 Lëën kwnel lool worñee
lëën sa nëz Macedonia niyaa:
—Byaan kyedzy Efeso,
parñee klaadyoo kluuy grol
meñ tiits wkëti,
4 ni kudzy nii ksaldy meñ
cuent tiemp nii toon pare
xseety. Por pa xkiiñdyo, xak-
tyee xlyëw parñee knilasty
meñ xtiits Dios tyub styoo
meñ.
5 Lëën psan tiits nii
kuuñtsyeyoo ngo parñee
jkëstyoo lsa no lëë no tyub
styoo no, ni mbëë tso kik no
ni kniladzy no xtiits Dios tyub
styoo no.
6 No xaa nii pchoxso lo xti-
its Dios aan lëë xaa këtañ por
cos nii pa xkiiñdy.
7 Chakladzy xaa kluuy xaa
xley Moisés, aan ni nandy xa
pe xñee xaa ni xyeñdy xaa nii
xluuy xaa, per nder confians
xluuy xaaw.
8 Ndon no nii buen xley
Moisés, deelñee kluuy meño
siñee nakpew.
9 Per byaandy ley gon par
ksaksiw meñ buen. Sink lëëw
byaan par ksaksiw xaa yox
ni xaa nii xsoobty tiits, ni
xaa ntseeb ni xaa ngoptol, ni
xaa nii xsaldy Dios ni xaa nii
xsaldy xtiits Dios, ni xaa nii
chuty pxosy o xñaa gaa, ni
kchë nweety bñech.
10 Lëë ley ksaksi xaa nii
choni stu meñ nii no tsiil, ni
xaa nii choni saapkiy, ni xaa
nii xto meñ ni xaa nii xkëëti
ni xaa nii xkon Dios parñee
kniladzy meñ nii tiitsli xñee
xaa, ni kchë xaa nii xsoobti-
isty xtiits Dios.
11 Aan lëë Dios pso naa
parñee kluyaa tiits ntson go lo
meñ.

Lëë Pable xtee skizh lo Dios

12 Xtedyaa skizh lo Jesu-
crist, por lëë xaa xnee kyal-
ndaan lon ni lëë xaa kwle naa
parñee kuñaa xtsiiñ xaa,
13 nikxe kwneenën xaa ni
kwënlagaa xaa ni kwlootsyet-
syaa xaa klo. Per lëë Dios
pkëstyoo naa, porñee karty
kniladzyaa xtiits xaa wor go
aan nandyaa pe beñaa.
14 Lëë Dios psaabini naa
parñee kniladzyaa xtiits
xaa ni parñee jkëstyoon xaa
porñee pkëstyoo Jesucrist
naa.
15 No nii kchë do kniladzy
nii lëë Jesucrist biid lo kislyu
par kteelaa xaa meñ nii no
xtol por nliw. Naa nak tu xaa
nii mastre no xtol.
16 Por ngo, pkëstyoo Dios
naa, aan lëë Jesús pteelaa naa

parñee kan meñ nii nare kniladzy xtiits xaa nii tir chap xaa paciensy.

17 Tugak kol tsoo ktee no skizh lo Rey nii tejty, ni kejty, ni nyoody. Lëësy xaa nak Dios. Singo kol tsoo kuuñtsyeey no.

18-19 Timoteo, xiñ, kyablyudyoo, sink tsiitsy kwso lo xtiits Dios ni kwloo xkyalcheeñoo, lkëëbre xsanaa lool. Psaladzy kchë nii kwnee xaa nii psaabini Dios leñ kik worñee pseety xaa lii. No xaa nii kwloody xkyalcheñ aan lëë xaa pchoxso lo xtiits Dios.

20 Singo ptsyool Himeneo ni Alejandro. Lëë xaa psanaa lo xaatox parñee kseedy xaa kxiñdy xaa tiits lo Dios.

2

Lëë Pable xñee pe cos kñab meñ lo Dios

1 No nii kñab to lo Dios por kchë meñ nii nche lo kislyu ni por xlyaadzy meñ go. Kol ktee skizh lo Dios por kchë meñ go.

2 Kol nab por kchë xaa xñabey ni xaa nii nak xtisy, parñee kuñ xaa kyalxtisy sinak xñabey Dios, tsiin tsody tily ni tsody falt lo Dios tsiin mbëë kpañ no.

3 Buen nii kuuñtsyey do kchë ngo ni xyo gaaw styoo Dios nii pteelaa lëë no lo tol,

4 por kchë meñ chakladzy xaa telaa ni kchë meñ chakladzy xaa kniladzy tiitsli.

5 Por tugak Dios no, ni tugak xaa nii xtsig meñ lo Dios no. Lëë xaa go nak Jesucrist.

6 Lëë Jesucrist kuty lo crusy par kteelaa xaa kchë meñ, ni nanle gaa to nii singo no nii ktsyool xaa.

7 Por ngo lëë Dios pso naa kakaa apostle par kluyaa xtiitsli xaa lo meñ nii nakty meñ Israel. Nli kchë nii xñen, xkëëtiidyaa.

8 Chakladzyaa nii kchë laañee no xaapkiy nii xniladzy xtiits Dios, kñee xaa lo Dios, per klëëdy xaa ni ktilytiisty xaa.

9 Ni chakladzyaa nii ngui kakw kwnaa xab. Kyooñdy kik me nii toon pare, ni xkiiñdy nii jkiiñ me or, ni kyo nii lë perle o kakw kaa me ladx non,

10 sink no nii kuuñtsyey me cos buen. Ngo nak nii kuuñtsyey kwnaa nii xniladzy xtiits Dios.

11 No nii jkëëtyag kwnaa xtiits xaa nii chuuñ kseedy, nody ni pe kñee me.

12 Ni nëëdyaa nii kuuñ kseedy kwnaa meñ nii xniladzy xtiits Dios ni nëëdyaa nii kñabey kwnaa lo mguiy. Chaklastyaa nii kñee me laañee xkaal lsa meñ nii xniladzy xtiits Dios.

13 Porque klo Adán psaa Dios, tsigore psaa xaa Eva.

14 Ni lëdy kaa Adán kwëti, sink lëë kwnaa kwëti, aan singo mod lëë me byab lo tol.

15 Per stelaa kwnaa deelñee ngui kan kwnaa xiñ ni kchosody kwnaa lo xtiits Dios, ni jkëstyoo kwnaa, ni kpañ kwnaa sinak xñabey Dios.

3

Xaa nii kñabey lo meñ nii xniladzy xtiits Dios

1 Nli deelñee no tu do chakladzy kñabey lo meñ nii xniladzy xtiits Dios, tsiiñ roob xyub to.

2 Por ngo no nii ngui kak xmod xaa nii xñabey lo meñ nii xniladzy xtiits Dios. Tugak kwnaa kap xaa ni ngui kpañ xaa sinak xñabey Dios ni no nii ksal meñ xaa. No nii ktee xaa lidzy xaa kwës meñ. Ni no nii ligier kak xaa par kluuy xaa xtiits Dios.

3 Kyëdy xaa kunip ni kyëktildy xaa, tu xaa buen kak xaa ni tu xaa ndoladzy, tsinidy xcuent tumi kik xaa.

4 No nii kñabey xaa lidzy xaa parñee ksoob xiñ xaa tiits ni ksal xiñ xaa xaa.

5 Porque deelñee xñabeydy xaa lidzy xaa, ¿xa kñabey xaa lo meñ nii xniladzy xtiits Dios?

6 Por ngo nody nii kñabey tu xaa nii kal kwsëëb xnëz Dios lo meñ nii xniladzy xtiits Dios. Por toontlaa kyak nyaa xaa aan kyab xaa lo tol nii byab xaatox.

7 Axte meñ nii xnilasty xtiits Dios no nii ksal xaa parñee kchoody xkyalto xaa ni kyabty xaa lo xitramp xaatox.

Xaa nii kuñ yudar xaa nii xñabey

8 Singo gak xaa nii kuñ yudar xaa nii xñabey no nii ksal meñ xaa ni no nii kuñ xaa cumplir xtiits xaa, ni nody nii kyë xaa kunip, ni nody ni tsini xcuent tumi kik xaa.

9 No nii tsiitsy so xaa lo xtiits Dios nii xniladzy no, ni no nii ngui tso kik xaa.

10 Klo kak xaa preb, aan loxsye ngo, deelñee nody xfalt xaa, schilo kuñ xaa yudar xaa nii xñabey.

11 Singo gak tsiil xaa, no nii ksal meñ me ni nody nii ktop me tiits kizh, ni no nii kak me tu kwnaa wsoob tiits.

12 Tugak kwnaa kap xaa go, ni no nii kñabey xaa lidzy xaa.

13 Por deelñee ngui kuñ xaa xtsiiñ xaa, lëë xaa ktyoontsi, aan singo mod no chuw xaa kñee xaa xtiits Dios lo meñ.

Nii no kniladzy meñ nii ngab lo Dios

14 Xkokyeeñaa nii klyëëdy lëën kyely kan lii. Per lëën xal kitsy re

15 parñee, deelñee kyeldy kan lëël nanle xa kak xmod no tsiñee no no lady meñ ni xniladzy xtiits Dios. Lo Tat Tios ngab meñ go, ni lëë Tat Tios mbañ chakni meñ go parñee kchosody meñ go lo tiitsli.

16 Tir gon ntson xtiits Tat Tios nii xniladzy no:

Biid Jesucrist sinak tu mguiy,
ni bluuy Kyalbini Ntson
nii Xiñ Dios nak xaa.
Kon angly xaa.
Biñ meñ nii nche tyub lo
kislyu xtiits xaa,
aan bniladzy meño,
ni byëp xaa kpaa.

4

Meñ nii kchoxso lo xtiits Dios

1 Per nyë xñee Kyalbini Ntson nii sitsiñ tse nii lëë

meñ kchoxso lo xtiits Dios,
par kniladzy meñ xtiits xuuy
kyalbini mal ni kniladzy meñ
xlay xaatox.
2 Ni lëë meñ ksal xtiits xaa
wnee xuuy, pe xseedy styoo
xaa tsiñee xkëëti xaa meñ.
3 Xka xaa ktsiilña meñ ni
no cos nii xka xaa ktyaaw, ni
lëëw na lëë Dios psaano par
ktee meñ nii xniladzy xtiits
xaa skizh tsiñee kaw meño.
4 Por kchë nii psaan Dios
bueno. Aan ni tu pe kpixlasty
no, sink no nii ktee no skizh
tsiñee kñaasy now,
5 por lëë xtiits Dios ni lëë
skizh nii ktee no lo Dios
kuuñlayo ni kuuñnyëw.

Xaa nii nli chuñ xtsiiñ Jesucrist

6 Deelñee sluuyoo kchë cos
ko lo meñ ni tugak tsinaloo
tiitsli aan iip kchoxsodyoo, tu
xaa nii nli chuñ xtsiiñ Jesu-
crist kakoo.
7 Per ksaldyoo kchë cos nii
nody xkyalcheñ nii chutiits
meñ. Sink ptee nii tugak beeñ
xtsiiñ Dios.
8 Por nikxe xkiiñ ejer-
cisy par xcuerp no, mastre
xkiiñ kchë xtsiiñ Dios nii
kuuñtsyeey no, por styon now
lo kislyu re ni styon now lo
stu kislyu.
9 Kol kniladzy kchë nrii,
por nliw.
10 Por xkyëë no tsiiñ ni
xtyee mban no, porñee Tat
Tios mbañsye xsaladzy no.
Lëë xaa xteelaa kchësy meñ
nii xniladzy ni lëë xaa kteelaa
meñ nii nare kniladzy.
11 No nii kñabeyoo
kuuñtsyey meñ ngo ni no nii
kluuylo.
12 Kteejtyoo nii ksyablyu
meñoo porñee nakoo xaa
yeeñ, sink ngui kwnee ni
ngui kok, pkëstyoo meñ ni
kwloo xkyalcheeñoo, parñee
kakladzy meñ nii xniladzy
xtiits Dios kak sinakoo.
13 Mentre klyaañaa, blab
kitsy nii kë xtiits Dios lo meñ,
ni pchoobladzy styoo meñ ni
beeñ kseedy meñ.
14 Psaladzy kyalnsaak nii
bneetsy Dios lool worñee
psaabini xaa leñ kik xaa kol
par kxob xaa kol ña kikoo.
Ksaandylo.
15 Kuni kchë nii xñen
kikoo, beeñtsyeyoo, parñee
kchësy meñ kan nii nli chuñlo
cumplir.
16 Kop cuent nii xluuyoo lo
meñ, ni tsiitsy kwso kchox-
sodyoo. Deelñee kuuñtsyeyoo
kchë ngo lëël kteelaa lii ni lëël
kteelaa meñ nii xkëëtyag nii
xluuyoo.

5

Xa no nii kak xmod meñ nii xniladzy Dios

1 Këntseebtyoo lo xaa kol.
Ngui kwnee lo xaa sinak nii
nyak xaa pxoosyoo. Ni ngui
kwnee lo xaa yeeñ sinak nyak
xaa betsyoo.
2 Singo gak ngui kwnee lo
kchë kwaa kol sinak nii nyak
me xñaal. Nikle gaa lo kwnaa
yeeñ kwnee lo me sinak nyak
me psyañoo.
3 Beeñ kwnaa viud nii ni tu
chonody yudar.
4 Per deelñee no tu kwnaa
viud nii no xiñ o xyag kaa,
xaa go no nii kuñ me yudar
por meñ wlidzy me ni no nii

jkëstyoo xaa meñ lidzy xaa
por singo nonguial kako ni
xyo gaaw styoo Dios.
5 Kchë kwnaa nii nli byaan
viud, Dios sye xsaladzy me,
ni tugak chutiitsni me Dios
nikxe yutsye nikxe gaa ky-
oolo.
6 Per lëë kwnaa viud nii
chuuñtsyey tol nii chak lo
kislyu re, kutyle me nikxe
mbañ me.
7 Kudzy nrii lo kchë meñ
nii nche ske parñee ni tu pe
kuuñkiydy meñ lo meñ gue.
8 Por deelñee no xaa nii
choxkody kan meñ lidzy, xka
xaa nii xniladzy xaa xtiits
Dios aan mastre ntsab xaa
que xaa nii xnilasty.
9 Nonstyee kwnaa viud
nii chap masy tsongaly iz ni
kwyo tugak tsiil tso list.
10 No nii kyuumbey meñ
me por kchë kyalbuen nii
beeñ me: deelñee ngui broob
me xiñ me, deelñee ngui xñee
me lo meñ nii chi lidzy me,
deelñee kontsi me xaa nii
xniladzy xtiits Dios, deelñee
beeñ me yudar meñ prob, ni
deelñee beeñ me kchë kyal-
buen nii nonguial kak.
11 Per ksoobtyoo lë viud nii
bii nyeeñ lo list ko. Porque
tsi lëë me kakladzy ktsiilña
me stub, lëë me ksaan xtsiiñ
Crist.
12 Aan tol chuñ me porñee
beñdy me cumplir xtiits me.
13 Ni lëë me xkyënsë yu
por yu chi me ni lëë me
xyak tu kwnaa nii xtsyaab
aan lo kyalwtsyaab ko, lëë me
xkyëktop tiits kizh, ni lëë me
xsyëëb laañee chigaldy me ni
lëë me xñee cos nii xkaatyee.
14 Por ngo chakladzyaa nii
ktsiilña kwnaa viud nii bii ny-
eeñ parñee kan me xiñ me
ni tso me chilidzy me, parñee
kteejty no tiits nii kñee në
meñ nii xlëë lo no lëë no.
15 Porque nol kwnaa viud
nii pchooxso aan lëë me
kwsëëb xlad xaatox.
16 Deelñee no meñ lidzy kw-
naa nii no lady to nak viud,
no nii kuñ me me yudar,
parñee kotsiiñdy me lo xaa
nii xniladzy xtiits Dios, tsiin
kchilo kuñ xaa kwnaa viud
nii ni tu cho nody yudar.
17 No nii ktyoontsi xaa kol
nii ngui xñabey lo meñ nii xni-
ladzy xtiits Dios, per mastre
no nii ktyoontsi xaa deelñee
xluuy xaa xtiits Dios ni chuuñ
kseedy xaa meñ.
18 Por misme kitsy nii kë
xtiits Dios xñee: “Kody to
kyex chuw yosy nii xkyë
kon.” Ni nikle gaa: “No nii
kazh xaa nii xkyë tsiiñ.”
19 Deelñee jkëëkiy meñ tu
xaa kol, ksaldyoo nii kñee
chop o tson gaa xaa nii kñë
nliw.
20 No nii këntseeboo lo xaa
nii xsaandy xtol tsiñee nche
kchë meñ nii xniladzy xtiits
Dios, parñee ktsyeb los de-
masy meñ.
21 Xña lo Dios ni xña lo
Jesucrist ni xña lo angly nii
kwle Dios, xsanaa tiits re lool
parñee kuuñtsyeylo. Kchë lo
meñ, kwneew; kwedyoo.
22 Kxobtyoo ñal kik meñ
par kak meñ tu xtsiiñ deelñee
karty kuñlo pensar. Jkaay-
dyoo xtol meñ. Bichee lo tol.

23 Kidyoo nonsy nis, sink
kow xisy viñ, por nanaa nii
kety kety xlyaañoo yoob.
24 No meñ nii nyoo no xtol
antes nii kak kyalxtisy. No
gaa meñ nii axte lox chak
kyalxtisy lëëw chak nyoo.
25 Singo gak kyalbuen nyë
nyoow. Lëë kyalbuen nii ny-
oody kaa chilody nii tugak
jkyeetsyo.

6

1 Kchësy xaa nii psyuuy par
kyë tsiiñ no nii ksoob xaa xti-
its xaa nii kwxii xaa, parñee
kñeenëdy meñ xtiits Dios nii
xniladzy no ni xluuy no.
2 Nikle xniladzy xaa nii
kwxii xaa xtiits Dios, lëdy por
ngo nii ksoobty xaa xtiits xaa.
Mastre no nii ngui kuñ xaa
xtsiiñ xaa, por tu lo xaa nii
xniladzy xtiits Dios kë xaa
tsiiñ.

Cos nii nli non

Kudzy lo meñ nii
3 deelñee tso tu xaa nii
kluuy tu cos nii nakty sinak
xtiits Jesucrist
4 tu xaa nyats nak xaa aan
ni tu pe nandy xaa. Tugak
no ktilytiits xaa nako sinak
tu kyalkits lo xaa. Aan siko
lëë kyalmbixladzy, ni tily, ni
kotsyetsy chislo.
5 Ni xyaldy kaa xtily xaa
go porñee no lidy kik xaa ni
xnilasty xaa tiitsli, aan xsyak
xaa nii schilo kak gan tumi lo
xtiits Dios.
6 Ni nli gaa rikw meñ nii
xniladzy xtiits Dios deelñee
kleni meñ nii chap meñ.
7 Por ni tu pe byobniidy no
lo kislyu re, ni ni tu pe ky-
ooydy no.
8 No nii kle no deelñee no pe
tyaaw no ni pe tsyakw no.
9 Per lëë xaa nii chakladzy
kak rikw xekwty xaa. Lëë
xaa chak ngbiñ aan lëë xaa
xkyëtañ ni lëë xaa xyab lo tol.
10 Por xkyalwlë tumi lëë
tol xlyañ. No meñ nii no
kchoxso lo xtiits Dios porñee
xsyëëbladzy meñ tumi aan
mban no tedy meñ go.

Xa kpañ meñ nii xniladzy xtiits Dios

11 Per lëë lii, bichee lo kchë
cos ko por lo Dios ngaboo.
Mbëë pañ sinak xñabey Dios,
bleni Dios, ni bniladzy xaa,
ni pkëstyoo meñ, kyeejtyoo ni
ndoladzy kok.
12 Tsiitsy kwso lo xtiits Dios.
Klaadyoo kyalmbañ nii nity-
lody, por par ngo kwtsyetsy
Dioosoo ni por ngo gaa ndaly
lo meñ kwneel nii xniladzyoo
xtiits Dios.
13 Lëë nana, xña lo Dios nii
xtee kyalmbañ lo kchësy cos
nii no lo kislyu re, ni xña lo
Jesucrist nii kwnee xtiits Dios
lo Poncio Pilato, lëën xñabey
14 nii kuuñtsyeyoo kchë nii
niyaa lool, ktsëëdylo, parñee
kak ntseebtyaa lool. Tugak
beeñtsyeyo axte nii kiid Jesu-
crist stub.
15 Lëë Dios kwe tse nii kxaal
Dios xaa, por lëësy xaa nak
Dios ntson nii xñabey, ni lëësy
xaa nak rey, ni lëësy xaa nak
xaa nii chuñ kyalxtisy.
16 Tsitsiñdy tse nii kety xaa,
lo tu bini no xaa aan ni tu
cho chilody kpig, ni ni tu cho

karty kan xaa ni kchilody kaa
kan meñ xaa. ¡Lëësy xaa
xyal jkaa skizh ni kyalwn-
abey! Singo no nii kako.
17 Kudzy lo xaa rikw nii kak
nyaasty xaa porñee chap xaa
cos, por xtiiydy cos. Kudzy
nii masy Dios sye ksaladzy
xaa por lëë Dios xnee kchë
cos nii jkiiñ no.
18 Kwnabey nii kuñ xaa
rikw kyalbuen ni jkady xaa
palal nii chap xaa lo meñ nii
ni tu pe chapty.
19 Parñee singo mod lëë xaa
kap cos nii nitylody ni lëë xaa
jkaa kyalmbañ nii nitylody.
20 Timoteo, ngui gon
beeñtsyey nii kwnabey Dios
lii, ksaldyoo kchë cuent yox
nii pa xkiiñdy nii xso xaa nii
xsyak nii nyaani.
21 Por no meñ nii kwsëëb
lo cuent ko pchoxso lo xtiits
Dios.
Kakni Dios to dyon.

Kitsy pchop nii pxaal Pable lo Timoteo

1 Paablaa, xapostle Jesucrist nakaa, styoo Dios kwlañ pxaal xaa naa parñee kluyaa xtiits Jesucrist nii xnee kyalmbañ.

2 Lëën xal kitsy re lool, Timoteo nii nakoo sinak xiñaa. Xñabaa lo Tat Tios ni lo Jesucrist nii kakni xaa lii, ni jkëstyoo xaa lii, ni knee xaa tiits nii mbëë kpañoo.

Nii xñabey Pable kuñ Timoteo

3 Cad nii xtedyaa skizh lo Dios xsaladzyaa lii aan nikle yutsyew nikle gaa kyoolo xñabaa nii kakni xaa lii, tyub styoon chuuñtsyeyaa xtsiiñ xaa sinak nii beeñ pxusykoltoo noo.

4 Xsaladzyaa worñee biiñoo, nii lëë no blë aan xsyakaa naaty kyob kan parñee klen stub.

5 Por xsaladzyaa nii tyub styool xniladzyoo xtiits Dios. Ni klo gaa xñakooloo Loida ni xñaal Eunice, bniladzyoo aan sootpaa nii wil byaani kyalwniladzy ko.

6 Por ngo xñabaa nii ksaanlastyoo xKyalbini Dios nii kwsëëb leñ styool worñee pxobaa ñan kikoo.

7 Por bneesty Dios tu kyalbini mban lo no, sink tu kyalbini ndaan bneetsy xaa parñee jkëstyoo no meñ ni tso xkyalcheñ no.

8 Ktelastyoo tsiñee kchool xfavor xtiits Jesucrist ni ktelastyoo kanoo naa porñee non skiib por xtiits xaa, sink con kyalndaan nii bneetsy Dios lool ptee nii wil tedy kyalnë por xtiits xaa nii xteelaa.

9 Lëë Dios pteelaa lëë no lo tol parñee kpañ no sinak xñabey xaa. Kwtsyesty xaa lëë no por xkyalbuen no, sink lëë xaa kwtsyetsy lëë no porñee singo kwlaño styoo xaa ni porñee pkëstyoo xaa lëë no chop xaa Jesucrist. Destye nii kwche kislyu xkëstyoo Dios lëë no.

10 Lëë na nii lëë xaa pxaal Jesucrist biid kteelaa lëë no, lëë xkyalwkëstyoo xaa kok nyoo. Lëë Jesucrist biid knitylo xkyalwnabey kyalkuty aan por xtiits xaa lëë no jkaa kyalmbañ nii nitylody.

11 Lëë Dios psonaa kluyaa xtiits xaa, ni lëë xaa pxaal naa kakaa apostle.

12 Por ngo xtyeedyaa kyalnë re. Per xtelastyaa por nanaa cho xsaladzyaa. Ni nan nyëën nii lëë xaa kakni naa axte tse nii kiid xaa stub.

13 Bluuy kchë nii chanoo xluyaa, ni pañ sinak xñabey xtiits Dios, ni pkëstyoo meñ sinak xkëstyoo Jesucrist no.

14 Lëë Kyalbini Ntson nii no leñ styoo no kuñ lii yudar, parñee kuñoo tsiiñ nii bneetsy Dios lool.

15 Nanloo nii lëë kchë xaa nii no nëz Asia psaanladzy naa. Lady kchë xaa go no Figelo ni Hermógenes.

16 Lëë lëësy Dios dyon kakni
meñ lidzy Onesíforo, por
ndaly vuelt biid kchoobladzy
xaa styoon aan ptelasty xaa
nikxe kon xaa nii lëën no
skiib.
17 Siikñee kwlañ xaa Roma,
lëë xaa byub naa aan pxilasty
xaa, axte nii ptsil xaa naa.
18 Xñabaa nii jkëstyoo Dios
xaa tse nii lëë Jesucrist kiid
stub. Psaladzy gaanoo xaatke
beeñ xaa lëë no yudar leñ
kyedzy Efeso.

2

Xaa nii nli chuñ xtsiiñ Dios

1 Lëë lii, xiñ, tsiitsy kwso lo
tiits nii bneetsy Jesucrist lool.
2 Kchësy nii konoo bluyaa
lo meñ, bluuyo lo xaa nii
xyeñoo nii schilo kluuyo lo
meñ nii karty kono.
3 Wil kwte kyalnë, kwxaak
nii tu soldad nii xsoob xtiits
Jesucrist nakoo.
4 Chilody gon kuñ soldad
stu tsiiñ. No nii kuuñ ksak
xaa xaa nii xñabey lo xaa.
5 Singo gak xaa nii chi tu lo
wkity kuñdy xaa gan deelñee
kijty xaa sinak nonguial kity
xaa.
6 Nikle gaa xaa nii xkyë kon
no nii klo xaa jkaa nii xyal
xaa tsi lëë kwlaap kak.
7 Tugak kuni nii niyaa
kikoo, aan lëë Dios ksaabini
kikoo parñee kyeeñlo.
8 Psaladzy nii bikche kpañ
Jesucrist ni psaladzy nii lo
xtiiy rey David sëëd xaa.
Kchë ngo xñen lo meñ.
9 Aan por tiits ko xtyeedyaa
kyalnë, ni këtuun si xkyëtuu
tu xaa mal. Per lëdy wi xtiits
Dios gon këtuu.
10 Por kchë xaa nii kwle
Dios xekwaa kyalnë re
parñee telaa xaa lo tol ni jkaa
xaa kyalmbañ nii kneetsy
Jesucrist:
11 Nli nii deelñee kety no
porñee xniladzy no
xtiits xaa, lëë no kyoo
lo xaa,
12 ni deelñee kxekw no lo
kyalnë, lëë no kñabey
ksa no xaa,
ni deelñee jka no xaa, lëë xaa
jka lëë no.
13 Deelñee kuuñdy no cumplir
xtiits no, lëë xaa si suñ
xaaw cumplir,
por chilody jka xaa lëë xaa.
14 Beeñ ksaladzy meñ ni
kwnab lo meñ nii ktilytiistre
meñ por cualquier cos por pa
xkiiñdy wtilytiits ko. Xaktyee
xkëëtaño meñ.
15 Tyub styool bluuy xtiits
Dios. Tu xaa nii nli xkyë tsiiñ
kok parñee tsody penak kte-
ladzyoo lo Dios.
16 Kñeedyoo kchë tiits yox
nii so xnëzty ni pa xkiiñdy,
por kchë meñ nii xñee tiits ko
xyab lo tol.
17 Nak xtiits meñ go sinak
cangren. Tiits ko xñee Hime-
neo ni Fileto.
18 Lëë xaa pchooxso lo xti-
its Dios aan xñee xaa nii lëë
Dios beeñ kpañle meñ kuty
aan no kik meñ xkan.
19 Per nak meñ nii xni-
ladzy xtiits Dios gon sinak tu
xcimient yu, aan lo cimient
ko xñee nii xyuumbey Dios
meñ nii ngab lo xaa, ni kchësy
kaa meñ nii ngab lo Dios no
nii kpichee lo tol.
20 Tu leñ yu ngol gon, lëdy
xaktyee cos or ni cos plat no,

sink wi cos yag ni cos psiñ no.
Now xkiiñdy palsye no gaaw
palsye xkiiñ.
21 Parñee jkiiñ no tu laa pre-
cisy lo Dios, no nii ksaan no
tol parñee kak nyë no, singo
mod lëë no kuuñtsyey kchëlo
cos buen.
22 Lëë lii, bichee lo kchë tol
nii chuuñtsyey xaa yeeñ, aan
pañ sinak xñabey Dios, bni-
ladzy xtiits xaa, pkëstyoo meñ
ni mbëë pañ ksal meñ nii xni-
ladzy xtiits xaa.
23 Ksaldyoo kchë wtilytiits
yox nii so xnëzty por xaktyee
chuuñ ktilyo meñ.
24 Aan tu xaa nii xkyë xtsiiñ
Dios gon nody nii kyëno xaa
lo tily, sink no nii buen kak
xaa lo kchë meñ, ni no nii
ligier kak xaa par kluuy xaa
xtiits Dios, ni no nii kap xaa
paciensy
25 ni no nii ngui kñee xaa
lo meñ nii chondy tiits. No
nii kñab xaa nii kpikche styoo
meñ go lo Dios tsiin kyuum-
bey meñ go tiitsli,
26 parñee kte xkaal meñ go
ni telaa meñ go lo xitramp
xaatox, por nguëëtuu xaatox
meñ go parñee kuñ meñ go
nii chakladzy xaa.

3

Tsi lëë kislyu mer nitylo

1 No nii kaknanoo nii tsiñee
lëë kislyu mer nitylo lëë
kyalnë tso.
2 Lëë meñ kyak nyats,
lyaadzy tumisy tso meñ, ni
lëë meñ kak mbixladzy. Lëë
meñ kñee në Dios, ksaldy
meñ xtiits xaa ni ksaldy meñ
pxosy ni ksakty styoo meñ.
3 Jkëstyoody meñ, lëë meñ
kyëktop tiits kizh, kxekwty
meñ, lëë meñ kuñ tol, lëë meñ
kyak ntseeb aan kyody cos
buen styoo meñ.
4 Lëë meñ kyak niladzy, kt-
syebty meñ, lëë meñ kyak
nyaa. Nii xyo styoo meñ kuñ
meñ, kuñdy meñ nii xyo styoo
Dios.
5 Lëë meñ jkëëlo nii xni-
ladzy meñ xtiits Dios, per lëë
kchë xtol meñ kluuy nii nlidy
xñee meñ.
Jkaaldyoo kchë meñ go.
6 Por lo meñ go ngab kchë
xaa nii chi yu por yu aan
xkëëti xaa kchë kwnaa mban
nii tolsye sini kik.
7 Tugak no me wseedy, per
iip xyaldy kyeñ me xtiitsli
Dios.
8 Sinakak bruj nii lë Janes
ni Jambres nii kwsonlë lo
Moisés nak xaa go, xsyonlë
xaa lo tiitsli. No lidy kik
xaa, lëë xaa pchooxso lo xtiits
Dios.
9 Per xtsedy ktiiy xaa, por
lëë meñ kyeñ nii nyaanidy
xaa, sinak nii ptsyoolak chop
bruj nii kwsonlë lo Moisés kt-
syool xaa.

*Nii xñabey Pable kuñ Timo-
teo*

10 Per lii chanaa nii mbëë
sinaloo nii bluyaa lool, nanoo
xa mbañaa, nii no kikaa, ni
xniladzyaa Dios, ni chaapaa
paciensy, ni xkëstyoon meñ,
ni nanoo xa xekwaa lo
kyalnë.
11 Nanoo xa kwënlaag meñ
naa, ni nanoo xa ptsyoolaa
kyalnë leñ kyedzy Antioquía,
ni Iconio ni Listra. Per lëë
Dios pteelaa naa.

12 Nli xñen nii lëë kchë xaa
nii chakladzy jkab lo Crist
tedy kyalnë.
13 Per lëë xaa mal ni xaa
wnee xuuy, ksaandy xaa xtol
xaa, sink tugak lëë xaa jkëëti
meñ ni tugak lëë xaa kyëti
xaly.
14 Lëë lii tsiitsy kwso lo xti-
its Dios nii pseedyoo ni xni-
ladzyoo por nanoo cho blu-
uyo lool.
15 Psaladzy nii destye nii
nakoo xaa wiñ xyuumbeyoo
kitsy nii kë xtiits Dios. Lëëw
xñee nii lëë Dios kteelaa lii
deelñee kniladzyoo xtiits Je-
sucrist.
16 Lëë Dios psaabini kik
xaa nii pkëë xtiits xaa, aan
xkiiño par kuuñ kseedyoo
meñ, ni par këntseebo lo meñ,
ni par ktikchew styoo meñ ni
këkluuyo xa kpañ meñ sinak
xñabey Dios.
17 Xluuyo xa kuuñtsyey
meñ kchëlo cos buen nii xyo
styoo Dios.

4

1 Lëë nana xña lo Dios ni
xña lo Jesucrist nii kiidnabey
lo meñ mbañ ni lo meñ kuty,
lëën xñab
2 nii kluuyoo xtiits Dios lo
meñ, ni kñeel lo meñ tsiñee
kteedyo tiits ni nikle gaa ktee-
jtyo tiits kwnee. Pkostyoo
meñ ni kwëntseeb tsiñee ko
meñ falt, ni pchoobladzy
styoo meñ, ni kop paciensy
tsiñee kuuñ kseedyoo meñ.
3 Porque sitsiñ tse nii
kaklastre meñ kon xtiits
Dios. Sink lëë meñ kyub
tubtsoon maestre parñee
kluuy maestre nii kakladzy
meñ.
4 Lëë meñ ksaanladzy xti-
its Dios aan lëë meñ kniladzy
kchë cuent nii pa xkiiñdy.
5 Per lëë lii tugak kwlooli
kikoo, pxekw tedyoo kyalnë,
tugak kwëkluuy xtiits Dios nii
xteelaa. Ngui beeñ xtsiiñoo.
6 Na lëën merle kpi lo kislyu
re, lëën kety par kuuñ ksakaa
Dios.
7 Tsiitsy kwson lo xti-
its Dios, byaalaa tsiiñ nii
bneetsy xaa lon, ni pxekwaa
pchooxsodyaa lo xtiits xaa.
8 Lëën jka premio nii
kneetsy Jesucrist tse nii lëë
xaa kiid kuñ kyalxtisy. Ni
lëdy nonsy lon kneetsy xaaw,
sink wi lo kchësy meñ nii
këmbës kiid xaa stub ktee
xaaw.

Nii xñab Pable lo Timoteo

9 Ptee nii kyob kiid tedyoo
lon.
10 Por lëë Demas sey
Tesalónica, lëë xaa psaan naa
por mastre xyo cos lo kislyu
re styoo xaa. Lëë Crescente
na pxalaa si nëz xtañ meñ
Galacia, lëë Tito na pxalaa si
nëz xtañ meñ Dalmacia.
11 Xaktyee Lucas so lon nu.
Byub Marcos aan kol të chop
to, por skiiñ xaa lon nu.
12 Lëë Tíquico pxalaa si
Efeso.
13 Tsiñee kiidoo, kwte lidzy
Carpo nii no leñ kyedzy
Troas, aan tëni xkaxkemaa
nii byaan lidzy xaa ni xlibraa,
per mastre precisy nii kiidnil
kitsy nii psanaa.
14 Tir noyak yox Alejandro
nii chuuñ xtsiiñ kiib lon, per

lëë Dios ksaksi xaa por kchë
nii beeñ xaa.
15 Kop cuent lo xaa, porque
tir xñeenë xaa xtiits Dios nii
xluuy no.
16 Worñee klootyee kwt-
syetsy xtisy naa, ni tu cho
kwsënaldy ncho xfavoraa.
Kchësy xaa psaan naa.
Xñabaa nii kuñdy Dios cuent
nii beeñtsyey xaa.
17 Per lëë Dios beeñ naa
yudar ni bneetsy kyalndaan
lon kwnen xtiits xaa ni beñaa
nii pkëëtyag xaa sitrew. Lëë
Dios pteelaa naa kwxaakaa
nii chuw mëëtsy kwlii xaa
naa.
18 Lëë Dios kteelaa naa
kchëlo cos mal, ni lëë xaa kap
cuidad naa tsiin kyan laañee
xñabey xaa. ¡Tugak kol tsoo
ktee no skizh lo xaa! Singo
no nii kako.
19 Xkëëptyuuxaa Prisca
ni Aquila, ni meñ lidzy
Onesíforo.
20 Lëë Erasto byaan leñ
kyedzy Corinto, lëë Trófimo
na psanaa leñ kyedzy Mileto
por lëë xaa xsyaknë.
21 Ptee nii kiidoo antes nii
kislo nal. Xkëëptyuux Eubulo
lii, ni Pudente, ni Lino, ni
Claudia, ni kchë meñ nii xni-
ladzy xtiits Dios nii nche nu.
22 Lëë lëësy Jesucrist dyon
kakni lii ni lëë lëësy Dios
ksaabini kik to.

Kitsy nii pxaal Pable lo Tito

1 Naa nak Pable, xtsiiñ
Dios xkyën, xapostle Jesucrist
nakaa. Lëë Dios pxaal naa
kluyaa xtiits xaa lo meñ nii
kwle xaa, parñee kaknan
meñ nii lëë xtiits xaa xñee nii
2 lëë no jka tu kyalmbañ nii
nitylody. Por destye worñee
karty kwe kislyu kwnee Dios
nii lëë xaa knee kyalmbañ go
aan xkëëtidy xaa.
3 Lëë nana, nii lëë tse kut-
siñ, lëë Tat Tios nii pteelaa
lëë no lo tol pxaal naa kluyaa
xtiits xaa.
4 Lëën xal kitsy re lool, Tito.
Xiñaa nakoo por chop no xni-
ladzy xtiits Dios. Xñabaa lo
Dios ni lo Jesucrist nii kakni
xaa lii ni knee xaa tiits nii
mbëë tsol.

Lëë Tito kso xaa nii kñabey

5 Lëën psan lii lo kislyu
wiñ nii lëë Creta parñee kso
xnëëzoo kchë cos nii karty kso
xnëz, ni parñee kchë kyedzy
nii tedyoo ksool xaa kol nii
kñabey lo meñ nii xniladzy
xtiits Dios, psaladzy kchë nii
kwnabeyaa lii.
6 Deelñee ksool tu xaa kol,
no nii kyuboo tu xaa nii
ngui mbañ, parñee tsody
pe jkëëkiy meñ xaa. No
nii kyuboo tu xaa nii tugak
kwnaa chap, wi xiñ xaa no
nii kniladzy xtiits Dios ni no
nii ksoob xiñ xaa tiits.
7 Xtsiiñ Dios gon xkyë xaa
nii xñabey lo meñ nii xniladzy
xtiits Dios. Por ngo nii kpañ
xaa sinak xñabey Dios, ni no
nii kon xaa tiits, ni nody nii
kak ntseetsy xaa. Nody nii
kyë xaa kunip, ni nody nii
kyëno xaa lo tily, ni nody nii
tsini xcuent tumi kik xaa.
8 No nii ktee xaa lidzy xaa
kwës meñ, tu xaa nii chuñ
buen kak xaa, ni xaa nii
no xkyalcheñ, ni tu xaa nii
xtsiiñsye Dios chuñ.
9 No nii tsiitsy so xaa lo xti-
its Dios parñee kchoobladzy
xaa styoo meñ ni jko xaa
styoo meñ nii xñeenë xtiits
Dios.
10 Por ndaly xaa nii chondy
tiits no. Xñee xaa nii no
tsobey meñ. Nonsyke cos
nii pa xkiiñdy xñee xaa aan
xkëëti xaa meñ.
11 No nii ktse no chuw kchë
xaa go, porque xkëëtañ xaa
meñ. No wor axte tub yu
meñ xkëëtañ xaa, porñee
xluuy xaa cos nii nonguialdy
parñee kwii xaa tumi.
12 Misme gak tu xaa chak
nii no Creta chëb tu vuelt:
“Wnee xuuy meñ Creta, ni
nak meñ Creta sinak chol ma
tañ, chawcho meñ Creta aan
xtsyaab meñ Creta kyë tsiiñ.”
13 Aan nli gaa singo
nak meñ Creta. Por ngo,
kwëntseeb parñee tsiitsy so
meñ lo xtiits Dios,
14 ni parñee ksaldy meñ
kchë cuent nii xso meñ Israel,
ni ksaldy meñ nii xñabey xaa
nii pchooxso lo xtiits Dios.
15 Nody cos peedy lo xaa nii
tubli no kik, per par xaa nii
xnilasty xtiits Dios ni no lidy
kik kchësy cos xsyak xaa nii
peedyo, por axte xkyalcheñ
xaa nyëdy.

16 Xñee xaa nii xniladzy xaa
xtiits Dios, per chuuñtsyeydy
xaa nii xyo styoo Dios,
mbixladzy xaa ni xsoobty
xaa tiits, lëdy xaa nii kuñ tu
kyalbuen nak xaa.

2

Xa kpañ meñ nii xniladzy xtiits Dios

1 Per lëë lii, tsiñee kñeel, xti-
its sye Dios kwnee.
2 Kwnee lo xaa kol parñee
nsaaksye kak xaa no nii
ksal meñ xaa ni no nii tso
xkyalcheñ xaa ni no nii mbëë
kniladzy xaa Dios, ni no nii
jkëstyoo xaa meñ ni no nii
kxekw xaa te xaa kyalnë.
3 Singo gak kchë kwnaa kol
no nii ksal meñ me, ktopty
me tiits kizh, ni susty me.
No nii kpañ me sinak xñabey
Dios,
4 parñee kluuy me lo kw-
naa yeeñ xa jkëstyoo kwnaa
yeeñ tsiil, ni xa jkëstyoo kw-
naa yeeñ xiñ,
5 ni kluuy me xa tso
xkyalcheñ kwnaa yeeñ,
parñee tsody xtol kwnaa
yeeñ, ni kluuy me xa kan
kwnaa yeeñ lidzy. No nii
buen kak kwnaa yeeñ ni
ksoob kwnaa yeeñ xtiits tsiil,
parñee kteejty no tiits kñeenë
meñ xtiits Dios.
6 Singo gak kwnee lo
kchë xaa yeeñ parñee tso
xkyalcheñ xaa,
7 yuuboo bluuy xa kpañ
xaa. Tsiñee kñeel lo xaa tubli
psë lo xtiitsoo parñee kan xaa
nii xkijtyoo.
8 Ngui psë lo xtiitsoo tsiin
ni tu pe kliskiydy meñ lool.
Singo mod lëë xaa nii xlëë
lo no kteladzy aan tsody xa
kñeenë xaa lëë no.
9 Kwnee lo xaa nii psyuuy
parñee ksoob xaa xtiits xaa
nii kwxii xaa, kudzy nii kak
ndoladzy xaa ni ktikchedy
xaa tiits.
10 Kudzy nii kwandy xaa,
sink ngui kak xmod xaa,
parñee kchësy meñ kan nii
buen xaa porñee xniladzy
xaa xtiits Dios nii pteelaa lëë
no lo tol.
11 Por xkyalnsaak Dios lëë
Jesucrist biid kteelaa kchësy
meñ lo tol.
12 Por ngo no nii ksaan no
kchë cos mal ni kchë tol nii
chak lo kislyu, no nii kpañ
no sinak xñabey Dios ni no nii
ksoob no xtiits xaa.
13 No nii kyëmbëës no nii
kiid xDios no Jesucrist nii
pteelaa lëë no lo tol.
14 Lëë xaa kuty parñee
ktsily xaa lo kchë xtol no, tsiin
jkab no lo xaa ni kuuñ no
kyalbuen.
15 Kchë nrii no nii kluuyoo
lo meñ. Pchoobladzy styoo
meñ ni ntseeb kwnee lo meñ.
Ktejtyoo tiits nii ksyablyu
meñoo.

3

*Nii kuuñtsyey meñ nii xni-
ladzy xtiits Dios*

1 Beeñ ksaladzy meñ nii no
nii ksoob meñ xtiits xtisy ni
xtiits kchë xaa nii xñabey, ni
tsoxko meñ kuñ meñ kyal-
buen.
2 Kudzy nii kñeenëdy meñ
xcombañer, ni kudzy nii kak
ndoladzy meñ lo kchë xcom-
bañer meñ.

3 Por nikle lëë no klo nguey
no, psoobty no xtiits Dios.
Kwëtañ no ni beeñtsyeey no
kchë clasy cos mal ni kokni-
ladzy no ni ptiilyni no meñ ni
ptilyni gaa meñ no.
4 Per kutsiñ tse nii lëë
Dios pxaal xkyalnsaak ni
xkyalwkëstyoo lo kchë meñ
nii nche lo kislyu,
5 aan lëë xaa pteelaa lëë no
porñee pkëstyoo xaa lëë no,
lëdy porñee beeñtsyeey no cos
buen. Lëë Dios beeñ jkub
lëë no worñee kwchobnis no
ni lëë xKyalbini Ntson xaa
bneetsy kyalmbañ kub lo no.
6 Porñee bniladzy no xti-
its Jesucrist lëë xaa bneetsy
xKyalbini Ntson xaa lo no.
7 Por xkyalnsaak xaa lëë
xaa pteelaa lëë no lo tol
parñee jkaa no kyalmbañ nii
nitylody nii kneetsy xaa.

8 Nli kchë nii xñen lool. Por
ngo chakladzyaa nii chop
kyon vuelt kñeelo lo meñ
nii xniladzy xtiits Dios tsiin
tsoxko meñ kuñ meñ cos
buen. Kchë nrii nonguial kuñ
meñ por xkiiño.
9 Per sëëbtyoo lo wtilytiits
nii so xnëzty, ksaldyoo kchë
cuent nii xseety dyon xa kwt-
edy meñkoltoo, ni sëëbtyoo lo
xtily meñ nii xtilytiits dyon
xa nak xley Moisés. Por pa
xkiiñdy kchë wtilytiits ko, so
xnëztyo.

10 Deelñee no tu xaa nii
chuñ meñ nii xniladzy xti-
its Dios chop tiiy, kwëntseeb
lo xaa tu vuelt o chop kaa
vuelt, aan deelñee ksaldy xaa
lii, psonëz xaa.

11 Por misme xtol xaa xluuy
nii sinidre xtiits Dios kik xaa.
12 Lëën kxal Artemas o
Tíquico kiid tedy lool tsiñee
klyañche xaa ptee nii kiid
tedyoo lon Nicópolis, porque
lëën kwlokyeñ nii siko
teedyaa mëë nal.
13 Beeñ Apolos ni Zenas nii
xseedy ley yudar axte laañee
kteedyo tiits lool parñee ni tu
pe kakty falt lo xaa nëz.
14 No nii kseedy kchë meñ
nii xniladzy xtiits Dios kuñ
yudar tsiñee no tu lyaadzy,
parñee kyeñ meñ nii no laa
jkiiñ meñ.
15 Kchësy xaa nii nche lon
nu xkëëptyux lii. Pkëëptyux
kchë xaa nii xniladzy xtiits
Dios nii nche ske. Lëë lëësy
Dios dyon kakni lëë do.

Kitsy nii pxaal Pable lo Filemón

1 Naa nak Pable, skiib non porñee xluyaa xtiits Jesucrist. Chopaa betsy no Timoteo xal kitsy re lool Filemón nii nakoo xcombañer noo lo tsiiñ.
2 Lool ni lo meñ nii xniladzy xtiits Dios nii xkaal lsa liidzyoo xal noow, ni lo psyañ no Apia ni lo Arquipo. Wi xaa xkyë tsiiñ Dios.
3 Lëë lëësy Tat Tios dyon ni lëë lëësy Jesucrist kakni lëë do ni knee tiits nii mbëë kpañ do.

Xkyalwkëstyoo Filemón

4 Tugak gon Filemón xtedyaa skizh lo Dios por lii tsiñee chutiitsnin xaa,
5 por chonaa nii tyub styool xniladzyoo xtiits Jesucrist ni xkëstyool meñ nii ngab lo Dios.
6 Xñabaa lo Dios nii tsiñee kluuyoo xtiits Jesucrist lo meñ, kyeñ meñ xa nak kchë kyalnsaak nii xneetsy Jesucrist lo no.
7 Xlen por kyalwkëstyoo nii no leñ styool, por lii xchoobladzy styoo meñ nii xniladzy.

Lëë Pable xñab tu favor lo Filemón

8 Schilo kñabeyaa pe cos kuuñtsyeyoo, por xapostle Crist nakaa.
9 Per kñabeydyaa lii, sink ngui mod kñen lool, por xkëstyoon lii. Naa nak Pable, koolaa. Lëën no skiib por xtiits Jesucrist.
10 Lëën xñab tu favor lool par Onésimo. Nak xaa sinak xiñaa leñ skiib nu.
11 Tu xaa nii pa pkiiñdy lool kok Onésimo klo, per lëë na xkiiñ xaa lool ni lon.
12 Lëë xaa xalaa lool stub. Pkaaxcuent xaa. Tyub styoon xkëstyoon xaa.
13 Xtee gaanaa nii kyaan xaa lon parñee kuñ xaa naa yudar xcuentoo mentre non skiib por xtiits Jesucrist.
14 Per chaklastyaa kuuñtsyeyaa nii no kikaa sin xtiitspeyoo parñee kuñxoodyoo favor nii xñabaa, sink kuñlo porñee xlyaño styool.
15 Neñdy pxooñ Onésimo lool xisy parñee na nii lëë xaa siid stub, kxooñtre xaa.
16 Saktroo xaa sinak chol xaa nii xkyë tsiiñ lool, sink kwxaak xaa sinak nii nyak xaa betsy no. Xkëstyoon xaa, per lëë lii mastre jkëstyool xaa, por lëë xaa kyë tsiiñ lool ni por lëë xaa xniladzy xtiits Jesucrist.
17 Singo tsigo busy deelñee xsyakoo nii xcombañeeroo naa, pkaaxcuent xaa sinak nii nyako naa.
18 Deelñee psaksi xaa lii o nsëëb kaa xaa tu cos, beeño cobraly lon.
19 Paablaa, yuub ñan xkën nrii. Naa kizho, per psaladzy gaanoo nii singosy bluyaa xtiits Dios lool.
20 Beeñ favor go lon, beetsy. Pchoobladzy styoon, por betsy no por xtiits Crist.

21 Lëën xal kitsy re lool
por nanaa nii suuñtsyeyoo
nii xñabaa ni ntsiibre gaa nii
kuuñtsyeyoo.
22 Pxixkwaa laañee kwësaa,
por xyeeñpaa nii lëë Dios
ktikche lo xtiits to aan lëë xaa
knee tiits kyely teedyaa lo do.
23 Xkëëptyux Epafras lii.
Chopaa xaa no skiib por xtiits
Jesucrist.
24 Ni xkëëptyux Marcos lii,
ni Aristarco, ni Demas ni Lu-
cas. Lëë xaa chuñ naa yudar
lo tsiiñ.
25 Lëë lëësy Dios dyon kakni
lëë do.

Kitsy nii kwë lo meñ Israel

Lëë Dios pxaal xiñ biidnee lo meñ

1 Tiemp, ndaly vuelt ni
ndaly mod kwnee Dios lo
pxusykoltoo no worñee pxaal
xaa profet.
2 Lëë natiemp lëë Dios px-
aal xiñ sëëdnee lo no. Por lëë
xaa psaa Dios kislyu ni lëë
gaa xaa byaani kchë nii psaa
Dios.
3 Lëë xaa nak xkyalntson
Dios ni sinakpee Dios nak
xaa. Con xtiits sye xaa xñabey
xaa kchë nii no lo kislyu.
Loxsye ptsily xaa xtol no lëë
xaa kwsob kwi Dios nëzli.

Mastre non Xiñ Dios lo angly

4 Mastre non Xiñ Dios lo
angly, por mastre nroob kyal-
wnabey nii kwaa xaa que nii
kwaa angly.
5 Por ni tu lo angly karty këb
Dios:
Xiñaa nakoo,
naa bnetsy kyalmbañ lool
natse.
Ni karty kaa këb Dios lo
angly nii lëë Dios kak pxosy
angly, ni karty këb xaa nii lëë
angly kak xiñ xaa.
6 Per tsiñee lëë Dios pxaal
xiñ lo kislyu, chëb xaa:
No nii kchësy xangly Dios
ksoxib lo xiñ xaa.
7 Lëë tsiñee xseety xaa an-
gly, xñee xaa:
Nak xangly Dios sinak me, ni
nak xaa nii xkyë tsiiñ
lo xaa sinak bëly.
8 Per tsiñee lëë xiñ xaa
chakyety, xñee xaa:
Iip kyaldy xkyalwnabeyoo,
Dios,
tu xaa nii chuñ kyalxtisy
nakoo.
9 Pkëstyool kyalbuen ni
pixladzyoo kyalmal.
Por ngo nii lëë Dios kwle lii ni
mastre nroob kyalwle
nii bneetsy Dios lool
que nii pteedy xaa lo
xcombañeeroo.
10 Ni lëë gak Dios xñee:
Lii psaa kislyu ni lii psaa kpaa
destye klo.
11 Stedy kchë cos,
per lii tejtyoo.
Kchësy cos kozh si chozh
ladx,
12 aan lëëw kxeechoo si xy-
eech ladx, ni lëëw kt-
sëël si xtsyëë ladx.
Per lëë lii ktsyëëdyoo ni iip
kejtyoo.
13 Ni tu lo angly karty këb
Dios:
Kwsob kwin nëzli,
axte nii tsitsiñ tse nii
kñabeyoo lo kchë meñ
nii xlëë lool.
14 Kyalbini nii xkyë tsiiñ lo
Dios nak angly. Lëë Dios xaal
angly par kuñ xaa yudar meñ
nii telaa lo tol.

2

Nody nii ksaanladzy no xtiits Dios

1 No nii tyon no xa nak
tiits nii pkëëtyag no parñee
kchosody styoo no.
2 Tiitsli biidni angly lo
pxusykoltoo no tiemp, aan
kchësy meñ nii psoobty tiits
ko kwte castigw.

3 ¿Lëë no tsigo, xa lë nii ty-
eelaa no deelñee ksaanladzy
no xtiits Dios nii xteelaa?, con
yuub Jesucrist biidniw, aan
lëë xaa nii biño xñee nii nliw.
4 Ni misme gaa Dios bluuy
nii nli kchë tiits ko worñee
beeñtsyey xaa kyalntson ni
milagre, ni lëë xaa bnee Kyal-
bini Ntson lo no según kwlañ
styoo xaa.

Sinak meñ kok Jesús

5 Psody Dios angly par
kñabey angly lo kislyu nii
nare kwe nii xsetyaa lo do.
6 Al contrario, leñ kitsy nii
kë xtiits Dios xñee:
¿Cho nak mguiy parñee ksal-
adzyoo mguiy?
¿Ni cho nak xiñ mguiy parñee
ksaloo xaa?
7 Psyablyul mguiy lo angly
xisy wiñ,
per lëë xaa blisklaal, aan
lëël ptee tiitspey lo xaa
parñee kñabey xaa lo
kchë cos nii psaal.
8 Kchë cos pkol ña xaa.
Ni tu cos byaaldy. Kchësyo
kwyo ña xaa. Per xtyon no
natiemp nii lëdy kchë cos no
ña xaa.
9 Ndon no nii lëë Dios
psyablyu Jesús lo angly xisy
wiñ. Aan por xkyalnsaak
Dios lëë xaa kuty por lëë no
porñee xkëstyoo Dios no. Lëë
na lëë Dios blisklaa xaa por
kyalkuty ko.
10 Par Dios no kchësy cos ni
por Dios kwyaaw. Chakladzy
xaa nii ndaly meñ tso laañee
xñabey xaa. Por ngo nii lëë
Jesucrist kwte kyalnë parñee
ktsily xaa xtol meñ.
11 Kchë no siñee ptsily Jesús
xtol no, tugak nak no ksa no
xaa, ni tugak kaa pxosy no.
Por ngo xtelasty Jesús tsiñee
xñee xaa lo no beetsy,
12 ni lëë gak Jesús xñee lo
Dios:
Lëën kluy xtiitsoo lo betsyaa,
ni lëën kol lay lool laañee
xkaal lsa meñ.
13 Lëë gak Jesús xñee:
Dios sye ksaladzyaa.
Lëë stub lugar xñee xaa:
Lëën so lo meñ nii bneetsy
Dios lon.
14 Sinak nii kë pëël meñ ni
no meñ cheñ, kwë pëël Jesús
ni kwyo xaa cheñ. Aan lëë
xaa kuty parñee ksyablyu xaa
xaatox nii xñabey lo kyalkuty.
15 Singo mod lëë xaa ptee-
laa kchë meñ nii tugak no
xtseb kyalkuty.
16 Biijty Jesús par kuñ xaa
angly yudar, sink lëë xaa biid
par kuñ xaa meñ nii ngab lo
xtiiy Abraham yudar.
17 Por ngo nii kok xaa
sinakpee meñ, parñee kak
xaa tu pxosy ndoladzy nii
xsoob xtiits Dios, tsiin ktsily
xaa xtol kchësy meñ.
18 Kwte xaa kyalnë worñee
pkaal xaatox xaa. Por ngo nii
schilo kuñ xaa yudar meñ nii
xkaal xaatox.

3

Mastre non Jesús lo Moisés

1 Beetsy, lëë do pchooxaal
par jkiiñ do lo Dios. Tugak
kol ksaladzy Jesús, por lëë
Dios pxaal xaa parñee kak
xaa pxosy nii kuñ lëë no yu-
dar parñee kniladzy no xtiits
Dios.

2 Tugak psoob Jesús xtiits
Dios sinak nii psoob Moiséso.
3 Per mastre non Jesús lo
Moisés. Nako sinak tu xaa nii
xsaa yu. Mastre non xaa lo
yu.
4 No xaa nii xsaa yu, per lëë
Dios xsaa kchë kchësy cos nii
no.
5 Mbëë psoob Moisés xtiits
Dios. Kop cuidad Moisés meñ
nii ngab lo Dios ni kwnee xaa
nii beeñtsyey Dios despuesy.
6 Per lëë Crist, Xiñ Dios nak
xaa. Chap cuidad xaa lëë no,
por nak no sinak lidzy Dios
deelñee kchosody no lo xtiits
Dios.

Wxiladzy nii xnee Dios

7 Por ngo gaa nii xñee Kyal-
bini Ntson leñ xkitsy Dios:
Deelñee xkëëtyag to xtiits Dios
natse,
8 kuuñ jkyeesty to styoo do
sinak beeñtsyey meñ
nii beeñ Dios preb
worñee sitedy meñ tañ
pidzy.
9 Siko pkaal pxusykoltoo do
naa,
nikxe nii kon pxusykoltoo
do kyalntson nii
beeñtsyeyaa choow iz.
10 Por ngo nii lëën blëë lo
pxusykoltoo do
aan chëpaa: "Tugak këtañ
xaa.
Chaklasty xaa tso xaa xnëzaa."
11 Blëën lo xaa,
aan chëpaa nii ktsiñdy xaa
laañee kxiladzy xaa.
12 Beetsy, kol kap cuent
tsiin tsody cos mal leñ styoo
do, parñee kchosody to lo xti-
its Dios.
13 Kol kchoobladzy styoo
xcombañer do ksatyee tse, lëë
ka bii xtedyo tiits, parñee
kyëtidy to ni kyabty to lo tol.
14 Por deelñee kchosody no
lo xtiits Crist axte tse nii lëë
no kety, skaa no nii jkaa Crist.
15 Kol kuy gaanoo nii xñee
xkitsy Dios:
Deelñee jkëëtyag to xtiits Dios
natse,
kuuñ jkyesty to styoo do
sinak beeñtsyey meñ
nii pkaal Dios.
16 ¿Cho pkëëtyag xtiits Dios
dyon aan loxsye ngo beeñ
klëë Dios? ¿Pe lëdy nayak
kchë meñ nii kwlii Moisés
Egiptow?
17 ¿Ni cho lo blëë gaa Dios
choow iz? ¿Pe lëdy nayak blëë
xaa lo meñ nii kwloo tol? Aan
kchë meñ go kuty tañ pidzy.
18 ¿Ni cho lo chëb Dios: "Kt-
siñdy to laañee kxiladzy to"?
¿Pe lëdy nayak lo meñ nii
psoobty xtiits xaaw?
19 Ni nli gaa nii ptsiñdy meñ
go, porñee bnilasty meñ go
xtiits Dios.

4

1 Nikxe nii byaan tiits nii
lëë no syëëb laañee knee Dios
kyalwxiladzy lo no, kol tsoo
ktsyeb no, por toontlaa sëëbty
tu do.
2 Por sinak nii biidak xtiits
Dios nii xteelaa lo meñ go,
sëëdo lo no, per pkiiñdyo lo
meñ go, porñee bnilasty meñ
gow.
3 Per lëë no nii bniladzy
no xtiits Dios, lëë no jkaa
kyalwxiladzy nii xseety Dios,
tsiñee xñee xaa:
Por ngo blëën aan chëpaa nii
ktsiñdy meñ go laañee
kxiladzy meñ go.

Ni lëëw na, destye tse nii
lox psaa Dios kislyu, lëë xtsiiñ
xaa byal.
4 Por leñ kitsyak nii kë xtiits
Dios xñee nii tse nii kwloxo
kadzy kpidz lëë Dios pxiladzy
lo tsiiñ.
5 Aan leñ kitsy ko gak xñee
nii chëb Dios:
Ktsiñdy meñ laañee kxiladzy
meñ.
6 Per ndaly meñ bii chak
falt jkaa kyalwxiladzy nii
ktee Dios. Per jkaady meñ
nii klo pkëëtyag xtiits Dioso,
porñee psoobty meñ go tiits.
7 Por ngo nii lëë Dios pso stu
tse, aan natse nak tse go. Por
misme Dios kwnee lo David
tsiñee pkëë David sinrii:
Deelñee xkëëtyag to xtiits Dios
natse,
kuuñ jkyesty to styoo do.
8 Deelñee ndee Josué laañee
nxiladzy meñ Israel, nseejty
Dios nii lëë xaa kso stu tse nii
jkaa meñ kyalwxiladzy.
9 Nare tsigo busy kxaal Dios
kyalwxiladzy lo meñ nii ngab
lo xaa.
10 Por kchë meñ nii kt-
siñ laañee ktee Dios kyalwxi-
ladzy kxiladzy lo xtsiiñ sinak
nii pxiladzy Dios.
11 No nii tsigo busy tsyoxko
no ktsiiñ no laañee kxiladzy
no, por toontlaa tso meñ nii
ktsyool si ptsyool meñ nii bni-
lasty.
12 Porque mbañ xtiits Dios
ni xñabeyo. Mastre ndoxo que
lo spad, ni nxity xsyëëbo leñ
xkyalmbañ no tsiin kak nyoo
nii xsya styoo no ni nii no kik
no.
13 Chilody jkyeetsy ni tu cos
lo Dios. Kchësyo chan xaa aan
lo xaa ktee no cuent.

Lëë Jesús nak pxosy nii mastre non

14 Lëë Jesús nak Xiñ Dios ni
lëë xaa nak xipxosy no, por
lëë xaa kwsëëb laañee xñabey
Dios. Por ngo nody nii ksaan
no xtiits xaa.
15 Por lëë xipxosy no
jkëstyoo lëë no por xkyalm-
ban no, por pkaal xaatox xaa
sinak nii xkaal xaatox no, per
beeñdy xaa tol.
16 Nder confians kol tsoo
kpig no lo Tat Tios nii
xkëstyoo lëë no, tsiin kuñ xaa
lëë no yudar tsiñee no no
kyalnë.

5

1 Lady meñ xpee pxosy nii
mastre non parñee kñee xaa
xcuent meñ lo Dios, ni parñee
kokon xaa cos lo Dios, ni kuty
xaa ma nii tsokon par xtol
meñ.
2 Aan como wi pxosy xtye lo
tol, chap xaa paciensy lo meñ
nguey ni lo meñ nii këtañ.
3 Ni wi gaa por xtol xaa
xkokon xaa cos, sinak nii
xkokon xaaw por xtol meñ.
4 Ni tu cho chilody kak px-
osy nii mastre non singosy,
por yuub Dios xkwetsy xaa
nii kako sinak nii kwtsyetsy
xaa Aarón.
5 Aan singo gaa ptsyool
Crist. Lëdy xaly gaa xaa kok
pxosy nii mastre non, sink lëë
Dios ptee tsiiñ go lo xaa, por
yuub Dios chëb:
Lii nak xiñaa.
Naa bne kyalmbañ lool natse.

6 Lëë gak Dios chëb stub lugar:
Lii kak pxosy tugak,
sinak nii kok Melquisedeco.

7 Worñee biid Crist lo kislyu, nguiedzy kwnee xaa ni axte biiñ xaa lo Dios, kwnab xaa nii ndeelaa Dios xaa lo kyalkuty. Aan biñ Dios xtiits xaa, porñee nsoob tiits xaa.
8 Nikxe Xiñ Dios nak Crist, pseedy xaa, psoob xaa tiits por kchë kyalmban nii kwtedy xaa.
9 Aan como psoob xaa xtiits Dios, lëë xaa byak xaa nii xteelaa kchë meñ nii xsoob xtiits Dios lo tol.
10 Lëë Dios pso xaa nak xaa pxosy nii mastre non, sinak nii kok Melquisedeco.

Ndox kchooxso no lo xtiits Dios

11 Ndaly nii no kniiy noo lo do, per ngano, por chaklasty to kyeñ dow.
12 Nchilol nyak to maestre, per bii chak falt kseedy to xtiits Dios. Mban do, nidzy sye ki do, chilody kaw do.
13 Kchë xaa nii chi nidzy nak sinak xaa wiñ nii bii chadzy, por karty kyuumbey xaa xtiits Dios.
14 Par xaa kol nak kyat, por nanle xaa pe cos buen ni pe cos mal.

6

1 Nody nii kpikche kseedy no xtiits Dios nii pkëëtyag no worñee bniladzy no stub, por bluuyle noo cho nak Crist, ni bluuyle noo nii no nii ksaan do tol ni no nii kniladzy to Dios.
2 Ni bluuyle gaa noo xa nak kyalwchobnis, ni bluuyle noo penak xob meñ ña kik xcombañer, ni bluuyle noo nii spañ meñ kuty, ni bluuyle noo nii lëë Dios kuñ kyalxtisy.
3 Deelñee snee Dios tiits, lëë no kseedyre tiits xaa.
4 Por kchë meñ nii kwsëëble lo bini ni nanle xa nak kyalnsaak nii xnee Dios ni kwaal Kyalbini Ntson,
5 ni kchë meñ nii pkëëtyagle xtiits ntson Dios ni nanle xa nak xkyalwnabey Dios nii nare kiid,
6 deelñee kchooxso styoo meñ go, chilodre kpikche styoo meñ go lo Dios, por lëë meñ go nojkëë Crist lo crusy stub, aan xkwii meñ go xkyalto xaa.
7 Nak meñ go sinak lyu nii xkyëb nis kyo. Deelñee chak pni nii xñaa lo kwaa go, chuuñlay Dioso,
8 per deelñee yakitsy sye ni pel kizh xroob low, ni tu pa xkiiñdyo. Lëë Dios ktsiibteew aan lëë kyalo lëëw tsek.

Nii këmbëës no

9 Per nikxe xñee noo lo do sinrii, beetsy, ndonle noo nii lëë do jkaa kyalnsaak nii xkaa meñ nii xtyelaa.
10 Por buen Dios. Xnitylasty xaa kyalnsaak nii beeñtsyey do ni xnitylasty xaa xa pkëstyoo do betsy no nii xniladzy xtiits xaa worñee beeñ do xaa yudar, ni tugak kaa bii chuuñtsyey dow.
11 Per chakladzy noo nii iip kchooxsody styoo do parñee jkaa do kchë nii këmbës do.

12 Ktsyaabty to, sink kol kak
sinak xaa nii xniladzy ni chap
paciensy, por lëë xaa go xkaa
nii psaan Dios tiits.
13 Por worñee psaan Dios
tiits lo Abraham, misme por
lëë Dios pkon Dios, por kin-
tre por cho stu xaa jkon xaa.
Chëb xaa:
14 “Naa kuuñlay lii ni naa
kuuñ ktyaly xtiiyoo.”
15 Aan kop Abraham pa-
ciensy, kwlës xaa. Por ngo
kwaa xaa nii chëb Dios.
16 Tsiñee xkon meñ, xkon
meñ por tu xaa nii mastre
non lo meñ. Por ngo kchë
meñ xniladzyo.
17 Ni por ngo gaa pkon Dios
lëë lo xaa nii psaan xaa xti-
its xaa, parñee nyan meñ nii
nli xñee xaa, nii suñ xaaw
cumplir. Ktsëëdy xaaw.
18 Psaan Dios tiits ni pkon
xaa lëë xaa, aan por chop
cos ko chilody jkëëti Dios. Ni
ngo gaa xchoobladzy styoo
no kchë no siñee lëësy xaa
xsaladzy no ni këmbëës no
kak cumplir nii kwnee xaa.
19-20 Lëë kyalwsaladzy
re chakni xkyalmbañ no,
sinak kiib nii xlaady kpische
barkw. Lëë Jesús nak xkyal-
wsaladzy no aan klo xaa
kwsëëb lidzy Dios kpaa. Por
ngo nii lëë xaa byak pxosy nii
mastre non tugak, sinak nii
kok Melquisedec pxosy.

7

Lëë Jesús nak sinak Melquisedec

1 Lëë Melquisedec re kok
rey leñ kyedzy Salem ni lëë
xaa kok pxosy lo Tat Tios.
Worñee kwey Abraham lo tily
aan beeñ xaa gan lo kchë rey,
lëë Melquisedec kuktsiilnëz
xaa ni beeñlay xaa,
2 aan ptee Abraham diesme
lo xaa. Lo kchë nii beeñ
Abraham gan lo tily kwtob
xaaw. (Rey nii buen nak
lë Melquisedec. Lëë Salem
laañee kok xaa rey nak sinak
nii xñee ñe laañee kindy tily ni
kwloolë gak meñ xaa rey nii
xyubty tily.)
3 Chak yejty pxosy xaa ni
xñaa xaa ni pxusykoltoo gaa
xaa, ni chak yejty pa wor koly
xaa ni pa wor kuty xaa. Nak
xaa sinak Xiñ Dios. Tugak
nak xaa pxosy, iip ktsyëëdy
xaa.
4 Kol kuy gaanoo nii tu xaa
non nak Melquisedec, por
yuub pxusykoltoo no Abra-
ham kwseñ nii beeñ gan lo
kchë rey par ktee xaa diesme
lo Melquisedec.
5 Lo xley Moisés xñee nii lëë
pxosy nii sëëd lo xtiiy Leví no
ktop diesme lo xaa kyedzy,
nikxe xaa wlidzy xaa ni nikxe
lo xtiiyak Abraham sëëd xaa.
6 Per nikxe lëdy lo xtiiy Leví
sëëd Melquisedec, lëë xaa
kwaa xdiesme Abraham nii
kwaa xtiits Dios. Aan beeñlay
Melquisedec Abraham.
7 Ni ni tu cho chiloody kaa
jka nii mastre non xaa nii
chuuñlay, que xaa nii chak
lay.
8 Xaa lo kislyu nii chety
xkaa xdiesme no, per lëë
Melquisedec, xñee xkitsy
Dios nii bii mbañ xaa.
9 Ni schiloo gaa kñee no nii
wi Leví ni kchë pxosy nii sëëd

lo xtiiy xaa nii xtop diesme
nina kwtiixo lo Melquisedec
worñee kwtiix Abrahamo.
10 Por lady Abraham bii
no Leví worñee kuktsiilnëz
Melquisedec Abraham.
Karty kaly xaa.
11 Por pxosy nii sëëd lo
xtiiy Aarón kwaa meñ Israel
ley. (Lo xtiiy Leví pkab
Aarón.) Deelñee ley go nyuuñ
buen meñ, penak tsigo nii
psody Dios tu pxosy nii nak
sinak xaa nii sëëd lo xtiiy
Aarón, sink precisypee pso
xaa tu pxosy nii nak sinak
Melquisedec.
12 Porñee tsiñee xtsyëë px-
osy, wi ley xtsyëë,
13 aan lëë Jesucrist gon,
xñee xkitsy Dios nii stu lo
xtiiy meñ Israel sëëd xaa. Ni
tu xaa lidzy xaa karty kak px-
osy.
14 Ni ndon gaa no nii lo xtiiy
Judá sëëd Jesús, aan pseejty
Moisés tiiy re worñee pseety
xaa pxosy.
15 Ni nyoo gaa xa nak nrii,
por lëë pxosy kub nii xso Dios
nak sinak Melquisedec,
16 por nakty xaa pxosy
porñee sëëd xaa lo tiiy nii
xñee ley, sink lëëw nak
por xkyalwnabey xaa ni
xkyalmbañ xaa nii nitylody.
17 Sinrii xñee Dios tsiñee
xseety Dios xaa:

Lii kak pxosy tugak,

sinak nii kok Melquisedeco.

18 Singo mod lëë ley nii
biid klo byaanladzy porñee
mbano ni pa xkiiñdyo,
19 por ni tu pe psolidy xley
Moisés. Aan xlugaro byaan tu
xaa nii mastre buen. Por lëë
xaa, lëë no kpig lo Dios.

20 Aan pkon Dios lëë
worñee pso Dios xaa. Lëë
worñee pso los demasy
pxosy, ni tu cho pkondy xaa,
21 per tsi lëë Dios pso Jesús,
xñee xkitsy Dios:

Lëë Dios pkon lëë aan ktsëëdy
xaa lo tiits nii xñee xaa:

“Lii kak pxosy tugak.”

22 Por ngo lëë Jesús biid ky-
eeñ cumplir xtiits Dios aan
mastre mbëë nii beeñtsyey
xaa que nii beeñtsyey xley
Moisés.
23 Ndaly pxosy kwyo
porñee masyke chety xaa,
ptiiydy xaa tugak.
24 Per lëë Jesús, chejty xaa.
Por ngo, tugak nak xaa pxosy.
25 Ni por ngo nii tugak xtee-
laa xaa meñ nii xpig lo Dios,
porñee tugak mbañ xaa par
kñab xaa lo Dios por kchë
meñ.

26 Lëë Jesús nak pxosy nii
xkiiñ no. Chuuñtsyey xaa nii
xyo styoo Dios, ni nody xtol
xaa. Xtsiil lsady xaa ngop-
tol, ni mastre gaa klaa xaa lo
kpaa.
27 Nakty xaa sinak kchë px-
osy nii klo xkokon ma lo Dios
por xtol ksatyee tse, ni por
xtol meñ. Por tugak vuelt
kwyokon xaa lo Dios yuub
xaa.
28 Lëë xley Moisés xso xaa
nii no gak xtol chak pxosy.
Per despuesy re ley biid xtiits
Dios nii kwnee nii lëë xaa pso
xiñ xaa nii nody xtol kak px-
osy tugak.

8

Lëë Jesús nak xipxosy no

1 Per mastre precisy kaknan do nii lëë xaa nii nak
xipxosy no sob kwi Dios leñ
kpaa,
2 aan lëë xaa nak pxosy lo
pkoog nii psaa Dios. Psaady
chol meño.
3 Kchë pxosy nii mastre
non xso par kokon xaa cos, ni
kuty xaa ma nii tsokon. Por
ngo, wi Crist no nii kokon.
4 Deelñee nsyo xaa lo
kislyu, ni nyakty xaa pxosy,
por no pxosy nii xkokon kchë
nii xñabey xley Moisés.
5 Per nak kchë nii
chuuñtsyey pxosy ko sinak
xmalë nii chak leñ kpaa.
Ndon no nii nako sinak
tu malë, por worñee nsaa
Moisés pkoog, chëb Dios lo
xaa: "Buy, aan psaaw sinak
nyaa nii bluyaa lool kik kiy."
6 Per mastre buen tsiiñ nii
chuuñtsyey xipxosy no, por
lëë xaa xtsig meñ lo Dios,
aan lëë Dios chëb nii singo
kuuñtsyey xaa.
7 Deelñee nyak tubli tiits
nii pxaal Dios lo Moisés,
nguiiñdy nii nxaal Dios xtiits
stub.
8 Per kon Dios nii pchilody
nyuñ meñ cumplir xley
Moisés. Por ngo lëë Dios chëb:
Sitsib tse nii lëën kxal tiits
kub lo meñ Israel ni lo
meñ Judá.
9 Kaktyo sinak tiits nii psanaa
lo pxosykoltoo meñ go,
tse nii kwlin xaa xtañ
meñ Egipto.
Aan como psoobty xaa tiits,
lëë xaa psanaa.
10 Sinrii kak tiits nii ksanaa lo
meñ Israel
tsiñee lëë tse go tsitsiñ:
Leñ kik meñ go jkën xtitsaa,
ni leñ styoo meñ go kono.
Tsigo naa kak xDios meñ go,
ni lëë meñ go kak meñ tu
kyedzyaa.
11 Jkiiñtre nii kuuñ kseedy lsa
meñ xcombañer,
parñee kyuumbey meñ
naa,
por kchë meñ kyuumbey
naa,
destye xaa wiñ axte xaa kol.
12 Naa ktsily xtol meñ go
aan tsitsibtre tse nii ksal-
adzyaa xtol meñ go.
13 Tsiñee xñee Dios nii lëë
xaa kxaal tu tiits kub, nyoo
nii lëë nii pxaal xaa klo
kwyox, aan klyëëdre lëë nii
kwyox ko kpichee.

9

Ktoo nii sob kpaa ni ktoo nii sob lo kislyu

1 Lëë xley Moisés kwnabey
xa kak lay, per leñ ktoo nii
sob lo kislyu rew.
2 Chop leñ ktoo kwyo.
Laañee ntson pcholë tu leño.
Siko kwsob candilier ni kwso
mezh nii kwtsib kyaxtily nii
naklay.
3 Kwë tu ladx ngol leñ
ktoo, aan xitsy ko kwyo stu
laañee pcholë "laañee mastre
ntson".
4 Siko kwsob psiñ kox yaal
nii nyaa con or, ni siko pxoob
caj nii ptyëëb or tyub lady.
Leñ caj ko kwyotsey tu candy
or. Leñ candy or go kwyotsey
kyaxtily nii lë maná, ni leñ caj
ko kwyotsey xvar Aarón nii

pkëpeñ, ni leeñgo kwyotsey
kyo nii kë xley Moisés.
5 Lady caj ko sob xangly
Dios, aan con xikw angly ntse
chu caj ko. Per chilody kñee
noo dyon xa nakpee kchë cos
ko nina.
6 Singo nyaa ktoo go, aan
kety kety kwsëëb pxosy
leeñgo par kxixkwaa xaa nii
xkiiñ tsiñee kool xaa lay.
7 Per lëë stu leño xaktyee
pxosy nii mastre non xsyëëb
tu vuelt leñ iz, aan choy
xaa xcheñ ma parñee kokon
xaaw por xtol xaa ni por
tol nii xyeñdy meñ kyedzy
chuuñtsyey.
8 Nu lëë Kyalbini Ntson
xluuy lo no nii kwyo tu laañee
kok lay lo Dios, per pchilody
nsyëëb meñ laañee mastre
ntson.
9 Kchë ngo xluuy lo no
natiemp nii kchë cos ni ma nii
chokon lo Dios siko, xkolidyo
kik kchë meñ nii xkokono lo
Dios.
10 Nii xtyaawsye ni nii xty-
oowsye nak kchë cos ko. La-
dysye meñ chuuñ nyëw. Lëëw
jkiiñ axte nii ktsëë Dios cos.
11 Per lëë Crist biidle, aan
lëë xaa nak pxosy nii mas-
tre non. Ña xaa no kchë cos
buen nii nare kak. Mastre
ngui ktoo nii nak xaa pxosy.
Psaady chol meñ lo kislyu
rew ni sobtyo lo kislyu.
12 Lëë Crist kwsëëb leñ ktoo
go, per kwsëëbty xaa par
kokon xaa xcheñ mëkwxiily
ni xcheñ becerr, sink lëë xaa
kwlookon xcheñ xaa. Tu
vueltak kwsëëb xaa, aan lëë
xaa pteelaa lëë no kaazhkaa.
13 Nli nii lëë xcheñ chiv,
ni xcheñ yosy, ni lëë xk-
iti nii chek becerr lo pkoog,
xchob lady meñ par kuuñ
nyëw meñ.
14 Deelñee chuuñ nyë kchë
ngo meñ, ¿pe toodyxe xcheñ
Crist tsigo? Porque por Kyal-
bini Ntson lëë xaa kwyokon
lo Dios. Kwyody xtol xaa,
ni lëë xcheñ xaa chuuñ nyë
xkyalcheñ no, parñee kchilo
jkiiñ no lo Tat Tios mbañ.
15 Por ngo lëë Jesucrist bi-
idni tiits kub nii pxaal Dios.
Lëë xaa kuty parñee kteelaa
xaa meñ nii kwtsyetsy Dios.
Ptsily xaa tol nii beeñtsyey
meñ worñee kwnabey xley
Moisés, parñee jkaa meñ nii
knee Dios.
16 Aan parñee kak non tu
testament, no nii kak ndoon
nii lëë xaa nii psaano kutyle.
17 Pa nondy testament
deelñee bii mbañ xaa nii
psaano. Axte nii chety xaa
lëëw chak non.
18 Por ngo nii pxee cheñ
worñee pxaal Dios xtiits lo
Moisés.
19 Lëë Moisés blab xley Dios
lo meñ kyedzy. Loxsye ngo
lëë xaa kwseñ tublë kits lady
mëkwxiily ni tublë yag nii lë
hisopo, lëëw pkadz xaa lo
xcheñ becerr ni lo xcheñ chiv
nii nots nis, aan lëëw pchoon
xaa lady libre nii kë ley ni
lady meñ.
20 Aan lëë xaa chëb lo meñ:
“Lëë cheñ re xluuy nii no nii
ksoob to xtiits Dios.”
21 Lëë gak Moisés pchoon
cheñ lady ktoo ni lady kchë
cos nii jkiiñ leeñgo.
22 Lëë ley xñabey nii casy
kchë cos kak nyë con cheñ

ni lëë ley xñee nii kpildy tol
deelñee kxeedy cheñ.

Xcheñ Crist nii xtsily tol

23 Kchë cos ko pkiiñ parñee
kak nyoo kchë nii chak leñ
kpaa. Per nikxe cos nii chak
leñ kpaaw, xkiiño nii tsokon
cos nii mastre mbëë.
24 Por kwsëëbty Crist leñ
ktoo nii psaa chol meñ, por
lika tu xmalë ktoo nii sob
kpaa nak ktoo go. Sink mer
kpaa kwsëëb Crist, par kchoo
xaa xfavor no lo Dios.
25 Cad iz xsyëëb xipxosy
meñ Israel nii mastre non
laañee mastre ntson par
kokon xaa xcheñ ma. Per
lëë Crist gon kwyokondy xaa
ndaly vuelt.
26 Por deelñee nyako singo,
no nii nyety xaa ndaly vuelt
destye nii kwche kislyu. Per
lëë na nii lëë wor kutsiñ, lëë
Crist biid tu vueltak, aan lëë
xaa kuty parñee kpily xtol
meñ.
27 Singo gak kaa tu vueltak
kety meñ. Loxsye ngo lëë
Dios kuñ kyalxtisy.
28 Singo gak Crist, tu
vueltak kuty xaa parñee
ktsily xaa xtol meñ. Lëë xaa
kiid stub, per ktsildre xaa tol,
sink lëë xaa kteelaa meñ nii
këmbës xaa.

10

1 Kok xley Moisés sinak
xmalë cos buen nii nare kiid.
Koktyo sinakpee cos. Por ngo
chilody kuuñ buen ley meñ
nii xkokon cos lo Dios iz con
iz.
2 Deelñee nchilo ley nyuuñ
bueno meñ, nyokontre kchë
nii chokon. Por tsiñee lox
nyak nyë xaa nii xkokon cos
ko, nyodre xtol xaa.
3 Per xaktyee parñee ksal-
adzy meñ xtol cad iz xkiiñ
kchë nii chokon go,
4 por chilody xcheñ yosy ni
xcheñ chiv ktsily tol.
5 Por ngo, worñee lëë Crist
kwlañche lo kislyu, chëb xaa
lo Dios:
Chaklastyoo xcheñ ma ni
chaklastyoo nii tsokon
cos lool,
sink lëël pxixkwaa xcuerpaa.
6 Xyody styool nii chek ma
kuty lool,
ni chety ma par kpily tol.
7 Tsigo chëpaa:
“Lëën syely, Tat Tios, parñee
kuuñtsyeyaa nii chak-
ladzyoo.
Leñ kitsy nii kë xtiitsoo kë nii
singo kuuñtsyeyaa.”
8 Klo xñee xaa nii xyody
styoo Dios nii kety ma ni tsek
ma par kpily tol, nikxe nii lëë
ley xñabey kak kchë ngo.
9 Loxsye ngo xñee xaa:
“Lëën syely, Tat Tios, parñee
kuñaa nii chakladzyoo.”
Singo mod lëë Dios ptichee
kchë nii chokon aan lëë xaa
psaan nii tsokon Crist.
10 Lëë Dios beeñ nyë lëë
no porñee lëë Crist beeñtsyey
nii chakladzy Dios worñee tu
vueltak kwlookon xaa yuub
xcuerp xaa.
11 Kchë pxosy Israel chool
lay ksatyee tse ni xkokon xaa
ma ndaly vuelt, nikxe nii
xtsildy kchë ngo xtol meñ.
12 Lëë Crist, yuub xaa
kwyokon parñee ktsily xaa
xtol meñ kaazhkaa, aan

loxsye ngo lëë xaa kwsob kwi
Dios nëzli.
13 Siko sob mbës xaa axte
nii kñabey xaa lo kchë xaa nii
xlëë lo xaa.
14 Por tu vueltak kwyokon
xaa parñee kyak buen kchë
meñ nii kwle Dios.
15 Aan lëë Kyalbini Ntson
xñee nii nli xtiits Dios tsiñee
chëb xaa:

16 Sinrii kak tiits nii ksanaa
lo meñ Israel tsiñee lëë
tse go tsitsiñ:

Leñ styoo meñ kon xtitsaa,

ni leñ kik meñ jkëno.

17 Ni tsitsiñtre tse nii ksal-
adzyaa xtol meñ ni
xkyalntseeb meñ.

18 Singo tsigo busy, tsiñee
xpily tol, xkiiñtre nii tsokon
pe stu cos par kpilyo.

No nii kpig no lo Dios

19 Por ngo, beetsy, schilo
syëëb no lo pkoog ntson nder
confians por cheñ nii pxee Je-
sucrist.
20 No nii syeeñ no nëz kub
nii pxaly xaa worñee pchos
xaa ladx nii kë leñ ktoo.
Misme lëë xaa nak nëz ko.
21 Lëë Jesús nak xipxosy
no. Lëë xaa xñabey lidzy Dios
kpaa.
22 Por ngo no nii tyub styoo
no kpig no lo Dios ni tyub
styoo no kniladzy no, por lëë
xaa beeñ nyë styoo no parñee
tsodre xtol no, ni lëë xcueerp
kaa no kwyadx lo nis nyë.
23 Ksaandy no nii xniladzy
no, ni jkandy no kik no, por
lëë Dios kuñ cumplir tiits nii
psaan xaa lo no.
24 No nii kuuñ lsa no lëë
no yudar parñee tso kyal-
wkëstyoo leñ styoo no ni kuuñ
no kyalbuen.
25 Kuuñtsyeeydy no si
chuuñtsyey xaa nii xkaal
lsady tsiñee xkaal lsa no, sink
kol tsoo kchoobladzy lsa no
styoo xcombañer no, por lëë
tse nii kuñ Dios kyalxtisy mer
tsitsiñ.
26 Per deelñee tsiinpee
kuuñ no tol, aan xyuumbey
no tiitsli, kintre pe cos tsokon
par kpily xtol no.
27 Xaktyee kyalxtisy ni ki
nii ksaay xaa nii xlëë lo Dios
xyaan.
28 Tsiñee xsaldy tu xaa xley
Moisés, aan no chop o tson
testigw nii xñee nliw, kintre
pere, lëë xaa go chety.
29 ¿Pe toodyxe tsigo
ntseeb castigw nii tedy xaa
nii xsyubniy Xiñ Dios ni
xpixladzy cheñ nii pxee xaa,
ni xko falt lo xKyalbini Dios
nii xkëstyoo meñ? Lëë cheñ
go xluuy nii lëë xtiits Dios kok
cumplir ni lëëw chuuñ nyë
meñ.
30 Ndon no nii lëë Dios
chëb: “Naa xyal ksaksi, ni naa
kizh.” Ni lëë gak xaa chëb:
“Naa kuñ xkyalxtisy meñ tu
kyedzyaa.”
31 ¡Tirak ntseeb kyab ñe ña
Tat Tios nii mbañ!
32 Per kol ksaladzy tiemp
worñee kal byaabini lo do.
Pxekw to kchë kyalnë nii kw-
teedy to.
33 No lo do kwëntseeb
meñ, ni no do kwtiñ meñ
leñ kyedzy, ni no gaa to
kwtee xkyalnë xaa nii mban
kwtedy.

34 Pkëstyoo do xaa nii kwyo
skiib, ni axte ble do worñee
bla meñ nii chap to porñee
nan do nii mastre mbëë nii
jkaa do leñ kpaa, ni tsitsiñdy
tse nii nitylow.
35 Ksaandy to xkyalwni-
ladzy to, porque por lëëw lëë
do jkaa tu kyalnsaak.
36 No nii nguiedzy kak to lo
kyalnë parñee kuuñtsyey do
nii chakladzy Dios tsiin jkaa
do nii kneetsy xaa.
37 Por leñ xkitsy xaa xñee:
Klyëëdre lëë xaa nii no kiid
kiid.
Klyëëdre xaa.
38 Por kyalwniladzy lëë xaa
nii buen kpañ,
per deelñee kpikche styoo
xaa,
kledyaa lo xaa.
39 Per nakty no xaa nii
xpikche styoo ni xkyëtañ,
sink xaa nii xniladzy xtiits
Dios ni xaa nii xteelaa
xkyalmbañ nak no.

11

Kyalwniladzy

1 Deelñee xniladzy no xti-
its Dios, no nii kyëmbëës no
nii kneetsy xaa. Nikxe nii
xtyondy now, per ndon no nii
now.
2 Beeñ pxusykoltoo no gan
porñee bniladzy xaa xtiits
Dios.
3 Porñee xniladzy no xti-
its Dios, ngo nii ndon no
nii con xtiits sye Dios psaa
xaa kislyu, ni por ngo nii ni
tu cos nii xtyon no natiemp
kwyaady con cos nii nyoo.
4 Porñee bniladzy Abel,
ngo nii mastre mbëë nii
kwlookon xaa lo Dios que
nii kwlookon Caín. Por ngo
buen xaa lo Dios, ni por ngo
kwnaasy Dios nii kwlookon
xaa. Nikxe kutyle Abel, per
lëë xaa bii chakyety, porñee
bniladzy xaa.
5 Porñee bniladzy Enoc,
ngo nii kujty xaa, sink mbañ
xaa sey xaa, aan ptsildy meñ
xaa porñee lëë Dios byoy xaa.
Ni xñee gaa leñ xkitsy Dios
nii antes nii nyey Enoc, beeñ
ksak xaa Dios.
6 Per chilody gon kuuñ
ksak no Dios deelñee xnilasty
no xtiits xaa, por parñee kpig
no lo Dios no nii kniladzy no
nii no xaa ni no nii kniladzy
no nii chuuñ ksak xaa meñ
nii xpig lo xaa.
7 Porñee bniladzy Noé, ngo
nii tsiñee lëë Dios chëb nii lëë
cos nii nyoody kak, psoob xaa
tiits ni lëë xaa psaa tu barkw
parñee telaa meñ lidzy xaa.
Porñee bniladzy xaa, ngo nii
pkëëkiy xaa meñ nii nche
lo kislyu, aan lëë Dios ptee
xkyalnsaak lo xaa porñee
bniladzy xaa xtiits Dios.
8 Porñee bniladzy Abra-
ham, ngo nii psoob xaa tiits
worñee lëë Dios kwtsyetsy
xaa, aan lëë xaa pchoo par tsi
xaa tañ nii ktee Dios lo xaa.
Ni nandy xaa dyon pa si xaa
worñee pchoo xaa xtañ xaa.
9 Porñee bniladzy Abra-
ham, ngo nii kwyo xaa tañ
nii chëb Dios lo xaa sinak cho
meñ sit. Leñ yuladx kwyo
xaa. Singo gak kwyo Isaac
ni Jacob porñee Dios chëbo lo
xaa.
10 Kwëmbës Abraham
kyedzy nii nxity ndeeñ
xcimient nii ksaa Dios.

11 Porñee bniladzy Sara,
ngo nii nikxe kol me par kap
me mëëd, lëë me kop tu mëëd,
porñee bniladzy me nii suñ
Dios cumplir xtiits.
12 Por ngo, nikxe nii lëë
xtse Abraham psal, tir ptyaly
meñ lidzy xaa sinak nii xtyaly
mëly nii no leñ kpaa ni sinak
nii xtyaly yuzh nii nche chu
nistoo aan chilody jkabo.

13 Kchë xaa go kuty aan
kwaady xaa nii chëb Dios,
per como bniladzy xaa xti-
its Dios, lëëw kon sit xaa.
Por ngo chëb xaa nii nak xaa
sinak xaa sit nii sitedy lo
kislyu re.
14 Kchë xaa nii xñee singo
nyoo nii lëë xaa bii no kyub
xkyedzy xaa.
15 Deelñee nsaladzy xaa
tañ nii pchoo xaa, nchilopee
mbikche xaa siko.
16 Per tu tañ nii mastre
mbëë kokladzy xaa, tañ nii
nche leñ kpaa. Por ngo xte-
lasty Dios nak xDios xaa, por
psaal Dios tu kyedzy laañee
ktsiñ xaa.

17 Porñee bniladzy Abra-
ham, ngo nii worñee beeñ
Dios xaa preb, kuni xaa Isaac
par kety Isaac. Tyub styoo
xaa ngookon xaa xiñ tusy xaa
lo Dios, nikxe nii Diosak chëb
lo xaa:
18 “Por Isaac lëë xiñoo
ktyaly.”
19 Per byeñ Abraham nii
schilo kuuñ kpañ Dios meñ
kuty. Por ngo lëë Abraham
pkaa xiñgan stub.

20 Porñee bniladzy Isaac,
ngo nii lëë xaa chëb nii
lëë Jacob ni lëë Esaú jkaa
kyalnsaak.
21 Porñee bniladzy Jacob,
ngo nii worñee lëë xaa no
nëz kyalkuty, beeñlay xaa xiñ
José, ni lëë xaa ptee skizh
lo Dios kwseñ punt xbaston
xaa.
22 Porñee bniladzy José, ngo
nii worñee lëë xaa mer kety
chëb xaa nii lëë meñ Israel
kchoo leñ kyedzy Egipto, ni
lëë xaa psaan kazh tiits xa
kuñ meñ xtsit xaa.
23 Porñee bniladzy pxosy
Moisés, ngo nii worñee koly
Moisés kwloolan xaa Moisés
tson mëë, porñee kon xaa nii
tu mëëd ngui nak Moisés, aan
ptsyebty xaa, nikxe kwnabey
rey nii no kety kchë mëëdpkiy.
24 Ni porñee bniladzy kaa
Moisés, ngo nii kwnëdy xaa
ncholë xaa xiñgan xiñtsyaap
rey Egipto worñee lëë xaa
kwroob,
25 sink lëë xaa kwlokyeñ te
xaa kyalnë ksa xaa meñ nii
ngab lo Dios, lëjty nii mbëë te
xaa xisy wiñ aan kyab xaa lo
tol.
26 Kwxaak xaa nii mastre
mbëë te xaa kyalto por Crist,
que nii kap xaa kchë cos non
nii no Egipto, porñee tugak
psaladzy xaa nii ktee Dios lo
xaa.
27 Porñee bniladzy Moisés,
ngo nii ptsyebty xaa rey
aan lëë xaa pchoo xtañ meñ
Egipto. Tubli kwyo kik xaa,
soot na kon xaa Dios nii
nyoody.
28 Porñee bniladzy Moisés,
ngo nii kwnabey xaa kety
mëkwxiily ni kwnabey xaa
kchoon xcheñ ma chu

puert, parñee jkaaldy xangly kyalkuty ni tu xiñgan klo meñ Israel.
29 Porñee bniladzy meñ Israel, ngo nii kwtekë xaa Nistoo Nixñë sinak nyak tu laa mbidzy, aan tsiñee lëë xaa Egipto kokladzy wi ndyekë, kchë xaa kuty.
30 Porñee bniladzy xaa Israel, ngo nii byab pyedzy nii ntse kyako kyedzy Jericó tse nii kwloxo kadzy kpidz nii no kyoogwni meñ Israelo.
31 Ni porñee bniladzy kwnaa yox nii lë Rahab, kujty me ksa me meñ nii psoobty xtiits Dios, porñee ptee me laa kwlës xaa Israel nii kukleetsy tañ go.
32 ¿Pe cos kniyraa lo do dyon? Kyobty ksetyaa Gedeón, Barac, Sansón, Jefté, David, Samuel, ni profet.
33 Porñee bniladzy kchë xaa go, ngo nii beeñ xaa gan kyedzy, ni beeñ xaa kyalxtisy, ni kwaa xaa nii chëb Dios, ni ptse xaa chuw mëëtsy.
34 Psuuy xaa bëly ngol, ni kwtelaa nyety xaa lo spad. Kwlii xaa kyalndaan lo kyalmban, aan beeñ xaa gan lo meñ sit nii ptilyni xaa.
35 No kwnaa nii kuty meñ lidzy aan lëë xaa bikche pañ.

No gaa xaa mban kuty. Kwnëdy xaa ndyelaa xaa parñee kpañ xaa lo stu kislyu.
36 No gaa xaa kwte kyalto, ni kwaa golp, ni no xaa kwëtuu con caden, ni kwyo skiib.
37 Kuty xaa lo kyo. Kwchug xaa groltyee. Kuty xaa lo spad. Nëz re nëz rek kunsë xaa nakw xaa kidy mëkwxiilysye ni kidy chivsye. Prob xaa, kwyo xaa kyalnë, ni mban kwtedy xaa.
38 Kukaldy nii nyiid xaa go lo kislyu. Kunsë xaa tañ pidzy ni kiy, ni kwyo xaa cuev ni leñ kyeech nii ndeeñ lo kislyu.
39 Nikxe beeñ xaa gan porñee bniladzy xaa xtiits Dios, kwaady xaa nii chëb Dios,
40 por lëë Dios psaladzy lëë no, aan lëë xaa psaan nii kyak tublidy xaa go deelñee kindy no.

12

Jesúsye no nii ksaladzy no

1 No nii kniladzy no xtiits Dios sinak bniladzy kchë xaa gow, ni no nii ktichee no nii xlyë lo no, ni ksaan no tol nii xlaady lëë no, aan lyo no corr parñee kyo no par delanty.
2 Jesúsye kol tsoo ksaladzy no, porque por lëë xaa xniladzy no xtiits Dios. Mban kwtedy Jesús lo crusy, per psaldy xaa kyalto nii kuty xaa singo mod, porñee nan xaa nii loxsye tedy kyalnë lëë xaa kle, aan lëë xaa kwsob kwi Dios nëzli laañee xñabey Dios.
3 Kol ksaladzy kchë kyalnë nii pteedy xaa ngoptol Jesús, aan ktsagty to ni kchooxsody styoo do.
4 Por karty kuty meñ do porñee xyody tol styoo do.
5 Aan lëë do bnityladzy xtiits Dios nii xñee:
Xiñ, ksyablyudyoo xtiits Dios
tsiñee kñee xaa lool,

ni kchooksody styool tsiñee
këntseeb xaa lool.
6 Por lo xaa nii xkëstyoo Dios
xñee xaa,
ni lo xaa nii nak xiñ xaa chak
ntseeb xaa.
7 Kol kxekw castigw nii
kteedy Dios to parñee kak
nyoo nii xiñ Dios nak to.
¿Pe no xaa nii xñeedy lo xiñ
nayak?
8 Deelñee chak ntseebty
Dios lo do sinak nii chak
ntseeb tu xaa lo xiñ, lëdy mer
xiñ Dios nak to.
9 Worñee kok no xaa wiñ,
kok ntseeb pxosy no lo no
aan psal no xaa. ¿Penak tsigo
nii ksaldy no Tat Tios parñee
jkaa no kyalmbañ?
10 Kwëntseeb pxosy no lo
no porñee kwxaak xaa nii
bueno, nikxe nii xtsedy kpañ
no lo kislyu re. Per lëë Dios
chak ntseeb xaa lo no parñee
kuñ xaa lëë no yudar kak no
sinak xaa.
11 Nli nii xyody castigw
styoo no tsiñee xtyeedy now,
por nëw. Per deelñee kseedy
no, mbëë kyo styoo no.

Ntseeb nii ksaldy no xtiits Dios

12 Por ngo no nii jkaa ña do
fuersy, ni no nii jkyedzy niy
do.
13 Ni kol kyub tu nëz tubli
tsiin kyak niy do nii tublidy
aan kpikchedre kyeecho.
14 Kol ktee nii mbëë kpañ
do kchë xcombañer do, ni kol
ksaan xtol do. Por deelñee
ksaandy tow, kandy to Tat
Tios.
15 Kol kap cuent parñee ni
tu do kyaaldy, sink kchë do
jkaa xkyalnsaak Dios. Ni
kyubty to tily, por xkëëtañ
xaa nii xyub tily meñ.
16 Tsonidy to stu mguiy
o stuu gaa kwnaa, ni
ksyablyudy to xtiits Dios, por
singo beeñtsyey Esaú. Por tu
niskwaansye pto xaa kchë
nii chigal xaa porñee nak xaa
mëëd klo.
17 Ni nan gaa to nii tsiñee
kokladzy Esaú nii nyuuñlay
pxosy xaa xaa, pchilodrew.
Aan nikxe biiñ Esaú, pchilo-
dre mbily nii beeñtsyey xaa.

18 Bigty to chex kiy nii
noyek, ni laañee nguey, ni
laañee xpi medox, sinak big
meñ Israel.
19 Ni biñdy to xbi trompet,
ni biñdy to tsiy Dios. Kchë xaa
nii biñ tsiy Dios kwnab xaa
nii kñeedre Dios lo xaa.
20 Porñee pxekwty xaa
nguëtyag xaa nii kwnabey
Dios tsiñee chëb xaa: “No nii
kety ma o meñ gaa nii kso niy
chex kiy re con kyo.”
21 Ntseeb kok kchë nii kon
Moisés. Por ngo chëb xaa:
“Xisyaa tseb.”

22 Per lëë do, chex kiy nii
lë Sión big to, ni xkyedzy Tat
Tios big to. Lëë kyedzy ko nak
Jerusalén nii nche kpaa. Ni lo
kchë angly nii ncheyool lay lo
Dios big to.
23 Ni lëë do big lo kchë xiñ
Dios nii ngab kpaa. Big to
lo Dios nii chuñ kyalxtisy lo
kchësy meñ, ni lëë do big lo
xkyalbini xaa nii beeñ buen
Dios.
24 Ni lëë do big lo Jesús nii
xchoo xfavor meñ lo Dios, ni
lëë do big lo xcheñ xaa nii
chuuñ nyë lëë no, ni mastre

gaa non xcheñ xaa lo xcheñ
Abel.
25 Por ngo kol kap cuent
parñee ksal do xaa nii xñee lo
no. Por kwtelaady meñ nii
psaldy Dios worñee kwnee
xaa lo kislyu re, ni lëë gaa no,
telaady no deelñee ksaldy no
xtiits xaa nii xñee lo no destye
kpaa.
26 Beeñ kxisy tsiy Dios
kislyu tiemp ko. Lëë na lëë
xaa xñee: "Lëën kuuñ kxisy
kislyu stub, ni lëdy kaa nonsy
kislyu, sink wi kpaa."
27 Tsiñee xñee xaa "stub",
nyoo nii lëë kchë cos nii xni
nii no kpichee parñee kyaan
cos nii chilody kni.
28 Kol tsoo ktee no skizh,
por kpicheedy xkyalwnabey
Dios nii jkaa no. Kol tsoo
ksoxib lo xaa, por xsak ngo
styoo xaa.
29 Nak xDios no sinak bëly
nii xsaay kchë cos.

13

Xa kuuñ ksak no Dios

1 Tugak kol jkëstyoo lsa
xcombañer do sinak xkëstyoo
do betsy to.
2 Ngui kol nee lo meñ nii
klyañche lidzy to, por singo
mod no meñ ptee lidzy kwlës
angly aan ni byeñdy meñ nii
anglyo.
3 Kol ksaladzy meñ nii no
skiib. Kol kuñ cuent nii wi do
no skiib. Kol ksaladzy kchë
meñ nii no tedy kyalnë, por
neñdy wi do ktsyool kyalnë.
4 Ngui kol tsoni tsiil do, por
lëë Dios ksaksi mguiy ni kw-
naa nii choni stu meñ.
5 Tsokidy to tumi. Kol
kleni nii chap to, porque
misme Dios xñee: "Tsitsiñdy
tse ksanaa lii nonsyoo."
6 Por ngo schilo tyeesy no
nder confians:
Lëë Dios kuñ naa yudar,
ktsyeebtyaa nii pe kuñ
meñaa.
7 Kol ksaladzy kchë xaa nii
bluuy xtiits Dios lo do. Kol
kuy xa si lo xtse xaa, aan kol
kniladzy xtiits Dios sinak nii
xniladzy xaaw.
8 Sinakak Jesús neeg, nak
xaa natse. Iip ktsyëëdy xaa.
9 Knilasty to cualquier lay.
Por masy buen nii sëëb xkyal-
wkëstyoo Dios leñ styoo do
que nii kon do dyon pe cos
schilo ktyaaw. Por nikxe kon
do kchë ngo, ni tu pa xkiiñdyo.
10 Ngub xiktoo no, aan
chilody jkaa pxosy nii
kwlookon cos leñ ktoo kol nii
jkaasy leñ ktoo kub.
11 Lëë xipxosy meñ Israel
nii mastre non xkokon xcheñ
ma kuty lo pkoog parñee
singo mod kpily tol, per
tublad chek kchë xcuerp ma
kuty ko.
12 Singo gak tublad chu
kyedzy kuty Jesús parñee
ktsily xaa xtol meñ con xcheñ
xaa.
13 Kol tso tyeedy no kchë
kyalnë nii kwtedy Jesús tsigo
busy.
14 Por ni tu kyedzy nii ktiiy
kaazhkaa kindy lo kislyu re,
sink lëë no këmbëës tu kyedzy
nii nare kwe.
15 No nii ktee no skizh lo
Dios, por lëë Jesús kuty por
lëë no. ¡Tugak tso ktee no

skizh lo xaa!, por lëë xaa xñabey lëë no.

16 Tugak kol kuñ kyalbuen ni kol kuñ xcombañer do yudar, por kchë ngo xyo styoo Dios.

17 Kol ksal xaa nii xluuy xtiits Dios lo do ni kol ksoob xtiits xaa, por xilasty xaa, tugak chap cuidad xaa lëë do, por lëë xaa ktee cuent lo Dios. Kol klaa nii ngui kyë xaa tsiiñ. Klyëdy to lo xaa, por ni tu pe nandy nii kuñ do singo.

18 Kol nab lo Dios por lëë noo, por ndon noo nii tubli no kik noo, per chakladzy noo nii ngui kak xmood noo laañee xkaatyee.

19 Kol knab lo Dios nii knee xaa tiits kyob kyely teedyaa lo do.

20-21 Lëë lëësy Dios nii beeñ kpañ Jesús dyon kakni lëë do. Lëë Jesús xkyënap meñ nii xniladzy xtiits Dios sinak xyaap mëkwxiily, ni lëë xaa kuty parñee kyaani meñ xtiits Dios nii tsitsiñdy tse te. Lëë xaa jko tubli styoo do parñee kuuñtsyey do nii chakladzy xaa, ni lëë xaa knee tiits nii kuuñtsyeey no nii klyaañtyee styoo xaa porñee xniladzy no xtiits Jesucrist. ¡Skizh Jesucrist! Amén.

22 Beetsy, kol kap paciensy lo chop tson lan tiits ndoladzy nii xalaa lo do.

23 Kol kaknan gaanoo nii lëë betsy no Timoteo tse kwlaa. Deelñee slañ gaa xaa, lëë xaa kyelynin tsiñee kyelyaa lo do.

24 Kol jkëëptyux kchë xaa nii xluuy xtiits Dios lo do ni kchë meñ nii ngab lo Dios. Xaal xaa Italia tyux lo do.

25 Lëë lëësy Dios dyon kakni lëë do.

Kitsy nii pkëë Santiagw

Lëë Santiagw xaal kitsy re lo meñ nii ncheno tañ

1 Naa nak Santiagw, xaa nii chuñ xtsiiñ Dios ni xtsiiñ Jesucrist. Lëën xkëëptyux ksa tsiipchop xtiiy Israel nii ncheno tañ tyub lo kislyu.

Kyalnyaani nii xnee Dios

2 Beetsy, no nii kle do tsiñee lëë do no tedy tu lo kyalnë.

3 Por nanle to nii tsiñee xtyedy to tu kyalnë porñee xniladzy to Dios, xkiiño. Por singo mod lëë do xseedy xa kxekw to kyalnë.

4 Per kol ktee nii jkiiñ kchë kyalnë go lo do, parñee kak to tu xaa nyaani, tsiin nii ni tu pe kakty falt lo do.

5 Deelñee chak falt kyalnyaani lo do, kol nabo lo Dios por xkady Dioso, lëëw xteedy xaa kchë lo meñ nii xñabo.

6 Per no nii kñab tow tyub styoo do, jkandy kik to, por nak meñ nii xkan kik sinak nistoo nii choy me nëz re nëz rek.

7 Pe kteejty Dios lo meñ nii nak singo,

8 por natse no tu cos kik meñ go, lëë kxe gaa na stuwo, chilody tsoli kik clasy meñ go.

9 No nii ktaan tu xaa mban deelñee klisklaa Dios xaa.

10 Singo gak rikw no nii ktaan xaa deelñee ksyablyu Dios xaa. Por nak rikw sinak xkyoo kizh, xtiiydyo.

11 Tsiñee lëë ngbidz xlyañ, lëë kizh xpidzy aan lëë xkyoow xlyaal. Aan sikootyee lëë kchë xkyalntsono xyal. Singo gak rikw nikxe kyënap xaa kchë nii chap xaa, lëëw nitylo.

Dichos meñ nii xtyedy kyalnë

12 Dichos xaa nii xekw kyalnë, por tsi lëë xaa lox te lo kyalnë, lëë xaa jkaa kyalmbañ nii ktee Dios lo meñ nii xkëstyoo Dios.

13 Tsiñee kakladzy to kuñ do tu cos mal, këbty to tsaaplaa Dios xchëëp lëë do par kuñ do cos mal go. Porque nlejty Dios parñee kuñ xaa cos mal, ni xkiildy xaa meñ par kuñ meñ cos mal.

14 Sink misme xtol meñ xchëp meñ parñee kuñ meñ cos mal.

15 Kchë cos mal nii xsya leñ styoo meñ xyaklo tol, aan tsiñee lëë tol xroob lëë kyalkuty sëëd.

16 Kyëtidy to, beetsy,

17 por kchë cos buen nii chaap no, kpaa sëëdo. Dios nii psaa kchë mëly nii no leñ kpaa pxaalo. Ktsyëëdy Dios. Nakty xaa sinak malë nii xtyedy lo kislyu.

18 Lëë xaa bnee kyalmbañ lo no, worñee bniladzy no xtiitsli xaa. Por styoo xaa kwlañ nii lëë no kak xaa nii mastre non lo kchë nii psaa xaa.

Kol kuuñtsyey nii xñabey Dios

19 Kol ksaladzy gon, beetsy, nii ligier kak to, par jkëëtyag to, per no nii kwës to par kñee do ni par klëë do.

20 Por chuuñtsyeydy meñ nii
xlëë nii xyo styoo Dios.
21 Kol ksaan kchë cos yox ni
kchë tol nii no leñ styoo do
aan kol ksal xtiits Dios nii no
leñ styoo do, parñee kteelaa
tiits ko lëë do.
22 Per kol kuuñtsyey nii
xñabey xtiits Dios, lëjty xak-
tyee jkëëtyag tow, por deelñee
kuuñtsyeydy tow misme lëë
do no kyëti xaly.
23 Nak xaa nii xaktyee
xkëëtyag xtiits Dios, aan
chuuñtsyeydyo, sinak meñ nii
xuy lo lo kyowan.
24 Xuy xaa lo xaa lo ky-
owan, per xaktyee stee xaa
vuelt lëë xaa xnityladzy dyon
xa chak lo xaa.
25 Per lëë xaa nii xnitylasty
nii xkëëtyag, sink xsoob xaa
xtiits Dios nii xteelaa meñ
lo tol, lëë Dios kuuñlay kchë
xtsiiñ xaa.
26 Deel no tu xaa nii xsyak
nii xsoob xaa xtiits Dios, per
xyoogwty chuw xaa, misme
lëë xaa xkyëti xaly aan nlidy
nii xsoob xaa xtiits Dios.
27 Deelñee nli nii xniladzy
to xtiits Tat Tios no nii kuñ do
yudar psyëb ni kwnaa viud
nii no kyalnë, ni no nii ksaan
do tol nii chuuñtsyey chol
meñ nii nche lo kislyu.

2

Nody nii kwe do meñ

1 Beetsy, lëë do nii xniladzy
to xtiits Jesucrist nii xñabey,
nody nii kwe do meñ.
2 Kol tso tyeesy no nii sëëb
tu xaa rikw nii xixkwaa ni no
tu nily or ña laañee xkaal lsa
do, aan sëëbak tu xaa prob nii
nakw tu ladx yox,
3 aan deelñee xñee do lo
xaa rikw: "Kwsob nu, ngui
nak", per lëë lo xaa prob xñee
do: "Lii kwsolisy ske, o kwsob
kaa lo lyu",
4 lëë do noyuñle kyalxtisy
singo mod, porñee xsee do
dyon xa chak meñ aan xsya
tol kik to.
5 Beetsy, kol kon nrii
gaanoo: lëë Dios gon kwle
prob lo kislyu re, parñee kyak
prob rikw tsiñee lëë prob
kniladzy xtiits Dios ni tsiñee
lëë prob jkaa nii ktee Dios lo
xaa nii xkëstyoo xaa.
6 Per lëë lëë do lëël xkwii do
xkyalto prob. ¿Pe lëdy rikw
nawen xsaksi lëë do ni pe lëdy
rikw nawen chikso lëë do lo
xaa xñabey?
7 ¿Ni pe lëdy lëë rikw nawen
xñeenë xaa nii pteelaa lëë do?
8 Buen si do deelñee chuñ
do cumplir xley Dios nii xñee:
"Pkëstyoo xcombañeeroo
sinak nii xkëstyool lii."
9 Per deelñee xkwe do meñ,
tu tol le ngo noyuñ do aan
chuñdy to cumplir xley Dios.
10 Deelñee no tu xaa nii
chuuñtsyey kchë nii xñabey
ley, per kyeñdy xaa ksal
xaa tugak cos nii xñabey ley,
nontre kchë nii beeñtsyey
xaa. Nako sinak nii ni tu pe
nyuuñtsyeydy xaa.
11 Por yuub Dios chëb:
"Tsonidyoo stu meñ deelñee
no tsiiloo", lëë gak Dios chëb:
"Kujtyoo." Singo tsigo busy,
deelñee nonidy to stu meñ nii
nakty tsiil do, per chuty to,
lëë do pchooxsol lo xley Dios.
12 Lëë lëë do kol nee ni kol
kpañ sinak xñabey xley Dios
nii xteelaa meñ lo tol.

13 Por kchësy xaa nii
xkëstyoody xcombañer
jkëstyoody Dios xaa go tse nii
lëë kyalxtisy kak. Per lëë
xaa nii xkëstyoo xcombañer,
ndaan kchukë xaa tse nii lëë
Dios kuñ kyalxtisy.

Nii kuuñtsyey meñ nii xniladzy

14 Beetsy, ¿pe nan nii këb to
nii xniladzy to Dios, deelñee
ni tu pe chuuñtsyeydy to? ¿Pe
steelaa kyalwniladzy lëë do
nawen?
15 Kol tso tyeesy no nii kan
do tu xcombañer do nii kindy
xab ni kindy pe kaw,
16 aan këb to: "Na ligier,
byey, pix xaboo tsiin ktsyëël
ni taw", per xteejty to nii jkiiñ
xaa, ¿pe nan nii këb to singo?
17 Singo gak nak xaa nii xniladzy xtiits Dios deelñee ni tu
pe kuuñtsyeydy xaa. Pe nandy
nii xniladzy xaa.
18 Per so tu xaa nii këb:
"Xniladzyoo xtiits Dios, lëë
naa chuuñtsyeyaa cos." Bluuy
dyon nii nli xniladzyoo,
aan lëë gaan kluy nii nli
xniladzyaa por kchë cos nii
chuuñtsyeyaa.
19 Xniladzyoo lë nii tugak
Dios no. Buen nii xniladzylo,
per wi xaatox gon xniladzy
nii tugak Dios no, ni xtsyeb
xaa chan xaa Dios.
20 Byaabini gaanoo
aan byeñ nii deelñee
kuuñtsyeydyoo cos, pe nandy
nii xniladzyoo xtiits Dios.
21 Lëë Dios gon pkaaxcuent
pxusykoltoo no Abraham
sinak nii nyak xaa tu xaa
buen porñee kwlookon xaa
xiñgan xaa Isaac lo Dios.
22 Buy xcuent Abraham
gaanoo aan kon nii kok nyoo
nii bniladzy xaa Dios, por
kchë nii beeñtsyey xaa, ni por
kchë ngo lëë xaa bniladzy re
Dios.
23 Singo mod kok cumplir
xtiits Dios nii xñee: "Bniladzy
Abraham Dios, por ngo lëë
Dios pkaaxcuent xaa sinak
nii nyak xaa tu xaa buen." Ni
singo mod lëë Abraham byak
xamigw Dios.
24 ¿Pe chan dow na, nii lëë
Dios xñee nii buen meñ por
kchë nii chuuñtsyey meñ, lëjty
xaktyee porñee xniladzy meñ
xaa?
25 Singo ptsyool tu kwnaa
yox nii pcholë Rahab. Stuble
stuble mguiy kwnee lo me.
Per lëë Dios pkaaxcuent me
sinak nii nyak me tu kwnaa
buen, porñee ptee me lidzy
me kwlës xaa nii kukleetsy
dyon xa nak xkyedzy me ni
beeñ me yudar pxooñ xaa go.
26 Por nan do nii deelñee
kindy kyalbini leñ styoo
no, mbañdy no. Singo
gak deelñee xniladzy no
xtiits Dios aan ni tu pe
chuuñtsyeeydy no, pe nandy
nii xniladzy no.

3

Ludzy meñ

1 Beetsy, deelba tsody ndaly
xaa nii chuuñ kseedy lady
to, por nan do nii kchëë
noo siñee chuuñ kseedy noo,
ndaly re nii kuuñkiy Dios loo
noo tsi lëë kyalxtisy kak.
2 Kchësy no xlyo falt.
Deelñee no gaa tu xaa nii
xiñdy tiits na buen xaa, aan

axte xcuerp xaa xsoob xtiits xaa.
3 Tsiñee xlyo no fren chuw cabay parñee ksoob ma xtiits no, tyub xcuerp ma xsoob xtiits no.
4 Kol kuy gaanoo xa nak barkw. Ngolo ni ntseeb kchë me dox nii xchëëpo. Per con tublësy yag wiñ nii kë xaan go chuuñ ksëë meño laañee chakladzy meñ.
5 Singo gak nak ludzy no. Lal nuw sobo leñ chuw no, per ntseeb kchë nii chuuñtsyeyo. ¡Tublë gak ki wiñ xsaay tu kiy ngol!
6 Nak ludzy no sinak tu bëly nii sob leñ chuw no, aan chuño xtol no. Misme ki chek linfiern. Xsoob kiw, aan xkëëtaño lëë no.
7 Chuuñ ndoo mguiy kchëlo ma tox, ni kchëlo ma nii xoobe, kchëlo mëël, ni kchëlo ma nii no lo nistoo.
8 Per lëë ludzy meñ ni tu cho karty kuñ gan low aan chutyo meñ sinak nii nyako tu ngwaan.
9 Con misme ludzy no nii xtee no skizh lo Tat Tios, xtsiibtee no meñ nii chak si chak xaa.
10 Buendy gon, beetsy, nii chuwak no nii xchoo tiits ngui nii xñee no lo Dios kchoo tiits nii ktsiibtee no meñ.
11 Singo gak chilody kchoo nis nex ni nisnla tu chu xlyañ.
12 Ni xkyëdy oliv lo yag yegw, ni xkyëdy yegw lo yag uv. Singo gak nak tu xlyañ. Chilody klyaño nis nex ni nis sety tugak tiemp.

Kyalchak nii xnee Dios

13 Deelñee no tu xaa chak ni nyaani lady to, no nii kak ndoladzy xaa ni no nii ngui kpañ xaa parñee kak nyoo nii nyaani xaa.
14 Per deelñee chakniladzy to meñ ni chuuñtsyey do cos par ksyablyu do meñ, chilody ktaan do por sinaldy to xtiits Dios.
15 Lëdy Dios pxaal kchë cos ko, lo kislyu pchoow, kik meñ ni kik xaatox kwlaño.
16 Por laañee no kyalwniladzy ni no tily no kchë clasy cos mal.
17 Per lëë xaa nii xsaabini Dios leñ kik, si xñabey Dios mbañ xaa, ndoladzy xaa ni buen xaa. Xkëstyoo xaa meñ ni chuuñtsyey xaa cos buen. No xkyalcheñ xaa ni nonsyke tiitsli xñee xaa.
18 Kchësy xaa chaklasty tso tily, ngui xñee xaa lo meñ por sitsiñ tse nii lëë meñ kuñ cos buen.

4

Meñ nii xsoobty xtiits Dios

1 ¿Pa chislo tily na dyon ni pa chislo kyalnë? Misme leñ styoo do gon chislow, por kchë cos mal nii no leñ styoo do lëëw chislo.
2 Chakladzy to tu cos aan como chapty tow, lëë do chuty, ni lëë do choki cos aan como chapty tow, lëë do chuñ tily. Chapty to nii chakladzy to, porñee xñabty tow lo Dios.
3 Nikxe gaa xñab tow, xneesty Dioso, porñee xñab nguidy tow, por xñab tow parñee kxiñ dow laañee xkaatyee.
4 ¡Mal do! ¿Pe nandy to nawen nii deelñee choki do cos nii no lo kislyu re, lëë do

xtilyni Dios? Kchë xaa nii
choki cos nii no lo kislyu re,
xtilyni Dios.
5 Por leñ kitsy nii kë xti-
its Dios xñee: “Tir xkëstyoo
Dios kyalbini nii kwloo xaa
leñ styoo no ni chakladzy kaa
xaa nii jkëstyoo no xaa.”
6 Lëë Dios kuñ lëë no yudar.
Por leñ kitsy nii kë xtiits xaa
xñee: “Xsyonlë Dios lo meñ
nyaa. Per ngui xñee xaa lo
meñ mban.”
7 Kol ksoob xtiits Dios, ni
kol kxekw lo xaatox, tsiin
jkaaldy xaa lëë do.
8 Kol kpig lo Dios tsiin kpig
xaa lo do. Kchësy to siñee
bii chakladzy to kuuñtsyey do
tol, kol ktikche styoo do ni
kol nab nii ktsily Dios xtol do,
tsiin kak nyë styoo do.
9 Kol ktee në ni kol koon.
Deelñee xidzy to kol koon ni
deelñee gaa xle do kol kte në.
10 Kol kak ndoladzy lo Dios
tsiin klisklaa xaa lëë do.

*Meñ nii xsee chan xcom-
bañer*

11 Beetsy, kñeenëdy to
xcombañer do. Kchësy xaa
nii xñeenë xcombañer xñeenë
ley. Aan deelñee xsee do
ley, lëë do xyak xtisy aan
chuuñtsyeydy to nii xñabey
ley.
12 Tugak xaa nii bnee ley
no, aan misme gak lëë xaa
nak xtisy lëësy xaa schilo
kteelaa ni ksaksi meñ. Per lëë
do, ¿cho nak to parñee ksee do
kan do xcombañer do?

Ndoondy pe cos kak kxe

13 Kol kon nrii kchë do siñee
xñee do: “Natse o kxe gaa lëë
noo kyo kyedzy rek, aan tu
iz tsyo noo siko par kyëë noo
dilgensy ni ktsiñaa noo tumi”,
14 aan ni nandy to dyon pe
cos kak kxe. Nak to sinak
tu xkey nii xlyañ palsye leñ
kpaa, per xlyëëdyo.
15 Këbty to singo, sink masy
kol këb: “Deelñee sneetsy
Dios kyalmbañ, lëë noo
kuuñtsyey nrii o nrek kaa.”
16 Per lëë lëë do ndaan xñee
do, ndox gon nii kak nyaa do.
17 Tol gon chuñ meñ nii
nan xa kak cos buen aan
chuuñtsyeydy mew.

5

Nii ktsyool meñ rikw

1 ¡Kol kono na rikw!, aan
kol koon ni kol kuptsyë por
ntseeb kchë kyalnë dox nii
ktsyool do.
2 Kchë nii chap to xiñ, ni lëë
kchë xab non do kyëma.
3 Ni lëë kchë xor do ni xtsiiñ
do nii nyaa con plat kyoo. Lëë
kyalnë go ksaksi lëë do sinak
nii nyako ki. Pe nandy nii
beeñlo do kchë nii chap to,
por lëë tiemp mer kyal.
4 Kchë xaa nii kwë tsiiñ lo
xkwaa do singosy xkëëkiy lëë
do aan lëë Tat Tios biñ kchë
nii chuuñkiy xaa go.
5 Mentre kwche do lo kislyu
mbëë pañ do, kop to kchë nii
kokladzy to, ni bro do si xro
ma. Per lëë xtse kyalkuty
sëëd yob.
6 Kwnabey do kuty ni beety
kaa to meñ nii nody xtol aan
ni tu cho pe nëdy lo do.

Kol kyëmbës kiid Jesús

7 Lëë lëë do gon, beetsy, kol
kwës axte nii kiid Jesús stub.
Kol kak sinak xaa nii xkyë

kon, xkwës xaa xtiemp kyo parñee kak xkwaa xaa.

8 Kol kwës ni kol kxekw, por klyëëdy lëë Jesús kiid stub.

9 Jkëëkiydy to xcombañer do, tsiin ni tu pe kliskiydy Dios lo do, por klyëëdy lëë xaa kiid kuñ kyalxtisy.

10 Kol kak si kok kchë profet nii biid kluuy xtiits Dios. Mban kwte xaa, per pxekw xaa.

11 Dichos xaa nii xtye lo kyalnë ni xekwo. Kayonle gaa to kyalnë nii kwte Job aan pxekw xaa, ni kayonle to xa kontsi Dios xaa despuesy, por tir buen Tat Tios ni xkëstyoo xaa meñ nii xsoob xtiits xaa.

12 Beetsy, jkoondy to Dios por kpaa, ni jkoondy to Dios por kislyu, ni jkoondy to Dios por cualquier cos. Tsiñee këb to nii nliw, ktsëëdy to lo xtiits to. Singo gak tsiñee gaa këb to nii nlidyo, parñee ksaksidy Dios to.

13 Deelñee no do kyalnë, kol nee lo Dios. Deelñee xle gaa to kol kool lo Dios.

14 Deelñee xsyaknë do, kol kwetsy xaa kol nii xniladzy xtiits Dios parñee kñab xaa lo Dios por lëë do kyëëb xaa lëë do aceit con xtiitspey Dios.

15 Aan deelñee tyub styoo do kñab to lo Dios nii kyak xaa xsyaknë, lëë xaa kyak. Aan deelñee no xtol xaa lëë Dios ktsilyo.

16 Por ngo, kol kxobtol lsa xtol do lo xcombañer do, ni misme lëë do kol nab lo Dios nii kyak xcombañer do. Por chon Dios xtiits xaa buen.

17 Sinakak no kok profet Elías, aan tsiñee tyub styoo xaa kwnab xaa lo Dios nii nyabty kyo, tson iz grol byabty kyo lo kislyu.

18 Aan tsiñee lëë xaa kwnee lo Dios stub, parñee kyab kyo, lëë kyo byab aan lëë kwaa kok.

19-20 Beetsy, deelñee kchoxso tu xcombañer do lo xtiits Dios aan ktikche do xaa, lëë do kteelaa xaa lo kyalkuty ni lëë Dios ktsily kchë xtol xaa.

Xkitsy klo San Pedre

1 Pedraa, xapostle Jesucrist
nakaa. Lëën xal kitsy re
lo meñ nii ncheno tañ nëz
Ponto, Galacia, Capadocia,
Asia ni Bitinia.
2 Lëë Dios kwle lëë do
destye penaadle por Kyalbini
Ntson parñee kyak nyë
xkyalmbañ do con xcheñ
Jesucrist ni parñee ksoob to
xtiits xaa. Kakni Dios to tsigo
busy ni knee xaa tiits nii ngui
kwe do.

Kyalmbañ nii këmbëës no

3 Kol tsoo ktee no skizh
lo Tat Tios pxosy Jesucrist,
porque por xkyalwkëstyoo
xaa lëë xaa bnee tiits kaly
no stub porñee lëë Jesu-
crist pañ lo kyalkuty. Nrii
xchoobladzy styoo no
4 aan lëë no jkaa nii kneetsy
Dios kpaa. Nitylody ngo ni
jkaaypejtyo ni jkooldyo.
5 Porñee xniladzy to xtiits
Dios lëë xaa chakni lëë do
parñee jkaa do kyalwtelaa nii
kneetsy xaa tsiñee lëë tse go
tsitsiñ.
6 Por ngo tir xle do, nikxe
nii tedy to kyalnë xisy wiñ.
7 Por nak xkyalwniladzy to
sinak or. No nii tedyo lo ki
parñee kako preb. Deelñee
kxekw to preb, mastre kak
non xkyalwniladzy to que lo
or, por xnitylo or. Por ngo,
tsiñee lox kak xkyalwniladzy
to preb, mastre kak ntsono ni
kak nono tsiñee lëë Jesucrist
kiid stub.
8 Xkëstyoo do Jesucrist
nikxe nii karty kan do xaa ni
xniladzy to xtiits xaa nikxe
nii chandy to xaa. Xle do aan
chilody kñee do dyon xa nak
kyalwle go con tiits,
9 porñee lëë do kwtelaa lo
tol, ni por ngo gaa nii xni-
ladzy to xtiits xaa.
10 Destye tiemp byub pro-
fet xa nak kyalwtelaa re ni
kwnee xaa xa nak kyalnsaak
nii kxaal Dios lo do.
11 Lëë xKyalbini Crist
kwneel lo profet kchë kyalnë
nii ktsyool Crist ni kchë
kyalntson nii kiid despuesy,
aan lëë profet byub dyon cho
nak Crist ni pa wor kak kchë
nii xñee Kyalbini go.
12 Per lëë Dios chëb nii lëdy
par lëë xaa nak kchë cos
ko, sink par lëë dow. Kchë
ngo kwnee xaa nii bluuy xti-
its Dios lo do. No Kyalbini
Ntson nii pchoo kpaa styoo
xaa. Axte angly chakladzy
kyeñ cos ko.

Chakladzy Dios nii kpichee no lo tol

13 Por ngo, kol kuñ pensar
pe cos kuñ do ni list kol kak.
Tyub styoo do kol ksaladzy
nii kneetsy Dios lo do tsiñee
lëë Jesucrist klyañche.
14 Kol kak sinak xaa wiñ nii
xsoob tiits. Tsody to si kwyo
do worñee karty kniladzy to
xtiits Dios,
15 sink kol kpichee lo tol,
por nody xtol Dios nii kwt-
syetsy lëë do.
16 Por leñ xkitsy Dios xñee:
“Kol kpichee lo tol, por nody
xtolaa.”

17 Deelñee xñee do nii px-
osy to nak Dios nii chuuñtsyey
kyalxtisy lo kislyu ni nan do
nii xkwedy xaa meñ, no nii
ksal do xaa tugak ni ktsyeb to
xaa.
18 Por lëë Dios pteelaa lëë
do lo cos nii pa xkiiñdy nii
psaan pxusykoltoo do, ni nan
gaa to nii kozhty xtol do con
cos nii xnitylo. Kozhtyo con
or o plaat kaa,
19 sink con cheñ nii pxee
Crist kozho. Kuty xaa si chety
tu mëkwxiily nyë nii chokon lo
Dios.
20 Destye worñee karty kwe
kislyu byaan tiits nii singo kt-
syool Crist, per axte natiemp
lëë xaa biid kteelaa lëë do.
21 Por Crist lëë do xniladzy
xtiits Dios. Lëë Dios beeñ
kpañ xaa ni blisklaa xaa, ni
por ngo, Dios sye xsaladzy to
ni xniladzy to.

22 Porñee psoob to xtiits
Dios, ngo nii lëë xkyalmbañ
do kok nyë parñee jkëstyoo do
xcombañer do. Kol jkëstyoo
xcombañer do tyub tyub
styoo do.
23 Por lëë do koly stub, per
lëdre xaa nii chety nak pxosy
to, sink lëë do koly por xtiits
Dios nii nitylody.
24 Ni lëë gaa Xtiits Dios
xñee:

Nak kchë meñ sinak kizhyë,
ni nak xkyalndaan meñ sinak
xkyoo kizhyë.
Xpidzy kizhyë ni xlyaal kyoo,
25 per lëë xtiits Dios, tsitsiñdy
tse nii nitylow.
Lëë tiits nii xteelaa go bluuy
noo lo do.

2

1 Por ngo, kol ksaan kchë
clasy tol, ni kyalwkëti, ni
kyalmbidy ni kchë clasy tiits
xuuy.
2 Kol tsoki xtiits Dios sinak
nii choki mëëd yeeñ nidzy,
parñee kroob to ni telaa do lo
tol,
3 por kayanle to nii tir buen
Dios.

Lëë Crist nak sinak tu kyo nii mastre xkiiñ

4 Kol kpig lo Crist, por nak
xaa sinak tu kyo mbañ nii
psëëb meñ, per par Dios tu
kyo nii mastre xkiiñ ni non
nak xaa.
5 Singo gak lëë do nak to
sinak kyo mbañ, aan lëë Dios
jkiiñ lëë do parñee por Jesu-
crist kokon do cos lo Dios.
6 Por ngo gaa xñee xtiits
Dios:
Leñ kyedzy Sión kixaa tu kyo
nii mastre xkiiñ.
Pee kyo go ni nguiw.
Lëë Crist nak kyo go aan buen
tsi meñ nii kniladzy
xtiits xaa.
7 Tir non Crist lo do, porñee
xniladzy to xtiits xaa. Per
lëë lo xaa nii xnilasty, lëë xti-
its Dios chak cumplir tsiñee
xñeew:
Lëë kyo nii psëëb xaa nii xsaa
yu byak tu kyo nii mas-
tre non.
8 Ni chak cumplir tiits nii
xñee:
Tu kyo nii kchal niy meñ ni
kchon meñ byak kyo
go.
Xchalo niy meñ porñee
xsaldy meñ xtiits Dios ni par
ngo gaa byaano.

Meñ nii ngab lo Dios

9 Per lëë do pee do, pxosy
nii xkiiñ lo rey nak to, meñ
nii xpichee lo tol nak to, tu
kyedzy nii ngab lo Dios nak
to, parñee kluuy do xkyal-
ntson Dios nii kwlii lëë do lo
nguey ni psëëb lëë do lo bini.
10 Klo kwyody xkyedzy
to, per lëë na lo xkyedzy
Dios ngab to. Klo ni tu cho
pkëstyoody lëë do, per lëë na
xkëstyoo Dios to.

Kol kpañ si xñabey Dios

11 Beetsy, xñen lo do sinak
nii nyak to xaa sit nii sitedy lo
kislyu re nii kpichee do lo tol
por xtilyniw xkyalmbañ do.
12 Ngui kol kak lady xaa
nii xnilasty Dios, tsiin nikxe
xñeenë xaa lëë do sinak nii
nyak to meñ mal, per tsiñee
kan xaa nii buen do, lëë xaa
ktee skizh lo Dios tse nii lëë
kyalxtisy kak.
13 Chakladzy Dios nii ksoob
to xtiits kchë xaa xñabey nii
no lo kislyu. Kol ksoob xtiits
xtisy, por lëë xaa nak xaa nii
mastre xñabey,
14 ni kol ksoob xtiits xaa
xñabey nii kxaal xaa ksaksi
meñ mal ni kan meñ nii chuñ
buen.
15 Chakladzy Dios nii
kuuñtsyey do kyalbuen,
parñee tsody pe cos jkëëkiy
meñ nguey lëë do.
16 Kol kpañ sinak tu xaa nii
kindy cho kñee lo, per lëdy
por ngo nii kuñ do tol. Kol tso
si cho xaa nii ngab lo Dios.
17 Kol ksal meñ ni kol
jkëstyoo xcombañer do nii
xniladzy xtiits Dios, ni kol
ktsyeb Dios ni kol ksoob xtiits
xtisy.

Kyalmban nii kwtedy Crist

18 Kchë do siñee no
xpixwan do kol ksoob xtiits
xaa nii kwxii lëë do, nikxe
buen xaa nikxe gaa mal xaa.
19 Por buen nii tyeedy no lo
kyalnë nii chigaldy no porñee
xsoob no xtiits Dios.
20 Per deelñee xsaksi meñ
lëë do porñee beeñtsyey do tu
cos mal, ¿pe nan nii kxekw to
castigw? Suuñ ksak to Dios
deelñee kuuñtsyey do tu cos
buen aan tedy to castigw.
21 Par ngo kwle Dios to, por
mban kwtedy Crist por lëë
do. Kol kak si kok xaa.
22 Kwloody xaa tol ni
pkëëtidy xaa meñ,
23 kwëbty xaa tsiñee
kwlootsyetsy meñ xaa, ni pe
chëbty xaa tsiñee psaksi meñ
xaa, sink Dios nii chuñsye
kyalxtisy psaladzy xaa.
24 Lëë Crist byoy xtol no
lo crusy, parñee ksaan no
xtol no aan kpañ no sinak
nonguialo. Biswee meñ Crist
parñee kyak to.
25 Por kwche do si xkwe
mëkwxiily nii këtañ, per lëë
na nii lëë do big lo Crist, lëë
xaa chan lëë do si chan meñ
mëkwxiily ni chap cuidad xaa
xkyalmbañ do.

3

Xa kpañ meñ nii no tsiil

1 Kwnaa, kol ksoob xtiits
tsiil do, parñee deelñee no xaa
xnilasty xtiits Dios, kniladzy
xaaw tsiñee kan xaa xa nak
xmod to. Xkiiñdy nii tant tiits.
2 Tsiñee kan xaa nii ngui
nak xmod to, lëë xaa kni-
ladzy.

3 Xixkwaady to nëz fuer,
koondy to kik to parñee kan
meño, xixkwaady to con cos
or ni kakwty to ladx non,
4 sink kol kxixkwaa
xkyalmbañ do, por nitylody
kyalwxixkwaa go. Nyo
kyalwxixkwaa go tsiñee ni tu
pe sidy kik to. Ngo xyo styoo
Dios.
5 Por singo kwxixkwaa kw-
naa nii bniladzy xtiits Dios
tiemp. Dios sye psaladzy me
ni psoob me xtiits tsiil me.
6 Singo kok Sara. Psoob
me xtiits tsiil me Abraham
ni "xey" kwnee me lo xaa.
Xiñ me kak to deelñee suñ do
kyalbuen ni ktsyebty to.
7 Singo gak lëë do xaap-
kiy, ngui kol nee lo tsiil do.
Kol ktee xlugar me, lëjty xak-
tyee porñee nda me, sink
porñee wi me jkaa kyalnsaak
nii kneetsy Dios lo do. Singo
kol kuuñtsyey parñee ni tu pe
klyëdy lo do tsiñee kutiitsni
do Dios.

Xaa nii xtyedy kyalnë porñee chuuñtsyey xaa kyal-buen

8 Ngui kol kpañ, kol jkëstyoo
xcombañer do. Kol kuñ kyal-
buen ni kol kak ndoladzy.
9 Ktikchedy to mal por mal,
ni ktikchedy to wlotsyetsy
por kyalwlotsyetsy, sink kol
nab lo Dios nii kakni xaa meñ
por lëë xaa kwtsyetsy lëë do
parñee kuuñlay xaa to.
10 Por deelñee chakladzy to
nii mbëë kpañ do,
no nii kap cuidad to ludzy to.
Kñeedy to tiits mal ni kchoody
tiits xuuy chuw do.
11 Kol kpichee lo kyalmal
ni kol kuuñtsyey cos
buen,
ni kol kyub xa ktilynidy to
meñ.
12 Por chap cuidad Dios xaa
nii chuñ kyalbuen
ni xkëëtyag xaa xtiits xaa go,
per xlëë xaa lo xaa nii chuñ
cos mal.
13 ¿Cho ksaksi lëë do na
dyon deelñee tugak chuñ do
kyalbuen?
14 Per nikxe tedy to kyalnë
por xkyalbuen do, dichos to.
Ni tu cho ktsyebty to,
15 sink kol klaa nii kñabey
Crist leñ styoo do. List kol
kwe parñee ktikche do lo xti-
its kchë xaa nii kñabtiits pe-
nak nii xniladzy to xtiits Dios,
per con ndoladzy kol nee ni
nguudzy kol kak.
16 Ngui kol kpañ parñee
ni tu pe tsinidy kik to, ni
parñee kteladzy kchë xaa nii
xñeenë lëë do porñee xni-
ladzy to Crist.
17 Mbëë tedy to kyalnë
porñee chuñ do kyalbuen,
deelñee singo klyaño styoo
Dios, lëdy nii tedy to kyalnë
porñee chuuñtsyey do cos
mal.
18 Por yuub Crist kuty por
xtol no, ni tu vueltak kuty
xaa. Buen xaa, per lëë xaa
kwte kyalnë por xtol no,
parñee kpig no lo Dios. Kuty
xcuerp xaa, per lëë xkyalbini
Dios beeñ kpañ xaa stub.
19 Aan por xKyalbini Dios
lëë xaa kukluuy xtiits Dios lo
kyalbini nii no nyoogw.
20 Kchë kyalbini go psoobty
tiits xtiemp Noé, worñee

kwëmbës Dios mentre lëë
barkw noyaa, aan xaktyee
xon meñ kwtelaa lo nis.
21 Lëë nis ko nak sinak
kyalwchobnis nii xteelaa
lëë no natiemp. Xkiiñdy
kyalwchobnis parñee kak
nyë xcuerp no, sink lëëw
xkiiñ parñee kñab no nii koli
Dios kik no, aan lëë xaa
xteelaa lëë no porñee lëë
Jesucrist pañ,
22 ni lëë gaa xaa byëp kpaa
aan lëë xaa sob kwi Dios nëzli
aan kchë angly ni kyalbini nii
xñabey xsoob xtiits xaa.

4

Xa no nii kpañ no

1 No nii tsini kik to nii lëë do
tedy kyalnë si kwtedy Cristo.
Kchë xaa nii xtyedy kyalnë
xpichee lo tol,
2 parñee tyub nii kpañ xaa
tso xaa sinak xñabey Dios aan
kuuñtsyeytre xaa nii xlyañ
styoo xaa.
3 Tyub tsigo beeñtsyey do
nii chuuñtsyey xaa nii xni-
lasty xtiits Dios. Beeñtsyey
do cos mal, kwë do kunip ni
beeñtsyey do lni yox ni psoxib
to lo mdyo.
4 Lëë nana, como
chuuñtsyeytre to kchë cos
ko, lëë meñ xsee ni lëë meñ
xñeenë lëë do.
5 Per lëë meñ go kaktsyetsy
lo xaa nii kuñ kyalxtisy lo
meñ mbañ ni lo meñ kuty.
6 Por wi lo meñ kuty
kukluuy Crist xtiits Dios,
parñee kpañ xkyalbini meñ
kuty sinak xñabey Dios, nikxe
nii si chetyak chol meñ lo
kislyu re kuty meñ go.
7 Lëë xtse kchë cos mer ksa.
Por ngo, kol ko xkyalcheñ do
ni kol kutiitsni Dios.
8 Per mastre precisy nii
jkëstyoo lsa do xcombañer do,
por ndaly tol chuñ lsa lëë no
perdon por kyalwkëstyoo.
9 Kol ktee lsa lidzy to kwës
xcombañer do, kyeejty to
meñ.
10 Kol jkiiñ lo xcombañer do
según kyalnsaak nii bneetsy
Dios catu lo do.
11 Deelñee no tu xaa nii
xñee, no nii kak xtiits xaa
sinak xtiits Dios. Deelñee no
gaa tu xaa nii xkyë tu tsiiñ
no nii kuñ xaaw según fuersy
nii pteedy Dios lo xaa. Kchë
nii kuuñtsyey do no nii kteedy
to skizh lo Dios por Jesucrist.
Lo xaa, no nii tugak ktee no
skizh. Amén.

No nii tyeedy no kyalnë

12 Beetsy, kseedy to tsiñee
tedy to kyalnë, parñee kak to
preb cos nii nonguialdy kako,
13 sink kol kle nii lëë do no
tedy kyalnë nii kwtedy Crist,
tsiin singo gaa kle do tsiñee
lëë xaa kiid.
14 Deelñee xkotsyetsy meñ
do porñee xniladzy to xtiits
Crist, dichos to, por lëë xKyal-
bini Ntson Dios tugak chakni
lëë do.
15 Deelba ni tu do tejty
kyalnë por kyalkpaan o
porñee gaa beety to o porñee
gaa xsyëëb to lo xtily meñ.
16 Per deelñee xtyedy to
kyalnë porñee xniladzy to xti-
its Crist, ktelasty to, sink kol
ktee skizh lo Dios nii ngab to
lo Crist.
17 Por lëë tse kutsiñ nii lëë
kyalxtisy kislo lady meñ nii

ngab lo Dios. Aan deelñee
lady no kislo kyalxtisy, ¿xa lë
nii kak xaa nii xsoobty xtiits
Dios?
18 Aan deelñee pensy xtye-
laa xaa buen, ¿xa lë nii ktsy-
ool xaa mal ni xaa ngoptol?
19 Por ngo kchë xaa nii ngab
lo Dios nii xtye kyalnë, nody
nii ksaan xaa kyalbuen, sink
no nii jko xaa xkyalmbañ xaa
ña Dios, por lëë Dios psaaw,
ni bueen gaa Dios.

5

Lëë Pedre xñee lo xaa kol

1 Lëën kñe lo xaa kol nii
xñabey lo meñ nii xniladzy
xtiits Dios, por sinak xaa
nakaa. Konaa kyalnë nii
kwtedy Crist, ni wi gaan jka
nii nare kneetsy Dios.
2 Sinak tu xaa nii chap
cuidad mëkwxiily, kol kap
cuidad meñ nii ngab lo Crist
nii psaan Dios lo do. Kol kan
meñ go sinak xñabey Dios.
Kyëdy to tsiiñ por tumi, sink
tyub styoo do kol kuñ xtsiiñ
do.
3 Kakty to sinak nii lëë
do nyak xpixwan meñ nii
ngab lo Dios, sink kol ktee nii
kseedy meñ lo do,
4 parñee tsiñee kiid mer xaa
nii xñabey lo meñ nii xniladzy
xtiits Dios, jkaa do tu premio
nii nitylody.
5 Singo gak lëë do xaa yeeñ
kol ksoob xtiits xaa kol. No nii
ksoob lsa do xtiits xcombañer
do, por xyody xaa nii chak
nyaa styoo Dios, per chuñ xaa
yudar xaa ndoladzy.
6 Kol kak ndoladzy lo Dios,
parñee klisklaa xaa lëë do
tsiñee lëë tiemp tsitsiñ.
7 Kol ksaan kchë kyalnë nii
sini kik to lo Dios, por lëë xaa
nakni lëë do.
8 Kol kak nyaani ni kol
kwena, por lëë xaatox nii
xlëë lo do kënsë sinak xkyënsë
tu mëëtsy nii këkyub pe kaw.
9 Fuert kol kak, kchooxsody
to lo xtiits Dios, por nan do
nii wi kchë xcombañer do nii
nche tyub lo kislyu no tedy lo
kyalnë nii no tedy to.
10 Per tsiñee lox tedy to
kyalnë xisy wiñ, lëë Dios kuñ
ktaan lëë do ni lëë xaa kyuñ
lëë do segur. Xkëstyoo Dios no
ni lëë gaa xaa kwtsyetsy lëë
no parñee jkaa no kyalntson
nii kteedy xaa lo meñ nii
ngab lo Crist, aan iip kyaldy
kyalntson go.
11 Kyaldy xkyalwnabey
Dios. Tugak kñabey xaa.
Amén.
12 Chopaa Sil xkë kitsy
re, por tu xaa nii chaapaa
confians nak xaa. Lëën xal
kitsy re parñee kniyaa nii lëë
do kwaa xkyalnsaak Dios,
porñee xkëstyoo xaa lëë do.
Kchooxsody to lo kyalnsaak
ko.
13 Xkëëptyux meñ Babilonia
nii xniladzy xtiits Dios lëë
do. Wi meñ go kwle Dios
sinak kwle Dios lëë do. Ni
xkëëptyux Marcos lëë do. Nak
xaa sinak xiñaa.
14 Kol jkëëptyux xcombañer
do con tu pxit. Tsaap në
Dios que nii ngui tso do kchë
do siñee ngab to lo Jesucrist.
Amén.

Xkitsy pchop San Pedre

1 Naa nak Simoñ Pedre. Xtsiiñ Jesucrist xkyën, xapostle xaa nakaa. Lëën xal kitsy re lo do porñee xniladzy to xtiits Dios sinak nii xniladzy noow, por tir buen Dios ni tir buen Jesucrist nii xteelaa lëë no lo tol.
2 Lëë Dios kakni lëë do ni knee tiits nii mbëë kpañ do, porñee xniladzy to xtiits xaa ni xniladzy to xtiits Jesús.

Xa no nii kpañ meñ nii ngab lo Dios

3 Lëë Dios xneetsy kchë cos nii xkiiñ no parñee kpañ no ni jkiiñ no lo xaa. Lëë xaa bluuy xkyalntson xaa nii kwtsyetsy lëë no.
4 Por kchë cos re lëë xaa bneetsy xkyalntson xaa nii mastre non lo no, parñee por kchë cos re kpig to lo Dios tsiin telaa do lo kchë tol nii no lo kislyu.
5 Ni por ngo no nii ktsëë do xmod to deelñee xniladzy to, ni no nii ko do xkyalcheñ do parñee kyeñ do.
6 Deelñee xyeñ do, no nii kxekw to, aan deelñee xekw to, no nii kap to paciensy, aan deelñee chap to paciensy, no nii ksoob to xtiits Dios.
7 Aan deelñee xsoob to xtiits Dios, no nii kleni do betsy to, aan deelñee xleni do betsy to, no nii jkëstyoo do xaa.
8 Deelñee kuuñtsyey do kchë cos re, no cuent nii mbañ do ni byuumbeydy to Jesucrist singosy.
9 Sinak ciegw ni sinak xaa nii chandy sit nak xaa nii chuuñtsyeydy kchë cos re, bnityladzy xaa nii ptsily Dios xtol xaa.
10 Por ngo, beetsy, kchë do siñee kwle Dios to ni kwtsyetsy Dios to, kol ktee nii kchosody styoo do, tsiin kyabty to lo tol.
11 Singo mod nëz re nëz rek kyaly laañee xñabey Jesucrist sëëb to.
12 Ksandyaa, nikle nii nanle to kchë cos re ni xchosody to lo xtiits Dios. Tugak lëëw ksetyaa lo do.
13 Por mentre bii mbañaa, nonguial nii kñen lo do.
14 Lëë Jesucrist nël nii klyëëdy lëën ksaan kislyu re.
15 Per lëën kte nii nikxe ketyaa knitylasty to kchë cos re.

Xaa nii kon xkyalntson Crist

16 Kchë tiits nii bñee noo lo do nii xñee xa nak xkyalwnabey Jesucrist ni xñee nii lëë xaa kiid stub, lëdy cuento. Por yuub loo noo ptyon noo xkyalntson xaa.
17 Ptyon noo ptee Dios kyalwnabey lo xaa ni ptsyon noo tiits ntson nii chëb Dios: “Lëë xiñaa nrii. Xkëstyoon xaa ni xlen lo xaa.”
18 Ptsyon noo nii kpaa pchoo tsiy Dios, por ksa noo Jesucrist nche chex kiy ntson go.
19 Kchë nrii xluuy nii tiitsli nak nii pkëë kchë profet. Buen chuñ do nii xsal dow. Nako sinak bini nii xsaani lo nguey, axte nii kyaani lyu, ni klyañ mëly nii ksaani leñ styoo do.

20 Per kol ksaladzy nii
chilody nii cholsye kñee xa
nak xtiits Dios.
21 Por kwneedy profet
porñee kwlaño styoo xaa,
sink xcuent Dios kwnee xaa,
ni lëë gaa Kyalbini Ntson
psaabini leñ kik xaa.

2

Xaa nii xluuy tiits xuuy
(Judas 4-13)

1 Per kwyo profet wnee
xuuy leñ xkyedzy meñ Israel,
ni so gaa maestre wnee xuuy
lady to. Tsilaan kluuy xaa
xlay xaa. Ska xaa Jesucrist nii
pteelaa xaa, per klyëëdy lëë
xaa kyab lo tol.
2 Ndaly meñ sëëb xlad xaa,
aan por kchë xaa go lëë meñ
kñeenë xtiits Dios nii xteelaa.
3 Aan como choki maestre
go tumi, lëë xaa jkëëti lëë do,
per ktiiydy xaa por lëë xtse
xaa kyal.
4 Ptsildy Dios xtol angly nii
kwloo falt, sink lëë Dios px-
aal angly ko linfiern. Lo
nguey no angly ko axte nii
kak kyalxtisy.
5 Ni ptsildy Dios xtol meñ
tiemp, sink lëë Dios psyaab
tu kyotox nii bnitylo meñ
mal go, aan xaktyee Noé
ni skadzy meñ pteelaa xaa,
porñee bluuy Noé xtiits xaa.
6 Lëë gak Dios bnitylo
kyedzy nii lë Sodoma ni
kyedzy nii lë Gomorra. Psaay
xaaw axte nii byako nëb xkiti,
parñee ktsyeb meñ mal nii
xsoobty xtiits Dios.
7 Per pteelaa xaa Lot,
porñee tu xaa buen kok Lot
ni pteenë Lot kon xaa xa pañ
kchë meñ mal go.
8 Sosobsye tse pteenë Lot
kon Lot ni biñ Lot kchë nii
beeñtsyey meñ mal go.
9 Nan Dios xa kteelaa xaa
meñ nii xsoob xtiits xaa lo
kyalnë ni lëë xaa ksaksi meñ
mal tugak, axte tse nii lëë
kyalxtisy kak.
10 Lëë Dios ksaksi meñ
nii xsaandy tol ni xsaldy
Dios. Chondy meñ go tiits ni
xtsyebty meñ go xkotsyetsy
meñ go kyalwnabey nii no
kpaa.
11 Lëë angly, nikxe nii
ndaan xaa ni xñabey xaa,
xyaxty xaa këntseeb xaa lo
kyalwnabey go xcuent Dios.
12 Nak kchë xaa go sinak
ma nii nody xkyalcheñ, sin-
gosy mbañ xaa, par kety xaa
mbañ xaa. Xñeenë xaa cos nii
nandy xaa xa nak, per lëë xaa
kety si chety chol ma,
13 lëë xaa ktsyool kyalnë
sinak nii psaksi xaa meñ.
Xsyak xaa nii xle xaa, chuñ
xaa nii xlyaañtyee styoo xaa.
Xkwii xaa xkyalto do tsiñee
chinal xaa lëë do tu fiest.
14 Chilody kan xaa tu kw-
naa por lëë xaa xsya tol gaa,
xyeejty xaa lo tol. Xkwiiso
xaa styoo meñ mban, choki
xaa cos, nguialsi xaa.
15 Këtañ xaa por lëë xaa
pchooxso lo xtiits Dios. Nak
xaa sinak profet Balaam xiñ
Beor, nii kokladzy ntsiñaa
tumi con cos mal,
16 aan kwëntseeb tu burr
kusy lo xaa por kchë xtol xaa.
Kwnee ma si xñee meñ aan
blaady ma nii nyuñre xaa cos
mal.

17 Nak kchë xaa go sinak
kiigw nii nody nis ni xkey
nii choy me, lëë xaa kyey lo
nguey poo yeesy.
18 Xñee xaa kchë tiits yox nii
pa xkiiñdy, aan con kyalwni-
ladzy ni tol xkwiiso xaa styoo
xaa nii kal lik kwtelaa lo tol.
19 Xñee xaa nii lëë meñ
telaa, per ni lëë xaaënlaady,
por kchë xaa nii xyab lo tol
ëtuu low.
20 Kchë xaa nii xniladzy xti-
its Jesucrist ni kwtelaa lo tol,
deelñee kyab xaa lo tol stub,
mastre ntseeb xyak xaa.
21 Por masy buen nyi xaa
deelñee nyuumbeydy xaa xti-
its ntson Dios, lëjty nii psaan
xaaw.
22 Per lëë xaa chuñ cumplir
tiits nii xñee: "Lëë mëkw
xpikche lo xintsib, ni lëë
ngutsy nii lox kosy xtuupxto
lo peñ."

3

Lëë Jesús kiid

1 Beetsy, nrii schop kitsy nii
xalaa lo do. Leñ chop kitsy re
kokladzyaa nii nsaabinin kik
to.
2 Kol ksaladzy nii kwnee
profet penaadle, ni kol ksal-
adzy nii kwnabey Jesucrist
nii pteelaa lëë no. Lëë apostle
bluuyo lo do.
3 Per precisy nii ksaladzy
to nii tsiñee lëë tse mer tsit-
sib, lëë xaa nii kidyni xtiits
Dios kiid, lëë xaa go kpañ si
xkaatyee,
4 aan lëë xaa go këb: "¿Koo
gaa Crist na kiid? Destye
nii kuty pxosykoltoo no,
sinak kak cos nako destye nii
kwche kislyu."
5 Chaklasty xaa go kyeñ
xaa nii destye tiemp no kpaa,
aan por xkyalwnabey Dios
lëë kislyu pchukë lo nis, lo nis
kwyaaw.
6 Aan por xnisak kyotox nii
byab lëë kislyu go kwnitylo.
7 Per lëë kpaa ni kislyu
nii no natiemp byaanle par
ki por lëë Dios kwnabey nii
singo kako. Lëë ki ksaayo tse
nii lëë kyalxtisy kak, tse nii
lëë meñ mal nitylo.
8 Ni knitylasty to, beetsy,
nii tu kpidz nak sinak tu mily
iz lo Dios, ni nak tu mily iz
sinak tu kpidz lo xaa.
9 Lëdy nii xlyëë Dios par
kuñ xaa cumplir xtiits xaa,
sinak nii xsyak grol meñ, sink
chap xaa paciensy, por chak-
lasty xaa nii kyëtañ ni tu
meñ, sink chakladzy xaa nii
ktikche meñ styoo lo xaa.
10 Per lëë Jesucrist kyood
sinak tsiñee chiid tu ngbaan.
Tse go lëë tu bidox tso aan lëë
kpaa nitylo, kchë cos tsek con
ki, ni lëë kchë cos nii no lo
kislyu tsek.
11 Ya ke nii lëë do nan xa
nitylo kchë cos, ¿pe toodyxe
no nii kpañ do sinak xñabey
Dios, ni kniladzy to xtiits xaa
tyub styoo do?
12 Kol kyëmbës Dios ni kol
ktee nii kyob kyood xaa. Tse
go lëë kpaa nitylo lo ki ni lëë
kchë cos tsek lo bëly,
13 per lëë no këmbës kpaa
kub ni kislyu kub nii kneetsy
Dios. Kchësy meñ kpañ lo
kislyu go sinak xñabey Dios.
14 Por ngo, beetsy, lëë ka lëë
do këmbës kyood xaa, kol ktee

nii kpañ do sinak xñabey Dios
parñee tsody xtol do.
15 Kol ksaladzy nii chap Je-
sucrist paciensy lo no parñee
tyeelaa no. Singo pkëë betsy
no Pable lo kitsy nii pxaal xaa
lo do. Lëë Dios psaabini kik
xaa.
16 Kchësy leñ kitsy nii pxaal
xaa pkëë xaa kchë cos re. No
cos nii ngan kyeeñ no, aan
xkëëtañ meñ nguey lo tiits
ko, sinakak xkëëtañ meñ lo
xkitsy Dios, per lëë meñ nii
chuuñtsyeyo nitylo.
17 Por ngo, beetsy, kol kap
cuent, por nanle to kchë cos
re parñee jkëëtidy meñ mal
lëë do ni parñee kchosody
styoo do.
18 Per kol kyuumbey nyë
Dios ni Jesucrist aan kol
jkëstyoo xaa leñ styoo do.
¡Tugak kol ktee skizh lo xaa!
Amén.

Xkitsy klo San Juan

Tiits nii xnee kyalmbañ

1 Lëë noo xkëë nii nol worñee karty kwe kislyu. Ptsyon noow ni ptyon noow con yuub loo noo. Ptyon noow ni psyeeñ noow con ña noo. Tiits nii xnee kyalmbaño.

2 Lëë kyalmbañ go biid. Ptyon noow ni lëë noo xñee xa nako. Lo Dios kwyo kyalmbañ nii nitylody ko, per lëëw biid loo noo.

3 Lëë na lëë noo xñee kchë nii ptyon noo ni ptsyon noo lo do parñee kyak tusy no, por lo Tat Tios ni lo xiñ xaa Jesucrist ngab no.

4 Lëë noo xkëë kchë cos re tsiin lox kle noo.

Lëë Dios nak bini

5 Lëë Jesucrist në loo noo nii lëë Dios nak bini. Ni tu nguey kindy laañee sob xaa, ni nli gaaw. Por ngo lëëw xniiy noo lo do.

6 Per deelñee xñee no nii lo Dios ngab no, aan no no lo nguey, wnee xuuy no, por chuuñtsyeeydy no nii xñee no.

7 Deelñee no no lo bini sinak nii no Dios lo bini, lëë no kyak tusy ksa xcombañer no ni lëë xcheñ xiñ xaa Jesucrist ktsily kchësy xtol no.

8 Deelñee xñee no nii nody xtol no, misme lëë no xkyëti, aan nody tiitsli leñ styoo no.

9 Per deelñee kxobtol no xtol no, ndon no nii buen Dios, aan lëë xaa ktsily xtol no ni lëë xaa kuuñ nyë lëë no.

10 Deelñee xñee no nii xlyody no tol, tsigo lëë no xñee nii lëë Dios nak wnee xuuy, aan karty kniladzy no xtiits xaa tyub styoo no.

2

Lëë Jesús xsoli lëë no lo Dios

1 Xiñ, lëën xkë nrii lo kitsy nii xalaa lo do, parñee kody to tol. Per deelñee ko tu do tol, chaap no tu xaa nii ksoli lëë no lo Tat Tios, lëë xaa go nak Jesucrist. Buen xaa.

2 Lëë Jesucrist kuty parñee ktsily xaa xtol no, ni lëdy kaa nonsy xtol no, sink wi xtol kchë meñ nii nche lo kislyu.

3 Deelñee xsoob no xtiits Dios, schilo tyeesy no nii xyuumbey no xaa.

4 Per deelñee no tu xaa nii xñee: “Naa si xyuumbeyaa Dios”, aan xsoobty xaa xtiits Dios, tu wnee xuuy xaa aan nlidy nii xñee xaa.

5 Per lëë xaa nii xsoob xtiits Dios nyoo nii tyub styoo xaa xkëstyoo xaa Dios, aan singo mod ndon no nii lo Dios ngab no.

6 Kchë xaa nii xñee nii lo Dios ngab xaa, no nii kpañ xaa sinak pañ Jesucrist.

Meñ nii no lo bini

7 Beetsy, ngubty tiits nii xkën lo kitsy nii xalaa lo do. Biñle tow destye klo. Lëëw nak tiits nii pkëëtyagle to.

8 Per ngubo ni tiitsliw porñee beeñtsyey Cristo ni porñee chuuñtsyey dow. Lëë nguey kwtedy aan lëë bini nii nli xsaani xpibëly.

9 Deelñee no tu xaa nii xñee: “Lo bini son”, aan xkëstyoody

xaa xcombañer xaa, lo nguey
bii so xaa.
10 Lëë xaa nii gaa xkëstyoo
xcombañer lo bini so xaa, aan
kindy cos nii ksyaab xaa lo
tol.
11 Per lëë xaa nii xkëstyoody
xcombañer lo nguey no xaa,
aan nandy xaa pa si xaa,
porñee xlaady nguey kan xaa.
12 Beetsy, lëën xkë nrii lo
kitsy nii xalaa lo do parñee
kniyaa nii lëë Dios ptsily kchë
xtol do por Jesucrist.
13 Lëën xal kitsy re lo do
kchë do siñee nak to xaa kol,
por lëë do xyuumbey xaa nii
nol worñee karty kwe kislyu.
Kchë do siñee nak to xaa
yeeñ, lëën xal kitsy re lo do
por lëë do beeñ gan lo xaatox.
14 Lëën xal kitsy re lo do
porñee xyuumbey do Tat
Tios. Lo do siñee nak to
xaa kol xalaa kitsy re, por
xyuumbey do xaa nii nol
worñee karty kwe kislyu.
Singo gak lëë do, xaa yeeñ,
lëën xal kitsy re lo do porñee
ndaan do ni porñee xniladzy
to xtiits Dios ni porñee beeñ
do gan lo xaatox.
15 Jkëstyoody to kislyu ni
jkëstyoody to kchë nii no low.
Porque chilody jkëstyoo do
Dios deelñee xkëstyoo do nii
no lo kislyu re.
16 Porque ni tu cos nii xnee
kislyu ngabty lo Dios, sink
lo kislyu ngabo. Lo kislyu
xlyañ kyalmal, ni xlyañ nii
kap meñ kchë nii chan meñ,
ni lo kislyu xlyañ nii lëë meñ
kap cos parñee kak nyaa meñ.
17 Por lëë kislyu ni lëë kchë
cos mal nii no low tedy, per
lëë xaa nii chuuñtsyey nii xyo
styoo Dios tejty xaa, sink lëë
xaa kpañ tugak.

Tiitsli ni tiits xuuy

18 Beetsy, lëë wor kutsiñ.
Kayonle to gaanoo nii lëë tu
xaa nii xlëë lo Crist kiid. Lëë
na ndaly xaa nii xlëë lo Crist
kwlañche. Por ngo nii ndon
no nii lëë wor kutsiñ.
19 Lady no pchoo xaa, per
lëdy ksa no xaa nak, porque
deel nyak ksa no xaa, ngwës
xaa lo no. Per lëëw kok singo
parñee kak nyoo nii lëdy ksa
no xaa nak.
20 Lëë Crist bneetsy Kyal-
bini Ntson lo do. Por ngo
kchësy to xyeñ.
21 Xkëdyaa kchë nrii lo kitsy
nii xalaa lo do, porñee xyu-
umbeydy to tiitsli, sink lëëw
xkën porñee xyuumbey dow
ni porñee nan do nii chilody
kchoo tiits xuuy lo tiitsli.
22 ¿Cho nak wnee xuuy
dyon? Wnee xuuy gon nak
xaa nii xñee nii lëdy Jesús nak
xaa nii pxaal Dios. Lëë xaa go
xlëë lo Crist, por xka xaa Dios
ni xka xaa Xiñ Dios.
23 Nody Dios leñ styoo xaa
nii xka Xiñ Dios, per lëë xaa
nii xchoo xfavor Xiñ Dios, no
Dios leñ styoo xaa.
24 Kol ksoob xtiits Dios nii
pkëëtyag to penaadle. Por
deelñee tugak tso tiits ko leñ
styoo do, lëë do kak ksa Dios
ni lëë do kak ksa xiñ xaa.
25 Ni lëë Jesucrist kaa nël nii
lëë xaa knee tu kyalmbañ nii
nitylody lo no.
26 Lëën xkë kchë nrii parñee
jkëëtidy meñ do.

27 Per lëë Kyalbini Ntson nii
bneetsy Jesucrist no leñ styoo
do, aan xkiiñdy nii cho kuuñ
kseedy lëë do, por misme
Kyalbini Ntson xluuy kchë
cos lo do, ni nonsyke tiit-
sli xluuyo. Xluuydyo tiits
xuuy. Tugak kol kak ksa Jesu-
crist por singo bluuy Kyalbini
Ntson lo do.
28 Beetsy, tugak kol kak ksa
Crist parñee ni tu pe tsinidy
kik no tsiñee lëë xaa kiid, ni
parñee ktelasty no tyon no
xaa.
29 Nan do gon nii buen
Jesús, per no nii kaknan do
nii kchësy xaa nii chuuñtsyey
kyalbuen nak xiñ Dios.

3

Xaa nii nak xiñ Dios

1 Kol kuy gaanoo xaatke
xkëstyoo Tat Tios lëë no. Por
ngo nii nak no xiñ xaa, ni nli
gaa nii xiñ xaa nak no. Por
ngo xyuumbeydy chol meñ lo
kislyu re lëë no, porñee karty
kyuumbey meñ Dios.
2 Xiñ Dios gon, beetsy, nak
no, aan nikxe nii ndondy no
cho kak no o xa kak kaa no
despuesy, ndon no nii tsiñee
lëë Jesús kiid, lëë no kak sinak
xaa, por lëë no tyon xa chak
xaa.
3 Aan kchësy xaa nii Jesúsye
xsaladzy chak nyë, porñee
nan xaa nii nyë Jesús.
4 Kchësy xaa nii chuñ tol
chuñ cos mal, por cos mal
nak tol.
5 Ni nanle gaa to nii lëë
Jesús biid lo kislyu par ktsily
xaa tol, ni nan do nii nody
xtol xaa.
6 Por ngo nii chuñdy kchë
xaa nii nak ksa Jesús tol, per
lëë xaa nii chuñ tol karty kan
xaa Jesús ni karty kyuumbey
xaa xaa.
7 Beetsy, kyëtidy to por
buen kchë xaa nii chuñ
kyalbuen, sinak nii buen
Jesús.
8 Per lëë xaa nii chuñ tol lo
xaatox ngab xaa, por wal nii
ngoptol xaatox destye penaa-
dle. Por ngoo gaa lëë Xiñ Dios
biid knitylo xtsiiñ xaatox.
9 Ni tu xaa nii nak xiñ Dios
chuñdy tol, porque lëë xaa
kwaa kyalmbañ nii pteedy
Dios aan chilody kuñ xaa tol,
por xiñ Dios nak xaa.
10 Ndoon cho nak xiñ Dios
ni ndoon cho nak xiñ xaatox,
porque kchë xaa nii chuñdy
kyalbuen ni xkëstyoody xcom-
bañer lëdy xiñ Dios nak xaa.

*Kol tso jkëstyoo no xcom-
bañer no*

11 Penaadle kayon do nii no
nii jkëstyoo no xcombañer no.
12 Kakty no sinak Caín, por
lo xaatox ngab xaa. Por ngo
nii beety xaa betsy xaa. ¿Pe-
nak dyon beety xaa betsy xaa?
Porñee gon nonsyke cos mal
beeñtsyey xaa. Lëë betsy xaa
beeñtsyey nonsyke cos buen.
Por ngo nii beety xaa xaa.
13 Beetsy, kseedy to deelñee
klëë meñ lo kislyu lo do.
14 Por lëë no kwtelaal lo
kyalkuty par jkaa no kyalm-
bañ aan ndon no nii lëëw
kwaa no, por xkëstyoo no
xcombañer no. Mbañdy kchë
xaa nii xkëstyoody, sink kuty
xaa.
15 Nweety bñech nak kchë
xaa nii xkëstyoody xcombañer

ni nan gaa to nii ni tu nweety
bñech jkaady kyalmbañ nii
nitylody.
16 Ndon no xa nak kyal-
wkëstyoo por lëë Jesús ptee
xkyalmbañ por lëë no. Singo
gak, no nii ktee no xkyalm-
bañ no por xcombañer no.
17 ¿Per xa tso xkyalwkëstyoo
Dios leñ styoo no deelñee
rikw no aan chuuñdy no
xcombañer no nii no lyaadzy
yudar?
18 Beetsy, lëjty xaktyee tiits
sye tyeesy no nii xkëstyoo no,
sink no nii kuuñ no betsy no
yudar.

Mastre ngol Dios lo styoo no

19 Singo mod ndon no nii
xiñ Dios nak no, aan ktsyebty
no Dios.
20 Deelñee xsyak no nii mal
no leñ styoo no, pe tsinidy kik
no, por mastre ngol Dios lo
styoo no aan lëë xaa nan kchë
kchësy cos.
21 Beetsy, deelñee pe sinidy
kik no, Dios sye xsaladzy no.
22 Aan lëë xaa kneetsy
kchësy nii kñab no, porñee
xsoob no xtiits xaa ni
chuuñtsyeey no nii xyo styoo
xaa.
23 Lëë xaa xñabey nii kni-
ladzy no xiñ xaa Jesucrist,
ni jkëstyoo no xcombañer no
sinak kwnabey Jesucrist.
24 Kchë xaa nii xsoob xti-
its Dios, no Dios leñ styoo
xaa ni no xaa leñ styoo Dios.
Aan por Kyalbini Ntson nii
bneetsy Dios lo no ndon no
nii no Dios leñ styoo no.

4

XKyalbini Dios ni xkyalbini xaa nii xlëë lo Crist

1 Beetsy, knilasty to xtiits
kchë xaa nii xñee nii no
xKyalbini Dios leñ styoo, sink
kol kuñ xaa preb, parñee
kyeñ do dyon pe xKyalbini
Dios no leñ styoo xaa ote
lëdyo yak. Porque tir ndaly
xaa wnee xuuy ncheno lo
kislyu aan xñee xaa nii xtiits
Dios xluuy xaa.
2 Sinrii mod kyeñ do cho
no xKyalbini Dios leñ styoo:
kchësy xaa nii xñee nii lëë Je-
sucrist biid sinak tu mguiy no
xKyalbini Dios leñ styoo.
3 Per lëë xaa nii xñeedy
singo nody xKyalbini Dios leñ
styoo xaa, sink xkyalbini xaa
nii xlëë lo Crist no leñ styoo
xaa. Kayonle gaa to nii lëë
kyalbini go kiid lo kislyu, per
lëëw kwlañchel.
4 Beetsy, lo Dios ngab to ni
lëë gaa to beeñle gan lo kchë
xaa wnee xuuy go. Por mas-
tre ndaan xaa nii no xlad to
que xaa nii no xlad xaa nii
nche lo kislyu.
5 Lo kislyu ngab kchë xaa
go. Por ngo nii chak lo
kislyu xñee xaa ni por ngo nii
xkëëtyag meñ xtiits xaa.
6 Lëë lëë no lo Dios ngab
no, aan kchë xaa nii xyuum-
bey Dios xkëëtyag nii xñee no,
per lëë xaa nii ngabty lo Dios
xkëëtyagty xaa nii xñee no.
Sinrii mod tsigo busy kyeeñ
no cho nli no xKyalbini Dios
leñ styoo, ni cho no gaa xkyal-
bini wnee xuuy leñ styoo.

Xkyalwkëstyoo Dios

7 Beetsy, no nii jkëstyoo lsa
no lëë no, por xkëstyoo Dios
lëë no. Aan kchësy xaa nii
xkëstyoo nak xiñ Dios ni xyu-
umbey Dios.
8 Per lëë xaa nii xkëstyoody
xyuumbeydy xaa Dios, por
tir xkëstyoo Dios kchësy meñ.
9 Nyoo nii xkëstyoo Dios lëë
no por lëë xaa pxaal xiñ tusy
xaa lo kislyu parñee kneetsy
xaa kyalmbañ lo no.
10 Ni lëdy kaa lëë no
pkëstyoo Dios, sink lëë xaa
pkëstyoo lëë no, aan lëë xaa
pxaal xiñ xaa biid ktsily xtol
no. Singo mod lëë xaa bluuy
xa nak kyalwkëstyoo.
11 Beetsy, deelñee singo
pkëstyoo Dios lëë no, no nii
jkëstyoo no xcombañer no.
12 Ni tu cho karty kan Dios,
per deelñee xkëstyoo lsa no
xcombañer no, no Dios leñ
styoo no ni lëë xkyalwkëstyoo
xaa no leñ styoo no.
13 Ndon no nii no no leñ
styoo Dios ni no xaa leñ styoo
no por lëë xaa bneetsy xKyal-
bini xaa lo no.
14 Ni lëë gaa no ptyon ni
xñee nii lëë Tat Tios pxaal xiñ
par kteelaa xaa meñ nii nche
lo kislyu.
15 Kchësy xaa nii xñee nii
Xiñ Dios nak Jesús, no Dios
leñ styoo xaa ni no xaa leñ
styoo Dios.
16 Singo mod lëë no ndon
ni lëë no xniladzy nii xkëstyoo
Dios no. Tir xkëstyoo Dios,
aan leñ styoo xaa nii xkëstyoo
xcombañer no Dios ni no gaa
xaa leñ styoo Dios.
17 Sinrii mod xluuy no nii
no kyalwkëstyoo leñ styoo
no, parñee tsiñee lëë Dios
kuñ kyalxtisy ktsyebty no,
por sinak Jesucrist nak no lo
kislyu re.
18 Deelñee no kyalwkëstyoo
kindy tseb. Por lëë kyal-
wkëstyoo xkwii tseb, por cas-
tigw chiidni tseb. Deelñee
no tu xaa nii xtsyeb, karty
jkëstyoo xaa.
19 Xkëstyoo no porñee klo
Dios pkëstyoo lëë no.
20 Deelñee no tu xaa nii
xñee: “Xkëstyoon Dios”, aan
xlëë xaa lo xcombañer xaa,
tu wnee xuuy nak xaa, por
deelñee chan xaa xcombañer
xaa aan xkëstyoody xaa xaa,
chilody jkëstyoo xaa Dios nii
chandy xaa.
21 Ni lëë gaa Jesús kwnabey
nii kchësy xaa nii xkëstyoo
Dios no nii jkëstyoo xaa xcom-
bañer xaa.

5

Xaa nii chuñ gan lo tol

1 Kchësy xaa nii xniladzy
nii lëë Jesús nak Crist nii px-
aal Dios nak xiñ Dios, aan
deelñee xkëstyoo no Tat Tios,
no nii jkëstyoo no xiñ xaa.
2 Tsiñee xkëstyoo no Dios
ni chuuñtsyeey no nii xñabey
xaa, ndon no nii xkëstyoo no
kchë xiñ xaa.
3 Deelñee xkëstyoo no Dios,
no nii kuuñtsyeey no nii
xñabey xaa ni ngandy kaa nii
xñabey xaa.
4 Por kchë xaa nii nak xiñ
Dios chuñ gan lo tol nii no
lo kislyu re, aan porñee xni-
ladzy kaa no Dios ngo nii
chuuñ no gan lo kchë tol nii
no lo kislyu.

5 Nonstyee xaa nii xniladzy
nii lëë Jesús nak Xiñ Dios
chuñ gan lo tol nii no lo
kislyu.

Tiits nii xñee cho nak Xiñ Dios

6 Biid Jesucrist lo kislyu re,
kwchobnis xaa ni pxee xaa
xcheñ xaa lo crusy, ni lëjty
kaa xaktyee kwchobnis xaa,
sink pxee xaa cheñ lo crusy.
Ni lëë gaa Kyalbini Ntson
xñee nii nliw, por lëë Kyalbini
xñee tiitsli.
7-8 Tson nak testigw nii
xñee cho nak Jesucrist:
Kyalbini na, nis na ni cheñ
nii pxee xaa lo crusy, ni tugak
kaa nak ksa tson testigw ko.
9 Xniladzy no xtiits meñ,
per mastre non xtiits Dios,
porque lëë xaa xñee cho nak
xiñ xaa.
10 Kchë xaa nii xniladzy xti-
its Xiñ Dios no Kyalbini Ntson
leñ styoo xaa, per lëë xaa nii
xnilasty xtiits Dios xsyak xaa
nii wnee xuuy Dios, porñee
xnilasty xaa xtiits Dios nii
xñee cho nak Xiñ Dios.
11 Lëë tiits ko xñee nii lëë
Dios bneetsy tu kyalmbañ nii
nitylody lo no, aan lëë xiñ xaa
biidni kyalmbañ go.
12 Kchë xaa nii xniladzy Xiñ
Dios kwaa kyalmbañ go, per
lëë xaa nii xnilasty Xiñ Dios
karty jkaa xaa kyalmbañ go.

Kyalmbañ nii nitylody

13 Kchësy lo do nii xniladzy
to xtiits Xiñ Dios xalaa kitsy
re parñee kaknan do nii lëë
do kwaa tu kyalmbañ nii
nitylody.
14 Ndon no nii deelñee kñab
no tu cos nii xyo styoo Dios,
chon xaa xtiits no.
15 Aan deelñee ndon no nii
chon Dios xtiits no, ndonak
no nii lëë xaa kneetsy nii kñab
no lo xaa.
16 Deelñee kan do nii lëë tu
xcombañer do noyuñ tu tol
nii ntseebty, no nii kñab to lo
Dios por lëë xaa tsiin ktsily
Dios xtol xaa. No tu tol nii
chilody kpily aan kniydyaa
nii kñab to lo Dios por tol go.
17 Kchësy cos mal tolo, per
no tol nii xnitylody meñ
kaazhkaa.
18 Ndon no nii xkody kchë
xaa nii nak xiñ Dios tol, por
lëë Jesús chap cuidad xaa,
aan xkaaldy xaatox xaa.
19 Ndon no nii lo Dios ngab
no, ni ndon gaa no nii kchësy
meñ lo kislyu ngab lo xaatox.
20 Ni ndon no nii lëë Xiñ
Dios biid ksaani lo no parñee
kyuumbey no xaa nii nli nak
Dios. Ksa no Jesús nii nli nak
Dios nak. Lëë Dios re xneetsy
kyalmbañ nii nitylody.
21 Beetsy, kol kap cuent,
ksoxibty to lo mdyo.

Xkitsy pchop San Juan

Tiitsli ni kyalwkëstyoo

1 Xaa koolaa. Lëën xal kitsy
re lo kwnaa nii kwle Dios ni
lo xiñ me nii xkëstyoon tyub
styoon, ni lëdy kaa nonsyaa,
sink wi kchë xaa nii xniladzy
xtiitsli Dios.
2 Xkëstyoon lëë do por xtiit-
sli Dios nii no leñ styoo no ni
tugak kaa tsow leñ styoo no.
3 Lëë lëësy Tat Tios dyon
ni lëë lëësy xiñ xaa Jesucrist
kakni lëë do ni knee tiits nii
mbëë kpañ do ni lëë lëësy xaa
kchoobladzy styoo do con xti-
itsli xaa ni con xkyalwkëstyoo
xaa.
4 Blen konaa bla xiñoo nii
mbañ sinak xñabey xtiits Tat
Tios.
5 Lëë nana xñabaa nii
jkëstyoo lsa no lëë no. Ngubty
nii xñabeyaa. Biñle tow destye
worñee bniladzy to xtiits
Jesucrist.
6 Deelñee xkëstyoo no, no nii
kpañ no sinak xñabey Dios.
Ni nanle gaa to nii lëë Dios
xñabey nii jkëstyoo lsa do lëë
do.

Xaa nii xkëëti

7 No ndaly xaa wnee xuuy
nii xñee nii biijty Jesús lo
kislyu sinak chiid tu mguiy.
Wnee xuuy ni xaa nii xlëë lo
Crist nak xaa go.
8 Kol kap cuent tsiin
kyëtañdy lo xtsiiñ do parñee
jkaa do kchë nii chakladzy
Dios kneetsy xaa lo do.
9 Kchë xaa nii kchoxso lo
xtiits Crist nody Dios leñ
styoo xaa. Per lëë xaa nii xsal
xtiits Crist no Dios ni no Xiñ
Dios leñ styoo xaa.
10 Deelñee kiid tedy tu xaa
nii xluuydy xtiits Crist lo do,
klaady to sëëb xaa leñ lidzy to
ni jkëëptyuxty to xaa.
11 Porque deelñee jkëëptyux
to xaa, ksa do xaa nak.
12 Ndaly nii no kniyaa lo
do, per chaklastyaa kniyno
lo kitsy re, por xkokyeeñaa
kyely teedyaa lo do, tsiin yu-
ubaa kñe lo do parñee lox kle
no.
13 Lëë meñ nii xniladzy xti-
its Dios nii no nu xkëëptyux
lëë do. Lëë Dios kwle meñ re
sinak kwle Dios to.

Xkitsy byon San Juan

Xkyalnsaak Gayo

1 Xaa koolaa. Lëën xal
kitsy re lo xamigwaa Gayo.
Xkëstyoon xaa tyub styoon.
2 Beetsy, xñabaa lo Dios
nii kakni xaa lii ni kneetsy
xaa kyalndaan lool porñee
mbañoo sinak xñabey xaa.
3 Tir blen tsiñee në bla
betsy no nii biid tedy lon nii
xchosodyoo lo xtiits Dios.
4 Ni tu cos chuuñ kledy naa
sinak nii xlen tsiñee chonaa
nii lëë kchë xiñaa mbañ sinak
xñabey xtiits Dios.
5 Beetsy, buen nii chuñoo
betsy no yudar nikxe xaa sit
xaa.
6 Lo kchë xaa nii xniladzy
xtiits Dios bitiits xaa nii tir
xkëstyool meñ. Beeñ favor
beeñ xaa yudar parñee kyal
xaa xiviaj xaa sinak xñabey
Dios.
7 Por lëë xaa bislo viaj re
par kluuy xaa xtiits Jesús, aan
nëdy xaa kñaasy xaa nii xkady
meñ nii xnilasty Dios.
8 Por ngo no nii kuuñ no
xaa yudar parñee kluuy xaa
tiitsli.

Diótrefes ni Demetrio

9 Lëën pxal tublë kitsy lo
kchë meñ nii xniladzy xtiits
Dios, per chaklasty Diótrefes
nii kñabey noo, sink lëë xaa
chakladzy kñabey xaa.
10 Per tsi lëën kyely, lëën
këntseeb lo xaa por kchë ti-
its kizh ni tiits xuuy nii no-
jkots xaa lëë noo. Aan xyaldy
xcuent xaa siko, sink xtee-
jty xaa laa kwës betsy no nii
chiid, ni xlaady xaa nii ktee
meñ laa kwës xaa ni xkwii
xaa meñ nii xtee laa xkwës
betsy no lady meñ nii xni-
ladzy xtiits Dios.
11 Beetsy, kuñdyoo cos mal,
sink beeñ cos buen. Xiñ Dios
nak kchë xaa nii chuuñtsyey
cos buen, per lëë xaa nii
chuuñtsyey cos mal karty
kyuumbey xaa Dios.
12 Kchë meñ xñee nii buen
Demetrio ni nli gaaw. Wi noo
no xfavor xaa ni nan gaal nii
nli xtiits noo.
13 Ndaly nii no kniyaa lool,
per chaklastyaa kniyno lo
kitsy re,
14 por xkokyeeñaa nii
klyëëdy lëën kyely teedy lool,
aan yuubaa kñe lool.
15 Kakni Dioosoo dyon.
Xkëëptyux xamigw no nii no
nu lii. Beeñ favor pkëëptyux
kchë xamigw no nii no ske.

Kitsy nii pkëë San Judas

1 Naa nak Judas, betsyaa
nak Jacob, xtsiiñ Jesucrist
xkyën. Lëën xal kitsy re lo xaa
nii kwtsyetsy Dios ni xkëstyoo
Dios ni kënap Jesucrist.
2 Lëë lëësy Dios dyon kakni
lëë do ni jkëstyoo lëë do ni
knee tiits nii mbëë kpañ do.

Xaa nii xsaldy xtiits Dios
(2 Pedro 2:1-17)

3 Beetsy, penaadle no sty-
oon jkën xa nak kyalwtelaa
nii kwaa no, per lëë na lëën
xkë kitsy re parñee kñabaa nii
ktily do por xtiits Dios nii
kwaa do kchë do siñee ngab
to lo Dios.
4 Por lëë bla xaa nii destye
penaadle xseety kitsy nii kë
xtiits Dios kwsëëbtsilaan lady
to. Mal xaa, xsyoni xaa Dios
par kuñ xaa cos mal ni xsaldy
xaa Jesucrist nii xñabey, per
lëë Dios ksaksi xaa.
5 Nikxe nii nanle to nrii
lëëw kniyaa lo do stub. Tsiñee
gon lëë Dios lox pteelaa meñ
Israel lo meñ Egipto, lëë xaa
beety meñ Israel nii bnilasty
xtiits xaa.
6 Singo gak angly nii pti-
iydy laañee psoob Dios xaa,
lëë Dios ngo angly ko skiib
par tse nii kak kyalxtisy. Lo
nguey no angly ko.
7 Singo gak meñ Sodoma, ni
meñ Gomorra, ni meñ nii no
kyedzy nii nche kexka siko,
lëë Dios ngo meñ go lo ki
nii tsitsiñdy tse kyuuy, porñee
kwyoni meñ go meñ nii nakty
tsiil meñ go ni porñee kwyoni
meñ go meñ nii xkaatyee.
Lëëw beeñtsyey Dios parñee
ktsyeb los demasy meñ.
8 Per nikxe kok kchë cos ko,
lëë xaa mal nii kwsëëb lady to
chuuñtsyey kchë cos mal nii
xñeexkaal xaa, ni xsaldy xaa
xkyalwnabey Dios, ni xñeenë
xaa angly.
9 Per ni angly Miguel
byaxty ntsiibtee xaatox
worñee ptily xaa xcuerp
Moisés. Chëbsye xaa lo
xaatox: “Wante Dios dyon
ksaksi xaa lii.”
10 Per lëë xaa mal nii
kwsëëb lady to xñeenë xaa
cos nii nandy xaa xa nak.
Lëë cos nii xyuumbeysye xaa
na, sinak xyuumbey chol ma
xyuumbey xaaw. Por ngo lëë
Dios ksaksi xaa.
11 ¡Chooksye lëë xaay! Si
beeñtsyeyak Caín chuuñtsyey
xaa. Por tumi lëë xaa
pchooxso lo xtiits Dios sinak
pchooxso gak Balaam, ni si
kutyak Coré kety xaa porñee
xsoobty xaa tiits.
12 Xaktyee kyalto xkwii xaa
lo lni ntson nii chuuñtsyey do,
por chawcho xaa aan xcuen-
jty xaa meñ. Lyaadzy lëësy
xaa no xaa. Nak xaa sinak
xkey nii nëz re nëz rek choy
me aan chaktyo kyo. Nak xaa
sinak yag nii pidzy nii kindy
lu aan xkyëdyo nex xtiempo.
13 Sinak xiptsiiñ nistoo nii
choy me nak kchë cos mal nii
chuuñtsyey xaa. Sinak mëly
nii këtañ nak xaa, lo nguey
tugak tso xaa.
14 Kadzyle tiiy meñ no tedy
lo kislyu destye nii biid Adán,

worñee lëë Dios psaabini leñ
kik Enoc parñee këb xaa:
“Konaa nii lëë Dios sëëd lo
kislyu aan tir ndaly angly
sëëdni xaa
15 par kuñ xaa kyalxtisy.
Lëë xaa ksaksi kchë meñ
ngoptol ni kchë meñ mal nii
kwneenë xaa.”
16 Ni tu pe xyody styoo xaa
mal nii kwsëëb lady to. Kchë
cos xñeenë xaa, lyaadzy lëësy
xaa no xaa, ndaan chutiits
xaa, ni ngui xñee xaa parñee
jko xaa styoo meñ.

Xa kpañ meñ nii xniladzy xtiits Dios

17 Per kol ksaladzy kaanoo
nii destye tiemp lëë xapostle
Jesucrist chëb:
18 “Tsiñee lëë kislyu mer
nitylo lëë xaa nii kidyni xtiits
Crist kiid aan lëë xaa kpañ si
xkaatyee.”
19 Lëë xaa go chuñ meñ
chop tiiy, nii xlyaañtyee styoo
xaa chuuñtsyey xaa, nody
xKyalbini Ntson Dios leñ
styoo xaa.
20 Per lëë lëë do, beetsy, tsi-
itsy kol so lo xtiits Dios nii
xniladzy to. Kol kutiitsni Dios
si xñabey Kyalbini Ntson nii
no leñ styoo do.
21 Knitylasty to nii xkëstyoo
Dios to ni kol kwës axte tsit-
siñ tse nii kneetsy Jesucrist
kyalmbañ nii nitylody lo do.
22 Kol jkëstyoo xaa nii xkan
kik.
23 Kol kteelaa xaa nii no
nëz kyab lo ki, ni kol jkëstyoo
kchë meñ ngoptol, per kol
kap cuent por axte ladx nii
nakw xaa xña tol.
24-25 Lëë Tat Tios nii pteelaa
lëë no kan lëë do parñee
kchooxsody to, ni parñee
kyabty to lo tol, ni parñee
nguiool tso styoo do kyey
do lo xaa. Kol tsoo ktee no
skizh lo xaa ni lo Jesucrist nii
xñabey. Tugak kol tsoo ktee
no skizh. Amén.

Nii bluuy Dios lo Juan

Tiits nii pxaal Dios

1 Nrii nak nii chëb Dios
lo Jesucrist parñee këb xaa
lo meñ nii xniladzy xtiits
xaa kchë cos nii klyëëdy kak.
Lëë Jesucrist pxaal tu angly
kukëbo lo Juan,
2 aan lëë Juan pkëë kchë
nii kon ni lëë xaa xñee nii nli
kwaaxcuent xaa xtiits Dios
nii pxaal Jesucrist.
3 Dichos meñ nii xlab ni
xkëëtyag tiits nii pxaal Dios
ni dichos meñ nii xsal kchë
nii kë leñ kitsy re por klyëëdy
lëëw kak.

Lëë Juan xaal kitsy re lo meñ Asia

4 Naa nak Juan. Lëën xal
kitsy re lo meñ nii xniladzy
xtiits Jesús nii no nëz Asia.
Kadzy kyedzy xalaa kitsy
re. Lëë Dios kakni lëë do ni
knee tiits nii mbëë kpañ do.
Ktsyëëdy xaa, por lëë xaa kok
Dios ni lëë xaa nako ni lëë gaa
xaa tugak kako. Xkëëptyux
ksa kadzy kyalbini nii no
laañee xñabey xaa lëë do.
5 Wi Jesucrist xkëëptyux lëë
do. Tu xaa nii xñee tiitsli
nak xaa. Klootyee Jesucrist
pañ parñee kpikchedre kety
xaa ni kchësy kaa lo meñ non
nii no lo kislyu xñabey xaa.
Xkëstyoo Jesucrist lëë no. Por
ngo kuty xaa parñee kpily
xtol no,
6 ni lëë xaa pso lëë no
parñee kak no pxosy laañee
xñabey Tat Tios. ¡Ni iip kyaldy
kaa xkyalwnabey Dios! ¡Tu-
gak kñabey xaa!
7 ¡Lo xkey kchukë Jesús!
Tsiñee lëë xaa kiid, kchësy
meñ kan xaa axte wi xaa nii
blisy xaa lans. Kchësy meñ
nii nche lo kislyu tso kyalnë
ni koon por lëë xaa. Nli xñen
nii singo kako.
8 Lëë Dios nii xñabey bislo
kchë kchësy cos ni lëë xaa
kisyaalo. Ktsyëëdy xaa, por
lëë xaa kok Dios, ni lëë xaa
nako ni lëë gaa xaa tugak
kako.

Lëë Juan chan Crist

9 Naa nak betsy to Juan.
Porñee xsob no xtiits Jesús ni
porñee ngab no laañee xñabey
Dios ngo nii xtyeedy no kchë
kyalnë re. Lo kislyu wiñ nii
lë Patmos nii nche lo nistoo
kwyon porñee xluyaa xtiits
Dios nii pxaal Jesús.
10 Lëë tu tse tminkw lëë
Kyalbini Ntson biy naa, aan
lëën biñ nii nguiedzy kwnee
tu xaa xitsyaa. Nak tsiy
xaa sinak tsiñee xkwetsy tu
trompet.
11 Lëë tsiy xaa go në lon:
—Pkëë kchë nii chanoo leñ
tu libre aan pxaalo lo meñ
nii xniladzy xtiits Jesús nii
no Efeso, Esmirna, Pérgamo,
Tiatira, Sardis, Filadelfia ni
Laodicea.
12 Tsiñee lëën byoogw par
kuyaa dyon cho xñee lon, lëën
kon kadzy candilier or,
13 aan lady ksa kadzy can-
dilier go so tu xaa nii chak
si chak mguiy nii pxaal Dios.
Nakw xaa tu ladx nool. Axte
yaañ niy xaa chitso ladx ko,
ni no tu cinturón or xpans

xaa aan axte chu styoo xaa
xyakxoobo.
14 Nguitsy kits kik xaa sinak
nguitsy kits lady mëkwxiily o
si nguitsy kaa kyeg, ni chak
mëlo xaa sootee lo bëly.
15 Xpibëly niy xaa sinak
kiib nii cho lo ki parñee
kpibëlyo ni nak tsiy xaa sinak
xbi nis tsiñee xchingaaw tu
chu kyo.
16 No kadzy mëly ñali xaa
ni sob tu spad chuw xaa,
tyuxlad lo spad ko ndox.
Chak lo xaa si chak lo ngbidz
tsiñee tir chak naay.
17 Tsiñee konaa xaa, lëën
pkyey aan lëën byab lo xaa.
Per lëë xaa pxob ñali xaa la-
dyaa aan lëë xaa në lon:
—Ktsyeebtyoo, por naa
bislo kchë cos nii no lo kislyu
ni naa gaa kisyaalo.
18 Mbañaa. Kutyaa, per
lëën pañ parñee kpikchedre
ketyaa. Naa nseeñ lyey nii
xyaly laañee no meñ kuty ni
schilo gaa kuuñ kpaañaa meñ
kuty.
19 Pkëë kchë nii konoo ni
pkëë nii chanoo natiemp ni
pkëë nii nare kanoo.
20 Lëën kniy penak nii no
kadzy mëly ñalin ni penak
nii konoo kadzy candilier or.
Lëë ksa kadzy mëly nii konoo
nak angly nii chakni meñ nii
xniladzy xtiits Dios. Lëë can-
dilier or na nak ksa kadzy
kyedzy Asia nii no meñ nii
xniladzy xtiits Dios.

2

Tiits nii xaal Dios lo meñ Efeso

1 ’Pxaal kitsy re lo xangly
meñ Efeso nii xniladzy xtiits
Dios, kudzy: “Lëë xaa nii no
kadzy mëly ñali ni no ktee
vuelt lady candilier or xñee:
2 Chanaa kchë tsiiñ nii
chuuñtsyeyoo, ni chanaa nii
chapoo paciensy, ni chanaa
nii xyody meñ mal styool, ni
nan gaan nii beeñoo xaa nii
kokladzy nyak apostle preb
aan kwlookëël nii wnee xuuy
xaa.
3 Pxekwoo kwtedyoo
kyalnë por naa ni iip pt-
saagtyoo tugak beeñtsyeyoo
xtsiñaa.
4 Per xyody styoon nii
xkëstyoodroo meñ sinak
pkëstyool meñ klo.
5 Psaladzy dyon pa
kwëtañoo, aan ptikche styool
lo Dios ni beeñtsyey kchë
nii beeñtsyeyoo klo. Deelñee
kondyoo tiits, lëën ksaksi lii
ni lëën kob xcandilieeroo
laañee sobo.
6 Buen siil nii xyody meñ
nii xniladzy xlay Nicolaítas
styool nikle gaa naa xlëën
chanaa meñ go.
7 Deelñee chakladzy to
kyeñ do, kol jkëëtyag nii xñee
Kyalbini Ntson lo meñ nii
xniladzy xtiits Dios. Naa kte
nex nii xkyë lo yag nii sob
laañee xñabey Dios lo meñ nii
kuñ gan. Kchë meñ nii kaw
nex ko jkaa kyalmbañ.”

Tiits nii xaal Dios lo meñ Esmirna

8 ’Pxaal kitsy re lo xan-
gly meñ Esmirna nii xniladzy
xtiits Dios, kudzy: “Naa bislo
kchë cos nii no lo kislyu ni

naa gaa kisyaalo. Nli kutyaa,
per lëën pañ.
9 Lëë na lëën xñe nii chanaa
kchë kyalnë nii no tedyoo ni
chanaa xkyalprooboo, nikxe
nii lëdy prooboo, por ndaly
nii chapoo kpaa. Nanaa nii
no xaa nii xsyak nii lo Dios
ngab xaa, aan xñeenë xaa lii,
per lo xaatox ngab xaa.
10 Ktsyeebtyoo kyalnë nii
ktsyooloo, por lëë xaatox ko
bla xaa nii nak ksal skiib,
parñee kak to preb aan mban
tedy to tsii kpidz. Per fuert
kok axte nii ketyoo, tsiin jkaal
kyalmbañ nii nitylody.
11 Deelñee chakladzy to
kyeñ do, kol jkëëtyag nii xñee
Kyalbini Ntson lo meñ nii
xniladzy xtiits Dios. Kchë xaa
nii kuñ gan lo tol kyeydy xaa
linfiern."

Tiits nii xaal Dios lo meñ Pérgamo

12 'Pxaal kitsy re lo xangly
meñ Pérgamo nii xniladzy xti-
its Dios, kudzy: "Lëë xaa nii
sob spad nii tyuxlad lo ndox
chuw xñee:
13 Nanaa nii laañee xñabey
xaatox nol, per xsaandyoo
xtitsaa nikxe konoo nii lëë
meñ beety Antipas porñee
xsoob xaa xtitsaa.
14 Per xyody styoon nii no
bla xaa nii chaklasty ksaan
xlay Balaam lady to, por
lëë Balaam kwlootiits Balac
parñee ksyaab Balac meñ
Israel lo tol. Byaan xaa meñ
Israel kchë cos nii chokon
lo mdyo ni blaa xaa kwyoni
meñ Israel stu mguiy o stuu
gaa kwnaa.
15 Ni xyody styoon nii bii
no xaa nii xniladzy xlay Nico-
laítas lady to.
16 Kol ktsëë xmod to, por
deelñee ktsëëdy tow, lëën
kyely aan lëën ktilyni lëë do
con spad nii sob chuwaa.
17 Deelñee chakladzy to
kyeñ do, kol jkëëtyag nii xñee
Kyalbini Ntson lo meñ nii
xniladzy xtiits Dios. Kchë
xaa nii kuñ gan lo tol kyanaa
maná nii nolan, ni lëën kte
tu kyo nguitsy lo xaa go aan
lo kyo go jkën lë kub xaa,
xaktyee lëësy xaa kaknan xa
lë xaa."

Tiits nii xaal Dios lo meñ Tiatira

18 'Pxaal kitsy re lo xangly
meñ Tiatira nii xniladzy xtiits
Dios, kudzy: "Lëë Xiñ Dios
nii chak mëlo si chak lo bëly
ni chak niy si chak kiib nii
xpibëly xñee:
19 Chanaa kchë nii
chuuñtsyeyoo, ni chanaa nii
xkëstyool meñ, ni chanaa nii
xniladzyoo xtitsaa, ni chanaa
nii chuñoo yudar meñ ni
xekwoo kyalnë ni chan gaan
nii mastre choxkol kuñoo
xtsiñaa nina que worñee kal
bislool.
20 Per xyody styoon nii
xlaal no kwnaa nii lë Jezabel
lady to. Xñee me nii xtiits
Dios xluuy me, per con kchë
xiwseedy me xkëëti me xaa
nii chuñ xtsiñaa aan singo
mod lëë xaa choni stu kwnaa
ni lëë xaa chaw cos nii
chokon lo mdyo.
21 Ptedyaa tiits nii ntsëë me
xmod me, per kwnëdy me
nsaan me xtol me.

22 Lëë na deelñee ksaandy
mew, lëën kuuñ ksaknë
me, aan wi kchë xaa nii
chaani me ksaksin deelñee
ktikchedy xaa styoo xaa lo
Dios.
23 Lëën kuty xiñ me, parñee
kyeñ meñ nii xniladzy xtiits
Dios nii nanaa kchë kchësy
cos nii xsya styoo meñ ni no
kik meñ, aan catu do jkaa
nii xyal do según kchë nii
beeñtsyey do.
24 Per deelñee nody to xlad
kwnaa go ni chuuñtsyeydy
to cos ntseeb nii chuuñtsyey
xaatox nii xyuumbey meñ go,
kintre ni pe kniyaa lo do.
25 Per tugak kol kniladzy
xtitsaa axte nii kpikchen.
26 Kchë xaa nii kuñ gan lo
tol ni kuuñtsyey nii xñabeyaa
axte tse nii lëën kyely stub,
lëën kte tiits kñabey xaa go lo
kislyu
27 sinak nii bneetsy Tat Tios
kyalwnabey lon. Aan lëë xaa
go kñabey sinak xñabey tu xaa
ntseeb. Lëë xaa knek meñ go
sinak tsiñee xlyë kis.
28 Lëën kte mëly nii nyoo
leñ kpaa wor silytoo lo xaa
go.
29 Deelñee chakladzy to
kyeñ do, kol jkëëtyag nii xñee
Kyalbini Ntson lo meñ nii
xniladzy xtiits Dios."

3

Tiits nii xaal Dios lo meñ Sardis

1 'Pxaal kitsy re lo xangly
meñ Sardis nii xniladzy xtiits
Dios, kudzy: "Lëë xaa nii
gon xñabey lo ksa kadzy
xkyalbini Dios ni nseñ kadzy
mëly xñee: Chanaa kchë nii
chuuñtsyeyoo ni nanaa nii
kutyloo nikxe nii xsyak meñ
nii mbañoo.
2 Ptee mgaal lool tsiin
kchosody styool lo Dios, por
ni tu nii chuuñtsyeyoo xyody
styoo Dios.
3 Psaladzy kchë xtiits Dios
nii pkëëtyagoo penaadle aan
ptikche styool. Por mer
worñee pe sidy kikoo lëën
kyely ksaksi lii. Ptee mgaal
lool por lëën kyely si chiid
ngbaan.
4 Per no bla xaa Sardis nii
karty jkaay tol. Lëën jkaakw
xaa tu ladx rusy aan lëë xaa
kiidnal naa por lëë xaa xyalo.
5 Kchë xaa nii kuñ gan lo
tol kakw ladx rusy ko ni kt-
sildy gaan lë xaa go leñ libre
nii xoob kpaa, sink lëën kcho
xfavor xaa lo Dios ni lo xan-
gly Dios.
6 Deelñee chakladzy to
kyeñ do, kol jkëëtyag nii xñee
Kyalbini Ntson lo meñ nii
xniladzy xtiits Dios."

Tiits nii xaal Dios lo meñ Filadelfia

7 'Pxaal kitsy re lo xangly
meñ Filadelfia nii xniladzy
xtiits Dios, kudzy: "Nody
xtolaa ni chuuñtsyeyaa nii
xñen. Ñan no xlyey rey David
aan tsiñee xalyaa tu puert ni
tu cho chilody ksuugwo ni
tsiñee gaa xsuugwno ni tu cho
chilody kxalyo.
8 Chanaa kchë nii
chuuñtsyeyoo. Lëën pxaly
tu puert tedyoo aan ni tu
cho chilody ksuugwo, por
nikxe nodyoo fuersy, xsaloo

xtitsaa ni karty kaa jkaal nii
xyuumbeyoo naa.
9 Por ngo lëën kxal xaa nii
no xlad xaatox, ni xaa wnee
xuuy nii xsyak nii lo Dios
ngab kiid ksoxib lool parñee
kaknan xaa nii xkëstyoon lii.
10 Tugak psooboo xtitsaa ni
tsiitsy kwsool. Por ngo pe
kuñdyaa lii tsiñee lëën kyely
ksaksi kchë meñ nii nche lo
kislyu.
11 Klyëëdy lëën kyely.
Ksaandyoo xtitsaa parñee
ni tu cho klaady nii jkadyaa
lool.
12 Kchë xaa nii kuñ gan lo
tol kak sinak pilar nii so leñ
lidzy Dios aan tsitsiñdy tse nii
kchoo xaa siko. Lady xaa jkën
lë Dios ni lë xkyedzy Dios nii
sëëd kpaa, ni lady kaa xaa
jkën lë kubaa.
13 Deelñee chakladzy to
kyeñ do, kol jkëëtyag nii xñee
Kyalbini Ntson lo meñ nii
xniladzy xtiits Dios."

Tiits nii xaal Dios lo meñ Laodicea

14 'Pxaal kitsy re lo xangly
meñ Laodicea nii xniladzy
xtiits Dios, kudzy: "Nli xtiits
Dios xñen, ni naa xñabey kchë
lo cos nii psaa Dios.
15 Chanaa kchë nii
chuuñtsyeyoo ni nanaa nii
laal xniladzyoo, na laal
xchooxsol. ¡Deelba kazh
kniladzyoo o kchooxso gaal
kaazhkaa!
16 Per como xnilastyoo
naa ni xchooxsody kaal, lëën
ksonëz lii.
17 Por xñeel nii riikwoo ni
xñeel nii tir buen si lo xtseel.
Ni tu pe chakty falt lool. Per
mban xtyedyoo, prooboo ni
cieegwoo. Ni nëb kidyoo.
Kindy xaboo.
18 Kwxii or lon parñee
kakoo rikw ni kwxii ladx
rusy lon parñee kandy meñ
lady kidyoo ni kwxii ngwaan
ktyëë lool parñee kanoo.
19 Chak ntseebaa ni xñen lo
xaa nii xkëstyoon. Por ngo,
ptee fuersy ktikcheel styool
lon.
20 Biño gaanoo lëën gon so
kexka lo do. Deelñee kon do
tsiyaa nii xkwetsy lëë do aan
ksal dow, lëën kyely lo do aan
lëën kawni lëë do.
21 Kchë xaa nii kuñ gan lo
tol sob laañee xñabeyaa sinak
nii sobaa kwi Tat Tios porñee
beñaa gan.
22 Deelñee chakladzy to
kyeñ do, kol jkëëtyag nii xñee
Kyalbini Ntson lo meñ nii
xniladzy xtiits Dios."

4

Lëë Juan chan Dios

1 Loxsye ngo lëën blis lon
aan lëën kon nii lëë tu puert
sinyaly leñ kpaa. Ni lëë
tsiy xaa nii nak sinak tsiy tu
trompet kwnee lon stub. Në
xaa:
—Kwyëp nu tsiin kluyaa cos
nii nare kak lool.
2 Wor go kazh lëë Kyalbini
Ntson biy naa aan lëën kon
tu yulyey leñ kpaa aan lëë tu
xaa sob leeñgo.
3 Xpibëly xaa sinak nii
xpibëly kyo nii lë jaspe o kyo
nii gaa lë cornalina, ni kë tu
kiidla nii xpibëly sinak nii
xpibëly kyo nii lë esmeralda
laañee sob xaa.
4 Aan kyako yulyey go sob
skalyptap yulyey, tuga xaa

kol sob leeñgo, nonsyke ladx
nguitsy nakw xaa ni nonsyke
coron or sob kik xaa.
5 Xchoo bëly yë ni xchoo
xbi nkwsiy leñ yulyey go, ni
mer chu yulyey sob kadzy
bini, lëë bini go nak ksa kadzy
xkyalbini Dios.
6 Mer chu yulyey go nche
tu cos nii chak si chak nis-
too aan ndeebiniw si ndee-
bini vidre.
Groltyee chu yulyey ni
kyako yulyey sob tap ma aan
tyub lady ma sob mëlo ma.
7 Tu ma go chak si chak
tu mëëtsy, lëë stu ma chak si
chak tu yosy, lëë stu ma chak
si chak meñ, lëë stu ma chak
si chak tu msiy nii no kxoobe.
8 Xoop kaa xikw ksa tap ma
go sob ni xitsy lo ma sob mëlo
ma, aan tsel kyool tugak xñee
ma:
Ntson Dios, ntson Dios,
lëë xaa xñabey,
ktsyëëdy xaa, por lëë xaa kok
Dios, ni lëë xaa nako ni
lëë gaa xaa tugak kako.
9-10 Aan cad nii xtee ksa tap
ma go skizh ni kyalnsaak lo
xaa nii sob leñ yulyey, lëë
ksa kalyptap xaa kol xsoxib
ni xsoob xcoron kik, parñee
wi xaa ktee skizh lo xaa nii
tsitsiñdy tse kety, xñee xaa:
11 Tat Tios, lool no nii knee
meñ skizh
ni lool no nii ksak styoo meñ
ni lii xyal kñabey.
Por lii psa kchësy cos,
ni styool kwlañ nii tsaa
kchësy cos.

5

Libre nii nguiitsy kadzy sey

1 Ñali xaa nii sob leñ yu-
lyey no tu libre. Xitsy low kë,
ni konaa nii nguiitsyo kadzy
sey.
2 Ni konaa tu angly nii xkëë
tsyetsy xñee:
—¿Cho lë nii kxaly libre re ni
cho lë nii kchos sey nii nguit-
syo?
Xaa xñabey nak angly ko.
3 Per ni kpaa, ni lo kislyu,
ni leñ kislyu ptsyoldy xaa nii
nxaly libre ko, per ni tu xaa
nii nyuy syew ptsyoldy.
4 Aan per nii nli busy biñaa,
porñee ptsyoldy cho nxaly li-
bre ko, per ni tu xaa nii nyuyo
ptsyoldy.
5 Tsigo lëë tu xaa kol në lon:
—Kooñtroo, por lëë xaa nii
xñee meñ xmëëdzy meñ Judá
beeñ gan lo kyalkuty. Lo xtiiy
rey David sëëd xaa aan lëë
xaa chigal kxaly libre re ni
kchos xaa ksa kadzy sey nii
nguitsyo.
6 Lëën buy chu yulyey ni
laañee nche ksa tap ma nii
tyub lady sob mëlo ni laañee
nche xaa kol aan lëën kon nii
lëë tu mëkwxiily soli, nikxe
nii nyoo nii beety meñ ma.
Kadzy xkach ma ni kadzy
mëlo ma sob. Lëë xkach ma
ni lëë mëlo ma nak ksa kadzy
xkyalbini Dios nii pkaasy
tyub lo kislyu.
7 Lëë mëkwxiily go kwnaasy
libre nii no ñali xaa nii sob leñ
yulyey.
8 Tsiñee lox kwseñ ma libre
ko, lëë ksa tap ma nii tyub
lady sob mëlo ni lëë ksa ka-
lyptap xaa kol psoxib lo ma.
Kchë xaa noy arp ni psiñ kox
yaal nii nyaa con or. Lëë kox

yaal go nak xlay meñ nii ngab
lo Dios.
9 Kchësy xaa kol go chool tu
ti kub nii së sinrii:
Lii xyal señ libre ni liisy
xyal kchos sey nii
nguitsyoo,
por beety meñoo,
ni lii kwxii meñ tyub lo kislyu
con cheñ nii pxeel
parñee jkab meñ lo Dios.
10 Lii pso meñ go parñee kak
meñ go pxosy lo Tat
Tios
ni lii psaan nii kñabey meñ go
lo kislyu.
11 Loxsye ngo lëën biñ tsiy
tub yox angly nii nche kyako
yulyey, ni kyako ma nii sob
mëlo tyub lady ni kyako kchë
xaa kol. Pchilody ngab angly
ko porñee tir ndaly xaa,
12 aan nguieex xñee kchë
angly ko:
Lëë mëkwxiily nii beety meñ
xyal jkaaxcuent kyalwnabey
ni kchësy cos non.
Lëë ma xyal jkaaxcuent
kchë kyalchak ni
kyalndaan,
lëë ma xyal jkaa skizh ni
kyalnsaak.
13 Ni biñaa nii wi kchësy
cos nii psaa Dios leñ kpaa
ni kchësy cos nii psaa xaa lo
kislyu, ni kchësy cos nii no leñ
kislyu, ni kchësy cos nii no lo
nistoo xñee:
Lo xaa nii sob leñ yulyey ni
lo mëkwxiily tugak kol
tsoo ktee no skizh ni
kyalnsaak, iip kyaldy
jkaa xaa kyalwnabey
ni kyalndaan.
14 Aan lëë ksa tap ma nii
sob mëlo tyub lady xkyëb
xñee:
—¡Nliw, singo kako!
Lëë ksa kalyptap kaa xaa
kol psoxib lo xaa nii iip
kyaldy xkyalwnabey.

6

Ksa xoop sey

1 Loxsye ngo lëë mëkwxiily
pchos tu sey nii nguiitsy libre
ko aan lëë tu ma nii tyub lady
sob mëlo kwnee. Nak tsiy ma
sinak xbi nkwsiy, chëb ma:
—¡Të!
2 Lëën blis lon aan lëën kon
tu cabay rusy. Tu arkw nii
xkyë flech kë xikw xaa nii sob
lady ma. Lëë xaa kwaa tu
coron aan lëë xaa pchoo par
kuñ xaa gan tily.
3 Lëë mëkwxiily pchos stu
sey nii nguitsy libre ko aan
lëë stu ma nii tyub lady sob
mëlo chëb:
—¡Të!
4 Lëë tu cabay nixñë pchoo.
Lëë xaa nii sob lady ma kwaa
kyalwnabey parñee klaady
xaa kwës tily lo kislyu ni lëë
xaa kuñ nii kuty lsa meñ, ni
lëë xaa kwaa tu spad ngol.
5 Tsiñee lëë mëkwxiily pchos
stu sey nii nguitsy libre ko,
lëë stu ma nii sob mëlo tyub
lady chëb:
—¡Të!
Aan lëën kon tu cabay
yeesy. No tu balans ña xaa
nii sob lady ma.
6 Lady ksa tap ma nii tyub
lady sob mëlo pchoo tsiy tu
xaa nii chëb:
—Tub kilak xobxtily kwtiix
meñ por tu kpidz tsiiñ ni

tsonak kil xob, per kxiñdyoo
viñ ni kxiñdyoo aceit.
7 Lëë mëkwxiily pchos stu
sey aan lëë stu ma nii tyub
lady sob mëlo chëb:
—¡Të!
8 Lëën kon tu cabay pkit-
sytoo. Kyalkuty lë xaa nii
sob lady ma, xitsy xaa nal
xaa nii xñabey laañee no meñ
kuty. Lëë xaa kwaa kyalwn-
abey parñee kuty xaa meñ lo
tily, ni kuty xaa meñ lo kpiñ,
ni lo kyalkits ni kuty ma tox
meñ.
9 Tsiñee lëë mëkwxiily pchos
stu sey, lëën kon nii lëë
xkyalbini xaa nii beety meñ
por xtiits Dios nche tublad lo
pkoog.
10 Tsigo nguiedzy chëb
kyalbini go:
—Tat Tios, lii nii nody
xtoloo ni lii nii chuuñtsyeyoo
kchë nii xñeel, ¿pa wor kuñoo
kyalxtisy lo kislyu tsiin
ksaksil meñ nii beety lëë noo?
11 Loxsye ngo lëë xaa nii
kuty ko kwaa tuga ladx rusy
ni lëë Dios chëb nii no nii
kwës xaa xisy, axte nii ksa
xaa nii xniladzy xtiits Dios nii
no nii kuty meñ sinak beety
meñ xaa.
12 Tsiñee lëë mëkwxiily
pchos stu sey, lëë tu xu dox
bni aan lëë lo ngbidz pkyey
poo yeesy sinak ladx yeesy
nii chakw meñ nii no kyalnë,
ni lëë mëë byak nixñë sinak
nixñë cheñ,
13 ni lëë mëly nii no leñ
kpaa blyaal lyu sinak nii
xlyaal yegw yë tsiñee xpi me.
14 Lëë kpaa ptyuub si
xtyuub ta aan lëëw si ni lëë
kiy ni lëë kislyu wiñ nii nche
lo nistoo ptsëë xlugar.
15 Ni lëë kchë xaa nii xñabey
kutsolan leñ kyoplyoo ni pal
lady kyo, ksa xaa xaa non, ni
xaa rikw, ni xaa nii xñabey lo
soldad, ni kchësy xaa nii no
xpixwan ni xaa nii kindy kaa
xpixwan.
16 Aan kchë xaa xñee lo kiy
ni lo kyo:
—Kol kyab lady noo nikol
koolaan lëë noo lo xaa nii sob
leñ yulyey ni lo mëkwxiily, por
tir xlëë ma.
17 Lëë tse kutsiñ nii lëë Dios
ni lëë mëkwxiily ksaksi meñ.
¿Cho lë nii kxekw lo xcastigw
xaa?

7

Meñ nii jkiitsy xsey Dios kë

1 Loxsye ngo lëën kon tap
angly, tuga xaa so tu skiñ
kislyu. Lëë xaa xsyonlë lo me
parñee kpidy me lo kislyu, ni
lo nistoo, ni lo yag.
2 Ni lëën kon nii lëë stu
angly nii sëëd nëz laa xlyañ
ngbidz nseñ xsey Tat Tios.
Nguiedzy kwnee angly ko lo
ksa tap angly nii kwaa tiit-
spey par knitylo kislyu ni nis-
too,
3 chëb xaa:
—Knitylody kaa to kislyu ni
nistoo ni yag. Kol kwës axte
nii lox jkiitsy noo tu sey kë
kchësy meñ nii ngab lo Dios.
4 Aan lëën biñ tu kyoow
choowptap mily xaa Israel
jkiitsy sey kë.
5-8 Tsiipchop mily meñ pee
lo xtiiy Judá, tsiipchop mily
meñ pee lo xtiiy Rubén, tsi-
ipchop mily meñ pee lo xtiiy
Gad, tsiipchop mily meñ pee

lo xtiiy Aser, tsiipchop mily meñ pee lo xtiiy Neftalí, tsiipchop mily meñ pee lo xtiiy Manasés, tsiipchop mily meñ pee lo xtiiy Simeón, tsiipchop mily meñ pee lo xtiiy Leví, tsiipchop mily meñ pee lo xtiiy Isacar, tsiipchop mily meñ pee lo xtiiy Zabulón, tsiipchop mily meñ pee lo xtiiy José, tsiipchop mily meñ pee lo xtiiy Benjamín. Kchësy meñ go pkiitsy xsey Dios.

Meñ nii nakw nonsyke ladx rusy

9 Lëën buy aan lëën kon nii lëë tub yox meñ nii sëëd tyub lo kislyu nche chu yulyey ni lo mëkwxiily. Kchëlo tiitsë xñee meñ go ni kchëlo laañee sëëd meñ go. Ladx rusy nakw meñ go ni no tublë gaa siñ ña kchë meñ go.

10 Nguiedzy chëb meñ go:

—Lëë Tat Tios nii sob leñ yulyey ni lëë mëkwxiily pteelaa lëë noo lo tol.

11 Aan kchësy angly nii nche kyako yulyey ni kyako xaa kol ni kyako ksa tap ma nii tyub lady sob mëlo pkiitsy kë axte lyu par ktee xaa skizh lo Dios,

12 ni kchësy xaa chëb:

—¡Amén! Lëë Dios xyal jkaa skizh ni kyalnsaak ni kyalchak ni kyalwnabey ni kyalndaan. Tsitsiñdy tse nii kyal xkyalwnabey xaa.

13 Tsigo lëë tu xaa kol në lon:

—¿Cho nak kchë meñ nii nche nakw ladx rusy ke ni cho meñ me?

14 Lëën chëp:

—Xey, Nandyaa chow.

Tsigo lëë xaa kol go në lon:

—Lëë kchë meñ gue kwte lo kyalnë dox ni lëë meñ gue kwtiib nyë xab lo xcheñ mëkwxiily.

15 Por ngo lëë meñ gue nche laañee xñabey Dios, aan tsel kyool chuuñtsyey meñ gue xtsiiñ Dios, aan lëë Dios kap cuidad meñ gue.

16 Kantre meñ gue kpiñ kyat ni kpiñ nis, ni ksaaytre xbini ngbidz meñ gue ni pe kuñtre naay meñ gue,

17 porque lëë mëkwxiily nii sob groltyee leñ yulyey kantsi meñ gue sinak nii xtyoontsi mëkwxiily, ni lëë ma tsini kchë meñ gue laañee xlyañ nis nii xnee kyalmbañ, ni lëë gaa Dios kchëë lo meñ gue parñee kpikchedre koon meñ gue.

8

Psiñ kox yaal nii nyaa con or

1 Tsiñee lëë mëkwxiily lox pchos lultime sey nii nguitsy libre, tsesy byak leñ kpaa siik grol wor.

2 Loxsye ngo lëën kon nii lëë ksa kadzy angly nii nche lo Dios kwaa tuga trompet.

3 Ni lëën kon tu angly nii noy tu psiñ kox yaal nii nyaa con or pchoo. Lëë xaa kwso lo pkoog aan lëë xaa kwaa ndaly yaal parñee ko xaa kox yaal lo pkoog or nii nyaa laañee sob Dios. Kchë kox yaal go xko xaa lo Dios tsiñee chutiitsni meñ Dios.

4 Lëë xkox psiñ kox yaal nii no ña angly ko ptsiñ axte lo

Dios, ksaw lay nii chool meñ
nii xniladzy xtiits Dios.
5 Lëë angly pkaktsë psiñ
kox yaal con ki nii nche lo
pkoog. Lëëw pchon xaa lo
kislyu. Aan kwyo bi ni bëly yë
ni bni xu lo kislyu.

Trompet

6 Lëë ksa kadzy angly nii
kwaa trompet kwchetsey par
jkwetsy xaaw.
7 Lëë tu angly pkwetsy
xitrompet aan lëë kyokyo ni
lëë ki nii nots cheñ byab lo
kislyu, aan lëë tublë kislyu ni
lëë tubtsoon yag ni lëë kchë
kizh nguë kwyek.
8 Lëë stu angly pkwetsy
xitrompet, aan lëë tu cos nii
chak si chak tu kiy ngol nii
noyek kukyab lo nistoo, aan
lëë tublë nistoo byak cheñ.
9 Aan lëë kchë ma ni cos
nii no siko kuty ni lëë kchë
barkw nii nche siko kwnitylo.
10 Lëë stu angly pkwetsy
xitrompet, aan lëë tu mëly
ngol pchingaa, xsyo ma bëly,
aan lëë ma kukyab tu laañee
xtye kiigwpee ni laañee sob
xlyañ.
11 Nla lë mëly go. Por ngo
nii tir byak nla nis nii xtye
laañee byab ma aan ndaly
meñ kuty porñee kow meñ
nis nla go.
12 Lëë stu angly pkwetsy
xitrompet aan lëë tublë lo ng-
bidz ni lëë tublë lo mëë ni lëë
tubtsoon mëly kwnitylo. Por
ngo kwyody bini tyub tsye ni
kwyody bini tyub kyool.
13 Ni lëën kon tu msiy nii no
kxoobe leñ kpaa, xñee ma:
—¡Brobsye meñ nii nche lo
kislyu tsiñee lëë stson an-
gly nii bii chak falt jkwetsy
xitrompet!

9

1 Lëë stu angly pkwetsy
xitrompet, aan lëë tu mëly nii
byable lo kislyu kwaa xlyey
tu kyeech nii mastre nxity.
2 Tsiñee lëë chu kyeech ko
byaly, nonsyke kox nii nak
sinak xkox worne pchoo,
aan lëë lo ngbidz ni lëë kpaa
pkyey.
3 Lo kox ko pchoo ngwlodz
aan lëë ma pkaasy tyub lo
kislyu, ni lëë ma kwaa xkotsy
mëkwkyoow.
4 Ni lëë Dios kwnabey nii
ksaksidy ma kizh nii no lo
kislyu, ni ksaksidy ma yag, ni
ksaksidy ma ni tu cos nguë,
sink xaktyee meñ nii këdy
xsey Dios kë ksaksi ma.
5 Per kujty ma meñ, sink
xaktyee yoob ksoob ma meñ
kaay mëë. Nak xyoob ma
sinak xyoob mëkwkyoow.
6 Kchësy meñ kakladzy kety
tse go, per ksaldy kyalkuty
meñ.
7 Chak ngwlodz ko si chak
cabay nii nche tsey par tsi lo
tily, sinak tu coron or nak tu
cos nii sob kik ma ni si chak
lo bñech chak lo ma.
8 Chak kits kik ma si chak
kits kik kwnaa, ni nyaa lay
ma si nyaa lay mëëtsy.
9 Ntse lady ma con kiib,
ni nak xbi xikw ma sinak
xbi carret nii xkopxax cabay
tsiñee chak tily.
10 Sinak xkotsy mëkwkyoow
nak ngotsy nii sob xpaan ma.

Aan slëb xkotsy ma ksaksi
meñ kaay mëë.
11 No tu angly nii xñabey
lo ngwlodz ko ni xñabey leñ
kyeech nxity nii pchoo ma.
Abadón lë xaa con tiitsë he-
breo, lëë con tiitsë griego lë
xaa Apolión. (Tiits ko nak
sinak nii xñee ñe: Xaa nii
xnitylo.)
12 Lëë tu castigw kwtedy,
per nare kiid schopo.
13 Lëë stu angly pkwetsy
xitrompet, aan lëën biñ nii
lëë tsiy tu xaa pchoo lady ksa
tap kach nii sob lo pkoog or
nii nyaa laañee sob Dios.
14 Lëë tsiy xaa go chëb lo
angly nii nseñ trompet:
—Blaa ksa tap angly nii
nche këtuu chu kiigwpee ngol
nii lë Eufrates.
15 Lëë ksa tap angly ko
kwlaa parñee kuty xaa tubt-
soon meñ, por byaanle wor,
ni tse, ni mëë, ni iz kaa nii
kuuñtsyey xaa ngo.
16 Biñaa nii chop kyoow
millón soldad nii xsyob cabay
nak ksa angly ko.
17 Konaa kchë cabay go
worñee biy Kyalbini Ntson
naa ni konaa nii kë tublë kiib
nixñë, ni azul ni kutsy styoo
xaa nii sob lady ma. Nyaa
kik kchë cabay go si nyaa kik
mëëtsy, ni xchoo bëly chuw
ma ni kox ni kyo nii xsaay.
18 Ndaly meñ kuty por bëly
ni kox ni kyo nii xsaay nii
xchoo chuw cabay. Tson
clasy kyalnë biidni cabay go.
19 Con chuw ma ni xpaan
ma psaksi ma meñ, por mëël
nak xpaan ma aan con kik
mëël pkëëlay ma meñ.
20 Per psaandy meñ nii
kujty lo kyalnë go xtol,
ni psaandy meñ go kchë
kyalbini mal ni psaandy
meñ go kchë mdyo or, mdyo
plat, mdyo kiib, mdyo kyo ni
psaandy meñ go kchë mdyo
yag nii xñady lo, ni chondy ni
xsyëdy.
21 Tugak beety meñ go
bñech, ni psaandy meñ go
kyalbruj, ni psaandy meñ
go kyalkpaan ni tugak kaa
kwyooni meñ go stu mguiy
o stu kwnaa gaa nikxe no tsiil
meñ go.

10

Angly nii nseñ tu libre

1 Loxsye ngo lëën kon nii
lëë tu angly nii xñabey byety
kpaa sonasy xaa xkey ni kë tu
kiitla chex kik xaa, ni xpibëly
lo xaa sinak xpibëly lo ng-
bidz, lëë niy xaa chak si chak
yaki.
2 No tu libre nii nyaly ña
xaa. Tu niy xaa kwso lo nis-
too, lëë stuwo kwso lo kislyu.
Niypeg xaa kwso lo kislyu, lëë
niyli xaa kwso lo nistoo.
3 Kwchuptsyë xaa si
xkobëëtsy mëëtsy. Tsiñee
lëë xaa lox kwchuptsyë lëë
kadzy nkwsiy kwëb tsiy xaa.
4 Kokladzyaa nguën nii
kwnee ksa kadzy nkwsiy go,
per lëë tsiy tu xaa nii pchoo
kpaa në lon:
—Kwlootsey nii kwnee ksa
kadzy nkwsiy leñ styool,
jkëëdylo.
5 Lëë angly nii konaa blis
ñali leñ kpaa,

6 aan lëë xaa pkon Dios
nii klyëëdy lëë meñ kan kchë
ni kak por tsitsiñdy tse kety
Dios, por lëë Dios psaa kpaa,
kislyu, nistoo ni kchësy cos nii
no.
7 Tsiñee lëë angly lox ksa
jkwetsy xitrompet, lëë kchë
nii kwnee Dios lo profet lox
kak cumplir.
8 Lëë tsiy xaa nii sëëd kpaa
kwnee lon stub, në xaa:
—Kwey aan kwnaasy libre
nyaly nii no ña angly nii tu
niy so lo nistoo lëë stuwo lo
kislyu.
9 Lëën kwya lo angly ko aan
lëën kwnab libre ko, aan lëë
xaa në lon:
—Naa aan tawo. Tsiñee
lëëw kol chuwoo, sakoo nii
nexo sinak nex tsiñ, per
tsiñee lëëw ktsiñ leñ styool,
lëëw kyak nla.
10 Lëën kwnasy libre ko ña
angly aan lëëw tawaa. Nexo
tsiñee lëëw kwyo chuwaa, per
tsiñee lëëw ptsiñ leñ styoon,
lëëw byak nla.
11 Loxsye ngo lëë angly në
lon:
—No nii kñeel xtiits Dios lo
meñ nii xñee kchëlo tiitsë, ni
lo xaa xñabey nii no tyub lo
kislyu stub.

11

Xaa nii kñee xtiits Dios

1 Lëën kwa tublë var nii
xkiiñ meñ par kpix aan lëë
Dios në lon:
—Kuso aan kuktiix lidzyaa
ni ptiix lo pkoog, ni blab meñ
nii chikool lay lon siko.
2 Per ktiixtyoo lo tu leeyaa,
por lëëw kyaan par meñ sit
nii kyëp kyety leñ kyedzy
Jerusalén choowpchop mëë.
3 Lëën kxal chop xaa nii
kñee xtitsaa lo meñ tu mily
chop kyoow tsongaly kpidz.
Ladx nii chakw meñ nii no
kyalnë kakw xaa.
4 Lëë chop xaa go nak sinak
chop yag oliv ni lëë xaa nak
sinak chop candilier nii sob
lo Dios.
5 Deelñee cho kakladzy
ksaksi xaa, chilodyo por
xchoo bëly chuw xaa aan lëë
xaa kuty meñ nii kakladzy
ksaksi xaa.
6 Lëë xaa kwaa tiitspey nii
jkwëës xaa kyo tyub nii kñee
xaa xtiits Dios, ni lëë Dios
ptee tiitspey nii kyuñ xaa nis
cheñ ni lëë xaa ksaksi meñ
nii nche lo kislyu worñee kak-
lastyee xaa.
7 Tsiñee lox kñee chop xaa
go xtiits Dios lëë tu ma tox
kchoo leñ kyeech nxity, aan
lëë ma kuty chop xaa go.
8 Lëë xcuerp chop xaa kuty
ko kaa leñ kyedzy laañee kwë
Jesús lo crusy. Nak meñ
kyedzy ko sinak meñ Sodoma
ni meñ Egipto.
9 Kchë meñ nii sëëd tyub lo
kislyu ni xñee kchë clasy tiitsë
kan xcuerp xaa kuty ko. Tson
kpidz grol kaa xaa kuty ko
aan klaady meñ jkyeetsy xaa.
10 Kchë meñ nii nche lo
kislyu kle kan nii lëë chop xaa
go kuty, porñee mban pteedy
xaa meñ, aan axte skady lsa
meñ pel cos lo xcombañer por
kyalwle go.
11 Per tse nii loxo tson kpidz
grol lëë Dios kuuñ kpañ chop
xaa go aan lëë xaa tsische.

Aan tsiñee kan meñ xaa, lëë
meñ ktsyeb.
12 Loxsye ngo lëë chop xaa
go kon tsiy tu xaa nii këb:
—Kol kyëp nu.
Lëë chop xaa go kyëp lo tu
xkey aan kchësy meñ nii klëë
lo xaa kan nii lëë xaa kyëp
kpaa.
13 Wor go kazh lëë tu xu kni
aan ndaly yu kyab leñ kyedzy
ni sety kadzy mily meñ. Kchë
meñ nii telaa lo xu ktsyeb aan
lëë meñ kool lay lo Dios.
14 Lëë castigw pchop, per
klyëëdy lëëw kyon.

Lëë angly psa

15 Lëë angly kok kadzy no
jkwetsy xitrompet. Lëë gaan
biñ tsiy tubtsoon meñ nii
xñee:
Lëë Dios ni lëë Crist chigal
kñabey lo kislyu,
tsitsiñdy tse nii kyal xkyalwn-
abey xaa.
16 Tsigo lëë ksa kalyptap
xaa kol nii nche laañee sob
Dios pkiitsy kë axte lyu par
ktee xaa skizh lo Dios,
17 chëb xaa:
Skizhoo, Tat Tios,
iip ktsyëëdyoo
por lii kok Dios
ni lii gaa tugak nako.
Lii sob xñabeyoo.
18 Xlëë meñ nii nche lo kislyu
lool,
per lëë tse kutsiñ nii lëël kuñ
kyalxtisy,
ni lëë wor kutsiñ nii lëël
kwetsy meñ kuty,
ni lëël kuñ ksak kchë pro-
fet nii biid kluuy xtiit-
soo
ni kchë meñ nii xsoob xtiit-
soo,
nikxe xaa wiño, nikxe gaa
xaa kolo.
Ni lëë wor kutsiñ nii lëël
knitylo kchë xaa nii
xnitylo kislyu.
19 Lëë lidzy Dios nii sob
kpaa byaly, aan lëë caj nii no
xtiits Dios xoob leeñgo, aan
kotsyë nkwsiy, ni kwyo bi, ni
bni xu ni byab kyokyo.

12

Mëël ngol ni kwnaa nii kop tu mëëd

1 Lëë tu kwnaa nii xpibëly
xab si xpibëly ngbidz pchoo
ktsiib leñ kpaa so niy me lo
mëë ni sob tu coron nii nyaa
con tsiipchop mëly kik me.
Ntseeb pseen konaa me.
2 Nak xiñ me aan lëë me
chuptsyë porñee lëë xiñ me
mer kaly.
3 Blyëëdyak lëë tu mëël ngol
pchoo ktsiib leñ kpaa, nixñë
ma, kadzy kik ma sob, ni sob
tsii xkach ma, ni sob tuga
coron kik ma.
4 Ndaly mëly nii no leñ kpaa
kwtopxax ma con xpaan ma
aan lëë ma pchon mëly go lo
kislyu. Lëë mëël ngol ptsiñ lo
kwnaa nii kap mëëd parñee
kaw ma xiñ kwnaa go.
5 Mëëdpkiy nak mëëd nii
kop kwnaa go, lëë xiñ me
kñabey tyub lo kislyu sinak
xñabey tu xaa ntseeb. Lëë
Dios bla xiñ me lo mëël ngol
go aan lëë xiñ me sey laañee
xñabey Dios.
6 Lëë kwnaa go pxooñ, lëë
me sey tu tañ pidzy. Lëë Dios
pxixkwaa laañee kwës me ni
kaw me tu mily chop kyoow
tsongaly kpidz.

7 Lëë tily kwyo leñ kpaa,
aan lëë angly nii lë Miguel
ni lëë angly nii nak ksa xaa
ptily ksa mëël ngol go ni ksa
xangly ma,
8 per beeñdy ma gan. Por
ngo pchilodre nyaan ma
kpaa ksa xangly ma.
9 Lëë ma pchoo kpaa. Xaa
tox lë ma aan destye penaa-
dle xkëëti ma kchë meñ nii
nche lo kislyu. Lëë ma byab
lo kislyu ksa xangly ma.
10 Lëën biñ nii nguiedzy
kwnee tu xaa kpaa, chëb xaa:
—Lëë kyalwtelaa kwlañche,
lëë wor kutsiñ nii lëë xDios
no ni lëë Crist kñabey, porque
lëë xaa nii tsel kyool xkëëkiy
kchë meñ nii xniladzy xtiits
Dios pchoo kpaa.
11 Beeñ kchë betsy no gan
lo xaatox ko. Lëë xcheñ
mëkwxiily kokni betsy no ni
lëë xtiits Dios kokni xaa. Pt-
syebty betsy no nyety xaa por
xtiits Dios.
12 Kol kle kchë do siñee no
do kpaa. Per ¡kol kteenë kchë
do siñee nche do lo kislyu
ni lo nistoo! Por lëë xaa-
tox byety kpaa aan como xlëë
xaa porñee lëë xtse xaa mer
ksa, lëë xaa ksaksi lëë do.
13 Tsiñee lëë mëël go byab lo
kislyu, lëë ma kunlaag kwnaa
nii kop mëëd.
14 Per lëë Dios ptee chop
xikw ngol msiy lo me parñee
kxoobe me ktsiñ me laañee
xkwës me ni laañee kchilody
ktsiñ mëël. Siko kyaan Dios
me tson iz grol.
15 Lëë mëël kwlii nis chuw
parñee nyoy nis kwnaa go,
16 per lëë kislyu kwtëëb
pidzy nis nii pchoo chuw ma
aan biydyo kwnaa go.
17 Por ngo mastre blëë mëël
go lo kwnaa go aan lëë ma
kuktilyni kchë meñ lidzy me
nii xsoob xtiits Dios nii biidni
Jesucrist.
18 Aan lëë mëël go byaan
chu nistoo.

13

Ma tox

1 Lëën kon nii lëë tu ma tox
nii sob kadzy kik ni sob tsii
xkach pchukë lo nistoo. Sob
tuga coron punt xkach ma ni
kë tublan gaa tiits nii xko falt
lo Dios chex kik ma.
2 Chak ma tox nii konaa si
chak mëëtsy, nyaa niy ma si
nyaa niy tu os, lëë chuw ma
nyaa si nyaa chuw tu mëëtsy
ngol. Lëë mëël ngol ptee kyal-
wnabey lo ma.
3 Nyoo nii tir nroob në tu
kik ma tox ko. Mer nyety ma,
per lëë ma byak, aan kchë
meñ nii nche lo kislyu psee
aan lëë meñ kwsëëb xlad ma.
4 Lëë meñ psoxib lo mëël
ngol nii ptee kyalwnabey lo
ma tox ko, ni wi gaa lo ma tox
ko psoxib meñ, chëb meñ:
—¿Cho chak si chak ma tox
re na dyon, ni cho lë nii kuñ
gan lo ma?
5 Kwaa ma tox ko tiitspey
nii kñee ndaan ma ni kxiñ
ma tiits lo Dios. Choowpchop
mëë kñabey ma.
6 Aan nli gaa pxiiñ ma tiits
lo Dios, ni kwneenë ma lidzy
Dios ni kwnee në ma kchë
meñ nii no kpaa.
7 Ni kwaa ma tiitspey nii
ktilyni ma meñ nii xniladzy
xtiits Dios nii no lo kislyu axte
nii kuñ ma gan ni lëë ma

kñabey lo meñ nii nche tyub lo kislyu.

8 Kchë meñ nii këdy lë leñ xlibre mëkwxiily nii beety meñ ksoxib lo ma tox ko. Destye nii kwche kislyu xoob libre ko kpaa.

9 Deelñee chakladzy to kyeñ do kol jkëëtyag.

10 Deelñee byaanle nii skiib tso do, lëë do tso skiib, ni deelñee byaanle gaa nii lo spad kety to, lëë do kety lo spad. Por ngo no nii jkaa meñ nii xniladzy xtiits Dios fuersy ni kap meñ paciensy.

11 Lëë stu ma tox pchukë leñ kislyu. Chop xkach ma sob. Chako si chak xkach mëkwxiily, per nak tsiy ma sinak tsiy mëël ngol.

12 Aan sinak nii kwnabeyak ma tox nii biid klo xñabey ma, aan chuuñ ksoxib ma kchë meñ lo ma tox nii byak ko.

13 Ndaly kyalntseeb nii beeñtsyey ma aan xña lo meñ psyaab ma ki leñ kpaa.

14 Aan por kchë nii beeñtsyey ma pkëëti ma meñ nii nche lo kislyu chop ma stu ma tox ko ni kwnabey ma psaa meñ ximdyo ma tox ko. Lëë ma tox ko pchug spad kik, per lëë ma byak.

15 Lëë ma tox nii pchukë leñ lyu kwaa tiitspey parñee ktee ma kyalmbañ lo ximdyo ma tox nii psaa meñ, tsiin kñee mdyo ni kuty mdyo meñ nii kaklasty ksoxib lo mdyo.

16 Ni xoo kwloo ma tu bey kë meñ o ñali gaa meñ. Kchësy meñ kwlobey ma, nikxe xaa wiño, nikxe gaa xaa kol, nikxe xaa rikwo, nikxe gaa xaa probo.

17 Aan deelñee nody meñ xbey ma tox ko, ni deelñee këdy lë ma lady meñ, ni këdy xnumero ma lady meñ, chilody si meñ ni chilody kto meñ.

18 Xoop kyoow tsongaly pxoop kë lo xsey ma tox ko. Lë tu xaa nak número go, per xkiiñ tu xaa nyaani parñee kyeñ xaa dyon chow.

14

Ti nii chool xaa nii kwtelaa

1 Lëën buy aan lëën kon nii lëë mëkwxiily so kik kiy nii lë Sión. Nche tu kyoow choowptap mily xaapkiy (144,000) lo xaa. Kchë kë xaa go kë lë mëkwxiily ni lë Tat Tios.

2 Ni lëën biñ tu bi nii sëëd kpaa. Nak bi go sinak xbi nis tsiñee xchingaaw tu chu kyo ni nako sinak xbi nkwsiy ni nako sinak tsiñee xseetsy tubtsoon meñ arp.

3 Kchësy xaa go chool tu ti kub mer laañee sob Dios ni laañee nche sob ksa tap ma nii tyub lady sob mëlo ni laañee nche sob xaa kol. Xaktyee tu kyoow choowptapak mily xaa nii kwtelaa lo kislyu chak chool ti go. Ni tu cho chilody koolo.

4 Kwyonidy kchë xaa go kwnaa, tugak kënal xaa mëkwxiily laañee siityee ma. Klootyee kchë xaa go kwtelaa parñee jkiiñ xaa lo Dios ni lo mëkwxiily.

5 Iip kwneedy kchë xaa go tiits xuuy. Nody xtol xaa lo Dios.

Tiits nii biidni angly

6 Lëën buy aan lëën kon nii
lëë stu angly no kxoobe leñ
kpaa. Lëë xaa tsini xtiits Dios
lo kchë meñ nii nche tyub lo
kislyu nii xñee kchë clasy ti-
itsë.
7 Nguiedzy kwnee angly ko,
chëb xaa:
—Kol ktsyeb Dios ni kol ktee
skizh lo xaa, por lëë wor kut-
siñ nii lëë xaa kuñ kyalxtisy.
Kol ksoxib lo Dios por lëë xaa
psaa kpaa, kislyu, nistoo ni
xlyañ nis.
8 Xitsyak angly ko nal stu
angly nii xñee:
—Lëë kyedzy ngol nii lë
Babilonia kwnitylo, lëëw
kwnitylo porñee pkiilyo kchë
meñ nii nche lo kislyu parñee
kuñ meñ tol. Nak xtolo sinak
nip nii chuuñ ksudzy.
9 Blyëëdyak lëë stu angly
pchoo, nguiedzy kwnee an-
gly ko, chëb xaa:
—Deelñee ksoxib meñ lo
ma tox ni lo ximdyo ma, ni
deelñee klaa meñ jkiitsy xsey
ma kë meñ o ña gaa meñ,
10 no nii tedy meñ lo kyalnë
dox nii kxaal Dios. Lëë meñ
go te lo ki ni lo kyolëë. Aan
xña lo angly ni lo mëkwxiily
lëë Dios ksaksi kchë meñ go
porñee tir xlëë xaa.
11 Iip kyuydy ki nii tsek
laañee ksaksi Dios meñ go.
Tugak ksaksi Dios meñ go
porñee xsoxib meñ go lo ma
tox ni lo ximdyo ma tox ni
porñee noy meñ go xbey ma
tox.
12 Por ngo nody nii kchoso
styoo meñ nii ngab lo Dios ni
xsoob xtiits Dios, ni nody nii
ksaanladzy meñ go xtiits Dios
nii biidni Jesús, sink no nii
jkaa meñ go fuersy.
13 Loxsye ngo lëën biñ tsiy
tu xaa nii në lon:
—Pkëë: "Destye nina dichos
kchë meñ nii kety por xtiits
Dios."
"Nliw —xñee Kyalbini
Ntson—, lëë kchë meñ nii
xniladzy xtiits Dios kxiladzy,
por ndaly kyalbuen nii
beeñtsyey meñ go."

Lëë kwlaap kak lo kislyu

14 Lëën kon tu xkey nguitsy.
Lo xkey go sob tu xaa nii sob
tu coron or kik ni no tu hoz
ndox ña xaa.
15 Ni lëën kon nii lëë tu an-
gly pchoo leñ lidzy Dios nii
sob kpaa, nguiedzy chëb xaa
lo xaa nii sob lo xkey:
—Kwseeñ xhoozoo aan
bislo kwlaap, por lëë xtiemp
kwlaap kutsiñ.
16 Lëë xaa nii sob lo xkey
kwseñ xhoz aan lëë xaa bislo
kwlaap lo kislyu.
17 Lëë stu angly pchoo leñ
lidzy Dios, aan lëë gak tu hoz
ndox no ña xaa.
18 Ni lëën kon lëë tu an-
gly nii xñabey lo ki pchoo lo
pkoog aan nguiedzy chëb xaa
lo angly nii no hoz ndox ña:
—Kwseñ xhoozoo aan blity
uv nii kë lo kislyu por lëëw
kuy.
19 Lëë angly ko kwseñ xhoz
aan lëë xaa blity uv nii kë
lo kislyu. Loxsye ngo lëëw
kwloo xaa tu laañee kxiiw.
Singo nak kyalnë dox nii kx-
aal Dios.
20 Lëë uv pxii tublad chu
kyedzy, aan nonsyke cheñ
pchoo laañee pxiiw, byakx-
oob cheñ go axte chu xpid

cabay, siik tson kyoow mily
metre nxeñ laañee kutsib
cheñ go.

15

Kyalnë dox nii kiidni kadzy angly

1 Lëën buy leñ kpaa aan
lëën kon kadzy angly nii
sëëdni lultime ksa kadzy
kyalnë dox nii kxaal Dios por
lëë xaa lox blëë. Pseen konaa
kchë kyalntseeb ko.

2 Ni konaa tu cos nii chak
si chak nistoo. Ndeebiniw
si ndeebini vidre ni notso ki.
Ni konaa nii lëë kchë meñ
nii beeñ gan lo ma tox ni lo
ximdyo ma ni blaady nguië
xnumero ma lady nche chu
nistoo go. Aan lëë Dios ptee
tuga arp lo meñ go.

3 Kchësy meñ go biily ti
nii biily Moisés lo Dios ni xti
mëkwxiily. Sinrii së ti go:

Tat Tios, ndaly kchë kyal-
ntson ni kyalntseeb nii
beeñtsyeyoo.
Lii xñabey, por nonsyke cos
buen chuuñtsyeyoo, ni
nonsyke tiitsli xñeel.
Lii xñabey lo kchë meñ nii
nche tyub lo kislyu.
4 ¿Cho ktsyebty lii na dyon, Tat
Tios?
¿Ni cho kneesty skizh lool na
dyon?,
con liisy nak xaa nii nody
xtol.
Kchësy meñ nii nche tyub lo
kislyu kiid ksoxib lool,
por kchë meñ chan nii
bueenoo.

5 Loxsye ngo lëën buy leñ
kpaa aan lëën kon nii lëë
lidzy Dios byaly, aan nyoo nii
leeñgo notsey xtiits Dios.

6 Leñ lidzy Dios pchoo
kadzy angly nii noy ksa
kadzy kyalnë dox nii kxaal
Dios. Nonsyke ladx nyë nakw
xaa. Xpibëly xab xaa ni
no tuga cinturón or xpans
xaa. Axte chu styoo xaa
xyakxoobo.

7 Lëë tu ma nii tyub lady
sob mëlo ptee kyalnë dox nii
kxaal Dios lo angly. Leñ tu
xig or no kyalnë dox nii kxaal
Dios nii tugak mbañ.

8 Aan lëë kox nii xchoo
laañee xñabey Dios byaktsë
lidzy xaa, aan ni tu cho
chilody sëëb siko deelñee
karty kyal kchë kyalnë dox
nii noy ksa kadzy angly ko.

16

Kyalnë nii kxaal Dios

1 Loxsye ngo lëën biñ tsiy tu
xaa nii kwnee leñ lidzy Dios,
chëb xaa lo ksa angly:

—Kol tsi aan kol kxee nii no
leñ xig ke lo kislyu por leeñgo
no kyalnë dox nii kxaal Dios.

2 Lëë tu angly kwey aan lëë
xaa psichuw xig xaa lo kislyu,
aan kchësy meñ nii noy xbey
ma tox ni xsoxib lo ximdyo
ma kwlañ tu kyedz nii tir në.

3 Lëë stu angly kuksichuw
xig lo nistoo, aan lëë nistoo
byak sootee xcheñ meñ kuty,
aan lëë kchësy ma ni cos nii
no lo nistoo kwnitylo.

4 Lëë stu angly kuksichuw
xig laañee xtye kiigwpee ni
laañee xlyañ nis, aan pidzy
nis ko byaklo cheñ.

5 Loxsye ngo lëë angly nii
xñabey lo nis chëb:

—Bueenoo, Tat Tios. Por ngo nii chuñoo kyalxtisy sinrii mod. Nody xtoloo, Tat Tios. Tugak kakoo Dios. Tsitsiñdy tse nii ktsyëël.

6 Kchë meñ go, Tat Tios, pxee xcheñ xaa nii no xlaadoo, ni lëë meñ go pxee xcheñ xaa nii kwnee xtiitsoo. Lëë nana lëël pki kchë meñ go cheñ. Buen nii psaksil meñ go.

7 Ni biñaa tsiy tu xaa nii kwnee lo pkoog:

—Tat Tios, lii nii nakoo xaa xñabey, chuuñtsyeyoo kyalxtisy sinak nii no kako.

8 Lëë stu angly psichuw xig lo ngbidz, aan lëë ngbidz kwaa tiitspey parñee ksaayo meñ.

9 Aan nikxe ntseeb kwyek meñ, ptikchedy meñ styoo lo Dios ni psoxibty meñ lo xaa, sink lëë meñ kwte lo xaa porñee pxaal xaa kchë kyalnë go.

10 Lëë stu angly kuksichuw xig laañee xñabey ma tox, aan lëë siko pkyey. Aan mban taw lay meñ por yoob nii kwlañ meñ.

11 Per nikxe ptsyool meñ kyalnë go, psaandy meñ xtol, sink lëë meñ kwte lo Dios nii xñabey kpaa, porñee pxaal Dios kchë kyalnë go.

12 Lëë stu angly kuksichuw xig chu kiigwpee ngol nii lë Eufrates, aan lëë nis pidzy kiigwpee go parñee kchilo tedy kchë rey nii sëëd nëz laa xlyañ ngbidz.

13 Ni konaa nii tuga kyalbini mal pchoo chuw mëël ngol ni chuw ma tox ni chuw stu ma tox nii xñee tiits xuuy. Chak ksa tson kyalbini mal go si chak ngbedzy.

14 Beeñtsyey kyalbini mal go kyalntson parñee ktopo kchësy xaa xñabey nii no lo kislyu tsiin ktily xaa ksa xaa Tat Tios.

15 —Lëën kyely si chiid ngbaan —chëb Tat Tios—. Dichos xaa nii xtee mgaal lo ni nakw xab, parñee sëdy xaa nëbkidy xaa ni kandy meñ lady kidy xaa.

16 Laañee lë Armagedón pkaal lsa kchë xaa nii xñabey lo kislyu.

17 Lëë lultime angly kuksichuw xig lo me, aan nguiedzy kwnee tu xaa laañee xñabey Dios, chëb xaa:

—Lëëw nagon.

18 Loxsye ngo lëë nkwsiy kotsyë leñ kpaa ni lëë tu xutox nii karty kni destye nii kwche kislyu bni.

19 Lëë kyedzy nii mastre ngol kok tson lë, ni lëë kchë kyedzy nii nche lo kislyu kwnitylo ni lëë Dios psaladzy nii no nii ksaksi xaa kyedzy ngol nii lë Babilonia porñee tir xlëë xaa.

20 Kchësy kislyu wiñ nii nche lo nistoo ni kchësy kiy kwnitylo.

21 Ni byab kyokyo ngol lady meñ. No kyokyo go në axte choow kil. Aan kwte meñ lo Dios porñee tir mban kwtedy meñ lo kyokyo go.

17

Kyalnë nii ktsyool kwnaa nii kwyoni ndaly mguiy

1 Lëë tu angly nii wi psichuw xig nii no kyalnë në lon:

—Të gaanoo kuyoo kyalnë nii ktsyool kwnaa yox nii këngob ndaly mguiy, chu nis sob me.

2 Kotnil me kchë xaa xñabey nii no kislyu ni kchësy kaa meñ nii nche lo kislyu chuñ tol nii chuuñtsyey me.

3 Lëë tu mgaal kwtedy lon aan lo mgaal go lëë angly kuni naa tu tañ pidzy aan lëën kon tu kwnaa nii sob lady tu ma tox, nixñë ma, nonsyke tiits nii xko falt lo Dios kë lady ma, kadzy kik ma ni tsii xkach ma sob.

4 Tu ladx morad ni nixñë nakw kwnaa go, kë or ni kyo ngui ni kyo non nii lë perle laady ko. No tu xig or ña me, leñ xig ko no tol ni cos yox nii beeñtsyey me.

5 Kë blalan tiits kë me, per ni tu cho xyeñdyo. Sinrii xñeew: "Kyedzy ngol nii lë Babilonia nak xñaa kchë kwnaa yox nii xkyëngob ndaly mguiy ni xñaa kchë cos ntseeb nii chak lo kislyu."

6 Xsyudzy kwnaa go porñee kow me cheñ nii pxee kchë meñ nii ngab lo Dios ni kchë meñ nii kuty por xtiits Jesús. Psee styoon konaa kchë ngo.

7 Per lëë angly në lon:

—¿Penak nii xsee styool? Kwlës gaanoo lëën kniy lool cho nak kwnaa go, ni cho nak ma tox nii sob kadzy kik ni tsii xkach nii sëëdni me.

8 Kwyol ma tox nii konoo, per lëë ma kuty. Lëë na lëë ma kchukë leñ kyeech nxity nii byab ma parñee kety ma kaazhkaa. Kchë meñ nii nche lo kislyu nii këdy lë leñ libre nii xoob kpaa destye nii kwche kislyu, ksee kan kpañ ma tox nii penaadle kuty.

9 'Par xaa nii xyeñ nak nii kniyaa: Nak ksa kadzy kik ma tox ko sinak kadzy kiy nii sob lo kislyu. Laady ko sob kwnaa go.

10 Lëë gak ksa kadzy kik ma tox ko nak sinak kadzy rey nii xñabey lo kislyu. Kutyle kaay rey go, lëë stu xaa bii xñabey, lëë stu xaa nare kiid. Xtsedy kñabey rey go tsiñee lëë xaa kiid.

11 Con ma tox nii kwyol ni kutyle lëë rey nak xon, nikxe nii wi ma ngab lady ksa kadzy nii kokyety klo. Lëë ma kety kaazhkaa.

12 'Lëë ksa tsii xkach ma tox nii konoo nak sinak tsii rey nii karty kislo kñabey, per lëë xaa jkaa kyalwnabey parñee kñabey xaa xisy wiñ ksa xaa ma tox.

13 Tugak nak xtiits ksa tsii rey go aan lëë xaa ktee xkyalwnabey xaa lo ma tox ko.

14 Lëë xaa ktily ksa xaa mëkwxiily, per lëë mëkwxiily kuñ gan, por lëë mëkwxiily nak xaa nii mastre xñabey ni lëë ma nak rey nii mastre non. Kchë meñ nii kwle Dios ni xsoob xtiits Dios no xlad ma.

15 Lëë gak angly në lon:

—Nak chu nis nii sob kwnaa yox nii këngob ndaly mguiy sinak meñ nii nche tyub lo kislyu.

16 Lëë ksa tsii rey ni lëë ma tox ktilyni kwnaa yox ko. Lëë xaa ksaan me ni lëë xaa

kwii xab me, aan lëë xaa kaw
xpëël ni lëë xaa ksaay me.
17 Lëë Dios pkol styoo kchë
rey go parñee ktee xaa xkyal-
wnabey xaa lo ma tox ko
parñee kak cumplir kchë xti-
its Dios.
18 Lëë kwnaa yox nii konoo
nak sinak kyedzy ngol nii
xñabey lo rey nii no tyub lo
kislyu.

18

Lëë kyedzy nii lë Babilonia byab

1 Loxsye ngo lëë stu angly
nii xñabey byety kpaa, aan
tyub lo kislyu psaabini xaa
porñee tir xpibëly xaa.
2 Nguiedzy kwnee xaa,
chëb xaa:
—Lëë Babilonia kwnitylo,
lëë Babilonia kwnitylo, aan
lëëw byak lidzy kyalbini
mal ni lëëw byak laañee xko
mguiñ ntseeb xipchoos.
3 Kchë kyedzy nii nche lo
kislyu pkaay xtol kyedzy ko,
ni kchësy kaa rey nii xñabey
lo kislyu beeñtsyey tol nii
beeñtsyey kyedzy ko. Lëë
kchë gaa xaa nii xto cos byak
rikw porñee pxiñ kyedzy ko
tumi.
4 Lëën biñ nii lëë stu xaa
kwnee leñ kpaa chëb:
—Kchësy to siñee nak to
meñ tu kyedzyaa, kol kchoo
ske parñee jkaaydy to xtol
kyedzy ke ni parñee ktsy-
ooldy to kyalnë nii ktsyoolo.
5 Lëë xtol kyedzy ke lox
ptyaly aan lëëw byakxoob
axte leñ kpaa, ni tu tol nii
beeñtsyey kyedzy ke karty
knityladzy Dios.
6 Kol ksaksi kyedzy ke
sinak nii psaksiw meñ, ni kol
ktikche kchë nii beeñtsyeyo.
Mastre fuert kol kxixkwaa nii
jki do kyedzy ke que nii pkiw
meñ.
7 Mban kol ktee kyedzy ke
ni kol ksaksiw, por tir kok
nyaaw ni tir pxiño tumi, aan
chëbo leñ styoow: “Nakaa
sinak tu kwnaa xñabey. Lëdy
viuudaa. Ni tu pe kaktyaa.”
8 Por ngo, tu kpidzak lëë
kyedzy ke ktsyool kchëlo
kyalnë ni tedy kpiñ, ni kety
ni tsek lo ki. Por tir ntseeb
Dios nii ksaksi kyedzy ke.
9 Kchë rey nii xñabey lo
kislyu nii wi beeñtsyey tol nii
beeñtsyey kyedzy ke ni pxiñ
tumi ksa kyedzy ke koon ni
kteenë tsiñee kan xaa nii lëëw
noyek.
10 Sit kwe xaa parñee tejty
xaa castigw, aan lëë xaa këb:
—¡Brooboo, Babilonia!
Ngoloo ni kwnabeyoo, per
ketyle kwnitylool.
11 Wi kchë xaa nii xto cos ni
xkyë dilgensy koon ni kteenë
por kyedzy ko, porñee tsodre
cho si
12 plat, or, kyo nii tir ngui,
kyo nii lë perle, ladx non,
ladx sed, ladx morad ni
nixñë, yag nii xlyaa nex, ni
cos nii nyaa con lay elefant,
yag ngui, brons, kiib, kyo nii
lë marmol,
13 canel, kizh nii xlyaa nex,
yaal, kizh nii lë mirra, ng-
waan xlyaa nex, viñ, aceit,
riñ lan, xobxtily, ma nii choy
yow, mëkwxiily, cabay, carret
ni xaa ni xtyo par kyë tsiiñ.
14 Kchësy meñ këb lo
kyedzy ko:

—¡Chaptroo kchë cos nii tir xyo styool, kpikchedre kapoo kchë cos non nii kopoo!

15 Kchë xaa nii xto cos lo kyedzy ko ni byak rikw kwe sit, koon ni kteenë parñee tejty xaa castigw,

16 aan kchë xaa go këb:

—¡Brob kyedzy ngol go! Koko sinak tu kwnaa nii nakw tu ladx non ni kë or ni kyo ngui lady,

17 ¡aan tub worak lëë kchë nii kopo kwnitylo!

Kchësy xaa nii chuuñ ksëë barkw ni xkyë tsiiñ lo nistoo kwche sit,

18 aan tsiñee kon xaa nii lëë kyedzy ko noyek, nguiedzy chëb xaa:

—¿Pe no stu kyedzy nii ngol si ngol kyedzy re na dyon?

19 Aan lëë xaa biiñ ni lëë xaa pchoob yu kik xaa porñee tir pteenë xaa, ni nguiedzy chëb xaa:

—¡Brob kyedzy ngol go! Con kchë nii kopo byak rikw kchë xaa nii chap barkw, ¡aan tub worak lëëw kwnitylo!

20 'Kol kle kchësy to siñee no do kpaa, porñee lëë kyedzy ko kwnitylo ni kol kle kchë do siñee ngab to lo Dios ni nak to apostle ni xluuy do xtiits Dios, por lëë Dios beeñ xkyalxtisy to.

21 Loxsye ngo lëë tu angly nii xñabey blis tu kyo nii nyaa si nyaa tu kyomoliñ, aan lëëw pchon xaa lo nistoo, chëb xaa:

—Siñee byabak kyo re kyab kyedzy Babilonia aan kpikchedre kan meño.

22 Kpikchedre kool meñ arp, ni flaut ni trompet, ni tsodre meñ nii kyë tsiiñ ni meñ nii kuuñ tsiiñ moliñ leñ kyedzy ko.

23 Kyëdre bini ni kaktre kyalwtsiilña leñ kyedzy ko, ni lëëw na kyedzy ko byuñ rikw kchë xaa nii pto cos ni kwëti kchë meñ lo kislyu por xkyalbruj kyedzy ko.

24 Lëë Dios bnitylo kyedzy ko porñee por xtolo kuty profet ni meñ nii ngab lo Dios ni meñ nii no tyub lo kislyu.

19

1 Loxsye ngo lëën biñ nii nguiedzy xñee meñ leñ kpaa. Nyoo nii ndaly meñ, xñee meñ:

¡Skizh Tat Tios!

Lëë xDios no xteelaa ni lëë xaa xñabey ni lëë xaa jkaa skizh,

2 por chuñ xaa kyalxtisy sinak nii no kako.

Nli nii kyalxtisy chuuñtsyey xaa,

por lëë xaa psaksi kyedzy yox nii tir beeñ tol, porñee ndaly meñ nii nche lo kislyu pkaay xtolo.

Singo mod lëë Dios bnab cuent low por xkyalkuty kchë xaa nii bniladzy xtiits xaa.

3 Lëë meñ go kwnee stub chëb:

—¡Skizh Tat Tios! Iip kyaldy tsëp kox nii tsek kyedzy ko kpaa.

4 Leñ yulyey sob Tat Tios tsiñee lëë ksa kalyptap xaa kol ni lëë ksa tap ma nii tyub lady sob mëlo kujkiitsy kë axte lyu ni ptee skizh xñee:

—¡Nliw! ¡Skizh Tat Tios!

5 Tsigo lëë lëë tu xaa kwnee leñ yulyey chëb:

Kol ktee skizh lo xDios no
kchësy to,
nikxe xaa wiñ do, nikxe
gaa xaa kol do,
kchësy to siñee xsoob to xtiits
xaa ni xsal do xaa.

Xkyalwtsiilña Mëkwxiily

6 Biñaa gaa tsiy tubtsoon
meñ. Nako sinak xbi nis nii
xchingaa tu chu kyo ni nako
sinak xbi nkwsiy aan xñee
meñ:
¡Skizh Tat Tios! Por lëë xaa
bislo xkyalwnabey
xaa.
Lëë xDios no nak xaa nii mas-
tre xñabey.
7 Kol tsoo kle no,
ni kol tsoo ko nguiool no
styoo no parñee ktee
no skizh lo xaa.
Por lëë wor kutsiñ nii lëë
Mëkwxiily ktsiilña.
Lëë tsiil xaa tse so mbës.
8 Lëë Dios ptee tiits nii kakw
me ladx nyë ni xpibëly,
por ladx ko chakw meñ nii
mbañ sinak xñabey
Dios.
9 Lëë angly në lon:
—Pkëë: "Dichos meñ nii
koktsyetsy tsi lo xkyalwtsi-
ilña Mëkwxiily."
Aan lëë gak xaa në lon:
—Nli nii xtiits Dios nrii.
10 Lëën psoxib lo angly ko,
per lëë xaa në lon:
—Ksoxibtyoo lon, por xtiit-
sak Dios xsobaa sinakak nii
xsooblo, ni nakaa sinak kchë
betsyoo nii xsoob xtiits Jesús.
Psoxib lo Dios.
Lëë tiits nii biidni Jesús
xsaabini kchë meñ nii xluuy
xtiits Dios.

Xaa nii sob lady cabay rusy

11 Lëë kpaa byaly, aan lëën
kon tu cabay rusy. Xaa nii
chon tiits ni xñee tiitsli lë xaa
nii sob lady ma. Singo lë xaa
porñee ngui chuñ xaa kyalx-
tisy ni chuñ xaa tily sinak nii
no kako.
12 Xpibëly mëlo xaa sinak
xpibëly bëly ni sob ndaly
coron kik xaa ni kë blalan
tiits chex xaa aan xaktyee lëë
xaa nan pe xñeew.
13 Nakw xaa tu ladx nii xña
cheñ aan lë xaa xtiits Dios.
14 Kchë soldad nii no leñ
kpaa nal xitsy xaa. Ladx
nguitsy ni nyë nakw xaa nii
nonsyke lady cabay rusy sob
xaa.
15 Sob tu spad ndox chuw
xaa, parñee kiswee xaa meñ
nii nche lo kislyu, ni lëë xaa
kñabey sinak xñabey tu xaa
ntseeb. Lëë xaa kuñ kyalxtisy
sinak tu xaa nii xkitsy xkyee
uv con niy, ni lëë xaa ktee
meñ castigw nii kxaal Dios
nii xñabey por tir xlëë Dios.
16 Ni kë lo kodx xaa nii lëë
xaa nak rey nii mastre non ni
lëë xaa mastre xñabey.
17 Loxsye ngo lëën kon nii
lëë tu angly so lo ngbidz,
xkwetsy xaa kchë mguiñ nii
xoobe leñ kpaa xñee xaa:
—Kol të ni kol ktyop tsiin
kiid to lo xixtsee Dios,
18 parñee kaw do xpëël
rey, ni xpëël kchë xaa nii
xñabey lo soldad ni xpëël kchë
xaa ndaan, ni xpëël cabay
ni xpëël xaa nii xsyob lady
ma, ni xpëël kchë meñ nii
no xpixwan ni xpëël meñ nii
kindy xpixwan. Kol të kaw
do xpëël xaa wiñ ni xpëël xaa
kol.
19 Lëë ma tox ni lëë kchë
xaa nii xñabey lo kislyu pkaal
lsa ksa xsoldad parñee ktily

xaa ksa xaa xaa nii sob lady cabay ni xsoldad xaa go.

20 Lëë ma tox ni lëë ma wnee xuuy nii beeñ kyalntson pkaa. Por kchë kyalntson nii beeñtsyey ma wnee xuuy go pkëëti ma meñ parñee klaa meñ tsobey meñ ni ksoxib meñ lo ximdyo ma tox ko. Mbañ ma tox ko ni ma wnee xuuy go, byab ma lo ki nii noyek con kyo nii lë azufre.

21 Aan lëë kchë meñ nii ngab lo ma tox ko kuty conspad nii sob chuw xaa nii sob lady cabay, aan kchësy mguiñ byëly taw xpëël kchësy meñ kuty ko.

20

Tu mily iz

1 Lëë tu angly byety kpaa. No xlyey kyeech nxity ña xaa ni nseñ xaa tu caden ngol.

2 Lëë angly ko pxituu mëël ngol nii kwyo penaadle. Xaa tox lë ma, tu mily iz kyëtuu ma.

3 Lëë xaa pchon ma leñ kyeech nxity aan ptse tsiitsy xaa chu kyeech ko parñee jkëëtidy ma meñ tu mily iz. Axte ksa tse go lëë ma laa xisy wiñ.

4 Konaa laañee xsyob xaa xñabey, aan lëë xaa nii kwaa tiitspey par kuñ kyalxtisy nche sob siko. Ni konaa xkyalbini kchë xaa nii pchug meñ kik por xtiits Jesús ni por xtiits Dios. Psoxibty kchë xaa go lo ma tox ni lo ximdyo ma, ni blaady kchë xaa go nguitsy xbey ma tox ña xaa o kë gaa xaa. Lëë kchë xaa go pañ parñee kñabey xaa ksa xaa Crist tu mily iz.

5 Per lëdy kchë meñ kuty pañ, sink axte ksa tu mily iz lëë meñ kuty ko kpañ. Klo tub tiiy meñ kuty pañ.

6 ¡Dichos meñ nii ngab lo Dios por klo meñ go kpañ! Aan tsiñee lëë kyalkuty kiid stub pe kaktre kchë meñ go, sink lëë meñ go kak pxosy nii jkiiñ lo Dios ni lo Crist, aan lëë kchë meñ go kñabey tu mily iz.

Lëë xaa nii xtilyni Dios chek

7 Tsiñee lëë tu mily iz ksa lëë xaatox laa,

8 aan lëë xaa tsijkëëti meñ nii nche lo kislyu. Lëë xaa jkëëti meñ Gog ni meñ Magog parñee ktop meñ go xsoldad. Nak xsoldad meñ go sinak yuzh nii nche chu nistoo. Tir ndaly xaa.

9 Lëë xaa kwey tyub lo kislyu kuksuugw kwraly xaa meñ nii ngab lo Dios ni kyedzy nii tir xkëstyoo Dios. Per lëë Dios psyaab ki kpaa aan kchësy xaa kwyek lo ki go.

10 Aan lëë xaatox nii pkëëti kchë xaa go byab lo ki nii noyek con kyo nii lë azufre. Siko gak byab ma tox ni stu ma tox nii kwnee xuuy. Siko tugak tedy ma castigw ksa ma xaatox.

Yulyey nguitsy

11 Konaa tu yulyey nguitsy ngol ni konaa xaa nii sob leeñgo. Lëë xaa ptichee kislyu ni kpaa aan bikchedre nyak nyoow.

12 Ni konaa meñ kuty, nikxe xaa wiño nikxe gaa xaa kolo, lëë xaa nche chu

yulyey aan lëë libre byaly ni konaa stu libre nii kë lë meñ nii jkaa kyalmbañ. Kchë nii beeñtsyey meñ go kë leñ libre. Por ngo nii libre ko kwseñ Dios worñee kok kyalxtisy.

13 Lëë meñ nii kuty lo nistoo pchoo ni lëë meñ nii no laañee xyey meñ nii chety pchoo, aan lëë kyalxtisy kok según kchë nii beeñtsyey meñ go.

14 Loxsye ngo lëë laañee xyey meñ kuty byab lo ki. Lo ki re kyey meñ nii kety chop vuelt.

15 Ni lo ki re byab meñ niiëdy lë leñ libre ni kë lë meñ nii jkaa kyalmbañ.

21

Kpaa kub ni kislyu kub

1 Loxsye ngo lëën kon tu kpaa kub ni tu kislyu kub, por lëë kpaa kol ni lëë kislyu kol kwnitylo, ni kintre gaa nistoo.

2 Konaa kyedzy ntson nii lë Jerusalén. Ngubo, kpaa byetyo, lo Dios pchoow. Xixkwaaw sinak xixkwaa tu kwnaa nii ktsiilña.

3 Ni biñaa nii nguiedzy kwnee tu xaa leñ yulyey, chëb xaa:

—Lady meñ no Dios nina. Tugak tso xaa lady meñ parñee kak meñ xkyedzy xaa ni parñee kak xaa xDios meñ.

4 Lëë Dios kchëë nis lo meñ nii choon ni tsodre gaa kyalkuty, ni wiiñ ni kyalnë, ni yoob, por tsodre kchë cos nii kwyo klo.

5 Tsigo lëë xaa nii sob leñ yulyey chëb:

—Kchësy cos chuuñ jkubaa. Lëë gak xaa në:

—Pkëë kchë nrii porque tiitsliw parñee kniladzy meño.

6 Loxsye ngo lëë xaa në lon:

—Lëëw nagon. Naa bislo kchë cos ni naa kisyaalo. Kchë meñ nii klyaa nis ki nis nii xchoo chu xlyañ nii xnee kyalmbañ. Singosy ktedyaa nis ko ki meñ.

7 Kchë xaa nii kuñ gan kyaani kchë cos re, ni lëën kak xDios xaa go ni lëë xaa go kak xiñaa.

8 Per lëë kchë xaa ntseeb, ni xaa nii xnilasty, ni xaa yox, ni xaa nii chuty meñ, ni xaa nii choni stu meñ nikxe no tsiil, ni xaa nii chuuñtsyey kyalbruj, ni xaa nii xsoxib lo mdyo, ni xaa wnee xuuy, kchë xaa go kyey lo ki nii noyek con azufre. Chop vuelt kety kchë xaa go.

Jerusalén kub

9 Lëë tu angly nii kwaa xig or nii no kyalnë nii kxaal Dios në lon:

—Të gaanoo kuyoo kwnaa nii kak tsiil Mëkwxiily.

10 Lëë tu mgaal kwtedy lon aan lo mgaal go lëë angly kuni naa tu kik kiy ngol nii klaa aan lëë xaa bluuy kyedzy ntson nii lë Jerusalén lon. Kpaa sëëd sëëbo, lo Dios pchoow.

11 Xpibëly kyedzy ko con xbini Dios, ni xpibëlyo sinak xpibëly tu kyo ngui nii lë jaspe ni ndeebiniw sinak ndeebini tublë vidre.

12 Kyako kyedzy ko ntse con tu pkyedzy ngol nii klaa. Tsiipchop puert këw, ni so gaa tuga angly chu xpuerto,

ni tuga lë xaa nii kwnabey lo xtiiy meñ Israel kë tu chu puert ko.

13 Kë tson gaa puert tyuxlad kwi pyedzy ko nëz kaan, ni kë tsono nëz klaa ni tsono nëz kyety.

14 Tsiipchop kyo ngol nyaa xcimient xipyedzy kyedzy ko, aan tuga lë ksa tsiipchop xapostle Mëkwxiily kë laady ko.

15 No tu var or ña angly nii kwnee lon par ktiix xaa kyedzy, ni ktiix xaa xpuerto ni pyedzy nii ntse kyakow.

16 Cuadrad kyedzy ko lalak nii syoolo nxeño. Lëë angly ptiixo con var aan chop mily chop kyoow kilometro syoolo aan lalak nii klaaw nxeño.

17 Loxsye ngo lëë xaa ptiix pyedzy nii ntse kyako kyedzy, tsongalyptap metre chapo.

18 Con kyo nii lë jaspe nyaa pyedzy, lëë kyedzy nyaa con mer or, ndeebiniw sinak ndeebini tu vidre.

19 Kchë lady kyo nii nyaa xcimient pyedzy kwxixkwaa con kyo ngui, tu kyo kwxixkwaa con kyo nii lë jaspe, lëë stuwo con kyo nii lë zafiro, lëë stuwo con kyo nii lë ágata, lëë stuwo con kyo nii lë esmeralda,

20 lëë stuwo con kyo nii lë ónice, lëë stuwo con kyo nii lë cornalina, lëë stuwo con kyo nii lë crisólito, lëë stuwo con kyo nii lë berilo, lëë stuwo con kyo nii lë topacio, lëë stuwo con kyo nii lë crisoprasa, lëë stuwo con kyo nii lë jacinto, lëë lultimo kwxixkwaa con kyo nii lë amatista.

21 Lëë ksa tsiipchop puert kwyaa con kyo nii lë perle, tuga perle pkiiñ par tsaa tu puert. Lëë nëz nii xtyee groltyee leñ kyedzy kwyaa con mer or nii ndeebini si ndeebini vidre.

22 Ni tu laañee kutiitsni meñ Dios kindy leñ kyedzy ko, por yuub Dios nii xñabey ni yuub Mëkwxiily no lady meñ.

23 Xkiiñdy kyedzy ko xbini ngbidz ni xbini mëë, por misme bini nii xchoo lady Dios ni xbini Mëkwxiily xsaani leñ kyedzy ko.

24 Kchësy lo meñ nii nche lo kislyu ksaani xbini kyedzy ko, ni lëë rey kiid kni cos non nii chap leñ kyedzy ko.

25 Kyoogwty xpuert kyedzy ko yutsye, por jkyeydy lyu.

26 Siko tsikni meñ nii nche lo kislyu cos non nii chap meñ ni xkyalnsaak meñ.

27 Per sëëbty tol siko, ni sëëbty meñ nii chuuñtsyey cos yox ni meñ nii xkëëti leñ kyedzy ko. Xaktyee meñ nii kë lë leñ xlibre Mëkwxiily sëëb.

22

1 Lëë angly bluuy tu kiigwpee nii xnee kyalmbañ lon. Nyë nis ko sinak nyë vidre. Laañee sob Dios ni laañee sob Mëkwxiily xchoo kiigwpee go.

2 Groltyee leñ kyedzy xtye kiigwpee go aan tyuxlad chuuw go sob yag nii xnee kyalmbañ, tsiipchop vuelt xkyë nex lo yag ko tu iz, aan kchë xiplago xkiiñ parñee

kak kchë meñ nii nche lo kislyu rmedy.

3 Tsody cos nii ptsiibteel Dios leñ kyedzy ko. Siko sob Dios chop Mëkwxiily kñabey, aan lëë meñ nii xsoob xtiits xaa ksoxib lo xaa.

4 Lëë meñ kan lo xaa, ni lëë lë xaa kyë kë meñ.

5 Jkyeydy lyu siko ni jkiiñdy kchë meñ nii no siko ni tu clasy bini, per ni xbini ngbidz, por lëë Dios ksaani lo meñ go, aan iip kyaldy xkyalwnabey kchë meñ go.

Klyëëdre lëë Jesucrist kiid

6 Tsigo lëë angly në lon:

—Nli kchë tiits re no nii kniladzy meño. Yuub Dios nii xsaabini profet pxaal xangly biidnee kchë nii klyëëdy kak lo xaa nii xsoob xtiits xaa.

7 —¡Klyëëdy lëën kyely! —xñee Jesús—. ¡Dichos meñ nii xsoob xtitsaa nii kë leñ libre re!

8 Naa nak Juan. Biñaa ni konaa kchë cos re. Aan loxsye biñno ni konno, lëën psoxib lo angly nii bluuyo lon.

9 Per lëë xaa në:

—Ksoxibtyoo lon por xtiitsak Dios xsobaa, sinak nii xsooblo ni xsoob profeto ni kchë meñ nii xsal nii kë leñ libre re. Psoxib lo Dios.

10 Ni lëë gak angly ko në:

—Kolandyoo xtiits Dios nii kë leñ libre re, por lëëw mer kak cumplir.

11 Psaan kuñ xaa mal kyalmal ni psaan kuñ ngoptol tol, per lëë xaa buen no nii tugak kuñ xaa kyalbuen. Singo gak xaa nii beeñ nyë Dios nody nii ksaan xaa Dios.

12 —Nli nii klyëëdre lëën kyely —xñee Jesús—. Lëën kyelyni nii ktedyaa lo meñ, según nii beeñtsyey meñ.

13 Naa bislo kchë cos ni naa kisyaalo.

14 ’Dichos meñ nii xkiib xab, parñee kchilo kaw meñ nex nii xkyë lo yag nii xnee kyalmbañ, ni kchilo sëëb meñ chu xpuert kyedzy ko.

15 Per lëë xaa yox kyaan ley ksa xaa nii chuuñ kyalbruj, ni xaa nii choni stu meñ nikxe no tsiil, ni xaa nii chuty meñ, ni xaa nii xsoxib lo mdyo, ni xaa nii xleni kyalwkëti.

16 ’Naa nak Jesús. Lëën pxal xanglyaa parñee kiidnee xaa xa nak kchë cos re lo kchë meñ nii xniladzy xtiits Dios. Lo xtiiy rey David syelyaa. Nakaa sinak mëly nii xsaabini leñ kpaa wor silytoo.

17 Lëë Kyalbini Ntson ni lëë tsiil Jesús xñee lo xaa:

—Të.

Aan kchë meñ nii kono këb:

—Të.

Lëë kchë gaa meñ nii klyaa nis ni kakladzy kiid ki nis nii xnee kyalmbañ singosy.

18 Lëën xñe kazh lo kchë xaa nii xkëëtyag xtiits Dios nii kë leñ libre re nii deelñee jkëë xaa pe stu cos leñ libre re, lëë Dios ktee xaa kchë kyalnë nii kë leñ libre re.

19 Deelñee no gaa cho ktsily blalan xtiits Dios nii kë leñ libre re, klaady Dios kaw xaa xnex yag nii xnee kyalmbañ ni klaady Dios sëëb xaa leñ kyedzy ntson nii xseety libre re.

20 Lëë xaa nii pxaal tiits re xñee:

—Klyëëdy lëën kyely.
Singo kako. ¡Të Jesús!

21 Lëë lëësy Jesucrist dyon
kakni lëë do. Amén.